

עלון חדשי

מִדִּבְרֵי־הָרַצְל

ליום כ' בתמוז

א.

דְּמוּת הַדֶּגֶל עָלְתָה בְמַחֲשַׁבְתִּי: הֶגֶל לָבָן עִם שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי זָהָב. הַשָּׂדֶה הַלָּבָן פֵּרוּשׁוֹ חַיֵּינוּ הַחָדָשִׁים, הַמְּהֻוָּרִים. הַכּוֹכָבִים שִׁעוֹת־הָעֲבוֹדָה הֵם. לְאוֹת הָעֲבוֹדָה אָנוּ הוֹלְכִים אֶל אֶרֶץ הַבְּרָכָה.

ב.

הָאֱלֹהִים לֹא הָיָה נוֹתֵן חַיִּים לַעֲמֵנוּ עַד הַיּוֹם, אִלּוּ לֹא הָיָה נֶפֶל עָלֵינוּ עוֹד לְמַלֵּא תְּעוּדָה גְּדוֹלָה בְּתוֹךְ דִּבְרֵי יְמֵי הָאֲנוֹשִׁיוּת.

ג.

אֶת כָּל הַמַּכְאֹבִים, אֶת כָּל הָרוֹכְלִים־הָאֶבְיוֹנִים אֲנִי לוֹקֵחַ אִתִּי. הַנִּשְׁאָרִים, כְּלוֹמַר אֵלֶּה שֶׁאֵינָם רוֹצִים לַעֲבֹד, יֵלְכוּ לַעֲוָאזֵל!

ד.

בְּנֵי הַנְּעוּרִים בְּלֵב יָבוֹאוּ אֵלַי. אֵלֶּה יֵצְאוּ וְיָבוֹאוּ לְהַשִּׁיחַ בְּתוֹךְ מִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם וְאֶל הָאָרֶץ יֵלְכוּ מִבְּלִי אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלַי לְעוֹרְרָם.

הַלֹא לָהֶם הָאָרֶץ!

נתקבלו במערכת:

„כשאת" ע"י בית הספר בית הכרם, ירושלים שנה שניה, גליון א־ג טבת־אדר תרצ"ח.

„בנתיב הגאולה" ע"י בי"ס העממי ע"ש ביאליק, אגודת התלמידים למען הקהיל, גליון ב', תל אביב, טבת, תרצ"ח.

„לעבודה" בטוי לנער הלומד, המחנות העולים, כ"ה טבת, צ"ח, תל אביב.

„עולמי" יו"ל אחת לשבועים ע"י הועד המרכזי של הסתדרות „תרבות" בפולניה. העורכים: שטואל רוזנהק ואלחנן אינדלמן, שנה ג', גליונות 10–12, ורשה תרצ"ח.

„עולמי הקטן" כנ"ל שנה ג' גליונות 9—11, ורשה, תרצ"ח.

עטופי יגון קודר ושחוחי ראש אנו עומדים על קברו הרענן של חברנו היקר והעדין

משה מזרחי ז"ל

שמת מיתה טרגית ביום י"א באדר ב'

לעד יהיה זכרו חרות על לבנו

המתאבלים עליו

חבריו בכתות ז"א וז"ב ומחנכיהם

תלמידי הכתה ז"ב ומחנכם

משתתפים באבלו של חברם עזי טטיר

בכות עליו דודתו היקרה

שרה אסתר ז"ל

בבנין הארץ ינוחם.

כוס תנחומים

לחברנו היקר אחימלך שירזלי בכות עליו אביו

ר' שלמה ישראל שירזלי ז"ל

בבנין הארץ ינוחם

תלמידי הכתה ז"א ומחנכה

חִידַת מִלּוּאִים

1) טין קוץ
2) בטוח
3) רגז
4) בן־נכד
5) בלי־ספק
6) סנר
7) זרם טים כביר
8) החתול... את השמנת והחמאה
9) חיה טורפת
10) נסתימו
11) שתה
12) אחת האותיות באלפא־ביתא

בשני הטורים א' ו־ג' יצא שם יריד היקר לכלנו.

יוסף שנירר (טחלקה ז"ב)

בְּרָכוֹת

מעמק לבנו אנו מברכים את חברינו

אביגדור שורצשטיין, אברהם לובין, חיים גנסין, נח סנדק, עמנואל כהן, אליהו שאול, יצחק רוגוזינסקי.

ליום הכנסם למצוות

מי יתן והיו בנים נאמנים לעמם ולמולדת.

חברי כתה ז"א ומחנכה

לי"ג החברים הנאמנים:

איש שלום משה, גולדשטיין אליהו, דוקלר יצחק, חיים יעקב מאיר, טולידאנו אהרן, עטיה יוסף, קטר יחזקאל, שפירא יהודה, כהן אליהו, דוידוב מלכיאל, יעל שישון, לנגרמן הלל, סוסיוף דניאל.

שפע ברכות

ליום טלאת להם י"ג שנה.

יהיו נא בנים נאמנים להוריהם ולעמם!

חברי הם

תלמידי הכתה ז"ב ומחנכם

נסדר ונדפס בדפוס „ציון" רוהלד ירושלם

יוסף השאש (כתה ח'ב)

לא־תַחְמֹד

— מזכרונות הילדות —

חבר היה לי, רע נאמן, דוד שכו. יום יום טרי שובי טבית הספר, כטעט נטרתי לאכל את ארוחת הצהרים, הייתי תולך אל חברי ללטוד יחד את השעורים הנתנים לנו ולשחק עטו.

יום אחד ואני יושב עם חברי על טרפסת ביתם ואנו טשוחחים על הטקרים שקרונו בבית הספר והנה פנה אלי פתאם דוד ואטר:

—„הרואה אתה את הטחטן שטטולנו, טחטנו של בעל ביתנו הוא, ויש בו טכל טוב".

—„טה בטחטן?" — שאלתי וכלי טקרנות.

—„ראשית—ענה דוד בקול נגון — יש בו חביות יין לרב ושנית—צעצועים רבים, אולרים, טספרים, קוביות וכדורים ושלישית—הבה נראה !...

ברגע הראשון עברה צטרטרת על גופי לשטע הצעתו וכטו קול חבוי בסתר לבי קרא אלי: „איך? להתגנב לטחטן זר ולשלה יד ברכושו של הזולת? אך טיד נדם הקול הזה טפני קול חברי שפתני בדברים חלקים ואטר לי:

— פרצה קטנה בטחטן, נכנס שטה דרכה רק לשם הסתכלות בלבד, אל תהא פחדן, בוא, בואה!"...

פתני חברי ואפת.

ירדנו טהטרפסת ובאנו לסטטא הקרובה שאין רגל אדם טצויה בה, וחברי הראה לי את פרצת־הטחטן. הוא נכנס תחלה ובידו טשך גם אותי אתו, עוד רגע ואנו בטחטן. האפלה שם היתה גדולה. רוח טחב היה טורגש בכל. טהתקרה טטפטפו טפין טפין של טים. חביות היין חסטו את הדרך כפנינו. בחשאי, לאט לאט, נדחקנו בינות לחביות הטלאות עסיס ענבים שריחו גרה את אפינו. ביין לא נגענו. אנו התכונו אל הצעצועים וחפשנו חפש טחופש וסוף סוף טצאנו. לידי נפלו טספרים קטנטנים שאפשר לגזר בהם ניר. לבי דפק, ידי רעדו. ברכי פקו, אך לכבש את יצרי לא יכלתי וכהרף עין שטתי את הטספרים בכיסי. חברי לקח לו אולר. עכשיו הצעתי לחברי שנטהר ונסתלק טכאן, אולם זה סרב ואטר: „הבט, הנה כלי טלאכת־נפח, נקחם אתנו ונתחיל לעסק בטלאכת־הנפחים ונתעשר". הסכטתי לו וכרגע צברנו את כל הטכשירים שטצאנו ותחבנום לשק שטצאנו על רצפת הטחטן. עודנו עוסקים בטלאכתנו והנה קול צעדים נשטע. אימה תקפתני. רציתי ללחש טה לחברי וטה נדהטתי בראותי שהוא נעלם ואיננו. אובד עצות עטדתי, טוכן וטזומן להתפש בכף, אך טיד התאוששתי וקפצתי לתוך חבית גדולה ריקה ועצרתי את נשיטתי. בעלת הבית נכנסה ונר דולק בידה. היא עברה טחבית לחבית ועטדה רגע על יד החבית שהסתתרתי בה. נשטתי פרחה כטעט טרוב פחד. שטעתי שטזגה בקבוק יין. אחר צעדה לה לאט ויצאה את הטחטן. גיל עברני כששטעתי את קול חריקת הדלת. ראגתי פן תשוב לטחטן ולכן ישבתי עוד רגעים אחדים בחבית. כעבור רגעים אחדים יצאתי טשם ונשטתי לרוחה. התחלתי לחפש את חברי ולא טצאתיו. פתאם שטעתי קול אנחה, הכרתי שדוד נתון בצרה וחשתי לעזרתו. עיני חשכו כשראיתיו סרוח תחת טשא כבד של כלים. הוא רעד כלו. פרקתי טעליו את הכלים והושכתיו על ארגז. ברטט ספר לי שבעלת הבית השליכה עליו סטרטוטים וכלי עץ שונים והוא נשך את בשרו בשניו, סבל טכאובים—ושתק.

פתח חברי ואטר:

— ענש טן השטים הוא. חטא גדול חטאנו. אויה לנו: גנבים אנחנו!

— חטאנו. חטאנו—עניתי—על אסור „לא תחטד" עברנו, אין בידינו לתקן את הטעוות. אשים את הטספרים בטקוטם ואתה השב את האולר.

חברי לא אטר דבר. הניח את האולר על הרצפה ואף אני עשיתי כאשר דברתי.

לא שהינו הרבה בטחטן ונהרנו לצאת דרך הפרצה, ואיש לא הרגיש בנו ולבי שטח בקרבי להכרה, כי נקיים נכנסנו אל הטחטן ונקיים יצאנו טטנו.

יוסף קרטר (כתה ז'ב)

מַתָּנָה לַסַּבְתָּא

לפני חדש ימים קטה סבתא שלי באחד הבקרים ואטרה:

—„היום אני עוברת לגור לשכונת הפועלים"

—„טדוע, סבתא יקרה?"—פנינו אליה בראגה— „טדוע תעזבינו, כלום לא נהגנו כך חם ושלום כבוד?"

—„לא, חביבי",—ענתה סבתא בקול רך—„אין לי רשות לקבל עליכם. נכדים נחטדים אתם, אך איני רוצה להיות למשא על הוריכם".

—„אל נא סבתא—ענינו—אל תאטרי כן. לא

למשא את עלינו כי אם להפך: נעטה לנו שבתך עטנו".

הורי ואנחנו, נכדיה, הפצרנו בסבתא שלא תעזבנו, אך כל הפצרותינו היו לשוא. על כל טענותינו ענתה: „אם אני לשני בנים. עד עתה ישבתי בבית בן אחד ועכשו הגיעה השעה שאגור בבית בני השני".

נסיתי להבהיל אותה ואטרתי לה:

— „סבתא, בשכונת הפועלים היו טקרי אסון. הערבים יורים שם לעתים קרובות. גם בבית הכרם הסטוכה ירו לפני ימים טספרי. סבתא שטעה דברי ונתה באטן:

„איני יראה את הטרצחים, שוטר ישראל ישטר על כל ישראל וגם עלי ביניהם."

וכאשר אטרה סבתא כן עשתה. ארזה את טטלטליה הטעטים ונפרדה טעלינו ונטעה. טשנטעה סבתא כטו נתרוקן ביתנו. כלנו קשורים בה בעבותות אהבה ואנו טחגעגעים עליה. ובאו נטעה שטתי לי לחק לבקרה לעתים קרובות. ביטי הלטודים אני נוסע אליה פעם בשבוע. ביום חפש אני טבלה אצלה שעות רבות. כשאני נכנס לחדרה היא שטחה ועצובה גם יחד. היא שטחה, שכן היא טקבלת דרישת שלום טכל בני הבית עצובה היא שעלי לחזור העירה והיא דואגת שפא תפגע בי יד ערבי פושע. ויש שהיא אוטרת לי: „אל תרבה לנסע אלי. נפשי יוצאת טרב פחד ודאגה." טדי בואי אליה תכבדני בפרות ובטתקים ואני טשוחח עטה בענייני דעלמא, בפוליטיקה של היטים האחרונים. טפרתי לה על ככוש אוסטריה. כשאני טספר לה שיהודי נרצח היא נאנחת טרות, בוכה וטוענת: „טה זאת, רבונו של עולם, עד טתי ירצחו את אחינו? כלום עלינו הנה שנרצח בידי הנכלים?" כשאני רוצה לגרם לה נחת רוח אני טספר לה שתפשו טרצח ותלוהו. על שפתיה חולפת בת צחוק והיא אוטרת בשטחה ובכעס: „כן יאבדו כל אויבך ה'".

ובשובי הביתה אני טוסר להורי דרישת שלום טסבתא והם שטחים לשטע טפי על טצב בריאותה ועל טצב רוחה.

דודי הגר בשכונת טונטפיורי בנה לו בית ורצה לסדר לו גנה. בביתנו קוראים לי „אגרונום" או „טוסמך לחקלאות", טפני שטיטי ילדותי הראשונים אני אוהב את החקלאות ובזמן האחרון הקפתי את חצר ביתנו בגנה נפלאה שטובה יצא בכל השכונה. ידיעתי בחקלאות וחכתי אליה נתפרסטו גם בין חברי הצופים והם טנוני על הטשק והגן. דודי קרא לי ובקשני לעבד גם לו גנה. בחפץ לב טלאתי את בקשתו. שלשה ימים עבדתי בטרץ בחצרו וגנה להפארת עשיתי שם. דודי הודה לי ושבח את טעטי ואת ידיעותי בחקלאות ובטרם שנפרדתי טטנו תחב לידי שלשים גרוש. בתחלה נעלבתי והחזרתי לו את הכסף ואטרתי לו: „איני חסר דבר בבית. הורי טספקים את כל צרכי ואיני יודע טה אעשה בכסף." אולם דודי תחב לכיסי את הכסף ואטר לי: „אל תבוש, זהו שכרך הראשון, קנה לך בו כל אשר יעלה על לבך."

נשטעתי לו. כשובי הביתה לנוח קצת טעבודתי נזכרתי שזה שלשה ימים לא ראיתי את סבתא. באותו רגע נצנץ רעיון בטחי: „הכסף קדש הוא לסבתא החביבה". החלטתי לקנות לה טתנה. אך לא ידעתי טה לקנות. שטלה—איני יודע את טדתה ואת טעטה. נעלים—איני יודע את טספרה. יכלתי לשאל עצה טפי הורי, אלא שרציתי שלא ידעו כלל ושהטתנה תפתיע אותם. חשבתי וחשבתי עד שנזכרתי שסבתא הוגה תטיד בספר אחד הנקרא בשם „צאינה וראינה" והספר קרוע וישן ואותיותיו טטשטשות ולא פעם שטעתי טפיה: „בקרוב אקנה לי איה „צאינה וראינה",—ועד היום לא קנתה. הלכתי לחנות ספרים וקניתי לה „צאינה וראינה" חדש טכרך כריכה הדורה. ובכסף שנשאר לי קניתי לה צעיף חדש לכבוד החג. כאשר הבאתי לה את הטתנה וספרתי לה שבעצם ידי ובינע כפי קניתיה — חבקתני ונשקתני ואטרה כשדטעה זולגות טעיניה: „לו זכה סבא לראות את טתנת נכדו"...

בשעת ארוחת הערב ספרתי להורי ולכל בני הבית על הטתנות שקניתי לסבתא וכלם טלאו פיהם צחוק ואטרו לי: אכן טעשה יפה עשית!...

יעקב חיון (כתה ח"א)

יונים

עבר חג הפסח ואתו חלף גם החפש ובבית הספר התחילו הלטודים. ביום הראשון ללטודים רבו השאון וההטולה ואני שבתי הביתה הלום־רעש ויגע. בלא תאבון עָתר טעדתי את טעודת הצהרים וטיד עליתי לעליתנו אשר בטעלה גג ביתנו. פתחתי את הדלת ונכנסתי פנימה. החלון היה פתוח ורוח קלה טשיבת נפש חלפה על פני. פתאם שטעתי כעין רשרוש קל. פניתי כה וכה והנה שתי יונים תטות, אחת שחורה ואחת צחורה, נצטות להן בשקט על סף החלון. טיד נצנצה במחי טחשבה לתפשן ולגדלן. בזהירות קרבתי אל החלון לסגרו, אך אחרתי את הטועד. היונה הלבנה הספיקה להטלט החוצה

וטבפנים נשארה השחורה. סגרתי את החלון, התרחקתי במקצת והבטתי אל המראה היפה: היונה הלבנה עומדת לה על סף החלון מבחוץ והשחורה—על סף החלון מבפנים. שתיהן מנסות לנגע האחת בחברתה והשטשה מפרידה ביניהן. רגע אחד נכטרו רחמי על היצורים הרפים האלה ואטרתי לפתח את החלון ולשלח את היונה הלבנה, אך יצרי הרע פתני להשאיר את היונה בעליה. חשבתי: היונה הלבנה תתאמץ בכל כחה להיות יחד עם השחורה ותשוב הנה. שעה ארוכה ישבתי והסתכלתי בשתי היונים ולסוף נמאסה עלי הישיבה בעליה וירדתי הביתה. הכנתי את שעורי הרגילים. חזרתי על מספר פרקים בתנ"ך, שהרי בעוד חדשים ימים עלי להבחן בחינת גמר. אולם עם כל השתדלותי לשים את מעיני בלמודים לא הצלחתי להסיח את דעתי משתי היונים. בינתים העריב היום ולא הוספתי לעלות לעליה.

למחרת בבקר, עם הנץ החמה, היתה ראשית מעשי לבקר את היונים. נכנסתי לחדר העליה ואת אשר לא פללתי לראות ראיתי: שתי היונים עמדו יחד על סף החלון מבפנים. איך נכנסה היונה הלבנה פנימה? התבוננתי וראיתי פרצה קטנה וצרה בחלון והבנתי שדרכה חדרה ובאה אל חברתה. גם קרה לה שלא נפצעה. התחלתי לטפל ביונים הכאתי להן קערה מלאה מים ושפכתי בהם מעט ארז. בתחלה לא קרבו כלל אל הקערה, אך כשהתרחקתי מהן מעט ירדו ואכלו ושתו בתאבון. באותה שעה עלתה אמי וכשראתני מטפל ביונים נערה בי: „האין לך ענין אחר לענות בו? בחור שכמוחך, העומד לפני בחינות־הגמר מתעסק ביונים!" ובדברה נגשה אל החלון ופתחתהו—והיונים פרחו להן.

בצער רב ירדתי מהעליה, אולם צערי היה עדי רגע. כשחזרתי אל העליה מצאתי את יוני ליד הקערה והן גומעות מים. עתה ידעתי, כי לא אורחות פורחות לפני. ברור היה לי שהמקום נושא חן בעיניהן ומיד הפשלתי את שרולי והתקנתי להן מעין שובך ושמתי בו מים ולחם. נסיתי לגשת אליהן ולשמחתי לא נרתעו אחורנית ולא ברחו. נראה שגם אני מצאתי חן בעיניהן. מאז אני מטפל בהן בסמירות ואיני שוכח לספק את מזונותיהן. מדי התקרבי אליהן תבטנה אלי בסבטי־חבה. הן בטוחות בי שלא ארע עמהן. לפני שבוע ימים עליתי, כדרכי, לעליה לראות את יוני וראיתי והנה היונה השחורה רובצת על הקש. כעבור רגע קט נודע לי שהיא דוגרת על ביצים ולשמחתי לא היה גבול. בקוצר רוח אני מחכה לגוזלים. לפי חשבוני תבקענה הביצים, ביום שאנשור בו את חק למודי ויום טוב כפול וכפל יהיה לי אותו יום.

בכליון עינים אחכה ליום זה.

אבשלום רייטש (תלמיד המחזור י"ח)

לְחַיִּים חֲדָשִׁים

(מרשימותיו של שוליא צעיר)

א

לאחר שגמרתי את חק למודי בבית הספר לא ידעתי בתחלה את הדרך אלך בה. להמשיך את למודי בבית ספר תיכוני לא רציתי, כי שאפתי ללמד מקצוע למען אהיה לעזר להורי, אך טרם בררתי לעצמי מה׳ המלאכת המתאימה לי לפי כחותי הגופניים. שלשה חדשים התהלכתי בטל, גם למוד לא למדתי וגם עבוד לא עבדתי. בכל לבי רציתי לעבוד– ועבודה אין. יום יום שוטטתי ברחובות העיר ושאלתי את כל מכרי ומכרי הורי, שבא יודעים הם על מקום עבודה ותשובתם הרגילה היתה: „פנה לך למשרד לנסיעות", „נסה לשלח בקשה אל משרדי הדואר", „שאל באחד הבנקים". עשיתי כעצתם אך כל השתדלותי עלתה בתוהו. הצטערתי שאני מהלך תמיד בחבוק ידים ואיני משיג לי משרת פקיד מתחיל, אולם אם תהיו סוברים, חברי, שלפקידות נמשך לבי — אינכם אלא טועים. עבודה זו לא היתה לי לרצון. השתוקקתי להתחיל בעבודה גופנית. בקשתי מאת אבי שיכניסני לאחד מכתי החרשת או מכתי המלאכה והוא מלא את בקשתי. באחד היומים שאלני אבי אם יש ברצוני להיות למכונאי ועניתי לו בחיוב. בעיני רוחי ראיתי את עצמי והנה אני לבוש סגר־טכונאים כחול ואני עובר במרץ ובחריצות כאחד העובדים הותיקים.

ב

יום גדול היה אותו יום בחיי, שבו יצאתי לראשונה לאכל יגיע כפי. בקומי באותו בקר משנתי לא ידעתי איזה בגד עלי ללבש, בגד חרש או משומש. לאחרונה נמלכתי בדעתי ולבשתי מכנסי בד כהים וחולצה והלכתי בשמחה עם אבי לבית המלאכה. נגשנו למנהל העבודה ואבי הציגני לפניו ופנה אלי: „בני, המתכל בעבודה, מלא את כל אשר ידרשו ממך ובטוחני שתהיה איש לאומן חרוץ וטוב". הבטחתי לאבי לעשות כדבריו. אבי נפרד מעלי והלך לדרכו. ברגעים הראשונים לא ידעתי מה עלי לעשות ובמה להתחיל והנה נגש אלי

המנהל ואמר לי לפרק בעזרת פועל מומחה, חלקי־אוטומוביל. ברצון התחלתי בעבודה. הפועל קרבני אליו והקיפני בשאלות ועבדנו יחד. בראגה מפל כי ולמדני את מלאכת הפרוק של חלקי מכוניות ואני תפסתי על נקלה את המלאכה. בתשע שעות ומחצית השעה הניחו הפועלים את עבודתם וישבו לאכל את ארוחת הבקר. גם אני הצטרפתי אליהם, אך לא יכלתי להתחיל בסעודה, כי ידי היו מלוכלכות. נסיתי לנגבן — ולשוא. השחור והלכלוך לא ירדו. אחד הפועלים ראה בצערי והראה לי חבית נפט ואמר: טבול את ידיך בנפט ונקן בסמרטוט. עצתי מוהה: איך אפשר לנקות בנפט, הלא אלכלך את ידי עוד יותר! אולם הפועל הסביר לי שרק בנפט אפשר להסיר את השמן מהידים. שמעתי בקולו ורחצתי את ידי בנפט ונקיתין. אחר ישבתי כין חבר הפועלים ואכלתי בתאבון את האכל שלקחתי עמי. לבשתי גאוה שאני יושב בין פועלים מבוגרים והם מטוחחים עמי, כעם אחד משלהם. אכלתי בתאבון רב מכל המאכלים שנתנה לי אמי וככלות הסעודה חזרנו לעבודה ועבדתי בחריצות כל היום.

ג

עברו שבועות מספר ואני קניתי לי ידיעה בעבודה ושמחתי מאד, אך שמחתי היתה מהולה גם בצער, כי צר היה לראות את אמי כשהיא כובסת את מכנסי המלוכלכים בשמן. עברו חדשים מספר והמנהל הודיעני שהוא קובע לי משכרת לא גדולה, באשר עודני צעיר ועלי עוד להוסיף ללמד ולהתקדם במקצוע. כעבור חצי שנה העלה המנהל את משכרתי. מעשה הוגן זה עודד את רוחי ואני התמסרתי לעבודה ביתר חשק. כיום אני נחשב ככר לפועל קבוע. בבקר השכם אני הולך בשמחה אל מקום עבודתי ועובד כל היום ותקותי חזקה שבקרוב אדע את מלאכתי היטב ואביא תועלת לארצנו הזקוקה לעובדים חרוצים וטובים.

טרדכי סטנצקי (כתה ו'א)

מַעֲשֶׂה בִּילְקוּט

בשובי מביה"ס, באחד הימים, השיאני יצרי להשאר בדרך לשחק מעט עם חברי. הנחתי את ילקוטי ליד קיר והתערבתי בין המשחקים. שטוף במשחק הרחקתי מרחק רב מהמקום שהנחתי את ילקוטי ונזכרתי בו רק כשחבילת המשחקים נתפרדה. הבטתי אל המקום שהנחתיו והנה נעלם הילקוט, חרדתי גברה על תמהוני. „אולי התעוני עיני"—התנחמתי בלבי ואטרתי להתקרב אל המקום הילקוט, ומה גבר פחדי בראותי עתה ברור שאיננו. הילקוט איננו, ואני—אנה אני בא? איך אשוב

הביתה בלעדיו, ואיך אשא פני אל תורי? לכן נשארתי על מקומי ובכיתי טרה.

אטי, ראגה לי, ירדה לחפשני. אך ירדה ולפניה „הכן יקור שלה" עומד ככלי מלא בושה וכלמה ובוכה. על פי הבעת פני נחשה כי קרה דבר מה ותשאלני למכת בכיי. ספרתי לה את המעשה.

אטי, תחת לגעור בי, נחמה אותי בדברים ותשעשעני בתקוה כי הילקוט יצא ועלי להרגע. אולם אני לא התנחמתי, וכל אותו הלילה הרהרתי: מה גורל הילקוט? הבמאורת גנבים אם בבית אנשים ישרים לן הוא הלילה?

בבואי למחרת לבית הספר הגיש לי השמש את ילקוטי ואמר: רק לפני רגעים מספר הביאו איש אחד ואמר למסור אותו לתלמיד ס. ס. המפוזר, המשאיר את ילקוטו הפקר בחוב. הנה הוא האיש יוצא עתה את חצר ביה"ס, רצתי אחריו להודות לו.

מאז קבלתי על עצמי לא להיות עוד מפוזר.

יוסף גולדברגר (כתה ז"כ)

עֲטָרוֹת

כפר טולרתי, אליו אני קשור בכל ניטי נפשי, עטרות שמו. ראשוני בוניו ומניחי יסודותיו עטרוהו בשם נאה זה, על היותו עטור הרים וגבעות. יפה והדור כפרי השקט ויש בו מחנה של ירושלים הקרובה אליו, שרק י"א קילומטר יפרידו ביניהם. צפונית מזרחית לו ישכן הכפר רמה הנזכר פעמים רבות בספר שמואל. דרומית מערבית לו נראה הכפר ג'ב, היא העיר העתיקה גבעון אשר התקיפה עוד ביטי יהושע. ימים קשים, פגעים והרפתקאות כלי קץ עברו על חברי הקבוצה, בני העלית השניה, אשר ירדו את הכפר. צמא ורעב וקדחת היו מנת חלקם של החלוצים הגבורים האלה. חסר מים, חסר בטחון וחסר קשר עם העיר הכבידו על מחתישבים את חייהם. לא פעם אחת נפלו טוכי שמש ושרב—אך „שבע נפלו"—וקמו. הם אמרו: „אנו מקריבים את ההוה על מזבח העתיד, עתיד עמנו". החלוצים עמדו איתן על משמרתם והתגברו על כל המכשולים—ונצחו. הכפר גדל לאט לאט ועם בואם של חברים נוספים הגיעו לו ימי פריחה והתפתחות. כיום קשור כפרי לעיר ע"י שרות סכוניות. אור החשמל מאיר את כל הבתים. מים צוננים טובאים ע"י צנורות מעין פארה. יפי והוד מוסיפה התורשה המשתרעת על שבעים דונם, שידי חברי הקבוצה נטעוה. קיסת אצלנו קבוצה ספורטיבית ויש לנו גם מגרש מתאים למשחקים ואיננו חסרים אלא מדריך ספורטיבי ותיק, שכחו אתו להכנים עמות בקרב הנוער הכפרי. בשתי השנים האחרונות עובדים חורינו עבודה קשה ומאומצת עד מאד: יומם יעבדו ולילה — במקום לישון ולהחליף כח—יעמדו על המשמר להגן על הכפר מפני הפורעים והמרצחים. אני מזכיר כאן ברנשי יגון וכאב את בן כפרנו, את האדם היקר והעובד הנאמן אברהם בן יהודה זכרונו לברכה, שנרצח בידי אנשי אדון ורצח ערבים.

אנו, הילדים, עוזרים עם חורינו בהגנה על הכפר: לנו מוסרים תפקידים אחראים למדי. בלילה, בלילה עת חורינו יעמדו על משמרתם יושבים אנו ליד הטלפון ועינים על כל אשר ישאלונו. חלקנו ביניכו את השמירה וכל ילד שומר במשך שעתים ואיננו שם לבו לקור. בשמחה הטלנו על עצמנו את התפקיד הזה, כי מביגים אנו שמחובתנו להקל עד כמה שאפשר על חורינו וכי לא יחכן שאנחנו נישן לנו במנוחה בשעה שהגדולים מסכנים את חייהם.

הבה נקוה, כי לא ירחק היום ועם ישראל יתגבר על אויביו שקמו כלם לכלעו וכל הרצחים והזרים יכלו כעשן. ושנית התחלנה בארצנו שנות שלום ועבודה שקטה וכל המושבות והכפרים העברים, וביניהם גם כפרי החמור, יוסיפו להתפתח ולפרוח ולשמש גם מקום קליטה לאחינו המצפים לפתיחת שערי ארצנו הקדושה.

יוסף אגסי (כתה ו"ב)

שִׁעוּר בְּחֶשְׁבּוֹן

(מחיי בית הספר)

...קול הפעמון המכשר את נסר ההפסקה נשא בחצר. הרעש וההמולה פוסקים לאט לאט, וכשאתה עומד על המדרגות המובילות לחוץ הבנין, כשעת הצלצול, נדמה לך כאילו זרם כביר סוחף אותך למעלה—לכתה.

בכתה עומדים הילדים באי־סדר ומנוחה ומצפים לבוא המורה. נשמע קול צלצול בפעם השניה. הכל כאלו נדם. המורה נכנם לכתה והילדים יושבים איש איש על מקומו. המורה מכתיב את השאלה בחשבון ואחר קוראה אחד התלמידים שנית.

„לעבודה!", קורא המורה, ואנו מתכופפים על המחברות מלאי מרץ וחושבים...

אני חושב איך לפתור את השאלה ומבארה לחברי, יש שאני מוצא דרך כיצד לפתור הלאה וחברי עוזר לי. לפעמים יש ביניכו חלוקי דעות. זה בכה וזה בכה, וכל אחד משתדל להסביר את דבריו ולסתור את דברי חברו עד אשר אנו עושים ביניכו פשרה.

ישנם ילדים רבים שאינם פותרים את השאלות בעצמם

ואינם משתדלים לפתור אף את הקלה שבקלות. יש שעות אשר המורה יוצא לרגעים מספר להדריך בעבודה את הכתה המקבילה ואז מתגבר השאון ולא תחסרנה גם צוחות וקריאות המפריעות את המתעניכים החותרים למצוא פתרון לשאלה המוצעת בכל מאמצי כחם.

מכאן קורא האחד ומכאן—השני.

—„הוי! הגמרת לפתור את השאלה?"

—„ואתה המצאת את הדרך לפתרון?"

יש לפעמים עזרה הדדית בין התלמידים. מספרים שונים נשאים בחלל האויר, והם מלאי צעקות ווכוחים. פתאום נכנם המורה. הרעש עבר ואיננו, וזמזום חרישי של המעמיקים לחשוב עובר בכתה. ושוב ממלא את החלל מספרים, וספרות שונות עוברות לנגד עיני, כאלו הם עפים ומסתדרים לנגד עיני כל אחד במקומו המתאים והנכון. רגע הם קופצים ומתערבים. כל ספרה עוברת לה למקום שאינו שיך לה. ויש אשר תחלנה לרקוד, אך תיכף בכבד היד הקשה עליהן, מוצאות להן כל הספרות את מקומן הנכון, וכל ספרה עומדת על מקומה נכנעה. מראה הכתה הוא יפה ומענין.

כל הילדים למחרוץ ועד עצל משקעים פניהם במחברת. ויש אשר עושים עצמם כאלו הם שקועים בעבודתם ואינם עושים לאמתו של דבר כלום. והנה קופץ אחד התלמידים ממקומו וקורא: „גמרתי!"

אז מפסיקים כל התלמידים בפקודת המורה את הפעולות, והילד אשר גמר בראשונה נגש אל הלוח וכותב את הפעולות ומלון בביאורים הראויים וכל שאר התלמידים רואים, שומעים ולפעמים גם מעתיקים.

אך יש אשר יתפתח ויכוח ער ועקשני בין התלמידים וויכיחו, כי ישנן דרכים אחרות נוחות יותר לפתרון השאלה או לעשית הפעולות.

והנה נשמע קול צלצול הפעמון הקורא להפסקת שעור מענין זה.

האח! מה טוב היה אילו היו רוב השעורים כשעורי חשבון...

דוד טינץ (כתה ז"א)

יוֹם מְהוּמָה

לפני זמן קצר ישבנו בעיר העתיקה, ברחוב דרג' אל טבונה. ביתנו היה מוקף כתים ערבים ובכל זאת לא יראנו! שנים רבות חיינו בשלום עם שכנינו הערבים, יש שאנחנו בקרנו אותם והם אותנו. אני וחברי הילדים היינו משוטטים בסמטאות וברחובות הספוללים בלי כל פחד. למדתי בחדר אשר ברחוב היהודים, ב„חורבה" ולבדי הלכתי שמה פעמים ביום. לא ידעתי „מאורעות" מה הם ולא תארתי למצבי שאפשר לו לאדם להתנפל על חברו ולשחטו או לירות בו. כה שקוע הייתי בהזיות־שלום, עד שראיתי בסו עיני דמי אדם נשפכים כמים.

שקט ובלי מורא, הלכתי לי, כדרכי, לחדרי. אותו יום ראש חדש היה. לבי רן משמחה שהיום אהנה במקצת שהרי בראש חדש לומדים רק שעות ספר. בחשק למדנו עד הצהרים ולפני שהתפזרנו לבתינו נדברתי עם תלמידים אחדים לשוב אחרי האכל אל „החדר" לשחק שם. על רגל אחת" אכלתי את ארוחתי ומיד מהרתי אל החדר ומכל חברי מצאתי רק שני ילדים: בן הרבי ועוד ילד ויחד שחקנו אבל משחקנו היה משעמם, כי על כן רק שלשה ילדים היינו. חשבתי לשוב הביתה ואגה עלו באזני פחאם צעקות וקריאות ובכיות. הצצתי דרך החלון וראיתי שהחנונים סגרו את חניותיהם, עלו על הגגות ובידיהם אבנים ובקבוקים. לא הבנתי את פשר הדבר והתחלתי בוכה ומרתת. אני בוכה ואיש אחד בא ולקח אתו את חברי ששחקתי עמו. אחריו בא גם הרבי ולקח את בנו ואני—נותרתי לבדי. איך אשוב הביתה? מרחק גרול עלי לעבור עד שאגיע לביתנו. לבי דפק בחזקה. התחזקתי והתחלתי לרוץ בכל כחי מאחורי שמעתי קולות: „עליהם!" „על היהודים"!

ואיני יודע מאין שאבתי גבורה, כי לא שמתי לב כלל לצעקות והוספתי לרוץ, לרוץ בשארית כחי. פתאם פלח את האויר קול ירית אקדח ואני רועד ורץ. סוף סוף הגעתי הביתה—והתעלפתי. אחרי שהוקל לי נשקפתי בעד החלון וראיתי: שלשה פגרים ערבים טוטלים על הארץ ונשים מבכות אותם. ביום מהומה זה נפלו הרבה מאחינו בני ישראל. הם מתו כגבורים והגנו עד רגעם האחרון על כבוד עמנו וארצנו.

כעבור זמן קצר יצאנו את העיר העתיקה ועברנו לגור בבית ישראל ושם אין פחד הגוים המרצחים עלינו, כי בתוך עמנו אנו יושבים.

שַׁחֲרִית לִילָדִים

(רשמים מאספת הילדים בעין „פנת הנער")

ביום שבת קדש לסדר בחקותי בקשתי מאת אבי להקדים הפעם בתפלה, כי אספה לנו היום.

—„מי זה לנו"? —שאל אבי

—„לנו, לילדים"—קניתי לא כלי נאוה, והמלה „לנו" יוצאת מפי בהדגשה מיוחדת — „בתיאטרון עדן" נתאסף ושם נשוחח על הרדיו."

את חטאי אני מזכיר היום שחפלתי לא היתה כשורה, חטופה היתה בלי כוונה ואבי נזף בי פעמים אחדות בחכתים זעומים. שפתי נעו אחנם, אבל מחשבתי היתה נתונה ל„שחרית" לילדים ולא לשחרית אשר בבית הכנסת. מביה"כ רצנו, אני ואחי הקטן, בחפזון הביתה. ותרתי על האכל. שמתי עוגה בכים אחד ותפוח בכים שני, ואחי הקטן מתני ראה וכן עשה גם הוא, ויצאנו לדרך המובילה לתיאטרון עדן.

היה יום נהדר ונפלא, יום של חדש זיו. הרחובות הטו מאדם רב. גדולים וקטנים יצאו מביתם לטיל ברחובה של עיר, להנות מעולמו של הקב"ה ולהסתכל בשטי ירושלים העתקים והגבוהים.

בדרך נזכרתי בספור שקראתי פעם בשם „מה נעים להיות גדול". גם עלי שרתה שמחה הדומה לשמחת אותו ילד, שהרבי צוהו להביא אתו נר חלב לשם לטוד בערב. לא ספה אני הולך וגם אני לא אשמטן ידי בצלחת וגם אני אניד את דעתי על „פנת הנער", ישמע אחי הקטן ויספר אחר כך לאבא וגם לאחיותי. מה נעים להיות גדול!

מתוך הרהורים כאלה הגעתי לשערי „עדן" אשר עמדו להסגר, כי האולם היה מלא. התישבתי ושמתי אזני כאפרכמת לספוג כל מלה שתצא מפי הנואמים. הראשון היה הזמר מר ויספיש שפתח בפסוקי דזמרה. אחריו דבר המורה מר יצחק ספיבק על ענייני דיומא ומים בפסוק: „וכל העם רואים את הקולות". רצונו לומר בזה, כי הפעם נזכה לראות את ה„קול", את מר לוברני אשר את קולו אנו שומעים תמיד והפעם נראהו.

אחריו הופיע ה„קול" מר ד"ר אליעזר לובראני מנהל „פנת הנער" העברית של הרדיו בירושלים.

הילדים קבלו את פניו בתחיאות כפים. הוא שוחח אתנו על פנת הנער העברית. הוא מחכה בקצר רוח לאותו יום שבו תהיה הטלויזיה משוכללת. משום מה? משום שאז יוכל לראות את הילדים בשעת שיחתו כיצד הם מפחקים וכיצד הם משתעטמים באותה שעה. האם מקשיבים הילדים לדבריו או לא? האם יש ענין בפנה זו, אם אין?

מקבל הוא מכתבים שונים מהרבה ילדים ובהם הצעות שונות ועצות טובות אולם הצרה היא שהאחד סותר את חברו ואין הדעות שוות. אין לשכח שרק ארבעים רגע ברשותנו.

הצעות שונות הציע לנו וביניהן הצעה זו: שנסדר לנו בעצמנו פנת נער שכלה שלנו, שגם החטר ינתן על ידינו. ילדים רבים הביעו את דעתם איך להנעים את השעה הזאת ולהפיק תועלת מסנה. נערה אחת הציעה שתחולק פנת הנער לשתים, אחת לילדים הקטנים, ואחת לגדולים, כי אין לנו ענין ב„שטויות", שמספרים לילדים הקטנים. החבר קורקידי הציע שתהא פנה זו נתנת גם בהפסקות הגדולות בבית הספר. בפחד וברעד עליתי גם אני לבמה, ובקול רועד הצעתי להקדיש חלק מהפנה ל ס ד ע. ובאמת, אם אנו משתטשים תמיד ברדיו ושומעים דרכו את הקולות מדוע גם לא נלמד תורה מפיו?

אם אניד לחברי שאיני יודע מה זה הדיו הן ילענו לי, אולם האם הם יודעים? טוב שההנלה תרבה בשיחות מדעיות.

אחר שירה ודקלום ננעלה האספה מתוך התרוממות הרוח ואנו שבנו נער נער לביתו.

יוסף בן־שמואל (כתה ו"ב)

שמואל הרמתי (כתה ח"ב)

הַהַדְלָקָה בְּל"ג בָּעֹמֶר

מה נחמד ומה נעים הוא חג ל"ג־בעומר!

השנה התחלתי להתכונן לחג מיד אחר חג הפסח. אני וחברי התאגדנו וכל אחד מאתנו הטיל על עצמו תפקיד מיוחד. אחדים חזרו על הפתחים ובקשו נפט למדורה. אחרים לקטו עצים וחמרי דלק שונים. את כל „הרכוש" הזה טמנו במחסן אצל אחד מחברינו. תפקידי אני היה אמנם קטן וצנוע, אך קשה למדי: עלי הוטל לאסוף פחים ולמלאם אבנים ולהתקין עגול. הרבה טרחות טרחנו והרבה יגיעות יגענו עד שהקיטונו בשעה טובה ומוצלחת את פסלו של היטלר, הוא הטן הרשע של זמננו.

ערב. הכל מוכן. הפסל עומד במרכז והוא נעוץ בקרקע. סביביו קש. אנו עמדנו על יד העגול ולפידים בידינו. נתן האות ומכם ההדלקה החל. לשונות האש עלו והשתרבבו מעלה ואנו נותנים יד אל יד ורוקדים ומפזזים מסביב לאש ושרים בקול צהלה:

וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לְחָי
רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַי!

האש מאירה את הסביבה. הטלים הסבטאות ברגש ובקול רם ורענן טגיעות למרחוק. הרי יהודה רוטזים אלי מרחוק בשלל צבעיהם ולשטחתי אין קץ. אט אט דועכת האש. הקש נשרף ועוד מעט והמדורה תכבה. פתאם זנקו אי משם ילדים והביאו חטר דלק חרש. עד שעה מאוחרת בלילה בערה המדורה ועיפים ואחוזי תנומה שבנו הביתה.

אכן חג נחמד ונעים הוא חג ל"ג בעמר!

בניטין פרנקל (כתה ה"א)

הַקּוֹנְצֶרְט

ביטי חפש הפסח קבל אבי הזמנה מחברו למקצוע מר פיליפ שרף לקונצרט שיערך על ידו. אבי קבל שני כרטיסים, לו ולאמי. אבל אמי היתה חולה במקצת ולא יכלה ללכת. אבי הציע לי ללכת במקום אמי. אני, כטובן, הסכמתי מיד, אך לא עלתה על לבי הטחשבה שתקונצרט יגמר בשעה מאוחרת, אבי הזהירני לבלתי גלות את הדבר לאחותי, פן תהיה מהומה בבית. שמרתי על סודי באמונה, אך עם כל זהירותי נגלה לה הדבר. היא התחילה לצעוק ולבכות. בארנו לה שאין הקונצרט בשבילה ולא תשמע כלום, כי עוד לפני ההתחלה תרדם. היא הבינה והפסיקה לבכות, אבל כששמעה שלא תשמע דבר רצתה להראות לנו את כחה ואמרה: „אני אשאר אמנם בבית ולא אישן עד שחבואו". סוף סוף יצאנו מהבית. החוצות היו ריקים מאדם. הגענו לאולם הקונצרט. בחוץ עמדו מכוניות רבות. נכנסנו פנימה היה כרבע שעה לפני ההתחלה והספקתי להתבונן לצורת האולם. האולם אינו גדול ביותר, אך נאה למדי. באמצע תלויה מנורה גדולה ויפה. הבמה שחורה לגמרי. פתאם בקע פס אור את הבמה השחורה: נפתח פתח ומתנו יצאו שלשה מנגנים וישבו. ביניהם היה שארף. הוא הרים את קשתו לאות התחלה. על כל הקהל ירדה דומיה. הטריו נגן קונצרט קצר ויפה מאד. הצטערתי רק שאין הקול נשמע היטב באולם, כי לא היה בו קהל רב. השלישיה או הטריו היתה מרכבת מכנור (שארף) פסנתר (זקס) וצ'לו (שטוכגן). אחרי השלישיה הופיעו זמר וזמרית. הזמר אשורי. קולו היה צרוד במקצת, וכללי אין לחשבו לזמר טוב. הזמרית אשה גבוהה לבושה שמלה ארוכה שנשתלשלה אחריה, ופניה אדומים כדם. היא התבישה מאד. קולה היה נמוך וללני במקצת. אמרתי לאבי: אין היא שרה אלא מיללת. אבי צחק ועגה: „זהו קולן של הרבה נשים, ואולם במקצת צדקת שהיא מיללת יותר מדי", זמירתם לא נעמה לי. אחריהם עלתה על הבמה בחורה ארמנית פסנתרית. היא היתה נרגזת ועד שנמרה את כל הכנותיה עבר רבע שעה. לסוף כשישבה אל הפסנתר לנגן התרוממה קצת כדרך

כל הפסנחרנים לפני התחילם לנגן. פרצתי בצחוק, סוף סוף התחילה זו לנגן. הצלילים הנעימים פעלו עלי וכטוקסם ישבתי על מקומי. הפסנחרית היתה טובה מאד, אך למזלנו ולמזלו הרע פקע פתאם מיתר אחד. אבי אמר לי: אילו לא פקע המיתר, היתה הפסנחרית מוסיפה לנגן. אחרי כן הופיע המנגן בעוגב, הבית רעד לרגעים מקולו החזק של העוגב. המנגינה של העוגב מצאה חן בעיני מכל המנגינות. הקונצרט נגמר בחצי הלילה וכל הקהל התפזר והלך. גם אנחנו הלכנו הביתה. בבית נודע לנו שאחותי שהבטיחה להיות ערה עד שנשוב שכבה לישון תיכף אחרי לכתנו. טוב שביום המחרת לא למדנו בבית הספר ולא אחרתי לשעור הראשון.

טרדכי וגר (כתה ד״ב)

בְּקוּר בְּבֵית מוֹרִי

לפני שבועות אחדים נסעתי אל מורי הגר בבית הכרם. בשעה ארבע הגעתי למחוז חפצי. בתחלה הלכתי אל דודי לראות את שלום בני הבית. שהיתי שם כחצי שעה ונפרדתי מהם והלכתי אל מורי. מצאתי אותו עובד בגנו. גנו יפה עד מאד. יש לו חורשת עצים מכל המינים. התבוננתי וראיתי את היפי הרב שמסביבי. כמה עמל השקיעו במקום הזה! כל ההרים מסביב הרי סלעים כלם. גם המקום הזה היה כך וכיום הוא נטוע עצי פרי. המורה בקש ממני למעם מהאפונה והחומצה הטריים העולים בגנתו. הוא הראה לי עץ ליטון פורח. זה ארבע עשרה שנה מטפל בו מורי. כשהתבוננתי אל הגפנים והתאנים נזכרתי בפסוק „וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו". גם תפוחי זהב, וליטונים יתפוחים ראיתי. מה משתוקק אני שגם לנו יהיה גן כזה. יבוא יום וגם לי יהיה בית וגן, גם את הלול בקרתי ונהניתי מאד. אחרי שבליתי בגן שעה ארכה, הודיתי למורי על תתו לי את ההזדמנות לראות את היופי הזה וחזרתי שבע רצון הביתה. ספרתי למורי על כל אשר ראיתי, והם אמרו לי שאם ארצה מאד יהיה גם לי גן יפה כגן מורי.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א.

בְּקוּר בְּבֵית תְּנוּבָה׳

פַּעַם אַחַת שָׁאֲלָה אוֹתָנוּ מוֹרָתֵנוּ: „יְלָדִים. רוֹצִים אַתֶּם לָלֶכֶת לְבֵית „תְּנוּבָה?" „כֵּן, כֵּן"—עָנִינוּ כֻּלָּנוּ. הַמּוֹרָה סִדְּרָה אוֹתָנוּ וְהָלַכְנוּ. בָּאנוּ וְנִכְנַסְנוּ פְּנִימָה. אִישׁ אֶחָד הֶרְאָה לָנוּ אֶת הַכֹּל: רָאִינוּ אֶת מְכוֹנַת הַשֶּׁמֶנֶת, שָׁמִים שָׁם קִיפְּקָאוֹת־רִיקוֹת. בְּמְכוֹנָה יֵשׁ צַנּוֹר. מִן הַצַּנּוֹר יוֹצֵאת שַׁמֶּנֶת וְנִכְנֶסֶת לַקִּיפְּקָאוֹת. הַקִּיפְּקָאוֹת נִסְגָּרוֹת וְאַחַר שׁוֹלְחִים אוֹתָן לַחֲנֻיוֹת. רָאִינוּ אֵיךְ מְנַקְּנִים גְּבִינָה. בְּרוּדִים גְּדוֹלִים יוֹצְקִים הַרְבֵּה חָלָב. בְּתוֹךְ שָׁמִים דְּבַר מַה הַנּוֹתֵן לוֹ טַעַם טוֹב. כַּעֲבוֹר יוֹם נֶהְפָּךְ הֶחָלָב לִגְבִינָה. רָאִינוּ גַּם אֵיךְ מְכִינִים אֶת הַחֶמְאָה וְאֵיךְ מְסַדְּרִים אוֹתָהּ בַּחֲבִילוֹת. הָאִישׁ הַטּוֹב הֵרְאָה לָנוּ אֶת מְכוֹנוֹת הַלֶּבֶן וְהֶחָלָב הַמְפֻסְטָר. אַחֲרֵי שֶׁרָאִינוּ הַכֹּל אָמַרְנוּ לַפְּעָלִים „תּוֹדָה". „שָׁלוֹם" וְנִפְרַדְנוּ מֵהֶם.

דוד צפלוביץ (כתה א״א)

ב.

פּוֹסֵחַ חָלָב

יוֹם אֶחָד אָמְרָה לִי אִמָּא שֶׁהֶחֱלִיטוּ לְחַלֵּק לָנוּ חָלָב בְּבֵית הַסֵּפֶר. בָּל תַּלְמִיד יְקַבֵּל יוֹם יוֹם כּוֹס חָלָב. אַחֲרֵי יָמִים אֲחָדִים נִתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי אִמָּא. הַשִּׂמְחָה רַבָּה בֵּין כָּל הַיְלָדִים. כְּשֶׁשָּׁמִים לִפְנֵי כָּל יֶלֶד כּוֹס מְלֵאָה חָלָב קַר. הֶחָלָב טוֹב וּמַבְרִיא אֶת הַגּוּף וּבְחֶאְבּוֹן רַב אֲנִי שׁוֹתֶה אוֹתוֹ.

משה שאולזון (כתה ב״ב)

ג.

מַעֲשֶׂה בְּצִפּוֹר

פַּעַם אַחַת הֵבִיא לִי אַבָּא מַתָּנָה: כְּלוּב וְצִפּוֹר. שָׂמַחְתִּי מְאֹד וְהוֹדֵיתִי לְאָבִי עַל הַמַּתָּנָה הַזֹּאת. יוֹם יוֹם הָיִיתִי מַשְׁקֶה אֶת הַצִּפּוֹר וּמַאֲכִילָהּ. הַצִּפּוֹר הַנֶּחְמֶדֶת שָׂרָה בְּקוֹל נָעִים לָאֹזֶן וּמָה אָהַבְתִּי לִשְׁמֹעַ אֶת זְמִירוֹתֶיהָ! יוֹם אֶחָד הִנַּחְתִּי לְצִפּוֹרִי אֹכֶל וְרָאִיתִי שֶׁהִיא עֲצוּבָה. לֹא רָצְתָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת. הִכְנַסְתִּי שְׁהִיא מִתְנַעְנַעַת עַל הוֹרֶיהָ. מָה עָשִׂיתִי? פָּתַחְתִּי אֶת הַכְּלוּב וְהַצִּפּוֹר עָפָה וְנֶעֱלְמָה מֵעֵינַי.

עודד בן ישראל (כתה ב״ב)

ד.

אָסוֹן

פַּעַם אַחַת שָׁחַקְתִּי כְּמִקְפָּצָה. פִּתְאֹם נָפַלְתִּי עַל בַּקְבּוּק שָׁבוּר וּפָצַעְתִּי אֶת רַגְלִי. הַכְּאֵב הָיָה נוֹרָא. הַרְבֵּה דָּם נָזַל. רָאָה אָבִי אֶת הַפֶּצַע וְנִבְהַל. מִיַּד הַיָּמִין טַקְסִי וְנָסַע עִמִּי „לַהֲדַסָּה". הִכְנִיסוּנִי לַקְלִינִיקָה וְהִשְׁכִּיבוּנִי עַל שִׁלְחָן. הָרוֹפֵא בִּקֵּשׁ מֵאִבִּי לָצֵאת מֵהַקְלִינִיקָה. כְּשֶׁיָּצָא חָבַשׁ הָרוֹפֵא אֶת הָרֶגֶל. יָמִים רַבִּים שָׁכַבְתִּי בַּמִּטָּה וְסָבַלְתִּי

מִכְאוֹבִים עַד אֲשֶׁר רִחֵם עָלַי ה׳ וְשָׁלַח לִי רְפוּאָה וַאֲנִי שַׁבְתִּי לְאֵיתָנִי.

אמנון אורבך (כתה ג״א)

ה.

הָרַגְתִּי וְהַצַּלְתִּי

בְּחוֹל־מוֹעֵד שֶׁל פֶּסַח יָצָאתִי עִם חֲבֵרִי לְטַיֵּל בַּשָּׂדֶה. וְזָמָן רַב טִיַּלְנוּ עַד אֲשֶׁר עָיְפְנוּ וְיָשַׁבְנוּ לָנוּחַ. פִּתְאֹם רָאִיתִי שֶׁיְּצִיר קָטְנָטָן מִתְקָרֵב בִּמְהִירוּת אֶל חֲבֵרִי. מִהַרְתִּי וְזָרַקְתִּי אֶבֶן גְּדוֹלָה שֶׁל הַיְצִיר – וְרִסַּקְתִּיו. כְּשֶׁהֶסְרוֹתִי אֶת הָאֶבֶן רָאִיתִי שֶׁעַכְרָב הָרַגְתִּי. חֲבֵרִי שָׁמַח מְאֹד. חָזַרְנוּ בְּשָׁלוֹם הַבַּיְתָה וְסִפַּרְנוּ לְהוֹרֵינוּ וְגַם הֵם שָׂמְחוּ וְאָמְרוּ לִי: בֶּן חַיִל וָרִיוּ אָתָּה!

עזרא מזרחי (כתה ג״א)

ו.

בְּשֶׁל כִּכַּר־לֶחֶם

הַרְבֵּה אֲנָשִׁים רְעֵבִים לְלֶחֶם. הֵם רוֹצִים לַעֲבֹד וַעֲבוֹדָה אֵין. לִפְנֵי זְמַן קָצָר קָרָה בְּחַצְרֵנוּ מִקְרֶה זֶה: בָּחוּר צָעִיר יָשַׁב בְּחַדְרוֹ שָׁבוּעַ וַאֲפִילוּ פָּרוּר לֶחֶם לֹא בָא לְפִיו. מָה עָשָׂה? נִכְנַס בְּאַחַד הַלֵּילוֹת לַחֲנוּת וְגָנַב כִּכַּר לֶחֶם. נוֹדַע הַדָּבָר לַשּׁוֹטְרִים, תָּפְשׂוּהוּ וְהֵבִיאוּהוּ אֶל תַּחֲנַת הַמִּשְׁטָרָה. שָׂמָה קַלָּה יָשַׁב שָׁם וְאַחַר נָשָׂא אֶת רֹגְלָיו, רָץ מַהֵר וְהִנִּיעַ לְחַצְרֵנוּ וְנָפַל אַרְצָה וְצָעַק: „רָעֵב אֲנִי, תְּנוּ לִי אֹכֶל!" הוּא צוֹעֵק — וְשׁוֹטֵר בָּא לְחָצֵר וְרָצָה לְהַכּוֹת אֶת הָבָּחוּר הַמְּסֻכָּן, אַךְ בֵּרַאוֹתִי אֶת הַמַּחֲזֶה הַנּוֹרָא הַזֶּה נִכְנַסְתִּי הַבַּיְתָה וּבִקַּשְׁתִּי מֵאָבִי שֶׁיָּצִיל אוֹתוֹ. אָבִי מִלֵּא אֶת בַּקָּשָׁתִי, יָצָא אֶל הֶחָצֵר וְדִבֵּר עַל לֵב הַשּׁוֹטֵר שֶׁלֹּא יִגַּע בְּאָדָם רָעֵב. הַשּׁוֹטֵר לָקַח אֶת הַבָּחוּר אֶל הַמִּשְׁטָרָה וּמֵה שֶׁהָיָה אַחַר כָּךְ אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ.

פילון פרידמן (כתה ג״ב)

ז.

יוֹם דָּמִים בִּירוּשָׁלַיִם

כַּאֲשֶׁר שָׁבְתִּי הַבַּיְתָה מָצָאתִי אֶת אָבִי נִרְגָּשׁ מְאֹד. שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ לְסִבַּת הִתְרַגְּשׁוּתוֹ וְהוּא סִפֵּר לִי: הַבֹּקֶר יָשַׁבְתִּי בָּאוֹטוֹ לִנְסֹעַ אֶל מִשְׂמַרְתִּי לְבֵית הַמַּטְבָּחַיִם. כְּשֶׁהִגַּעְתִּי קָרוֹב לְמֵאָה שְׁעָרִים שָׁמַעְתִּי קוֹל נֶפֶץ חָזָק מְאֹד. יָצָאתִי מֵהָאוֹטוֹ וְרָאִיתִי הֲמוֹן עֲרָבִים רוֹדְפִים אַחֲרֵי יְהוּדִים אֲחָדִים. כִּוַּנְתִּי אֶת הָרוֹבֶה אֶל הָעֲרָבִים וּפִקַּדְתִּי עֲלֵיהֶם לְהִתְרַחֵק. אִימַּתִי עֲלֵיהֶם שֶׁאִם יִתְקָרְבוּ אֶל הַיְהוּדִים אֶשְׁלַח בָּהֶם כַּדּוּרִים. הֵם נִשְׁמְעוּ וּבָרְחוּ. אָז הִתְקָרַבְתִּי אֶל הַיְהוּדִים וּמָצָאתִי בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה פְּצוּעִים פְּצָעִים קַלִּים. אַחֲרֵי שֶׁעָזַר נוֹדַע לִי שֶׁהֶהָמוֹן הָעֲרָבִי הִפְרִיעַ לָהֶם יְהוּדִי אֶחָד. וְהוּא הַקָּדוֹשׁ מִשֶּׁה פְּרוּכָּר הי״ד.

יונה בלטמן (כתה ג״ב)

ח.

„בְּאֶרֶץ נְקִיוֹנָה"

בְּאַחַד הַיָּמִים נִכְנַס הַמְּחַנֵּךְ אֶל הַכִּתָּה וְאָמַר בְּשִׂמְחָה: יְלָדַי, סִפּוּר נֶחְמָד אֶקְנֶה לָכֶם, „בְּאֶרֶץ נְקִיוֹנָה" שְׁמוֹ, כָּתַב אוֹתוֹ הַסּוֹפֵר לֶוִין קִיפְּנִים". הַמְּחַנֵּךְ אָמַר לָנוּ שֶׁכָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ יָבִיא גְּרוּשׁ וְיַכְבֵּל אֶת הַסִּפּוּר. עָשִׂינוּ כִּרְצֹנוֹ וְהֵבֵאנוּ כָּסֶף. אַךְ חוֹבָרוֹת לֹא הָיוּ. הַמְּחַנֵּךְ הִבְטִיחַ לָנוּ שֶׁנְּנַקְבְּלָן בְּעוֹד יוֹם אוֹ יוֹמַיִם. עָבְרוּ יָמִים אֲחָדִים וְהַחוֹבָרוֹת לֹא נִתְקַבְּלוּ. בָּלָנוּ רִצְטָעֲרוּ וּמְחַנְּכֵנוּ נִחַם אוֹתָנוּ וְאָמַר: „אַל תִּצְטָעֲרוּ, יְלָדִים, מָחָר יָבִיאוּ לָנוּ אֶת הַחוֹבָרוֹת". וְכָךְ הָיָה: בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁעָבַר הֵבִיא אִישׁ אֶחָד לַמּוֹרֶה אֶת הַחוֹבָרוֹת וְהוּא חִלְּקָן בֵּינֵינוּ. אַחַר יָשַׁבְנוּ עַל הַסַּפְסָלִים בְּסֵדֶר וְקָרָאנוּ אֶת הַסִּפּוּר. הַסִּפּוּר נָפֶה וּמְצֻחְצָח מְאֹד. בּוֹ מְסֻפָּר עַל יֶלֶד אֶחָד וּשְׁמוֹ יָפֶת. שְׁקָרְאוּ לוֹ יָפֶת בֶּן זָפֶת מִפְּנֵי שֶׁהָיָה מְלַכְלֵךְ תָּמִיד. קָרָאנוּ אֶת הַסִּפּוּר פְּעָמִים אֲחָדוֹת וְעַכְשָׁו אָנוּ לוֹמְדִים אוֹתוֹ עַל פֶּה. פְּרָקִים. פְּרָקִים.

מיכאל איזנברג (כתה ג״ב)

פִּנַּת־הַסִּפּוּרִים

הַבְּנִים הָאַרְצִי שֶׁל בָּתֵּי הַסֵּפֶר

כמו בכל שנה נערך גם השנה כנוס ספורטיבי כללי, בנוכחותם של כל מורי־ההתעמלות העברים שבארצנו. קדמו לו לכנוס הארצי, שנערך בל״ג בעמר בתל אביב, כנוסי נסיון במחוזות שונים בארצנו.

בכנוס הירושלמי השתתפו באי כחם של תשעה בתי ספר. הוא נערך בחצר הגימנסיה ובדרך כלל עבר בהצלחה. הרבה מהתלמידים המשתתפים הצטינו במשחקי־התעמלות שונים. אחדים מהם גלו אפילו זריזות וגמישות בלתי רגילות. אנו, באי כח בית הספר „תחכמוני", הראינו יכלת ב„מרוץ שליחים" ו„בקפיצה למרחק". לעומת זה נחלנו תבוסה במשחק „מחנים". כתם המשחקים

הודיעו לנו דַּבְּרֵי־הספורט בירושלים, שאחדים מתלמידינו וגם אני ביניהם—נבחרו להשתתף בכנוס הארצי.

בהגיענו לתל אביב סרנו קדם כל לטועדון „מכבי" ואחרי שקבלנו את כרטיסי־המתחרים הלכנו אל האיצטדיון הנהדר ורחב הידים. המסדרים והאחראים לכנוס דאגו להקים אהל ל„עזרה ראשונה" ולהתקין מגבירי קול לשם מתן הוראות למתחרים. צופי תל אביב פקחו—ולשבחם יאמר—בהצלחה על הסדר. קהל סקרנים רב ישב ועמד וצפה להתחלת ההתחרות. ההתחרות נפתחה בשני משחקים: במשחק כדור יד ע"י בתי הספר התיכוניים וכ„מחנים" ע"י בתה"ם העמטיים. את המקום הראשון בכדור יד תפשה חיפה ואת המקום השני—ירושלים. ב„מחנים" זכתה תל אביב במקום הראשון וירושלים—בשני. בקפיצה למרחק: הראשונה תל אביב והשניה—ירושלים. לא כדאי לפרט את כל המשחקים לפרטי פרטיהם ולכן אסתפק למסור כאן את הסכום הכללי:

ראשונה	בטעלה:	תל אביב
שניה:	"	חיפה
שלישית:	"	השרון
רביעית:	"	ירושלים

למותר יהיה לציין את היחס החברי ששרר בין המתחרים, שהרי ההתחרות גורמת לפעמים לקנאה ולטינא בלב. כאן השתתפו הטנוצחים בשמחת המנצחים והאחרונים נהגו ככבוד בראשונים. עם סיום ההתחרות הסתדרו כל המתחרים על דגליהם וראשיהם ומר צבי נשרי, חלוץ הספורט בארץ וזקן טורי־ההתעמלות, ומר אלוף, הטפקח על הספורט, נאמו לפנינו על ערך תרבות הגוף. בערב נערכה לכבודנו בגימנסיה „הרצליה" מסבה נאה שבה חלקו לנו את תעודות ההצטיינות. שעות אחדות ישבנו שבת אחים לשלחן ערוך בטעם ובשירת „התקוה" נגעל הכנוס.

ע. עפרי (כתה ח"ב)

חברי „אגודת הבריאות" של בית"ס „תחכמוני" בעבודתם.

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

א.

מִפְעַל הֶחָלָב

מפעל חשוב ורב ערך נעשה הקיץ בכתי הספר העברים שבארצנו, הלא הוא מפעל החלב. מדי יום ביומו לעת ההפסקה הגדולה, מקבלים אנו, התלמידים, כוס חלב טפוסטר, קר ונעים לחך.

החלב הוא אחד המזונות המבריאים את האדם, שכן נמצאים בו כל חמרי ההזנה העקריים, כגון: חלבונים, סכר, שמנים, ויטמנים הדרושים לבנין גוף הילד ולחסון שרירו. אולם לא כל הילדים זוכים לטעם טעם החלב. רבים הם האנשים שאין ידם משגת לכלכל את ילדיהם כלכלה מבריאה ומזינה ועם כל אהבתם ומסירותם להם אין באפשרותם להשקותם חלב. לפיכך החעורר עסקני החנוך ומטפחי המשק העברי והכריזו: כוס חלב לכל ילד וילדה, בעשיר ובכרש!

אנו, הילדים, קבלנו בשמחה את המפעל הזה ובמיטב כחנו התחלנו לעזר להצלחתו. חברי „אגודת הבריאות" שבבית הספר התנדבו לשטש מחלקים בכל הכתות. עם צלצול הפעמון המכשר את בוא ההפסקה הגדולה, יוצאים המחלקים, שנים שנים, את כתותיהם ונכנסים לחדר החלב. האחד לוקח את הספלים והשני את קומקום החלב והם נכנסים לכתה שנועדה להם ומחלקים ביושר ובצדק לכל ילד וילד את מנת חלבו. עכשיו כעבור שבועות מספר מאז התחלנו לשתות חלב, אנו אומרים בפה מלא: רעיון טוב הגו המורים ועסקני החלב, יישר כחם!

החלב ערב לחכנו ואנו מרגישים בתועלתו הרבה, ביחוד ביטי השרב. עד עתה היינו מרבים אז בשתית גזוז השובר את הצמא רק לרגעים מספר. משהתחלנו בשתית החלב קלו עלינו הלטודים בבית הספר.

אנו מחים גם שמפעל זה עוזר להתפתחות המשק העברי. מחיר החלב הוא אמנם בזול, אך אם ישתוהו עשרות אלפי התלמידים העברים שבארץ תצטרפנה הפרוטות לסכום גדול שיבסס את משקינו החקלאיים.

וברוכה תהיה „תנובה" המגישה לילד חלב עברי נקי וטוב!

צבי דימנט (כתה ז"א)

ב.

חֲגִיגַת־אֲגֻדַּת־הַבְּרִיאוּת בִּירוּשָׁלַיִם

מדי שנה בשנה עורך „בית חבריאות ע"ש נתן ולינה שטראוס" שבוע של בריאות. מטרת „שבוע הבריאות" היא ללמד את הקהל הרחב, את הטוני־העם, בריאות והלכות הגיינה, בכדי להזהר מטחלות שונות. פעלת־הסברה זו חשובה ביחוד בירושלים, שבה רבו העניים והאביונים, בני עדות שונות, שאינם יודעים כמעט על חיי נקיון. בשכונות העניות של העיר מכוסים רחובותיהן אשפה וזבל המשמשים קני־חידקים. משום כך מתרבות בהן מחלות המסכנות את חיי האדם.

גם השנה נערך ע"י המוסד החשוב הזה „שבוע הבריאות" והפעם הקדש כלו לשמירת העינים והשנים. תלמידי בתי הספר, ביחוד חברי „אגודת הבריאות", הראו פעילות וערות. כתבו חבורים על נושאים שונים בעניני הגיינה ובריאות, שמעו הרצאות מפי מורים ואחיות צבוריות והשתתפו גם בהצגות ובמשחקים שנערכו בשבוע זה. יפה ביחוד היתה חגיגת „אגודת הבריאות" שבה השתתפו כל חבריה שבירושלים, הצגה אחת הראתה ילד שחלה מחמת אי הנקיון שבביתו. תלמידי בית ספרנו הראו תמונות של ילדים המזלולים בנקיון. מהצגה אחת למדנו כיצד עלינו להתנהג ברחוב, ברשות הרבים. קלפה של בננה או של פרי אחר שנזרקה ברחוב מתוך רשלנות עלולה להמיט אסון על אדם. החגיגה המוצלחת והמאלפת הזאת עשתה רשם חזק על כלנו והרבה למדנו ממנה.

זאב טיקטינסקי (כתה ז"א)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

„הרשלה" — ספור מאת יעקב דינזון, תרגום ש' הרברג, הוצאת „מצפה", תל-אביב תרצ"ז.

ספרי יעקב דינזון שייכים למוג המעולה בספרי הקריאה שלנו. ספריו המלאים ענין משרים על הקורא רוח עצבות ומעוררים בלבו חמלה על הילד העני והחלש, על היתום העזוב והנרדף ועל כל איש מצוק וקשה יום. כמה צער בן וכאב נאמן בספוגים ספוריו „יוסלה" ו„שתי אמהות"! לא כל הספורים העצובים מושכים את לב הקורא ויש אשר יניחם ולא יקראם עד הסוף. לא כן ספורי דינזון. עם כל עצבם רב כחם לרתק אליהם את הקורא. הסבה היא שהעצבות שבספוריו אינה עצבות עשויה ומלאכותית, כי אם אמתית היוצאת מן הלב ולכן היא גם נכנסת אל הלב.

אחד מספוריו המצוינים הוא גם ספורו „הרשלה" וזהו תכנו בקצור: נער יתום היה הרשלה בן הישיבה. מעיר רחוקה בא ובלי תעודת מסע בכיסו. ברוסיה, ביטי המלכים, לא יכל אדם להחקיים בעיר נכריה בלי תעודת מסע. הרשלה למד כאמור בישיבה ואכל „ימים". מצוא מצא לו מספר „בעלי בתים", כמספר ימי השבוע, ואכל אצל כל אחד מהם יום אחד בשבוע. ליטים התחיל לאכל יום אחד אצל אלמנה עשירה אחת ושמה ברוינדלי. לברוינדלי היתה בת יחידה, ילדה יפה ובעלת לב רגש ושמה מירלה. כשבא הרשלה בפעם הראשונה לאכל על שלחן לא שמה הנערה אליו לבה, אולם בהמשך הזמן הסכינה אליו והכירה את טוב לבו ואת עדינות נפשו ואהבתהו. הרשלה היה נער יפה וצנוע וחונן בקול ערב מאד ושטו נתפרסם בקהל. ביחוד עלה כבודו בעיני נערות העיר אחרי הצגת „מכירת יוסף" שבה מלא את התפקיד הראשי בהצלחה רבה. מאז קנאו במירלה נערות רבות ויותר מכולן קנאה בו הנערה שרה פיגה בת ברוך הקצב. האיש הבור וגס הרוח, ברוך, השתוקק להשיא את בתו להרשלה בן התורה. כשנפוצה השטועה בעיר שהרשלה עומד לארש לו את שרה פיגה נפלה

טירלה לטשכב טרב צעה, והרשלי לא חשב כלל על בת הקצב, כי נאטן היה באהבתו לטירלה. כך החלה טלחטה קשה בין שני הצדדים. טצד אחד עטד הקצב ובתו הפשוטה, ומצד שני טירלה היפה ובעלת הלב, אך הגורל רצה שהרשלי הטסכן לא ישא לא זו ולא זו, כי בשל טלשינות נאטר, כשחוסר תעודה, וחלום אשרו גז.

אי אפשר לטסור בשורות טעטות את הרשם הכביר שהספור הזה טשאיר על הקורא. הנפשות העיקריות טירלה והרשלי, ברינדלי והקצב ובתו, נצבות כטו חיות לפנינו. כטו כן טענין גם תאור חיי בני הישיבה וחיי העירה היהודית.

תודה רבה להוצאת „טצפה" על הגישה לנו ספור נאה זה!

א. א ל פ ר ט (כתה ח"ב)

אֲגֶרוֹת פְּרָדָה

א.

טורינו וחברינו היקרים תלטידי בית הספר.

הגיע היום הגדול בחיינו, בו אנו נפרדים טעל בית ספרנו שבין כתליו בלינו שטונה שנים רצופות. תינוקות רכים היינו בהכנסנו לבית חנוכנו ולא ידענו צורת א' ואתם, טורינו, עטלתם רבות ולטדתונו את לשוננו הקדושה ואת כל הטדעים העברים והכלליים שהם תפארת לאדם.

יום שטחה לנו הוא היום הזה, אולם שטחה זו טהולה בתוגה, באשר ידענו כי השעה שעת חרום היא לעטנו. בכל ארצות תבל אנו נרדפים על צוארנו. השנאה לישראל גוברת והולכת טיום ליום. גם בארצנו שלנו, ארץ אבותינו, קטו עלינו אויבים לבלענו. אולם בטוחים אנו שעטנו לטוד הנסיון, שראה באבדנם של אויבינו הקדטונים יראה גם בטפלתם של צוררינו אשר ביטינו אלה ושנית יחיה חיי דרור ויצירה בארצנו אשר רכשה לו בזיעתו ובדטו.

טורינו היקרים,

במשך שטונה שנות לטודנו בבית הספר נטעתם בלבנו אהבה לעם ישראל, לתורת ישראל ולארץ ישראל ואנו טבטיחים לכם כי היה נהיה בנים נאטנים לעטנו ולארצנו כל ימי חיינו.

טעטק לבנו אנו טודים לטורי בית הספר ולטחנכינו טדריכינו האדונים א ל י ה ו ל ל ו ו י ו ס ף ד ב ש נ י אשר לטדונו תורה עם דרך ארץ.

כטו כן אנו טברכים את רעינו תלטידי בית הספר, טי יתן ויזכו גם הם לגטר את חק לטודיהם בטוסדנו היקר.

וברכה טיוחדת שלוחה ל„חברנו", עתון בית הספר, הטסים את שנת החי"ז לקיומו. אנו טאחלים לו שנות פריחה והתפתחות בלתי פוסקת.

בשם תלטידי טחזור העשרים:

אבנון קורקידי, ציון דיטנט (ח"א)
א. אלפרט, ע. עפרי (ח"ב)

כ"ז בסיון, צ"ת, ירושלים ת"ו

ב.

חברינו תלטידי טהזור העשרים,

בשם כל תלטידי בית ספרנו, הגדולים עם הקטנים, אנו טביעים לכם את ברכתנו הנאטנה לעת גטרכם את חק לטודיכם בטוסדנו.

יודעים אנו את עטלכם הרב ואת יגיעכם אשר יגעתם בתורה. נתקים בכם הכתוב „הזורעים ברטעה ברנה יקצורו" ואחרי שנות לטוד רבות אתם באים על שכרכם ומקבלים תעודת־גטר, זו תעודה כבוד אשר כל תלטיד טשתוקק לקבלה. זכרו, חברים את טוריכם אשר למדוכם תורה והנחוכם בדרך הישרה ואת בית ספרנו אשר בו בליתם את שנות ילדותכם.

עלו טעלה טעלה והצליחו בכל אשר תפנו.

בשם תלטידי בית הספר:

אורי דבילא, צבי דיטנט (כתה ז"א)
אבשלום כשיוף יעקב ביתן (כתה ז"ב)

ירושלים ת"ו, כ"ח בסיון, צ"ת.

שמות תלמידי מחזור העשרים

כתה ח'א

1) אטון יצחק, 2) ברזובסקי טשה, 3) בגירנו טוביה, 4) בדיל יוסף, 5) ברוך שטואל, 6) בן־ישראל שטעון, 7) בן־צבי יחזקאל, 8) בקר דוד, 9) בר חיים, 10) גורל צבי, 11) דיטנט ציון, 12) דבילה אשר, 13) דברה יצחק, 14) הלבריך אליטלך, 15) הרגיל יצחק, 16) הוכטן שטואל, 17) חיון יעקב, 18) חביב ישראל, 19) טוסטר יוסף, 20) כהן יעקב, 21) טלין טשה, 22) ספירטוס שטואל, 23) סבן אברהם 24) ספיבק נחום, 25) סלוצקי אריה, 26 פריצקי אריה, 27) צוקרטן שלטה, 28) קורקידי אטנון, 29) קורקוס שטואל, 30) רוסטן אבינדור, 31) שלנק אשר, 32) שנקר נפתלי, 33) תגיר יחזקיהו.

כתה ח"ב

1) אברהטשוילי אליהו, 2) איזלטן אליעזר, 3) איזלטן יצחק, 4) אייזנברג יצחק, 5) אלפרט אברהם, 6) אשכנזי טאיר, 7) בביוף אהרן 8) בורכוב רחטים, 9) בריקטן יוסף, 10) השאש יוסף, 11) הררי יהודה 12) ויסוקר יעקב, 13) וולפא שטואל, 14) חכשוש יוסף, 15) טרופר טרדכי, 16) יהודה יעקב 17) כלב יצחק, 18) כשיוף יהודה, 19) לינדר פישל, 20) לרטן טשה, 21) טרגלית גבריאל, 22) נוביק יצחק, 23) עפל שרגא אליעזר, 24) עפרי עזריאל, 25) פאול אהרן, 26) פוקס דוד, 27) פרחודניק בצלאל, 28) צוויגרייך שטאי, 29) ציון יצחק, 30) קואינקה חיים, 31) קוריצ'נסקי חנן, 32) רוזנר טשה, 33) שליט יהושע.

מִקְרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

—ב"ט בסיון טלאו ארבעים שנה לפטירת הרב הגאון, פאר היהדות, רבנו שטואל ב"ר יהודה ליב טוהילֶבֶר זצ"ל. רבי שטואל טוהילבר, רבה של ביאליסטוק, היה טראשי תנועת „חבת ציון" ומגדולי טנהיגיה. במשך חטשים שנים ישב על כסא הרבנות בערים שונות ברוסיה ושטע חכטתו וצדקתו יצא לטרחוק. טיטי נעוריו ועד ימיו האחרונים הקדיש את כל כחו לתחית עם ישראל וארצו הקדושה. באישיותו המוסרית, רבת הזהר, קרב אנשים הרבה לרעיון התחיה והוא אשר השפיע גם על הברון בניטין אדטונד רוטשילד ז"ל להקדיש טחונו ליסוד טושבות עבריות בארץ. כל העתונים החשובים הקדישו טאטרים ורשיטות לזכר הרב הצדיק ולפעלותיו הלאוטיות הכבירות.

— טלאו ב"ז באייר ארבעים שנה לטות הפרופ' צבי שפירא ז"ל, טראשוני „חובבי ציון" ומעוזריו הנאטנים של טנהיגנו הרצל ז"ל. שטו קשור בשני הטפעלים הלאוטיים הכבירים הקיטים כיום, שהוא הוא אשר הרה והגה אותם לראשונה, הלא הן: „הקרן הקיטת לישראל" והאוניברסיטה העברית. בכל בתי הספר העלו ב"ז באייר את זכרו וספרו לתלטידים את תולדותיו הטענינות רבות הלבטים וההשגים ואת פרשת פעלותיו הלאוטיות.

—ביום א' בניסן התנפלו בדרך לצפת טרצחים ערבים על יהודים והרגו שש נפשות. בין הנהרגים אב ובנו, שם הבן דוד סגל הי"ד. דוד ז"ל היה תלטיד הכתה ה', בבית הספר העירוני בצפת.

—ביום ז' בניסן טלאו י"ג שנת לאוניברסיטה שלנו. לכבוד הטאורע הזה נערכו חגיגות פאר בתל אביב ובירושלים. הרקטור פרופ' ברגטן, הפרופ' יוסף קלוזנר ספרו בנאוטיהם על התפתחות הטוסד העליון שלנו ועל ההשגים הגדולים שהשיג בטשך י"ג שנות קיוטו.

—ביום ה' באייר טת ברוטניה צורר היהודים הידוע אוקטביאן גוגא, שחיק עצטות. יחד עם חברו הרשע הישיש הפרופ' קוזא רדף את יהודי רוטניה, התעלל בהם והתנכל להשטידם ובא הטות ושם קץ לטזטותיו ולפעולותיו הנקלות.

—טהיום שאוסטריה ספחה לגרטניה הנאצית טחסיר והולך טצב היהודים בטדינה זו. נוראות השטועות חטגיעות אלינו. באכזריות טרובה טוחבים יהודים טבתי הכנסיות וטכריחים אותם לנקות את הרחובות ולצחצח את נעלי ה„אריים" חנם אין כסף.

—ביום ט' באייר טת בת־ל אביב הסופר הטצוין בעל הסגנון הטנופח ר' אלתר רוויאנוב ז"ל. ציוני ותיק ונאטן בית התרבות העברית היה כל ימיו. פרטס כרכים גדולים לתולדות חבת ציון ובזטן האחרון, שבועות טספר לפני הסתלקותו, השלים את ספר בריחותיו שעבר עליו עשרות בשנים. בן 69 חיה בטותו. תנצב"ה.

יצחק נוביק (כתה ח'ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— ביום ד', כ"ט בסיון, יסגר ביתנו לחדשי החפש. הלטודים יתחדשו בג' אלול בבקר.

חברנו
יוצא ע״י תלמידי ביה״ס תחכמוני
בירושלים

עלון חדשי

יעקב ביתן (כתה ח״ב)

חַג הַחֲנֻכָּה

מדי שנה בשנה אנו חוגגים את חגנו המפואר, את חג האורים, הוא חג החנכה. אלפים בשנים חלפו מאז נצחו יהודה המכבי ואחיו, גבורי הכח והרוח, את היונים הרשעים שאמרו לכלותנו—ועמנו שומר בלבו את תפארת גבורתם והוד נצחונם ומקוה שעוד תשוב אליו תקופת רבת זהר כזו.

מה אדירה היתה התקופה ההיא! עם ישראל ישב אז בארצו, איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו. בירושלים עיר הקדש התנוסס בית המקדש. חיי שלום חיי ישראל עם שכניו ולא שאף כעמים אחרים לגזל ארצות לא לו. ועל העם השקט הזה, עם האכרים, התנפל אנטיוכוס הרשע מלך יון והשליח בו את צבאותיו הרבים לאבדהו ולהשמידהו כליל. נדמה היה שעוד מעט ומזמת הרשעים האלה תקום.

ברגע הקשה לאומה העברית קם קמץ גבורים, מתתיהו ובניו, והרימו את נס המרד ומיד התלכדו מסביבם יהודים נאמנים לעמם ולארצם ויצאו בלי חת ומורא למלחמה ביונים הגאיונים—ונצחום. נצחו המעטים את הרבים והישרים את הרשעים. החשמונאים הגבורים גרשו את היונים והצילו את ארץ ישראל, את תורת ישראל ואת עם ישראל. לזכר הנצחון הזה והנסים הגדולים שהתרחשו לנו בימים ההם קבעו אבותינו את חג החנכה, הוא חג האור והדרור. קדוש לנו החג הזה ומדי שנה בשנה נחג אותו בגעגועים ובתקוה. בגעגועים—על הימים ההם, שבהם היינו עם ככל העמים ובתקוה,—שעוד נוסיף נשוב לחיות בארצנו הקדושה, זו הארץ שנתנה לנו למורשה עוד בימים קדומים, זו הארץ שבלעדיה אין חיינו חיים.

גם השנה, שנה אפלה, שנת יגון לעמנו, נחג את החג הנהדר הזה בלב מלא תקוה לימים טובים. רבים, רבים הם שונאינו בנפש ומספרם הוא כחול אשר על שפת הים. בארצנו נלחמים כיום גבורינו במרצחים ובפראי אדם שאינם נותנים לנו לבנות ולנטע. ומכל פנות העולם בוקע קול נהי ישראל, כי אויביו כתרוהו לבלעו. גרמניה הנאצית מדכאה את אחינו עד עפר. שועת יתומים ואנקות תינוקות יהודים הנשמדים בידי הגרמנים הנאצים מחרידות כל לב. עם ישראל קורא

—בד׳ בסיון, בשעה 8 בערב, יערך באולם „אהל שם״ נשף מחזור העשרים. תלמידי הכתות ז״א וז״ב ותלמידי המחזורים הקודמים מוזמנים.

נתקבלו במערכת:

„עולמי, שנה ג׳, גליונות 13, 14—15, ורשו, תרצ״ח „עולמי הקטן״, שנה ג׳, גליונות 13, 14, ורשו, תרצ״ח „שבוע הבריאות״ (הקטוגרף), קובץ חבורים של תלמידי ב״ס לבנים כי״ח בירושלים, אייר תרח״ץ. החרוזים „האלף בית של הבריאות״ הבאים בראש הגליון נעתקו —מ„חברנו״, שנה עשירית, גליון ב׳, שבט תר״ץ.

חִידַת־מִלּוּאִים

1) מתאים
2) עובד בבית הקפה
3) ... אדמתו ישבע לחם
4) מסכן
5) צער רב
6) משפחת הקיפוד
7) מלך שמלך 7 ימים

ס	ל	ו	ה
ר	צ	ז	א
ג	ב	ו	ע
	ו		
	ו		
ו	ב	ר	ג
י	ר	א	ט

אותיות הטור השני והטור האחרון מצטרפות לשני שמות של אנשים הידועים לכל תלמידי בית ספרנו.

הראשון בפותרים (מתלמידי הכתות ג׳ וד׳) יקבל פרס ממחבר החידה.

אמנון קורקידי (כתה ח׳א)

הודעה להורים ולתלמידים

מתחלת שנת הלמודים תרצ״ח קיימים בביה״ס „תחכמוני״ שעורי הכנה, הנתנים יום יום אחרי הצהרים.

בשעורים אלה משתתפים עשרות ילדים תלמידי כתות שונות. המקצועות הנלמדים הם:

עברית, תנ״ך, אנגלית, חשבון וכו׳.

שעות הלמוד וההכנה תהיינה בימי החפש לפני הצהרים.

מורי ההכנה נמצאים יום יום בביה״ס משעה 1—3 אחה״צ.

מורי ההכנה

ברוך מתיר אסורים

חברנו היקר ציון נחמה.

הננו משתתפים בשמחתך ובשמחת כל עם ישראל

על שחרור אחיך אהרן נחמה מבית כלאו אשר הושם במאסר בהגנתו על המולדת

דבר מאסרו העציב מאד את הישוב כלו ורבה היתה השמחה בקבלו חנינה.

תלמידי מחלקת ו״א ומחנכם

ברכה לחברינו:

מנשה אמתי, אפרים אמתי, אליעזר אנוכה, אביהו בן־מאיר, אפרים קורנפלד, יוסף חנוך בן־ציון יפה, עמיחי בן־זאב, צבי עדן, דוד ולנסי.

למלאת להם י״ג שנה

היו בנים נאמנים ומסורים לעמכם ולמולדתכם. עשו חיל בלמודיכם וראו ברכה בעמלכם.

חבריכם תלמידי כתה ו״א ומחנכם

נדפס בדפוס ציון של האחים רוהלד ירושלים

אל אלה שהכח בידם: פתחו את שערי ארצנו כי כבר כשלו רגלינו מנוע ומנוד! אך אזניהם של אלה אטומות משמע צעקות עם עשוק.

ובכל זאת, חרף כל הרדיפות, עוד לא אבדה תקותנו להגאל. מחג החנכה חג השחרור נשאב נחומים ותקוה. גדול בטחוננו בעמנו זה, שזכה להקים גבורים כדוד המלך, כיואב, כחשמונאים וכשמעון בר כוכבא, שקום יקום לתחיה ויגאל גאולה שלמה.

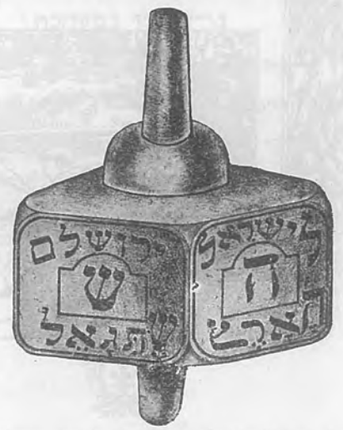

יצחק יונים (כתה ח"א)

סִבְלוֹת יְהוּדֵי גֶרְמַנְיָה

חמש שנים עברו מאז עלה הגדול בצוררי ישראל, היטלר, לכסא השלטון בגרמניה. בכל השנים האלה נעשו חייהם, רכושם וכבודם של יהודי גרמניה הפקר והיד הטמאה והפושעת מתעללת בהם ואין אומר: דַּי, הרף!

מוכי תמהון עומדים אנשי ישר ושואלים: הֲיֵאָמֵן כי עם תרבותי יַהֲפֵךְ בבת אחת לחיה טורפת, לחית הג'וּנגל, התוקעת את צפרניה באנשים שקטים ועמלים? לולא העינים הרואות כל זאת, לא האמין שום אדם כי מעשי אכזריות אלה יקרו בתקופתנו. בימים האחרונים הגיעה שפלות היטלר ומרעיו למדרגה הנמוכה ביותר: כדורו האחד של העלם התמים גרינשפאן שמש לחיתו טרף אלה אמתלא להמטיר רבבות כדורים על אחינו הנמקים בגלות גרמניה. במשך ימים אחדים השתוללו הנאצים הפורעים והרגו יהודים חפים מפשע, שדדו את חניותיהם, שרפו את בתי הכנסת המפוארים, טמאו את תורתנו, שבה נכתבו הצוויים האנושיים „לא תרצח" „ואהבת לרעך כמוך". ואחרי הפרעות הוטל על אחינו „קנס" של שמונים מיליון לירות. הרוצח תובע מהנרצח את שכר רציחתו. לבם האכזרי של הנאצים אינו יודע חמלה אפילו על ילדים רכים, בני שלש ושתים וביום אחד אספו תינוקות יהודים ופזרום ביערות ובשדות. המעשים הנוראים האלה עוררו את אנשי המצפון, שעוד שרדו בעולם, לזעק חמס, להשמיע מחאות, להביע הבעות גנאי לשליטי גרמניה.

המחאות האלה מעודדות אמנם במקצת את רוחנו, כי הן מוכיחות לנו שאיננו בודדים בעולם, אך אל לנו לבטח בנדיבים ואל לנו לחסות בצל חסדם של העמים, כי אם לסמך על כחנו ומרצנו. את מולדתנו, אשר עליה נתגעגע תמיד, נרכש לנו בעבודתנו ובזעתנו, אולם לא נלך בדרך היטלר, בדרך שפיכת דמים ורציחות, כי אם בדרכי שלום ובנין בדרך של הבנה הדדית עם טובי העם הערבי ועל ידי פעלת הסברה ביניהם נשיג את ארצנו, לטוב לנו ולהם. ואם גם לא יבינו לנו הערבים ולא יודו בצדקת דרישתנו גם אז לא נאחז את אומנות המרצחים בידינו, אלא נעבד ונתגונן, ניצור ונעמד על המשמר עד אשר נגבר ונקים את מולדתנו.

צבי דימנט (כתה ח"א)

בַּמַּעֲרָכָה

זה שנתים וחצי נאבק הישוב העברי עם פראי המדבר הצמאים לדם, שקמו להרס ולאבד את מפעלנו הכביר אשר השקענו בו עמל לא־אנוש. הממשלה נקטה בשטה הטובה והנכונה ביותר ושתפה את היהודים במלחמה עם הכנופיות. ומאז גברה חזית השמירה העברית והתפשטה על פני כל הארץ. נקודות הישוב העבריות הפזורות על פני כל הארץ התגוננו בגבורה רבה ועמדו חסונים בפני נחשול הטרור הערבי. רשת השמירה הגיעה עד הנקודה הצפונית המרוחקה ביותר, היא „חניתה". ידעו העולים לחניתה כי הם צועדים גם לקראת המות, אך הם לא חשבו כלל על הדבר הזה, כי אש המסירות וההקרבה למען המולדת נשקה בעצמותם. אמנם רבים הרוו בדמם את אדמת המולדת. אך האם בגלל זה נרתע?

אין מולדת נבנית בלי קרבנות! אך עם זה ברור, כי יש שכר לפעולתנו. קרוב יום השלומין לבוא חלף

הצער והסבל הנמשכים והולכים זה למעלה משנתים וחצי.

זוממי מאורעות זועה אלה התנכלו להעביר את הישוב העברי על דעתו. אך טעו טעות גסה. הישוב העברי חוסן עוד יותר. כל איום ולחץ לא ישפיע עליו להסוג אחור והוא יוסף להתגונן ולהגן על ארצו ועל מפעלו.

***

בלילות אפל וסער, עת ישכב על ערשו האזרח השקט וינום את שנתו המתוקה, יעמדו שומרי ישראל על המצפה ועיניהם תקרענה את אפלת הלילה. האזרח הישר יכל לנוח בביתו ויהא לבו סמוך ובטוח כי כל צרה או יד משחיתה לא תקרב אליו, יען כי בחורי ישראל עומדים ביום ובלילה, בליל גשם וסערה, דרוכים על משמרתם מוכנים להשליך גפשם מנגד. לכן מוטלת החובה עלינו לעזור לשומרים המגנים עלינו ולהתגיים ומי שאינו יכל להתגיים עליו לעזר באמצעים אחרים. החובה להתגיים היא חובה קדושה למולדת ולעם, כי קריאת האזעקה בוקעת ועולה מלב האומה זה שנתים וחצי.

נענה נא כלנו לקריאת האזעקה!

עֻזִּי טמיר (כתה ח"ב)

לַיְלָה בַּשְּׁמִירָה

א

לְיַד הַפְּרוֹזֶ'קְטוֹר

כפר. הרחובות אפלים. פה ושם מנצנץ אור דל המאיר את הדרך. רגלי טובעות בחול הרך. מִדֵּי רגע הנני סוקר את הסביבה לראות אם אין עקרב, נחש או שאר משחיתים מתקרבים אלי. — הרחובות שוממים, אעפ"י שרק השעה השמינית עתה. בלב פועם הנני נגש אל הבית המואר חשמל, הוא ביתו של הממונה מטעם הרשות, שבחדרו נמצא ארגז הנשק. על גג־ביתו נמצא הפרוז'קטור. על הגג כבר מצאתי את ידידי בהאירו את הסביבה.

הפרוז'קטור גבהו כשלשה מטרים. מסביב לו בשני טורים נגדיים מסודרים ברזלים המשמשים סלם לעלות בו אל על. לאחר שבקרתי את הסביבה החל חברי ללמדני את ראשית דרכי ההארה, שתכף קלטתים והחילותי להאיר בעצמי. מן הקצה האחד של המושב

ביום העליה ל"מסד"

העברתי בו קו שנסתים בקצהו השני. אחרי כל מקום חשוד עקבתי ועל כל שומר דלגתי. ביחוד התעכבתי על הבארות ועל הפרדסים. ישובים אחרים לא הֵאַרנו מדאגה פן נאיר בטעות את הָעֲמָדוֹת השכנות ומבלי כונה רעה נגרֹם נזק לישוב השכן.

מסביב לנו מאירים בפרוז'קטרים וּמְדַבְּרִים במכונות אתות. גם אנו הרצנו ידיעות ושאלות ותשובות קבלנו בשמחה. בכדי לאותת כראוי דרושה בקיאות יסודית באותיות „מורס" ושנית—להיות זריז ובקי, כי השגיאה הקלה ביותר משנה את כל המובן ועלולה להמיט שואה. כידוע הציל האתות נקודות רבות בארץ.

ב.

בַּשְּׁמִירָה

השעה היא לאחר חצות. זה עתה עוררני דודי יוסף והזכירני את בקשתי לשתפני בשמירה.

אל הרובה המכביד נוספה עוד תלבשת הגפירים המחממת. אך ירדנו את המורד להקפה הראשונה מסביב למושב — מיד הוכנס הכדור לקנה כמוכן לכל צרה שלא תבוא. שקט וצפיה. האזן קשבת לכל רעש קל בקלים. האויר שקט, מִדֵּי רגע פורצת אֵי שם יללת תן ונביחת כלב. כל דבר קטן נראה כגדול—כל רחש קל, כרעש, ולכן צריך השומר להבחין בין כל מיני הרחש, אולי פרושה כאן רשת המרצחים.

רבה האחריות המוטלת על השומר אמיץ הלב: נפשות רבות נמסרו לשמירתו. אף על פי שמושב זה, שאני נמצא בו, שקט הוא, בכ"ז יש לשמור ולהשגיח בשבע עינים. למחצית השניה של הסבוב הראשון נתן לי דודי את הרובה לשאתו, בכדי שארגיש גם אני את קשי השמירה על גַּבִּי.

בשעה שאנו מהלכים וסוקרים את הסביבה השקטה מתמלא הלב דאגה: מי יודע מה נעשה שם, מאחרי הגבעות האלו, במקום שנוטרינו מגנים בגבורה על כפרם, או במקום שבו נמצאים אחים מחוסרי מגן. מה נעשה שם עתה בשעה זו שרבים נמים את שנתם בשלוה ואנו שומרים במקום שקט זה!

ה„סבוב" עבר ללא מאורעות כמעט. רק פעם אחת נעצרנו לשמע קול שקשוק, כקול הרכבת בהלוכה. הנחושים היו רבים אך טוב שנתבדו. ירדנו לחלקה שממנה בא השקשוק. על ראשי האצבעות צעדנו כשהרובה ביד. נכנסנו לחלקת־תירס. טפות מים נתזו עלינו. מיד הוברר הדבר: זו היתה ממטרה שכנראה שכחו לסגרה. אילו היה הדבר מותר היינו פורצים בצחוק עז.

באותו זמן החלו להשמע מכל צד קרקורי עופות הדורשים את מזונם. שום נצנוץ אור לא נראה ובתוך מחשך זה הגענו הביתה. לא התפשטתי את בגדי וקפצתי עיף למטה ודודי יצא לסבובו השני מסביב למושב.

יוסף גולדברגר (כתה ח"ב)

בְּלֵיל־שַׁלְהָבוֹת

עם ערב מתחילות בכפרנו ההכנות לקדום פני הלילה. פה ושם נראה הקצין כשהוא מתרוצץ מעמדה לעמדה ומסדר את השמירה. אני נגש למחלבה ומסתכל ברשימת השומרים הקצרה למען הוכח אם הגיע תורי לשמור על האתות. ורואה אני כי אמנם הגיע תורי. אני עולה מיד על המגדל ומתקשר באתות עם הנקודה הסמוכה נוה־יעקב. קבלתי מהם תשובה שאצלם הכל בסדר. השארתי את עוזרי לשמור וירדתי לאכל את ארוחת הערב. אכלתי בחפזון ואני מתכוין לעלות שנית לשמירה. לא הספקתי לפתוח את הדלת ויריה פלחה את האויר ואחריה שניה ושלישית. יצאתי את הבית כשאני זוחל על הארץ. בדרך נתקלתי בכדי חלב, שבעליהם הניחום כשהתחילו היריות. אני ממשיך את דדכי תחת מטר כדורים ומגיע למגדל. שם עומדים הנוטרים הנודדים, אשר תפקידם הוא להחיש עזרה למקומות המסוכנים בשעת התקפה. ההתקפה נמשכת. הקצין יושב ע"י הטלפון ומקשר את העמדות עם המגדל. נתנה פקודה לענות באש. הפרוז'קטורים משוטטים בסביבה, להאיר על הרוצחים המסתתרים מתחת לסלעים וגבעות ושולחים את כדורי המות למושב. היריות גוברות והולכות. אני נגשתי למכשיר האתות, ומוכן לכל צרה שלא תבוא. היריות פסקו. אותתי לנוה־יעקב שלא קרה אצלנו שום אסון ואני יורד לשמוע מה בפי השבים מהעמדות.

בנימין פרנקל (כתה ו"א)

בְּעִיר הָעַתִּיקָה

אחר התפלה יצאנו, אבי ואני, מבית הכנסת ובידנו מכתב שנכתב עוד בערב שבת וששכחו לשלשלו לתבת הדאר. נכנסנו אל הדאר הראשי ושמנו את המכתב בתבה. כיון שהיינו בעיר החלטנו לראות את המתרחש על יד שער יפו אחרי העצר. הלכנו עד הדאר הישן

ועמדנו. פתאם עברה על פנינו מכונית „הצלב האדם" ובה גופות עטופות שחורים. אלו היו חללים שנהרגו בעיר העתיקה על התנגדותם לחילים בשעת חפושם. אחריה עברה מכונית ובה ישב ערבי אסור בכבלים, מוקף חילים. אחד החילים החזיק במכונת יריה. נגשנו עד הדאר הישן וראינו כי החיים שבו שם למסלולם. רצינו לשוב וכשקרבנו לעיריה עמד אבי והראה לי על יהודים ההולכים לירושלים העתיקה. הלכנו אף אנו בכוון שער יפו. במקום השתלבות יפו וברכת ממילא ראינו מתרסים שזה עתה הזיזום הצדה, יען כי עכשו בוטל העצר משעה 10 עד 4. הגענו עד שער יפו. גם שם היו מתרסים. נכנסנו לשער, והגענו עד מרכז המשטרה. נסינו לדבר אל העוברים והשבים שחשבנום ליהודים והם ענו לנו בערבית. סוף סוף מצאנו גם איש יהודי. הוא אמר לנו כי לכתל המערבי קשה עכשו ללכת, אבל לרבע היהודי אפשר. הוא קרא לשתי ילדות יהודיות החולכות גם הן אל רחוב היהודים ועברנו יחד דרך סמטאות מפֻתלות, מעֻקלות ומרֻפשות. באנו לרחוב היהודים, הילדות פנו לעבר אחר ואנחנו טילנו לארך רחוב היהודים והגענו למקום שמשם מתחיל הרבע המוסלמי. שם עמד משמר צבא ולידו חומת שקי חול. על הארץ היו פזורים רובים ואקדחים. לא ידענו לאן לפנות. אל הסמטאות הצדדיות הרבות פחדנו ללכת פן נתעה. לשוב—לא רצינו, כי השתוקקנו להַלֵּך בעיר העתיקה. פתאם ראיתי על הארץ חוטי טלפון של הצבא, שחונחו כדי להתקשר עם כל המשמרות. הם מתחילים על יד משמר צבא זה ונמשכים עד משמר צבא אחר. הבנו שאם נלך לפי חוטי הטלפון לא נתעה. וכך עשינו. טילנו ועברנו מסמטא לסמטא, עד שבאנו לבית החולים „משגב לדך" ובית הכנסת „בן פורת יוסף". בבית הכנסת היה משמר צבא גדול מאד ואתו מכונות יריה ותותחים, כל הבית היה כשדה קטל: השלחנות הפוכים, הספסלים שבורים ושמשות החלונות מנפצות. בית הכנסת שוכן בקרבת מסגד עומר. ביום הששי, יום לפני בקורי, ירו אל־בית הכנסת ממגדלי מסגד עומר והרגו אנגלי אחד. הצבא השיב אש ואחד עשר ערבים נהרגו ורבים נתפשו. באנו אל החצר מאחורי בית הכנסת רואים את המסגד ומגדליו. משם ראינו שחילים אחדים מחפשים בעמק. בבתים רבים נראו החורים שנקבו הכדורים. פגשנו בשוטר מכר והוא ספר לנו, שאי אפשר לישון בלילות בשל רעש היריות. האנגלים צרים על מסגד עומר וכונתם להמית את המרצחים ברעב, למסגד אינם יכלים לחדר, יען כי קדוש המקום למוסלמים, אם יכנסו שמה יעוררו הערבים עליהם את חמת העולם המוסלמי. אחרי שתרנו במקומות רבים חזרנו לפי חוטי הטלפון, אל העיר החדשה בשלום וכל רע לא אֻנה לנו.

עודד חי (כתה ו"א)

יְרוּשָׁלַיִם בְּמָצוֹר

לפני שבועות אחרים התהלכו שמועות שונות שעברו מפה לפה: בעיר העתיקה השתלטה כנופיה גדולה והליסטים יורים מכל בית ומכל גג על הצבא. עוצר הוטל על העיר, אך הערבים לא נתנו לצבא להכנס שמה. כשנכנס חיל מיד יורים בו מן המארב. אין יוצא ואין בא.

בבקר יום כ"ד בתשרי, הוא יום פתיחת בתי הספר, חג אוירון מעל לירושלים וזרק כרוזים וזה תכנם: הקהל שמחוץ לחומת ירושלים מתבקש להשאר בבתים. הלמודים לא התחילו באותו יום והילדים שבאו לבית הספר נשלחו לבתיהם. עם זריקת הכרוזים מהאוירון קמה בהלה רבה. האנשים נקהלו, אצו רצו ולא ידעו לאן. סבלים עברו ברחוב ולא ידעו לפשר המהומה, וכשנודע להם רצו גם הם ונכנסו בתוך מערבלת בני האדם. מכוניות דרסו כמעט את העוברים והשבים. מצד העיר העתיקה נשמעו לפרקים יריה ואחריה מטר יריות ממכונת יריה. ככר הדואר הישן ההומה תמיד מאדם, נתרוקנה ואף נפש אדם לא נשארה שם, מלבד מספר חיילים חבושים קובעי פלדה. הדרך ההולכת לשער יפו היתה חסומה במתרסים. היריות כאן נשמעו בלי הרף.

כעבר שעה קלה נפוצו שמועות כי הצבא השתלט על נקלה על העיר והתחיל לערך בה חפושים. סערת הרוחות שקטה במקצת ולמחרת בבקר התחילו הלמודים בבתי הספר.

משה איש־שלום (כתה ח"ב)

כֹּפֶר הַיִּשּׁוּב

זה למעלה משלשים חדש עומד הישוב העברי בארץ־ישראל בהגנת גבורה ונלחם בצמאי־דם וברוצחי תינוקות, אלה העוטפים את מעשיהם האכזריים באיצטלא של לאומיות.

אכן „גבורים" הם הרוצחים האלה לרצוח מהמערב,

להתנפל בדרכים על אנשים ההולכים לחפש וחסרי נשק. „גבורים" הם להתנפל על „נקודות" עבריות קטנות ולהלחם בהן. אף על הטף הזך והנקי לא יחמלו. כונתם לאבד ולהשמיד הכל.

לפני חדשים אחדים התחרצו לפנות ערב כמאתים שודדים לגבעת־עדה ורצו לאבד את כל אנשיה.

אולם לא־קל לעשות דבר כזה! למעלה מגבורתם היא להתגבר על אנשים עמלים וגבורים שאינם יראים

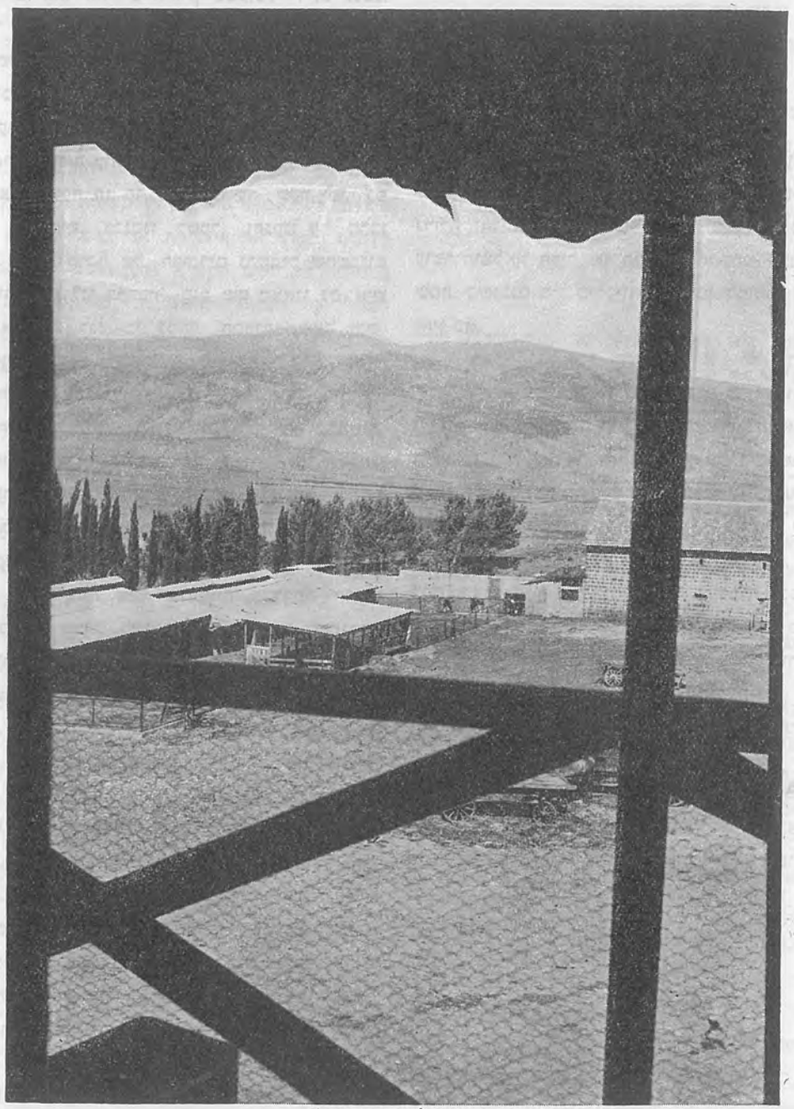

כפר גלעדי והרי נפתלי

את הטוב וצוחקים לו. באנשים כאלה אין הללו יכלים להלחם, כי יודעים המגנים למה עומדים הם על המשמר, ויודעים הם שאחריות כבדה רובצת עליהם. הם אחראים לחיי כל אדם ואדם הנמצא בתחום משמרתם ולכבוד אומתם הסובלת. לכן אין כל פלא אם לא יכלו חורשי־מזמות אלה לבצע את מזמותיהם.

אולם בכל־זאת אחרי מקרי גבעת־עדה, קריית־חרשת ומושבות אחרות נוכחו בָּנֵי ישראל שאין די

אנשים לשמירה, שהנקודות אינן מבוצרות היטב והגו את רעיון כפר הישוב.

אז קראו העסקנים הלאומיים לאספות והחליטו ליסד קרן הגנה, שתתקים מספי הישוב והיא תכלכל את דרכי הבצור בכל הכפרים והערים. כך נוסד „כפר הישוב" שכל העובדים בו וכל פקידיו הם אך ורק מתנדבים.

רבים הם תפקידי „כפר הישוב" אך העיקריים שבהם:

א) בצור מקומות התורפה שבארץ.

ב) גיום אנשים, בין מתנדבים ובין בשכר ושלוחם למקומות שהם נדרשים שם לשמירה.

בכדי לבצע את התפקידים האמורים דרוש כסף ולכן קבעו מנהלי כפר־הישוב תוים המדבקים על סגריות, פרות ועל עוד מוצרכי החיים. זהו מס בעקיפין, אך הטילו גם מס מישרין על כל אדם מישראל. הכריזו גם על מתת־מכשיטים לכפר־הישוב, בכדי לשלוח אחי את מחירם למקומות הזקוקים לעזרה.

והישוב העברי ברובו הגדול על זרמיו ומפלגותיו התלכד מסביב לעבודת הכפר. וביום עצרת הישוב הראה העם העברי בארץ לכל העולם שעם ישראל חי, שהעם הנצחי לא יאבד את תקותו אף במצב הרע ביותר. הישוב העברי הראה שהוא מוכן להלחם עד טפת דמו האחרונה בכדי להגשים את רעיונו, את רעיון התחיה הלאומית בארץ ישראל,—והוא יגשימהו!

אשר פרוחודניק (כתה ז'ב)

כְּפַר הַיִּשׁוּב

בעגם ימי המאורעות, בזמן שאנו חיים בארץ במצור ודמנו נשפך בה בידי מרצחים, הכריזו מוסדותינו הלאמיים על פעלה מאד נעלה, על מגבית כסף ונפש להצלת העם והמולדת. תפקיד כפר הישוב הוא: להגן ולשמר על כל שעל אדמת ארצנו ולא להפקיר בה אפילו את העמדה הקטנה והמרוחקה ביותר מן הישוב למרצח הערבי. ולא זו בלבד אלא לעזר גם לקרבנות המאורעות, הַיְנוּ ליתומים ולאלמנות ולעזר להם במעט ובהרבה ולאפשר להם את קיומם. כפר הישוב מחיב את כלנו, צעיר זקן וטף. אל יחשב אדם מישראל בתרמו מרכושו, כי בזה הוא עושה חסד לאחרים. בתרומתו הוא גומל חסד עם עצמו. ואל יחשב אדם מישראל: אם אני לא אתגים לא יחסרו שומרים בישראל. אם כל אחד יחשב כך תופקר ארצנו למרצחים ולמשביתי השלום. כל יהודי חיב לראות את עצמו ככלל ישראל ויחשב אם אני לא אתגים מי יתגים? וישמע ויענה לקריאה זו. ואמנם נענה הישוב לקריאה זו. אלפי מתנדבים נשלחו על ידי המוסדות הלאומיים לכפרים ולישובים הרחוקים. כל משרדי כפר הישוב, מנהיגיה, מנהלי השכנותיה, עובדים שלא על מנת לקבל פרס. כני הישוב אשר אין בכחם ובאפשרותם להתגים לעבודה ולשמירה מלאים את חובתם בתתם את תרומותיהם. העשיר ירבה והעני ימעיט. במשרדי כפר הישוב מקבלים כל יום מכשיטים רבים. האשה העבריה התפרקה את עדיה. ואחרי אשר חזקו את מוסד „כופר הישוב" באמצעים רבים פתח גם הוא בפעולה רחבה: המציא זרקורים לכפרים ולמושבות כדי שיראו את המרצח בגשתו לרצח, לעקר ולשרף, זפתו כבישים לעשרות מושבות כדי שלא יוכלו לשים מחתיהם פצצות ומוקשים ונתנו מכוניות עזרה לשומרים המתנדבים ועוד דרכו רבה. אנו, הילדים, מברכים את הנהלת כפר הישוב שתצליח בדרכה ומי יתן ונזכה כלנו לראות בגאולת עמנו וארצנו.

ישעיהו רייזמן (כתה ז'א)

יוֹם הַשֵּׁנִי בְּנוֹבֶמְבֶּר

תאריך זה חרות בלב כל יהודי. יום ב' בנובמבר הוא יום גדול לנו, יום בעל חשיבות היסטורית. ביום זה נתנה „הצהרת בלפור". בהצהרה זו הבטיחה לנו ממשלת אנגליה לעזור לנו לבנות את ביתנו הלאומי בארץ. ההצהרה דומה במקצת ל„הצהרת כרש". כרש נתן לנו לבנות את בית המקדש ולהקים את הריסותנו, אך הכותים והשומרונים שלחו מכתבי שטנה על היהודים למלכת פרס וזו הפסיקה את העבודה לזמן ממושך. לבסוף, אחרי מספר שנים, נתכבלה הגזרה ואנו בנינו את בית־מקדשנו וישבנו לבטח בארץ. אולם הצהרה זו, „הצהרת בלפור" נתנה עוד לפני 21 שנה ועדיין לא נתקימה. הערבים, כדגמת הכותים בשעתם, מפריעים לנו לבנות את ארצנו וגם הם שולחים מכתבים מלאים דברי שקוץ על מפעלנו בארץ, אך כשם שאכזתינו הקדמונים התגברו על אויביהם ובנו את ארצנו, כך נתגבר גם אנו.

בשעה זו דוקא, בשעה שכל עם ישראל נתון בצרה ונרדף וכל הארצות נועלות את שעריהן בפניו למצוא מפלט בתוכן, דוקא בשעת צרה זו חובת ממלכת אנגליה לפתוח את שערי הארץ, שהרי היא התחיבה להקל עלינו את בנינה. אנו מקוים כי לא ירחק היום ועם ישראל ישוב לארצו ויחיה בה חיי שלום ועבודה.

משה וכמן (כתה ז׳א)

קִצּוֹ שֶׁל אָדָם

בבקר אחד הגיע לאזני קול יללה. ירדתי לשכונה וגודע לי כי אבי אחד הילדים נפטר. ימים רבים היה האיש בריא, אטיץ לב, עבד עבודות קשות ופתאם חלה ולא יכלו לרפא אותו. שתונה שנים סבלו הוא ומשפחתו עני ומחסור. שנות חייו האחרונות היו שלשלת של יסורים נוראים. טרב טכאובים נטרפה עליו לפעמים דעתו והיה טקלל את יום הולדו ומשבר את כלי הבית. פתאם בא המות ושם קץ לענוייו. בלילה התאונן על כאב לב, בקש את אחד טבניו שיישן אתו בחדר. בחצות הורע לו והתחיל גונח וצועק: „הצילו"! „הצילו"! אשתו הבהילה את הרופא, וכשבא מצאו כבר מת.

בשטעי בבקר על הסקרה הזה נזדעזעתי. צעקות המשפחה עלו עד לב השטים. כעבור שעות אחדות הובל לקברות. בטשך שבוע האבל נתכנס בבית מנין והתפלל לעלוי נשטתו.

ביום השבועי של האבל נערך הספר בבית הנפטר, כנהוג בעדת הגורגים. קראו לאבי והוא לקח גם אותי אתו. כשנכנסנו נתנו לנו ספרים דקים ובהם פרקי תהלים טעטים וקטעים מספר הזהר. הספרים מתחילים באמצע הפרק וגם באמצע הפסוק. שאל אבי מדוע מחלקים את ספר התהלים ואת ספר הזהר לספרים קטנים ואחד הגורגים ענהו שבכונה מחלקים את שני הספרים הגדולים לספרים קטנים. את הספרים נותנים לכל הנאספים וכלם ביחד גומרים במשך זמן קצר את ספרי התהלים והזהר. אחרי אשר גמרנו לקרא קם חכם עדת הגורגים והתחיל להספיד את המת. הוא תבל את דבריו במשלים יפים וביניהם היה גם המשל הזה:

היה היה באחת הערים טושל אחד ויהי למושל עשר רב: שדות, בתים וחניות. והיה המושל ההוא איש טוב והחיתם אל שוכרי דירותיו וחניותיו ברחטים ולא גבה מהם שכר דירה בחקף. באחד היטים הצטרך המושל לנסע לעיר אחרת והניח אחריו אפוטרופוס שישגיח על רכושו. האפוטרופוס התנהג עם הדיירים באכזריות ויהי להם כנושה. טי שלא שלם שכר דירה ספג שתים או שלש טלקיות. כשחזר המושל באו הדיירים להתאונן על טעשי האפוטרופוס. האיש שספג שלש טלקיות נכנס ראשונה ואשתו נשארה בחוץ וחכתה לפסק־הדין. והנה הוא יוצא ובידו ניר והוא בוכה. שאלה אותו אשתו: טפני טה אתה בוכה? אטר לה: על שספגתי רק טעט טלקיות. המושל שלם לי חלף שלש הטלקיות טאה לירות ואלו הולקיתי עוד שלש הייתי טקבל טאתים לירות. ככה היה גם עם הטנוח: הוא סבל טאר—ועכשיו יקבל את שכרו ב„עולם הבא".

בדברים אלה סיים החכם את ההספד, והכנים אטרו „קדיש".

אחר כך הוגש טגש ובו עגות, ביצים צבועות ויין שרוף. הנאספים אכלו ושתו לעלוי נשטת הטת, ובזה סיטו את היום השבועי של האבל.

ה׳ נתן ה׳ לקח, יהי שם ה׳ טבורך.

חיים דכשני (כתה ח׳ב)

הַבָּרוֹן בִּנְיָמִין רוֹטְשִׁילְד ז״ל

(בטלאת ארבע שנים לטותו)

ביום ו׳, כ״ד כחשון, טלאו ארבע שנים לפטירתו של הברון בניטין בן יעקב אדטונד רוטשילד. „הנדיב הידוע", אבי הישוב נולד בשנת 1845 ונפטר בשנת 1934.

הברון בניטין אדטונד רוטשילד ז״ל

נדיב גדל נפש היה האיש. בשעת סבל ופורענות לעם העברי שבגולה, ובשעת צרה וטצוקה לקוטץ „בני ביליה", הלא הם החולטים־החלוצים הראשונים שעלו ארצה ישראל להחיותה, הופיע הנדיב כטלאך טושיע והטיל על עצטו את גאולת הארץ ובנינה. הוא היה היחיד בין עשירי ישראל שנענה לקריאת הבנים הבונים

את הטולדת ותטך בידיהם בכספו ועודדם וחזק את רוחם. לבו היה לב יהודי טהור ונאטן לעטו. חלום חייו היה לראות את עטו טכה שרשים בארץ וחי חיים בריאים. כל הטכשולים והפגעים שנתגלו בארץ לא הפילו את רוחו, כי האטין האטין שטוף הנצחון לבוא. בעזרתו הגדיבה. הוקטו בארץ טפעלים אדירים ונבנו טושבות עבריות בשני הגלילים, בשוטרון ובשרון. הוא גאל שטחי אדטה רבים בשביל העם העברי. סייע לפתוח התעשיה, ותטך גם בטוסדות החנוך. הוא נקרא בעלום שם ה„נדיב הידוע". אין כטעט פעלה בארץ שהברון לא השתתף בה ביד רחבה ואלטלא עבודתו הכבירה בארץ טי יודע אם היינו טגיעים עד הלום.

ואכן זכה הברון לראות את פרי עטלו: ישוב עברי חדש, טשרש בקרקע, טקים כפרים, בונה ערים, וטפתח את התעשיה. זקן ושבע ימים טת הברון. גדול וכבד היה אבל העם על טות אבי הישוב העברי ולאנדות השונות שנרקטו בדטיון העם על גבוריו וגדוליו הלאוטיים נוספה לנו עוד אגדה אחת נפלאה, והיא אגדת הברון רוטשילד.

אָכֵן יֵשׁ ה׳ בַּמָּקוֹם הַזֶּה!

השטים זרועים כוכבים, המזהירים וקוראים אליך טתרחקי עד. גם הירח טופיע בכל הדרו ושופך אור נוגה וטוציאך טעולם המציאות לעולם החזיונות. התנועה בעיר פסקה. אני טהלך לבדי ברחוב. אי שם תעכור טכונית הטסה בטהירות הבזק, על הכביש החלקלק, כי כל טכשולים לא נטצאו בדרכה. רוח קלה טופחת על פני ושטיבה את נפשי. אני נכנס לרחוב צר ואפל ולבי טובע ברגשות אין קץ. אור קלוש הפסיק את חוט טחשבותי. התקרבתי. נצבתי דום ברטט של קדושה. זה היה בית כנסת. דטטת קדש שורה על בית הכנסת ובכל פנה טרחפת הקדושה. פתילות השכן דלקו בכל עוזן. נזכרתי בפסוק „אש תטיד תוקד על המזבח לא תכבה", נשאתי עיני. עטדתי טוקסם. המראה שנגלה לפני אומר הוד וקדושה. איש שיבה ישב על אחד הספסלים. זקנו לבן כשלג, פאותיו ארוכות וטסלסלות. לפניו גטרא עבה, ופיו טלל דברי תנאים ואטוראים. זטן רב עטדתי דוטם והקשבתי לנגונו של הישיש ונפשי רחפה בעולטות עליונים, נאים ומזהירים. הנה הפסיק הישיש טלטודו וראשו צנח על הגטרא, נראה שהרגיש עיפות. פניתי הביתה ובלבי נחרתה התטונה הזאת ועדיין היא טרחפת לפני עיני תטיד.

עובד שיבין (כתה ז)

דוד אחיטוב (כתה ח״א)

„סִיּוּם"

לפני טספר שבועות הודיע לנו הטורה, כי יערך טקם סיום בנביאים ראשונים ויעצנו לחזר על כל טה שלטדנו. את יום הטקם לא קבע ואנחנו חכינו לו בכליון עינים, טפני שידענו שיום הסיום בנביאים ראשונים יהיה גם יום ההתחלה בנביאים אחרונים.

אחרי יטי צפיה רבים הגיע סוף סוף היום. הטורה נכנס וישב על הקתדרה והתחיל לשאל. תלטיד שהשיב כהלכה נרשם שטו בגליון טיוחד. כשנגטרו כל השאלות והתשובות פנה הטורה לתלטידים ואטר: טכיון שהרבה תלטידים השיבו תשובות נכונות ולכן אטיל גורל טי יהא הטתחיל בנביאים אחרונים. הוא לקח פסות נייר כטספר התלטידים שענו על השאלות, קפלן ועל אחת טהן כתב „סיום" ועל השנית „התחלה". אחר טרפן בקפלי וכל תלטיד טהנרשטים הוציא פתק. התלטידים שזכו בגורל היו טאושרים. אחד טהם סיים „טלכים", והשני התחיל ב„ירטיהו". השטחה בכתה היתה רבה ואחד התלטידים שאל: „טדוע אין עורכים חגיגה כנהוג בכל סיום?" והטורה הסביר לו, שבגלל הטצב הקשה בארץ ובכל תפוצות הגולה. לא כדאי להרבות בחגיגות ויעץ להקדיש את הכסף ל„קרן הקיטת לישראל" במקום להוציאו לקנית טטחקים. כל התלטידים הסכיטו לעצת הטורה וכך עשו.

חגי שטרסבורג (כתה ח״ב)

כִּנּוֹרִי

טה רבה אהבתי לכנור!

טדי שטעי קול כנור, נטשך לבי אחריו, אחרי צלילי העדינים, הדקים, החודרים אל טעטקי הנשטה.

כנרת (שלשים שנה להוסדה)

מעודי חלמתי על כנור. בחלומי — והנה כנור בידי ואני מביע בו את רגשותי ולשמחתי אין גבול.

והטוב בחלומותי בא. יום אחד ואני שב הביתה מבית ספרי והנה — האח! — כנור קטן, חמוד, הדור, על שלחני. לא היה מאושר כמוני ביום ההוא.

ומאז אני מנגן פעמים בשבוע לפני מורי.

הכנור, כנורי, רעי ואחי ולא אפרד מעליו לעולם.

קבוצת דיגים יהודים על שפת ים חולה

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א

הַגֶּשֶׁם הָרִאשׁוֹן

בְּבֹקֶר אֶחָד הֱקִיצוֹתִי מִשְּׁנָתִי בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה, כְּדַרְכִּי יוֹם יוֹם, וּלְתִמְהוֹנִי הָרָב לֹא הֵצִיצָה הַשֶּׁמֶשׁ אֶל חַלּוֹנִי כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. נִשְׁקַפְתִּי בְּעַד הַחַלּוֹן לִרְאוֹת מַה בַּחוּץ וְהִנֵּה: חֹרֶף. שָׁמַיִם אֲפוּרִים. גֶּשֶׁם חָזָק נִתָּךְ אָרְצָה. הַכֹּל רָטֹב וָקַר. גַּם לִי נַעֲשָׂה קַר וְהִתְכַּסֵּיתִי בִשְׂמִיכָה לְהִתְחַמֵּם קְצָת, אַךְ נִזְכַּרְתִּי כִּי עוֹד רַבָּה הָעֲבוֹדָה לְפָנָי. עָלַי לְהִתְלַבֵּשׁ, לְהִתְרַחֵץ וְלֶאֱכֹל. בִּקַּשְׁתִּי שֶׁיִּתְּנוּ לִי אֶת בִּגְדֵי הַחֹרֶף וּמַה שָּׁמַחְתִּי לִקְרַאת יְדִידַי הַיְשָׁנִים, הַמְּגַפַּיִם! לָקַחְתִּי אֶת יַלְקוּטִי וְרַצְתִּי מַהֵר לְבֵית הַסֵּפֶר כְּדֵי לִשְׂמֹחַ יַחַד עִם חֲבֵרַי בַּיּוֹרֶה.

עמנואל בולוטין (כתה ד"א)

ב

אוֹרַחַת חֲשׁוּבָה

בְּאַחַד הַיָּמִים בִּקְרָה אֵשֶׁת הַנְּצִיב הָעֶלְיוֹן הוֹד מַעֲלָתוֹ סֶר מֶק־מֵכֹל בְּגַן הַמִּשְׂחָקִים אֲשֶׁר בִּשְׁכוּנַת מְקוֹר בָּרוּךְ, מוּל בֵּיתֵנוּ. בְּשַׁעַת הַבִּקּוּר הִתְאַסְּפוּ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים. הַנְּצִיבָה בִּקְרָה בַּגִּנָּה וּבִשְׁאָר הַמְּקוֹמוֹת וְנֶהֶנְתָה מְאֹד. הַמַּקְהֵלָה שָׁרָה לִכְבוֹדָהּ שִׁירִים יָפִים וְהִיא הִבִּיעָה אֶת שְׂבִיעַת רְצוֹנָהּ מִכָּל אֲשֶׁר רָאֲתָה וְשָׁמְעָה וְנִפְרְדָה מִכָּל הַקָּהָל וְחָזְרָה לְאַרְמוֹנָהּ.

בצלאל לוי (כתה ד"א)

ג

מַפַּת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

לִפְנֵי שְׁבוּעַיִם יָמִים נִכְנַס הַמּוֹרֶה וְאָמַר לָנוּ בְּפָנִים צוֹהֲלִים מִשִּׂמְחָה: יְלָדִים, הֵבֵאתִי לָכֶם מַפּוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל! שָׂמַחְנוּ מְאֹד לִשְׁמֹעַ בְּשׂוֹרָתוֹ. הַמּוֹרֶה

הִסְבִּיר לָנוּ אֵיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמַּפָּה וְהוֹדִיעַ לָנוּ שֶׁמְּחִירָהּ 20 מִיל. בְּאוֹתוֹ יוֹם, לִפְנוֹת עֶרֶב, הָלַךְ אָבִי לְבֵית מִסְחַר הַסְּפָרִים "עֵבֶר" וְקָנָה לִי מַפָּה. בְּשַׁבָּת הִסְתַּכַּלְתִּי בָהּ וּמָצָאתִי אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַנִּזְכָּרִים בְּתַנָ"ךְ וַאֲנִי מוֹדֶה לַמְּחַבְּרִים עַל מַפָּתָם הַיָּפָה.

אברהם מלינסקי (כתה ד"א)

ד

הַיַּלְדָּה הָאֻמְלָלָה

(מִזִּכְרוֹנוֹת הַיַּלְדוּת)

בַּיָּמִים שֶׁגַּרְנוּ בְּפוֹלַנְיָה הָיוּ לָנוּ שְׁנֵי מַכָּרִים טוֹבִים, אִישׁ וְאִשָּׁה וְלָהֶם יַלְדָּה יָפָה וּשְׁמָהּ לוֹלָיה. הוֹרֶיהָ אָהֲבוּ אוֹתָהּ מְאֹד וְנָתְנוּ לָהּ כָּל מַה שֶּׁבִּקְשָׁה מֵהֶם. בִּהְיוֹת לוֹלָיה בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים יָלְדָה אִמָּהּ יַלְדָּה וְקָרְאוּ אֶת שְׁמָהּ דּוֹרָה. לוֹלָיה שָׂנְאָה אֶת אֲחוֹתָה הַחֲדָשָׁה וְהִצְטָעֲרָה מְאֹד, כִּי חָשְׁבָה שֶׁאִמָּהּ אֵינָהּ אוֹהֶבֶת אוֹתָהּ עוֹד וְאוֹהֶבֶת רַק אֶת דּוֹרָה, כִּי רַק אוֹתָהּ הָיְתָה לוֹקַחַת תָּמִיד עַל זְרוֹעוֹתֶיהָ וּמְלַטֶּפֶת אוֹתָהּ. בְּיוֹם קַיִץ אֶחָד שִׂחֲקָה לוֹלָיה עִם דּוֹרָה בַּחֲצַר בֵּיתָן. שָׁם הָיְתָה גִּיגִית מְלֵאָה מַיִם. פִּתְאֹם אָחֲזָה לוֹלָיה בְּדוֹרָה וְהִשְׁלִיכָה אוֹתָהּ לַגִּיגִית וּבָרָחָה. דּוֹרָה צָעֲקָה וְצָעֲקָה, אֲבָל עַד שֶׁבָּאָה אִמָּהּ טָבְעָה הַמִּסְכֵּנָה וּמֵתָה. כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה לוֹלָיה הֵבִינָה מַה שֶּׁעָשְׂתָה וּמֵאָז הִיא מִתְאַבֶּלֶת עָלֶיהָ וְעַד הַיּוֹם הִיא לוֹבֶשֶׁת שִׂמְלָה שְׁחוֹרָה.

שלום פרמינגר (כתה ד"ב)

ה

חָבֵר חָדָשׁ

בַּשָּׁבוּעַ שֶׁעָבַר נִכְנַס לְכִתָּתֵנוּ יֶלֶד שֶׁבָּא מִמּוֹסְקְבָה, עִיר בִּירַת רוּסְיָה. הַיֶּלֶד אֵינוֹ יוֹדֵעַ וְאֵינוֹ מֵבִין אֲפִילוּ מִלָּה עִבְרִית אַחַת, אַךְ מוֹרֵנוּ יוֹדֵעַ רוּסִית וּכְשֶׁהַיֶּלֶד רוֹצֶה לֵאמֹר דְּבַר מָה הוּא פּוֹנֶה אֶל הַמּוֹרֶה בַּלָּשׁוֹן שֶׁהוּא רָגִיל לְדַבֵּר בָּהּ. לְעֵת עַתָּה אֵין הוּא מֵבִין אֶת הַשִּׁעוּרִים, אֲבָל מְקַוֶּה אֲנִי שֶׁיֵּדַע בְּקָרוֹב עִבְרִית כִּי רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהוּא תּוֹפֵשׂ מַהֵר אֶת הַמִּלִּים וְכַנִּרְאֶה שֶׁמֹּחַ טוֹב לוֹ. אֲנִי מְחַכֶּה לַיּוֹם שֶׁאוּכַל לְדַבֵּר עִם הֶחָבֵר הֶחָדָשׁ בִּלְשׁוֹנֵנוּ.

אלכסנדר כהן (כתה ד"ב)

ו

הַיְרִיּוֹת בִּשְׁכוּנָתֵנוּ

פַּעַם, אַחֲרֵי אֲרוּחַת הָעֶרֶב עָלִיתִי, כְּרָגִיל, עַל מִטָּתִי וּפִתְאֹם נִשְׁמְעוּ שְׁתֵּי יְרִיּוֹת חֲזָקוֹת. נִבְהַלְתִּי מְאֹד וְרָעַדְתִּי. אָבִי כִבָּה תֵּכֶף אֶת הַחַשְׁמַל וְיָצָא הַחוּצָה שָׁם סִפְּרוּ לוֹ שֶׁהַקָּצִין גּוֹרְדוֹן עָמַד כָּאן וּמְרַצְּחִים יָרוּ בוֹ שְׁתֵּי יְרִיּוֹת. כַּדּוּר אֶחָד עָבַר קָרוֹב לְמִצְחוֹ וְהַכַּדּוּר הַשֵּׁנִי—אֵצֶל רַגְלוֹ הַיְמָנִית. כַּעֲבֹר זְמָן קָצָר בָּאוּ שׁוֹטְרִים וּפָתְחוּ בַּחֲקִירָה, אֲבָל הַחִפּוּשִׂים עָלוּ בַתֹּהוּ. כַּעֲבֹר רֶבַע שָׁעָה בָּאָה אֵלֵינוּ אִשְׁתּוֹ שֶׁל הַקָּצִין וְשׁוֹחַחְנוּ עַל הַמְּאוֹרָע הַזֶּה.

שלמה מרגובסקי (כתה ד"ב)

ז

בְּיוֹם סֶרֶט

בְּאַחַד מִימוֹת הַשָּׁבוּעַ הָלַכְתִּי עִם חֲבֵרִי לְבֵית הַסֵּפֶר וְשָׁם נָתְנוּ לָנוּ קוּפְסָה, כְּדֵי לֶאֱסֹף כֶּסֶף לִגְאֻלַּת הַיְלָדִים הַנִּרְדָּפִים בְּאַרְצוֹת הַגּוֹלָה. הָלַכְנוּ בִּרְחוֹבוֹת הָעִיר עַד שֶׁהִגַּעְנוּ לַשְּׁכוּנָה מֵאָה שְׁעָרִים. נִכְנַסְנוּ לַחֲנוּת אַחַת וּמָצָאנוּ בָּהּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים. אֶחָד מֵהֶם שָׁאַל אוֹתִי אִם יֵשׁ לִי צִיצִיּוֹת. עָנִיתִי לוֹ שֶׁהֵן בַּבָּיִת. אָמַר הָאִישׁ: אִם תָּבוֹא עוֹד פַּעַם הֵנָּה בְּלִי צִיצִיּוֹת לֹא אֶתְרוֹם אַף פְּרוּטָה, אֲבָל הַפַּעַם קַח! הָאִישׁ פָּתַח אֶת אַרְנְקוֹ וְשָׂם בַּקּוּפְסָה 5 מִילִים.

ישראל בק (כתה ד"ב)

ח

מַעֲשֶׂה בַּאֲוִירוֹן

בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, כ"ד בְּתִשְׁרֵי, הִשְׁכַּמְתִּי בַּבֹּקֶר וְהָלַכְתִּי לְבֵית הַסֵּפֶר. אַךְ יָצָאתִי מֵהַבַּיִת וְהִנֵּה אֲוִירוֹן גָּדוֹל טָס בָּאֲוִיר וְטִיסָתוֹ נְמוּכָה מְאֹד.

הָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לִרְאוֹת אֶת הָאֲוִירוֹן וְרָאוּ שֶׁהֲמוֹן פִּסּוֹת נְיָר לָבָן נָפְלוּ מִשָּׁם, שֶׁהִתְפַּזְּרוּ עַל הָאָרֶץ. בֶּן שְׁכֶנְתֵּנוּ הֵבִיא גִּלָּיוֹן אֶחָד וּבָהּ הוֹדָעָה כְּתוּבָה אַנְגְּלִית. אָבִי קָרָא אֶת הַהוֹדָעָה וְתִרְגֵּם אוֹתָהּ לְעִבְרִית. לְבֵית הַסֵּפֶר לֹא הָלַכְתִּי בְּאוֹתוֹ יוֹם וְהִצְטָעַרְתִּי מְאֹד. בַּחֲדָשׁוֹת שֶׁשָּׁמַעְתִּי בְּרַדְיוֹ שֶׁלָּנוּ הוֹדִיעוּ שבכ״ה בְּתִשְׁרֵי יַתְחִילוּ הַלִּמּוּדִים. בַּלַּיְלָה לֹא יָכֹלְתִּי לְהֵרָדֵם מִפְּנֵי רַעַשׁ הַיְרִיּוֹת. בַּבֹּקֶר קַמְתִּי בְּשָׁעָה מוּקְדֶמֶת, הִתְלַבַּשְׁתִּי בְּחִפָּזוֹן, סִדַּרְתִּי אֶת הַיַּלְקוּט וְרַצְתִּי בְּשִׂמְחָה לְבֵית הַסֵּפֶר.

בנימין אורנשטיין (כתה ג״ב)

זַכַּי אַלְחַדִּיף הי״ד

המסגרות השחורות הנדפסות לעתים קרובות בעתונות מַשְׁרות עלינו רוח אבל, תוגה עמקה ודכאון. אולם ביחוד יגדל האבל כשאתה מוצא במסגרת שמו של אדם מכר וידוע לך. כאב עמֹק הרגשתי כשראיתי את הכתרת חשחורה שהודיעה על הֲרָצחו של זכי אלחדיף, ראש עירית טבריה. בן טבריה אני ובה עברו ימי ילדותי הראשונים ועודני זוכר את האיש החביב הזה יפה הפנים ושחור העינים. הקדוש זכי אלחדיף היה בן למשפחה טובה בטבריה שעלתה מאיזמיר לפני שנים רבות. אביו וזקנו שמשו בימי שלטון התרכים במשרות חכמים ראשיים (חכם באשי) ונתחבבו על כל תושבי טבריה, כיהודים וכנכרים. במרצו ובחריצותו עלה זכי אלחדיף משלב לשלב ועתידו היה עוד לפניו. בתחלה נבחר לחבר במועצת העיריה ולפני חמש עשרה שנה נעשה לראשה. בכל לבו היה מסור לעניי העיר ואת כל המפעלים הגדולים שהוקמו בה יש לזקף על חשבונו. הגנים, המדרכות, מפעל המים ומפעל חמי טבריה ישמשו מצבה חיה לזכרו. כאח וכרע היה לתושבים והתאמץ תמיד למלא את בקשותיהם עד כמה שהשיגה ידו. ענו היה וטוב לב ודאג להקלת מצב העניים ולהעסיקם בעבודה. זוכרני, כי בימי השטפון הגדול ראיתיו מהלך בסמטאות כשהוא נושא על גבו שק לחם ומחלק לכל בית ובית. הוא היה אדם אציל בנמוסיו ובמעשיו הטובים. הישוב היהודי בטבריה התפאר בו וקוה שעוד יגדיל לפעל בארץ תחיתנו והנה באה היד הפושעת ונתקה את פתיל חייו, לפני מותו אמר לבני משפחתו: „התנחמו בבנין הארץ. בטוחני שאתם תזכו לראות בתחית עמנו וארצנו.

זכרו לא ימוש מלבי לעולם.

אהרן טולידאנו (כתה ח״ב)

יִצְחָק בִּנְיָמִין סִידִים ז״ל

ידוה הלב לזכרו. כל ימי חייו המעטים היו שלשלת של יְתום ועמל. בעודנו ילד רך, בן שנתים, מת עליו אביו ומקום גדולו וחנוכו היה מאז בבית היתומים „תושיה" בירושלים. אכן במרצו הרב סלל לו בעצמו את דרכו בחיים. אחרי גמרו בהצלחה את למודיו בבית הספר „תחכמוני" ובגימנסיה נתקבל כפקיד בממשלה, במחלקת החשבונות, והוסיף להעמיק את השכלתו והשתלם, בדרך חלוף מכתבים, באחת האוניברסיטות שבאנגליה. אולם לא זכה בנימין הטוב לברך על המוגמר: בו ביום שנתקבלה תעודת הגמר שלו חלה מחלה קשה, שמת בה ביום השבת, ד׳ בחשון — והוא רק בן עשרים וחמש שנים. דמותו הנאה ומדותיו התרומיות תשמרנה בלב כל רעיו ומוקיריו. ת.נ.צ.ב.ה.

חברו המתאבל עליו מ. נאמן

סְפָרִים חֲדָשִׁים

„חבלי גאולה", כתוב עפ״י מקורות שונים בידי מ. ז. ולפובסקי, שני חלקים, ספרית „דורות", הוצאת „יזרעאל", תל־אביב, תרצ״ח.

הספריה „דורות" מעשירה בספוריה המצוינים את היקף ידיעותינו בדברי ימי ישראל. הספורים שהוציאה עד עתה עוסקים בתקופות שבהן ישב עדיין עמנו בארצו הקדושה, שלט בגורלו והעמיד מקרבו גבורי רוח וכח נערצים ואנשי שם. בספור „חבלי גאולה", שיצא בזמן האחרון, פותחת ההוצאה בסדרת ספרים חדשה הנקראת „ישראל בגולה". בספור הזה מספר המחבר על חיי שלמה מולכו, הוא הקדוש הנלבב, איש פורטוגליה. בילדותו היה שלמה מולכו נוצרי — שמו אז דיגו פירס — והתחנך במנזר וקנה לו ידיעות רבות במדעים. כשהיה דיגו בן

י״ג נודע לו כי יהודי הוא, בנו של אב יהודי שעלה על מוקד האינקויזיציה. באחד הימים הובא למרתף וראה שם קהל אנוסים עטופי טליתות עומדים ומתפללים. דיגו הכיר את רֻבם. בעת קריאת התורה נתכבד גם דיגו בעליה. דיגו שמר בחֻבו את סוד יהדותו, גמר את האוניברסיטה בקיאומברה ונתמנה שופט עליון במדינה. לימים, הופיע בפורטוגליה איש הפלא דוד הראובני, שעורר את המלך בשם האפיפיור לתת את ידו לאחיו, המלך היהודי שבחבור בכבוש ארץ ישראל. כמו בחבלי קסם נמשך שלמה מולכו אחרי דוד הראובני המבשר את גאולת ישראל הקרובה. בגלוי שב ליהדות ודבק בכל לבו בתורת ישראל. עזב חיי כבוד ועשר ובחר בחיי נדודים ובלבד להיות יהודי כשר. שלמה מולכו נעשה לעוזרו הנאמן של דוד הראובני ולא נפרד ממנו עד ימיו האחרונים כמעט. מעניינים מאד הפרקים שבהם מסופר על בקורו בארץ ישראל, על ישיבתו בצפת ועל אמונתו בשליחותו המשיחית, ונוגעים עד הלב הפרקים האחרונים המתארים את סופו המר, בשעה שעלה על המוקד. הוא חי כאדם קדוש ומת מות קדושים. הספור מצוין ומענין ואני מיעץ לכל הנערים שימהרו לקראו ויפיקו ממנו תועלת רבה.

יוסף שנידר (כתה ח״ב)

פִּנַּת הַסְּפוֹרְט

— ביום ב׳ בכסלו התקימה התחרות ב„מחנים" בין הכתות ח״א וח״ב. תלמידי כתת ח״א לא שחקו בהרכבם המלא וגם בלי תלבשת, מפני שלא התכוננו להתחרות זו. התוצאות: קבוצות א׳ 1 : 1 קבוצות ב 0 : 2 לטובת ח״א. היו רגעים שהמשחק היה ער ומענין, אולם פתאם נפסק חוט המשחק מפני ששחקנים אבדו כדורים. אנו מקוים כי הספורט ישתכלל במשך הזמן בבית הספר ותודתנו הרבה שלוחה למר אבישר על מאמציו הרבים להתפתחות הספורט בקרב התלמידים.

— בימי רדיפות אלו בגרמניה יצא בחור יהודי מפולין והכה שם במדינת הנאצים מכה נצחת את אלוף האגרוף הגרמני אוברמאיר. שם המאגרף היהודי רוטהולץ, בעל מלאכה בוורשא, חבר הארגון הספורטיבי של מפלגת פועלי ציון השמאלים. לא רק בפולין הוא מהולל, אין אף מאגרף גרמני אחד אשר נפגש כבר עם רוטהולץ ולא נוצח. רוטהולץ נסע לגרמניה כחבר המשלחת הנבחרת של מאגרפי פולין ונצחונו על הגרמני היה מזהיר, אולם הנבחרת הפולנית נוצחה מפני שהמאגרפים הפולנים נכשלו.

— לפי ידיעה מקופנהאגן מת שם בגיל 72 מר י. פ. מילר, יוצר השטה להתעמלות בשביל כל אדם במשך 15 דקות ביום. את שטתו זו פרסם בספר קטן, שתורגם ל 50 לשונות ובכללן גם לעברית ונפוץ בעולם במיליוני אכסמפלרים. המנוח לא הסתפק רק בכתיבת ספרו, אלא אף בקר בהרבה ארצות ונהל תעמולה שבני האדם יקדישו רבע שעה מזמנם בכל יום לחסון גופם ובריאותם בעזרת שטתו בהתעמלות. הוא גמר את המחלקה לפילוסופיה באוניברסיטה של קופנהאגן ואח״כ למד טכניקה והוסמך למהנדס וביסוד שטתו הונחה השכלתו הכפולה במדעי החומר והרוח. גם בספורט המעשי עסק והצטיין בכמה מענפיו. הוא הניח אחריו מוסד אחד לתרבות הגוף שיסד במולדתו ואחד בלונדון הקרוי על שמו. מליוני בני אדם חיבים לו תודה על חסון גופם ובריאותם. ויהי נא זכרו ברוך גם בפינו כאחד ממיטיבי האנושיות.

י״ד

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

א.

עֶזְרָה רִאשׁוֹנָה בְּמִקְרֵי אָסוֹן

חובה מוטלת על כל נער ונערה לדעת כיצד מגישים עזרה דחופה לאדם שהחליק או שנפצע. ראשית: אסור למגיש העזרה להבהל ולהתרגש בשעת מלאו את חובתו. עליו לטפל באדם שקרהו אסון בהבנה ובזהירות. ושנית — וזה העיקר, — אסור לו בכל מקרה רציני להשען על בינתו אלא למהר ולהזמין את רופא „מגן דוד אדם". עליו להרחיק—וכמובן, בנמוס ובעדינות— את קהל הסקרנים המתקהל מסביב לנפגע. כל מגיש עזרה צריך לרכש לו תבת רפואות ובה מי חמצן, יוד, צמר גפן, בנזין ותחבשות. במי חמצן משתמשים לשם נקוי הפצעים מאבק. לאחר הנקוי טוב למרח עליהם ביוד. במקרה שיזרם דם מהפצע צריך לפזר עליו אבקת דרמטול.

במקרים הקלים והרגילים מספיקה העזרה הראשונה הזאת עד בוא הרופא.

יעקב שניאורסון (כתה ח״א)

ב.

בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים

ימי החרף באו ועלינו, התלמידים, לדעת בספר כללים למען לא נפל למשכב ולא תדבקנה בנו המחלות המתהלכות ביטים אלה: ראשית עלינו לדעת שאין לסמך ביותר על מזג האויר שבארצנו, המשתנה במהירות. יש שישתנה מזג האויר ביממה אחת משלש עד ארבע פעמים. צריך איפא להזהר מחלופי האויר ולהכין תמיד סודר או טעיל חם.

חובה על כל ילד לנעל נעלים שלמות. לא פעמים הם הילדים השובבים הנוהגים להכנס אל השלוליות ולהשתעשע בטים. ילדים אלה חוטאים לעצמם חטא גדול. הטים חודרים לפעמים גם דרך נעלי גומי אל הרגלים והילדים אוהבי השלוליות עלולים לחלות בטחלת השגדון.

רבים הילדים הלובשים גם ביומות הגשמים מכנסים קצרים ואין לך משגה גדול מזה. המכנסים הקצרים טובים ונוחים ביטי הקיץ הלוהטים, לא כן ביומות הגשמים, הקרים ברבם. ביטים אלה אנו עלולים לחלות בדלקת הברכים ואוי לו לילד שפגעה בו מחלה זו, כי זמן רב עובר עד שהיא נרפאת כליל. אנו מצווים ללבש ביומות הגשמים מכנסים ארוכים. אם כה נעשה, נהיה בריאים ושלמים ולא תבוא כל הפסקה בלמודינו.

אהרן סילמן (כתה ח״א)

מִקְרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

—ביום ח׳ בחשון, תרצ״ט, מלאו 21 שנה להצהרת בלפור אשר בה הצהירה אנגליה לפני כל אומות העולם שתעזר בטיב מאמציה לעם העברי לבנות את ביתו הלאומי בארץ ישראל.

— ביום ב׳, י״ג בחשון, תרצ״ט, ירה הצעיר היהודי הרשל גרינשפאן, בן השבע עשרה, במזכיר הצירות הגרמנית בפריז פון ראט. בחקירה הודה הצעיר על מעשהו והוסיף שזאת היתה נקמתו על הענויים האיומים שהנאצים מענים את היהודים בגרמניה. מעשה זה הטיט אסון גדול על אחינו שבגרמניה. הנאצים מצאו להם עתה שעת כשר להעליל על היהודים כי הם האשמים בטות המזכיר וחדשו את מעשי תעלוליהם שהשערות מסתרנה לשמעם.

— באור ליום ה׳, ט״ז חשון, תרצ״ט, נתפרסם הדין והחשבון של ועדת החלוקה אשר בראשה עמד סיר וודהד. בדין וחשבון הוצעה תכנית חלוקה מצומצמת יותר מתכנית החלוקה של הועדה המלכותית הקודמת אשר בראשה עמד הלורד פיל. אולם מיד לאחר פרסום הדו״ח נתפרסמה גם הודעת הממשלה, שכה נאמר שהיא מוצאת את התכנית הזאת כתכנית שאינה בת בצוע ולכן תמשיך לשאת בעול המנדט.

—ביום ו׳, י״ז בחשון, תרצ״ט, מת כמאל אתא תורק, משחררה ויוצרה של תורכיה החדשה. אתא תורק פעל הרבה לטובת העם התורכי ועשה את תורכיה למדינה מודרנית ותרבותית.

— ביום כ״ד בחשון, תרצ״ט, מלאו ארבע שנים לפטירתו של הנדיב הידוע הברון בניטין אדמונד רוטשילד. חסרונה של האבדה הגדולה הזאת טורגש ביחוד בתקופה הרת אסון זו העוברת על הישוב העברי זה למעלה משנתים וחצי. הוא הקדיש הרבה מהונו ליסוד מושבות עבריות, ליבוש בצות ולגאולת הרבה אדמה בארץ ישראל.

— הנאצים בגרמניה הולכים מדחי אל דחי ומשעוריה לשעוריה. עוד העולם התרכותי רוגש על הפרעות האיומות שפרעו ביהודים שם והנה באו ואספו עשרות ילדים יהודים יתומים רכים וחלשים (בהם גם תינוקות בני שנתים) וביומות חורף, בתקופת קור ושלגים, הוציאום מבתי מחסיהם הביאום בקרונות רכבת אל גבול הולנד ועזבום והפקירום שם תועים בתוך היער. דמעת תינוק חיש כפרה לה ?

— ב 11 בנובמבר נחתם לפני 20 שנה החוזה לשביתת הנשק. יום זה נשאר יום הסתורי בדברי ימי העולם. השנה לא הורגש כלל בארץ ישראל רשמו של אותו יום גדול, שבו נפסק הטבח העולמי.

— ביטים אלו מלאו 10 שנים לקיומו של התיאטרון העברי „הטאטא״.

— י״ג בחשון, תרצ״ט, היה בארץ ישראל לקוי לבנה מלא.

י״ד

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בג׳ באלול נתחדשו הלמודים בבית הספר, אחרי פגרת הקיץ. הטנהל מר ט. אילן נאם לפני החברים על ערך למוד התורה ועל חובות התלמיד העברי בשעות קשות אלו לאומה. אחרי שירת „התקוה״ נכנסו התלמידים לכתותיהם אל השעור הראשון.

— בכ״ד בתשרי לא היו למודים לרגלי המצב הצבאי וכבוש העיר העתיקה.

— בי״ד בחשון למדו רק 2 שעות בשל השטפון.

— ביום „עצרת הישוב״ התקים ב„אהל שם״ כנוס תלמידים. הטנהל והמורים ה״ה אבישר, אורי, לולו וט. ט. נאמו על מפעל כפר הישוב וערכו.

— ביום ו׳ בכסלו נתקימה אספת הורים. הטנהל מסר סקירה על ביה״ם ויו״ר ועד החורים דבר על פעולותיו של הועד במשך השנה. אחרי שיחת אחות ביה״ם הגב׳ יהודית גינצבורג-לוריא על מצב הבריאות של התלמידים, הרצה מר ד״ר משה בריל הרצאה חשובה בשם „כיצד מודרים את התפתחותו השכלית של הילד״. עפ״י הצעת רבים נכחר הועד הקודם לשנת תרצ״ט.

— פגרת החנכה מתחלה ביום ב׳, ב׳ דחנכה ומסתיימת ביום א׳, ח׳ דחנכה. בו ביום מתחדשים הלמודים.

— ביום א׳ א׳ דחנכה, ב 3 שעות אחה״צ, תערך באולם „אהל שם״ חגיגת תלמידים. בתכנית: חנכיה חיה, הגר והילד (תמונה), נם גדול היה פה (מונולוג), מחניהה עד יבנאל (חזיון במערכה אחת בלוית התזמרה) ע״י הנברת טרים גלעזר, זמרה ונגינה.

— ביום א׳, א׳ דחנכה, ב־10 בבקר, תערך בביה״ם חגיגת הכתות א׳ וב׳ בשביל תלמידי הכתות הנמוכות וההורים.

— חברי מערכת „חברנו״ לשנת תרצ״ט: צבי דימנט ויצחק יונים („פנת הספורט״), „מקרוב ומרחוק״ ו„בבית ספרנו״), יעקב שניאורסון („בריאות התלמיד״), יוסף קרמר (ברכות, חידות, תנחומים והגהה) משה איש שלום („ספרים חדשים״). התלמידים מתבקשים לפנות אליהם בכל עניני העתון.

— מחדש חשון נתחדשה עבודת־הדפוס בבית הספר. שתי קבוצות מתלמידי הכתות ו׳, ז׳ עובדות פעמים בשבוע ביטים ב׳ וד׳, בהדרכת מורנו מר בן ציון גולדצויג. החברים מתקדמים בעבודתם ואנו מקוים שבקרוב נתחיל שוב לחדפים את „חברנו״ בדפוסנו.

— מספר תלמידי ביה״ם בשנה זו: 800.

י״ד

תוצאות הרקת הקפסאות השלישית שנתקימה ביום הששי, ט׳ בכסליו, ה׳תרצ״ט.

הכתה	הסכום בטא״י	האחראים לקופת־קק״ל	מס.
א I	—	— . — . — . —	1
א II	—	— . — . — . —	2
ב I	65 טא״י	פרלמן יצחק	3
ב II	37 ״	עפרוני יצחק	4
ג I	107 ״	עמנואל פינברג	5
ג II	135 ״	בן־ישראל עודד	6
ד I	100 ״	נויטרק בעז	7
ד II	45 ״	טרגובסקי שלמה	8
ה I	292 ״	הלפרין אבא	9
ה II	192 ״	קונסנס יוסף	10
ו I	87 ״	דבשני יהודה	11
ו II	222 ״	אורנשטיין ראובן	12
ז I	160 ״	גולדסברג דוד	13
ז II	45 ״	פרחודניק אשר	14
ח I	44 ״	טקטינסקי זאב	15
ח II	58 ״	חיים דבשני	16
ס״ה	1589 ״		ס״ה

חברי ועדת הקרן־הקימת לישראל בביה״ם:
התלמידים חיים דבשני (ח II) זאב טקטינסקי (ח I) אשר פרחודניק (ז I).

נתקבלו במערכת:

„עולמי״, שנה ד׳, גליונות א—ב—ג, העורכים: שמואל רוזנהק ואלחנן אינדלמן, הוצאת „תרבות״, ורשו, תרצ״ט.

„עולמי הקטן״, שנה ד׳, גליונות א—ב—ג, העורכים: אלחנן אינדלמן ושמואל רוזנהק, הוצאת „תרבות״, ורשו, תרצ״ט.

״השתיל״ (כתב יד), גליון ב׳, מאת שלמה וין ויעקב איסרזאהן, וילנא, תרצ״ח.

עלון חדשי

צבי דימנט (כתה ח״א)

עַם יִשְׂרָאֵל חַי וְיִחְיֶה !

זה כאלפים שנה נאנק העם העברי מעצמת מכאוביו בארצות הגולה, מעֻנה בידי עמים ומרדף בלי חשך ובכל זאת עמד יעמד זקוף קומה ואיתן כסלע בודד בלב ים סוער וגועש, כי עם ישראל חי ויחיה !

כי נהפך בדפי ההיסטוריה וראינו האבקותו המטושטת של עם אחד ויחיד עם כל עמי תבל. אויבים מכל צד עמדו על עמנו הזקן והצעיר לכלותו וכל עם לא־עם לא בוש לפגע בו, אולם כל העמים הקדמונים שסררו את חייו נמחו כליל מעל פני האדמה — ועם ישראל חי ויחיה !

פרשת מלחמתנו מתחלת עוד טרם פרעה מלך מצרים, זה שהעביד את אבותינו בפרך. אולם פרעה וכל חילו טבעו בים סוף ואנחנו, אנחנו חוגגים מדי שנה בשנה את חג חרותנו וגאלתנו, כי עם ישראל חי ויחיה !

„חזק ואמץ כי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת להם״ — קרא אלהים אל יהושע בן נון. ובכמה יסורים ומלחמות עלה לנו כבוש הארץ ! אלפים ורבבות מישראל נפלו בסדבר ומצאו את קברם בין חולותיו, אלפים ורבבות סתו על שדה הקטל עד שזכינו לרשת את ארצנו. נדמה היה, כי ימי מנוחה ושלום באו לנו, אך דמיון־שוא היה זה. פעם בפעם החרד העם מארמתו והכרח להלחם על קיומו. במשך כל תקופת השופטים, כשלש מאות שנה, עד מלוך מלך בישראל נלחם עמנו עם אויבי הרבים, הכנענים, העמונים והפלשתים עד שהמה כרעו ונפלו — ועם ישראל חי ויחיה !

אחרי תקופות זהר, ימי המלכים ויסי בית המקדש באה גלות בבל. בית המקדש נשרף. ירושלים הקדושה חרבה. נדמה : התיאש העם, אבד. אולם כח החיים שחונן בו עמנו גבר על כל פגעיו וענוייו ובמשנה מרץ קם ובנה מחדש את מולדתו. בנינו את „הבית השני״, אך גם זו לא הונח לנו. היונים הסורים למשו את עיניהם אל ארצנו ונלחמו בנו. גבורינו הנערצים המכבים, אשר לזכר שמם בלבד יפעם כל לב עברי, הנחילו להם תבוסה שלמה ועם ישראל חגג את חג נצחונו ושוב באו לו ימי שלום, ימי פריחה ויצירה. אפס כי ימי שלותם לא ארכו. רומא הכובשת ארצות לא לה עלתה גם על ארצנו וכבשה אותה. גבורי ישראל נפלו במלחמה. הבית השני נשרף גם הוא. ירושלים, עיר תפארתנו, נחרבה שנית ובאה הגלות

חִידוֹת

א

	ו	
	ו	
	ח	
	מ	
	ו	
	ו	
	ר	
	ו	
	ש	
	מ	
	ם	
	ו	
	ר	
	נ	
	ג	
	ש	
	ח	
	ד	
	ק	
	נ	

1. טרה
2. גורל
3. אחת מנשי יעקב
4. צורר יהודים
5. ארץ שמשלה פעם בארץ
6. קרניו היו מצופות זהב
7. שושנה
8. אחד מארבעת אבות הנזיקין
9. נביא וגואל
10. ספינה המפליגה בחול
11. חיה אכזרית
12. ישב בערי הככר...
13. ולנבות היזרעאלי היה
14. דבר מאיר
15. יום טוב
16. קנה הגרון המקבל את האכל
17. לא על... לבדו יחיה האדם
18. משטר
19. זכר
20. שכחה

צרף את האותיות מלמעלה למטה וחצא הכרזה חשובה.

אברהם לובין (כתה ח׳א)

ב

		ו
		ל
		ר
		ב
		ם
		כ
		ו

א) מרעה.
ב) נם.
ג) רכב בטהירות.
ד) רטיבות.
ה) ענש כספי.
ו) רכב ו...
ז) מה היה עלי.

בטור האמצעי מלמעלה למטה יוצא שם חג גדול

דוד שניצר
מחלקה ה״ב

בְּרָכוֹת

תלמידי הכתה ו״ב ומחנכם מברכים את חבריהם :

יצחק קופר, אליהו בדלח, שלום זלוטניק, אליהו סילס, אליהו מונס, קוסובסקי יוסף,

במלאת להם י״ג שנה

היו כרכה והצליחו בכל אשר תפנו.

ברכתנו הנאמנה שלוחה

ליום חג׳גת „בר מצוה״

לחברנו היקרים

אברהם לוי, זכריה כהן, שמואל פריצקי ויעקב קרשינסקי

היו בנים נאמנים לעמכם ולארצכם

תלמידי הכתה ז״ב

אנו מברכים את רעינו הטובים

דבשני חיים, כשיוף אבשלום ויוסף שנידר

ליום מלאת להם י״ג שנה

חבריהם תלמידי הכתה ח״ב ומחנכם

האפלה, הטרה, הארכה והקשה. מי יכנה את הצרות שעברו עלינו כחשכת הגלות? רציחות ורדיפות וגזרות, „גזרות השטר", גזרות תתנ"ו, שרפות התלמוד, גרוש אנגליה, גרוש צרפת, טוקדי האינקויזיציה, גרוש ספרד, אות הקלון, גזרות ת"ח. כה התענה עמנו ענויים נוראים אשר לשטעם תחרד כל אזן, ואף על פי כן ולמרות הכל: עם ישראל חי ויחיה!

לאחר מלחמת העולם הכירו חסידי אומות העולם, כי חטאות שאול חטאו העמים לעם ישראל והכריזו באזני כל על זכותנו לבנות מחדש את ארצנו הקדושה, זו הארץ שתמיד קשרנו את חיינו עמה. שבנו אל ארצנו — ומה מצאנו בה? חרבן ושממה, סלעים ובצות נגועות קדחת מטארת, אך החגברנו על כל פגעי הטבע ורפאנו את נשמותיה. רבים מחלוצינו מתו מחקדחת, רבים מהם נפלו בעמדם על המשטר ורבים נהרגו ע"י מרצחים בסתר, וארצנו קמה לתחיה!

עתה נשואות בחרדה עיני מליוני יהודים לונדונה, העיר בה יחרץ לזמן רב גורל העם העברי בארצו. אכן, שטועות מחרידות באות מאותה עיר ערפילית. מה רוצים קברניטי המדינה הזאת לעשות? להפך את ארץ אבותינו, ארץ עברנו, הֹוָנוּ ועתידנו, אשר עמל לא־אנוש שקענו בה, — לגלות! אבל המזמה הזאת לא תקום!

לא נתר על האדמה הקדושה אשר רוחה סדם גבורינו. אמנם עברים היינו בארצות הגולה, אולם די! פרקנו מעל צוארנו את עול הגלות. הקיץ הקץ על עבדותנו. פה בארצנו, ארץ האבות והבנים, יחיה עמנו חיי חפש, כי עם ישראל חי ויחיה!

שַׁבָּת שֶׁל אוּסִישְׁקִין

חג גדול ויפה היה יום השבת, א' בשבט, לילדי ירושלים. רבים מתלמודי בתי־הספר מכל שדרות הישוב באו לשמח ולחג יחד את חג מלאת 75 שנים למנהיג מר מ. מ. אוסישקין. ילדי ירושלים התאספו באולם „אורין" למסר לו את ברכותיהם. האולם היה צר מהכיל את כל הילדים ורבים עמדו בחוץ. עם כניסת הנשיא קמו התלמידים על רגליהם ובשירת „התקוה" הונפו הדגלים הציוניים. על הבמה ישבו מזקני ירושלים ומבניה־בוניה. בימין הנשיא ישב מר דוד ילין ועוד מורים, סופרים ועסקנים. אחרי פתיחתו של מר י. ספיבק וברכתו לנשיא, הגשו על־ידי באי כח מכל בתי־הספר ומהגנים השונים תרומות עצים וברכות לנשיא הגדול. מרהיב ויפה היה אותו המראה של הקראת הברכות: המנהיג הציוני הגדול עומד ומקבל בחבה ובהדר את הברכות הנוכעות מקרב לב ילדי ישראל. דמעות גיל נראו בעיני המנהיג הישיש בשעה זו. ויפה היה הרגע שבו קם המנהיג הישיש הזה לברך את קהל אלפי התלמידים. בקול נרגש נאם באזני אלפי התלמידים והלהיב את כלנו. „כעבור 75 שנים — אמר בין שאר דבריו — תהיו אתם, בני ארץ ישראל העברית והמשוחררת, נקראים לאספות המוניות ולחגיגות מעין אלה ואולי יזכר מי מכם אדם אחד שהקדיש את כל חייו ופעולותיו למען הארץ והעם". דבריו אלה עשו עלי רשם חזק. מנהיגנו מר מנחם אוסישקין הוא מראשוני ההוגים את רעיון תקומת עם ישראל ותחית ארצו. הוא אחד

אוסישקין בועידת הקה"ק לישראל בלוצרן

השרידים מבני דורם של הד"ר פינסקר, הד"ר הרצל, ומכם נורדוי. במשך כל ימי חייו הוא פועל למובת עם ישראל. עם כל ישראל אנו מברכים אותו שיאריך ימים ויזכה לראות את התגשמות שאיפותיו של העם העברי, את גאלת כל אדמת ארץ ישראל וכפריחת ירושלים עיר קדשנו, עיר בירת מלכת ישראל, אמן ואמן.

יעקב ביתן (כתה ח"ב)

דוד גולדסברג (כתה ז"א)

גְּאֻלָּה תִּתֵּנוּ לָאָרֶץ

מקדש לגואל אדמת אבות, מר מ. מ. אוסישקין

לפני עשרות בשנים גברה התנועה בעם היהודי לשוב לארץ אבות. רוב השבים שאפו להתנחל ולשוב להיות לאנשי עבודה ושדה כאבותיהם הקדמונים ביטי שבתם בארצם.

אז החלה ההתלבטות בהשגת הכסף הדרוש לגאולת הקרקע, כי שונה מצב עמנו מכל העמים: יש לנו ארץ ועלינו לקנותה. היו שאמרו להכנות מן העשירים ואילי הכסף. גם מנהיגנו הטנות הרצל ז"ל האמין בתחלת פעולותיו הלאומיות שהעשירים יעמדו ליטינו. הוא נסה לבוא בדברים עם הברון הירש ואחרים, אך טיד נתאכזב. הם צחקו לו ולחלוטותיו. אז נאחז הרצל ז"ל ברעיונו של הטנות פרופ' הרטן צבי שפירא, שהציע ליסד את הקרן הקימת שבה ישתתף כל העם בפרוטותיו. בקונגרס החמשי, לפני 37 שנה, הונח היסוד לקרן זו. רבים התנגדו לקרן בשעת יסודה ובשנות קיומה הראשונות, אבל כיום מודים הכל בערכה הרב. מטרת הקרן הקימת היא לגאל את קרקע הארץ ולהעטידה לרשות העם לשם התישבות. שליש משטח אדמת היהודים נגאלה על ידה ונטטרה להתישבות לעולים מכל הארצות. אולם לא די במה שעשתה עד כה, ברבות האמצעים תוכל לגאל יותר.

בלבי נחרתו דברי משוררנו ביאליק ז"ל וכה ספר: „פעם שטעתי שעורו של פרופסור אחד. הפרופיסור פנה אל קהל שומעיו בשאלה זו: כמה קרקע דרוש לאדם כדי שירגיש את עצמו בטוח ואיתן בעמידתו עליה? ענו השומעים ואמרו: די לו בשטח אדמה כדי עמידת כפות הרגלים. ענה הפרופיסור ואמר: במה דברים אמורים, כשהוא מרגיש סביבו את כל השטח, אבל נסו נא להגביה את האדם באויר, כמה קרקע דרוש לו אז שלא ירגיש פחד מפני הנפילה לתהום, השומעים נשתתקו ולא ידעו מה להשיב, והפרופיסור ענה: אדמה כמלוא קומתו של האדם, שאם יכשל ויפל יהא בטוח שישחטח על האדמה ולא ישאר תלוי באויר אף בחלק מגופו. ומשוררנו ביאליק מסים בשאלה: האם יש לעם ישראל אדמה כמלוא קומתו? לא! זוהי תשובת המשורר. כלנו יודעים את האמת המרה הזאת, וביחוד בזמן האחרון כשרבו הצרות בגולה. אלפים ורבבות מבני עמנו שואפים לעלות לארץ ולהתישב בה, כשנגאל את הארץ אפשר יהיה להביא גאלה לעמנו הנתון למשסה ולחרפה בגויים. דרושים מאמצים מצד כל העם. קול דמי אחינו צועקים אלינו: גאלה תתנו לארץ!

אשר פרחודניק (כתה ז'ב)

מוֹלֶדֶת

(ספור)

א

בֶּן־הָאשֶׁר

איש יהודי היה בברלין ושמו פְּרִידְרִיךְ פְּרוּינְד, ולו אשה ושמה גְּרֶטָה ולהם שני ילדים יפים וחכמים. שם הבכור סְטֶפָן ושם הצעיר קָרל. פרידריך היה איש עשיר ומכבד וחביב על כל מכיריו ויודעיו. המשפחה הקטנה ראתה אשר בחייה ולא חסרה דבר, רק לעתים רחוקות ירדה עצבות בבית, בשעה שתקפה את פרידריך מחלתו הישנה, שדבקה בו עוד ביטי המלחמה. כשפרצה מלחמת־העולם התגרב פרידריך לצבא ונשלח לחזית ועלה שם מעלה עד כי הגיע לדרגת־קצין. הרבה מעשי גבורה ואמץ הראה במלחמה וזכה לאותות כבוד רבים. באחד הקרבות נפצע פצע אנוש ורק בדרך נס נצל מטות, אך מאז נשאר נגוע בגופו ולעתים תקפוהו מכאובים קשים. אולם הוא לא התאונן ולא הצטער על השתתפו במלחמה, אדרבה, על מוטו היתה גאותו, כי בזה הראה לעיני כל את אהבתו ומסירותו למולדתו.

ב

הֲרִיסַת הַמָּקוֹם

ימים קשים הגיעו ליהודי גרמניה. אדולף היטלר, צורר היהודים, עלה לשלטון ושם את ישראל כעפר לרוש וגם בפרידריך האמין פגעה ידו הגסה והאכזריה. באחד הימים פרץ גדוד מרעיו אל בוהו השאנן ואסרו וכלאו במחנה הסגר.

„מה פשעי, מה חטאתי — צעק המעונה בפחד — הלא אני ועמי עמדנו כצור איתן והגנו על מולדתנו גרמניה וטרוף נשבע חרפה ובוז ?"

„רום, יהודי ארור — צוחה חיה בצורת אדם — ואל תטמא בשפתך את השם גרמניה". וכרגע ירד על גבו ברד מהלומות וחבטות — ונשתתק. ימים אחדים סבל פרירריך יסורים גדולים עד שכרע תחתיו מצער ומכאב ונפח את נפשו. כשנודע לגריטה, כי מת עליה אישה הטוב נפלה למשכב ולא קמה עוד. מטפן וקרל נתיתמו והוכנסו לבית־יתומים.

ג

בֵּין תַּקְוָה וְיֵאוּשׁ

לאט לאט התרגלו שני היתומים לחייהם החדשים. ידוע ידעו כי גלמודים הם בעולם הגדול ועל כן התאמצו להבליג על יגונם ולהלחם על קיומם. בבית היתומים מצאו להם פנה חמה. המורה העברי למדם עברית ואת תולדות עמם וספר להם גם על תחית עם ישראל וארץ ישראל. רוח חדשה באה אל קרבם והתעודדו במקצת. עבר זמן קצר והילדים התחילו לדבר עברית וטורם שמח למשמע אזניו. השמות הגרמנים נמאסו עליהם ובעצת מורם בחרו להם בשמות עברים יפים. מטפן קרא לעצמו גדעון וקרל — איתן. גם את שם משפחתם פרוינד שנו והחליפוהו בשם ידידיה. אכן, ימי שלומם לא ארכו. לילה אחד וגדעון ואיתן ידידיה שוכבים במטותיהם החמות והנה נשמע פתאם קול דפיקה. כעבור רגע קטן נכנסו פנימה גרמנים צעירים אחדים לבושי חולצות חומות ובידיהם אקדחים טעונים וקראו: „לכו אחרינו, טפילים בזויים!" היתומים פרצו בבכי מר. מנהל בית היתומים והמורים התחננו אל הגרמנים כי יחוסו על היתומים הרכים וירפו מהם, אך כל תחנוניהם היו לשוא. בחזקה ובטכות הורדו הילדים מעל מטותיהם וגרשו החוצה והוטלו לאוטובוס. הגרמנים עלו גם הם לאוטובוס, שבו שכבו היתומים וערפו מקור ומפחד. שעות אחדות נמעו ופתאם נשמע קול צפירה והאוטובוס עמד. כחיות טרף התנפלו הנאצים על הילדים והשליכום מהאוטובוס ובקול צחוק פרוע נמעו לדרכם. היה ליל השלג. גשם חזק נתך ארצה. ברגעים הראשונים לא ידעו הילדים לאן הובאו. אחד התבוננו וראו והנה הם ביער, ביער גרול. העצים רעשו בקול איטה. הגשם ירד על היתומים הערומים למחצה. צעקותיהם נשמעו עד למרחוק. הרבה ילדים מתו בלילה ההוא, אך גדעון ואיתן נשארו בחיים. ימים אחדים הלכו עד שהגיעו לקצה היער והצליחו לעבר את גבול גרמניה. „נצלנו!" — זאת היתה קריאת השמחה שפרצה מפי שניהם ונפלו איש על צוארי אחיו ובכו בכי מר.

ד

חֲבָלִי־עֲלִיָּה

שבועות וחדשים נדדו מעיר לעיר ומכפר לכפר, ובכל מקום בואם עבדו עבודה קשה ואכלו את יגיע כפיהם. כה המשיכו הילדים את דרכם עד שהגיעו לעיר חוף ובאחד הלילות קפצו לספינה המפלינה לארץ ישראל. שם המתחרו מעיני הפקידים וכשהגיעה הספינה למל חיפה יצאו מהחבואם ועלו עם כל האנשים על היבשה. בחדוה אשר נפלו העולים הקטנים על הארץ ונשקו את האדמה הקדושה, אולם בו ברגע הופיע שוטר ערבי ואחר חקירה ודרישה אסרם וכלאם בבית הכלא עד לברור דינם.

ה

מִבֵּית הַסֹּהַר לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ

שלשה שבועות התענו היתומים בבית הסהר. הם לא סבלו אכזם חרפת רעב, כי ועד הקהלה שבחיפה נהלם במזון ובבגדים ובלבנים נקיים ביד רחבה, אך נפשם כלתה לדרך על אדמת ארץ ישראל ולעבד בה. הם גם פחדו פן יחזירום לארץ החפה.

יום המשפט הגיע.

גדעון ואיתן הובלו כבולים לאולם בית המשפט. האולם היה מלא המון אנשים סקרנים טפה לפה. בשקט ובאמץ לב שמעו היתומים את כתב האשמה ואחר קם גדעון ומען:

„אנה נלך ואנה נפנה? כל שערי העולם נעולים בפנינו. אבינו ואמנו מתו כאלפי יהודים אחרים. גרמניה זו, שאבותי ואבות אבותי מסרו את חייהם עליה, הקיאה אותנו. פה מקומנו. פה ארצנו. אדמתה רוחה את דם אבותינו. פה נפלו ונופלים גם כיום גבורי עמנו. לא נזוז מפה. לא נזוז!".

כשמים גדעון את דבריו נראו דמעות בעיני רבים. גם השופט האנגלי קר המזג התרגש ולאחר התיעצות קצרה עם סגנו קרא את פסק הדין, כשכל הקהל עמד על רגליו: „אחרי דברי המעם והרגש ששמעתי היום מפי נער, דברים שמעמים כמותם שמעתי

גם מפי גדולים, אני מצוה לשחרר את שני הילדים האסיצים האלה ואני מטילין עליהם בפני הנציב העליון להשאירם בארץ ולשלחם על חשבון המשלה לבית הספר „מקוה ישראל" למען יהיו בגדלם לאזרחים טובים ומועילים לעמם ולארץ כלה".

— יחי הצדק! יחי הישר!" — נשמעה קריאה מפי כל האנשים. אנשים רבים מהרו אל שני האחים הקטנים לחבקם ולנשקם ובקשי רב עלה בידי שוטרי בית הסהר להוציאם מידי הקהל ולהכינם לקראת שחרורם.

סוף

יוסף קרמר (כתה ח"ב)

שְׁמִי

(מספורי אמי)

מתנה להורי היקרים

מה רבו התלאות שמצאו את יהודי אוקראינה בסוף ימי מלחמת העולם! נהרי נחלי דם יהודי שפכו הגרודים הלבנים, גדודי מַכְנוֹ והגדילו התאכזר גדודי פֶּטְלוּרָה. שרפות ורציחות ועניים היו מנת חלקם של היהודים. קהלות שלמות נשמדו. אנשים ונשים וטף נהרגו במיחות משונות. רבבות יתומים יחודים פשטו יד ובקשו פת לחם לשבר את רעבם.

באחד מהיתומים האיומים ההם ראיתי לראשונה את אור העולם. עירתנו היתה חרבה והרוסה כמעט. ימים אחדים שככה אמי בבית החולים וכשהוקל לה במקצת הוחזרנו, אמי ואני היונק, לביתנו. יום ששבנו הביתה יום קור ושלג היה. הרוח שרקה וילללה ודפקה על תריסי החלונות ועל הרלתות. פתאם שמעה אמי קול בכיה, קול קורע לב. סבורה היתה בתחלה שיללת הרוח היא, אך כשנשמתה וגברה הבכיה בקשה מאת אבי לראות מי הוא הבוכה. אולם בטרם הספיק אבי למלא את בקשתה נפתחה הדלת וילדה כבת עשר, חורת ורועדת מקור, נכנסה פנימה.

— „התפשטי, ילדה, את מעילך — פנתה אליה אמי בקול חלש — והגידי לי במה אוכל לעזר לך"? הילדה שמעה בקולה והתפשטה את מעילה וענתה:

— „בידך לעזר לי, אם רק תרצי".—

— ומה בקשתך? שאלתה אמי שנית, אך במקום תשובה על השאלה ספרה הילדה כדברים האלה:

— „גרנו עד השבועות האחרונים בעירה הסמוכה לעירה זו. באחד הלילות אחזו פתאם שלהבות אש בכל קצות העיר. אש הפטלורים היתה זאת. האש להטה ושרפה את כל הבתים ואנשי פטלורה האכזרים השמידו בחרבם את רב היהודים. אמי החבלה ונפלה לתוך האש ונשרפה חיים. אבי ואני נמלטנו ובאנו הנה, אך ביום הפרעות פה נהרג לעיני ואני עתה יתומה עזובה וגלמודה". הילדה פרצה בבכי. גם אמי בכתה עמה. היא הרגישה בצער היתומה, כי גם על אישה, הוא אבי, עברו פגעי הימים ורק בדרך נס נצל ממות.

כעבר מספר רגעים המשיכה הילדה ואמרה:

— „אבי קבור אי שם בלא ציון על קברו. היום שמעתי שבן נולד לך ועל כן באתי לבקשך שתקיטי זכר לאבי ותקראי את שם בנך כשמו. ידעתי כי הקשיתי לשאל, אך אמרתי לנסות אולי תאותי למלא את בקשתי".

—„ומה היה שם אביך זכרונו לברכה?" —שאלה אמי, — „יוסף. הוא היה אדם כשר וישר וציוני נלהב"— ענתה הילדה.

— „טוב, בתי, אעשה כבקשתך — אמרה אמי.

הילדה שמחה מאד וחבקה את אמי ונשקה לה נשיקות רבות.

סחה לי אמי, כי ברגע שהזכירה הילדה את השם יוסף נראה על פני חיוך קל, זה היה חיוך הסכמה.

חורי אספו את הילדה חנה אל ביתם ואמצוה להם לבת. ואנחנו אהבנוה אהבת נפש. אותי אהבה חנה יותר מכל הילדים. בסמירות טפלה בי ותסיר ישבה ליד עריסתי והביטה אלי, אל יוסף שלה.

בינתים גברה הרעה בעירנו. הפרעות פסקו ונתחדשו, נתחדשו ופסקו וביום סגריר אחד נמלטנו והצלחנו לבוא שלטים לפולניה. גם חנה היתה אתנו, כמובן. ומיכן מצאנו לנו מקום־מנוחה ראשון בעירה הפולנית? בבית קרובת של חנה! עברו ימים אחדים ואנחנו החלמנו לעשות את דרכנו הלאה, לארץ ישראל והורי רצו להעלות אתם את חנה המובה, אך המארח סרב לשלחה עמנו ומען כי שורת הישר מחיבת שהילדה תגדל בביתו, כי על כן חשוך בנים הוא וגם קרובה. הוכרחנו להפרד מחנה. ומה קשתה עלינו הפרידה מחנה! אמא בכתה, כי ככר נקשרה נפשה בנפשה. גם אני אהבתיה. בשעת הפרידה אמרה לי: „זכר, יוסף, אבי היה אדם טוב וציוני נאמן. לך בדרכיו".

עתים אני נזכר בדבריה ומשתדל ללכת בדרכי אותו אלטוני שאת שמו אני נושא.

בניטין כהן (כתה ז״א)

נַאֲקַת עַמֵּנוּ

לפני חדשים מספר הוכרזה בארץ מגבית לשם תמיכה באחינו בני ישראל, נגועי המהפכה הנאצית באוסטריה. אחריה נוסף השם „לפרוץ אוסטריה וגרמניה״. והנה עתה טוכרחים אנחנו, לראבוננו, לפתח במגביות חדשות למטרת אחינו בהונגריה ובאיטליה. אפילו עד מכסיקו פשה נגע שנאת ישראל. כיום אין צורך עוד לנקב את המגבית בשם. המגבית היא לעזרת „שבויי עמנו״, בכלל. נשאלת השאלה: מה פשעו ומה חטאתו של עמנו? מה חטאו שהוא נרדף על צוארו? היכן הרגיש האנושי? אמנם לא אלמן העולם מחסידי אומות העולם, אך מעטים הם. הנחשול האנטי עברי מציף אפילו את הטובים. ידוע לנו יפה מן ההסטוריה העברית והכללית, כי היסוד העקרי להתפתחותן של הדתיות היו היהודים. בכל מקום שהיהודי בא שם פרצו חכמה ותרבות. בין שרים ורוזנים אנו מוצאים את היהודים תופסים מקום הגון. רבים מהם היו מדינאים גדולים ויועצים בחצרות המלוכה, רופאים גאונים וסופרים בעלי שם. כל זמן שהיה צורך ביהודי נתנו לו הגויים לשבת בשלוה בארצותם. בהשתנות העתים קמו אנשים רעי מעללים ורודפים בלי חמלה עם קמן. אנשים אלה שהם עצמם בני בלי שם והסרי תרבות מזכירים לאחינו כי מגזע ירוד הם, וגזרים גזרות קשות וטרעולים את חייהם. אכן „מעז יצא מתוק״, כי לולא הפורעניות לא זכרו רבים מאחינו כי קימת עדיין נקודה קטנה בעולם אשר בשם ארץ ישראל תקנה. רבים מבין אחינו שכחו, לצערנו, כי יהודים הם. אחרי תרדמה נעימה באה היקיצה המרה. אך יקיצה מרה זו נתנה את הדחיפה לרבים מאחינו שיכירו עד מה שגו עד כה. אמנם יקיצה זו עולה לנו בקרבנות רבים, אך נציל לפחות את הנער מידי הפורעים: „אם דור המדבר לא נכנס, יכנסו נא אלה אשר לא חטאו עדין״.

ודור צעיר זה תקות העם הוא. הוא יבנה את המולדת. הוא יהיה את ארץ ישראל. בכליון עינים אנו מחכים להם ויחד בלב אחד וברצון אחד נבנה את חרבות ארצנו. יחד נכסה את הרינו מטעי ברכה ואז יפרח בארץ עם צעיר ורענן, עם בריא וחפשי וביטים ההם יתקיטו דברי הנביא: „ושבתי את שבות עמי ישראל, ובנו ערים נשמות וישבו... ונטעתים על אדמתם, ולא ינתשו עוד מעל אדמתם...״

ישראל זילברהפט (כתה ו״א)

חֲבָלֵי עֲלִיָּה

האניה הגדולה הרימה את עגנה, בכדי להפליג בים הגדול והסוער לארץ תקות היהודים. היא נושאת בה נוסעים יהודים מכל תפוצות הגולה, אשר בחמלת ה׳ עליהם הצליחו להמלט מאש השנאה. כלם שמחים על נצחונם, אבל ביניהם נמצאים חלוצים שפניהם הדלים מעידים על תלאות רבות שעברו עליהם. הם נוסעים בלי רשיון עליה. ובכל זאת משתתפים גם הם בשמחת אחיהם ואין הם דואגים לאחריתם ובוטחים בטושיעם שיחלצם מכל צרה שלא תבוא. עברו ימים והאניה קרבה לארץ והנוסעים לנו בה בפעם האחרונה, אולם החלוצים לא נתנו תנומה לעיניהם בליל זה. תחבולות חכלו איך לרדת מהאניה שאיש לא יפגע בהם לרעה, כי אם יתפשו חלילה וחם ושלחו מהארץ. בחצות הליל נראו על ספון האניה דמויות אנשים, הלא הם החלוצים. לעיניהם נגלה החוף המואר אורות רבים בן רגע קפצו לגלי הים הזועפים והתחילו לשחות אל החוף. יודעים המה כי רבים מבעו בים הנורא, אבל הבטחון הוא שעודדם ונתן בהם כח לנצח במלחמה הקשה. ואמנם הם זכו להגיע לחוף, ונפלו ארצה ונשקו את עפר הארץ הקדושה.

מעתיקות פראג: שעון עירוני ובו ספרות עבריות

בניטין פרנקל (כתה ו״א)

נְדוּדִים

(ספורו של אבי)

שנה לפני שנגמרה מלחמת העולם, פרשה רוסיה ממלכיות ההסכמה, אבל מכלל מלחמה לא יצאה, כי פרצו בה מלחמות בין האזרחים. כנופיות שונות ומשונות „לבנות״ „אדמות״ ו„ירקות״ שוטטו בארץ ועל דגליהן סיסמאות וסמלים שונים והצד השוה שבניהן — פרעות ביהודים. שלש שנים רצופות ארכו המהומות. פולין שזה עתה קמה לתחיה לא הספיקה בחרותה הטדינית, והחאותה להדביר תחת רגליה גם את אוקראינה. ההצלחה האירה פנים לרוסיה ולפולניה חליפות וסוף־סוף החחילו טדינים על קביעת הגבולות. כל הגיסות חכו במחנותיהם לתוצאות. ובזמן כזה עזב אבי את רוסיה. הרפתקאות רבות עברו עליו ואני טוסר כאן כמעט מלה במלה מכל אשר ספר לי:

„עירתי טשודנוב היתה עיר של משכילים יהודים. הצבא הרוסי חנה בכפר הקרוב לעירה, והצבא הפולני — מעבר לנהר סלוטש בעירה ליפה׳. בין שני המחנות היה אזור ניטראלי. ביטי השוק, מדי שוב האכרים הגויים לכפרים שבאזור הניטראלי, היו לוקחים אתם בחורים יהודים לכפריהם ובלילה העבירום בחשאי את הנהר טבלי שאחד משני המחנות ירגיש בהם. באחד הימים החלטתי גם אני לברוח מאוקראינה טפני שלא יכלתי להוסיף גור בארץ־הפרעות והשתוקקתי לעלות לארץ ישראל. לקחתי אתי רק את כתנתי, כנורי ותפילין שלי, ואני ועוד שבעה בחורים יצאנו בעגלת אכר אחד, ללכת אל הכפר שבאזור הניטראלי, כדי להתחטק בלילה על הגשר הקטן, כי על הגשר הגדול עמד טשמר צבא. אנו באמצע הדרך — ופרש התקרב אלינו ועמד על יד עגלתנו.

— „אין טעבר״ — קרא הרוכב הצעיר.

— „טה? טה קרה״? — שאל אבי.

— הצבא הפולני — ענה הלה — עבר את הנהר והוא בא לכפרנו, כדי להצטיד בתבואה.

— לא נורא, נוכל ללון הלילה בכפר אחר. וכן עשינו. כאשר עזב הצבא את כפר טגורו של האכר נסענו לשם. אך בשורה רעה קרטתנו: הצבא השאיר אחריו טשמר גם על הגשר הקטן.

כהלומי רעם עטדנו: ובכן כל עמלנו היה לשוא ומה נעשה עתה? אך אני לא התיאשתי. טצאתי עצה.

— הנותנים לכם לעבור את הנהר? — נסיתי לשאל את הפרש.

— כן, כדי לקנות טלח ונפט נותנים לעבור, כי את הצרכים האלה אין להשיג כאן.

— טוב — אטרתי — כידינו טכתבים אל טכירנו. אתה תעבור את הנהר ותקח בידך בקבוק לנפט ושקיק לטלח. קח את הטכתבים ותחלקם בין היהודים עפ״י הכתובות הרשומות על המעטפות והם יעזרו לנו כיכלתם.

וכן עשה. היהודים התאספו בבית הגביר תיכף כדי לטכס עצה, והחליטו לשחד את שר הצבא של פולין שיעבירנו לארצו בתור קומוניסטים שבויים. השוחד עור את עיני השר והוא שלח שוטרים אוקראינים שיתפסונו. הם העבירו אותנו את הגשר והטשטר שאל:

— „טי שם״?

— „קומוניסטים שבינו״.

טטר קללות נתך על ראשינו, אך עברנו את הדרך בשלום.

כשהגענו לעירה ליובר טצאנו את דלתות היהודים פתוחות לפנינו לקבלנו. השוטרים הסחלקו להם והיהודים קבלונו בסבר פנים יפות. למחרת בא פקיד לרשם אותנו כתושב עירה זו. אטנם, בשטוחינו לא בא כל שנוי, רק טקום טולדתנו נשתנה פתאם. למזלנו נסוג צבא פולין באותו יום ואנו לא התטהטהנו ועברנו דרך של 200 ק״ט עד שהגענו לעיר טַרְנוֹפּוֹל. על כל עירה פסחנו כדי שלא יקרו לנו עוד טקרים בלתי נעימים. בעיר טרנופול סדרתנו ההסתדרות בבית חלוצים ושם חכינו לאשרות של עליה לארץ ישראל. על פרשת עליתו אספר לכם פעם אחרת.

מַצָּב אַחֵינוּ שֶׁבַּגּוֹלָה

אנחנו, בני ארץ ישראל, איננו יודעים לטרי על כל צרותיהם של אחינו הסובלים בגרמניה הנאצית. כל פעם שאני קורא בעתונים על דבר אחינו הנרדפים על ידי הנאצים ימ״ש תוקף אותי טצב רוח קשה. הנאצים טשליכים את היהודים לבתי הכלא ומענים אותם. לפני חדשים אחדים הוציאו את הילדים היהודים ממטותיהם החטות והובילו אותם בחשכת הלילה והשאירו אותם לבדם ביערות טכסי שלג, רעבים וערטים, ורבים מהם טחו מקור וטרעב. נודע לי שחלק מהם העברו לאנגליה ולארצות הברית וארץ ישראל עוטדת להכנים חטשת אלפים ילדים.

אם נשוה את מצב היהודים בגרמניה למצבנו בארץ ישראל ונראה מה רב ההבדל ביניהם. פה בארץ ישראל עומדים גדודי ישראל על משמרתם ונלחמים בטרצחים ומגנים על עמנו. לא כן שם בגרמניה, שם אין להם אפילו שומר אחד שיגן עליהם.

מפלגת הפאשיסטים מתעללים ביהודי איטליה. בפולניה רודפים את הסטודנטים היהודים ומכריחים אותם לשבת על ספסלים מיוחדים נבדלים כמצורעים מן הסטודנטים הנוצרים, שם אסרו על היהודים גם את השחיטה על פי דת ישראל והרוצה לאכל בשר מכרח להביאו מארצות אחרות. בארץ ישראל אי אפשר בשום אופן שיקרו מקרים כאלה, יען כי זוהי מולדתנו ועליה נגן ובה נתגונן.

עמרם טיקטינסקי (כתה ה"א)

יצחק גרוסמן (כתה ה"ב)

אָבִי זְכָרוֹנוֹ לִבְרָכָה

בהיותי בן תשע שנים הִשכרתי שבר גדול. בשובי באחד היטים מן החדר הרגיש לבי כי עולמי חשך בעדי. בני הבית בקשוני כי אהיה שקט. כלם היו עצובים. שאלתי את אחותי מה קרה והיא אמרה לי, כי אבא חולה מאד. פעם בפעם בא הרופא ולבסוף הודיע כי חסר לו דם. בלילה באה דודתי ולקחה אותי ואת אחותי לביתה לישון. כל אותו לילה לא ישנתי, כי מחשבות רעות נָדְדוּ את שנתי. בבקר שלחוני לחדר, אך לבי לא היה עם הלמודים נשארתי שם רק חצי שעה. אחי הגדול בא פתאם ולקחני אתו. הכטתי בפניו וראיתי כי מעיניו זולגות דמעות ופחדתי לשאלו לסבת בכיו. כשקרבתי אל ביתנו ראיתי קהל אנשים עומדים ובכו. וכיד הכנתי כי מעתה אני יתום, יתום לנצח. החפרצתי בבכי, אחי נסה להשחיקני אך לא יכלתי להבליג על כאבי. עצמו געגועי על אבי הטוב ובכיתי טרה. ברגע שהוציאו את אבי הסת מהבית גבר בכיי וכל שדולי בני משפחתי לא יכלו להקל על יגוני. מאז אמרתי שנה תמימה קדיש. גם עתה אני הוגה באבי היקר שעזבני לאנחות ומה מאשר הייתי לו יכלתי לראותו אפילו רגע אחד.

אכנר טרינין (כתה ו"ב)

תְּחִית הַמֵּתִים

אמר רבי יוחנן: ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח ואלו הן: מפתח של גשמים, מפתח של חיה ומפתח של תחיית המתים. (תענית, ב')

היה אחד בימי החרף הקרים. הגשם ירד בטפין־טפין. ערפל ככד כסה את כל הארץ. אני וחברי ישבנו בכתה מכוצים והקשבנו לשעור התורה. השעה היתה שעת־תלמוד. דברי־האגדה שבתלמוד רתקונו אליהם ונסכו בנו חמימות. כשהגיע תורי לקרא נפלו בחלקי דברי רבי יוחנן על שלשת המפתחות שבידי הקב"ה. מי יתן — אמרתי בלבי — והיה בידי רק מפתח אחד, מפתח של תחית המתים! באותה שעה שקעתי בהרהורים ודמויות יקרות לי, שהמות גזלן מהני, קמו וגם נצבו לפני עיני רוחי. בין כל הדמויות ראיתי את סבי היקר, את סבי אהוב נפשי, שנסתלק לפני זמן לא רב. יהודי כשר היה סבי וכל ימיו אכל יגיע כפיו. נפח היה. בערב, בערב, אחרי שגמרתי להכין את שעורי הייתי יושב בבית מלאכתו ומסתכל בפועלים המכים בקורנס. אהבתי מאד לשמע להלמות הפטישים העולים ויורדים על הסדן. שעה ארכה ההבוננתי גם אל הספוח הפולט מקרבו נצי אש. כהה היה האור שבבית המלאכה. מנורה קטנה שלחה אור קלוש אל פנות הבית. על הארץ החגוללו כלי סדר יתדות ומטילי ברזל. סבי היה עומד ליד הספוח ורשפים אדמים נתזו ממנו. זקנו הלבן נדמה כמו אחוז שלהבת. שירי הנפחים היו פורצים מפיו. כשהיה מכלה את מלאכתו היה נגש אלי ומלטפני ושואל ללמודי ומשמח את לבי באגדה יפה. כך עברו עלי שנות אשר אחדות ופתאם חלה סבי ועזבני לנצח ואני מתגעגע עליו, כה מתגעגע עליו. לו היה בידי

משתיקות פראג: מצבת זכרון למשה רבנו

מפתח תחית המתים, ולו גם לרגע אחד — הוספתי להרהר — הייתי מחיה תיכף ומיד את סבי ושוב הייתי רואהו כשהוא מכה בקרנם ושוב הייתי שומע את שירי הנפחים מפיו. זמן רב הגיתי במפתח הפלאים ובסבי ולא שמעתי את קול הפעמון בצלצלו ורק געדת השמש שבא לנקות את הכתה העירתני ממחשבותי כמו מחוך תרדמה. איה חברי? שאלתי את עצמי. בית הספר נתרוקן. המורים והתלמידים שבו לבתיהם. תפוש במחשבותי שכחתי הביתה. בלא האבון אכלתי את ארוחת הצהרים ובלא חשק רב הכינותי את שעורי, כי כל מעיני היו נתונים במפתח תחית המתים...

***

לילה. כל בני הבית ישנים. חשך בבית ואני שוכב במטתי ולבי ער. פתאם נשלחה אלי פיסת יד וזרקה לי מפתח גדול. מיד קפצתי מעל מטתי והתלבשתי ופתחתי בזהירות את הדלת ויצאתי מהבית ופני אל בית הקברות. בכיסי המפתח ולבי מלא גיל ותקוה. בבית הקברות דמיה. הירח שולח מטרום אור כסף חור ואני צועד בצעדי און אל מצבת קבורת סבי. נגשתי אל הקבר ורציתי לפתחו במפתח, אולם ברגע זה נשמעו צעדי השומר והסתתרתי. השומר שהה כמה רגעים וכשלא מצא איש חלף הלך לו. אז סהרתי אל הקבר— ואפתחהו. לעיני נראה גל עצמות יבשות ופתאם נשמע קול קורא: „קום, בן אדם, ושובה אל ארץ החיים!" בו ברגע קרבו העצמות זו לזו ועור נקרם עליהן. העינים נפקחו והנה: סבי הטוב נצב עלי ומחיך אלי בחיוכו הנעים.

— סבא, סבא יקר — קראתי בשמחה בכל כחי. אך ברגע זה הקיצותי והנה חלום.

עוֹלֶה

השעה שעת שתים אחרי צהרי היום. החם מחניק. הכל מתנהלים בעצלתים. החנוני יושב בחנותו ומפהק מחסר קונים. התגרנית בשוק מגרשת ביד רפה את הזבובים מארגז הפירות שלה. החטור הקשור לעמוד הטלפון עומד כפוף ראש, כמו מוסר את עצמו לחם בהכנעה. רק הסוס שעומד רתום לעגלה אינו נח. הוא אינו מרוצה מהחם ומהזבובים המרדנים, ונלחם בהם בכל כחו. הוא רוקע ברגליו, מכה בזנבו, מרים את ראשו ומורידו ומעיר משנתו את העגלון הנוחר בעגלתו. אי שם עוברים אוטומובילים ברעש.

פתאום עולה קולו של ילד: „דבר", „הארץ", „עתון ערב"! „חדשות מעניינות היום ו'". פתאם נתמלא הרחוב אנשים. כל אחד מסהר לקנות את עתון הערב, לדעת את החדשות וחדשות הלא מרובות בזמן האחרון. המוכר הקטן והזריז מכל כסף, מחזיר עדף. והכל מתוך צחוק ופזיזות. איש בעל כרס עומד בהרחבת הדעת בצד הרחוב ורומז לילד לגשת אליו. וכן רגע והילד עומד על ידו ומגיש את העתון. האיש לוקח את העתון ומתחיל לקרא בו. הילד מתחנן: „אדוני, אין לי זמן. אני צריך להספיק ולמכר את כל העתונים". אבל הלה אינו שם לב לתחנוני הילד וממשיך לקרוא. אחר הוא שם את ידו בכיסו. מפשפש בו ואינו מוציא כלום. כשראה הילד שהאדון אינו שם לב לתחנוניו רצה להוציא את העתון מידו בחזקה — וקרעו לשנים. האדון מחזיר את העתון לילד ורוצה להסתלק, אבל הילד אינו נותן לו ללכת וקורא: „ישלם לי את מחיר העתון!". בינתים נתאסף קהל גדול. הקהל נוכח לדעת כי הצדק עם הילד והוכיחו את האיש וזה התביש ושלם לילד ארבעה מילים וקבל המורחם עתון קרוע.

יאיר חצרוני (כתה ז"ב)

„מוּחָרָם"

אין לך צרה גדולה כצרת ה„מוחרם", הצרה הירושלמית המיוחדת. עוד חדשים לפני מוחרם קמה אמי בבקר אחד ואמרה: „הגיעה השעה לחפש דירה!" שאלנו בתמהון: „וכה אנו חסרים בדירה זאת"? אך אמי באחת: „צריך להחליף דירה"! ומאז התחלתי לסבל יסורים. שכ אני הביתה מבית הספר, רעב הנני כעדת זאבים בחרף — ואכל אין, כי אמא מתרוצצת ברחוב לחפש דירה. בבקר, עוד לא הספקתי לקום משנתי, וכבר איני רואה את אמא. היא הלכה למדר את רחובות העיר ושכונותיה. אין לך בית שעליו השלט „דירה להשכיר" שלא בקרה בו. וכשהיא שבה בערב עיפה ורצוצה מהטיול הארך הזה היא מתארת את הדירות: חדר פלוני גדלו 3X3 מ', וחדר שני רק 2. החלונות פונים אל השמש, והדירה פונה לצד מערב, וכשנסיתי לשאול: „למה לנו המלטולים האלה אם דירתנו נוחה ומצוינת בכל"? ענתה אמי: „השכחתי שיתי מוחרם מתשמשים ובאים, צריך לחפש דירה".

סוף סוף גלתה אמי דירה חדשה, דירה שאפשר לגור בה מטוחרם עד מוחרם.

יום הדין בא. אמא אורזת את החפצים ומכינה אותם לדרך. בא אני הביתה והיא מצוה עלי לא לשבת על הכסא.

— „ועל מה אשב, על הארון"? — שואל אני.

— „כן, על הארון — עונה אמא — כיון שעל הכסא עומד הגרמפון". באין ברירה הנני מתישב על הארון. מבקש אני לאכל כדרכי כל יום. ואמי במקום להגיש את ארוחת הצהרים שלי, נוערת בי:

— „ילד רע שאינו מרחם על אמו, הלא מוחרם היום, ואיך אתה מעיז לבקש אכל"? אני יושב נדהם. ידעתי שמכורכים אנו בהרבה ימי צום, אבל שמוחרם הוא יום תענית לא ידעתי. מכויש ישבתי משמים ומתענה. בערב אני רוצה לישון. כדרכי תמיד נגש אני להציע

ר׳ חַיִּים סַלְמוֹן

במלאת לו ששים שנה

בחדש טבת מלאו לעסקן הירושלמי החרוץ ר׳ חיים סלמון ששים שנה. עתוני הארץ הבליטו במאמריהם את מדותיו התרומיות ואת פרשת פעולותיו להרמת קרנה של עיר הקדש. אכן נטיתו הנעלה לתת את טיטב כחו לצבור העברי ירושה היא לו מאביו המנוח איש חֶסֶד וָאֱמֶת ר׳ יואל משה שאלאמאן ז״ל, מיסדם של העתון העברי הראשון בארץ „הלבנון״ והכפר העברי הראשון „פתח תקוה״ ומבוני ירושלם החדשה. כאב איש המעשה גורם גם הבן ש„כל פעולה קטנה בכל זאת טובה היא מרבבות דברים ולהג הרבה״ ועל כן לא יבוז לקטנות, המצטרפות לגדולות, ויקדיש זה שנים רבות את זמנו לצרכי צבור ועובד בטסירות בועד הקהלה, בועד הלאמי ובעיריית ירושלים. אולם לגלת הכתרת של פעלותיו יחשבו בלי ספק מאמציו כיסוד בית הספר „חדר תורה וחכמוני״, שהשנה תמלאנה שלשים שנה להוסדו. בעודנו אברך צעיר בקש ומצא לו שדה פעלה צנוע למרצו ולכחו הרעננים בחנוך ויסד יחד עם חבריו לדעה בית אולפנא חדש, שלמודי הקדש — וביניהם למוד התלמוד בעברית, שהנהג בו לראשונה — תופשים בו את מקומם העיקרי ואינו מנתר עם זה גם על ההשכלה הכללית ועל החנוך המודרני. והטוסר הזה, הנאמן למסורת אבות, שראשיתו היה מצער, התפתח ונעשה לבית ספר גדול שתים ילדים עברים לומדים בו תורה ולמודים כלליים.

ר׳ חיים סלומון נשאר עד היום נאמן ל„ילד טפוחיו״, לבית הספר, שיסר ושוקד בכל עת על תקונו ושכלולו. יאריך ימים ויזכה לראות בנחמת ציון ובניה.

מ. ח.

הוֹדִי יְהוּדָה בּוּרְלָא

במלאת לו חמשים שנה

לפני שבועות מספר חגגו הסופרים העברים את חג יובלו של הסופר יהודה בורלא. בכל ספוריו מתוארים יפה חיי יהודי המזרח.

והדבר מובן מאליו: כל סופר כותב על החיים שהוא יודעם ומרגישם. יהודה בורלא לא כתב מימיו ספור על חיי יהודי רוסיה ופולניה. הוא לא יצא מגדרו, מגדר הרחוב הספרדי הידוע לו. הכר יכיר גם את המדבר שעכר בו ואת הפלח הערבי שהיה חברו.

ספרו הראשון „כלי כוכב״ יצא בשנים הראשונות שאחרי מלחמת העולם. הספר הזה עשה רושם חזק על הקוראים העברים והכירו, כי קם סופר חדש בעל כשרון היודע את המזרח ויכולת בו לגלותו גם לקורא. במשך הזמן כתב ספורים גדולי־יריעה וגם ספורים קטנים רבים שהופיעו בעתוני הילדים. ספרו האחרון „עלילות עקביה״ שהופיע לפני שבועות מספר הוא ספר מלא מפופי משפחה יהודים ספרדים. דבר חשוב מראה הסיפר בספרו זה, והוא: מצות כבוד אב ואם, את יחס הכבוד שנוהג הילד באביו בדבורו ובמנהגיו. כאן מראה הסופר את אחד מיסודות החנוך של יהודי ספרדי שנשתרש עמוק עמוק בלבם. אמנם רק כעשרים שנה עברו מאז החל בורלא לפרסם את יצירותיו הנאות, אכל הוא זכה כבר לאהבה רבה מצד קהל הקוראים הקטנים והגדולים, וליום הולדתו תלוהו ברכתי שיעלה ויצלח, ויטשיך לכתוב את ספוריו המצוינים לשמחת כל הקוראים העברים.

חגי פינסקר (כתה ח״ב)

לי את המטה. אך מה השתוממתי בראותי שם בית נכאת ממש: מכנסים בלואים, שברי כלים, חצאי זגוגיות, ספרים בלים ודפים קרועים וכל שאר גנזי חבית. בקיצור, זה היה אוצר „כל־בו״. אני עומד ומשתומם, אשטורות עיני נדבקות וכבר רוצה אני לישון, אך טפחד אני לשאל את אמי שמא תכעס עלי וחגער בי. לבסוף אזרתי עוז כשטשון בשעתו ושאלתי אותה, והיא ענתה לי בהתמרטרות: „איך יודע היכן? על השלחן״! סוף סוף הגענו לפרשה העקרית והיא ה„העברה״ בכבודה ובעצמה. ילא עטי לתאר כל מה שעבר עלי באותו יום. די אם אגיד שיום תמים התרוצצתי מהדירה הישנה לחדשה, כדי להעביר שברי כלים. הכל נעשה יקר בעיני אמי ותסה היא על עציץ שכור, כסא בעל שלש רגלים, צנצנות סדוקות וכדומה, ואני יראתי להתנגד לה, כי מר היה לבה עליה מרב עבודה ויגיעה.

הסדור בבית החדש הח׳. עוזר אני לחקים את הארון ע״י הדלת המערבית. באה אמי ומוענת: „העמידו נא את הארון לצד דרום״. אומר אני: „מה? הארון צריך לשמש?״ תמורת הערה עוקצת זו קבלתי מחנת יד ונסתתמו כל טענותי. מובן, שמוחרם זה קרב את קצם של הרבה חפצים. השלחן שיטיו כימי מתושלח הספיק להקבר קכורת עולמים. הגרטפון — אבד לו קולו ונעשה צרוד ובסקום מנגינות החל משמיע הרועות. הארון התחיל צולע. והוכרחנו להכניס רופא־נגר, שיסדר לו נכס. מובן שאמא לא עברה על כל זה בשתיקה גמורה ואני הייתי ה„שעיר לעזאזל״. בקיצור, לא עליכם צרת המוחרם כצרתי ואסון כאסוני.

אלוני קניג (כתה ז׳)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א

סַבְתָּא שֶׁל גֶּס צִיוֹנָה

סִפּוּר יָפֶה קָרָאתִי – וּשְׁמוֹ „נַחֲלַת־רָאוּבֵן״. בּוֹ מְסֻפָּר עַל חָלוּץ חָרוּץ אֶחָד רְאוּבֵן שְׁמוֹ, שֶׁיָּסַד אֶת הַמּוֹשָׁבָה גֶּס צִיוֹנָה. לִפְנֵי הַרְבֵּה שָׁנִים עָלָה לְאַרְצֵנוּ עִם אִשְׁתּוֹ פֵּינָה. הַמָּקוֹם הָיָה מִדְבָּר שְׁמָמָה. בַּיִת לֹא הָיָה שָׁם. עֵץ לֹא נָבַל שָׁם. פֶּרַח לֹא פָּרַח שָׁם. אוּלָם פֵּינָה וּבַעְלָהּ עָבְדוּ עֲבוֹדָה קָשָׁה. הִתְנַבְּרוּ עַל כָּל הַצָּרוֹת וְהִצְלִיחוּ לְהָקִים מוֹשָׁבָה יָפָה. לְאַט לְאַט הִתְלַקְּטוּ אֶל נַחֲלָתָם אֲנָשִׁים וְהַמּוֹשָׁבָה גָּדְלָה וְהִתְפַּתְּחָה מִשָּׁנָה לְשָׁנָה. רַבִּי רְאוּבֵן נִפְטַר זֶה זְמַן רָב. אַךְ אִשְׁתּוֹ הֶאֱרִיכָה יָמִים וְזָכְתָה לִרְאוֹת בְּפְרִיחַת הַמּוֹשָׁבָה. בְּאַחַד הַיָּמִים קָרָאתִי שֶׁפֵּינָה נִפְטְרָה בַּת 116 שָׁנָה. יְהִי זִכְרָהּ בָּרוּךְ!

אברהם מלינסקי (כתה ד״א)

ב

צָרוֹתֵינוּ

לִפְנֵי זְמַן לֹא רַב עָלִינוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָבִי חִפֵּשׂ עֲבוֹדָה וְאַחֲרֵי יְגִיעָה רַבָּה נִתְקַבֵּל לְסַנְדְּלָרִיָּה וְהִשְׁתַּכֵּר מְעַט מְאֹד. רָאָה אָבִי שֶׁלֹּא נוֹכַל לְהִתְפַּרְנֵס בְּשָׂכָרוֹ הַדַּל וְשָׁלַח אוֹתָנוּ לְחַל אָבִיב אֶל דּוֹדָתִי. שָׁם נַחְנוּ וְשָׁבַחְנוּ אֶת כָּל הַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלֵינוּ בַּגָּלוּת. פַּעַם אַחַת קִבַּלְנוּ מִכְתָּב מִירוּשָׁלַיִם. אִמָּא הִתְחִילָה לִקְרֹא בּוֹ וּפִתְאֹם פָּרְצָה בִּבְכִי גָּדוֹל וְאָמְרָה: „נִמְהַר יְלָדִים, יְרוּשָׁלַיִם מָה. אוֹטוֹ דָּרַס אֶת אַבָּא״. הִתְחַלְתִּי לְרַעֵד מֵרֹב בְּהָלָה. יָשַׁבְנוּ בְּאוֹטוֹ וְנָסַעְנוּ לִירוּשָׁלַיִם. כְּשֶׁבָּאנוּ מִהַרְנוּ לְבֵית הַחוֹלִים וּמָצָאנוּ אֶת אַבָּא פָּצוּעַ קָשֶׁה. רֹאשׁוֹ הָיָה עָטוּף בְּתַחְבֹּשֶׁת. גַּם עַל גַּבּוֹ וְרַגְלָיו הָיוּ תַּחְבֹּשׁוֹת. כָּל הַיּוֹם הַהוּא בָּכִיתִי וְהִתְפַּלַּלְתִּי לֵאלֹהִים שֶׁיִּשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְאָבִי. עָבְרוּ שָׁבוּעוֹת אֲחָדִים וְאָבִי הִבְרִיא וְחָזַר לַעֲבוֹדָתוֹ. כָּל מַשְׁפַּחְתֵּנוּ עָבְרָה לִירוּשָׁלַיִם. אוֹתִי הִכְנִיסוּ לְבֵית הַסֵּפֶר „תַּחְכְּמוֹנִי״. בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיִיתִי כְּאִלֵּם וְלֹא הֵבַנְתִּי אֶת דִּבְרֵי הַמּוֹרִים וְהַתַּלְמִידִים. אַךְ עַתָּה אֲנִי יוֹדֵעַ כְּבָר מְעַט עִבְרִית. יֵשׁ לִי חֲבֵרִים טוֹבִים וַאֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת תָּמִיד חָבֵר טוֹב וְתַלְמִיד חָרוּץ.

נתן חינוכוביץ (כתה ד״א)

ג

הַשָּׁטָפוֹן

הַחֹרֶף הַזֶּה הָיָה חֹרֶף מְשֻׁנֶּה. חֹרֶף שֶׁל שְׁטָפוֹנוֹת. בְּיִחוּד גָּדַל הַשָּׁטָפוֹן בְּתֵל אָבִיב. וּמֵאַיִן נוֹדַע לִי? הָעִתּוֹן הוֹדִיעַ לִי; בְּאַחַד הַבְּקָרִים שָׁמַעְתִּי דְּפִיקוֹת עַל דֶּלֶת בֵּיתֵנוּ. הַבַּיְתִי כִּי מְחַלֵּק הָעִתּוֹנִים בָּא. קָפַצְתִּי מֵעַל הַמִּטָּה וָאֶלְקַחְתִּי אֶת הָעִתּוֹן. בִּרְאשׁ הָעִתּוֹן רָאִיתִי אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְקָרָאתִי עַל הַשָּׁטָפוֹן בְּתֵל אָבִיב. הָרְחוֹבוֹת מָלְאוּ מַיִם. אוֹטוֹמוֹבִילִים נִסְחָפוּ עִם הַזֶּרֶם. אֲיוֹרוֹנִים בָּאוּ לְעֶזְרַת הָאֲנָשִׁים. חֶבְרָה אַחַת מַקְבִּיעַ שָׁפִים נִפְצְעָה כָּשֶׁה. גַּם בִּירוּשָׁלַיִם הָיָה שָׁטָפוֹן קָטָן. שְׁכוּנָתֵנוּ שְׁכוּנַת שָׁמְעוֹן הַצַּדִּיק, הִיא צָפָה כֻּלָּהּ מַיִם. אַךְ לֹא קָרָה כָּל אָסוֹן. בַּשָּׁרוֹן נִתְקַלְקְלוּ עֲצִים רַבִּים וְהַגְּנָקִים גְּדוֹלִים מְאֹד.

שמואל טרופר (כתה ד״א)

ד

מַחֲלָתִי

א. רֵאשִׁית הַמַּחֲלָה

פַּעַם, בְּשָׁעַת שִׁעוּר הַקְּרִיאָה, הִרְגַּשְׁתִּי אֶת עַצְמִי בָּרָע. רֹאשִׁי כָּאַב עָלַי. גּוּפִי הָיָה לֵאֶה. בְּשָׁצַרְצְלוּ לָקַחְתִּי אֶת יַלְקוּטִי וְרָצִתִּי הַבַּיְתָה. אַךְ נִבְנַסְתִּי לְבֵיתֵנוּ מַיָּד אָמַרְתִּי לְאִמִּי, שֶׁאֲנִי חָשׁ בְּרֹאשִׁי. אִמִּי מָדְדָה אֶת חֻמִּי וְהִנֵּה – שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע מַעֲלוֹת! שָׁכַבְתִּי בַּמִּטָּה. בַּלַּיְלָה לֹא יָכֹלְתִּי לְהֵרָדֵם וְהִסְתּוֹבַבְתִּי מִצַּד אֶל צַד. סוֹף סוֹף הָיִיתִי מוּכְרָח לִצְוֹרַר אֶת הוֹרַי. אִמִּי נִגְּשָׁה אֵלַי. הִתְכּוֹנְנָה לְנוּפִי וְרָאֲתָה כְּתָמִים אֲדֻמִּים. וְאָמְרָה שֶׁהַלַּיְלָה

הַחַצֶּבֶת. בַּבֹּקֶר בָּא הָרוֹפֵא וְגַם הוּא אִשֵּׁר שֶׁהַמַּחֲלָה הִיא הַחַצֶּבֶת וּלְשִׂמְחָתִי לֹא צִוָּה לָתֵת לִי שׁוּם רְפוּאָה.

ב. הַמַּחֲלָה בְּעֶצֶם תָּקְפָּהּ

בְּמֶשֶׁךְ יָמִים אֲחָדִים לֹא יָרַד הַחֹם הַגָּבֹהַּ. תֵּאָבוֹן לַאֲכִילָה לֹא הָיָה לִי. אַךְ תַּחַת זֶה גָּדַל תַּאֲבוֹנִי לִקְרֹא. קָרָאתִי הַרְבֵּה סִפּוּרִים. בְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי בִּקְרוּנִי יוֹם יוֹם וְקִבַּלְתִּי מֵהֶם מַתָּנוֹת. חֲבֵרַי לֹא בִּקְרוּנִי. אָחִי הַקָּטֹן הָיָה חֲבֵרִי הַיָּחִיד שֶׁהִשְׁתַּעֲשַׁעְתִּי עִמּוֹ. בְּמִקְרֶה נוֹדַע לִי מַה שֶּׁלָּמְדוּ בַּכִּתָּה וְהִצְטָעַרְתִּי מְאֹד עַל שֶׁאֲנִי מַפְסִיד בַּלִּמּוּדִים.

ג. בָּרוּךְ הַשֵּׁם שַׁבְתִּי לְאֵיתָנִי!

הַיּוֹם הַטּוֹב שֶׁחִכִּיתִי לוֹ בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם בָּא! הָרוֹפֵא בִּקְרַנִּי וּבְדָקַנִּי יָפֶה יָפֶה וְאָמַר אֵלַי בִּמְאוֹר פָּנִים: "חָלְפָה מַחֲלָתְךָ, יַקִּירִי, צֵא מְעַט הַחוּצָה!" שָׂמַחְתִּי מְאֹד לִדְבָרָיו וְשָׁמַעְתִּי בְּקוֹלוֹ וְיָצָאתִי לַחֲצֵרֵנוּ. בָּרְגָעִים הָרִאשׁוֹנִים הִרְגַּשְׁתִּי חֻלְשָׁה בְרַגְלַי, אַךְ הִתְחַזַּקְתִּי וְהַחֻלְשָׁה עָבְרָה. שִׂחַקְתִּי עִם חֲבֵרִי שֶׁגַּם הוּא חָלָה בַּחֲצֶבֶת וְהִבְרִיא. בַּחוּץ הָיָה חַם וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ עָרַב לִי מְאֹד בְּאוֹתוֹ יוֹם.

ד. שָׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה בַּכִּתָּה

יוֹם אֶחָד הָלַכְתִּי לָרוֹפֵא וְהוּא בְּדָקַנִי וְנָתַן לִי פִּתְקָה שֶׁמֻּתָּר לִי לָלֶכֶת לְבֵית הַסֵּפֶר. לְמָחֳרַת הַיּוֹם הָלַכְתִּי לְבֵית הַסֵּפֶר. חֲבֵרַי קִבְּלוּנִי בְּשִׂמְחָה. מוֹרִי חִיֵּךְ אֵלַי וְשָׁאַל אוֹתִי לִשְׁלוֹמִי. עַל פִּי הַצָּעַת מוֹרִי תָּרַמְתִּי לַ"קֶרֶן הַקַּיֶּמֶת" 30 מִיל, כְּמִסְפָּר הַיָּמִים שֶׁחָלִיתִי. הַמּוֹרֶה וְהַתַּלְמִידִים תָּרְמוּ גַם הֵם בְּעַיִן יָפָה וְהַשִּׂמְחָה בַּכִּתָּה הָיְתָה גְדוֹלָה.

שלמה מרגובסקי (כתה ד"ב)

ה

חֲגִיגַת ט"ו בִּשְׁבָט

הַשָּׁנָה חַל ט"ו בִּשְׁבָט בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְלָכֵן נִדְחֲתָה הַחֲגִיגָה לט"ז בִּשְׁבָט. בְּאוֹתוֹ בֹּקֶר לָקַחְתִּי אֶת כַּרְטִיסִי וְהָלַכְתִּי לְבֵית הַסֵּפֶר לֶמֶל וְשָׁם מָצָאתִי הֲמוֹן יְלָדִים, תַּלְמִידֵי הַכִּתּוֹת ד'–ה'–ו'. פִּתְאֹם נִשְׁמְעָה תְרוּעָה וּמַר בַּצְרַוִּי נָתַן לָנוּ אוֹת לְהִסְתַּדֵּר וְלָלֶכֶת לְאוּלַם אֶדִּיסוֹן. בְּרֶגֶל יְשָׁרָה וּבְקוֹל זִמְרָה יָצָאנוּ אֶת חֲצַר בֵּית הַסֵּפֶר וְנִכְנַסְנוּ לְאוּלַם הַחֲגִיגָה. בִּמְהִירוּת גְדוֹלָה תָּפַשְׂנוּ לָנוּ מְקוֹמוֹת יְשִׁיבָה. לִקְרִיאַת הַמְפַקֵּד מַר בַּצְרַוִּי: "הַק־שֵׁב!" נִפְסַק מִיָּד הַרַעַשׁ וְהַמָּסָךְ הוּרַם. בָּרִאשׁוֹנָה נִגְּנָה תִּזְמֹרֶת בֵּית סִפְרֵנוּ "תַּחְכְּמוֹנִי" שְׁתֵּי מַנְגִּינוֹת יָפוֹת בְּנִצּוּחַ הַכַּנָּר מַר לְבָנוֹן. אַחַר עָלָה עַל הַבָּמָה מַר מֶלְצָר וְנָאַם לְפָנֵינוּ נְאוּם נִלְהָב. הוּא אָמַר, כִּי הַשָּׁנָה בִּטְּלוּ אֶת הַתַּהֲלוּכָה וְאֶת הַנְּטִיעָה בְּשֶׁל הַמְּאוֹרָעוֹת וְהַפְּרָעוֹת בְּאַרְצֵנוּ. בְּסוֹף נְאוּמוֹ בֵּרַךְ אוֹתָנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לִשְׁנוֹת שָׁלוֹם וּבִנְיָן הָאָרֶץ. יְלָדוֹת אֲחָדוֹת הִצִּינוּ מַחֲזֶה יָפֶה לִכְבוֹד חַג הַנְּטִיעוֹת וְשָׁרוּ וְרָקְדוּ בְּטַעַם רָב. כְּתֹם הַהֲצָנָה סִפֵּר שַׂחֲקָן אֶחָד שְׁלֹשָׁה סִפּוּרִים מַצְחִיקִים וְכָל הַקָּהָל צָחַק בְּכָל פֶּה. אַחַר נִתַּן סֶרֶט נֶהֱדָר מִכָּל הַנַּעֲשֶׂה בָּאָרֶץ וּבְשִׁירַת "הַתִּקְוָה" נִסְתַּיְמָה הַחֲגִיגָה.

אלכסנדר כהן (כתה ד"ב)

ו

בְּחַג הַפּוּרִים

בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שִׂחַקְתִּי בְּלִי חָמְרֵי נֵפֶץ, אַךְ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בַּבֹּקֶר בָּא דוֹדִי וְנָתַן לִי דְמֵי פּוּרִים חֲמִשָּׁה גְרוּשִׁים. בִּשְׁנֵי גְרוּשִׁים קָנִיתִי לִי אֶקְדָּח וּבַחֲצִי גְרוּשׁ — פְּקָקִים וְאֶת הַשְּׁאָר נָתַתִּי לְאִמִּי לְפִקָּדוֹן. עָלִיתִי עַל גַּג בֵּיתֵנוּ וְיָרִיתִי בְּהַצְלָחָה. הִתְחַלְתִּי לְהִשְׁתַּעְמֵם וְהָלַכְתִּי לַחֲבֵרִי וּשְׁנֵינוּ יָרִינוּ יְרִיָּה אַחַר יְרִיָּה. נִשְׁאַר לִי רַק פְּקָק אֶחָד. שַׁבְתִּי הַבַּיְתָה וְהִכְנַסְתִּי אֶת הַפְּקָק הָאַחֲרוֹן לָאֶקְדָּח וְלָחַצְתִּי עַל הַהֶדֶק וּפִתְאֹם: טְרַח־טְרַח! אֲחוֹתִי הַקְּטַנָּה שֶׁיָּשְׁנָה הִתְעוֹרְרָה בְּבֶהָלָה וְאַף אֲנִי עַצְמִי נִבְהַלְתִּי מִקּוֹל הַנֵּפֶץ הֶחָזָק וְהֶחֱלַטְתִּי לֹא לִירוֹת יוֹתֵר.

יונה בלטמן (כתה ד"ב)

ז

הַצִּפּוֹר הַקְּטַנָּה

בְּאַחַד הַיָּמִים טִיַּלְתִּי לִי לְאֹרֶךְ רְחוֹבֵנוּ וְהִנֵּה לְפָנַי צִפּוֹר קְטַנָּה שֶׁעוֹד לֹא צָמְחוּ לָהּ כְּנָפַיִם וְאֵינָהּ יְכֹלָה לָעוּף. בְּלִבִּי הִתְעוֹרְרוּ רִגְשֵׁי חֶמְלָה עַל הַצִּפּוֹר הַמִּסְכֵּנָה שֶׁאֵינָה יְכֹלָה עֲדַיִן לָעוּף. הֲרִימוֹתִי אוֹתָהּ וְהֶאֱכַלְתִּיָּה זֶרְעוֹנִים וְהִשְׁקֵיתִיָּה מַיִם וְשַׂמְתִּיָּה בְּקִנָּהּ אֲשֶׁר בְּגַג בֵּיתֵנוּ. הַצִּפָּרִים שָׂמְחוּ לִקְרַאת חֲבֶרְתָּן שֶׁחֲשָׁבוּהָ לַאֲבוּדָה. הֵן הִבִּיטוּ גַם אֵלַי בְּמֶבַּט תּוֹדָה וַאֲנִי שָׂמַחְתִּי עַל שֶׁעָשִׂיתִי מִצְוָה גְדוֹלָה.

מאיר סימן טוב (כתח ג"א)

ח

בַּלַּיְלָה עַל מִטָּתִי

בַּלַּיְלָה עַל מִטָּתִי אֲנִי חוֹשֵׁב עַל אַחֵינוּ הַיְלָדִים הָעִבְרִים שֶׁבְּגֶרְמַנְיָה וְלִבִּי מַתְחִיל לִכְאֹב וְעֵינַי מִתְמַלְּאוֹת דְּמָעוֹת. אוֹי, כַּמָּה סוֹבְלִים אַתֶּם אַחֵינוּ! הַנַּאצִים הָרְשָׁעִים הוֹרְגִים אֶת אַבָּא וְאֶת אִמָּא שֶׁלָּכֶם וְאֶתְכֶם הֵם מְגָרְשִׁים לַיְעָרוֹת וְקַר לָכֶם וּמַר לָכֶם. אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְהַצִּיל אֶתְכֶם וּלְהָבִיא אֶתְכֶם אֵלֵינוּ, לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. פֹּה לֹא תָלוּנוּ בַּיְעָרוֹת, כִּי אִם בְּבָתִּים חַמִּים וְתִלְמְדוּ תוֹרָה. אֲנַחְנוּ אֲחֵיכֶם, אוֹהֲבִים אֶתְכֶם וּמְחַכִּים שֶׁתָּבוֹאוּ אֵלֵינוּ, בּוֹאוּ, בּוֹאוּ!...

י. חרפק (כתה ב"ב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

סֵפֶר הַמַּרְחִיב אֶת דַּעַת הַקְּטַנִּים וְהַגְּדוֹלִים

אנציקלופדיה „נעורים", הוצאת „מסדה", תל אביב

עמל רב השקיעו העורכים באסוף החמר הרב והמגוון שבספר גדול וחשוב זה. בו תמצא את כל אשר תאבה נפשך לדעת. רצונך לדעת פרקים בתולדות עמך— עין בו ותמצא את המדור „דע את עמך". מדור זה מוסיף לך ידיעות רבות בדברי ימי ישראל בארצו ובתפוצות הגולה. אולם אנו תאבים לדעת גם על אישים חשובים בדברי ימי העולם, משחררי אומות, לוחמים לצדק ולטוב ודי לנו לקרא בספר הזה ומצאנו את אשר אִוְּתה נפשנו. „מדור השאלות" והמדור „מסוף העולם ועד סופו" יעשיר את ידיעותינו במדעים רבים ושונים. שם נקרא בפרוטרוט על התפתחות הראינוע, מהסרט הפשוט ביותר עד הקולנוע שבימינו, והוא מלמד איך מצלמים את הקול. מלבד המדורים, שהזכרתי בשורות מעטות, נמצא באנציקלופדיה עוד הרבה מחלקות העוסקות במדעים רבים. חשובים מאד גם המדורים למלאכה ולשעשועים שיעסיקו בודאי הרבה ילדים וינעימו להם את שעותיהם. אני מודה מעמק לבי להוצאת „מסדה" על מתנתה היקרה ורבת הערך שהגישה לי ולחברי, ומקוה אני שבקרוב נזכה לקבל את יתר הכרכים למען תהיה בידנו אנציקלופדיה שלמה ומלאה.

משה איש שלום (כתה ח"ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

הַבַּיִת וְהֶחָצֵר

את רב ימי חיינו אנו מבלים בבית. בו נישן, בו נאכל ונשתה, בו נעשה לפעמים גם את מלאכתנו ובו ננוח מעמלנו. לכן מן הראוי הוא לשים לב לבית שבו אנו גרים. איזהו בית טוב, היפה לשמירת הבריאות? הבית הבנוי על גבעה או על מקום גבוה אחר, שדרך חלונותיו המרוחים חודר אור השמש. האנשים הגרים בו שואפים אל קרבם אויר צח ונקי במשך כל שעות היום והלילה. אולם גם לסביבת הבית יש ערך רב: הזבובים נושאי המחלות ומפיציה מצויים תמיד בחצר בלתי נקיה, בשלוליות מי השופכין ונאחזים גם בזבל המפזר ובכל דבר־לכלוך. שם יתרבו ומשם ישאו את החידקים מחוללי המחלות ויביאום אלינו הביתה. צריך איפא להקפיד ולשמר על נקיון הבית וסביבתו. חובתנו, התלמידים, לשמר על נקיון חצר ביתנו. בזה יכל כל תלמיד, ויהיה גם הקטן שבקטנים, להראות את כחו בשדה בריאות הצבור. חובתנו להתאגד אגודה אחת לשם מלחמה בלכלוך ולהתאמץ, כי חצרות ביתנו תהיינה נקיות מכל קלפה וקרעי ניר. אם כה נעשה נהיה כלנו וכל שכנינו בריאים ושלמים ודור בריא, חזק ואמיץ יקום בארץ.

אהרן סילמן (כתה ח"א)

פִּנַּת־הַסְּפוֹרְט

— ב־17 לחודש ינואר הגיעה לארץ הקבוצה הרומנית „טמשוור" לכדור רגל. קבוצה זו משתיכת לליגא א' הכל־רומנית. יש לה ותק גדול של משחקים עם קבוצות חזקות בארצה ומחוצה לה.

— ביום שלישי, ג' שבט, נערכה התחרות כדורגל באצטדיון המכביה בין „טמשוור" לבין נבחרת „מכבי

תל־אביב". בהתחרות נכחו 3 אלפים איש והטשחק נסתים בתוצאות תיקו 1:1. התחרות שניה נערכה בין „טמשוור" ל„הפועל". לאחר משחק יפה ועד נסתיטה ההתחרות בתוצאות 5:2 לטובת הרומנים. הקבוצה הרומנית ערכה בארץ 6 התחרויות. בכל המשחקים האלה הראו שהם עולים במשרקם על שחקנינו.

— לפני זמן טה חגגו העתונאים היהודים את חג טלאת 8 שנים לשבועון היהודי לספורט היחידי באירופה „הספורט־צייטונג" שטופיע בוורשה. במשך 8 שנים תטיטות שרת העתון הזה את הספורטאים היהודים בפולין תוך נאטנות ליעודו הלאומי והספורטיבי כאחד. אחרי 8 שנים של הופעה הצליח לכבוש לו עמדה חשובה ויציבה בצבור ספורטאי פולין. ברכתנו שלוחה אליו ליובלו: כה לחי!

— אלוף הטנים האטריקאי בודג' חתם על הסכם עם אחד המהנדסים בניו יורק על דבר עריכת „סיור" בכל אטריקה. התחרות הטנים הראשונה בניו יורק נערכה באולם „מאדיסון" בינו לבין ווינם. הפגישה הראשונה נסתיטה בנצחונו של בודג' בתוצאה 6:2, 6:4, 6:3. הפגישה השניה ביניהם נסתיטה גם היא בתוצאות לטובת בודג' 6:3, 8:6, 8:6. לעומת זאת הצליח ווינם לנצח את יריבו בפגישה שלישית בתוצאות 6:4 4:6 6:3 6:4.

— טרלית הזאב שנקבעה לספורטאי הטוב ביותר באנגלנד נתנה לאטלט הקל טאיסטוטקי שהשיג שיא עולטי חדש בריצה על טרחק של 10000 טטרים ואת הרכנאות העולטית על טרחק של 5000 טטר.

— הרבן העולטי הבלתי טוכתר לטשקל בינוני פרד אפוסטולי הפסיד בהתחרות עם בילי קון. עם הסבוב החטישי היתה ידו של אפוסטולי על העליונה אולם בילי קון ידע לעטוד בגבורה ועבר אחר כך להתקפה נגדית עד שהצליח לנצח את יריבו. עתה נחשב בילי קון למתאגרף העולטי הטצוין ביותר במשקל בינוני.

צ. דימאנט ו. יונים (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בג' בטבת נערכה באולם „אהל שם" אזכרה לד"ר יוסף לוריא ז"ע. באזכרה נכחו תלטידי הכתות ו' ז' ח'. המנהל טר ס. אילן ומורנו טר א. אילן דברו על אישיותו של המנוח ועל פעולותיו הרבות בשדה החנוך העברי בארץ.

— בנ' בטבת נתכנסו תלטידי הכתות הנטוכות לאולם „אהל שם" וטורינו ה"ה אברהם אבא אורי, אליהו לולו ורפאל אבישר דברו על טצבם של ילדי ישראל בגרטניה. התלטידים קבלו עליהם לחרם השנה את „דטי חנכה" למגבית ילדי גרטניה.

— בג' בטבת דבר בטעטר כל התלטידים על ערך לטוד התנ"ך ועל קביעת „הפרק היומי" ע"י הוערּ הלאטי.

— בח' דחנכה נערכה חגיגה בביה"ס, בתכנית: חנוכיה (התנועה חיה), נגינה, „טיבנאל עד חניתא" (חזיון בליוית שירה ונגינה) ע"י הגב' טרים גלעזר.

— בט"ו בשבט השתתפה חזטרת בית ספרנו בחגיגת הילדים שנערכה בקולנוע „אדיסון" ע"י טורי ירושלים.

— פגרת חג הפסח תתחיל טיום ו' ד' בניסן ותסתיטת ביום ג' כ"ב בו. הלטודים טתחילים ביום ד', כ"ג בניסן, ב־8 שעות בבקר.

מִקְרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

— לאחר 32 חדשי טרור החליטה הטטשלה האנגלית להזטין לונדונה את נציגי העם העברי ושליחים טצד העם הערבי להציע לפניה את עצוטותיהם ודרישותיהם. השיחות נפתחו ב־7 לפברואר ע"י ראש הטטשלה האנגלית טר נויל צ'טברלין בארטון ס"ט ג'יטס בלונדון. טר צ'טברלין הבטיח לפשר בין היהודים והערבים על יסוד צודק. אולם עתה גלתה הטטשלה האנגלית כי כוונתה האטתית היא להפר את עקרי הטנדט ולהקים בארצנו, ארץ התנ"ך, ארץ דוד ושלטה, יהודה הטכבי ושטשון בר כוכבא, טדינה ערבית באפן שהיהודים ישארו בארצם טעט נצחי. נציגי העם היהודים ענו ברורות וגלויות, כי לעולם לא יותר עם ישראל על חרותו ועל זכיותיו בארצו.

— בט"ו בשבט טלאו ששים שנה ליוצר החשטל בארצנו טר פנחס רוטנברג. טר רוטנברג ידוע לא רק כ„טאיר לארץ", כי אם גם כעסקן לאטי חשוב הטקדיש את כל כשרונותיו וטרצו לתחית ישראל בארצו.

— סופרי תל אביב ערכו לפני שבועות טספר טסבה לכבוד הטספר רב הכשרון והטורה הטצוין טר יהודה בורלא, שטלאו לו חטשים שנה. טר בורלא הוא אחד טהטופרים הטעטים הטספרים בכשרון רב על חיי יהודי הטזרח. ספריו „בלי כוכב", „אשתו השנואה",

„נפתולי־אדם" ושאר ספריו הגדולים והקטנים טלאים ענין ונקראים בעונג רב. עטו הטברך טקדש גם לילדים ומזמן לזמן הוא טפרסם ב„דבר לילדים" אגדות וספורים יפים המושכים את לב הקורא בתכנם ובסגנונם.

— ביו"ח אדר טלאו שבעים וחטש שנה לזקן הטורים העברים בארץ, לטלומד העברי הטפורסם פרופ' דוד ילין. טר דוד ילין הוא יליד ירושלים ובנו של העסקן החשוב, טבוני הישוב החדש, ר' יהושע ילין ז"ל. טיטי נעוריו ועד עתה טקדיש הטלומד את כחו וכשרונותיו לתחית הלשון העברית ולחנוך העברי וזכה להקים דור טורים עברים הטפיצים בטסירות את תרבות ישראל.

— בכ"ד בשבט טלאו לסופר הנלכב והחביב רבי אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ (אזי"ר) שטונים וחטש שנים. ברוב העתונים נתפרסטו טאטריו שבהם דבר בשבחו של הסופר הישיש רב־התנובה וטהר הלכב.

— בה' בטבת נפצה הספינה העברית „רחף" אל טלעי קפריסין ונשברה. באסון נספו הטלחים גדעון רוזנטל וגיאורג ארליך. יהי זכרם ברוך.

— בו' בשבט נפטר איש האדטה ר' אפרים אהרנסון ז"ל. המנוח עלה לארץ לפני 56 שנה לכבוש את טלעי הטדבר והיה בין בוני המושבה זכרון יעקב. ר' אפרים הוא אביהם של הטלומד הארצישראלי אהרן אהרנסון והגבורה הנערצה שרה ז"ל.

— בי"ג בשבט נפטר טנהל המחלקה לחנוך שבעיריית תל אביב, הפדגוג האטן טר יצחק אלתרטן ז"ל. המנוח היה טורה וטחנך רב פעלים עוד בשבתו בחו"ל והיה טטיסדי בתי הספר העברים לגננות. לפני כארבע עשרה שנה עלה לארץ והקדיש בה את כחו לשכלול בתי הספר העטטיים וגני הילדים עד ימיו האחרונים. ת.נ.צ.ב.ה.

— ביום ד', י"ז באדר, נפטר בתל אביב הד"ר יהודה טטטון־כהן, טיסד הגיטנסיה העברית הראשונה בארץ ישראל. הד"ר טטטון נולד ברוסיה, בי"ד בסיון, שנת תרכ"ט. בשנת תרס"ד עלה לארץ ונחטנה טורה וטנהל בבית הספר בראשון לציון. בשנת תרס"ו יסד בתל אביב את הגיטנסיה „הרצליה". בשנים האחרונות יסד שתי גיטנסיות ובית ספר עטטי גם ברטת גן. המנוח נטנה את טיסדי העיר העברית הראשונה תל־אביב והיה טעסקניה החרוצים והפעילים. ת.נ.צ.ב.ה.

— ביום ה' טבת נפטר בכלגיה המנהיג הסוציאליסטי הטפורסם אטיל ונדרולדה בגיל 72 שנה. אטיל ונדרולדה היה אחד האישים הבולטים ביותר בתנועה הסוציאליסטית הבינלאומית. בין טנהיגי ה„אינטרנציונל השני", וגם בין הטדינאים הבלגים. ונדרולדה היה פעיל בשטחי יצירה שונים. חבר הרבה ספרים על נושאים טדיניים על הסוציאליזם ועל התחוקה הסוציאליסטית. היה ידיד נאטן ליהודים ולציונות ובקר בארץ לפני שנים אחדות. טותו היא אבדה שאינה חוזרת לטחנה הדיטוקרטיה העולטית ולציונות.

— בצ'ילי היתה רעידת אדטה גדולה טאד. כתוצאה טהרעש נחרבו ערים רבות. עשרות אלפי אנשים אנשים נקברו תחת עיי הטפולת ורבים נשארו בלי טחסה. אין לתאר כיצד ומתי יוחזרו החיים לטסלולם ומתי טרת הנזק לטשק הטדינה ולאוכלסיה. בערים רבות פרצו טגפות. זהו אחד האסונות הגדולים בדברי ימי עולם. הרבה טדינות באו לעזרת הטדינה ולאוכלסיה.

— זה טקרוב טלאו טאה שנה לאטצאת הצלום. אטנות הצלום הגיעה בזטננו לשכלול רב. הצלום עזר בהרבה לטדע. על יסוד הצלום נוצרה האטנות החדשה התופשת טקום חשוב בחיי האדם, הקולנוע והראינוע. טטציא הצלום היה צרפתי ושטו דאגיר.

צ. דימנט, י. יוניש (כתה ח"א)

תוצאות הרקת קפסאות הקהק"ל ב־ט' שבט ובר"ח אדר תרצ"ט

טס.	האחראים לקופת־קק"ל	הסכום בטא"י	הכתה
1	— . — . — . — . —	122 טא"י	א־א
2	— . — . — . — . —	119 "	א־ב
3	יצחק פרלטן	334 "	ב"א
4	יצחק עפרוני	326 "	ב"ב
5	עטנואל פינברג	359 "	ג"א
6	עודד בן־ישראל	346 "	ג"ב
7	יצחק לוי	375 "	ד"א
8	פילון פריטטן	231 "	ד"ב
9	אברהם הלפרין	411 "	ה"א
10	יוסף קונסנס	518 "	ה"ב
11	יהודה דבשני	338 "	ו"א
12	יעקב שצקי	187 "	ו"ב
13	חיים ויגוליק	242 "	ז"א
14	אשר פרחודניק	282 "	ז"ב
15	זאב טקטינסקי	151 "	ח"א
16	חיים דבשני	182 "	ח"ב
		4523 "	ס"ה

ועדת התלטידים: חיים דבשני, זאב טקטינסקי, אהרן סילטן.

תוצאות המגבית לטובת ילדי גרמניה בין תלמידי בית הספר :

כ ת ה	הסכום במא"י
א"א	250
א"ב	250
ב"א	150
ב"ב	350
ג"א	335
ג"ב	165
ד"א	500
ד"ב	250
ה"א	1.000
ה"ב	500
ו"א	500
ו"ב	250
ז"א	500
ז"ב	500
ח"א	1.000
ח"ב	500
	ס"ה — 7. לא"י

נוסף לסכום זה תרם התלמיד טמיר עזי מכתה ח"ב את תרומת הפרס שקבל מהתחרות „שבוע הבריאות" (מלון של גרזובסקי) בסך 1 לא"י למטרה זו. והסכום הכללי הוא איפוא — 8. לא"י.

נתקבלו במערכת :

„עולמי", שנה ד', תרצ"ט, גליונות י"א, י"ב. העורכים: שמואל רוזנהק ואלחנן אנדלמן, הוצאת „תרבות" ורשא.

„עולמי הקטן", שנה ד', תרצ"ט, חוברת ט' י'. העורכים: אלחנן אנדלמן ושמואל רוזנהק, הוצאת „תרבות" ורשא.

„ילדותנו", עתון מצויר לבני הנעורים יוצא ע"י מרכז „חורב" בוילנה חוברת א', סיון תרצ"ז, חוברת ב', כסלו תרצ"ח, שנה א'. חוברות א' ב', ג' ד' ה' ו' שנה ב', תרצ"ט.

חִידָה

אניה שטבעה :
אלופו :
המן... את היהודים :
אביון
מן משקה

ר	ש	ג
ר	ע	ו
צ	ל	ב
ע	ל	ו
ר	ע	ל

בשורה ב' ובשורה ג' שמות שכל תלמיד מחכה להם.

י. זלוטניק, י. חצרוני (כתה ז"ב)

תַּנְחוּמִים

בית הספר „תחכמוני" בירושלים

מתאבל על מות האדם היקר ואיש המדות התרומיות, חבר פעיל במשך שנים אחדות בועד המפקח על ביה"ס

מר חיים יזרעאלי ז"ל

ומשתתף ביגונה הרב של משפחתו

לחברנו היקר, מנחם בג'יו

הננו משתתפים באבלך הכבד במות עליך דודך

אליהו בג'יו הי"ד

שנפל בידי מרצחים

התעודד נא חברנו ומצא תנחומים בגאולת הארץ ובבנינה.

חבריך תלמידי הכתה ו"ב

בְּרָכוֹת

לחברנו היקרים

ניני אנאלי ודוד בביוף

הננו מברכים אתכם

להכנסכם למצוות

היו בנים נאמנים לעמכם להוריכם ולמוריכם

חבריכם תלמידי הכתה ח"ב ומחנכה

להברים היקרים

בני המצוה

ויגוליק חיים, דן וינברן, דניאל גרשוני, כהן בנימין, קורנפלד אפרים.

היו ברוכים ומאושרים כל ימי חייכם

תלמידי הכתה ז"א ומחנכה

נדפס בדפוס „ציון" של האחים רוהלד ירושלים

שנת התשע עשרה (גליון 167-170) ירושלים, אייר-תמוז, התרצ"ט. גליון ח"יא

חברנו

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

(י' אייר תר"ך — כ' תמוז תרס"ד)

ד"ר בנימין זאב הרצל ז"ל

יְרוּשָׁלַיִם

(מיומנו)

...לְאוֹר הַיָּרֵחַ הַמָּלֵא הִגַּעְנוּ יְרוּשָׁלַיְמָה.

חֵרֶף הַלֵּאוּת עָשְׂתָה עָלַי יְרוּשָׁלַיִם, עַל שִׂרְטוּטֶיהָ הַנֶּהֱדָרִים, רֹשֶׁם אַדִּיר. נִפְלָא הוּא הַסִּילוּאֶט שֶׁל מְצוּדַת-צִיּוֹן, שֶׁל מִגְדַּל-דָּוִד... גַּם עַתָּה בְּחֻרְבָּנָהּ עוֹדֶנָּה עִיר יָפָה וּבְבוֹאֵנוּ הֵנָּה תְּהִי לְאַחַת הֶהָרִים הַיָּפוֹת בָּעוֹלָם.

*

כִּי יָבוֹא יוֹם וִירוּשָׁלַיִם לָנוּ תְּהִי וַאֲנִי עוֹד אוּכַל לִפְעֹל דָּבָר וְהָיָה הַמַּעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה בְּתוֹכָהּ — לְטַהֲרָהּ מִכָּל חֶלְאָתָהּ אֲשֶׁר דָּבְקָה בָהּ. צַוֵּה אֲצַוֶּה לְבַעֵר אֶת כָּל אֲשֶׁר אֵינוֹ קָדוֹשׁ. אֶת קִנֵּי הַסְּחִי אַחֲרִיב, אֶהֱרֹס וְאֶת שׁוּקֵי הַחֲנֻיּוֹת אַעֲבִיר לְמָקוֹם אַחֵר. אַחֲרֵי כֵן אֶבְנֶה בַסִּגְנוֹן הָעַתִּיק מִסָּבִיב לַמְּקוֹמוֹת הַמְקֻדָּשִׁים, עִיר חֲדָשָׁה נְעִימָה וְרַבַּת אַוִּיר...

*

אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם הָיִינוּ עַל הַר הַזֵּיתִים.

רְגָעִים גְּדוֹלִים. מָה רַב הוּא אֲשֶׁר אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִן הַנּוֹף הַזֶּה! אֶת הָעִיר הָעַתִּיקָה עַל קְדָשֶׁיהָ הָיִיתִי סוֹגֵר כְּקוּפְסָא. כָּל מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן הָיִיתִי מוֹצִיא מִתּוֹכָהּ. רַק בָּתֵּי אֱלֹהִים וּמוֹסְדוֹת הַחֶסֶד יִשָּׁמְרוּ מִבִּפְנִים לַחוֹמָה הָעַתִּיקָה וְעַל צַלְעוֹת. הַגְּבָעוֹת, בְּחוּג רָחָב מִסָּבִיב, אֲשֶׁר יוֹרִיקוּ בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, תִּשְׂכָּן לָהּ יְרוּשָׁלַיִם חֲדָשָׁה, כְּלִילַת תִּפְאֶרֶת. עַל פְּנֵי הַדֶּרֶךְ הָעוֹלָה לְהַר הַזֵּיתִים יִסְעוּ הַיָּפִים וְהַהֲדוּרִים שֶׁבִּבְנֵי כָּל חֶלְקֵי תֵּבֵל. יַד חָרוּצִים תַּעֲשֶׂה אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְאֶבֶן חֵז...

עָלִינוּ עַל הַמִּגְדָּל הָרוּסִי: מַרְאֵה-נוֹף מֵאֵין מָשְׁלוֹ עַל עֵמֶק הַיַּרְדֵּן וְצַלְעוֹת הָרָיו, יַם הַמֶּלַח, הָרֵי מוֹאָב.

עִיר הַנֵּצַח יְרוּשָׁלַיִם.

צבי דימנט

הַסֵּפֶר הַשָּׁחוֹר

זה למעלה משלש שנים עומד העם העברי, השוכן בציון, במערכה כבדה וכבירה עם פראים משוסים, צמאי-דם והרס. ידו האחת מחזקת הַשֶּׁלַח וידו השניה חורשה, זורעת, קוצרת, מקימה נמל ובונה ישובי-תרבות חדשים. במשך זמן זה נפלו גבורים יהודים רבים, פאר הנוער העברי, בעמדם על משמרתם, הבלגנו על הכאב המר. בכח כבשנו בחֻבנו את הזעם שחָשב להתפרץ. קוה קוינו, כי חלף עמדת גבורה זו יכירו ראשי השלטון הבריטי בצדקתנו ויוציאו לאמת משפט. עתה בא הספר השחור והוכיח כי לשוא האמין העם העברי בישרם של אלה. הממשלה הבריטית השלטת כיום בגדה בעמנו ומעלה במנדט שנמסר לה ע"י חמשים ושתים אומות וחללה בלא בושה את ההצהרה שנתנה לנו על ידי בלפור הנערץ. מדיניותה החדשה היא מדיניות של לעג אכזרי לעם נרדף הטובע בים של צרות. מדיניותה היא כניעה לאנשי רצח והפקר והתעללות בשומרי חק וסדר. עזבנו את ארצות הגולה כדי לבנות לנו במרצנו ובכחנו בית לאמי בארצנו ולהיות לעם חפשי ולא להקים כאן גולה שניה.

לא תקום מזמת החֻנק!

רבים עמים התנקשו בחיי העם העברי — ולא הצליחו. להפך: „המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד". כן יהיה גם גורלו של הספר השחור. העם העברי לא יחת. במשנה מרץ וכשרון ילחם על חרותו בארצו, זו הארץ אשר נתנה לו למורשה לעדי עד. ולא ייעף ולא ייגע עד שומו את כל גזרות הספר השחור כמץ עובר.

מצודת אוסישקין

יעקב ביתן (כתה ח"ב)

יוֹם הַפְּקֻדָּה

למען ציון לא אחשה
ולמען ירושלים לא אשקוט.
(ישעיה, ס"ב, א')

עוד שבועות מספר לפני פרסום „הספר הלבן" רָגַש הישוב העברי בארץ, נעשו הכנות קדחתניות מצד המוסדות העליונים של העם העברי בארץ לקראת ספר המעל והבגד. היום הזה, כ"ט באייר, בא. עוד בערב השבתון הכללי שהכרז על ידי הועד הלאומי החלו טובי הנער בפעלות ובתהלוכות בכל ערי הארץ ומושבותיה. ביום הפקדה הכריז העם העברי על מלחמתו ללא לאות בתעודה המחפירה שנתנה על ידי ממשלת הבגידה השלטת באנגליה. היום ההוא היה יום מבחן הכחות העברים בארץ. הסערה הגדולה וההתנגדות החזקה הקיפה את כל העם על כל מפלגותיו וסיעותיו. מבקר השכם החלו יהודי ירושלים נוהרים בהמוניהם לבתי כנסיות ולאולמים צבוריים, לשמע מפי עסקני הישוב על המעל שמעלה אנגליה בעם העברי ולהשבע את השבועה הקדושה „אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני". רבת-עם היתה ההפגנה ברחובות וזה כאלפים שנה לא ראתה ירושלים עיר הקדש את בניה העברים צועדים זקופי קומה ומוכנים להלחם את מלחמת ישראל. ים דגלים עבריים נשא ברמה ועליהם סיסמאות לאומיות שונות: „בלב הנער ישרף כל ספר שחור", „כל התנקשות במפעל-התחיה העברי תנפץ אלי סלע", „העם העברי לא יכנע" „מדינת ישראל על אדמת ישראל קום תקום". בין המפגינים התבלטו גדודי הנוער שלבם להט מרב זעם על רשעת הממשלה. רשם כביר עשו פלוגות החילים המשוחררים בדגליהם שצעדו צעוד והכרז: „דם החיל העברי זועק מן האדמה", „בריטניה קימי את הבטחתך לישראל". הלב פעם למראה הרבנים שנשאו את ספרי התורה וקראו את הפסוקים על הבטחת ד' לתת לעמו את הארץ למורשה.

אכן הפגנה כבירה היתה זו, שבה בטא העם את מחאתו וחמתו על שליטי אנגליה האומרים להרס את ביתנו הלאמי. כחומת פלדה יעמד העם היהודי נגד כל התנקשות בחרותו ובכחות מלכדים ימשיך במפעלו ויבנה את ארצו על אפם ועל חמתם של צורריו הרבים.

שמואל יוסף (כתה ח"ב)

מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה

(מרשימותיו של „עולה" צעיר, יליד בבל)

...עכשו אני נער מאושר. הן אני דורך יום יום על אדמת ירושלים עיר הקדש תובב"א ולשון הקדש נשאת על שפתותי וחברים לי עברים כמוני ואחים לשאיפה אחת: לבנין הארץ ולתחית ישראל. מי מלל לי, שאני הנער בן ארץ בבל, אזכה לשאף אל קרבי יום יום את אוירה של ארצנו, בה בשעה שרבים נערים מישראל הטובים ממני במעשים ובמדות נמקים שם בענים ונובלים כפרחים רכים?!..

שנות ילדותי הראשונות עברו עלי בעיר בגדד בקרב עם ערבי וממשלה ערבית עריצה ועורצת. הורי דאגו לאחריותי והכניסוני לבית ספר עברי למען אקלט משהו מהיהדות. ובעודני תלמיד רך הרגשתי כבר את כבד ידה של הממשלה. מדי יום ביומו כמעט בקרו את בית ספרנו פקידי הממשלה והשגיחו עלינו ועל מורינו היקרים בשבע עינים לבל נעלה על שפתותינו את השמות החביבים „ארץ ישראל", „ירושלים" ו„תל אביב". כצנינים היה בעיניהם השם „ציוני" ופעם פטרו מורים אחדים, מפני שאחד התלמידים העז ואמר בגלוי שהוא משתוקק להיות בתל אביב. למוד הלשון העברית נאסר עלינו באיסור חמור ומורינו חרפו ממש את נפשם ולמדונו עברית וחנכונו ברוח לאומית. בבית הספר למדנו בהיתר רק תפלות וברכות ומעט תנ"ך וכל שעות הלמוד הקדשו לערבית ולידיעות כלליות קלות. עוד היום אני זוכר מתוך כאב ובושה את המקרה הזה: אבא מורי שאלני: בן איזה שבט היה משה רבנו? ואני — נער בן שמונה שנים — נבוכותי ולא ידעתי מה לענות לו, בעוד שדברי ימי הערבים היו ידועים לי לכל פרטיהם ותאריכיהם. בהיותי בן שתים עשרה למדתי במחלקה שלפני העליונה, אך נטל ממני כל חשק לשקד על המקצועות הערביים, כי לבי נמשך לארץ אבות, למולדת האמתית, ראיתי ונוכחתי שחיינו בבבל אינם חיים ושעוד נכונים לנו בארץ הזאת ימים מרים וקשים. מיום ליום גדלה שנאתי למולדת הנכריה.

אמנם יפה בבל. בתיה הדורים ומפוארים. נהר חדקל חוצה את העיר לשתים וארבעה גשרים גדולים ורחבי ידים מחברים את הצד האחד של הקריה עם השני ומשמשים מקומות טיול בימות החרף ובלילות הקיץ. יפה העיר ביחוד בערבים, עת הירח המלא מפיץ את זהרו על פני הנהר. המים נוצצים כבדלח ואין לך מחזה נאה מזה. המון בחורים שטים בסירות על פני הנהר לאור הירח המתוק וקול שיר ורננה נשמע בכל. עשירה בבל וכלה משקה. באשר תפנה תראה פלגי מים מפכים בשפע ומשקים את כל הפרדסים והכרמים המרובים, אך מה ערך יש ליפי העיר, אם מעשי תושביה הערבים מכוערים ומאפילים על יפיה? שנאתם ליהודים עזה כמות ומשנתן להם חפש הם מביעים את איבתם להם לא רק במלים כי אם גם בכח האגרף. יום יום ושטנה חדשה. יום יום ועלילה חדשה. משעלה המלך גאזי על כסא אביו נתכו על היהודים גזרות מגזרות שונות. אך עלה זה לשלטון מיד פָּטרו פקידי הממשלה היהודים שהעשירו בכש-רונותיהם ובחריצותם את המדינה. פקידי הבנקים, בתי הדואר והמכס הָחלפו בערבים שהזיקו באפס מעשיהם יותר משהועילו. רבים מהיהודים שעבדו במוסדות הממשלה למעלה מחמש עשרה שנה סלקו ממשרותיהם ללא כל פצויים. אולם פעולה זו של הממשלה היא כאין וכאפס לעמת מעשי הרצח הנעשים בנו יום יום כמעט. מעשה ברופא יהודי, פליט צפרני הנאצים הגרמנים, שהשתקע בעיר ופתח לו בית חולים קטן. לא עברו ימים רבים והרופא נתפרסם בבבל בחכמתו ובמסירותו לחולים ולא אדם אחד הציל ממות. בלילה אחד הזמינוהו רופאים ערבים אל ביתם ולמחרת הבקר מצאו את גופתו המרוסקה מטלת ברחוב והרוצחים נעלמו. השלטונות ידעו מי הם רוצחי האדם הישר ועשו עצמם כאינם יודעים. המקרה הזה אינו יחיד. גזלת יהודים ורציחות יהודים מקרים רגילים הם ואין השלטון דורש דמם, אך אלהי השמים, שומר ישראל, לא ינום ולא יישן. הוא שומר אותנו ומקדים רפואה למכה: מעשה בארבעה אחים ערבים שזממו לפוצץ את בית הכנסת הגדול ביום הכפורים. „האח — אמרו המרצחים האלה בלבם — מה תנעם לאזנינו צעקת היהודים. הן בבת אחת נשמיד המון גדול כל כך!" אולם הצעקה היתה בביתם של המרצחים והיללה היתה בתוך עמם. הפצצות נתפוצצו בידיהם וארבעתם נהרגו בו במקום. אמם, שדעתה נטרפה עליה, רצה ברחובות וזעקה: גורו לכם מפני היהודים כי כל הנוגע בהם לרעה לא ינקה!..

מעשי זועה אלה באחינו היהודים זעזעו את נפשי עד היסוד. מיום ליום כבדו עלי החיים. בהקיץ ובחלום הגיתי בארץ ישראל ובאחי בני עמי החיים חיי חפש. הפרעות גברו בבבל ביחוד מזמן שפרצו

המאורעות בארץ ישראל. את כל חמתם שפכו הערבים עלינו והתחילו גם לעכב את הגירת היהודים מארצם. בצער וביסורים אין קץ רכשתי לי תעודת מסע. לפני עזבי את בבל הלכתי להפרד מהמקומות הקדושים אשר לנו שם. השתטחתי על קברי עזרא, דניאל ויהושע הכהן הגדול. התפללתי גם על קברו של הנביא המוכיח והמנחם יחזקאל בן בוזי הכהן שעל נהר פרת והתבוננתי על כל הסביבה הנהדרה למען אזכרנה תמיד.

אחרי שנפרדתי מכל בני משפחתנו יצאתי בשמחה את בת בבל השדודה — אל תקרא „השדודה" אלא „השודדה" — ועליתי לירושלים, עיר עברנו ועתידנו. התחלתי לשקד על הלמודים העברים ואחרי הכנה רבה נכנסתי לבית ספר עממי.

אשרי שזכיתי עתה לגמר את חק למודי בבית ספר עברי, ללמד תורה עם דרך ארץ מפי מורים עברים ולהתרועע עם ילדים עברים.

יצחק יוניס (כתה ח"א)

גַּעֲגוּעִים וַחֲלוֹמוֹת

(חיי ילדי ישראל בגולת פולין)

אזכרה ימים עברו, בהם חלמתי על „עתיד מזהיר" ועל „ארץ הפלאות". שני החלומות האלה חזקו את רוחי והפכו למעין ברוך, ממנו שאבתי אמץ ומרץ. מאז חלפו שנים אחדות ועתה, עת יעלה זכר החלומות האלה, יהמה לבי ויבקש לתת להם מבע במלים.

בגעגועים ובאהבה אני נזכר בחברי, רעי ילדותי, אשר השארתים לאנחות בגולה המגואלה, מפני שאין כילד-הגולה נמשך לארץ ישראל. חלום חייו האחד הוא לעלות לארץ אבות ולחיות בה. ואין פלא: עיפה נפש הילדים העברים לחיות בין צוררים ואויבים. בכל מקום אשר תדרך כף רגלך בו תצלצל באזניך האמרה המבישה: „חזיר יהודי, לפלשתינא לך לשלש שעות". ובלשון הפולנית נתנת אמרה עולבת זו בחרוזים: „זִ'ידְזֶ'ה דוּ פַּלֶשְׁתִּינִי, נַה טְזִ'י ג'וּג'ינִי". ולמה רק לשלש שעות בלבד? הצוררים האלה מתכונים לפצע את לבנו בלעגם ו„לנחמנו" שגם בארצנו לא יונח לנו. יודעים הם את מלחמתנו הקשה בארץ לתקומה ולחרות ו„נבאים" הם, כי לא ירבו הימים וגם מכאן יגרשונו. אולם הם טועים, כמובן, טעות גסה שהרי כלנו יודעים שמארצנו לא נזוז עוד לעולם. הרצון להפטר ממנו ולעקרנו מפולניה ממריצה

אותם להכות בנו בלי חמלה. אהה! מה מרים חיי היהודים בפולניה וביחוד חייהם של הילדים העברים, של הדור הצעיר! כמנודה וכמצרע אתה מוכרח לשמר צעדיך, כי סכנה אורבת לך על כל צעד ושעל. כי תרחק ללכת ביער או בשדה, ידרש ממך כל גוי אשר יפגשך כסף וכי תנסה לפצות פה ולמאן — מרה תהי אחריתך. כבכלי משחק ישתעשעו בנו. בקבלך את הפקודה: „לך" — חיב אתה ללכת בלי טענות ומענות. „שב" — אתה מוכרח לשבת. החק מגן על כל התושבים, רק לא על היהודים. הם מחוץ לכל חק והגנה.

והמסים הכבדים וגובי המסים האכזרים! עד היום אראה לפני עיני רוחי את פרצופו של גובה המסים. הנה הוא הולך ברחוב. נערים יהודים חורים ופחודים רצים אחריו ושרויים בדאגה. הוא צועד לו בנחת לאט לאט ועל פניו המפוטמים מרחף חיוך אכזרי. ברחוב היהודים בהלה. כמהירות הבזק תעבר מפה אל פה הידיעה, כי הגובה הגיח ממאורתו ומי שלא יספיק לנעל את דלתות ביתו ולהסתתר — אוי לו ולחפציו הדלים. מבית אל בית יעבר ולא יפסח גם על בית עני חסר כל. אם אין בידך לשלם את המס יעקל מיד את חפציך ולמחרת אין לך עוד על מה לאכל ועל מה לשכב. גם הילדים הקטנים מכירים אותו כבר ובשם „מלאך המות" יכנוהו. כן, נמאסו על הילדים העברים חיים בזויים כאלה ורק התקוה להגאל פעם ולעלות לארץ ישראל תחיה את נפשם הנכאה.

ארץ ישראל! מה קדוש השם הזה לילדי הגולה!.. בהיותי עוד בגולה דמתה ארצנו בעיני לגן-עדן, לנוף פורח הדור. שם יֵצאו החלוצים לשדה ובפיהם שיר עליז. הרועים העברים יחללו בחליליהם: „יה-חי-לי-לי-עמלי". מחזות אלה קסמו לי ויומם וליל הגיתי בהם. מזמן לזמן מגיעות אמנם ידיעות רעות על פרעות ורציחות ובכל זאת נמשך הלב לשם, לשם, ואינו רוצה להאמין לשמועות אלו. נדמה להם לילדי הגולה כי כוזבות הן ואין כל יסוד להן. רגש אינסטינק-טיבי מושך אותם למולדת הרחוקה ותמיד רודפת אותם ההכרה, כי בלעדי פנינה יקרה זו אין חייהם חיים. כארץ כן גם המפעלים לטובת הארץ קדושים ויקרים להם. עמוד התוך של המפעלים היא הקרן הקימת לישראל. ילד כי יקבל מהוריו פרוטה, יטמנה בכיסו וישמר עליה כעל בבת עינו לבל תאבד חלילה, ובשמחה יביאנה לבית הספר ויתרמה לקרן הקימת ומאושר הוא שזכה לגאול מילימטר קרקע בארץ משא נפשו. עודני זוכר כמה שמח לבי לקראת כל ידיעה מרנינה על התפתחות הארץ, התרבות בתי החרשת, גדול התעשיה ופריחת החקלאות.

בשבתי כה לבדד, בשעה שאני מעלה עתה בעטי הדל על הניר את רגשי והגיגי, נדמה לי כי שנית אני יושב בגולה ומתגעגע יחד עם כל חברי על המולדת היקרה מכל. נדמה לי שאני וחברי שקועים בחלום ואני קורא להם פתאם בהתלהבות: „בואו, חברים, נלך כלנו לארצנו. הנה היא קרובה כל כך.!." עוד מעט והמעדר ביד ושיר בפה, אך מיד אני נוכח כי חלום חלמתי. לא קרובה היא ארץ ישראל, כי אם מעבר ימים וגבעות, הרים ושדות משכנה ורק בעמל רב ובעבודה קשה נפנה לנו את הדרך אליה.

ענויים וגדופים, כמיהה וכסופים — אלה הם מנת חלקם של ילדי הגולה.

עזי טמיר (כתה ח"ב)

עָבָר שֶׁלֹּא עָבָר

(זכרונות)

שלש שנות מאורעות עברו עלינו, שלש שנות התגוננות גבורה, בנין ויצירה. זה שלש שנים עומדים נוטרינו כשנשקם על גבם ומגנים על מפעלי התחיה של העם העברי בארץ אבותיו. אל מול פני המות, האורב להם בכל מקום, עומדים הם דרוכי גבורה וחדורי בטחון בנצחונם, בנצחון עמם. מהם שנפלו ומהם שנחטפו ובכל זאת הדפו גבורינו את כל התקפות האויב. המלחמה עוד לא פסקה, אולם בטוחים אנו, כי העם העברי ינצח את הפושעים השפלים החושבים שיצליחו במעשי אלמות לכבש להם את הארץ, זו האדמה שדמי החיל והעובד העברי צוֹעקים ממנה. הצדק ינצח ולא הרשע.

אך נראה נא מה היה לפני עשר שנים בימי פרעות בבית הכרם. ילד קטן הייתי אז, בן שלש שנים, אולם הספקתי כבר לטעם טעם התנפליות-מרצחים ושודדים. הבה אנסה להעלות מעט מזכרונותי המער-פלים על הניר.

אלול תרפ"ט. החמסינים השרו בלבבות המודאגים עיפות ולאות. ידיעות מבהלות ומבהילות הגיעו אלינו מקצות הארץ: יהודים רבים נטבחו ונשרפו. תאות שפיכת הדמים של המרצחים עברה כל גבול. באחד מהימים הנוראים האלה נִשֵּׂאתי על ידים רועדות לבית המדרש למורים, שבנינו עוד טרם נגמר והיה בלתי

מטויח וחסר גג ורצפה. זמזום הכדורים מעל לראשי הסביר לי את הנעשה: התקפה!

במעט הנשק הבלתי ליגלי שהיה בנמצא הוכרחו אנשינו להגן על „קהליה" שלמה. המצב הסניטרי היה איום: בפנות החדר שכבו עשרות אנשים צפופים ודחוקים על מחצלות שיקרו להם כמחלצות. במקום תקרה נראו קרשים שעליהם התהלכו אנה ואנה השומרים העברים. השמירה היתה חזקה, אף על פי שהרבה ממגנינו עברו לפרברים מרוחקים, מסכנים יותר, להגן על הישוב ולהדוף את המתקיפים. באותם הימים הגיעה אלינו השמועה על הטבח בחברון. ידיעה זו החרידה את כלנו. אני וחברי בני גילי לא ידענו פחד, כי על כן לא הבנו את גדל הסכנה שאנו נתונים בה. שדה הפעולה הצר שהיה ברשותי לא ספק את רוחי והייתי יוצא לי „לטיל" פעם פעם מבלי שירגישי בהעדרי. פעם טפסתי על שרפרף קטן ובהגיעי לחלון ההגנה הצצתי למרחב: השמים זרועים כוכבים זעירים המנצנצים ומרצדים על שמי אפל. השומרים אינם מוציאים מלה מפיהם ורק משגיחים בשבע עינים. זיקי אש חצו את האפק והאירו קצת את האפלה. פתאם ראיתי והנה ערבי מכון את רובהו אלי. מרב פחד גלשתי מעל השרפרף הקטן שנפל בקול רעש. השומרים שחשו לעזרתי שמעוני מגמגם: ערבי... פה... יורה...

למחרת כשקמתי משנתי הראו לי גוית ערבי נקובת כדורים והשומרים אמרו לי: „ברוך תהיה. הצלת עדה קדושה".

בו ביום פסקו המהומות.

בנימין כהן (כתה ז"א)

מִפָּרְשַׁת הַיָּמִים

א

הַמַּעְפִּילִים

עשירה מאד ההיסטוריה העברית בתקופת סוערות ובמאורעות כבירים והנה זכינו גם אנו, בני דור התחיה, לתקופה מלאה שֶׁגב ועֹז, — לתקופת ה מ ע פ י ל י ם. שם זה מה נאה הוא! כמה כח ומרץ בו! אולם, שאלו נא את המעפילים והגידוכם בכמה צער ודמע עלתה להם העפלה זו.

בימים אפלים אלה, ללא זיק אנושי, בתקופה שהיא תרבותית רק כלפי חוץ ורקובה וברברית מבפנים סובל העם היהודי הנצחי יסורי שאול. יד אכזרית נשתלחה בו לחנקו ולהכחידו מגוי. הנאצים המנואצים זנקו עליו כחיתו טרף, רצחו את בניו, שדדו את רכושו, עמל דורות, והציגוהו ככלי ריק, ושחקה השעה לרבים ממעונינו ונמלטו מארץ תפת זו הנקראת גרמניה מבלי דעת אנה יברחו. אחרי טלטולים רבים ופגעים איומים השיגו הפליטים אניה קטנה ודלה והפליגו לארץ מקלטם, לארץ שהבטחה להם. שבועות על שבועות נלחמה האניה הסוערה הזאת עם גלי הים הזועפים ורעבים וצמאים, חולים ומדכדכים זכו להגיע אל החוף. אך — אהה! — מה נוראה היתה קבלת הפנים מצד השלטון האנגלי בארצנו! סירות משמר רדפו אחרי הנרדפים האלה. במאסר האניה אסרום. לא שתו לבם למחלותם, לרעבם ולצמאם והחזירום אל המקום אשר באו משם. אן יפנו עתה? האין ארץ ישראל ארצם ולמי הארץ אם לא לישראל אשר שמו נקרא עליה?

אכולי יאוש נאבקים עתה הנודדים הנצחיים עם גלי הים התיכון.

ב.

צִיּוֹן, אַל תִּרָפֶּינָה יָדַיִךְ!

בשעה חמורה זו לעמנו עלינו להתעודד. שעת מבחן לנו השעה הזו. מכל צד משתלחות אלינו ידים ארכות לחנקנו, לכלותנו ואם לא נפל ברוחנו — עלה נעלה וגם יכל נוכל לכל אויבינו בנפש.

ומהי תשובתנו לאויבינו?

בנין וכח!

אור רב לנו בוקע אלינו ממגדלי הישובים החדשים. מן ההר ומן העמק בא אלינו אור נחמה וקורא לנו: אֹמֶץ, הַעֲפָלָה! אפס, עלינו עוד להוסיף זרע אור על דרכנו האפלה וכזאת נוכל עשות אם נתעודד ונתלכד, ונהיה לעם אחד באמת.

הבה נעמוד כחומה בצורה בפני האויב!..

העליה לדפנה

א. ח. מלמד (כתה ו"א)

הַמַּעְפִּילִים

בלב ים שטה ספינה ובה אנשים, נשים וטף. בלב כלם שמחה ועצב גם יחד. הם שמחים על הצליחם להמלט מן הגהינום הנאצי ועצובים על היותם עולים „בלתי חקיים" ובכל רגע הם עלולים להתפש.

הגברים והנשים ישבו קודרים, דוממים, ואחדים מהם קראו בלחש פרקי-תהלים. הילדים ישבו על יד הוריהם והגו בארץ אשר שמעו עליה מפי מוריהם. בלב נוסעי הספינה היתה תקוה משתפת לכלם: לבוא בשלום אל ארץ הקדש.

לילה. היושבים על מכסה האניה היו הראשונים שראו את החוף המקוה, חופה של הארץ, שצפו לו בכליון עינים זה ימים ושבועות. דמעות שמחה ירדו עיניהם. חרש נגשו אל אחיהם להעפלה והעירום משנתם. מיד אספו האנשים את ילדיהם והתכוננו לרדת אל החוף. באותו רגע נשמע קול מצוה: „עמד!" הם נשאו את עיניהם והנה לפניהם אנשי צבא שהודיעום כי החק אוסר עליהם להעלותם ליבשה. הידיעה הגיעה לאזני השופט והוא אחת חרץ: „האניה תחזור!" כשנודע למעפילים שדינם נחתך פרצו בבכי קורע לב וקבלו מר על גורלם האיום לפני יושב מרום. אולם כל בכיותיהם וזעקותיהם לא הרכו את לב אנשי החוק. האניה הרחקה בכח מהחוף ונדחפה אל לב ים.

משה פנחסי (כתה ח"ב)

בְּחֵיק הַמָּוֶת

— מספורי אמי —

הבה אספר לכם את אשר ספרה לי אמי:

כשהייתי תינוק בן שנה ומחצה אהבו שכננו להשתעשע עמי, לקחתני על זרועותם ולטלטלני ולעורר בי צחוק. „תינוק עליז היית — העירה אמי בשעת ספורה — וצחוקך היה מתוק ושכננו הקרובים אהבו לראותך כשאתה צוחק".

כמה מהשכנים היו נוטלים אותי לביתם ומַשהים אותי אצלם שעה ארכה, עד בוא אמי להשיבני הביתה. בין השכנים שהיו קשורים אלי ביותר היתה אשה זקנה אחת, אלמנה בודדה ועניה, שחיתה לה את חייה העגומים בבית קטן. זו בקרתנו שבוע שבוע ומדי בואה הביאה לי סכריות והשתעשעה עמי. יום אחד באה הזקנה אלינו, בשעה שהורי לא היו בבית ומבלי להודיע דבר לקחה אותי והביאתני לביתה. בימים ההם לא ידעתי עוד דבר כהלכה, זולת מלים ספורות כמו „אבא", „אמא". הזקנה נעלה את דלת ביתה, ישבה על המחצלת והאכילתני ממאכליה ופתאם צנחה ומתה. אני, התינוק, לא ידעתי מה קרה לזקנה. שכבתי לידה והתבוננתי אל פניה המעֻותים ושתקתי.

הורי שבו הביתה ולא מצאוני אך לא דאגו לי כי חשבו: ודאי לקחתני אליה אחת השכנות ועוד

יעקב קורקוס (כתה ח"ב)

בְּשׁוּק הַיְרָקוֹת

— „אוקיה וחצי בגרוש! היום בננות בזול! רק היום, אוֹסַנְיוֹן! — קריאות אלו, המלוות בסלסולי נגינה, תחרשנה את אזן העובר בשוק הירקות. לכל אורך הרחוב מתקהל המון רב. כל אחד סלו בידו שמדי רגע ברגע יבלע בקרבו ירקות ושאר מיני מאכל. הכל הומה. הכל רועש-גועש. הנה מופיעה לפתע מבין ההמון המגֻון אשה מבוהלת. נראה, שבנה הקטן נשמט מידה ואבד. בפנה נדחת ומרפשת יושב לו זקן כפוף ושבע ימים ולפניו סל עלוב ובו מעט ירקות. הפלחיות יושבות בשורה ארוכה לארך המדרכה והן מכריזות על סחורתן: „זֵיתוּן שֶׁלָּבִי"! אולם ברגע שתראה דמות השוטר מיד הן משתמטות כשסליהן על ראשן. החם מחניק. האנשים דוחפים זה את זה. יש אשר יפילו עגלה טעונה ירקות ובן רגע תהיה למרמס. ואז תתחיל פרשת צעקות וגדופים חריפים. הסבלים מתרוצצים אנה ואנה. סליהם הגדולים נתונים על גבם. בצפיה גדולה יצפו לגברת או לאדון שירמזו להם לקחת את הסחורה.

— הלו! — קורא אחד האנשים לסבל — קח את הסל ושאהו לביתי שברחוב יפו. נקבה שכרך!

— גרוש וחצי — עונה הסבל.

— לא, זה הרבה מדי — אומר האיש — הן רק עשרה צעדים מכאן.

— וכמה תתן? — שואל הסבל העיף.

— גרוש יספיק?

— טוב, לַיְלָה — ובדברו יעלה את הסל על גבו וירחיב את צעדיו. בקרן רחוב השוק מתקהל פתאם קהל רב וצעקות וקולות צרודים וצלולים בוקעים את חלל האויר. ריב נפל שם: אשה פרועת שער עומדת ורוטטת כלה. לפניה יעמוד איש זקן אשר שיבה זרקה בו, וארשת פניו תעיד בו שהוא מזועזע ומרוגז. על הארץ מתגוללות ביצים שבורות.

— למה זרקת את הביצים על הארץ? רועם האיש — ראי נא גם ראי את הנזק שגרמת לי.

— הבמזיד עשיתי זאת? מתנצלת האשה.

— את פרנסתי קפחת — זועק האיש — ילדי רעבים ללחם, אשתי חולה ואת, מרשעת, הבאת כליה עלי ועל בני ביתי.

— שתוק פרא אדם ואל תקרא לי מרשעת — תרעם האשה. „פוטר מים ראשית מדון": הגדופים ההדדיים מחריפים והולכים ואחריהם באות הקללות. עוד רגע ומלחמת ירים מתחלת בין האשה והאיש. אך פתאם לפתע צץ השוטר ושניהם מובלים למשטרה.

מעט ותחזירני הביתה. עברו שעות ואני לא הושבתי. הערב הגיע — ואני אינני. עתה התחילו הורי לחזר על כל בתי שכנינו ולבקשני ולא מצאוני. גם לבית הזקנה נגשו. דפקו על הדלת הנעולה פעם, פעמים וחשבו שהזקנה איננה בביתה והלכו להם. קמה בהלה בכל השכונה. ביתנו הפך לבית אבלים. „בלילה ההוא — ספרה אמי ברעדה — לא עלינו על המטה. כמה דמעות שפכתי, כמה צעקות צעקתי וכמה שערות תלשתי מראשי !"..

השכנים והורי חפשוני בכל הבורות, גם בין הגדרות חטטו, כי חשבו שנרדמתי שם.

— „גֶּבֶב גֶּבֶב התינוק — בכה אבי — ערבי גנבהו !"...

כל הלילה חפשוני ברחובות העיר. בבקר הודיעו למשטרה שאבד ילד וגם היא עזרה בחפושים, אך כל עמלה עלה בתהו.

שוב נזכרו בזקנה. הורי התחילו לחקר ולדרש את שכנינו אם ראו את האלמנה הזקנה וכלם אמרו שבימים האחרונים לא ראוה כלל. „אין זאת — אמרו — כי נסעה חברונה להתפלל אצל מערת המכפלה, כדרכה בכל שנה".

עבר יום, עברו יומים ואני אינני. אבדתי !... ביום השלישי התחילו שכנים רבים להתאונן כי ריח רע מרגש בכל השכונה. בתחלה חשבו, שנבלת חתול או כלב מטלת אי שם באשפה וקבלו על העיריה שאינה דואגת לשלום התושבים ואינה שוקדת על נקיון העיר... אחדים מעסקני השכונה התחילו לחפש את הנבלה ובדרך לכתם התקרבו אל בית הזקנה ונתברר להם כי משם נודף הריח הרע. דפקו האנשים על הדלת ואין קול ואין עונה. גם אמי היתה באותה שעה על יד הבית וקראה: „משה, משה !" ואני עניתי בקול צריחה: אמא! מיד שברו האנשים את הדלת ולעיניהם נגלתה תמונה מחרידה: האשה הזקנה מוטלת מתה ואני יושב לידה ומביט אליה בתמהון. אמי השמיעה קול צעקה וקפצה אלי ולקחתני על זרועותיה ורצה ומרב התרגשות נתקלה בסף הדלת ואני נחבלתי באפי ודם רב זב ממני. כשהובאתי הביתה רחצוני והחליפו את בגדי ולשמחת בני הבית לא היה גבול. לא יצאה שעה קלה ואנשים רבים התאספו לביתנו וברכו את הורי בברכת „מזל טוב". בינתים נפוצו אגדות ושמועות עלי: רבים אמרו שמלאך שמרני כל הזמן והוא אשר שם בפי את הקריאה „אמא". אחרים אמרו שרוחות ושדים הגנו עלי. השמחה בבית גדלה מרגע לרגע ומרב גיל נשכחה האשה המוטלת מתה בביתה. כעבר שעות אחדות נזכרו סוף סוף במתה ואנשי השכונה ספדו לה ולווה לבית עולמה.

משה וכמן (כתה ז"א)

„מַיִם שֶׁלָּנוּ"

יומים לפני חג הפסח טילתי לי להנאתי בשכונת „מאה שערים". עברתי את כל הרחובות והסמטאות. לרבות השוק הידוע בשאונו ובהמונו השוקק בו תמיד- בטילי, עברתי לתמי על בית אחד ולעיני נגלה מחזה לא ידעתיו עד היום ההוא: לפני נראה מנין חסידים ובראשם הצדיק, איש זקן, נעים פנים ובעל צורה. הצדיק פסע פסיעות קטנות ולידו הלך השמש ובידו צנצנת גדולה. הצדיק וחסידיו עברו מבור מים אחד לבור שני. הדבר ענין אותי, כמובן, ושאלתי את אחד האנשים: „הליכה זו מבור לבור לשם מה היא?" והאיש הטוב הסביר לי: „חסידים ואנשי מעשה נוהגים לשאב בערב פסח מבעוד יום מים מהבור ולהלינם לילה ולכן הם נקראים ‚מים שלנו'. במים האלה יאפו מצות, עכשו עוברים החסידים והצדיק מבור לבור לבדק אם המים זכים".

אחרי שמעי את ההסבר נלויתי גם אני אל המהלכים וסוף סוף הגענו לבור שמימיו זכים. החסידים שאבו מים מלא הצנצנת ושבו בשירה לבתיהם. שוב שאלתי את אחד האנשים: „איך אופים החסידים את המצות ומי מחלקן ביניהם?" למזלי נקרה לי גם הפעם איש טוב שהואיל לבאר לי: באפית המצות משתתפים כל החסידים. הם בונים להם תנור מיוחד בחצר הצדיק. טף וזקן עוזרים באפיה. זה מביא קמח, זה מגיש את המרדה וזה בוקע עצים. כלם עסוקים ואין בהם מחוסרי עבודה. הצדיק מדליק את האש וכשהלהבה עולה יוצאים כל החסידים במחולות ופיהם מלא שירה והודיה לד'. עם כלות עבודת האפיה מחלק הצדיק לפי התור לכל איש ואיש את מנת מצותיו.

ובליל הסדר תופסת „מצת המצוה" את מקומה בראש השלחן למען קים בה את סדר הפסח ככל משפטו וחקתו.

יוסף גולדברגר (כתה ח"ב)

לוּלֵנוּ הֶחָדָשׁ

חצרנו קבלה פנים חדשות מאז הקימונו בה את הלול המשוכלל והנאה. עם רכישת הלול הזה נתגשם אחד מחלומותיו של אבי. במשך כל אותן השנים שאנו יושבים בעטרות היו לנו תמיד עופות, אך חסרנו לול טוב ולא יכלנו לפתח את ענף-העוף באמת מדה גדולה. דבר זה המריץ את אבי לבנות סוף סוף לול מודרני, גדול, שנוכל להחזיק בו הרבה עופות. אחרי ריצות והבטחות ודחויים רבים קבלנו את האמצעים הדרושים לנו ונגשנו בלב שמח לבנין הלול. השעה שחקה לי, שזמן בנית הלול חל בימי חפש הפסח, בימים שאין לומדים בהם בבית הספר, והיתה לי האפשרות לעזר עם אבי בעבודתו. כח ומרץ רבים שקענו בעבודה וכשנשלמה בנית הקירות נודע לנו שאפשר להשיג ברמת גן לול מוכן, בנוי כלו מלוחות בֶּטוֹן ונתן לפרוק בכל זמן. אבי נסע לשם וקנה לול— פלאי פלאים ממש! במשך יומים הקימו לנו את הלול. גם הפעם השתתפתי בעבודה. כעבור ימים אחדים הביאו לנו פרגיות, עופות צעירים, בני שמונה שבועות. אין ביכלתי לתאר את שמחתי ואת שמחת בני ביתנו ביום שהובאו אלינו הפרגיות. מיד הכינותי להם אכל, לא אכל פשוט, לא קצת דורה„ כמו שהיינו נותנים לעופות פשוטים. לפרגיות צריך לתת תערבת של כל מיני חמרי מזון. על העופות האלה צריך להשגיח השגחה מיוחדת, מפני שהם מפונקים ועדינים. בקר- בקר, עם זריחת השמש, אני קם משנתי ומיד — אל הלול. אני מגיש להם אכל ומים ומנקה את הלול. לול נקי חשוב מאד וכשאין מנקים אותו מופיעות קרציות לרב, ואוי ואבוי לאותו לולן שבלולו נמצאות קרציות. זרעתי חלקות אדמה תירס שישמש מאכל לעופות. ובזמן האחרון התחיל כבר נובט ואני מקוה לתלשם בימים הקרובים.

אכן, מה טוב ומה נעים להיות לולן!

רַבִּי יַעֲקֹב מֵאִיר ז"ל

ביום שבת קדש, פרשת נשא, נפטר בשיבה טובה ראש רבני ארץ ישראל רבנו יעקב מאיר נ"ע, וביום א', י' בסיון, לווהו לבית עולמו. עוד משעות הבקר נהר המון רב לבית היתומים הספרדי לחלוק כבוד למנוח הגדול, ב-11 שעות נפסקו לאות אבל הלמודים בבתי הספר. בשעה הקבועה הוצאה המטה ואלפי אנשים וביניהם באי כח הסוכנות והועד הלאומי פקידים גבוהים בממשלה וקונסולים נכחו בהלויה. שוטרים ונוטרים השגיחו על הסדר. אבל כבד ירד על עיר הקדש, כי חביב היה המנוח על כל יהודי הארץ.

רבנו יעקב מאיר נולד בירושלים בז' אדר שנת התרט"ז. אביו האמיד כלב מרקדו מסרו לידי גדולי הלמדנים והרבנים ללמד מפיהם תורה. הנער עשה חיל רב בלמודיו ובעודנו רך בשנים נסמך להוראה. מאז שמש רבנו יעקב רב ראשי בארץ ובחו"ל ופעל רבות לעמו אשר אהב. בין פעלותיו החשובות יש לציין את מאמציו לתחית הלשון העברית ויהי בין עוזריו הנאמנים של מחיה לשוננו אליעזר בן יהודה ז"ל. מרץ רב הקדיש לבטול העדות וללכודן לעם אחד. בימי משול התרכים בארץ היה רבי יעקב מאיר מכבד על כל השרים הגבוהים ובהשפעתו הציל לא פעם אנשים מגזרות גרוש. פעם גזרה המלכות גזרה לגרש את כל יהודי פרס והרב המנוח לא שקט ולא נח עד ששחררם. רבי יעקב מאיר היה בבוני שכונות חדשות בירושלים ובניהן את שכונת הבוכרים. בשנת תרס"ח נתמנה רב ראשי בסלוניקי ושקד על שכלול החנוך העברי ובהשתדלותו נפתח בה גן הילדים הראשון. מדותיו התרומיות, נמוסי וידיעתו הרבה בתורה ובמדעים כלליים ובלשונות הקנו לו שם גדול בקרב האוכלוסיה היהודית והנכרית שבסלוניקי. אותות כבוד רבים קבל ממלך יון וממושלי טורקיה ומהמלך הערבי המנוח חוסיין. בשנת תרפ"א נבחר לרב ראשי ו„לראשון לציון" בארץ ישראל ושמש במשרתו זאת עד יומו האחרון. ימים אחדים לפני הסתלקותו הביע את התנגדותו העזה ל„ספר הלבן" ואפשר שהאסון הלאומי הגדול שנחת עלינו קרב את קצו. ת.נ.צ.ב.ה.

יעקב עטיה (כתה ח"ב)

מוּת דּוֹדָתִי

אותו יום, יום האסון, הלכתי לבית הספר שקט ולא ידעתי כי המות האכזרי גזל ממני את דודתי היקרה. אולם איזו עצבות לא ידעתי שחרה אפפתני במשך כל שעות הלמוד. כשחזרתי הביתה מצאתי לתמהוני את הבית ריק חרף השעה המאחרת. נכנסתי אל השכנה שהזמינה אותי לאכל ולא ספרה לי דבר. הכנתי את שעורי ושחקתי עם חברי. כשחזרה אמי הביתה ראיתי והנה עיניה זולגות דמעות וכששאלתיה לפשר הדבר ענתה בבכי: „הדודה מתה". נעצבתי מאד

אל לבי, כי ידעתי את אהבתה אלי. זכורני, כשהייתי בן שלש שנים היתה הדודה יושבת על ידי ומספרת לי ספורים נאים ומושכים את הלב. בכל שבת היינו מטיילים יחד בשכונה. כאם רחמניה היתה מסורה לי. כשנהל אבי את ביה"ס למסחר עזרה דודתי על ידו והורתה את הלשונות הגרמנית והצרפתית. עם הסגר ביה"ס למסחר נסעה לאנגליה להשתלם באנגלית, וכשחזרה משם הביאה לי מתנות יפות. לאחר זמן קצר נכנסה לביה"ס לבנות כמורה לאנגלית. שלש שנים למדה שם ובסוף השנה השלישית חלתה במחלה קשה שקרבה את קצה. יום אחד לפני מותה בקשה מאבי שיביאני אליה. אבי מלא את רצונה. ובראותה אותי חיכה לקראתי. זה היה צחוקה האחרון. ימי האבל היה קשים עלי מאד, כי רב היה צערי על דודתי שנקטפה בדמי ימיה. כתם ימי האבל הלכנו לביה"ס ששם למדה, לשמוע את האזכרה. על השלחן דלקו שני נרות משני צדי תמונת המנוחה ועל ארון הספריה היה כתוב „הספריה ע"ש החברה המנוחה ד"ר חיה חיות ז"ל". נאמו מנהלת ביה"ס, יו"ר מרכז המורים. הגב' גלר וד"ר קארליבאך. בתפלת „אל מלא רחמים נסתימה האזכרה. ת.נ.צ.ב.ה.

מלכיאל חיות (כתה ה"ב)

אֶבְלִי

לזכר סבתי היקרה פרידה ז"ל

באחד מבקרי החפש היה הדבר. בשמחה קמתי ממשכבי והתכוננתי ל„יום השדה". עוד אני מכין את כל צרכי הטיול והנה בא מבשר והודיעני קצרות: „סבתך מתה". שתים המלים האלו הממוני: כיצד? — שאלתי את עצמי — מדוע מתה והיא עוד רצתה בחיים? לא יכלתי להאמין לבשורה הרעה. כחולם רצתי, קפצתי והרהרתי רק על סבתי. אבל אמרתי לעצמי — אל נא אהרהר ואל אפתח פה לשטן. התאמצתי לגרש את ההרהורים הרעים מלבי, אך לשוא ולריק היה כל עמלי. במרוצה נכנסתי לבית סבי וקויתי למצא עוד את סבתי בחיים, אך מיד נודעה לי האמת המרה: מתה. שני נרות דולקים למראשותיה. אכן הלכה סבתי לנצח ולא תשוב עוד, הוי, מה התאויתי לראותה בחיים עוד רגע קט... ברגע זה התיחדתי עם רוחה וזכרתי את מעשיה הטובים ואת מדותיה הנעלות וטוב לבה. כמה חבבה אותי!

„בהיותך בן שבוע נשאתיך על ידי" — כך אמרה לי פעם — „על כן אהבתיך מכל הנכדים אשר לי". בכיתי והתמוגגתי בדמעות. לא יכלתי למצא לי מנוחה. שבתי מדוכא הביתה. חשבתי אולי אמצא שם מרגוע. בבית לקחתי את הסדור שנתנה לי למזכרת, חבקתיו, נשקתיו: הן בסדור זה התפללה גם היא, סבתי היקרה. נעצתי מבט בתמונתה התלויה על הקיר. עכשיו שוכנת נשמתה הטהורה בגן עדן עם כל הצדיקים והצדקניות. לעולם אשא את דמותה בלבי.

עזרא עצמון (כתה ו"א)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א

לוּ הָיִיתִי גָדוֹל!

יום אֶחָד סִפֵּר לָנוּ הַמּוֹרֶה, כִּי מַצַּב עַמֵּנוּ רַע מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָם. מִגֶּרְמַנְיָה מְגָרְשִׁים אֶת הַיְּהוּדִים וּלְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין נוֹתְנִים לָהֶם לְהִכָּנֵס. מַעְפִּילִים בָּאִים לְחוֹפֵי אַרְצֵנוּ וְהַמֶּמְשָׁלָה הַבְּרִיטִית אוֹסֶרֶת עֲלֵיהֶם לַעֲלוֹת עַל יַבֶּשֶׁת הַמּוֹלֶדֶת הַשַּׁיֶּכֶת לָנוּ. אַחַר אָמַר לָנוּ הַמּוֹרֶה, כִּי מָחָר תִּהְיֶה הַפְגָנָה גְדוֹלָה. עָצוּב יָצָאתִי מִן הַכִּתָּה וְכַאֲשֶׁר שַׁבְתִּי הַבַּיְתָה קָרָאתִי בְּ„הַבֹּקֶר" עַל הַמַּעְפִּילִים וְהִצְטָעַרְתִּי מְאֹד.

לְמָחֳרָת כַּאֲשֶׁר הֲקִיצוֹתִי מִשְּׁנָתִי נִשְׁקַפְתִּי בְּעַד הַחַלּוֹן הַחוּצָה וְרָאִיתִי הַרְבֵּה בַּחוּרִים וּבַחוּרוֹת הוֹלְכִים בָּרְחוֹב וְקוֹרְאִים: „לֹא נִכָּנַע, לֹא נִכָּנַע". הִתְלַבַּשְׁתִּי מַהֵר וָאֵצֵא הַחוּצָה וְהִנֵּה קָהָל רָב קוֹרֵא בְּמוֹדָעָה גְדוֹלָה. נִדְחַקְתִּי בֵּין הַקָּהָל וְקָרָאתִי שֶׁכָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה עַד שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנִים צְרִיכִים לְהִתְפַּקֵּד. חָשַׁבְתִּי בְּלִבִּי: לוּ הָיִיתִי גָדוֹל הָיִיתִי עוֹזֵר לְעַמִּי וּלְמוֹלַדְתִּי לְהָבִיא הֵנָּה הַרְבֵּה מַעְפִּילִים וְיַחַד הָיִינוּ בּוֹנִים אֶת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁלָּנוּ.

כרמל לבנון (כתה ד"א)

ב

פַּחַד־שָׁוְא

בְּאַחַד הַיָּמִים עָבְרוּ שָׁלֹשׁ עֲרָבִיּוֹת וְשָׂמוּ סְמַרְטוּט בִּרְחוֹבֵנוּ וְהָלְכוּ לָהֶן. בֵּינָתַיִם הִתְאַסְּפוּ אֲנָשִׁים רַבִּים וּכְשֶׁרָאוּ אֶת הַסְּמַרְטוּט נִבְהֲלוּ מְאֹד וְהִתְרַחֲקוּ בְּבֶהָלָה. שְׁנֵי אֲנָשִׁים קָרְאוּ לְשׁוֹטְרִים בְּרִיטִיִּים. שׁוֹטֵר אֶחָד פִּזֵּר אֶת הַקָּהָל וְהַשֵּׁנִי זָרַק עַל הַסְּמַרְטוּט אֲבָנִים וְלֹא קָרָה כְלוּם. כְּשֶׁרָאָה הַשּׁוֹטֵר שֶׁלֹּא קָרָה כְלוּם נִגַּשׁ בִּזְהִירוּת אֶל הַסְּמַרְטוּט וַאֲחָזוֹ וְרָאָה שֶׁהוּא מָלֵא סִיד. הַשּׁוֹטֵר פָּרַץ בִּצְחוֹק וְאַחֲרָיו הִתְחִיל כָּל הַקָּהָל לִצְחוֹק וְצָחַק שָׁעָה אֲרֻכָּה.

חנוך וינטורה (כתה ד"א)

ג

הַהַכְתָּבָה

בְּעֵת הַשִּׁעוּר שָׁמַעְנוּ דְּפִיקָה עַל הַדֶּלֶת. הַמּוֹרֶה פָּתַח אֶת הַדֶּלֶת וְהִנֵּה גְבֶרֶת אַחַת נִכְנְסָה לַכִּתָּה. בַּתְּחִלָּה חָשַׁבְנוּ שֶׁרוֹצִים לִבְדֹּק אוֹתָנוּ, אֲבָל טָעִינוּ. הַגְּבֶרֶת חִלְּקָה לָנוּ נְיָרוֹת וְלָחֲשָׁה דְבַר־מַה לְמַר נַיְמָן וְהוּא הִתְחִיל לִקְרֹא מִתּוֹךְ גִּלָּיוֹן אֶחָד וַאֲנַחְנוּ כָּתַבְנוּ הַכְתָּבָה. בִּזְמָן שֶׁהַמּוֹרֶה אָסַף אֶת הַנְּיָרוֹת הִסְפִּיק לְהָעִיף עַיִן בָּהֶם וְרָאָה שֶׁרַבִּים מֵאִתָּנוּ כָּתְבוּ בְלִי כָל שְׁגִיאָה.

משה רייכמן (כתה ד"א)

ד

„הַסֵּפֶר הַלָּבָן"

„הַסֵּפֶר הַלָּבָן" הוּא סֵפֶר שָׁחוֹר בְּעֵינֵי הָעָם הָעִבְרִי. לֹא דַי שֶׁאֵת מֵיטַב בָּנֵינוּ הִקְרַבְנוּ עַל מִזְבַּח בִּנְיַן הַמּוֹלֶדֶת, בָּאָה עַכְשָׁו מֶמְשֶׁלֶת בְּרִיטַנִּיָּה וְרוֹצָה לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֲרָבִים לְמוֹשְׁלִים בְּאַרְצֵנוּ. אֲנַחְנוּ לֹא נִתֵּן לַמֶּמְשָׁלָה לְבַצֵּעַ אֶת הַגְּזֵרָה הַזֹּאת, וְלָכֵן יָצָאנוּ בְּהַפְגָנוֹת מַחָאָה נֶגֶד הַמֶּמְשָׁלָה, אֲשֶׁר הֵפֵרָה אֶת הַבְטְחוֹתֶיהָ לָעָם הָעִבְרִי. תִּקְוָתֵנוּ חֲזָקָה, שֶׁבְּקָרוֹב תַּכִּיר הַמֶּמְשָׁלָה בִּשְׁגִיאָתָהּ הַגְּדוֹלָה וְתָשׁוּב לְקַיֵּם אֶת הַצְהָרַת בַּלְפוֹר. וּמִכָּל קַצְוֵי עוֹלָם יָשׁוּבוּ הַיְּהוּדִים לְאַרְצָם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר „וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם".

שלמה מרגובסקי (כתה ד"ב)

ה

בְּשַׁעַת הַתְּקָפָה

בְּלַיְלָה אֶחָד, כְּשֶׁהִתְכּוֹנַנְתִּי לִשְׁכַּב לִישׁוֹן, שָׁמַעְתִּי יְרִיּוֹת. אַבָּא אָמַר לָנוּ לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל הָאָרֶץ. וְהוּא לָקַח אֶת אֶקְדְּחוֹ וְאָמַר לָצֵאת מִן הַבָּיִת. בְּרֶגַע זֶה נִכְנְסָה אֵשֶׁת נֶרֶג וְאָמְרָה לָנוּ, כִּי בָחוּר אֶחָד נִפְצַע. מִהֵר אַבָּא הַחוּצָה וְרָאָה שֶׁאִישׁ אֶחָד רָץ עַד הַשַּׁעַר שֶׁל שְׁכוּנָתֵנוּ—וְנָפָל. אַבָּא חָשׁ לְהַגִּישׁ לוֹ עֶזְרָה וְהֵרִים אוֹתוֹ וְהַפָּצוּעַ בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיַּחֲזִיקֵהוּ בִּזְהִירוּת, כִּי כְּאֵבוֹ נוֹרָא. בְּקוֹל רָפֶה סִפֵּר שֶׁהָלַךְ לְבֵית הַכֶּרֶם לִלְמֹד וּפִתְאֹם יָרוּ עָלָיו וּפְצָעוּהוּ. טִלְפַּנּוּ לְ„מָגֵן דָּוִד אָדוֹם" וְכַעֲבֹר רְגָעִים מִסְפָּר בָּאָה מְכוֹנִית וְהִשְׁכִּיבוּ בָהּ אֶת הַפָּצוּעַ וְהֶעֱבִירוּהוּ מִיַּד לְבֵית הַחוֹלִים.

אריה קמר (כתה ד"ב)

ו

דַּאֲגָתִי לְאָבִי

בְּאַחַד הָעֲרָבִים נִפְתְּחָה דֶלֶת בֵּיתֵנוּ בְּרַעַשׁ וְאָבִי נִכְנַס מְבֹהָל וְחִוֵּר. כֻּלּוֹ הָיָה שְׁטוּף זֵעָה. חָרַדְנוּ מְאֹד לִשְׁלוֹמוֹ וּבִקַּשְׁנוּ מִמֶּנּוּ שֶׁיְסַפֵּר לָנוּ עַל כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ. אָבִי סִפֵּר לָנוּ כִּי מְהוּמָה פָּרְצָה בִּמְקוֹם עֲבוֹדָתוֹ. אֲבָנִים נִזְרְקוּ עַל הַקָּהָל מִכָּל צַד. שְׁמָשׁוֹת נֻפְצוּ וְגַם בַּבַּיִת שֶׁהוּא עוֹבֵד בּוֹ נֻפְצָה שִׁמְשַׁת הַחַלּוֹן. כַּאֲשֶׁר שָׁכַבְתִּי לִישׁוֹן לֹא יָכֹלְתִּי לְהֵרָדֵם זְמָן רָב כִּי חָשַׁבְתִּי עַל אָבִי וּכְשֶׁנִּרְדַּמְתִּי חָלַמְתִּי כָּל הַלַּיְלָה חֲלוֹמוֹת רָעִים. בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם, אַךְ פָּקַחְתִּי אֶת עֵינַי, קָפַצְתִּי מֵעַל מִטָּתִי וְרַצְתִּי לִרְאוֹת אֶת שְׁלוֹם אָבִי וּמַה שָׁמַחְתִּי לִרְאוֹת אוֹתוֹ בָּרִיא וְשָׁלֵם!

אמנון אהרני (כתה ג"ב)

ז

בְּיוֹם הַפְּקֻדָּה

בְּשַׁעַת הַהַפְגָּנוֹת בִּירוּשָׁלַיִם הָיְתָה הִתְנַגְּשׁוּת עִם הַמִּשְׁטָרָה. הַיְהוּדִים קָרְאוּ: „בּוּז לַמֶּמְשָׁלָה!" „לֹא נִכָּנַע!" הַשּׁוֹטְרִים הָאַנְגְּלִים פָּצְעוּ הַרְבֵּה יְהוּדִים וּ„מָגֵן דָּוִד אָדֹם" הֵבִיא אוֹתָם ל„הֲדַסָּה." כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ הַפְּצוּעִים מִבֵּית הַחוֹלִים חֲבוּשִׁים בְּתַחְבָּשׁוֹת הִתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם הַשּׁוֹטְרִים עוֹד פַּעַם וְהִכּוּ אוֹתָם. הַהַפְגָּנוֹת נִמְשְׁכוּ עַד שָׁעָה מְאוּחֶרֶת בָּעֶרֶב.

יעקב זוסמן (כתה ב"ב)

ח

הַדְּבוֹרִים

בָּאָבִיב לָמַדְנוּ עַל הַדְּבוֹרִים. שְׁלֹשָׁה מִינֵי דְבוֹרִים רָאִינוּ: פּוֹעֲלוֹת זְכָרִים וּמַלְכָּה. הַמַּלְכָּה מַטִּילָה כָּל הַיּוֹם בֵּיצִים. מִן הַבֵּיצִים יוֹצְאוֹת תּוֹלָעִים. הַפּוֹעֲלוֹת מוֹצְצוֹת אֶת מִיץ הַפְּרָחִים. אֶת הַמִּיץ הֵן מְבִיאוֹת אֶל הַכַּוֶּרֶת וּמַאֲכִילוֹת בּוֹ אֶת הַתּוֹלָעִים. עוֹבֵר זְמַן־מָה וְהַתּוֹלַעַת נִהְיֵית לְגֹלֶם. לַגֹּלֶם צוֹמְחוֹת כְּנָפַיִם וְהוּא נֶהְפָּךְ לִדְבוֹרָה־פּוֹעֶלֶת אוֹ לִדְבוֹרָה־זָכָר אוֹ לִדְבוֹרָה־מַלְכָּה. הַדְּבוֹרִים מְקִיאוֹת אֶת הַמִּיץ וְזֶהוּ הַדְּבָשׁ. אָז בָּא הַכַּוָּרָן וְרוֹדֶה אֶת הַדְּבַשׁ וּמַשְׁאִיר מְעַט מִמֶּנּוּ גַּם לַדְּבוֹרִים. בִּימֵי הַחֹרֶף סוֹתְמוֹת הַדְּבוֹרִים אֶת כָּל הַחוֹרִים כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶן חָם.

יצחק אחיטוב (כתה א"א)

ט

יְגִיעַ כַּפֵּינוּ לַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת

אַחֲרֵי הַשִּׁעוּרִים הָלַכְנוּ עִם הַמּוֹרֶה לְהָבִיא אֲדָמָה בִּשְׁבִיל גִּנַּת־הַחַלּוֹן. נִגַּשְׁנוּ לְמָקוֹם שֶׁפּוֹעֲלִים חוֹפְרִים שָׁם תְּעָלָה וּבִקַּשְׁנוּ אוֹתָם שֶׁיַּרְשׁוּ לָנוּ לָקַחַת מְעַט אֲדָמָה. הַפּוֹעֲלִים אָמְרוּ לָנוּ: „קְחוּ כַּמָּה שֶׁאַתֶּם רוֹצִים". מִלֵּאנוּ אַרְגָּזִים וַעֲצִיצִים בַּאֲדָמָה וְהוֹבַלְנוּ אוֹתָם אֶל הַכִּתָּה וְסִדַּרְנוּ אוֹתָם עַל הַחַלּוֹן. שָׁתַלְנוּ חַסָּה, עַגְבָנִיּוֹת וְזָרַעְנוּ אֲפוּנָה וּבָצָל. יוֹם־יוֹם הִשְׁקִינוּ אוֹתָם. הַיְרָקוֹת צָמְחוּ יָפֶה וְהִצְלִיחַ מִכֻּלָּם הַבָּצָל. קָטַפְנוּ אֶת הַבָּצָל וּמָכַרְנוּ אוֹתוֹ לַמְּנַהֵל וְלַמּוֹרִים. אֶת הַכֶּסֶף שַׂמְנוּ בְּקוּפְסַת הַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת. עוֹד גִּנָּה יֵשׁ לָנוּ, שֶׁזָּרַעְנוּ בָּהּ גֶּזֶר וְסֶלֶק. יְלָדִים רָעִים בָּאוּ וְקָטְפוּ אֶת הַסֶּלֶק וְאֶת הַגֶּזֶר וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכָּל הַיְלָדִים לֹא לְהַשְׁחִית אֶת עֲבוֹדָתֵנוּ.

אדם שפטריק (כתה א"ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

א

עַל חוֹבוֹתָיו שֶׁל חֲבֵר „אֲגֻדַּת הַבְּרִיאוּת"

מדי שנה בשנה, עם התחלת בחינות הגמר של חברינו הלומדים בכתה העליונה, נמסרים רֻבי תפקידיהם לחברים שבכתה ז'. ראש האגודה וראשי הקבוצות אחראים לכל פעולות החברים המשגיחים בכתות ובחצר בית הספר. רבות הן חובותיו של המשגיח מטעם „אגודת הבריאות": המשגיח חיב לדאג לנקיון הכתה שנמסרה לו, ביחוד בשעת האכל ושתית החלב. עליו להקפיד שהתלמידים ישבו בסדר, נער נער במקומו הקבוע, ולדרש מהם לפרש על השלחן מפית נקיה ללא כל רבב. בעין פקוחה עליו להשגיח שהתלמידים יאכלו את ארוחתם שהם מביאים אתם, כי רבים מהם נוהגים לזרק את אכלם בפח הזבל... ידוע הכלל „אם אין קמח אין תורה", כשהגוף אינו מקבל את מזונו — אין המח מסגל לקלט דברי עיון ומחשבה. את הארוחה הראשונה יאכל, כרגיל, כל ילד בביתו בשבע שעות ומחצה ואין להרשות שישב בבית הספר חמש ועתים גם שש שעות מבלי שיאכל ארוחה נוספת. גמרו הילדים את אכילתם ושתיתם מיד הם אוספים את הפרורים ואת שירי האכל וזורקים אותם בפח ולא מסביביו למען לא יתרבו הזבובים בכתה. הפח צריך להיות סגור תמיד. המשגיח אחראי לשלמות הספלים ואסור למסרם לילדי הכתה, אלא הוא עצמו חיב לאספם ולהחזירם לחדר החלב. כמו כן עליו לדרש מתורני הכתה לנקות — ואחרי האכל, כמובן, — את הכתה ולהסיר את האבק מעל הרצפה והחלונות. את אלה האחרונים יש לפתח בזמן ההפסקה לשם אורור

הכתה. ככלות הילדים לאכל עליהם לצאת את הכתה ולבלות את רגעי חפשם בחצר בית הספר. אף החצר טעונה השגחה. המשגיח מצווה להשגיח שהתלמידים לא יאכלו בחצר ולא יזרקו בה נירות וקלפות פרות. תלמיד העובר על התקנה הזאת נמסר לידי ראש הקבוצה וזה מוסרהו לידי האחות. ולמותר לנו לחזכיר שהמשגיח צריך להיות מנומס ואדיב ועליו להזהר מהקמת שאון ומדברי גדופים, אלא את כל דרישותיו מהתלמידים ידרש בעדינות וברך ותמיד יהיה נר לרגליו פתגמו של החכם מכל אדם: „מענה רך ישיב חמה".

דוד ויסמן (כתה ז"ב)

ב

מַשֶּׁהוּ עַל תַּרְבּוּת הַגּוּף

השנה הקדש „שבוע הבריאות" לנושא „תרבות הגוף" והדבר מובן: מחובתה של כל אומה לשקד על חזוק כחם הנופני של בניה. עוד בימים קדומים עסקו העמים בתרבות הגוף. העם היוני, למשל, שנמנה עם עמי התרבות הגבוהה, טפלו בשקידה יתרה בחנוכם הגופני של בני הנעורים והרבו בהתחריות התגוששות ובמשחקי מרוץ שונים. גם עמנו, שבעיקרו הוא אמנם עם רוחני, לא בטל את ערך תרבות הגוף. גם בקרבו רבו אנשים שהתאמנו בתרגילי משחק ומלחמה כמו: בני בנימין הַקַּלָּעִים המצוינים שהטיבו קלע באבן אל השערה ולא החטיאו או עשהאל איש יהודה שהיה „קל ברגליו כאחד הצביים אשר בשדה". אגדת חז"ל מספרת על אנשי צבאו של בר כוכבא שבשעת רכבם על סוסיהם עקרו ארזים מהלבנון. רק משגלינו מארצנו ונתפזרנו אל בין הגויים ושבענו יסורים אין קץ, תש כמעט כחנו הגופני. אולם עתה, בזמן שעמנו שב אל ארצו לבנותה ולחיות בה חיי עם חפשי ובריא, חובה מוטלת עליו לחזק את גופו. ביחוד מצווים אנו, הילדים, בני הדור הצעיר, לעסק בכל ענפי הספורט ועל כן אני פונה אל חברי: הבה, חברים, נקדיש עתים לא רק לתורה כי אם גם להתעמלות, לריצה, לקפיצה ולמשחקי כדור יד ורגל למען נהיה בגדלנו לאנשים חזקים ואמיצי לב.

א. פרחודניק (כתה ז"ב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

„יונת הדאר" מאת אברהם עץ־הדר, ירושלים, תרצ"מ.

מי מהילדים לא יאהב את היונה, זו הבריה התמה והענוה, סמל האהבה והשלום? כלנו נאהבה. רבים הילדים המגדלים זוגות יונים, משתעשעים בהם ומתקינים

להם שובכות טובים ונאים. אולם אלו ידענו גם על התועלת המרובה שמביאה לנו היונה היינו מטפלים בה ביתר מסירות. הספר הקטן אשר לפנינו עוסק בשאלת גדול יונת הדאר ובהרחבה מספר בו על תכונותיה של זו ועל פעלותיה הרבות לאנושיות. עוף פעוט זה מפליא אותנו בכשרונותיו ובזריזותו. כשרון ההתמצאות המפתח בה מביאנו לידי השתוממות ממש. היא מוצאת את קנה ממרחק של 1000 ק"מ גם בלילות סערה וערפל. גדולים שרותיה בימי מלחמה ולא פעם תציל גדודים שלמים ממות. המחבר מביא דוגמאות מענינות על פעלות ההצלה של יונת הדואר והנה אחת מרבות: בזמן ההתקפה הגדולה על ורדן היה הדבר. נשיא ההתאגדות של מגדלי היונים חכה ליד שובכו, שהעמד לשרות הצבא, לידיעות משדה הקרב. פתאם באה ביעף יונה אחת, כלה שטופת דם, קרבה אל השובך ונפלה ומתה. הנשיא הסיר את „הטלגרמה" שהיתה קשורה בחוטים דקים אל אחת מרגליה. ב„טלגרמה" היה כתוב: „חרף כל קריאותינו ובקשותינו מוסיפה הארטילריה שלנו לירות בנו. תקנו את כוון היריה ולא — כלנו מתים". הבקשה

נתמלאה הפעם ומיד שנתה הארטילריה את כוון היריות ומחנה הצבא נצל ממות. היונה האמללה הקריבה את חייה והצילה בני אדם רבים. הספר החשוב הזה כולל ט' פרקים ונתן בהם תאור מפרט על חיי היונים בכלל ועל חיי יונת הדאר בפרט. הילדים והמבוגרים ימצאו ענין גם בהוראות הרבות על דרכי הטפול ביונים ואלופן. הקלישאות המצלחות מוסיפות לא רק נוי לספר כי אם גם הסבר חי לכל הנאמר בו.

משה איש שלום (כתה ח"ב)

אִגְרוֹת פְּרֵדָה

א

מורים וחברינו היקרים,

במשך שמונה שנים צערנו לקראת היום הגדול, בו אנו גומרים את חק למידינו בבית הספר שבין כתליו בלינו את מיטב ימי ילדותנו.

ביום זה אנו נפרדים מכם, מורינו וחברינו החביבים, ולפנינו דרכים חדשות וחיים חדשים. ברכתנו הנאמנה שלוחה למחנכינו ולשאר מורי כתותינו שלמדונו תורה ומדעים שהם תפארת לאדם.

עת זו עת צרה היא ליעקב. רבים אויבים קמו עליו לבלעו ולהכריתו מארץ החיים וחובתנו להחלץ ולחלץ את עמנו היקר מכל צרותיו.

אנו נשבעים להיות בנים נאמנים לעם ישראל, להקדיש לשחרורו את כל חיינו ולשאת ברמה את דגלו.

ברכה מיוחדת אנו שולחים לעתונינו „חברנו", שעל דפיו הבענו לראשונה את רגשותינו ואת מחשבותינו, יהי רצון שיעלה ויפרח ויוסיף לשמש כלי בטוי גם לבאים אחרינו.

שלום, שלום לכל מורינו וחברינו!

בשם תלמידי מחזור כ'א:

דב וירצבורג, יעקב שניאורזון (כתה ח"א)

עזי טמיר, יעקב קורקוס (כתה ח"ב)

י"ב בתמוז, צ"ט, ירושלים.

ב

חברינו תיקרים תלמידי מחזור כ'א,

בשם כל חברינו תלמידי בית ספרנו אנו מביעים לכם, חברינו, את ברכתנו לעת נמרכם את חק למודיכם. שמחתכם מהולה אמנם בתוגה: עמנו מרדף בלי חשך. ברב ארצות פזוריו וגם בארצנו הקדושה קמו אויבים אנשי רשע ושונאי צדק המתנקשים בחיינו ובמשא נפשנו. אך אל יאוש, אחים! עם ישראל יתגבר על כל אויביו וישים את כל מזמותיהם לאל.

אנו, בני הדור הצעיר, נקראים להיות בחומת ברזל לעמנו ולהלחם את מלחמתו עד נצחונו השלם!

חברינו, לכו בדרך בה הדריכוכם מוריכם ומחנכיכם זה שמונה שנים וזכרו את המוסר שבו בליתם את שנות ילדותכם, ולעת צאתכם לתורה ולעבודה תלוה אהכם ברכתנו: עלו והצליחו!

בשם כל תלמידי בית ספרנו:

מאיר בן צבי (כתה ז"א)

דוד סמן־טוב (כתה ז"ב)

י"ב בתמוז, צ"ט, ירושלים.

שמות תלמידי מחזור העשרים ואחד

כתה ח"א

1. בושרי יוסף, 2. בכר אברהם, 3. בכר אליהו, 4. ברנשטיין חיים, 5. גאנו אברהם, 6. גנסין חיים, 7. גרשון אברהם, 8. דבילה אורי, 9. דימנט צבי, 10. דיסקין צבי, 11. הוכמן יצחק, 12. הפנר מנחם, 13. וינקלר בעז, 14. וירצבורג דב, 15. וולפסון גבריאל, 16. חבשוש יהודה, 17. טיקטינסקי זאב, 18. יוניש יצחק, 19. יפה אליהו, 20. כהן בנציון, 21. כהן דוד, 22. כהן יצחק, 23. כהן עמנואל, 24. כליפא יצחק, 25. לאש מרדכי, 26. לובין אברהם, 27. לוי ציון, 28 ליס אברהם, 29. לרמן יצחק, 30. מזרחי אברהם, 31. מזרחי יהודה, 32. מזרחי משה, 33. מלמד מנשה, 34 נומברג יוסף, 35. סילמן אהרן, 36. סנדק נח, 37. פיינברג דניאל, 38. פריצקי אברהם, 39. ריבק יוסף, 40. שאול אליחי, 41. שורצשטיין אביגדור, 42. שיבין עובד. 43. שימל שמואל, 44. שיריזלי אחימלך, 45. שניאורזון יעקב, 46. תג'ר יצחק.

כתה ח"ב

1. איש-שלום משה, 2. אנאלי ניני, 3. בביוף דוד, 4. ביתן יעקב, 5. גולדשטיין אליהו, 6. גולדברגר יוסף, 7. גוזלאן בנימין, 8. דבשני חיים, 9. דוידוף בן-ציון, 10. דוידוף מיכאל, 11. דוד מלכיאל 12. דוקלר יצחק, 13. וינוגרד גדליהו. 14. חזן משה, 15. חי יעקב, 16. חרץ אהרן, 17. חרזי אברהם, 18. טבק אריה, 19. טולידאנו אהרן, 20. טמיר עזי, 21. טרזי יעקב, 22. יהלם ישראל, 23. כהן אליהו, 24. כהן משה, 25. כהן אפרים, 26. כהן חיים, 27. כשיוף אבשלום, 28. כתר בנימין, 29. ליטראי ישראל, 30. לוין יעקב, 31. לרמן יהודה, 32. לנגרמן הלל, 33. מזרחי מאיר, 34. מזרחי זאב, 35. עטיה יוסף, 36. עטיה יעקב, 37. עלאיוף אבא, 38. פינסקר חגי, 39. פנחסי משה, 40. פנסו משה, 41. פרנקו יהודה, 42. קורקוס יעקב, 43. קמר יחזקאל, 44. קרמר יוסף, 45. שישון יעל, 46. שמואל יוסף, 47. שנידר יוסף, 48. שפירא יהודה.

פְּנַת־הַסְּפוֹרְט

— ב־29 למאי הפלינה קבוצת מכבי ת"א מהארץ לאוסטרליה לשורת התחרויות בכדור רגל בערים הגדולות. יש לקדם בברכה את הצעד הזה שערכו רב מבחינה ספורטיבית ומבחינה התעמולה הלאומית לארץ ישראל העברית. אנו מקוים שקבוצתנו תהיה חזקה, ותרבה כבוד לרגלנו.

— ארני רודריק ה„כוכב" החדש בבוקס האנגלי, היה לפני זמן מה מתאגרף בלתי ידוע. ביום הוא תקות האגרופנות האנגלית. לו מבנה גוף חזק ומצטיין במהירותו ובאומץ לב. רב כשרונו לעמוד בפני התקפות חזקות. לפני 3 חדשים בערך נפגש בליברפול עם רבן סקוטלנד רוי מינס ונצח אותו בסיבוב השלישי ע"י „נוק אאוט". הנצחון היה כה נהדר עד אשר הקהל רגש מרב התרגשות. סגולותיו המיוחדות של רודריק מאפשרות לו להגיע לתואר הרבונות העולמית מהר יותר מאשר למתאגרפים ותיקים וידועים ממנו.

— ב־19 לחודש מרץ נערכה התחרות בכדור רגל בין אירלנד—הונגריה ונסתיימה בתוצאת 2:2. כ־20.000 צופים נכחו וראו בהתחרות. ההגנה האירית היתה חזקה וביחוד הצטיין טירנר הרץ המרכזי. משחקם של ההונגרים על עמדתם הם עלה על זה של האירלנדים, אך האירלנדים עלו עליהם בזריזותם.

י"ד

◆ ◆ ◆ ◆

מְקָרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

— השאיפה לכבש את הגליל מתנשמת והולכת. „הקרן הקימת" אחת החליטה: לגאל את אדמת הגליל על פנותיה הרחוקות ביותר! אחרי יסוד חברת צמח וחניתה נעשה עתה צעד נוסף נועז: בכ"ט אייר נתקימה העליה לדפנה ולמחרתו עלתה קבוצת חלוצים על אדמת חן א'דוויר. שתי נקודות אלו שוכנות על גבול סוריה.

— בסוף אייר נחנך „המרכז הרפואי" שעל הר הצופים. ל„מרכז הרפואי" שלשה בנינים נדולים: בית החולים האוניברסיטאי, בית הספר לרפואה המצויד במעבדות חשובות.

— בזמן האחרון נתעוררה חברת פיק"א (חברה להתישבות יהודית בארץ ישראל מיסודו של הברון רוטשילד ז"ל) לפעולות התישבות חדשות. שבעה ישובים חדשים נוסדו על אדמותיה שבשני הגלילים ובשומרון. ביניהם יש לציין במיוחד את כפר הדיגים בעתליט. המתישבים הם מקבוצת „מעפילים" של תנועת „גורדוניה", שהכשירו עצמם לעבודת הדיג בנמל הפולני „גדיניה".

— מצב היהודים בעולם רע והולך מיום ליום. נגועי גהינום הגלות חותרים בשארית כחותם להניע לחוף המולדת, אך השלטון מחזיר אותם ריקם אל גלי הים. הישוב העברי הביע למשלת הארץ את מהאתו הנמרצה על יחסה האכזרי לפליטי עמנו הנרדף.

— בחדש אייר נפתח בתל אביב בית הספר העברי הראשון לתעופה. לאט לאט כובש לו הישוב העברי בארץ עמדות בקרקע, בים ובאויר.

— ביום כ"ט באייר נתפרסם „הספר הלבן". מלב העם העברי פרצה זעקת מחאה חריפה עם התפרסם תעודת בגידה זו. וב„יום הקודה", שהוכרז ע"י המוסדות הלאומיים העליונים נערכו הפגנות ע"י כל יהודי הארץ. בבתי הכנסיות השביעו הרבנים את העם את השבועה הקדושה „אם אשכח ירישלים תשכח ימיני". המלחמה ב„ספר הלבן" גוברת והולכת בארץ ובחו"ל ויהודים ולא־יהודים דורשים בתקף את ביטולו וביעורו מן העולם.

— ביום ו' בסיון נפטר בתל אביב, כתוצאה מחאונת דרכים, הסופר ד"ר משה נליקסון ז"ל, עורך „הארץ" במשך שנים רבות. המנוח היה מטובי הסופרים והעסקנים בארץ ישראל ומותו הטרגי הראיב את לב כל קוראיו ומעריציו. ת.נ.צ.ב.ה.

— בט' סיון נפטר הרב הישיש ר' יעקב מאיר ז"ל, הרב הראשי ליהודי ארץ ישראל. המנוח הצדיק היה ממחיי הלשון העברית ומבוני ארץ ישראל החדשה. ת.נצ.ב.ה.

ד. ו.

◆ ◆ ◆ ◆

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— ביום ה', י"ב בתמוז, יסגר ביה"ס לחדשי הפגרא ויפתח ביום ד', ט"ו באלול, ב־8 שעות בבקר.

— בי"ב בתמוז, ב־7 שעות בערב, יערך באולם „אהל שם" טקס חלוקת תעודות הגמר לתלמידי המחזור כ"א. 94 תלמיד גומרים השנה את חק למודם בביה"ס.

הורי התלמידים הנ"ל, באי כח הכתות ו' ז' ותלמידי המחזורים הקודמים מוזמנים לחגינה.

◆ ◆ ◆ ◆

חברנו

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

תלמידי בית הספר מברכים את עתונם במלאת לו

- עשרים שנה -

הננו מברכים את **„חברנו"** היקר

להכנסו לשנת העשרים לקיומו

המשך במפעלך החשוב לטובת תלמידי ביה"ס

תלמידי הכתה ח"א

במלאת עשרים שנה לעתוננו היקר

„חברנו"

הננו מברכים אותו שיגדל וישגשג ויזכה לראות בגאולת הארץ במהרה בימינו.

בשם תלמידי הכתה ח"ב

דוד ויסמן. מ. מרגולין.

אנו תלמידי הכתה ז"א מאחלים

„לחברנו"

המלוה את תלמידי בית הספר במשך תקופה של עשרים שנה שיזכה לחג את חג יובלו השלם ויוסיף להעניק לנו מטובו לנו ולבאים אחרינו וברוכים יהיו גם העמלים בו.

אנו תלמידי הכתה ז"ב מברכים את ידידנו

„חברנו"

במלאת לו עשרים שנה לקיומו – יאריך ימים ויעלה מעלה מעלה.

נתקבלו במערכת:

„יונת הראר" מאת אברהם עץ הדר, ירושלים תרצ"ט.

„עולמי", שנה ד', גליונות 18, 19, העורכים: שמואל רוזנהק ואלחנן אינדלמן הוצאת „תרבות", ורשה, תרצ"ט.

„עולמי הקטן", שנה ד', גליונות ט"ז, י"ז י"ח. העורכים אלחנן אינדלמן ושמואל רוזנהק, הוצאת „תרבות", ורשה תרצ"ט.

„ילדותנו", שנה ב', חוברת י', הוצאת מרכז „חורב" בוילנה, תרצ"ט.

„משאת", מופיע אחת לחדש ע"י ביה"ס „בית הכרם" ירושלים, שנה ג', גליון ו', אייר תרצ"ט.

חִידַת־מִלּוּאִים

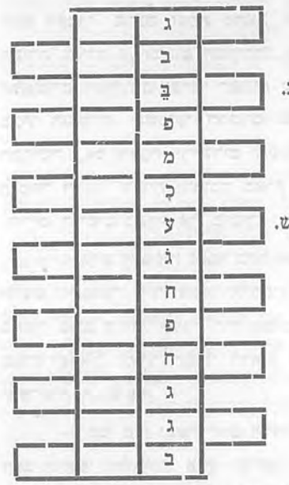

א. מחסה.
ב. משפחה.
ג. עשות חמאה וחלב.
ד. עוף.
ה. עת.
ו. עיר גדולה.
ז. נבחרים לעמד בראש.
ח. כסיל.
ט. כבשה.
י. גאלו.
יא. מרמה.
יב. עובד בגן.
יג. טפה.
יד. ברור.

בטורים הראשון והאחרון מלמעלה למטה תמצא שתי מלים לכבוד תלמידי הכתה ח'.

יוסף שנידר (כתה ח"ב)

כוס תנחומים

לחברנו היקר דוד

במות עליו אביו

ר' אברהם יצחק מינץ הי"ד

שנרצח בידי מרצחים נתעבים

הבריו המתאבלים עמו

תלמידי הכתות ח"א וח"ב ומוריהם

בְּרָכוֹת

אחולינו הלבביים לחברינו היקרים:

הוכמן יצחק, וינקלר בעז, טיקטינסקי זאב

ושימל שמואל

ליום הכנסם למצוות

יהי רצון שיזכו להיות בנים נאמנים לעמם ולהוריהם

חבריהם תלמידי הכתה ח"א ומחנכם

שפע ברכות לחברינו החביבים:

גדליהו וינוגרד ועזי טמיר

ליום מלאות להם י"ג שנה

עלו והצליחו בכל אשר תפנו וזכו להיות בבוני ארצנו

חבריכם תלמידי כתה ח'ב ומחנכם

ברכתנו הנאמנה שלוחה לחברינו:

הר־צבי דוד וחבשוש דוד

במלאת להם י"ג שנה

תלמידי הכתה ז"א ומחנכם

לחברינו היקרים

בני המצוה

אלברנס י., וולולסקי א.; פרחודניק א.,

שורצשטיין א., שויקי מ.

ברכת אשר והצלחה

תלמידי כתה ז"ב ומחנכם

ברכת אשר והצלחה לרעינו בני כתחנו:

הפנר יעקב, לאבי דוד, ליברמן אפרים,

לספר רפאל, סנג'רו אברהם, קמחי ישראל,

רוגוז'ינסקי עקיבא, שרויטמן גבריאל.

לחג בר מצוה שלהם

חבריכם תלמידי כתה ו"א ומחנכם

מקרב לב נברך את חברינו היקרים:

זרחי יוסף ושושני חיים

ליום הכנסם למצוות

היו בנים מסורים להוריכם ולעמכם ולמוריכם

תלמידי הכתה ו"ב ומחנכם

נדפס בדפוס „ציון" רוהלד, ירושלים

עם כניסת **„חברנו"** לשנת העשרים
אנו מאחלים לו שימשיך בדרכו בה הלך זה
תשע עשרה שנה:
עלה והצלח והשתכלל מגליון לגליון
בשם הכתה ו'א
דוד אחיטוב ויעקב קוטיק

אנו מאחלים **ל„חברנו"**
שפע ברכות והצלחה בעבודתו הנאמנה
בשם הכתה ו'ב
מלץ שלמה. בנימין פישר

„חברנו" החביב,
מלאו לך עשרים שנה. מה דל וקטן
היית בשנותיך הראשונות ועתה מה
גדלת ופרחת! הננו מברכים אותך:
עלה, פרח וגדל וישמחו בך
ילדי בית הספר.
בשם הכתה ה'א
דבשני, לבנון.

אנו מברכים את עתוננו **„חברנו"**
במלאת לו עשרים שנה
ונקוה לזכות לחג את חג יובלו.
תלמידי הכתה ה'ב

אנו מברכים את **„חברנו"**
למלאת לו עשרים שנה
יהי רצון וימשיך שנים רבות במפעלו החשוב
לטובת ילדי בית הספר.
תלמידי הכתה ד'א

ברכה **ל„חברנו"** היקר
במלאת לו עשרים שנה
תלמידי הכתה ד'ב

אנחנו מברכים את עתוננו **„חברנו"**
שיזכה להתקיים עוד שנים רבות ושתלמידי
כתתנו יזכו לכתב בו חבורים יפים.
בשם הכתה ג'א
דוד צפלוביץ, מיכאל ישעיה

אנו מברכים את **„חברנו"** הנאמן
שיאריך ימים ויגדל ויפרח
בשם הכתה ג'ב
יצחק עפרוני, עמוס שולברג

אנו מברכים את **„חברנו"**
ליובלו העשרים
ונשמח להדפיס בו חבורים רבים.
תלמידי הכתה ב'א

אנחנו מברכים את עתוננו היקר
„חברנו"
ליום מלאת לו עשרים שנה
שיאריך שנים ויערוך את חבורינו
מהכתה ב' ועד הכתה ח'.
בשם הכתה ב'ב
אדם שפטריק, בלפור נחום

הננו מברכים את **„חברנו"**
האהוב והיקר
ליובלו העשרים
תלמידי הכתה א'א

אנחנו מברכים את **„חברנו"** החביב
ליובלו העשרים
תלמידי הכתה א'ב

„חַבֵּרנוּ" בֶּן הָעֶשְׂרִים

חג לנו, תלמידי בית הספר, חג גדול! חברנו הנאמן „חברנו" נכנס עם הגליון הזה לשנת העשרים לקיומו. עתון קטן זה היוצא בבית ספרנו בסדר ובקביעות נתחבב על כלנו ובקצר רוח נחכה להופעת גליונותיו. יקר לנו העתון, כי על כן עתוננו הוא, יציר כפינו ופרי מאמצינו. „חברנו" חבר ואח הוא לכל התלמידים וכל אחד מהם מוצא את גליונותיו פתוחים לפניו להביע בהם את רגשיו ואת מחשבותיו. אפילו קטני חברינו, תלמידי הכתות הנמוכות, מוצאים בו את מקומם לספר בלשונם הדלה והתמימה על חייהם ועל רשמיהם בבית הספר ובבית.

„חברנו" הקים זה תשע עשרה שנה ראה חליפות ותמורות רבות בארץ ומחוצה לה, ובגליונותיו הרבים שיצאו, למן יום הוסדו ועד עתה, משתקפים חיי התלמיד העברי בארצנו בשנות בנין ופריחה ובשנות הרס וחרבן.

בשם כל תלמידי בית ספרנו אנו מברכים את עתוננו היקר:

שא ברכה, חברנו הנאמן, על כל הטוב והטהור שזרעת על תלמי לבנו, ומי יתן ונזכה לראותך משגשג ומתפתח עוד שנים רבות.

צמח וגדל!

דוד סימן טוב (כתה ח"ב)

בַּיָּמִים הָהֵם וּבַזְּמַן הַזֶּה

(משיחתו של אבי)

...אשריכם, ילדים — פנה פעם אבי אלינו בשבתנו יחד ליד האח המבוערת — שזכיתם להולד בתקופה החדשה. מה אתם חפרים? הוריכם דואגים לכם ומספקים לכם את כל צרכיכם. אתם לומדים בבתי ספר חדשים מפי מורים טובים המחבבים ומפנקים אתכם ובשנות שלום הם מטילים אתכם במושבות ארצנו ובעריה. כל ימיכם הם ימי שעשועים וצחוק, כדור רגל וכדור יד. אני בילדותי לא הייתי מאושר כמוכם. מימי ילדותי הראשונים הייתי כלוא תמיד בחדר וגופי הרך כאב מרב המהלומות שנתכו עליו. זוכרני, ילד כבן שלש הייתי בשעה שזקנכם הרכיבני על כתפיו והביאני אל החדר. זה היה בית קטן ודל, שרק חלון אחד היה בו, מסורג בסריגי ברזל, כבית כלא. באמצע החדר עמד שלחן שבור בעל שלש רגלים. ה„חכם" ישב בראש ולפניו ומסביביו ישבו התלמידים על ספסלים רעועים ולמדו בלא חשק. זמן קצר אחרי הכנסי ל„חדר" הספקתי להכירו היטב. מכות ומהלומות, צביטות וצרימות היו מנת חלקנו. על כל חטא קל — מהלומה. מהו חטא קל? אם פטפט, דרך משל, הילד עם חברו או גרע עינו מהחומש הרי זה חטא קל וגם ענשו קל: ה„חכם" זורק אל הילד ש„חטא" את השוט והוא בעצמו חיב להביאו למורו כדי שיכהו, ואוי לו לילד המסרב לעשות זאת. הוא מקבל אז „מנה אחת אפים". אם ינסה הנאשם להתחנן למורו לאמר: „אנא, חכם, סלח לי אך הפעם." וקרא החכם: „שתים!" הֵינו, שתי מהלומות. ואם יוסיף להתחנן אליו יקרא החכם: „ארבע!" פירושו, ארבע מהלומות וכן על זה הדרך. באין ברירה יגש הילד בהכנעה אל הרבי ויספג מהלומות על ימין ועל שמאל. ומהו דינו של ילד שחטא חטא גדול ושחק עם כלב? — פַּלָּקָה!

החכם בוחר בשני ילדים והם קושרים את רגלי החוטא בחבל והוא מכה בשוט על כפותיו והכאב איום ונורא. שאר הילדים מריעים בפקודת החכם: „ככה יעשה לנער אשר ישחק עם כלבים".

ומחזות כאלה נשנו כמעט בכל יום. לנו לא היה גם יום חפש אחד בימות החול ולא רק לתלמידים לא היה יום מנוחה אלא גם ל„חכם". הוא לא עזב את החדר גם לרגע קטן. גם ביום השבת לא היינו חפשים לגמרי. אחרי תפלת שחרית בשבת היינו הולכים לחדר. החכם היה אוכל את החמין ואנחנו היינו קוראים לפניו פרקי תהלים. רק בחג אחד היינו חפשים במשך שמונה ימים רצופים ולכן צפינו לו במשך כל השנה בכליון עינים ממש. חג החנכה היה זה. אוי, כמה אהבתי בילדותי את החג הזה וכמה הצטערתי כשעבר! את שמונת ימי החג היינו מבלים בשמחה ובהלולים. היינו קמים בבקר ומחזירים בשירה וברקוד על בתי ירושלים וכל בעלת בית כבדתנו בדבר מה: בעגבניה, בבצל, בקמח, בארז ובשמן וחסוכת בנים נתנה מנה כפולה ומכפלה. את כל המנות האלה היינו שמים בשקים ובערב היינו עושים סעודה ומזמינים אליה גם את הורינו. היינו אוכלים ושותים ורוקדים ברחובות העיר עד שעה מאוחרת בלילה.

אלה היו ימי השמחה המעטים במשך שנות למודי בחדר.

— אבא — פנה פתאם אחי הצעיר ממני — גם אנחנו חוגגים את חג החנכה בלב שמח. בבית הספר מציגים הצגה וחנכיה חיה, מדקלמים שירים ואוכלים סכריות ולביבות והמורים מספרים לנו ספורים יפים.

— יפה דרשת, בחור טוב שלי — ענה אבי — אכן גדול ההבדל שבין הימים ההם ובין הזמן הזה. חגיגת החנכה בזמן הזה יפה אמנם הרבה יותר מאשר היתה בימי, אך אתם, ילדי הדור החדש, שהרבה ימי חפש וטיולים ושמחות לכם, אינכם מסוגלים כלל להרגיש מה שאני הרגשתי בשמונת הימים ההם, ימי החפש היחידים שהיו לי בילדותי.

בזה סים אבי את שיחתו. השעה היתה כבר מאוחרת ומהרנו לעלות על משכבותינו. ואני, בשכבי במטתי עוד הוספתי לחשב על ילדות אבי ועל ילדותי אני.

כבוש ובנין

ישראל פרידמן (כתה ה"ב)

חַג הָאוֹר

ימי החנכה קרבים והולכים ולבי מה מצפה להם, כי אוהב אני מאד את החג הזה. את חג החנכה אנו מכבדים באורים, בשירות ובתהלות. כל בית בישראל מואר באור המְנֹרות, אך כמה דל האור הזה לעומת האפלה הגדולה האופפת כיום את עמנו האֻמלל? מה גדולים ואיומים יסוריהם של אחינו היהודים בפולניה ובגרמניה! מליוני יהודים נעשו הפקר לחיתו טרף. ילדים יהודים קטנים, עצמנו ובשרנו, גועים ברעב ובקור. פליטים יהודים לרבבות נודדים על פני ימים ויבשות. ואין חומל עליהם וכשהם מגיעים סוף סוף אל חופי ארצנו באים שומרי הגבול ומשגיחים בשבע עינים על כל פליט ופליט. בלי רגש רחמים מחזירים הם לעתים קרובות את האומללים ללב ים. אכן, מי יתנה את צרותינו! אולם כשצר לי על אחינו הסובלים אני מביט אל נרות החנכה ומקוה למצוא באורות האלה תנחומים. ידוע אדע, כי גם אז, לפני אלפי-שנים, קדמו ימי חושך רבים ליום הנצחון הגדול. האויב היוני החזק כבש אז את כל הארץ וטמא את ירושלים עיר הקדש וחלל את בית המקדש והשאיר במקרה פך שמן קטן והנה התרחש נס: גבורי ישראל המעטים ובני מתתיהו החשמונאי בראשם נצחו את היונים העצומים ושחררו את הארץ ואת העם העברי ופך-השמן הקטן הספיק להאיר שמונה ימים. ומחשבה באה בלבי: עלה יעלה בידי הקמץ הקטן מבני עמנו, שבא לבנות את ארצנו לחדש את נעורי עם ישראל. למראה החשך הרב שבארצות הגולה נמצא נחומים באור העולה בארץ הקדושה. הישוב העברי גדל בארץ והוא עוד ירבה ויגדל. חלוצינו וגבורינו בונים את המולדת ומכשירים אותה לקליטת עולים חדשים. ויום יבוא ודברי נביאינו יתקימו במלואם. עם ישראל יתקבץ מכל תפוצות הגולה אל ארצו ויחיה בה חיי חרות כבשנים הקדמוניות ואז יאיר אור חדש על ציון וירושלים.

בית יוסף

בִּזְמַן־חֲרוּם

א

סֶכֶר

בבקר אחד נגשתי כרגיל אל השלחן לשתות כוס קפה. אמי הטובה הגישה לי את הקפה ורציתי לשים בו שלש חתיכות סכר, כי אוהב סכר אני מילדותי.

— הטרם תדע, בני, — העירה לי אמי בתרעמת קלה — כי מלחמה בעולם והסכר אפס כמעט מן השוק?

— ידעתי, ידעתי — עניתי ונכנעתי לגורלי ושמתי בו רק שתי חתיכות, אך הקפה היה בפי מר כלענה.

לא יצאו ימים רבים וחדשה נהיתה בבית: במקום סכר רגיל הובא אלינו סכר דק. אמי פנתה אלי גם הפעם ואמרה: מהיום נסתפק גם בסכר דק. הגזרה הזאת קשתה עלי ביותר ואמרתי:

— לא אשתה קפה, אם לא תתני לי חתיכות סכר אחדות כאשר הסכנתי תמיד. אולם אמי הזכירתני כי רבו היום הילדים אשר גם זה אין להם. אחרי שמעי דברי אמי נסתתמו כל טענותי ושוב נכנעתי לגורלי וקבלתי עלי לַמֵּק את הקפה בסכר הדק, שבחלתי בו תמיד.

וראה זה פלא! הפעם ערב הקפה לחכי ולא הרגשתי עוד בו כל שנוי...

מרדכי סטנצקי (כתה ז"א)

ב

גֶּפֶט

בקר. אני שוכב עדין במטתי הרכה ומתכונן להתהפך לצד השני ולהרדם — והנה קול אמי קורא אלי:

— קום, בני, ורוץ אל "התור", אולי תשיג מעט נפט כי אין לנו במה לַחֲלוֹט את התה.

לשמע דברי אמי קפצתי מיד מעל מטתי, שמתי עלי בחפזון את בגדי ומהרתי החוצה כשפח ריק בידי. השעה שעת בקר מוקדמת. החניות סגורות עדין ברובן. אני רץ וחושב בלבי: ודאי אהיה הראשון בתור!

נגשתי למקום חלוקת הנפט והנה — אכזבה: קדמוני זריזים ממני. שורת פחים ארכה לפני ולידם המון אנשים.

— אהה! — הרהרתי — אבדה תקותי להביא מעט נפט הביתה, כי איך אוכל להדחק בין הקהל הרב הזה ואני קטן וחלש? ומחשבה עברה בלבי לחזור הביתה, אך ברגע זה שמעתי שמישהו קורא אלי: הפניתי את ראשי והנה קרובי עומד גם הוא בתור. הוא משכני אליו והכניסני לשורה על ידו.

מרגע לרגע מתרבה והולך הקהל והוא גם מגון מאד: ספרדים, אשכנזים, פרסים, בגדדים, תימנים וקורדים. כלם עומדים בשורה הארוכה ומחכים בכליון עינים לפתיחת חנות הנפט. פתאם פרצה קטטה בין מספר אנשים וכעבור רגע קטן היא הופכת למלחמת אגרופים. השוטרים משתדלים להשכין שלום, אך הפחים עפים לכל צד. הנלחמים בועטים ברגליהם ומכים על ימין ועל שמאל. סוף סוף עלה בידי השוטרים להשקיט מעט את הנצים והנה גם הישועה באה: חנות הנפט נפתחה בשעה טובה!

— סבלנות, סבלנות, לא להדחק — קורא אחד מהקהל והוא הוא הראשון בין הדוחקים והמתפרצים...

— חכו, הלא תהרסו את החנות — עולה אי משם קול תחנונים — שמרו על התור ואני מבטיחכם שכל אחד יקבל את חלקו.

אולם אין הקהל נשמע. הכל רוצים להיות בין הראשונים. ראו השוטרים שההמון מתפרץ ואי אפשר להשתלט עליו מיד צוו לסגר את החנות והקהל שב אבל וחפוי ראש.

ואני בפח ריק יצאתי מן הבית ובפח ריק שבתי...

יעקב מזרחי (כתה ז"ב)

ג

אוֹנֶרֶת הַנֶּפֶט

על יד בתי ההונגרים עומד זה שבועות מספר "תור" גדול ומחכה לחלוקת הנפט. שוטרים אנגלים חסונים וזקופי קומה משגיחים בשבע עינים שהחלוקה תעשה בצדק ושכל אחד מהקהל לא יקבל למעלה מרבע הפח. בין המון האנשים מתבלטת אשה זקנה, קמוטת פנים וכפופת קומה, היושבת על פחה ומחכה תּוֹרָהּ. איש אנגלי אחד נגש אליה והביט בפניה. ברור לו שראה אותה פה פעמים רבות, אך לא אמר דבר ובהגיע תּוֹרָהּ נגשה זו אל הנפטן וקבלה רבע הפח. הזקנה הלכה לה שמחה וסחבה את הפח הכבד ולא הרגישה שהאנגלי הולך אחריה. כשעמדה לנוח נגש אליה האנגלי ואמר בקול רך: "הן אשה זקנה את. הבי לי את הפח ואשאהו לביתך". "תודה" — ענתה האשה — על חמלך על אשה תשושה כמוני. אמרה — ונתנה לו את הפח והלכו, היא לפניו והוא אחריה. הגיעו לביתה והאנגלי נכנס פנימה שם את הפח על הארץ, התכופף מעט וראה והנה פחים רבים מלאי נפט עומדים מתחת למטתה. האנגלי התרגז ונזף באשה ואמר לה: "הלא תבושי, זקנה, אגרת לך פחי נפט רבים ואת מוסיפה לעמד בתור יום יום וגוזלת מאנשים רבים נפט". הזקנה נעלבה והתנצלה, אך האנגלי לא שם לבו להתנצלותה ולתחנוניה ולקח אתו את כל הפחים והשאיר לה רק שלשה מהם. מאז חדלה הזקנה לעמד בתור.

נחמיה ברוינר (כתה ה"ב

נוטרים עברים

הָעֲבוֹדָה בַּגִּנָּה

לפני שבועות אחדים הודיע לנו המורה, כי נצא לעבודת הגנה. הילדים שמחו לבשורה הטובה ויצאו במרץ ובשמחה לעבודה. קדם כל נקינו את המגרש והכשרנוהו לגנה. המורה אמר לנו כי נביא כלים ולמחרת הביאו אחדים ואחדים לא הביאו. אלה שהביאו אתם כלים עבדו והצליחו לעשות הרבה ואלה שלא הביאו לא יכלו לעשות כלום. הם עמדו וקנאו בחבריהם העובדים. למחרת הביאו כלם כלים ועבדו בחריצות ובששון. מדדנו את החלקה וחלקנוה לערוגות ערוגות, כדי שהילדים לא יריבו ביניהם. רחב כל ערוגה נקבע למטר אחד, ורחב השביל חצי מטר. לכל ערוגה נתמנו שני ילדים ועליהם הוטל לדאוג רק לערוגתם בלבד. המורה הראה לנו כיצד לעדור את האדמה. ביום אחד התחיל בשעת העבודה לרדת גשם, הוא היורה. הילדים נכנסו לכתה ללמוד, אבל למחרת המשכנו בעבודה ואנחנו מקוים כי הגנה תתן לנו יבול טוב ויפה.

סלמן יעקב (כתה ו"ב.)

בְּכַפַּר אוֹרִיָּה

באחד מימי הקיץ הבטיח לי אבי שנערך טיול לכפר אוריה ונבקר את משקו של יוסף הגנן. שמחתי מאד לבשורה הזאת וידעתי כי אבי יקים את הבטחתו. הגיע יום הטיול. קמנו בשעה מוקדמת בבקר. השמש אך זה יצאה מנרתיקה להאיר על הארץ ולחמם בקרניה את כל היקום. אמי הכינה צידה לדרך ושמה אותה בתרמיל וכלנו יצאנו מהבית. שעות אחדות הלכנו ובעשר שעות הגענו לכפר. נכנסנו לבית יוסף והוא שמח לקראתנו וספר לנו על חייו בכפר. אחרי שעת מנוחה קצרה יצא אתנו יוסף אל גן הירק אשר על יד ביתו. בראשונה הראה לנו את ערוגות הפרחים אשר לו ואחר הביאנו אל הירקות, יגיע כפיו. ומה רבים ומה רעננים היו הירקות בגנו! ראיתי חצילים, עגבניות, דלעת, כרוב, תרד, חסה, בצל, שום, גזר, קשוא ומלפפון. משם הלכנו אל עציו. ביחוד מצאו חן בעיני שני אקליפטוסים גבוהים. ישבנו לנוח ויוסף הוסיף לספר לנו על יפי הכפר ועל עבודת האכרים. מתוך דבריו הבנתי כי עבודה קשה יעבדו אנשי הכפר אך חייהם שקטים ונעימים. כשגדל החם הלכנו אל אחיו מנשה והוא הרכיבני על פרתו החומה. אשת מנשה הזמינה אותנו לאכל ואחרי האכל יצאנו לטיל מסביב למושבה וטילנו עד שקיעת החמה. אז הוציא מנשה מתחת לרשת את דליי החלב ויצקו לכדי „תנובה". הגיעה שעת החזרה ויוסף לוונו עד האוטומוביל ונפרד ממנו ואנחנו חזרנו ירושלימה.

נתן ברנשטיין (כתה ה"ב)

שעור בתלמוד בקבוצת „רודגס"

נְטָעִי

לפני שבועים ימים בקשתי מאבי שיביא לי זרעים של ירקות. אבי מלא את בקשתי והביא לי את הזרעים. אז התעורר בי מרץ לעבוד בגן. קדם כל נקיתי את המגרש וחלקתיו לארבע עשרה ערוגה ובכל ערוגה חפרתי ארבע עשרה גומות ובכל גומא שמתי זרע וכסיתיו בעפר ורשמתי בפתקא מה שזרעתי, למשל: עגבניות, גזר, אפונה, צנון ותפוחי אדמה. אחרי היורה נבטו הזרעים וכשיבשילו הירקות אתנם לאמי ואשמח אותה ביגיע כפי. ואני מציע לכל חברי שגם הם יעשו כמוני.

אריה פניגשטיין (כתה ה"ב)

י"א בְּנוֹבֶמְבֶּר מַדּוּעַ?

ביום י"א בנובמבר, לשנת 1918, הכריזו המעצמות הלוחמות שביתת נשק. הרבה דם נשפך עד אז, הרבה ערים וכפרים נהפכו לתלי שממה עד שנגמרה סוף סוף מלחמת העולם וגרמניה שואפת הקרבות נכנעה לפני אנגליה וצרפת. בימי מלחמת העולם מלך בגרמניה הקיסר וילהלם השני והוא הוא ששלף את חרבו מתערה ויצא למלחמה, לשפך דמי אנשים ולהחריב מדינות. אנגליה וצרפת הזהירוהו לבלתי הָחֵם, אך הוא בגאותו הרבה לא הטה אזן קשבת לדבריהן ונלחם עד שנחל תבוסה שלמה. יום שביתת הנשק הפך ליום זכרון וליום אבל על הקרבנות הרבים שנפלו בעולם וכבדוהו מדי שנה בשנה בעמידת „דם" לרגעים מספר. השנה בטלו השלטונות את טקס „שביתת הנשק" — ובצדק! איך אפשר כיום לחג את יום שביתת הנשק בשעה ששוב התלקחה תבערת המלחמה? ומי אשם במלחמה זו? שוב גרמניה! מנהיגה הגס והאכזר היטלר הרשע פתח במלחמה, חרף אזהרות צרפת ובריטניה והרס את פולניה והתנקם ביהודים. מעצמות הברית אנגליה וצרפת הכריזו עליו מלחמה הנמשכת עד היום. היטלר הוא שונא הבריות ושואף לשעבד אליו את כל המדינות הקטנות ולהכחיד את כל היהודים. אך מזמתו לא תקום כי סופו יהיה מר, כסופם של כל צוררי היהודים, ואנו מקוים שנזכה לראות במפלתו הקרובה.

שלמה מרגובסקי (כתה י"ב)

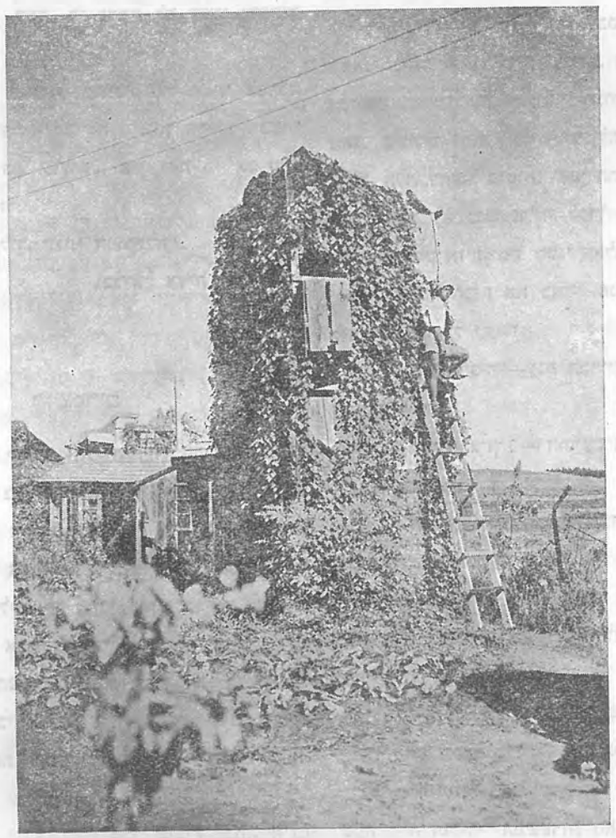

צַעַר בַּעֲלֵי־חַיִּים

א

יוֹנָתִי הַגַּלְמוּדָה

צחה משלג צחור היתה יונתי ויחידה נשארה לי מכל אחיה ואחיותיה שנשחטו ונאכלו.

מטבעי אוהב בעלי חיים אני, וביחוד עזה אהבתי ליונים וזו, היונה, חביבה היתה עלי ביותר.

השובך הגדול, בו שכנה, היה מתרוקן והולך מיום ליום ולבסוף נותרה לבדה, בודדה, גלמודה.

— יונתי, יונתי, מה לך כי קדרו פניך?

— יונתי, יונתי, מה לך כי תשבי נוגה?

יונתי כמו חשה, כי כמקרה אשר קרה את כל קרוביה יקרה גם אותה והכינה עצמה לגורלה המר. על כן אבלה תמיד והגתה נכאים ומדי גשתי אליה ללטפה עבר עליה רטט, כי נדמה לה שאני מוציאה לשחיטה.

בבקר אחד נגשתי, כדרכי, אל יונתי לברכה וללטפה, אך מה נדהמתי למראה השובך הריק! הבטתי ארצה-והנה כתמי דם ונוצות... אין זאת כי אם טרף טרפה החתול האכזר.

לבי, לבי, עליך, יונתי האומללה!..

גבריאל הדיה (כתה ו״ב)

ב

כֵּן־צְפָרִים

פעם אחת יצאתי אל השדה הקרוב לביתנו לקטוף סתוניות. בדרכי ראיתי עץ ועליו קן צפרים. עמדתי כמרחק אל המקום ורציתי לראות את הצפרים. פתאם נפלה מהקן צפור אחת, כשהיא מתבוססת בדמה וכעבור רגע רץ אליה ילד ערבי קטן להרימה. שאלתי אותו: למה הרגת את הצפור? והוא ענה בכעס: למי זה נוגע הדבר? הצפור שלי ולא שלך. אני קלעתי בה אבן ולא אתה! בינתים פרפרה הצפור ופשטה רגליה ומתה. גרשתי את הילד וגמלתי עם הצפור חסד וקברתיה בשדה.

צבי שיבין (כתה ה״ב)

צבי מיטשניק (כתה ז״א)

הִתְנַפְּלוּת בְּרִיוֹנִים

ביום חלוקת התעודות קרה הדבר.

אותו יום הייתי שמח ביותר, שמחתי על התעודה הנאה שקבלתי ועל ימי הפגרה שהתחילו. לפנות ערב סָרַהַב בי אבי להפסיק את קריאת הספר המעניין שהייתי שקוע בו ולצאת מעט לשחק בשכונה. נעניתי לו ויצאתי החוצה. רק צעדתי מספר צעדים בא לקראתי חברי ושניהו הלכנו לנו להנאתנו. אני ספרתי על ציוני אני וחברי ספר לי על ציוניו הוא. עוד אני מהלך עם חברי — ופתאם נחתה עלי מהלומה חזקה ואחריה הרגשתי כלחיצת-צבת בצוארי. הפניתי את ראשי והנה שני בריונים הלבושים מדי-שוטרים אנגלים מכתרים אותי ואחד מהם מכני וחוזר ומכני בלי רחמים ובאכזריות מרובה ולבסוף הטילני על הארץ כשאני כואב ונאנק מרב יסורים. חברי הספיק להמלט ומרחוק ראיתי את ריצתו המגוחכת, כי שמן הילד מאד. בינתים חשה אלי אמי להצילני מידי הבריון אולם הלה דחפה בגסות. אמי התחילה לקרא לעזרה ושום איש לא נגש אליה. לקול צעקותיה יצאו אבי ואחי ואז רק אז הרפה ממני האלמוני.

—למה הכית את בני — פנה אליו אבי — והוא לא עשה לך כל רעה?

—הוא הרגיזני—ענה הבריון אנגלית בקול יבש ובקרירות רוח.

—מתי הרגיזך? — התרעם אבי — בני ילד שקט ומנומס מטבעו...

—הוא הרגיזני — חזר האכזר על דבורו הראשון ונסה להתנפל גם על אבי.

אז התערב בדבר חברו של האלמוני ואמר למתנפל: „נסתלק, לא כדאי לנו להכנס בעסק זה״ ומיד הלכו להם.

בשעת השיחה הרתחנית שבין אבי ובין הבריון נמלטתי על נפשי הביתה. אמי נכנסה הביתה כשפניה חורים כסיד והתחילה לבדק את גופי הכואב. לא יצאה שעה קלה ופקידי המשטרות האזרחית והצבאית באו

לגבות פרטים. כל הלילה ההוא לא ישנתי מרב מכאובים. למחרת בקרני רופאנו החביב הד״ר אפרים הלוי, בדקני כדרכו בדיקה מעולה ואמר שאני טעון מנוחה גמורה למען אשקיט את עצבי המתוחים, ימים אחדים שכבתי במטה ואורחים רבים בקרוני וביניהם מנהלי מר אילן כשירדתי מהמטה הוטל עלי לשבת בבית במשך שבועות. כעבר זמן זה שבתי לאיתני בגופי, אך לא ברוחי, הייתי מזעזע עד היסוד ופחדתי מפני כל אדם. בלילה בעתוני חלומות רעים על בריונים ומהלומות. נסעתי ביתה הכרם אל דודי בן ציון ושם הבראתי כליל, אולם עד היום מנקרת במחי מחשבה זו: איך לא יבושו ולא יכלמו אנשים מבוגרים להתנפל על ילדים באישון לילה ולהכותם מכות אכזריות על לא און עשו?

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חֲבוּרַי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א

מַחֲלַת אָבִי

פַּעַם אַחַת שָׁבְתִּי הַבַּיְתָה וְרָאִיתִי שֶׁאָבִי הַיָּקָר שׁוֹכֵב בְּמִטָּה וּפָנָיו חִוְרִים מְאֹד. שָׁאַלְתִּי אֶת אִמִּי בַּחֲרָדָה:

— „מַה לְּאַבָּא?״

— „אַבָּא חוֹלֶה״ — עָנְתָה אִמִּי בְּעֶצֶב.

וְהִנֵּה נִפְתְּחָה הַדֶּלֶת וְהָרוֹפֵא בָּא, בָּדַק אוֹתוֹ, נָתַן לוֹ רְפוּאָה וְהָלַךְ לוֹ. בַּלַּיְלָה קָרָאוּ לוֹ עוֹד פַּעַם וְהוּא אָמַר שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְמִין אֶת הַד״ר יוֹסֵף. בָּא הַד״ר יוֹסֵף וּבָדַק אוֹתוֹ גַּם הוּא וְאָמַר שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ תַּיְכָף נִתּוּחַ. מִיָּד הִזְמִינוּ טַקְסִי וְהִסִּיעוּ אֶת אָבִי לְבֵית הַחוֹלִים „הַדַּסָּה״. לְמָחֳרָת בַּבֹּקֶר בִּשְּׂרָה לִי אִמִּי שֶׁאַבָּא מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ טוֹב וְשָׂמַחְתִּי מְאֹד. מֵאָז נָסְעָה אִמִּי לְעִתִּים קְרוֹבוֹת לְבֵית הַחוֹלִים לְבַקֵּר אֶת אָבִי. עָבְרוּ שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְאָבִי שָׁב הַבַּיְתָה בָּרִיא, אַךְ הָיָה חָלָשׁ מְאֹד. בְּבֵית הַחוֹלִים אָמְרוּ לְאָבִי שֶׁעָלָיו לִנְסֹעַ לְבֵית הַבְּרָאָה, אַךְ הוּא לֹא הִסְכִּים, כִּי הִתְגַּעְגֵּעַ עָלֵינוּ וְרָצָה לִהְיוֹת אִתָּנוּ. בָּא הָרוֹפֵא וְאָמַר לוֹ, שֶׁאִם לֹא יִסַּע לְבֵית הַבְּרָאָה יִצְטָרֵךְ לְשָׁכַב בַּבַּיִת חֲצִי שָׁנָה. בִּקַּשְׁנוּ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּסַּע וַאֲנִי הִבְטַחְתִּי לוֹ שֶׁאֲבַקֵּר אוֹתוֹ. אָבִי שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ — וְנָסַע.

וַאֲנִי מוֹדֶה לֵאלֹהִים עַל שֶׁשָּׁלַח לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה.

אליעזר גנזל (כתה ד״א)

ב

זְרִיזָה וְנִוְרִיָּה

כַּפָּה יֵשׁ לִי וּשְׁמָהּ זְרִיזָה, כִּי זְרִיזָה הִיא מְאֹד. הִיא נוֹבַחַת עָפָה עַל הַחֲתוּלִים וּמִתְנַהֶגֶת בְּנִמּוּס. כְּשֶׁאֲנִי חוֹזֵר הַבַּיְתָה הִיא רָצָה לְקָרָאתִי בְּשִׂמְחָה וּמְלַקֶּקֶת אוֹתִי בְּלֶשׁוֹנָהּ. פַּעַם, כְּשֶׁחָזַרְתִּי מִבֵּית הַסֵּפֶר הַבַּיְתָה, לֹא בָאָה לְקָרָאתִי כְּדַרְכָּהּ תָּמִיד. חִפַּשְׂתִּי אוֹתָהּ בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת וְלֹא מְצָאתִי אוֹתָהּ. שָׁאַלְתִּי אֶת חֲבֵרַי, אוּלַי רָאוּ אוֹתָהּ וְכֻלָּם עָנוּ לִי: לֹא. הִתְגַּעְגַּעְתִּי עַל כַּלְבָּתִי הַנֶּחְמָדָה וְהִצְטַעַרְתִּי מְאֹד. עָבְרוּ שָׁבוּעוֹת אֲחָדִים וּזְרִיזָה אֵינֶנָּה. יוֹם אֶחָד וַאֲנִי שָׁב הַבַּיְתָה וְהִנֵּה — וְרִיזָה! הִתְבּוֹנַנְתִּי אֵלֶיהָ וְרָאִיתִי שֶׁהִיא רָזָה וַדַּלָּה. נָתַתִּי לָהּ לֶחֶם וְחָלָב וְהִיא אָכְלָה הַכֹּל בְּתֵאָבוֹן רָב. מֵאָז לֹא עָזְבָה אוֹתִי זְרִיזָה, אַף רָצִיתִי לְדַעַת אֵיפֹה הָיְתָה כָּל הַזְּמַן. מָה עָשִׂיתִי? פַּעַם אַחַת הָלַכְתִּי אַחֲרֶיהָ וְרָאִיתִי שֶׁנִּכְנְסָה לְמַעֲרָה וְהִינִיקָה שָׁם שִׁשָּׁה גּוּרִים קְטַנִּים וְנֶחְמָדִים, שְׁנַיִם חוּמִים, שְׁנַיִם שְׁחוֹרִים וּשְׁנַיִם לְבָנִים. שָׂמַחְתִּי מְאֹד וְהִתְחַלְתִּי לְטַפֵּל בְּגוּרֵי הָאֵם וּבְכָל יוֹם הֵבֵאתִי לָהֶם חָלָב וְלֶחֶם וְהֵם זָלְלוּ כָּל מַה שֶׁהִגַּשְׁתִּי וְגָדְלוּ וְהִשְׁמִינוּ.

שמעון הלברשטט (כתה ג״א)

ג

בְּמִשְׁמַר הַשְּׁלִשָּׁה

בִּימֵי הַחֹפֶשׁ הַגְּדוֹל נָסַעְתִּי אֶל דּוֹדִי הַגָּר בְּמִשְׁמַר הַשְּׁלִשָּׁה, בַּגָּלִיל הַתַּחְתּוֹן. דּוֹדִי הוּא בַּעַל מֶשֶׁק. יֵשׁ

לוֹ סוּסָה, שְׁתֵּי פָּרוֹת, תַּרְנְגוֹלִים תַּרְנְגוֹלוֹת, תַּרְנְגוֹלַי הוֹדוּ וּבַרְוָזִים. גַּם כֶּלֶב קָטָן לוֹ וּשְׁמוֹ לַבָּנוֹנִי, כִּי עוֹרוֹ לָבָן וְצֵת. דּוֹדִי רָתַם אֶת סוּסְתּוֹ אֶל הָעֲגָלָה וְנָסְעָנוּ אֶל חֻקַּת הַשָּׂדֶה שֶׁלּוֹ. שָׁשָׂה שָׁבוּעוֹת יָשַׁבְתִּי בְּמִשְׁמַר הַשָּׂשָׂה וּבָלַיְתִּי אֶת רֹב זְמַנִּי בַּשָּׂדֶה וְשָׂמַחְתִּי מְאֹד וּבְלִי חֶשֶׁק חָזַרְתִּי הָעִירָה.

אמציה פורמן (כתה ג״א)

ד

בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי

בְּכָל יוֹם שִׁשִּׁי אֲנַחְנוּ מְבִיאִים מִיל לַקֶּרֶן הַקַּיֶּמֶת. וְלִפְנֵי שֶׁכָּל אֶחָד מֵאִתָּנוּ שָׁם אֶת הַמִּיל בַּקּוּפְסָה הוּא מְבָרֵךְ כָּךְ:

״בָּרוּךְ אַתָּה ד׳ שֶׁהֶחֱיָינוּ וְהִקִּימָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לִגְאֹל אֶת אַדְמַת אַרְצֵנוּ, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל״.

וַאֲנַחְנוּ עוֹנִים וְאוֹמְרִים: ״בָּרוּךְ תִּהְיֶה!״ בַּשָּׂפָה הָרִבִיעִית מְסַפֵּר לָנוּ הַמּוֹרֶה סִפּוּר יָפֶה וּבַשַּׁבָּת אֲנִי מְסַפֵּר אוֹתוֹ לְהוֹרַי וְלַחֲבֵרַי.

טוביה דימנט (כתה ג״ב)

ה

סְבָלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּפוֹלַנְיָה

בְּכָל יוֹם אֲנִי רוֹאֶה בָּעִתּוֹן אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת: הִיטְלֶר הָרָשָׁע מְעַנֶּה אֶת הַיְּהוּדִים וּמַעֲבִיד אוֹתָם כְּפָרְעֹה. הַנָּאצִים גָּזְלוּ מֵהַיְּהוּדִים אֶת רְכוּשָׁם וְהֵם עַתָּה עֲנִיִּים מְאֹד.

לָבִי כוֹאֵב עַל אַחַי הַיְּהוּדִים וַאֲנִי מְקַוֶּה שֶׁעוֹד יָקוּם גִּבּוֹר בְּיִשְׂרָאֵל וְיַשְׁמִיד אֶת הִיטְלֶר וְאֶת חֲבָרָיו הָרְשָׁעִים וְיַצִּיל אֶת הַיְּהוּדִים מִיָּדָם, כְּמוֹ שֶׁהִצִּיל אוֹתָם לִפְנֵי לְמַעְלָה מֵאַלְפַּיִם שָׁנָה יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי.

בנימין סלובודסקי (כתה ג״ב)

ו

קִדּוּשׁ

כַּאֲשֶׁר שָׁבַתִּי בְּשַׁבָּת בָּעֶרֶב מִבֵּית הַכְּנֶסֶת בִּקַּשְׁתִּי מֵאִמִּי שֶׁתִּתֵּן לִי לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן. אִמִּי הִסְכִּימָה בְּרָצוֹן וְנָתְנָה לִי כּוֹס יַיִן וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְּקוֹל רָם וְצָלוּל אֶת הַקִּדּוּשׁ וְכָל בְּנֵי הַבַּיִת עָנוּ ״אָמֵן״. אַחַר יָשַׁבְנוּ אֶל הַשֻּׁלְחָן וְאָכַלְנוּ מַטְעַמִּים שֶׁל שַׁבָּת וְזִמַּרְנוּ זְמִירוֹת נָאוֹת.

אחיה שריזלי כתה (ג״ב)

ז

חַג הַחֲנֻכָּה

חַג הַחֲנֻכָּה הוּא חַג חָבִיב עָלֵינוּ. בַּחַג הַזֶּה אוֹכְלִים לְבִיבוֹת חַמּוֹת וּמְקַבְּלִים ״מָעוֹת חֲנֻכָּה״ וּמְשַׂחֲקִים בְּסְבִיבוֹנִים וּמְדַלְּיקִים חֲנֻכִּיָּה יָפָה. וְלָמָּה אֲנַחְנוּ חוֹגְגִים אֶת חַג הַחֲנֻכָּה? לְזֵכֶר הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁקָּר לַאֲבוֹתֵינוּ: הַיְוָנִים הָאַכְזָרִים בָּאוּ לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְטִמְּאוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. קָמוּ יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי וְאֶחָיו הַחַשְׁמוֹנָאִים וְנִלְחֲמוּ בַיְוָנִים וְנִצְּחוּ אוֹתָם. כְּשֶׁנִּכְנַס הַכֹּהֵן לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ מָצָא רַק פַּךְ שֶׁמֶן קָטָן וְחָשַׁב שֶׁהַשֶּׁמֶן יִסְפִּיק רַק לְיוֹם אֶחָד וְקָרָה נֵס וְהִסְפִּיק לְשִׁמּוֹנָה יָמִים.

שלום אשרי (כתה ב״ב)

ח

מַה טּוֹב לְחָיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל!

רַק לִפְנֵי שָׁשָׁה חֳדָשִׁים עָלִיתִי לָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַךְ לִי נִדְמֶה שֶׁנּוֹלַדְתִּי בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. כַּאֲשֶׁר בָּאתִי הֵנָּה לֹא יָדַעְתִּי אַף מִלָּה עִבְרִית אַחַת וְעַכְשָׁו אֲנִי מֵבִין הַכֹּל. גַּם אוֹתִי, כַּיְּהוּדִים אֲחֵרִים, גֵּרֵשׁ הִיטְלֶר הָרָשָׁע מִגֶּרְמַנְיָה. רָע הָיָה לָנוּ שָׁם מְאֹד מְאֹד. אָמַרְתִּי שָׁלוֹם לְסַבְתָּא שֶׁלִּי וְלַחֲבֵרַי וְנָסַעְתִּי לְטְרִיאֶסְט וּמִשָּׁם בָּאֳנִיָּה — לְתֵל אָבִיב. כַּאֲשֶׁר מָצָאתִי שָׁם אֶת אָבִי שָׂמַחְתִּי מְאֹד. מַה טּוֹב לִהְיוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל!

דוד מילר (כתה ב״ב)

ח

חֲלוֹם

בְּלֵיל שַׁבָּת חָלַמְתִּי חֲלוֹם:

אֲנִי יוֹשֵׁב לְיַד בֵּיתֵנוּ — וּפִתְאֹם אֲנִי רוֹאֶה הַרְבֵּה

אֲנָשִׁים רָצִים וּבִידֵיהֶם דְּלֵי מַיִם. נִבְהַלְתִּי וְהִתְחַלְתִּי לָרוּץ, וַאֲנִי רָץ וַאֲנִי רָץ עַד שֶׁבָּאתִי לִפְנֵי בֵּית בּוֹעֵר כֻּלּוֹ בָּאֵשׁ. אַנְשֵׁי הַבַּיִת בּוֹכִים. יְלָדִים קְטַנִּים רוֹעֲדִים. מֵרֹב פַּחַד הִתְחַלְתִּי גַּם אֲנִי לִבְכּוֹת וְלָצְעוֹק בְּקוֹל רָם. בְּרֶגַע זֶה פָּקְחְתִּי אֶת עֵינַי וְהִנֵּה אָבִי עוֹמֵד עַל יָדִי וְשׁוֹאֵל: לָמָּה צָעַקְתָּ?

וְיָדַעְתִּי שֶׁזֶּהוּ חֲלוֹם.

שלמה וינר (כתה ב״א)

״קְחֵנִי״

(עפ״י בדיחה ששמעתי)

שלשת אדירי העולם — מיסטר צ׳מברלן, הֶרֶר היטלר וסניור מוסוליני — היו מסֻבים יחד. נושא שיחתם היתה המלחמה העתידה. השלישיה התוכחה בהתלהבות, כל אחד מהם רצה להוכיח לחברו כי הנצחון יהיה לצדו. לבסוף נצנץ רעיון במוחו של מיסטר צ׳מברלין. הוא צוה להביא לפניהם חבית מים ובתוכה דג. כאשר עשו כבקשתו, אמר: כל המצליח לשלות את הדג בידו הוא יהיה המנצח במלחמה. ההצעה מצאה חן בעיניהם וכלם הסכימו לה פה אחד.

קפץ הֶרֶר היטלר הראשון, נגש אל החבית, הפשיל את שרוולו בחשיבות, הכניס ידו והעלה את הדג כשראשו מפנה למעלה. כפי הנראה לא נעמה לדג נגיעת ידו של הרר היטלר ונשך לו. זרקו הרר היטלר בצוחה ובפחי נפש החזירו לתוך החבית.

אחריו הזדרז סניור מוסוליני, הפשיל גם הוא את שרווליו בחשיבות ותפש את הדג בזנבו. גם נגיעתו לא נעמה, כפי הנראה, לדג, ועל כן טפח הדג בזנבו על פניו וזה זרקו מיד.

אחריהם נגש מיסטר צ׳מברלין אל החבית, עמד רגעים מספר וחשב, אחר כך בקש להביא לו כפית. רעיו הביטו בתמיהה על בקשתו זו. הביאו לו את הכפית. החל השר לשאֹב בה את המים מתוך החבית. רעיו לא יכלו להתאפק ויתפרצו בשאלה כמתוך פה אחד: מה מעשיך, מיסטר צ׳מברלין? ויען ויאמר: סבלנות, סבלנות, קדם אשאב את המים, והדג יתחנן בעצמו אלי: קחני!...

זאב לוינשטין (כתה ח״א)

בְּרִיאוּת הַתָּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

סִיּוּר בַּשְּׁוָקִים

אחות בית הספר הציעה לנו, לחברי ״אגודת הבריאות״, לַסֵּיֵר אתה את שוקי ירושלים ולעמד על מצבם ההיגייני והסניטרי. בתודה הסכמנו להצעתה ושמנו לדרך פעמינו. הגענו לשוק שכונת הבוכרים. הוצאתי את פנקסי וכל מה שראיתי העליתי על דפיו. גם שאר חברי עשו כמוני. הדבר הראשון שהסב אליו את תשומת לבי הוא הגג המכסה את כל השוק, שמרחוק יָדמה כחנות אחת וגדולה המחולקת למדורים מדורים. להט השמש אינו חודר דרך הגג. הרצפה משופעת וכל המים יורדים אל ביב השפכים. נכנסתי אל השוק פנימה והתבוננתי אל כל חנות וחנות ואין להעלים מהקהל את אשר ראו עיני: בחניות הפֵּרות והירקות צובאים מחנות-זבובים גדולים ואין יד אשר תניסם. בידי ירקן אחד ראיתי אמנם מקל קטן שבו הוא מנסה להבריח את הזבובים, אך כל עמל העלוב היה לשוא. נלאתה היד להכות ולחזור ולהכות בקהל ״בני הזמזומים״ האלה. והן יש תרופה פשוטה למכת זבובים זו: צריך לשים את הפרי מתחת לרשתות — וחסל!

ראיתי פֵּרות שלפי מראיהם מקומם צריך להיות בפח הזבל, אולם הירקן חס עליהם ומוכרם בחצי חנם. בחנות אחת מכר אדם אחד נעלים שהיו מונחות בין הפרות. לארך הרצפה ולרחבה מתגוללות קליפות לרב ואחד מחברינו החליק ונפל. חתולים נוהגים כאן מנהג חרות ומטילים ומיללים ומבקשים דבר מאכל אשר יערב לחכם. במקום אחד עמדו שתי ילדות שעיניהן

מלאות מוגלא ומכרו את הפרות והירקות. סרנו אל האיטליזים ועוד מרחוק עלה באפנו ריח חֶלֶב ובשר. כשקרבנו נדהמנו למראה המוני הזבובים שרבצו על הבשר, ואנחנו הן למדנו שהזבוב הוא מקור כל המחלות המדבקות!

משוק שכונת הבוכרים המשכנו את סיורנו לשוק מאה שערים וגם בו מצאנו מגרעות רבות. בלב כבד גמרנו את סיורנו וכל אחד מאתנו הלך לביתו. הסיור הזה לא לשם ענג ובלוי זמן נערך. כי אם לשם למוד והסתכלות ואמנם הרבה ראינו ולמדנו באותו יום.

דוד ויסמן (כתה ח"ב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

„בנתיב הפלא" ספור מאת לוין קיפניס.
הוצאת „דביר", תל אביב, תש.

ביד רועדת לקחתי את הספר החדש בידי, כי השם בלבד כבר הבטיח שספור מעניין לפני ואמנם רק התחלתי לקרא את העמודים הראשונים מיד רָתקתני אל הספור הנפלא ולא זזתי ממנו עד שקראתיו כלו. בספר הזה מספר הסופר על חיי ילד וילדה עבריים אשר בגהינום של גרמניה. הילדים האומללים האלה, כרבים ילדים יהודים אחרים, השלכו ליער למען ימותו בקור וברעב או יהיו לטרף לשני החיות. אך הילדים לא מתו ולא רצו למות. הנס הילד הפקח והחרוץ חפר לו בצפרני ידיו כמעט מערה למשכן לו. אגוזי היער היו מאכלו ומי המעין-משקהו. לימים מצא לו הנס ביער ילדה קטנה ושמה נגה ותהי לו לחברה ולאחות. זמן רב שכנו במערה והרפתקאות רבות עברו עליהם. לא פעם אחת היו לברות לשני הזאבים ולאחיהם הגאצים הדומים להם באכזריותם. אך הם גברו עליהם והמשיכו לחיות את חייהם במערה הנסתרת. דמעות רבות זלגו מעיני למקרא סבלות אחי היהודים בגרמניה ורציתי להיות עמהם יחד בצרה אחת. כשגבר צערי על יסורי אחי מצאתי עדוד לנפשי בפרק הנחמה שבספר, הוא הפרק הנקרא בשם „אגדת העליה ביום המקוה" ומה נמרצים ומנחמים דברי המחבר:

„כִּי כַּנִּרְעִין הַשָּׁמוּן בְּמַאֲפֵלָּ וְעוֹרֵג לְצָמִיחָה —
„כִּי כַּפַּעְנִין הַחוֹתֵר בְּמַצָּמָק וּבוֹקֵעַ לְפַּכּוֹת —
כֵּן יַצְרוֹג הָעָם, כֵּן יְפַסֵּס נָתִיב אֶל אַרְצוֹ.
כִּי אֵין מַעְצוֹר בִּפְנֵי הַגְּאֻלָּה שֶׁשָּׁתָה קְרֵבָה!
כִּי עָמוּד-עָנָן יַפְנֶה דֶּרֶךְ לְנוֹשָׁעִים;
כִּי עַמּוּד-אֵשׁ יָאִיר לַשּׁוֹאֲפִים תְּחִנָּה;
אוֹר גָּדוֹל יִזְרַח מִצִּיּוֹן עַל פְּנֵי תֵּבֵל —
כִּי גָדוֹל הַיּוֹם הַמְקֻוֶּה! — — —

ואכן שמח לבי לקרא על ישועת הילדים החביבים הַנָּס וְנגה, שזכו אחרי מאמצים ללא גבול להגיע „בנתיב הפלא" לארץ האבות והבנים, לארץ ישראל ולשאף אל קרבם את אויר התחיה והחרות. הספר המצוין הזה נקרא בנשימה אחת ואני מיעץ לחברי לקראו וקוה אקוה כי גם הם יתענגו עליו כאשר התענגתי אני.

אשר פרחודניק (כתה ח"ב)

פִּנַּת־הַסְּפוֹרְט

— הספורט בבית ספרנו: במשך השנה הוכנסו כמה מכשירי ספורט חדשים כגון קליעה למטרה בחצים וכמה כדורי רגל וכו'.

— במשך החדש האחרון התנהלו כמה התחרויות בין כתות ח' ובין בתי ספר אחרים. כתה ח"ב שחקה עם כתות ח' מזרחי. התוצאות 1:0 לטובת מזרחי. כתות ח"א ו-ב נגד נבחרת מזרחי 2:1 לטובת כתות ח', כתות ח' נגד ביה"ס לבנים 3:1 לטובת כתות ח'.

— לקראת משחקי הגביע לשנת 1940: התאחדות הארצית לכדור-רגל פרסמה את תקנות המשחקים על הגביע הארצישראלי ל1940. הסבוב הראשון יחל ב-20 לינואר 1940, מחזור ב' ב-17 לפברואר ומשחקי חצי הגמר ב-16 למרס, הגמר ב-20 לפברואר או ב-27 בו.

— בליגה המחוזית לכדור-רגל סכום המשחקים ב11 לנובמבר: באותו יום התנהלה בין הליגה הראשונה רק התחרות אחת בין „הפועל" ת"א ובין מכבי ת"א שהביאה לנצחונה של קבוצת הפועל בתוצאות 3:2. ההתחרות השניה שהיתה צריכה להתקים בין מכבי נס-ציונה ובין „אבשלום" פ"ת נתבטלה מפני שאבשלום לא הופיע ופסקו כדין 3:0 לטובת נס-ציונה.

— משחקי 11 לנובמבר בליגה השניה הביאו תוצאות אלו: ה„פועל" רעננה, „מכבי" רמת גן: 2:1 הכוח פ"ת 1:1 „דגל ציון" ת"א „מכבי הרצליה 6:0 „ביתר" ת"א, „הגה" ת"א 2:0. „ביתר" מוסיף לעמד בשער הליגה.

— התחרויות בקליעה למטרה: מרכז אגדת הצידים בחיפה ארגן גם השנה התחרויות ארציות בקליעה למטרה במסגרת האליפות של האימפריה הבריטית. השתתפו 6 קלעים, בכללם 3 מאגודת הצידים העברים בחיפה, הושגו 562 מתוך 600 אפשרויות. לוחות המטרה נשלחו לאנגליה לבקרת סופית והתוצאות תפורסמנה בקרוב.

— בציריך נערכה פגישה בכדור-רגל בין שוויץ ואיטליה. נצחה שוויץ 3:1. האגרופן מַקְס בָּאר הודיע על הסכמתו להפגש בינואר 1940 עם טוֹנִי גֶנָּנטוֹ שנוצח לפני זמן מה ע"י האגרופן העולמי לוּאיס אך ספק גדול אם מַקְס בָּאר יוכל לו.

שמעון לויתן (כתה ח"א)

מִקְרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

— בה' אלול תרצ"ט נפטר בירושלים המורה והסופר ר' חיים אריה זוטא ז"ל. המנוח היה מגדולי המורים בישראל וממניחי היסוד לבית הספר העברי החדש. שנים רבות פעל בשדה החנוך העברי ברוסיה והיה מיוצרי „החדר המתוקן". בשנת תרס"ד עלה לארץ־ישראל ומאז הקדיש את כל כחו וכשרונותיו לבית הספר ולילדי ישראל עד ימיו האחרונים. ר' חיים אריה זוטא שמש מורה בבית המדרש למורים והרבה מטובי מורינו הם מחניכיו ומתלמידיו, נהל בתי ספר עממיים לבנים ולבנות ובשנים האחרונות הורה עברית ותנ"ך בגימנסיה שברחביה. המנוח היה גם סופר וכתב הרבה ספורים וציורים היסטוריים לבני הנעורים. בן ע"א שנה היה במותו. יהי זכרו ברוך.

— ביום כ"ד לחדש תשרי נפטר המורה והמשורר ר' נח פינס ז"ל, מנהל בית המדרש למורות ולגננות בתל אביב. ר' נח פינס ז"ל היה אדם יקר נפש ומורה גדול והעמיד תלמידים ותלמידות הרבה הממשיכים את עבודתו החנוכית בבתי הספר העברים. המנוח פרסם בימי נעוריו שירים עדינים ורכים לנדולים וספר שירים לילדים בשם „הזמיר" וחבר ספרי למוד בדקדוק הלשון העברית. בן ס"ח היה במותו. ת.נ.צ.ב.ה.

— עם פרץ המלחמה שבין גרמניה ובין צרפת ואנגליה הכריזה הסוכנות היהודית על גיוס של מתנדבים יהודים לעזרת הצבא הבריטי ולהגנת ארצנו. במשך שבועות מעטים נרשמו למעלה ממאה ושלשים אלף מתנדבים יהודים הנכונים להלחם שכם אחד עם המדינות הדמוקרטיות למנוע שלטון הזדון והרשע של גרמניה.

— בכי בחשון נתקימה עליה חדשה לכפר „פליכס ורבורג" שנוסד בעזרת אמיק־א.

— בכ"ו בחשון נוסדה בקרבת נתניה ע"י עולי גרמניה מושבה חדשה בשם בשם „בית יצחק".

— ב־1 לספטמבר התקיפה גרמניה את פולניה ובו ביום דרשו מדינות הברית אנגליה וצרפת מהיטלר הרשע, שיפסיק את פעולות האיבה נגד בת בריתן ולא־יכריזו עליו מלחמה. היטלר דחה ברשעתו את דרישתן הצודקת והמלחמה פרצה. במשך שבועות מועטים החריבו הגרמנים את פולניה. רבבות אנשים וילדים קטנים השמדו באכזריות. יהדות פולניה נהרסה כליל. חלק מארץ פולניה עבר לרשות רוסיה. בשטח הכבוש הגרמני סובלים היהודים נוראות ורבים מהם נהרגים או מתים ברעב ובקור ובמחנות ההסגר של הנאצים.

צבי קניג (כתה ח')

עלון חדשי

ציון לוי (כתה ח"א)

חַג הַפֶּסַח – חַג הַחֵרוּת

מדי שנה בשנה חוגג עם ישראל את חג הפסח לזכר הנסים והנפלאות שעשה ד' לאבותינו בהוציאם מארץ מצרים מעבדות לחרות. מאפלה לאורה ומשעבוד לגאלה. שנת יגון השנה הזאת לעמנו המפוזר בארצות הגולה. גזרות קשות לאין ספור נתכו עלינו מכל צד והרעות באונו גם בארצנו, אשר השקענו בה עמל לא-אנוש: גאלנו אותה שעל שעל, הקימונו הריסותיה אשר שממו כאלפים שנה, החינוה ותפרח ותהי כגן רוה. בה אמרנו למצא מנוחה לנו והנה עמדה המלכות וגזרה עלינו גזרה קשה, גזרת הקרקעות, המתנקשת בנשמת תקותנו ובמשא נפשנו.

ואף על פי כן ולמרות הכל נחג גם השנה את חג חרותנו בלב מלא תקוה כי הגאלה לא תאחר בואה, כי החג עצמו נוסף עלינו רוח עז וכמו קורא לנו: „אל יאוש! חזק ונתחזק!" איתנים נעמד בפני המכשולים העומדים לשטן לנו בדרך התחיה. בכל מחיר נגאל את ארצנו, באשר לנו היא. היא נחלתנו אשר ירשנוה מאבותינו הקדמונים. אין כח בעולם אשר יוכל להשמיטה מתחת רגלינו ולהפילנו אל התהום ולכלותנו. כי חיי עולם חיי עמנו. כל עמי הקדם הגבורים ספו תמו ורק עם ישראל עתיק היומין חי וקים ומביט בשאט נפש אל אויביו אשר התנכלו להצמיתו. ומאמין הוא באמונה שלמה כי יום הגאולה בוא יבוא ושנית יכה שרש בארצו ונחיה בה חיי חרות.

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בט"ו אלול נפתח בית ספרנו. המנהל מר מ. אילן קדם את פני התלמידים בנאום ברכה. כתם נאומו קרא אחד מחברינו פרק מתהלים ואחרי תרגילי התעמלות אחדים נכנסו התלמידים לכתותיהם.

— מספר תלמידי בית הספר השנה עולה ל־800.

— חברי מערכת „חברנו" השנה הם: קניג צבי („מקרוב ומרחוק"), כ„בית ספרנו") שמעון לויתן (פנת הספורט), בנימין כהן (חידות, ברכות, וכו'), אשר פרחודניק („ספרים חדשים"), „בריאות התלמיד").

— הגברת יהודית גינצבורג, אחות בית הספר, נמצאת במוסדנו בימים א', ד' ו' מ־7,30—1,30 ובימים ב',ג',ה' 7,30—10,30.

— בערב חנכה, בשעה 3 אחה"צ, וביום ה' א' דחנכה ב־10 שעות לפיה"צ, תערך בבית ספרנו חגיגה לתלמידים. בתכנית: נגינה, זמרה, תמונה חיה, חנכה חיה וחזיון בשם: „מעות חנכה" בהדרכת הגבי נלעזר. צ. ק.

נתקבלו במערכת:

„משאת", עתון תלמידי ביה"ס „בית הכרם" שליד ביהמ"ד למורים העברי גליון א', בית הכרם, חשון, ת"ש, שנה רביעית.

„אפקנו", עתון תלמידי כתות נ', ביה"ס התיכון, גליון א', שנה א', ט"ו חשון ת"ש.

הננו מברכים את חברינו היקרים:
מלין יגאל, אשרוב חיים, קליינמן שלמה וחדיש זאב

ליום הולדתם ה"ג

היו בנים נאמנים להוריכם ומלאו את חובתכם לארץ ולעם

חבריכם תלמידי המתלקה ח"א ומחנכה

הננו מברכים מעמק לבנו את חברינו:
שיביץ עובד ויאיר חצרוני

להכנסם למצות

היו נא נאמנים להוריכם ולעמכם.

חבריכם תלמידי המחלקה ח"ב ומחנכה

חִידוֹת

א

ז		ב
א		ם
ר		ת
י		ד
י		ת
ל		ב
ק		ן
מ		ה
מ		ך
ע		ב

1. אחת החיות הטורפות.
2. שם נרדף לאנוש.
3. אשתו של בעז.
4. שם נרדף לנער.
5. אחד מבני נח.
6. ואת.....החרב המתהפכת.
7. הבל נהרג ע"י.....
8. שמעו... ומי יעדה ?
9. דוד.....ישראל חי וקים.
10. ותביא אליו היונה לעת . .

מלא את הטור השלישי באותיות ויצא לך שם אדם-חיה, צורר היהודים והאנושיות.

בנימין כהן ושמעון לויתן (כתה ח"א)

ב

	ו	
	ר	
	ע	
	י	
	כ	
	כ	
	ס	
	ו	

1. אשתו של אדם.
2. שמו של אחד ממלכי סדם.
3. שם נרדף לשאון.
4. שדה חרוש.
5. שם נרדף ל„האם"
6. אחת מערי הארץ
7. שם נרדף לדגל.
8. שועל.

מלא את המשבצות הראשונה והשנית באותיות מתאימות וקנית לך ידיד.

שמעון לויתן (כתה ח"א)

ג

	ר		ש
	ב		ל
	פ		ד
	ו		ש
	ת		ב
	ו		י
	ר		ל

1. מגל
2. מפריד בין ארץ לשכנתה.
3. והיה הנס מקול.....יפול אל הפחת.
4. מושל.
5. בזוי.
6. השחור שבאנשים.
7. המנהיג הציוני הראשון.

מלא את הטורים א' וג' באותיות מתאימות וקרא בטור א' מלמעלה למטה ויצא לך שם חג.

א. פרחודניק (כתה ח"ב)

נדפס בדפוס „ציון" רוהלד, ירושלים

י. טפרברג (כתה ח"א)

סִפּוּרֵי־צַדִּיקִים

(מספורי דודתי, נצר ממשפחת הצדיק רבי אלימלך מליזנסק)

א.

דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא

בעיר לִיזֶנסק היה לפני שנים רבות צדיק וקדוש ושמו אלימלך. כל ימיו היה פרוש מהבלי העולם הזה ועסק בתורה ובמעשים טובים. ספרים רבים חבר אשר נתחבבו על כל איש חרד לדבר אלהים. הוא כתב גם תפלה זכה שעד היום היא נדפסת בהרבה סדורים, ובה הוא מבקש מאת ד' שיפקח את עינינו לראות רק את ה מ ע ל ו ת שבאדם ולא את חסרונותיו.

ובימים ההם מלך באוסטריה מלך קשה ושונא ישראל הוא הקיסר יוסף השני. המלך הזה גזר גזרות רעות על ישראל והנוראה מכלן היתה הגזרה שכל איש יהודי חיב לעבד בצבא. פחד נפל על היהודים כשנתפרסמה הפקודה הזאת, כי ידעו שבצבא לא יוכלו לשמור את מצוות התורה ויהיו אנוסים להתגאל במאכלות-טרפה. הרבנים הכריזו על תעניות ועוררו את העם לְשַׁוְעַ לד' שיעביר את רוע הגזרה.

והנה הגיע חג הפורים. תלמידי ישיבת הצדיק ר' אלימלך הכינו, כדרכם מימים ימימה, הצגת-פורים. בעת הסעודה התחפש אחד התלמידים ושם על פניו מסכה שדמתה לצורתו של הקיסר. כשראה אותו רבי אלימלך מהר וקם ביראת הכבוד ממקומו וקדם את פניו בברכה והושיבו בראש השלחן. התלמידים והחסידים השתוממו מאד למראה הכבוד שחלק הצדיק לתלמיד, ותמהונם גדל עוד יותר כשראו את רבי אלימלך רושם על פסות ניר את כל הגזרות שגזר הקיסר על היהודים. כשגמר מסר את העט למלך המדומה ובקשו לכתב ולחתום שכל הגזרות הללו בטלות ומבטלות. התלמיד-המלך לקח את הקולמוס בידו וכתב שהוא מבטל את כל הגזרות. אך כשהגיע לגזרת עבודת הצבא הניח את העט ומאן לבטלה. הפציר בו רבי אלימלך אך הוא סרב. התלמידים התמרמרו על חברם המעז פניו בפני הצדיק ואינו נשמע לו, והתחילו לדבר אליו רכות וקשות שימהר ויכתב שגם הגזרה הזאת מתבטלת — אך הכל לשוא! הלה עמד בסרובו. רבי אלימלך קם ויצא מן החדר ופניו נוגים מאד. לא יכלו התלמידים לראות בצערו וקמו גם הם ועזבו את אולם הסעודה. כתם המשחק שאלו התלמידים את חברם מפני מה לא חתם על בטול הגזרה והוא ענה: איני יודע. רציתי לחתום וידי לא נשמעה לי. אנסה עכשיו, אולי אצליח הפעם הזאת. התלמיד נכנס אל הצדיק ואמר לו: „יתן לי כבוד קדושתו את פסת הניר אולי אצליח לחתום על בטול הגזרה". חיך רבי אלימלך חיוך מר ואמר: „אחרת, בני. המועד עבר. כשהיית מחופש ראיתי על ידך דמות מלאך, הוא שרו של הקיסר ובאותה שעה היה לך התקף לבטל את כל הגזרות, אבל עכשיו משפשטת מעליך את בגדי המלכות שוב אין השר עומד לצדך וכחו סר ממך". התחיל התלמיד לבכות מרב צער, אך הצדיק נחמו ואמר לו שאין הוא אשם בסרובו, כי הגזרה נחתמה, כנראה, זה מזמן רב ואי אפשר היה להשיבה.

לימים נודע בקהל שהקיסר בטל את כל הגזרות חוץ מהגזרה על חובת העבודה בצבא.

ב.

עֲ קִ י לַ ת - דָּ ם

בעירה אחת היה לפני ימים רבים פריץ אחד, עשיר בכסף ובזהב ובשדות וביערות. לפני מותו קרא לבנו יחידו ואמר לו:

„ראה, בני, כל עשרי לך הוא ועתה לך בדרך הישר ואל תחיה חיי בזבוז ולא תדע מחסור כל ימי חייך".

הבן הבטיחהו כי יעשה כדבריו והפריץ ברכהו ומת.

אחרי מות הפריץ הזקן התחיל הפריץ הצעיר לחיות חיי תפנוקים ומותרות ובזבז את כספו. כשתם כספו מכר את שדותיו ואת יערותיו ולא עברו ימים וכל רכושו ירד לטמיון. את יערו האחרון קנה נסיך אחד וזה מכרו ליהודי אחד. היהודי היה איש חרוץ וישר וכשבא היער לידו התחיל למכר את עציו והתעשר עושר רב. כששמע הפריץ על היהודי שהתעשר רגז מאד עליו ודרש ממנו שיחזיר לו את היער. היהודי לא נשמע לו וטען שקנהו מידי נסיך בכסף מלא והיער יערו. פנה הפריץ אל הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשב בטענה שיהודי אחד גזל ממנו את יערו האחרון ועכשיו אין לו כל מקור מחיה. אמר הצדיק „מדת הישר מחיבת אותי לשמע גם את הצד השני וכשאוכה כי הצדק עם כבודו אוציא פסק דין בלי משוא פנים חס ושלום". קרא הצדיק ליהודי ושאלו מה בפיו. היהודי הראה לו את שטר המכר והוכיח לו

ששלם לנסיך במיטב כספו. הודיע רבי לוי יצחק לפריץ שאין לו כל זכות לדרש מהיהודי שיחזיר לו את היער באשר לא גזלהו מידיו כי אם קנהו מהנסיך בכסף רב. כעס הפריץ על הצדיק על אשר לא הטה דין והחליט לנקם בו. מה עשה? פנה לסנדלר נוצרי. שכור וקל דעת ופתהו שיתן ידו עמו להעליל על הצדיק שרצח ילד נוצרי. הסנדלר הסכים ומיד תפש רועה נוצרי קטן, ילד יתום אומלל, בלי אב ואם, והכניסהו לביתו והמיתהו ושמהו בשק. למחרת עם עלות השחר נשאו שניהם את השק ופניהם אל בית הצדיק. הם הגיעו קרוב לבית והנה מכל צד נראו אנשים רבים עוברים ושבים. ישבו הפריץ והסנדלר תחת אחד העצים ואמרו בלבם לחכות לשעת הכשר, בה תכלה רגל מן הרחוב, לבצע את זממם. רק ישבו — והנה לא נראה איש ברחוב. בשמחה קמו שני הרשעים ואמרו לגשת לבית הצדיק והנה שוב התחיל הרחוב שוקק מהמון עוברים ושבים. ישבו שנית תחת העץ לחכות לשעת הכשר. הם ישבו ובן רגע נתרוקן הרחוב. קמו — ושוב נתמלא המונים. כך ישבו תחת העץ שעות רבות עד שנלאו לחכות, הניחו את השק תחת העץ וקמו לשוב לביתם. רק צעדו צעדים מספר ואנשים רבים רדפו אחריהם וקראו להם: „אֲבֵדָה אֲבֵדָה לכם", „קחו את שקכם אשר נשאתם שניכם". הפריץ והסנדלר נסו לברוח אולם האנשים הקיפום ותפשום ופתחו את השק והנה — נער מומת בו וכל גופו קרוע ושסוע. מיד הובאו שרי העיר והם התחילו לחקר את הרוצחים וכל אחד מהם גולל את הפשע על חברו ואחרי שהוכו מכות נמרצות נודע כל מעשה הרצח שעשו ובו ביום השלכו לבית הכלא.

בערב ספר הצדיק לקהל חסידיו על הנס שקרה לו ותגדל שמחתם ויודו ויהללו את ד' כל הלילה ההוא.

בן ציון אמינוף, מאנוסי משהד, תלמיד הכתה ז"א, ביום בר-מצוה שלו.
בין הנוכחים: הרב מנחם לוי ז"ל (השלישי מצד שמאל) ויבדלו לחיים החכם קלנטרוף,
ח' עזרא שושני ראש הקהלה ומנהל בית"ס תחכמוני מר מרדכי אילן

יחיאל שליטין (כתה ו"א)

גְּזֵרַת הַקַּרְקָעוֹת

כהלומי רעם היינו ביום בו נתפרסם „חק הקרקעות" האכזרי, שעל פיו אוסרת עלינו הממשלה האנגלית לגאל את אדמתנו הקדושה. מה נורא העול שבריטניה הגדולה, זו הדוגלת ברעיון שחרור העמים החלשים, עושה בחק רשע זה לעם העברי! היא שהבטיחה והתחיבה לעזר לנו לקומם את ביתנו הלאמי בארץ ישראל היא עצמה בגדה בעם העברי, שנתן אמון בה, והפרה את הבטחתה ואף אטמה אזנה משמע את קול שועת ישראל הנאנק בארץ התפת הגרמנית.

כל העם היהודי נלחם בחק און זה וגדול בטחונו שיתגבר עליו ויבטלהו סוף סוף. עם ישראל השתרש בארצו והרבה דם ומרץ שקע בה עד שרפא את נשמותיה ולא ירשה ולא יתן שיגזלו את נחלתו שד' אלהיו הנחילה לו. יום שחור היה לנו יום פרסום „חק הקרקעות" ויהודי ארץ ישראל הפגינו בראש חוצות והביעו את מחאתם העזה לממשלה הבריטית על חטאה לעם העברי. ומה התרגשתי למראה ההפגנה הגדולה בעיר הקדש! בראש הלכו יקירי ירושלים וחכמיה: הרבנים הראשיים, עטורי הזקן, ראשי הועד הלאומי והסוכנות ואחריהם קהל עצום, אך לא בהפגנות בלבד נושע כי אם במאמצים ובמרץ.

ואכן מיד עם פרסום החק התחילו לזרם ל„קרן הקיימת" תרומות עניים ועשירים למען החיש את גאולת מולדתנו.

אשר פרחודניק (כתה ח"ב)

חק הַקַּרְקָעוֹת

„הוֹי הַחֹקְקִים חֻקֵּי אָוֶן וּמְכַתְּבִים עָמָל כָּתֵבוּ: לְהַטּוֹת מִדִּין דַּלִּים וְלִגְזֹל מִשְׁפַּט עֲנִיֵּי עַמִּי...

(ישעיה י' א, ב.)

בעת צרה זו לישראל, כשהאדמה מתמוטטת מתחת לרגלינו בכל חלקי תבל, כשיהודי פולין נתנו למרמס לרגלי שונא האדם האכזרי היטלר הרשע ימ"ש, עמדה ממשלת אנגליה וחקקה חוק בגד בעם העברי. לפי חק זה מחלקת ממשלת אנגליה את ארצנו הקטנה לאזורים ומכניסה אותנו לתוך כלוב. אזור אחד אשר בו מותר לנו לקנות קרקע, אזור אשר בו אסור לנו לקנות קרקע ואזור אשר בו מותר לנו לקנות קרקע אך ורק ברשיון הנציב. חוק זה יוצר בשבילנו גטו בארץ, מכניס אותנו ל„תחום מושב" צר ומפלה אותנו לרעה משאר תושבי הארץ. במעשה זה כמו נותנת אנגליה את ידיה לאויבנו האיום, אויב האנושיות כלה, אשר היא עצמה נלחמת בו, וכאילו היא אומרת לנו: „ראו, איני טובה ממנו".

שטח האדמה אשר אפשר עוד לרכשו קטן מאד ואיך נישב עליו את אחינו המיחלים לשוב לארצנו? העם העברי לא ישלים עם חק הרשע הזה ולא יכנע לו כי כל ארצות תבל סגורות בפניו ואין לו דרך אחרת אלא להפיל עצמו לים או להעפיל לעלות לארץ אבותיו — ארץ-ישראל. והוא בוחר בדרך השניה. הוא מתגבר על הכל, אינו שם לב לענשי השלטונות העומדים לשטן לו ונועלים בפניו את שערי הארץ — והוא נכנס חרף הכל. עתה באה ממשלת אותו עם שהתחיב בפני כל עמי התרבות לסיע בידינו לשוב ולבנות את ארצנו ומנסה לגזל ממנו חלילה את תקותנו האחרונה.

מיד בהתפרסם החק הכריזו היהודים בארץ שבתון לאות מחאה לשלטון הבגד, להראות לו כי אנו דוחים בשאט נפש את החק הזה. אך לא רק בדרך ההפגנות נעזר, כי המעשה מועיל תמיד יותר מהדבור. עלינו לא לשכח גם עכשיו כי מליון וחצי דונם אדמה קוראים לנו לגאולה ואנו חיבים להשתדל בכל האמצעים שבידינו לגאלם. אח"כ נמשיך ביתר מרץ במלחמה נגד חוק מחפיר זה עד אשר העקר יעקר משרשו.

בנימין פרנקל (כתה ז"א)

מִשְׁעֻבּוּד לְגָאֳלָה

עוד בטרם שראיתי את אור העולם נתגלגלו אבי ואמי אל אותה ארץ הנקראת מדינת אשכנז ונתישבו בעיר הגדולה לאלהים ברסלוי. כיון שידע אבי נגן היה מוצא את פרנסתו ברוח. לימים נולד להם בן בכור — אני. לא הספיקו לגמלני ולחנכני ובא אותו שטן ונתמלך על אותה מדינה והיה הולך ומציק ליהודים, וכל בני חבורה שלו פשטו להפיץ תורתו. פעם, כשהיינו מהלכים אמי ואני לטיול עבר אחד מבני חבורה של אותו שטן לבוש בגדי שרד. ואני שעדיין קטן הייתי עשיתי מעשה שטות וקפצתי כנגדו וקראתי: „היל היטלר!"

כשנתרחק אמרה לי אמי:

— „מה עשית? הרי הזכרת שם אותו מדיח".

— „וכי מה בכך? — תמהתי — כל ילדי העיר עושים כן, ואין אני בכללם?"

אמרה לי: „כלום אין אתה יהודי?"

אמרתי לה: „וכי מה אם יהודי אני?".

אמרה לי: „כשתגדל, תבין".

ולא ירדתי לסוף דעתה.

לימים יצאה גזרה מלפני המלכות הרשעה ההיא

כי היהודים הזרים יגורשו. עמדו וכתבו לאבי מכתב שאם לא יצא את הארץ כעבור מספר חדשים יוקח „אחר כבוד" למאסר. עמד אבי ונזדרז למכר את רהיטינו. יום אחד בא לביתנו נוצרי אחד סוחר בפרקמטיה של כלי זמר לקנות את פסנתרי, ולא יכלו לירד לעמק השוה והיו עולים ובוקעים קולות וצוחות מן החדר שבו היו אבי ואותו גוי. אמרתי בלבי: כיון שכך אבוא ואעשה פשרה ביניהם. נכנסתי ואמרתי לאבי שחלילה לו למכר את פסנתרי. דחני אבי ושב לריבו. בשעת המשא והמתן נתרתח אותו סוחר וצעק צעקה אחת וגדולה: „יהודי ארור"! נרתעתי אחור, הצצתי בפניו ופרחה כמעט נשמתי זה: הרי אותו אדם שברכתי אותו ב„היל היטלר"! נתבהל אבי ומכר את פסנתרי בחצי מחיר.

בשעת ארוחת הצהרים שאלתי את אבא:

„מה ראית למכר את פסנתרי החביב עלי ביותר?".

אמר לי: „וכי אינך יודע שאנו נוסעים?".

— „מפני מה?"

— „אנו מגורשים".

— „מי מגרש אותנו?"

— חבריו של אותו איש שמכרתי לו פסנתרך.

— כיצד! מה פשענו להם?

— כך. הם אומרים שהיהודים עם ארור.

אמרתי: „עכשו ירדתי לסוף דעתך".

אותו לילה הרהרתי במטתי: מי זה ארר אותנו? בשלמי אנו מקוללים? בודאי בשל אותו איש שצוח כלפי אבי: „יהודי ארור". ומשום שלא רצה אבי למכר לו את פסנתרי — קלל את היהודים, וכיון שאנו ארורים — גרשונו.

מה אספר ומה לא אספר? האספר על כל התלאות והמצוקות שמצאונו בדרך? נסענו ברכבת והפלגנו בספינה. ואותו נאצי בא אלי לילה לילה בחלום ומפחדני בצעקתו: „ארורים אתם". בקצור, הגעתי לחוף א"י בשלום. ספר לי אבי כי ארץ זאת היא היא אותה ארץ בה נפלה חומת יריחו, שמשון הגבור הפיל את בית-דגון, ודוד המלך נלחם את מלחמותיו. חשבתי בלבי: אם כן אין זו קללה, אלא טובה עשה עמנו שגרשנו לארץ זו שאין היהודים אסורים שאם כן לא היינו זוכים לבוא לארץ שאבותינו גרו בה. ועוד זמן מה היה אותו נאצי פוקדני בחלום רע להפחידני וליראני, אבל לי היתה תשובה נצחת:

„גרשת אותנו למולדתנו!".

אליהו עטיה (כתה ו"ב)

לְיוֹם הַמִּלָּה

(רשמי טיול)

כצפור השואפת להמלט מכלאה-כלובה כן שאפתי גם אני להמלט משאון הכרך ולהמצא בחיק הטבע. אולם מדי בקשי מאת מחנכנו שנערך טיול היה ענה לי: „נשמו מסלות, שבת עובר ארח". ואמנם רעות ומרות היו השנים האחרונות. רשעי שכנינו התנפלו יום יום על ישובינו בארץ ושרפו ורצחו ושפכו דם יהודים לרב. סכנת מות רחפה על כל אדם המתרחק מעט מהעיר, מפני שהמרצחים ארבו על כל עוברי דרך תמימים. והנה אין לך דבר שאין לו קץ וסוף סוף הקץ הקץ גם על המרצחים. רבים נשמדו בידי גבורינו שהשליכו את נפשם מנגד והגנו על כפרינו ועירינו

מרדכי סטנצקי (כתה ז"א)

סַבָּתִי

סבתי סבה טובה וחכמנית. שקטה היא ורכת מזג ורק לעתים רחוקות תתמלט מפיה גערה או נזיפה קלה. כל הימים תשפך שיחה לפני ד' מתוך סדורה העבה צהוב הדפים ועיניה נוטפות דמעות. אותנו, נכדיה, תאהב אהבה עזה וכל מעיניה בנו ומדי נבקרה תמלא את כיסינו סכריות ושוקולדות. הגדול בתענוגיה הוא להמצא בחוג משפחתה. אדיר חפצה לראותנו שומרי דת ונוצרי מצוות תורה כמוה ובכל כחה תשפיע עלינו ללכת בדרכה. והשפעתה אמנם רבה באשר אין לנו מלבדה סבה וסבים. תשושת כח היא ופחדנית מטבעה ולכל רחש קל תמהר להדליק את המנורה מדאגה פן התגנב גנב לבית. כשהיא קוראת בעתון במדור „בריאות לעם" על סמני מחלה זו או אחרת מיד תמצאם בגופה. לעולם לא תגלה את גילה המדויק ומשתמטת לענות על השאלה „בת כמה היא". חבה יתרה לה למעשי צדקה. כיסיה מלאים תמיד מילים רבים ולכל הפושט יד תתן ביד נדיבה ותוסיף לו גם מלת תנחומים וברכה.

תאריך ימים ותזכה לעשות צדקה עוד שנים רבות.

ורבים הומתו על הממשלה. פסקו הפרעות. שוב שבו החיים למסלולם הרגיל ונתחדשו הטיולים בארץ, ובאחד הימים בשרנו המחנך שאנו עורכים טיול לים המלח — ולשמחתנו לא היה גבול!

אותו בקר בקר בהיר היה. קרני השמש שפכו את זהרן על כל היקום. רוח אביב קלילה נשבה ולטפה את העצים ואת הפרחים. חצר בית הספר שקקה מהמון התלמידים שהזדרזו והקדימו לבוא מיד עם עלות השחר. צפירה חזקה וממושכת בשרה את בוא המכונית וכעבור רגעים מספר כבר ישבנו בה כלנו ובשירה וברקודים יצאנו לדרך. ראשית כל נסענו לבית הספר לבנים, כי גם תלמידיו ומורם מר דוד אבישר הצטרפו אלינו, ומשם עשינו את דרכנו הלאה והגענו לכפר בית עניה. מורנו אמר לנו שבפי הנוצרים נקרא הכפר בשם „כפר אלעזר", כי האמן יאמינו שכאן החיה משיחם נער אחד ששמו אלעזר. לא שהינו הרבה זמן בכפר הדל הזה והמשכנו את נסיעתנו ובאנו למעלה אדמים והתפלאתי למראה אדם האדמה הזאת. רשם חזק עשו עלי מדבר יהודה והריו הקרחים והחשופים ללא כל צמח ושיח. נראה שיד עמלה לא נגעה עדין במקומות השוממים האלה וגם הם מחכים לחלוץ העברי שיגאלם משממונם. בשבילים צרים ותלולים ירדנו משם לנחל כרית. אט אט ובזהירות יתרה צעדנו צעד אחר צעד עד הגיענו למוצא הנחל. כאן נשמנו לרווחה. ישבנו ואכלנו את ארוחת הבקר בתאבון רב. ממולנו נראו הסלעים הגבוהים המפליאים ביפים הפראי. דממה עמקה שלטת בכל הסביבה. נזכרתי, שבמקום פלא זה התבודד לפני אלפים בשנים אליהו הנביא והעורבים כלכלוהו בלחם ובבשר ואכן אין לך מקום נאה ונוח להתבודדות מנקרות הצורים המקיפים את הנחל. אחרי שעת מנוחה הלכנו אל המכונית שחכתה לנו בראש ההר. אנו הולכים ואחד החברים קרא פתאם: „הלא תועים אנו!" אך לא האמנו לדבריו וטפסנו על סלע גבה וזקוף. עתה נוכחנו כי צדק החבר. רצינו לשוב אל המורה ולא ידענו את הדרך אליו. עוד אנו נבוכים וקול המורה נשמע. הלכנו אחרי הקול והגענו למעלה ההר ומצאנו את כל המטיילים ואת המכונית המחכה לנו. עלינו בה ונסענו ליריחו עיר התמרים. כאבן חן מזהירה יריחו המוריקה והנאה. ריחות בושם, ריחות פרדסים וגני ירק עלו באפי ובשמחה התהלכתי ברחובותיה הצרים. זהי יריחו החדשה, אך מיריחו העתיקה העברית נשמרו רק תלי חרבות. עזבנו את החרבות המעוררות רק מחשבות נוגות ועצב רב והלכנו אל הירדן. הסתכלנו במימיו הדלוחים והשקטים. משני עבריו צומחים קנה וסוף. רוח רעננה חלפה על פני. ברצון הייתי יושב עוד שעות אחדות על שפת הירדן, אך הזמן קצר ואנו הן עוד לא ראינו את ים המלח. המורה קרא לנו לעלות במכונית ועלינו והמשכנו את דרכנו. מרחוק נראה לעינינו ים המלח ומרב שמחה התחלנו לרקד ולשיר במכונית עד שזו עמדה על שפת הים.

בשמחה קפצנו מעל המכונית וישבנו לנוח ולסעוד את לבנו. שמות רבים לים המלח וכל שם טעמו עמו. על שום מה נקרא „ים המלח"? על שום המלחים הרבים המצויים במימיו, ועל שום מה נקרא „ים המות"? מפני ששום בריה אינה יכולה לחיות במים האלה. הוא גם נקרא בשם „ים של סדום" על שם העיר סדום ששכנה בקרבתה והערבים יקראו לו בשם „בחר אל לוט", ים של לוט. עשיר הים במעדנים ומימיו כבדים ומרפאים ורבים הבאים הנה לרחץ. מקום הים הוא המקום הנמוך ביותר בכל העולם. חברה יהודית-אנגלית הקימה בית חרשת גדול על שפת הים המיצר אשלג וחמרים אחרים. ועוד מפעל יהודי קים שם ושמו קלי"ה, היינו: „קם לתחיה ים המות", שהקים בתי מלון ובתי מרחצאות ואנשים חולים הבאים למצא פה מרפא למחלותם. את כל הידיעות האלה שמענו מפי מחנכנו. עוד הוא משוחח ומסביר וטפות גשם גדולות טפטפו עלינו, נפרדנו מים המלח ועלינו במכונית לשוב ירושלימה.

עם דמדומי ערב הגענו העירה ובחצר בית הספר נפרדנו איש מעל רעהו ושבנו עשירי רשמים לבתינו.

נתן ברנשטיין (כתה ה"ב)

הַיֶּלֶד הָאוֹבֵד

(מזכרונות הילדות)

קרה הדבר בימי שבתי בגרמניה. ביום חרף אחד לקחתי את מְגֵרתי ויצאתי להחליק על השלג. אותו יום ירד שלג רב וכל האדמה דמתה לשטיח לבן ונקי. הגעתי אל גבעה אחת וישבתי במגררה שהיו בה ששה מקומות ישיבה, ובקשתי מילד אחד שידחפנה. הילד מלא את בקשתי ודחף את המגררה וזו החליקה וירדה במהירות רבה אל הבקעה. המשחק מצא חן

בעיני והזמנתי מספר ילדים שישבו גם הם אתי ויתעננו כמוני. מיד נמצאו קופצים אחדים שתפסו להם מקומות במגררה והחלקנו מהגבעה אל הבקעה. שם ירדו חמשת חברי ועזרו לי להעלות את המגררה אל הגבעה וחמשה ילדים אחרים עלו אלי ויחד החלקנו כשפינו משמיע קול צהלה ורנה. כה בליתי את הזמן בשעשועים ובמשחקים שעות אחדות. לפנות ערב שבו חברי לבתיהם ואני הוספתי לשחק ולא נזכרתי שגם עלי לשוב הביתה. בינתים התחוללה סופת שלג ואני נפלתי ארצה. קור גדול תקפני. ערמת שלג כסתני וכח לא היה לי לקום וללכת לדרכי. הערב הגיע ואני עודנו שוכב מתחת להר השלג וגונח חרש. בבית התחילו לדאג לי. אבי הלך לחפש בבתי חברי וכשלא מצאני שב הביתה עצוב ומדכא. אמי בכתה. גם דודי ודודתי וסבי וסבתי וכל שאר בני הבית היו שרויים בצער רב. הורי האשימו את דודתי על הרשותה לי לצאת לבדי מהבית. אבי יצא שנית לחפשני ועבר ברחובות העיר וחקר ודרש אך כל עמלו עלה בתוהו. אז פנה אל המשטרה וספר שבנו הקטן אבד לו. השוטרים נחמוהו והבטיחוהו כי לא יחשכו כל עמל מהם עד אשר ימצאוני סוף סוף ורשמו בפנקס את מספר הטלפון של אבא. תיכף נשלחו שוטרים אל כל קצות העיר לחפשני. בינתים התאוששתי וקמתי בשארית כחי וקראתי לעזרה והנה נגש אלי איש לבוש בגדי שרד ושאל:

— „מה שמך, נער?".

אמרתי לו את שמי.

— „ומה שם משפחתך?".

שוב עניתי לו.

— „ובכן — אמר האיש בצחוק — אתה הוא הילד השובב הגורם דאגות להוריו וטרדות לאנשי המשטרה?".

נסיתי להתנצל לפניו, אך לא הספקתי להביע שתים-שלש מלים והוא לקחני באדיבות אל עגלתו והביאני אל בית המשטרה המרכזית ובקשני לשבת במנוחה. מיד טלפן לאבי ובשרהו שנמצאתי. לא יצאה שעה קלה ואבי בא בפנים צוהלות מגיל והשיבני הביתה. לשמחת בני משפחתי לא היה גבול, כל אחד נפל על צווארי ונשקני ונתן לי סכריות ושוקולדה ואני הוכרחתי לספר פעמים רבות על כל אשר עבר עלי.

פנחס ורכזון (כתה ה"ב)

גּוֹרָל

לזכר דליה נ"ע

א

דליה היתה בת יחידה להוריה. מקום מגוריה היה בתל אביב ורק בחגים ובימי החפש היתה באה להתארח בבית בני משפחתה הגרים בשכונת „מקור חיים". ילדה שקטה וחביבה היתה וכל בני שכונתנו הקטנה אהבוה מאד.

באחד מימי חג הפסח שחקו ילדים אחדים — וביניהם גם דליה — על הכביש. פתאם עבר במהירות ערבי רכוב על אופנים. הילדים נחפזו והתרחקו מהכביש, אך דליה לא הספיקה להמלט והאופנים הפילוה. נורא היה מראה פניה. שפתה העליונה נחתכה. אפה היה שרוט. מכל גופה זב דם. מיד הובילוה אל הקליניקה הקרובה ושם הגישו לה עזרה ראשונה. רבות סבלה המסכנה ורק אחרי טפול רב בה, נרפאה כליל.

ב

עבר זמן מה ושוב שחקה דליה עם חבריה הקטנים ברחוב. כשהיה המשחק בעצם תקפו עבר אוטו טקסי ודרס כלב. הכלב הפצוע נשתטה והתנפל על המשחקים. כל הילדים נמלטו על נפשם ורק דליה התרגשה מאד ולא יכלה מרוב בהלה לזוז ממקומה. הכלב התנפל עליה ונשכה ברגלה. שמעה דודתה את צעקותיה ומהרה והביאתה הביתה. כאבה היה לבלי נשוא. העבירוה לבית החולים „הדסה" ושכבה שם שבועות אחדים עד שנרפאה.

ג

השנה באה דליה עם הוריה לשכונתנו לראש השנה. כלנו שמחנו לקראתה ובלינו את הזמן בטיולים ובמשחקים. אחרי החג נפרדה מעלינו דליה וחזרה עם אמה לתל אביב, אולם בדרך קרה לה אסון גדול. הרכבת עלתה על האוטו. האוטו נשרף על רב נוסעיו וגם דליה ואמה נספו. אביה שהקדים לחזור לתל אביב חכה זמן רב לאשתו ולילדתו הקטנה וכשראה שאינן באות, הלך אל מקום התאונה ושם נודע לו על שברו הגדול.

כֹּכָה חיתה ומתה דליה הטובה.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חִבּוּרֵי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א.

חֲלוֹם

אַךְ שָׁכַבְתִּי לִישׁוֹן — וְהִנֵּה חֲלוֹם: אִישׁ זָקֵן נִרְאָה אֵלַי וְהוּא קוֹרֵא בְקוֹל רָם: „לְמִלְחָמָה בְּגֶרְמַנִּיָּה! לַמִּלְחָמָה עִם הִיטְלֶר הָרָשָׁע!" נִבְהַלְתִּי מְאֹד וְצָעַקְתִּי. אִמִּי הִדְלִיקָה נֵר, נִגְשָׁה אֵלַי, הֵרִימָה אֶת הַשְּׂמִיכָה וְעָטְפָה אוֹתִי בָהּ וְנָשְׁקָה לִי וְאָמְרָה: „שֵׁנָה מְתֻקָּה לְךָ, חֲבִיבִי!" שׁוּב נִרְדַּמְתִּי וְשׁוּב הוֹפִיעַ הַזָּקֵן וְקָרָא: „צָרִיךְ לַהֲרֹג אֶת הִיטְלֶר הָרָשָׁע" וּפָתַח תֵּבָה וְהוֹצִיא מִתּוֹכָהּ חֶרֶב. נִבְהַלְתִּי עוֹד פַּעַם וְצָעַקְתִּי צְעָקָה גְּדוֹלָה. עַכְשָׁו נִגַּשׁ אֵלַי אָבִי וְשָׁאַל אוֹתִי מַדּוּעַ בָּכִיתִי? סִפַּרְתִּי לוֹ אֶת הַכֹּל. אָמַר אָבִי: „תַּבִּיט הֵיטֵב בַּחֶדֶר, הַאִם יֵשׁ פֹּה תֵיבָה וְחֶרֶב?" יָרַדְתִּי מִן הַמִּטָּה וְמִשַּׁשְׁתִּי אֶת הַקִּיר וְלֹא רָאִיתִי דָּבָר וְיָדַעְתִּי שֶׁזֶּה חֲלוֹם.

יחיאל בידלובסקי (כתה ד"ב)

ב

בְּלֵיל שַׁבָּת

בְּשׁוּבִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, מִבֵּית הַסֵּפֶר אֲנִי מוֹצֵא אֶת אִמִּי עוֹמֶדֶת בַּמִּטְבָּח וּמְבַשֶּׁלֶת מַטְעַמִּים לְשַׁבָּת. אֲנִי וְאָחִי מִתְרַחֲצִים וְחוֹפְפִים אֶת הָרֹאשׁ וְאַחַר אָנוּ הוֹלְכִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. בְּשׁוּבֵנוּ אַחַר הַתְּפִלָּה הַבַּיְתָה בָּאָה שִׂמְחָה לְלִבֵּנוּ. הַנֵּרוֹת הַלְּבָנִים כְּשֶׁלֶג עוֹמְדִים זְקוּפִים וְזוֹרְעִים אוֹר רַךְ וָחָם. כָּל הַבַּיִת נָקִי. הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. אָנוּ אוֹכְלִים וּמְזַמְּרִים זְמִירוֹת לִכְבוֹד שַׁבָּת קֹדֶשׁ וּמְבַלִּים אֶת הַזְּמָן בְּשִׂמְחָה.

אליהו קרוטהמר (כתה ד"ב)

ג.

מַעֲשֶׂה בִּשְׁטָר שֶׁל חָמֵשׁ לִירוֹת

פַּעַם אַחַת הָלַךְ דּוֹדִי לִפְרֹט חָמֵשׁ לִירוֹת. פִּתְאֹם הִתְחוֹלְלָה רוּחַ סְעָרָה וְחָטְפָה אֶת הַשְּׁטָר. הַשְּׁטָר עָף, עָף עַד שֶׁנִּשָּׂא עַל עֲנַף עֵץ גָּבֹהַּ וְנִשְׁאַר שָׁם. דּוֹדִי הִתְחִיל לְטַפֵּס עַל הָעֵץ. בָּאָה צִפּוֹר וְחָטְפָה בְּמַקּוֹרָהּ אֶת הַשְּׁטָר וְעָפָה עַד דֶּלֶת חֲנוּת דּוֹדִי וְזָרְקָה אוֹתוֹ. דּוֹדִי הֵרִים אוֹתוֹ וְשָׂמַח מְאֹד וְהָלַךְ אֶל מַעֲרֶכֶת עִתּוֹן וְסִפֵּר לָעוֹרֵךְ עַל הַמִּקְרֶה הַזֶּה.

א. מנצור (כתה ד"א)

ד

טִיּוּלִי הָרִאשׁוֹן לָעִיר הָעַתִּיקָה

בְּשַׁבָּת בַּבֹּקֶר שָׂמַחְתִּי מְאֹד, כִּי אָבִי בִשֵּׂר לִי שֶׁנֵּלֵךְ לָעִיר הָעַתִּיקָה. לָקַחְנוּ לָנוּ צֵידָה וְאָמַרְנוּ שָׁלוֹם לְאִמָּא — וְהָלַכְנוּ. הַרְבֵּה מְטַיְלִים רָאִינוּ בַּדֶּרֶךְ. הַהֲלִיכָה הָיְתָה נְעִימָה. נִגַּשְׁנוּ לְמִגְדַּל דָּוִד וְהוּא עָשָׂה עָלַי רֹשֶׁם חָזָק. הִמְשַׁכְנוּ אֶת דַּרְכֵּנוּ וְהֵקַפְנוּ אֶת הַחוֹמָה הַחֲזָקָה. הִגַּעְנוּ אֶל הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי וַאֲנִי נָשַׁקְתִּי לָאֲבָנִים. זְמָן רָב הִתְבּוֹנַנְתִּי אֶל הַכֹּתֶל וְאַחַר שַׁבְתִּי שָׂמֵחַ הַבַּיְתָה וְסִפַּרְתִּי לְאִמִּי עַל כָּל מַה שֶּׁרָאִיתִי וְהִיא אָמְרָה לִי שֶׁהִיא שְׂמֵחָה בְּשִׂמְחָתִי.

יוסף פינברג (כתה ג"א)

ה

טִיּוּל לִירִיחוֹ וּלְקָלִיָּה

בְּבֹקֶר אֶחָד נָסַע אַבָּא לְרֶגֶל מִסְחָרוֹ לְמַחֲנוֹת הַצָּבָא שֶׁעַל יַד יְרִיחוֹ. גַּם אִמָּא וַאֲנִי נִסְפַּחְנוּ אֵלָיו. הָאוֹטוֹ הַקָּטֹן נָסַע מַהֵר. יָצָאנוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וּבָאנוּ לִכְפָר עֲרָבִי וּמִשָּׁם מִתְפַּתֶּלֶת הַדֶּרֶךְ בֵּין הָרִים וּבְקָעוֹת. הָאֲדָמָה בְּרֻבָּהּ מְכֻסָּה עַתָּה עֵשֶׂב. עֶדְרֵי עִזִּים וּכְבָשִׂים לוֹחֲכִים אֶת הַדֶּשֶׁא הַיָּרוֹק. עַל אַחַד הֶהָרִים רָאִיתִי מֵרָחוֹק כְּעֵין שְׁתֵּי מַצֵּבוֹת, אַךְ כְּשֶׁהִתְקָרַבְתִּי רָאִיתִי שֶׁעַל פִּסְגַת הָהָר עוֹמְדִים שְׁנֵי גְּמַלִּים. בֵּינְתַּיִם יָרַדְנוּ יְרִידוֹת גְּדוֹלוֹת וְהִגַּעְנוּ לַדֶּרֶךְ הַמּוֹבִילָה לְמִפְעַל הָאַשְׁלָג שֶׁעַל יַד יַם הַמֶּלַח. מַרְאוֹת הַטֶּבַע כָּאן מַקְסִימִים. הִתְקָרַבְנוּ לִירִיחוֹ הַמּוֹרִיקָה כֻּלָּה. מוּקָפָה הִיא פַּרְדֵּסֵי תַּפּוּחֵי זָהָב וּבַנָּנוֹת. נִכְנַסְנוּ לְמָלוֹן לָנוּחַ וְאַבָּא הָלַךְ לַעֲסָקָיו. כְּשֶׁחָזַר נָסַעְנוּ יַחַד לְקַלִּיָּה וּבִלִּינוּ אֶת הַזְּמָן בַּנְּעִימִים. הַטִּיּוּל הָאָרֹךְ הַזֶּה עָשָׂה עָלַי רֹשֶׁם חָזָק וְהוֹדֵיתִי לְהוֹרַי הַיְקָרִים עַל הַתַּעֲנוּג שֶׁהֵסַבּוּ לִי.

מיכאל ישעיה (כתה ג"א)

ו

מִפְּנֵי מַה שׁוֹנְאִים הֶחָתוּל וְהַצִּפּוֹר זֶה אֶת זֶה?

(אַגָּדָה)

לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת גָּרָה הַחֲתוּלָה מֵעֵבֶר לַגָּדֵר. פַּעַם אַחַת הִמְלִיטָה חֲתַלְתּוּלִים שְׁחוֹרִים כַּלָּיִל. וְהַצִּפּוֹר אֲשֶׁר קִנְּנָה עַל גַּג הַבַּיִת יָלְדָה אֶפְרֹחִים. הָאֶפְרֹחִים הָיוּ כֹּה מְתוּקִים וְנֶחְמָדִים! בְּיוֹם אֶחָד שִׂחֲקוּ הַחֲתוּלָה וְהַצִּפּוֹר בְּכַדּוּר. בְּשַׁעַת הַמִּשְׂחָק בָּעֲטָה הַחֲתוּלָה בַּכַּדּוּר בְּעִיטָה

גְּדוֹלָה וְזֶה הִתְגַּלְגֵּל מִירוּשָׁלַיִם עַד חֵיפָה. רָצוּ שְׁנֵיהֶם לְהָבִיא אֶת הַכַּדּוּר. הַצִּפּוֹר קַלַּת הַכָּנָף עָפָה וְהִקְדִּימָה אֶת הַחֲתוּלָה וְכַעֲבוֹר רְגָעִים אֲחָדִים הֵבִיאָה אֶת הַכַּדּוּר. הִתְרַגְּזָה הַחֲתוּלָה הַגַּאֲוָתָנִית וְהַקַּנָּאִית עַל הַצִּפּוֹר שֶׁהִיא קַלָּה וּזְרִיזָה מִמֶּנָּה וְקָמָה וְטָרְפָה אוֹתָהּ. נִשְׁאֲרוּ הָאֶפְרֹחִים יְתוֹמִים וּמִסְכֵּנִים. מִנִּי אָז אֵין שָׁלוֹם בֵּין הַחֲתוּלִים וְהַצִּפָּרִים.

יעקב מינצברג (כתה ג"ב)

ז

„אָזְנֵי־הִיטְלֶר"

כְּשֶׁשַּׁבְתִּי הַבַּיְתָה מִבֵּית הַסֵּפֶר עָלָה בְּאַפִּי רֵיחַ אָזְנֵי הָמָן טְעִימוֹת. רַצְתִּי לַמִּטְבָּח וְרָאִיתִי אֶת אִמָּא אוֹפָה אָזְנֵי־הָמָן וּבִקַּשְׁתִּי מִמֶּנָּה אֶחָת. נָתְנָה לִי אִמָּא שְׁתַּיִם וְאָכַלְתִּי אוֹתָן בְּתֵאָבוֹן וְחָשַׁבְתִּי בְּלִבִּי: הָמָן הָרָשָׁע רָצָה לַהֲרֹג אֶת הַיְהוּדִים וְלָכֵן הֶעֱנִישׁ אוֹתוֹ ד' וְהוּא נִתְלָה וַאֲנַחְנוּ אוֹכְלִים לְזִכְרוֹ „אָזְנֵי הָמָן". וַאֲנִי מְקַוֶּה שֶׁבְּקָרוֹב יַעֲשֶׂה ד' לְהִיטְלֶר הָרָשָׁע כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְהָמָן הָרָשָׁע וְנֹאכַל אָז אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם „אָזְנֵי הִיטְלֶר"...

יצחק חרפק (כתה ג"ב)

ח

בַּשָּׂדֶה

אָבִי לָקַח אוֹתִי אֶל הַשָּׂדֶה. הַרְבֵּה זְמָן טִיַּלְנוּ בֶהָרִים וּבַעֲמָקִים וּמָצָאתִי לִי שָׁם תּוֹלָעֵי מֶשִׁי וְרַקָּפוֹת וְכַלָּנִיּוֹת יָפוֹת. הָאֲדָמָה הָיְתָה מְכֻסָּה עֵשֶׂב רַךְ וְיָרוֹק וְרֵיחוֹ הָיָה נָעִים לְאַפִּי וַאֲנִי הֶחֱלַטְתִּי לְטַיֵּל תָּמִיד בַּשָּׂדֶה הֶחָבִיב.

אריה פלדמן (כתה ב"ב)

ט

הַמַּלְקוֹשׁ

כַּאֲשֶׁר שָׁכַבְתִּי בְּמִטָּתִי הַחַמָּה שָׁמַעְתִּי קוֹל דּוֹפֵק וְלֹא יָדַעְתִּי מַה זֶּה. נִכְנַס אָחִי הַבַּיְתָה וְאָמַר לִי שֶׁגֶּשֶׁם חָזָק יוֹרֵד וְזֶהוּ הַמַּלְקוֹשׁ. בִּמְהִירוּת לָבַשְׁתִּי אֶת בְּגָדַי וְהִתְרַחַצְתִּי יָפֶה יָפֶה וְיָצָאתִי הַחוּצָה וְהִנֵּה גֶשֶׁם שׁוֹטֵף. כָּל הָרְחוֹבוֹת רֵיקִים מֵאֲנָשִׁים וּמְלֵאִים מַיִם. שָׂמַחְתִּי וְשַׁרְתִּי: „גֶּשֶׁם, גֶּשֶׁם, גֶּשֶׁם טוֹב, אֵל שָׁמַיִם תֵּן לָרֹב!"

שלום אָשֵׁרִי (כתה ב"ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

הַנִּקָּיוֹן בַּכִּתּוֹת

מפני מה אנו חיבים לשקד על נקיון הכתות? שאלה תמימה זו שואלים לעתים לא רק תלמידים קטנים, חובשי ספסלי הכתות הנמוכות, אלא, לתמהוננו, גם רבים מתלמידי הכתות העליונות. התשובה היא פשוטה והגיונית מאד: הנקיון הוא תריס בפני כל מיני מחלות. בבית מקפידה האם על הנקיון, בדרכים ובשוקים — העיריה ומי ישמר על נקיון בית הספר אם לא אנחנו, התלמידים? כתות יש בבית הספר והן נקיות מפני שתלמידיהן נקיים ואינם מרשים לעצמם לזרק קליפות ופסות ניר על הרצפה או לשפך עליה חלב ומים, אולם רבים לצערנו התלמידים שרעיון הנקיון עדיין לא חדר ללבם ולא רק שאינם עוזרים עם השמש, זה העובד הנאמן, בשטוף הרצפות ובהסרת האבק מעל הספסלים אלא שאינם חסים על עמלו ומלכלכים את הכתות ומוסיפים עבודה על עבודתו הקשה. יש בין התלמידים שובבים השופכים חלב על כסא חברם בכדי שיכתים את מכנסיו ואינם שמים על לב שצרה גדולה הם מביאים בזה על עצמם. המוני־הזבובים הדבקים מיד במקום המלכלך מעבירים אתם מחלות מסכנות שונות והרבה ילדים נופלים למשכב. צריך עוד להוסיף שתלמידים רבים נוהגים, כשאין עין חבר „אגודת הבריאות" צופיה, כמובן, — לקפץ בנעליהם המלוכלכות על הספסלים שהם עצמם יושבים ואוכלים עליהם ואין לך חטא גדול מזה! על התלמידים לזכר שהכתה היא ביתם, שבו הם מבלים את מחצית היום. אסור ואסור לזרק על הרצפה פסות ניר או קלפות, אלא לזרקן בפח שבפנת הכתה ויש גם להזהר ולא לשפך חלב ואם במקרה נשפך החלב על הספסל או על הרצפה חובת התלמיד למהר ולנקותם ולא לחכות לעזרת השמש או התורן. על כל תלמיד להביא את ארוחתו עטופה בניר לבן ונקי ובמפית נקיה. גמר התלמיד לאכל, מיד הוא מנער את מפיתו יפה יפה וזורק את שירי האכל ואת קלפות הפרות בפח. ומובן מאליו הוא, שאין לשוחח ולפטפט בשעת הסעודה. על התלמיד לדעת שבכתתו הוא מבלה את רוב שעות היום במשך שמונה שנים וחובתו לשקד על נקיונה. כשם שהוריו שוקדים על נקיון ביתם.

שמרו על הנקיון והוא ישמר עליכם!

דוד ויסמן (כתה חב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

„יפה את מולדתי" מאת לוין קיפניס, הוצאת יצחק שמעוני, תל אביב, ת"ש.

— אשר — פנה אלי אחי הקטן—כשתלך לספרית בית הספר לקחת לך ספריה לקריאה, אל תשכח להביא גם לי ספריה.

— ראשית אין אומרים „ספריה" — עניתי לאחי — כי אם ספר, כי ספריה הוא חדר ארונות שיש בהם הרבה ספרים, ושנית איני יודע איזה ספר להביא לך ספר ספורים או שירים ?

— ספורים, מעשיות — ענה אחי — שירים אנחנו לומדים בכל שבוע על פה.

— טוב, ספורים, מעשיות, — אמרתי והלכתי לספריה. קהל ילדים רב הקיף את מורנו הספרן מר נימן והוא חלק בשקט ובמתינות לכל אחד ספר. גם אני נגשתי אליו ולקחתי שני ספרים, ספר לי וספר לאחי. בינתים התחיל גשם לשטוף והחלטתי לחכות מעט בבית הספר. ישבתי על אחד הספסלים ופתחתי את הספר „יפה את מולדתי" ללוין קיפניס, שלקחתי בשביל אחי, להציץ בו. אולם משהתחלתי לקרא בו לא הנחתיו עוד מידי עד שגמרתיו, כי המעשיות היפות משכו את לבי. במעשיה הראשונה „יום הולדת האדמה" מתאר הסופר את מחשבות הילדים על „ראש השנה". בעיניהם ראש השנה הוא יום הולדת האדמה שחוגגים אותו ברב פאר — ואיזו מתנה מתאימה יש להגיש לאדמה ? ערוגות פרחים וירקות ! וכך הם חוגגים אמנם את ראש השנה. המעשיה „שולמית הרועה", על הילדה הזריזה ואמיצת הלב שיצאה לרעות את העדר בימי המאורעות, מעוררת בלב רצון עז לחיות בכפר יחד עם עובדי האדמה היהודים. אותו רגש מעוררת בך המעשיה „הקוטפת הקטנה", שבה מסופר על ילדה אחת שהלכה עם אביה לעבד בפרדס. מצחיק ומבדח הוא הספור „הטפסן" על נער שובב אחד שאהב לטפס על הגדרות ועל העצים ושב תמיד לביתו קרוע בגדים. פעם קנו לו תלבשת אחידה אחרי שהבטיח להוריו שלא יוסיף לטפס עוד. אולם ביום שלבש את החליפה קרה אסון וחברו נפל לבאר והוא ירד הבארה והצילו ממות אך קרע את בגדו החדש וודאי שהוריו יסלחו לו הפעם על אשר לא עמד בדבורו. גם שאר שבעת הספורים שבספר נחמדים לקריאה ואכן קראתים בנשימה אחת. חכיתי שעה קלה עד ששכך מעט הגשם. אז שמתי את הספרים בילקוטי ורצתי מהר הביתה וכשנכנסתי קראתי לאחי בשמחה : הנה, לך ספר מעשיות חדש, קרא והתענג עליהן !

אשר פרחודניק (כתה ח"ב)

מְקָרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

— בכ' אדר א' פרסם הנציב העליון בשם ממשלתו את חוק הקרקעות. החק הזה מרשה לרכוש לנו קרקע רק בחלק קטן מאד בארץ. אנו היהודים רואים בו בגידה גמורה במנדט. מיום התפרסם החק הזה נערכו במשך שבוע ימים הפגנות מחאה רבות בכל-ערי הארץ ומאות אגרות מחאה נתקבלו אצל הממשלה הבריטית מיהודים ומלא-יהודים.

— בכ"ה אדר א' ת"ש מת מפצעיו בירושלים הקדוש מנחם פריבס הי"ד. המנוח נפצע בלכתו לסגר את בתי השעשועים ביום הפגנות המחאה. בהלויתו השתתפו אלפי אנשים. בן 17 היה במותו. ת.נ.צ.ב.ה.

— בב' א' אדר א' מלאו מאה שנה לעלילת הדם הידועה בשם „עלילת דמשק".

— בב' אדר ב' נכרת חוזה שלום בין שתי המדינות הלוחמות פינלנד-רוסיה. לפי החוזה הנ"ל נתן מפרץ ויברג והחלק העשירי מאדמת פינלנד לרוסיה.

— בב' אדר ב' נוסד בעמק זבולון מושב חדש אשר יקרא: „מושב מאסאריק" על שם נשיא צ'כיה, ידיד היהודים, אשר ביום זה מלאו 90 שנה להולדתו.

— בחדש הזה מלאו חמשים שנה למושבה רחובות הנמנית כיום עם המושבות הגדולות ביותר בארצנו, תגדל ותפרח ותרבינה כמותה בארץ.

— בר"ח אדר ב' נפטר בניו-יורק מר שמואל אונטרמאיר ז"ל. המנוח היה מגדולי עורכי הדין באה"ב ועמד בראש הליגה האנטינאצית הבלתי מפלגתית בן 81 היה במתו. ת.נ.צ.ב.ה.

— בי"ד אדר ב' ת"ש נפטר בתל-אביב הפרופ' ר' אשר גולאק. המנוח כהן משנת 1926 בכהנת פרופ' למשפטים באוניברסיטה של ירושלים, ופרסם ספרים חשובים בתולדות המשפט העברי. בן 59 היה במותו. ת.נ.צ.ב.ה.

אפק (כתב ח"ב)

פְּנַת־הַסְּפוֹרְט

— בחדשים האחרונים התנהלו כמה התחריות ע"י תלמידי הכתות ח' של בית ספרנו עם תלמידי בתי ספר אחרים והחשובות בהן: ב„מחנים" כתות ח' — כי"ח, נצחו כתות ח' 2 : 1; בכדורגל: כתות ח' — סוקולוב 4 : 2 לטובת כתות ח'.

— בירושלים, בשכונת הבוכרים, נרכש מגרש רחב ידים לכדור רגל. רכישת מגרש זה פותחת דף חדש בהתפתחות הספורט הירושלמי.

— התחרות „הפועל" — „הפועל" תל אביב בטניס, התוצאות 4 : 1 לטובת „הפועל".

— מכבי חיפה — מכבי תל אביב (כדור יד) 10 : 4 לטובת תל אביב

— במגרש י. מ. ק. א. (כדורגל) התחרות נבחרת הצבא הצרפתי — נבחרת הצבא האנגלי, 1 : 0 לטובת הצרפתים.

— הועד האולימפי הפיני פרסם את עלונו האולימפיאדי האחרון בצירוף דף תצלומים מחרבות האצטדיון האולימפי בהלסינקי שהופצץ ע"י המהרסים הרוסים. העלון נפרד מעם קוראיו במלים אלו: להתראות בקיץ 1940. כל בחירי הנוער מכל העולם מוזמנים לחגיגת השלום במדינה המשמשת עכשיו קרבן לאלימות גסה.

ש. לויתן (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בכ"ד כסלו נערכה בביה"ס חגיגת חנכה בתכנית עשירה: תמונות חיות, רקודים שבצעו בטעם רב ע"י תלמידי הכתות הנמוכות. „הדחליל" והמחזה „מעות חנכה" לשלום עליכם (הבמוי והרג'סורה ע"י הגב' מרים גלעזר) עשו רשם חזק על קהל התלמידים והוריהם.

— בכ"ה כסלו נערכה בביה"ס חגיגת „אגודת הבריאות". התכנית היתה רבגונית ומיוסדת ברובה על עניני הבריאות

— בה' אדר א' טילו הכתות ה'—ח' בסביבות ירושלים.

— בכ' אדר א' לא היו למודים בביה"ס לרגל פרסום „חק הקרקעות".

— בכ"ה אדר א' נערכה בביה"ס אזכרה לקדוש מנחם פריבס הי"ד. נכחו בה תלמידי הכתות ה'—ח. מר מ. אילן הספיד את המנוח הצעיר ודבר גם על גזרת הקרקעות.

— בג' אדר ב' נפתחה בביה"ס המגבית למען הקרן הקימת לישראל בין התלמידים ונאמו ה"ה מרדכי אילן, לוי יוסף דבשני ואליהו לולו.

— בט' אדר ב' טילה כתה ו"ב עם מחנכה מר רפאל אבישר ליריחו ולים המלח.

— בי"ג אדר ב' נערכה חגיגת פורים בכתות א'—ב'. היו רקודים, זמרה והצגת משחק פורים.

— החל מפרשת משפטים הונהגו בביה"ס תערוכות שבת ובהן מוצגים ציורי תלמידים הממחישים את פרשת השבוע ואת מאמרי-חז"ל.

— ביום ב', ז' בניסן, נפסקים הלמודים בביה"ס ויתחדשו ביום א', כ"ז בניסן.

אפ"ק (כתה ח"ב)

בְּרָכוֹת

ברכה נאמנה למורנו היקר

מר **לוי יוסף דבשני**, M. A.

במלאת לו חמשים שנה

יאריך ימים ויזכה לעבוד עוד שנים רבות בשדה החנוך העברי

תלמידי הכתה ז"א ומחנכם

הננו מברכים את חברינו היקרים:

גפנר יעקב, וינר משה, זהבי אליהו,
מזרחי אליהו, שלום אברהם, יהודה עמיוב
יוחנוף יוחנן, חנן בורקינסקי, פריצקי זרח.

במלאת להם י"ג שנה

היו בנים נאמנים להוריכם, לעמכם ולמוריכם.

תלמידי הכתה ו"א ומחנכה

מעמק לבנו אנו מברכים את חברינו:

בן־צבי מאיר, חריז ישראל.

ליום מלאת להם י"ג שנה

מי יתן והיו בנים נאמנים להוריהם ולעמם.

חבריהם תלמידי כתה ח"א ומחנכה

חידות־מלואים

א.

1. מהמתנבאים במחנה.
2. כשמואל ברורו.
3. נשיא חוטא במדבר.
4. שם מלכה מושיעה.
5. אבי אחד המרגלים.
6. אבי שתום העין.
7. עלה השמימה.
8. מידידי המלך שלמה.
9. אחד מבני לוי.
10. אחד מבני קהת.
11. בכור שאחיו הצעיר גדל ממנו.
12. אשה שד' המר לה.
13. הראשון שקנא את קנאת ה'.
14. איש היסורים.
15. אבי גבור בישראל.
16. בת המלך הראשון.
17. אבי ההיטלרים.
18. בעל הרבה שמות.

לאחר שמצאת את השמות, חפש בכל ארבעת הטורים ובכל אחד מהם תמצא מלה אחת מ 4 המלים שיחד הן מהוות אמרה מפרקי אבות שנאמרה ע"י בן זומא.

דוד אחיטוב (כתה ו"א)

ב.

1. עיר המפורסמת בחכמיה.
2. עיר בה נערכו קונגרסים ציוניים.
3. שירה.
4. משא.
5. שם פרח.

מלאו את הטורים באותיות מתאימות וקרא בטור א' מלמעלה למטה ותמצא לך ידיד.

בנימין כהן (כתה ח"א)

שאלה

כיצד תקראו את המשפט הזה: אשה נעלה נעלה נעלה נעלה ביתה?

בנימין כהן (כתה ח"א)

תנחומים

למורנו החביב למר **אריה אלקלעי**

השתתפותנו העמוקה בצערך הגדול במות

עליך **אביך** ז"ל

תלמידי בית הספר ומחנכיהם

למורנו היקר מר **אליהו לולו**

אנו משתתפים בצערך במות עליך

אמך

בעבודתך החנוכית חמצא תנחומים

תלמידי בית־הספר ומחנכיהם

למורנו מר **אופיר**

אתך אנו באבלך הכבד במות עליך

אמך

תלמידי בית־הספר ומחנכיהם

למנהלנו ולמורינו היקרים ה"ה

מרדכי ואריה אילן

קבלו את השתתפותנו בצערכם במות עליכם

אחותכם

תלמידי בית־הספר ומחנכיהם

כוס תנחומים לחברנו היקר **חיים רובוביץ**

במות עליו אביו **משה** ז"ל

תלמידי הכתה ה'ב ומחנכה

נתקבל במערכת:

„פנתנו" יוצא לאור ע"י תלמידי ביה"ס העממי כפר סבא. שנה ו', גליון ג' אדר, ת"ש.

חברי המערכת: מרים קטין. איתן פריבר, יעל פומרנץ, יואב אוסטרובסקי, צפורה בר־סמכא, יחזקאל אקרמן, שושנה ביבר, אריה רוזנפלד.

נדפס בדפוס „ציון" רוהלד, ירושלים

עלון חדשי

מדברי הרצל

על ארץ ישראל

קרן קיות לישראל

הרצל

י' אייר תר"ך — כ' תמוז תרס"ד

...לְבָנוֹ תָלוּי בַּחוֹל שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבִטָרָשִׁים שֶׁלָּה.

...הַיְסוֹד הַפַּרְבּוּתִי הַיָּחִיד שֶׁאֶפְשָׁר לְיַשֵּׁב בּוֹ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵם הַיְהוּדִים. הָאָרֶץ עֲנִיָּה בְיוֹתֵר וְלֹא תִמְשֹׁךְ אֲחֲרֶיהָ אֲחֵרִים. בִּשְׁבִילֵנוּ הִיא עֲשִׁירָה בִּזְכָרוֹנוֹת וּבְתִקְוֹת.

* * *

...הָאָרֶץ הַיְחִידָה בְּעוֹלָם הַמּוֹשֶׁכֶת לְלֹא מַצּוֹר כְּמַעַט אֶת כָּל הַיְהוּדִים, חוּץ מִמַּעוּט מְבֻטָּל, הִיא לְהוֹדוֹת בְּמִרוּת הַיְהוּדִים עַל חֶבֶל־אֶרֶץ זֶה.

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כָּל שְׁאָר הָאֲרָצוֹת אֵין לָהֶן כֹּחַ מְשִׁיכָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַשְׂכָחִים הַנִּדָּחִים מִן הַיַּהֲדוּת. רַק אֶרֶץ הַבְּחִירָה, אֶרֶץ הָאָבוֹת, הִיא הַקּוֹרֵאת לָנוּ.

* * *

...מְקוֹם הַבִּנְיָן הַדָּרוּשׁ לְחַפְּצֵנוּ יָחִיד הוּא בְּמִינוֹ... אֵין מָקוֹם בָּאָרֶץ שֶׁהַכֹּל דָּרְשׁוּ אוֹתוֹ כַּמָּקוֹם הַזֶּה. וְכָל כַּךְ לְהַטָּה תְּשׁוּקַת עַמִּים רַבִּים אֵלָיו עַד אֲשֶׁר נִכְמַשׁ תַּחַת לַהַט הַתְּשׁוּקָה.

* * *

...אָנוּ מַאֲמִינִים כִּי לְפִנּוֹת מִזְרָח חֲרֵבָה זוֹ יֵשׁ, כְּמוֹ לָנוּ בְּעַצְמֵנוּ, לֹא רַק עָבָר כִּי אִם גַּם עָתִיד. אִם יֵשׁ בְּכָלָל בְּעוֹלָם תְּבִיעוֹת חֻקִּיוֹת עַל חֶבֶל מֻחְבָּלִי אַדְמָה, חַיָּבִים כָּל הָעַמִּים הַמַּאֲמִינִים בְּכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ לְהוֹדוֹת בְּמִרוּת הַיְהוּדִים עַל חֶבֶל־אֶרֶץ זֶה.

יוסף אברהמי (כתה ח״א)

לִקְרַאת הָעֲתִיד

(הרהורים)

עוד ימים מספר ואני נפרד מבית הספר, אשר בו גדלתי וחֻנכתי משחר ימי ילדותי ועד היום הזה. לבי רוחש תודה למורי אשר נטעו בי אהבה למולדת ולעם והדריכוני ללכת בדרך האמת והישר.

ברוח זו אני עוזב את בית הספר.

רב חברי החליטו להמשיך את למודיהם ולהרחיב את ידיעותיהם, הגם אני אלך בעקבותם? הדרך הזאת סלולה וכבושה מדי ולא קשה ביותר המעבר מבית למוד עממי לבית למוד תיכוני ומשם — לבית ספר עליון. היא גם מושכת את הלב באשר היא מבטיחה לאדם חיים קלים ונוחים יותר מחיי עבודה גופנית. אולם אני אסֹ לי דרך אחרת: ד ר ך ה ע ב ו ד ה. לבית ספר חקלאי אכנס ואלמד את עבודת האדמה למען אהיה בגדלי לאכר בארצנו. מן המפורסמות הוא שעמנו „עם הספר" בעיקרו ועשיר הוא באנשים מלומדים, אך לא רק מאנשי רוח יושע עם כי אם גם מאנשי ידים עובדות. מאז גלה עמנו מארצו נתק כמעט את קשריו עם האדמה הזנה ומפרנסת אדם ובהמה. בארצות הגולה לא נתנו לו העמים שבקרבם ישב להתנחל על האדמה וגם תנאי חייו המרים, חיי עם גולה הצפוי יום יום לגרוש מארץ לארץ, שללו ממנו את האפשרות להוציא את לחמו מן האדמה. רק עם שיבת ציון החלה עבודת האדמה תופשת מקום חשוב בחיינו הלאומיים והכלכליים. לדעתי, צריכה היא לתפש לא רק מקום חשוב כי אם את מקומה העיקרי בחיינו. האדמה היא אם האומה. אומה בלא אדמה אינה אומה. אך האדמה תובעת לה גם עובדים נאמנים ומסורים, שכן אם אין מעבדים אותה — מ א ב ד י ם אותה. ולכן עלינו להרבות את מספר האכרים העברים, ואם כה נעשה לא יוכל לנו כל כח לעקרנו ממקומנו וממולדתנו.

ובלב מלא אמונה בכחי אני צועד לקראת עתידי, וקוה אקוה שלא ירחק היום ואני אתישב באחד הכפרים העברים בארצנו ו א ה י ה ל ע ו ב ד ה א ד מ ה.

בנימין פרנקל (כתה ז״א)

בִּזְכוּתָהּ שֶׁל נְגִינָה

סמוך לעיר ז׳יטומיר אשר ברוסיה המדינה שוכנת לה עירה שוקטה ויפת נוף, טשודנוב שמה. רב תושביה היהודים עניים מרודים היו ובנפשם הביאו לחמם ומעושם — עשירים. סבי רבי דב נמנה עם אמידי העיר ולו בית חומה ומגרש גדור ובו גזעי עצים לרב, כי סוחר עצים היה. ולסבי בן זקונים ושמו מאיר. ואותו מאיר, שאני זכיתי להיות בנו, נתברך בקול ערב וכשפתח פיו לזמר היו כל השכנים מתקהלים ונדחקים ליד חלון הבית לשמע את קולו המתוק. חשש סבי לגרונו, כי נער חלש היה, עמד והביא לו יום אחד מן הירייד הגדול שבקיוב כנור, למען יסיח את דעתו מן הזמרה וינצל ממחלת הגרון. כשראה מאיר את כנורו נתמלא לבו שמחה, קפץ ואמר להוריו: „איני זז מכם עד שתוליכוני אל ר׳ אלתר „כלי-זמר" ואלמד אצלו פרק בנגינה". לקחה סבתי את מאיר בן זקוניה והביאתהו לפני ר׳ אלתר. ואותו רבי אלתר לא „כלי זמר" פשוט היה אלא בעל נשמה יתרה היה. נפשו נגנה בו. כל ימיו נגן ונגן וכשנפל לפעמים למשכב, כדרך כל אנוש, היה בוכה ומצטער על שבטל עצמו מן הנגינה. פנתה סבתי אל ר׳ אלתר ואמרה לו: „בני זה חשקה נפשו בנגינה, למדהו ואני משלמת לך את שכרך בעין יפה". נתן ר׳ אלתר עיניו במאיר ואמר: „תדעי לך כי גמרתי בלבי שאיני מקבל יותר תלמידים, שזה דרכם להתחיל ולא להתמיד בלמודים". אמרה לו: „אין מאיר שלי כשאר הנערים. אדרבא: עמוד על קולו ותדע שנפשו יוצאת למוסיקה". ובדברה רמזה למאיר והוא פתח פיו וזמר „אתה אחד ושמך אחד, נגון ששמע מפי חזן אורח בשבת בבית הכנסת הגדול. אותה שעה החליק ר׳ אלתר למאיר על שערותיו והראה לו אותות חבה וקבל על עצמו ללמדו נגינה ומאיר נקשרה נפשו בכנורו ונגן יומם ולילה. עברו מספר שנים ור׳ אלתר אומר לסבי: „להוי ידוע לך שבנך „כלי יקר" הוא, ממש בור סוד שאינו מאבד טפה, ואני אין תורתי מספקת לו. איעצך לשלחו למכון הממלכתי למוסיקה בקיוב ויצא טיבו בעולם". התחילו סבי וסבתי מדינים לשלחו או לא לשלחו. סבתי פחדה שמא יפל למשכב בעיר הגדולה והנכריה. אולם דודי ודודתי שהיו גדולים ממאיר בשנים ולמדו בבתי ספר, עמדו לימינו ודעתם הכריעה לטובתו. נטלה סבתי את מאיר ונסעה עמו לקיוב והכניסה אותו בלי כל קשיים למכון הממלכתי למוסיקה וחזרה לביתה. התחיל מאיר ללמד בהתמדה יתרה ולא יצאה שנה ומצב בריאותו הורע, פניו נפלו ובשרו כחש. נבהלו הוריו ולא נתנו לו להמשיך את למודיו. ישב מאיר בעירתו ונגן ביחידות או יש שהלך אצל ר׳ אלתר מורו ונגן עמו דואטים שונים. וכשמת רבו החליט לגלות שנית למקום מוסיקה עמד ופצר בהוריו להשיבהו למקום חיותו, לעולם הנגינה והרנה, — עד שנאותו לו. נסע מאיר לאודסה ונכנס שם לבית ספר למוסיקה. אך התחיל ללמד — ומלחמת העולם פרצה. נתמלא לבו של סבי פחד שמא ירעיש הצי התורכי את אודסה ולא שקט ולא נח עד שהחזיר את בנו לעירתו. כעבר זמן מה נודע בקהל שהשלטונות התחילו לקרא לצבא בחורים מבני גיל מאיר. סבי שפקח היה מהר והכניס את בנו למכון למוסיקה שבעיר ז׳יטומיר, כי חק היה ברוסיה בימים ההם, שאדם הלומד בבית ספר גבוה פטור מחובת הצבא עד השלימו את למודיו.

כך הצילה המוסיקה את מאיר מפגעי המלחמה.

בשעת חרום

א

בְּלֵיל הַהַאְפָלָה

עם בוא הערב כבו כל האורות וחשכה השתלטה על פני היקום. בביתנו היו כבר כל מנורות החשמל מכוסות בניר תכלת והפיצו מסביב אור קלוש. בהנתן האות השתלט חשך. אני והורי יצאנו אל המרפסת והשקפנו על פני ירושלים עיר הקדש העוטה אפלה כבדה. ברקיע השמים נוצצו רבבות כוכבים זעירים ויצקו אור חור וקר. הכל שקט מסביב. רק לעתים נשמע קול גערת שוטר אנגלי הגוזר לסגר את החלון היטב. עברו רגעים מספר וקול רעש נשמע בחלל האויר: אוירון חג על פני הרקיע. על כנפיו דלקו שני פנסים אדומים שנראו ככוכבים אדמדמים. כה עמדנו על המרפסת והסתכלנו בכל פלאי ליל ההאפלה. כעבר זמן מה נכנסנו הביתה. כלנו נתקלנו בכסאות ובשלחנות וקול נפץ נשמע מכל פנות הבית. הדלקנו לרגע את החשמל ואור הציף את החדר וראינו שהכל הפוך על פניו. עוד לא הספקנו להתבונן אל כל ההפכה שבבית ולפתע פתאם נשמעה קריאת השוטר „סגרו את האור". כבינו את האור ונשאר עומדים במקומנו בתוך „חשכת מצרים" זו.

יוסף לנגר (כתה ז״ב)

ב.

הַהַאֲפָלָה

היום הולך ורד. האנשים מרבים לדבר על ההאפלה אשר תתקים הערב. נדחקתי גם אני בין המשוחחים, הקשבתי לדבריהם בסקרנות. בין כה וכה מחשיך היום. מבין העצים מציצות קרני השמש האחרונות, הרוח מיללת. בחוץ נראים הַפַּקָּחִים על ההאפלה. השמים מלאים כוכבים, רבוא רבבות כוכבים. אור כחלחל נראה מבין הבתים. קול רעש אוירון עולה באזני. מביט אני מסביבי: הֵיכָן, אפלה... מחשבת-זועה מנקרת במחי: האויב מתנכל להתנפל גם על ארצנו הקדושה. אפלה ירדה בעולם. החיה הגרמנית הטורפת זנקה ממעונה ותטרוף את הולנד ובלגיה, נורבגיה וצרפת. ועוד ידה נטויה לציד חדש, לקרבנות חדשים.

גדולה האפלה בעולם.

ישראל פרידמן (כתה ה"ב)

ג.

אִמַּת הַמִּלְחָמָה

ערב. אני יושב ליד הרדיו ומאזין לצלילי המוסיקה העדינים החודרים לעמקי הנשמה. מה עשיר ומה יפה עולם השיר והזמר! האזן משתוקקת להוסיף ולשמע את הצלילים הדקים והרכים, אך מחשבות בלהה מתרוצצות במחי. בעיני רוחי אני רואה את חזית המלחמה הקשה. רואה אני רבבות בני אדם נפגעים בכדורי מרצחים, פצועים ושותתי דם מתגוללים הם על הארץ ואין מושיע להם. החזית הולכת ומתקרבת. רעש התותחים מחריש אזנים. האדמה רועדת ומאדימה מדם אנשים. קול אוירון נשמע ופצצות נזרקות מתוכו. ומי יִמנה מספר לאנשים ולנשים ולילדים הנופלים כזבובים. כל הארץ שטופה דם. מי יודע אם לא יבאו הנה הרשעים שואפי הדם ובלבי אני מתפלל לד': הצילה אלהי את עמך וארצך, הצילה את כל העמים שוחרי השלום והצדק.

אריה קמר (כתה ה"ב)

גבריאל כשיוף (כתה ח"א)

מִתּוֹךְ הַקְּרִיאָה

„ארבעים הימים של מוסה דאג לפרנץ ורפל".*)

הימים ימים עקובים מדם, ימי מלחמת העולם. מלחמה זו פגעה קשה בארמנים, שדודי מולדתם. ארמנים למאות היו גולים ממקומם יום יום בפקודת השלטון התורכי הישן. רבים מן הגולים נספו בדרכם הארוכה מרב סבל ומחלות מדבקות.

באותם הימים מתחיל חלק מן העם להתעורר ולהתקומם לשלטון. על יסוד זה יצר ורפל את ספרו „ארבעים הימים של מוסה דאג". גבור הספור, הארמני גבריאל באגרדיאן, מקבל את חנוכו באירופה ונושא לו אשה צרפתית ואינו כואב את כאב עמו. אולם כשהוא חוזר לארצו ופרשת סבלות עמו הנדכא מתגלית לפניו, מתעוררים בו רגשותיו הלאומיים והוא מחליט להקדיש את חייו לשחרור עמו. אשתו העדינה והמסורה מִתרת על לאומיותה ומסכימה להקריב את חייה לעם זר לה. בנם סטיפן, עלם אמיץ לב, מוצא את מותו בידי התרכים בלכתו יחד עם חבריו בשליחות חשובה.

גבריאל באגרדיאן, מצליח לעורר את עמו להתבצר בהר מוסה דאג ולמרד בתרכים. הדבר אינו מן הקלים. גבריאל ידע כי לא בנקל יוכל לעמוד בפני צבאות התרכים, וכי סדרי מחנהו לא יהיו מופתיים, אך החלט החליט לפעל — ויהי מה! וביום אחד עלו תושבי שבעת הכפרים, שהשתרעו מסביב למוסה דאג, אל ההר, והתבצרו בו. התרכים לעגו למורדים אלה וחשבו להשמיד את המתקוממים בהתקפה ראשונה, ובכח לא גדול, אך מסירותם של הארמנים היתה למעלה מן המשוער ואויביהם נסוגו לאחור מדי פעם בפעם. במחנה הארמנים היו גם אנשים חסרי משמעת שהפריעו במדה רבה למהלך המרד, אך חרף כל המכשולים עמדו הארמנים בגבורה והדפו את התרכים המזוינים ורכשו להם רובים ותותחים. מלחמת גבורה היתה מלחמתם, אך מחנה הלוחמים פחת והלך. המזון היה רע מכל רע. המות קצר על ימין ועל שמאל. והנה באה ההתקפה האחרונה וכשהמתקוממים מרגישים כי קצם הולך וקרב, מופיעה בדרך נס אחת מאניות מדינות ההסכמה ואוספת אליה את כל המתקוממים, חוץ מגבריאל שעלה להר להפרד מקבר בנו ומצא שם את מותו בידי התרכים. הספר מרומם את ערך ההקרבה העצמית של הגבורים ואת מאמציהם הגדולים לשחרור ארצם ומולדתם, אכן, לא חנם נכתב הספר בידי-יהודי. דומה, שרק בן עם דווי כפרנץ ורפל מסוגל היה לכתוב ספר מצוין כזה הנושם כלו אהבה עזה לסובל ולמדכא.

*) סופר יהודי מהולל, מפליטי אוסטריה, שהומת בפריז עיי הפולשים הנאצים.

דוד אחיטוב (כתה ו"א)

בְּבֵית מוֹרִי

יום חם. השמש לוהטת. אני יושב בבית חברי, וכולי שקוע באגדה יפה של אנדרסן, שבה הוא מתאר יום חרף קר בארצות אירופא, ואני משוה את היום המתאר ליום החם הזה שבארצנו. כשגמרתי לקרא פניתי לחברי:

— „חבריא, שמא נערוך טיול אל מורנו ונתענג מעט על הלצותיו?".

—„מסכימים".—נשמעה התשובה מפי שלשה פיות.

תיכף עלינו ארבעה ילדים על שני זוגות אופנים, שנים על כל אופנים ונרכב בצהלה למחוז חפצנו.

—„עמדו!" — נשמע קול אחד השוטרים, היושבים בתחנה שבמחצית הדרך. עצרנו באופנים.

— „מזלכם הוא שלא שוטר בריטי או ערבי נזדמן לכם — גער בנו השוטר — כלום אינכם יודעים כי לפי תקנות כלי הרכב, אסור ששנים ירכבו על זוג אופנים אחד?".

— „אבל הרי אנו נמצאים בתחום שמחוץ לעיר" — התנצל אחד מאתנו.

„—מאי נפקא מינה? — ענה השוטר—אחת היא בעיר או מחוץ לעיר. מעתה הזהרו!" „טוב" — ענינו בשפה רפה והלכנו לדרכנו עברנו את שכונת „המקשר" סירנו מעט גם את בית הכרם והגענו ל„יפה נוף", לא בתי תפארה בתי השכונה הזו, אולם סביבתה נהדרת ושמה „יפה נוף" יאה לה. משם הלכנו „לבית וגן". נכנסנו לבית מורנו שקבלנו בידידות ובסבר פנים יפות, לא כמורה אלא כידיד נאמן. ישבנו בגזוזטרת הבית ונהלנו עמו שיחה נעימה והוא כבדנו בפרות ובמטעמים. שיחתו עמנו קלחה בשקט ובחבה אבהית.

שעה קלה ישבנו בבית מורנו מר אורי ובלינו עמו את הזמן בנעימים ועם שקיעת החמה נפרדנו ממנו ושבנו העירה שמחים וטובי לב.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א

צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים

פַּעַם אַחַת נִכְנְסָה לְבֵיתֵנוּ צִפּוֹר. הַצִּפּוֹר עָפָה, עָפָה עַד שֶׁעָיְפָה. הַדּוֹד שֶׁלִּי תָּפַס אֶת הַצִּפּוֹר וְשָׂם אוֹתָהּ בְּכְלוּב. אֲנִי רִחַמְתִּי עָלֶיהָ וְסָפַרְתִּי „אַחַת, שְׁתַּיִם. שָׁלֹשׁ" וְשִׁחְרַרְתִּי אוֹתָהּ. הַצִּפּוֹר עָפָה בְּשִׂמְחָה וְצִפְצְפָה „צִיץ, צִיץ, תּוֹדָה, תּוֹדָה לָךְ יֶלֶד נֶחְמָד!"

יצחק שושני (כתה א"א)

ב

הַמְּיוּחָל לַכֹּפֶר

בְּיוֹם אֶחָד נָסַעְתִּי לְגִנָּה יַעֲקֹב אֶל סָבָא וְסָבְתָא. בָּאתִי אֲלֵיהֶם, רָאִיתִי שָׁם בַּרְוָזִים, אַוָּזִים, תַּרְנְגֹלוֹת וְתַרְנְגוֹלִים. שָׂחַקְתִּי שָׁם עַד הָעֶרֶב. בָּעֶרֶב בִּקַּשְׁתִּי אֶת סָבְתָא שֶׁתִּתֵּן לִי אֶת הַגַּרְגְּרִים לְהַאֲכִיל אֶת הָעוֹפוֹת. נָצָאתִי אֶל הֶחָצֵר וּפִזַּרְתִּי אֶת הָאֹכֶל, מֵהֲרוּ כָּל הָעוֹפוֹת לְתְפּוֹשׂ אֶת הַגַּרְגְּרִים וַאֲנִי שָׂמַחְתִּי מְאֹד!

חיים לוי (כתה ב"א)

ג

חֲלוֹם

בַּלַּיְלָה אֶחָד חָלַמְתִּי חֲלוֹם וְהִנֵּה אֲנָשִׁים רָצִים בָּרְחוֹב וְקוֹרְאִים „הִשְׁתַּטְּחוּ עַל הָאָרֶץ!" לֹא יָדַעְתִּי מַה לַּעֲשׂוֹת, אַךְ הִשְׁתַּטַּחְתִּי. פִּתְאֹם רָאִיתִי פְּצָצָה נוֹפֶלֶת. שָׁמַעְתִּי קוֹל בְּכִי שֶׁל יְלָדִים קְטַנִּים. רָאִיתִי אִישׁ זָקֵן וְאִשָּׁה זְקֵנָה וְהַרְבֵּה יְלָדִים פְּצוּעִים קָשֶׁה. וְהִנֵּה נִרְאָה

אוֹר רָב וְקוֹל נִשְׁמַע: „אוֹי וַאֲבוֹי לָכֶם גֶּרְמַנִּים אַכְזָרִים, לְכוּ לָכֶם מִפֹּה!" הַגֶּרְמַנִּים בָּרְחוּ וְהָאַנְגְּלִים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְהִרְבִּיצוּ בָהֶם. וְהִנֵּה פָּקַחְתִּי אֶת עֵינַי וְרָאִיתִי חֶדֶר, אָרוֹן, מִטָּה, שֻׁלְחָן וְכִסְאוֹת וְיָדַעְתִּי שֶׁזֶּה הָיָה חֲלוֹם וְסִפַּרְתִּי הַכֹּל לְאִמִּי.

דוד מילר (כתה ג"א)

ד

תְּפִלָּה

פַּעַם אַחַת נִכְנַס הַמּוֹרֶה לַכִּתָּה וְאָמַר לָנוּ „יְלָדִים אֲלַמֵּד אֶתְכֶם תְּפִלָּה קְצָרָה". אָמַרְנוּ: „טוֹב!" כָּתַב הַמּוֹרֶה עַל הַלּוּחַ אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת: „רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אָנָּא, מַגֵּר נָא אֶת שִׁלְטוֹן הִיטְלֶר הָרָשָׁע וְחֶבֶר מְרֵעָיו, אַנְשֵׁי הַדָּמִים. הוֹשַׁע אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל הָעַמִּים שׁוֹחֲרֵי הַשָּׁלוֹם וְהַצֶּדֶק". וּמֵאָז אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים יוֹם יוֹם אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת לִפְנֵי הַשִּׁעוּר הָרִאשׁוֹן.

יצחק עפרוני (כתה ג"ב)

ה

אָסוֹן בִּשְׁכוּנָתֵנוּ

פעם אחת התהלכתי ברחוב ופתאום שמעתי קול צעקה. הסתכלתי סביבי וראיתי במקום אחד עומדים הרבה אנשים. רצתי לראות ושאלתי את אחד החברים: „מה קרה?" והוא ספר לי שילד רכב על אופנים ודרס בחורה אחת. שני שוטרים באו ולקחו את הבחורה לבית-החולים ואת הילד — למשטרה. שנים מחברי הלכו לבית-המשפט והעידו מה שראו. כששבו ספרו לי שהם הצליחו במשפט. הילד היה צריך או לשלם קנס או לשבת שבוע בבית-הסוהר. לבחורה נשברה הרגל. בכל יום היו הילד ואמו מבקרים את הבחורה. הילד הצטער על אשר גרם לה אסון ובקש ממנה סליחה והיא סלחה לו. הבחורה שכבה שבועים בבית-החולים ואחר שבה לאיתנה.

מרדכי כהן (כתה ד"א)

אַחֲרֵי מִטָּתוֹ שֶׁל מוֹרִי-מְחַנְּכִי

לזכר אברהם ארגמן נ"ע

(ח' תשרי תרנ"ו — י"ד ניסן ת"ש)

הימים ימי האסיף ואני מובל בידי אמי לבנין גדול המוקף ברושים רעננים, לבית הספר „תחכמוני". בפיק ברכים וברטט נכנסתי לחדרו של המנהל ואחרי שאלות מעטות הכניסוני לכתה א'. אמו נפרדת מעלי בנשיקה ומשאירה אותי בכתה. הילדים כלם צועקים ורועשים, מהם בוכים ומהם יושבים ומביטים בעינים בוהות אל חלל האויר. פתאם נפתחת הדלת ואדם נעים, בעל סבר פנים יפות, נכנס לכתה כשבת צחוק מרחפת על פניו. עיני כלנו נצמדו אליו. לבי הקטן נרגע, כי עצם חזות פניו כמו הביעה לי: „הרגע, תינוק, ידידך אני". עד מהרה נודע לנו כי שמו אברהם ארגמן, ועוד באותה שעה ראשונה נתחבב על התלמידים. לי הפך בית הספר לבית שני. מדי בקר בבקר רץ הייתי לקראתו לברכו והוא היה מחליק בעדנה שערותי, מברכני ושואל לשלומי. כאב היה לי. כמורה היה שקוע בראשו וברובו בהוראה וראה בתלמידיו את עולמו. תמיד דאג לנו ולהתפתחותנו הרוחנית והגופנית. קל היה הלמוד במחיצתו ומחלקתו היתה לנו למקור ענג ושמחה. חלפו שנים ואני עזבתי את ביה"ס לשנתים ימים ובשובי אליו שמעתי, לצערי, שמחנכנו החביב נדד לאמריקה להשתלם בלמודיו. הבטיחוני שבקרוב יחזור לארץ ישראל ואמנם בשנה האחרונה ללמודי בביה"ס חזר אלינו. ואף על פי ששב מכתר בתואר אַקַדֶמי נשאר אותו מורה פשטן, ענו ונוח לתלמידיו. לא שמענוהו מדבר רמות אלא שוב ירד אלינו, הקטנים, מתוך כונה להעלותנו אליו. גמרנו את

בית הספר ונפרדנו מעל כל מורינו, אך קשרינו עמו לא נתקו ומדי פגשו באחד מתלמידיו היה מתענין בו ושואל לשלומו ולמצבו. ומה נדהמתי באותו בקר, ט"ז בניסן, כשראיתי בעתון את שמו בתוך מסגרת שחורה! צעיר ומלא מרץ היה וכל נפשו שועה עוד לחיים ולפעולה ופתאם נקטף האיש מרעיתו, מילדו היחיד, מכל בני משפחתו ומחבריו ומתלמידיו הרבים. שלום לעפרך, מורה ומחנך נאמן, זכרך הטהור ישאר בלב תלמידיך לנצח.

שמחה רוטמן (תלמיד מחזור י"ז)

שבתאי אֶשְׁכֹּל (כתה ו"ב)

יוֹסֵף קוֹנסַנְס ז"ל

ביום השלישי, כ' אייר, נפטר חברנו היקר יוסף קונסַנס. בבקר נכנס לבית הספר בחור אחד ואמר לנו כשעיניו יורדות דמעות: „ילדים, חברכם יוסף איננו!" לשמע הידיעה האיומה הזאת פרצנו כלנו בבכי. ידענו שחברנו חולה מחלה אנושה זה שבועות אחדים, אך קוינו שלא ירחק היום ושוב ישוב אלינו. עוד אנו בוכים ומורנו מר רפאל אבישר בא והוא בוכה חרש. כעבור זמן מה הסתדרנו והלכנו ל„הדסה" לחלוק לחברנו את הכבוד האחרון. דומם צעדנו ברחוב. רבים מהחברים לא יכלו להתאפק והתמוגגו בדמעות גם בלכתם ברחובות העיר. כשבאנו לבית החולים „הדסה" נכנסנו לחדר המתים. אמו השכולה ואחותו בכו בכי מר, וקראו בבכין „יוסף, יוסף אַיֶּךָ". בינתים בא האוטו של „חברה קדישא" והמת הוכנס בו. הלכנו אחרי מטתו עד בית הקברות ורבים מאתנו לא זזו משם עד שנסתם הגולל על חברנו. מורנו הספיד את תלמידו בדברים היוצאים מן הלב ודבר על מדותיו התרומיות, על חריצותו בלמודים ועל מסירותו לחברי כתתו. אכן צדק מורנו, חבר נאמן היה יוסף ז"ל וכל תלמידי הכתה אהבוהו אהבת נפש. מורנו שאל אותנו מי מאתנו יתנדב לומר קדיש לזכרו במשך כל השנה, (ורק יתום רשאי לומר קדיש!). אני קבלתי עלי לומר מדי יום ביומו, שלש פעמים, קדיש במשך כל שנת האבל. ביום השבת באתי לבית הכנסת והתפללתי וכשגמרתי לומר קדיש שאלוני אנשים רבים: „לזכר מי אתה אומר קדיש?" וכשספרתי להם שלזכרו של חברי אני אומר קדיש שבחוני ואמרו לי: „חסד של אמת אתה עושה עם חברך המנוח ובזכות זאת תאריך ימים ושנים". מאז אני הולך פעמים ביום לבית הכנסת, לשחרית ולמנחה ולמעריב ואומר קדיש. ימים אחדים אחרי פטירת יוסף ז"ל קבצנו בינינו כסף ושלחנוהו ללשכת הקרן הקימת לשם נטיעת עץ לזכרו. ביום השלשים קבלנו את תעודת הקרן הקימת, באותו יום הלכנו עם מורנו לבית אמו והתפללנו את תפלות מנחה ומעריב ואני אמרתי, כנהוג, קדיש. אחרי התפלה ישבנו זמן מה בבית אמו ונחמנו אותה, אך היא לא קבלה תנחומים. כתתנו שרויה באבל כבד. תלינו את תמונת יוסף ז"ל על הקיר. כשאני נגש אל הספסל שעליו ישב יש ואני שוכח ופולט מפי: יוסף... אך מיד אני נזכר כי יוסף איננו, איננו.

תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.

פִּנַּת הַסְּפוֹרְט

— בירושלים נערך לפני כמה שבועות כנוס ספורטיבי של כל בתי הספר העממיים. ההתחרויות החלו בריצת 60 מ'. בית ספרנו הצטיין בהתחרות זו. בגמר הריצה החלה הקפיצה למרחק שאף כאן תפש בית ספרנו מקום טוב. תלמידים רבים נסו להתחרות בתלמידינו אך ידם היתה על התחתונה. גם בקליעה למטרה הראה בית ספרנו את כחו. אמנם מרוץ השליחים לא עלה הפעם בידינו יפה אך גם בהתחרות זו הצלחנו לתפש את המקום הראשון בירושלים.

המשחק המעניין ביותר היה משחק המחנים. כאן אפשר היה לראות את הנקודה העקרית שעליה קים הספורט בביה"ס. היתה משמעת במשחק. כל אחד עמד במקומו ולא הפריע לחברו לשחק והודות למשמעת ששלטה בין המשחקים הצליה בית ספרנו הצלחה רבה וזכה במגן נודד. החברים שהשתתפו בכנוס זה היו: י. טפרברג, נ. שמידט, י. רייזמן, י. קרשינסקי, א. בן-מאיר, ש. לויתן, ש. קרוסינסקי, א. שמש, י. גולדברגר, ו. קופר.

— עם גמר כנוסי הספורט העירוניים התקים בל"ג בעמר כנוס ארצי אשר בו השתתפו תלמידים מכמה מחוזות בארץ. הכנוס נערך במגרש האצטדיון בתל אביב. שם הראו הספורטאים הירושלמים את כחם. בקליעה למטרה ובטפוס על חבל יצאה ירושלים הראשונה, הספורט הירושלמי צועד קדימה.

בכנוס הספורטיבי הארצי השתתפו תלמידינו י. טפרברג, נ. שמידט, י. רייזמן, י. קרשינסקי, א. בן-מאיר, ש. לויתן, ו. גולדברגר.

תוצאות הכנוסים

	כנוס ירושלים	כנוס ארצי	בית ספרנו
ריצה 60 מ'	7,6 שניות	7,5 שניות	7,6 שניות
קפיצה למרחק	5,10 מ'	5,51 מ'	5,08 מ'
מרוץ שליחים	28,3 שניות	24,3 שניות	28.8 שניות
טפוס על חבל	3,3 שניות	4,8 שניות	3,8 שניות
קליעה למטרה	8 נקודות	8 נקודות	8 נקודות

ש. לויתן (כתה ח"א)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

„הפרות" ספור מאת יעקב חורגין. ספריה „דורות" הוצאת יזרעאל, ש. שרברק, תל אביב.

יש ספורים אשר אחרי קראך אותם מתנדף תכנם והולך בענן בקר ויש ספורים המשאירים בלבך רשמים חזקים לימים רבים, ובכל פעם אתה יכל לשוב אליהם ולקראם והם חדשים בעיניך. בין הספורים המשובחים נמנים גם ספוריו של יעקב חורגין. הסופר הזה פרסם בשנים האחרונות שורת ספורים היסטוריים והעלה בהם דמויות מגבורי ישראל, גבורי רוח וגבורי גוף והצליח לחבבן על הקורא ולשתפו בשמחתן וביגונן. את שני חלקי ספורו הגדול „בין חיתו אדם" ו„בלב ים" קראתי במתיחות רבה ולבי נמשך אחרי מעשי הגבורה של יהודים נואשים בכור העני של ספרד, שנלחמו בעז לדתם ולתורתם עם כמרים צבועים רודפי בצע ושופכי דם. טבעי הדבר שרציתי לדעת את סופו של הספור רב העלילות הזה ושמחתי מאד כשבא לידי חלקו האחרון הנקרא בשם „הפדות". בספר הזה ממשיך המחבר לספר על חיי דון דיגו די אלבנץ ומשפחתו. הרופא דון דיגו הספיק להגיע לונציה אך גם שם לא הונח לו. יד הבוגד אלפרדו מסרתהו לידי הממשלה וזו אמרה להחזירהו לספרד, לידי האינקויזיציה, אך פתאם מופיע הגבור היהודי הקברניט גבריאל, שנתפרסם כשודד ים הנוקם את נקמת אחיו הנענים, ודורש מממשלת ונציה בשם ממשלת תורכיה למסור לידו את אברהם אלבו, הוא דון דיגו. המושל מסרב. הקברניט מצליח בחכמתו לאסור באניתו את פקידי הממשלה ומרגליה שבאו לעריך שם חפוש ומפליג בים. חרד הלב למקרא היסורים שעברו על גבריאל וידידיו, עד שבא רעו מיכאל בראש צבא תורכי ומצילם ממות ועמהם נצלים אחר כך גם הרופא ובנו מיגאל. כלם נמלטים לתורכיה ולארץ ישראל ומתחילים להקים את הריסות חייהם. וגבריאל הקברניט היהודי, זה העשוי לבלי חת, ממשיך לחלום את חלומו הנועז להקים צי יהודי בכדי להציל פליטים יהודים ולהלחם בצורריהם. כשהשלמתי את הספור הרהרתי עוד הרבה זמן על גורל הגבורים ועל הרפתקאות הרבות שעברו עליהם עד הגיעם למקום מפלטם והודיתי בלבי למחברו על שעות העונג שהסב לי בספרו המענין.

ציון לוי (כתה ח"א)

אִגְרוֹת פְּרָדָה

א

מורינו וחברינו היקרים,

במשך שמונה שנים שאפנו לזכות ולהגיע להגע הגדול הזה, בו נסיים את חק למודנו בבית-הספר אשר בין כתליו בלינו את מבחר ימי ילדותנו.

יום זה יום שמחה הוא לנו, אך השמחה מהולה בתוגה כי השעה שעת אימים היא לכל. גרון המרצחים הונף בחמת זעם לכלות ולהשחית את כל הנברא בצלם אלהים. האבקותה של האנושיות הטהורה עם

כחות הטומאה קשה מאד עד לאין ערוך. ימים טרופים וקשים באו ביחוד על עמנו המעונה והמורדף עד בלי חשך. אותו הציג האויב מטרה לחציו השנונים ובבשרו הוא שולח את שניו וצפרניו.

ובימי צרה אלה אנו עוזבים את ביה"ס היסודי. אבל חברים, אל מורך! אל פחד — ויהי מה! נלך בגאון ובאמץ לב באותה דרך, אשר התוו לנו מורינו היקרים, היא דרך התקומה והתחיה העברית.

מעמקי לבנו אנו מודים למורינו על אשר נטעו בנו רגשי אהבה ומסירות לעם ולמולדת, ומאחלים להם שיזכו לחזות בגאולת עם ישראל וארץ ישראל השלמה.

ויעמוד על הברכה גם עתוננו היקר „חברנו" אשר על דפיו הבענו את רגשותינו ומחשבתנו, ומי יתן וימשיך את קיומו גם להבא חרף כל המעצורים ויוסיף לשמש כלי מבטא לתלמידי ביה"ס.

וברכה גם לכם, חברים יקרים, תלמידי בית הספר ויהי רצון שכלכם תזכו לגמר את למודיכם בבית ספרנו.

בשם תלמידי מחזור כ"ב

ציון לוי (כתה ח"א)

שמואל נסים (כתה ח"ב)

ב

חברינו היקרים, תלמידי המחזור כ"ב,

בשם כל חבריכם, תלמידי בית ספרנו, אנו שולחים לכם את ברכתנו לעת גמרכם את חק למודיכם. עתה אתם עומדים על פתחי תקופה חדשה בחייכם, עוד מעט וכל אחד מכם יפנה לשבילו, אך אנו מקוים שרוח בית הספר בו למדתם שמונה שנים יאחד אתכם ותלכו בדדך שהתוה לכם. עם ישראל מעונה ומשועבד בכל תפוצות הגולה. אנשים רשעים ואכזרים הדוגלים בדגל הזדון והחמס קמו עליו להשמידו חס ושלום. לא פעם זממו אנשי דמים לכלותנו ואלהים שם את מזמותם לאל. זכרו, יקירנו, את מוריכם וחבריכם שבליתם בחברתם את ימי ילדותכם הנעימים.

היו בנים נאמנים לעמנו ולארצנו וליום הכנסכם לתקופת חיים חדשה תלוה אתכם ברכתנו: עלו והצליחו!

בשם כל תלמידי ביה"ס

הרמתי, אופלטקא

שמותיהם של תלמידי מחזור העשרים ושנים.

מחלקה ח'א

1) אשרוב חיים. 2) אברהמי יוסף. 3) אמתי אפרים. 4) אמתי מנשה. 5) אלוני משה. 6) אנוכה אליעזר. 7) אשכנזי שמואל. 8) בן זאב-עמיחי. 9) בן צבי-מאיר. 10) בן מאיר אביהו. 11) גרשוני דניאל. 12) הר צבי דוד. 13) הררי ציון. 14) ויגוליק חיים. 15) ולנסי דוד. 16) ורדי אביגדור. 17) חביב אבשלום. 18) חבשוש דוד. 19) חדיש זאב. 20) חריז ישראל. 21) חנוך יוסף. 22) טפרברג יעקב. 23) יפה בן-ציון. 24) כהן בנימין. 25) כשיוף גבריאל. 26) לויתן שמעון. 27) לוי ציון. 28) לוינשטין זאב. 29) מזרחי עזרא. 30) מיזל יוסף. 31) מלין יגאל. 32) קורנפלד אפרים. 33) קלינמן שלמה. 34) שמידט נחמיה. 35) שטרן שמעון. 36) שפירא זאב.

מחלקה ח'ב

1) אביבי אברהם. 2) אביבי שלמה. 3) אגסי יוסף. 4) אהרוני יעקב. 5) אלברנס יצחק. 6) ארמוזה ציון. 7) ברונשטין דוד. 8) ויסמן דוד. 9) ולבלסקי אליהו. 10) זאורוב בנימין. 11) זלוטניק יוסף. 12) חצרוני יאיר. 13) כהן משה. 14) לוי מרדכי. 15) לוין אברהם. 16) לובניצקי דוד. 17) מזאה מרגולין. 18) מזרחי ציון. 19) נומברג ישראל. 20) נסים שמואל. 21) סימן טוב דוד. 22) פרחודניק אשר. 23) פריצקי שמואל. 24) קורסינסקי שמעון. 25) קרשינסקי יעקב. 26) רוזנברג ישעיה. 27) רייזמן ישעיה. 28) שיריזלי אחירם. 29) שמש אהרן. 30) שוקי מרדכי. 31) ששון בנימין. 32) שיבין עובד. 33) תרזי יוסף. 34) רוזנבלט יצחק. 35) שורצשטיין אברהם. 36) קיניג צבי.

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

— באדר א' מלאו מאה שנה ל„עלילת דמשק", שעוררה את כל העם העברי להתלכד ולהגן על כבודו וזכיותיו. כל עתוני הארץ פרסמו מאמרים למאורע הזה והעלו את זכר האישים הגדולים ר' משה מונטפיורי וקרמיה שהודות למרצם ופעולותיהם נתבטלה העלילה.

— בד' אייר התיחד הישוב העברי בארץ עם זכר אחיו ואחיותיו הקדושים שנפלו על אדמת המולדת בשנות תרצ"ו—תרצ"ט. בשעה 11 עמד כל הישוב בכל מקום שהוא 3 דקות „עמידת-דום". באותו יום יצאה חוברת זכרון ובה באו שמות כל הקדושים והקדושות.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חִבּוּרֵי חֲבֵרֵינוּ הַקְּטַנִּים)

א.

חֲלוֹם

אַךְ שָׁכַבְתִּי לִישׁוֹן — וְהִנֵּה חֲלוֹם: אִישׁ זָקֵן נִרְאָה אֵלַי וְהוּא קוֹרֵא בְקוֹל רָם: „לְמִלְחָמָה בְּגֶרְמַנִּיָּה! לַמִּלְחָמָה עִם הִיטְלֶר הָרָשָׁע!" נִבְהַלְתִּי מְאֹד וְצָעַקְתִּי. אִמִּי הִדְלִיקָה נֵר, נִגְשָׁה אֵלַי, הֵרִימָה אֶת הַשְּׂמִיכָה וְעָטְפָה אוֹתִי בָהּ וְנָשְׁקָה לִי וְאָמְרָה: „שֵׁנָה מְתֻקָּה לְךָ, חֲבִיבִי!" שׁוּב נִרְדַּמְתִּי וְשׁוּב הוֹפִיעַ הַזָּקֵן וְקָרָא: „צָרִיךְ לַהֲרֹג אֶת הִיטְלֶר הָרָשָׁע" וּפָתַח תֵּבָה וְהוֹצִיא מִתּוֹכָהּ חֶרֶב. נִבְהַלְתִּי עוֹד פַּעַם וְצָעַקְתִּי צְעָקָה גְּדוֹלָה. עַכְשָׁו נִגַּשׁ אֵלַי אָבִי וְשָׁאַל אוֹתִי מַדּוּעַ בָּכִיתִי? סִפַּרְתִּי לוֹ אֶת הַכֹּל. אָמַר אָבִי: „תַּבִּיט הֵיטֵב בַּחֶדֶר, הַאִם יֵשׁ פֹּה תֵיבָה וְחֶרֶב?" יָרַדְתִּי מִן הַמִּטָּה וְמִשַּׁשְׁתִּי אֶת הַקִּיר וְלֹא רָאִיתִי דָּבָר וְיָדַעְתִּי שֶׁזֶּה חֲלוֹם.

יחיאל בידלובסקי (כתה ד"ב)

ב

בְּלֵיל שַׁבָּת

בְּשׁוּבִי בַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, מִבֵּית הַסֵּפֶר אֲנִי מוֹצֵא אֶת אִמִּי עוֹמֶדֶת בַּמִּטְבָּח וּמְבַשֶּׁלֶת מַטְעַמִּים לְשַׁבָּת. אֲנִי וְאָחִי מִתְרַחֲצִים וְחוֹפְפִים אֶת הָרֹאשׁ וְאַחַר אָנוּ הוֹלְכִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. בְּשׁוּבֵנוּ אַחַר הַתְּפִלָּה הַבַּיְתָה בָּאָה שִׂמְחָה לְלִבֵּנוּ. הַנֵּרוֹת הַלְּבָנִים כְּשֶׁלֶג עוֹמְדִים זְקוּפִים וְזוֹרְעִים אוֹר רַךְ וְחָם. כָּל הַבַּיִת נָקִי. הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. אָנוּ אוֹכְלִים וּמְזַמְּרִים זְמִירוֹת לִכְבוֹד שַׁבָּת קֹדֶשׁ וּמְבַלִּים אֶת הַזְּמָן בְּשִׂמְחָה.

אליהו קרוטהמר (כתה ד"ב)

ג.

מַעֲשֶׂה בִּשְׁטָר שֶׁל חָמֵשׁ לִירוֹת

פַּעַם אַחַת הָלַךְ דּוֹדִי לִפְרֹט חָמֵשׁ לִירוֹת. פִּתְאֹם הִתְחוֹלְלָה רוּחַ סְעָרָה וְחָטְפָה אֶת הַשְּׁטָר. הַשְּׁטָר עָף, עָף עַד שֶׁנִּשָּׂא עַל עֲנַף עֵץ גָּבֹהַּ וְנִשְׁאַר שָׁם. דּוֹדִי הִתְחִיל לְטַפֵּס עַל הָעֵץ. בָּאָה צִפּוֹר וְחָטְפָה בְּמַקּוֹרָהּ אֶת הַשְּׁטָר וְעָפָה עַד דֶּלֶת חֲנוּת דּוֹדִי וְזָרְקָה אוֹתוֹ. דּוֹדִי הֵרִים אוֹתוֹ וְשָׂמַח מְאֹד וְהָלַךְ אֶל מַעֲרֶכֶת עִתּוֹן וְסִפֵּר לָעוֹרֵךְ עַל הַמִּקְרֶה הַזֶּה.

א. מנצור (כתה ד"א)

ד

טִיּוּלִי הָרִאשׁוֹן לָעִיר הָעַתִּיקָה

בְּשַׁבָּת בַּבֹּקֶר שָׂמַחְתִּי מְאֹד, כִּי אָבִי בִשֵּׂר לִי שֶׁנֵּלֵךְ לָעִיר הָעַתִּיקָה. לָקַחְנוּ לָנוּ צֵידָה וְאָמַרְנוּ שָׁלוֹם לְאִמָּא — וְהָלַכְנוּ. הַרְבֵּה מְטַיְלִים רָאִינוּ בַדֶּרֶךְ. הַהֲלִיכָה הָיְתָה נְעִימָה. נִגַּשְׁנוּ לְמִגְדַּל דָּוִד וְהוּא עָשָׂה עָלַי רֹשֶׁם חָזָק. הִמְשַׁכְנוּ אֶת דַּרְכֵּנוּ וְהֵקַפְנוּ אֶת הַחוֹמָה הַחֲזָקָה. הִגַּעְנוּ אֶל הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי וַאֲנִי נָשַׁקְתִּי לָאֲבָנִים. זְמָן רָב הִתְבּוֹנַנְתִּי אֶל הַכֹּתֶל וְאַחַר שַׁבְתִּי שָׂמֵחַ הַבַּיְתָה וְסִפַּרְתִּי לְאִמִּי עַל כָּל מַה שֶּׁרָאִיתִי וְהִיא אָמְרָה לִי שֶׁהִיא שְׂמֵחָה בְּשִׂמְחָתִי.

יוסף פינברג (כתה ג"א)

ה

טִיּוּל לִירִיחוֹ וּלְקָלִיָּה

בְּבֹקֶר אֶחָד נָסַע אַבָּא לְרֶגֶל מִסְחָרוֹ לְמַחֲנוֹת הַצָּבָא שֶׁעַל יַד יְרִיחוֹ. גַּם אִמָּא וַאֲנִי נִסְפַּחְנוּ אֵלָיו. הָאוֹטוֹ הַקָּטֹן נָסַע מַהֵר. יָצָאנוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וּבָאנוּ לִכְפַר עֲרָבִי וּמִשָּׁם מִתְפַּתֶּלֶת הַדֶּרֶךְ בֵּין הָרִים וּבְקָעוֹת. הָאֲדָמָה בְּרֻבָּהּ מְכֻסָּה עַתָּה עֵשֶׂב. עֶדְרֵי עִזִּים וּכְבָשִׂים לוֹחֲכִים אֶת הַדֶּשֶׁא הַיָּרוֹק. עַל אַחַד הֶהָרִים רָאִיתִי מֵרָחוֹק כְּעֵין שְׁתֵּי מַצֵּבוֹת, אַךְ כְּשֶׁהִתְקָרַבְתִּי רָאִיתִי שֶׁעַל פִּסְגַת הָהָר עוֹמְדִים שְׁנֵי גְּמַלִּים. בֵּינְתַּיִם יָרַדְנוּ יְרִידוֹת גְּדוֹלוֹת וְהִגַּעְנוּ לַדֶּרֶךְ הַמּוֹבִילָה לְמִפְעַל הָאַשְׁלָג שֶׁעַל יַד יַם הַמֶּלַח. מַרְאוֹת הַטֶּבַע כָּאן מַקְסִימִים. הִתְקָרַבְנוּ לִירִיחוֹ הַמּוֹרִיקָה כֻּלָּה. מוּקָפָה הִיא פַּרְדֵּסֵי תַּפּוּחֵי זָהָב וּבַנָּנוֹת. נִכְנַסְנוּ לְמָלוֹן לָנוּחַ וְאַבָּא הָלַךְ לַעֲסָקָיו. כְּשֶׁחָזַר נָסַעְנוּ יַחַד לְקַלִּיָּה וּבִלִּינוּ אֶת הַזְּמָן בַּנְּעִימִים. הַטִּיּוּל הָאָרֹךְ הַזֶּה עָשָׂה עָלַי רֹשֶׁם חָזָק וְהוֹדֵיתִי לְהוֹרַי הַיְקָרִים עַל הַתַּעֲנוּג שֶׁהֵסַבּוּ לִי.

מיכאל ישעיה (כתה ג"א)

ו

מִפְּנֵי מַה שׁוֹנְאִים הֶחָתוּל וְהַצִּפּוֹר זֶה אֶת זֶה?

(אַגָּדָה)

לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת גָּרָה הַחֲתוּלָה מֵעֵבֶר לַגָּדֵר. פַּעַם אַחַת הִמְלִיטָה חֲתַלְתּוּלִים שְׁחוֹרִים כַּלָּיִל. וְהַצִּפּוֹר אֲשֶׁר קִנְּנָה עַל גַּג הַבַּיִת יָלְדָה אֶפְרֹחִים. הָאֶפְרֹחִים הָיוּ כֹּה מְתוּקִים וְנֶחְמָדִים! בְּיוֹם אֶחָד שִׂחֲקוּ הַחֲתוּלָה וְהַצִּפּוֹר בְּכַדּוּר. בְּשַׁעַת הַמִּשְׂחָק בָּעֲטָה הַחֲתוּלָה בַּכַּדּוּר בְּעִיטָה

גְּדוֹלָה וְזֶה הִתְגַּלְגֵּל מִירוּשָׁלַיִם עַד חֵיפָה. רָצוּ שְׁנֵיהֶם לְהָבִיא אֶת הַכַּדּוּר. הַצִּפּוֹר קַלַּת הַכָּנָף עָפָה וְהִקְדִּימָה אֶת הַחֲתוּלָה וְכַעֲבוֹר רְגָעִים אֲחָדִים הֵבִיאָה אֶת הַכַּדּוּר. הִתְרַגְּזָה הַחֲתוּלָה הַגַּאֲוָתָנִית וְהַקַּנָּאִית עַל הַצִּפּוֹר שֶׁהִיא קַלָּה וּזְרִיזָה מִמֶּנָּה וְקָמָה וְטָרְפָה אוֹתָהּ. נִשְׁאֲרוּ הָאֶפְרֹחִים יְתוֹמִים וּמִסְכֵּנִים. מִנִּי אָז אֵין שָׁלוֹם בֵּין הַחֲתוּלִים וְהַצִּפָּרִים.

יעקב מינצברג (כתה ג"ב)

ז

„אָזְנֵי־הִיטְלֶר"

כְּשֶׁשַּׁבְתִּי הַבַּיְתָה מִבֵּית הַסֵּפֶר עָלָה בְאַפִּי רֵיחַ אָזְנֵי הָמָן טְעִימוֹת. רַצְתִּי לַמִּטְבָּח וְרָאִיתִי אֶת אִמָּא אוֹפָה אָזְנֵי־הָמָן וּבִקַּשְׁתִּי מִמֶּנָּה אֶחָת. נָתְנָה לִי אִמָּא שְׁתַּיִם וְאָכַלְתִּי אוֹתָן בְּתֵאָבוֹן וְחָשַׁבְתִּי בְּלִבִּי: הָמָן הָרָשָׁע רָצָה לַהֲרֹג אֶת הַיְהוּדִים וְלָכֵן הֶעֱנִישׁ אוֹתוֹ ד' וְהוּא נִתְלָה וַאֲנַחְנוּ אוֹכְלִים לְזִכְרוֹ „אָזְנֵי הָמָן". וַאֲנִי מְקַוֶּה שֶׁבְּקָרוֹב יַעֲשֶׂה ד' לְהִיטְלֶר הָרָשָׁע כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְהָמָן הָרָשָׁע וְנֹאכַל אָז אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם „אָזְנֵי הִיטְלֶר"...

יצחק חרפק (כתה ג"ב)

ח

בַּשָּׂדֶה

אָבִי לָקַח אוֹתִי אֶל הַשָּׂדֶה. הַרְבֵּה זְמָן טִיַּלְנוּ בֶהָרִים וּבַעֲמָקִים וּמָצָאתִי לִי שָׁם תּוֹלָעֵי מֶשִׁי וְרַקָּפוֹת וְכַלָּנִיּוֹת יָפוֹת. הָאֲדָמָה הָיְתָה מְכֻסָּה עֵשֶׂב רַךְ וְיָרוֹק וְרֵיחוֹ הָיָה נָעִים לְאַפִּי וַאֲנִי הֶחֱלַטְתִּי לְטַיֵּל תָּמִיד בַּשָּׂדֶה הֶחָבִיב.

אריה פלדמן (כתה ב"ב)

ט

הַמַּלְקוֹשׁ

כַּאֲשֶׁר שָׁכַבְתִּי בְּמִטָּתִי הַחַמָּה שָׁמַעְתִּי קוֹל דּוֹפֵק וְלֹא יָדַעְתִּי מַה זֶּה. נִכְנַס אָחִי הַבַּיְתָה וְאָמַר לִי שֶׁגֶּשֶׁם חָזָק יוֹרֵד וְזֶהוּ הַמַּלְקוֹשׁ. בִּמְהִירוּת לָבַשְׁתִּי אֶת בְּגָדַי וְהִתְרַחַצְתִּי יָפֶה יָפֶה וְיָצָאתִי הַחוּצָה וְהִנֵּה גֶשֶׁם שׁוֹטֵף. כָּל הָרְחוֹבוֹת רֵיקִים מֵאֲנָשִׁים וּמְלֵאִים מַיִם. שָׂמַחְתִּי וְשַׁרְתִּי: „גֶּשֶׁם, גֶּשֶׁם, גֶּשֶׁם טוֹב, אֵל שָׁמַיִם תֵּן לָרֹב!"

שלום אָשֵׁרִי (כתה ב"ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

הַנִּקָּיוֹן בַּכִּתּוֹת

מפני מה אנו חיבים לשקד על נקיון הכתות? שאלה תמימה זו שואלים לעתים לא רק תלמידים קטנים, חובשי ספסלי הכתות הנמוכות, אלא, לתמהוננו, גם רבים מתלמידי הכתות העליונות. התשובה היא פשוטה והגיונית מאד: הנקיון הוא תריס בפני כל מיני מחלות. בבית מקפידה האם על הנקיון, בדרכים ובשוקים — העיריה ומי ישמר על נקיון בית הספר אם לא אנחנו, התלמידים? כתות יש בבית הספר והן נקיות מפני שתלמידיהן נקיים ואינם מרשים לעצמם לזרק קליפות ופסות ניר על הרצפה או לשפך עליה חלב ומים, אולם רבים לצערנו התלמידים שרעיון הנקיון עדיין לא חדר ללבם ולא רק שאינם עוזרים עם השמש, זה העובד הנאמן, בשטוף הרצפות ובהסרת האבק מעל הספסלים אלא שאינם חסים על עמלו ומלכלכים את הכתות ומוסיפים עבודה על עבודתו הקשה. יש בין התלמידים שובבים השופכים חלב על כסא חברם בכדי שיכתים את מכנסיו ואינם שמים על לב שצרה גדולה הם מביאים בזה על עצמם. המוני־הזבובים הדבקים מיד במקום המלכלך מעבירים אתם מחלות מסכנות שונות והרבה ילדים נופלים למשכב. צריך עוד להוסיף שתלמידים רבים נוהגים, כשאין עין חבר „אגודת הבריאות" צופיה, כמובן, — לקפץ בנעליהם המלוכלכות על הספסלים שהם עצמם יושבים ואוכלים עליהם ואין לך חטא גדול מזה! על התלמידים לזכר שהכתה היא ביתם, שבו הם מבלים את מחצית היום. אסור ואסור לזרק על הרצפה פסות ניר או קלפות, אלא לזרקן בפח שבפנת הכתה ויש גם להזהר ולא לשפך חלב ואם במקרה נשפך החלב על הספסל או על הרצפה חובת התלמיד למהר ולנקותם ולא לחכות לעזרת השמש או התורן. על כל תלמיד להביא את ארוחתו עטופה בניר לבן ונקי ובמפית נקיה. גמר התלמיד לאכל, מיד הוא מנער את מפיתו יפה יפה וזורק את שירי האכל ואת קלפות הפרות בפח. ומובן מאליו הוא, שאין לשוחח ולפטפט בשעת הסעודה. על התלמיד לדעת שבכתתו הוא מבלה את רוב שעות היום במשך שמונה שנים וחובתו לשקד על נקיונה. כשם שהוריו שוקדים על נקיון ביתם.

שמרו על הנקיון והוא ישמר עליכם!

דוד ויסמן (כתה חב)

אוֹר רָב וְקוֹל נִשְׁמַע: „אוֹי וַאֲבוֹי לָכֶם גֶּרְמַנִּים אַכְזָרִים, לְכוּ לָכֶם מִפֹּה!" הַגֶּרְמַנִּים בָּרְחוּ וְהָאַנְגְּלִים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְהִרְבִּיצוּ בָהֶם. וְהִנֵּה פָּקַחְתִּי אֶת עֵינַי וְרָאִיתִי חֶדֶר, אָרוֹן, מִטָּה, שֻׁלְחָן וְכִסְאוֹת וְיָדַעְתִּי שֶׁזֶּה הָיָה חֲלוֹם וְסִפַּרְתִּי הַכֹּל לְאִמִּי.

דוד מילר (כתה ג"א)

ד

תְּפִלָּה

פַּעַם אַחַת נִכְנַס הַמּוֹרֶה לַכִּתָּה וְאָמַר לָנוּ „יְלָדִים אֲלַמֵּד אֶתְכֶם תְּפִלָּה קְצָרָה". אָמַרְנוּ: „טוֹב!" כָּתַב הַמּוֹרֶה עַל הַלּוּחַ אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת: „רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אָנָּא, מַגֵּר נָא אֶת שִׁלְטוֹן הִיטְלֶר הָרָשָׁע וְחֶבֶר מְרֵעָיו, אַנְשֵׁי הַדָּמִים. הוֹשַׁע אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל הָעַמִּים שׁוֹחֲרֵי הַשָּׁלוֹם וְהַצֶּדֶק". וּמֵאָז אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים יוֹם יוֹם אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת לִפְנֵי הַשִּׁעוּר הָרִאשׁוֹן.

יצחק עפרוני (כתה ג"ב)

ה

אָסוֹן בִּשְׁכוּנָתֵנוּ

פעם אחת התהלכתי ברחוב ופתאום שמעתי קול צעקה. הסתכלתי סביבי וראיתי במקום אחד עומדים הרבה אנשים. רצתי לראות ושאלתי את אחד החברים: „מה קרה?" והוא ספר לי שילד רכב על אופנים ודרס בחורה אחת. שני שוטרים באו ולקחו את הבחורה לבית-החולים ואת הילד — למשטרה. שנים מחברי הלכו לבית-המשפט והעידו מה שראו. כששבו ספרו לי שהם הצליחו במשפט. הילד היה צריך או לשלם קנס או לשבת שבוע בבית-הסוהר. לבחורה נשברה הרגל. בכל יום היו הילד ואמו מבקרים את הבחורה. הילד הצטער על אשר גרם לה אסון ובקש ממנה סליחה והיא סלחה לו. הבחורה שכבה שבועים בבית-החולים ואחר שבה לאיתנה.

מרדכי כהן (כתה ד"א)

אַחֲרֵי מִטָּתוֹ שֶׁל מוֹרִי-מְחַנְּכִי

לזכר אברהם ארגמן נ"ע

(ח' תשרי תרנ"ו — י"ד ניסן ת"ש)

הימים ימי האסיף ואני מובל בידי אמי לבנין גדול המוקף ברושים רעננים, לבית הספר „תחכמוני". בפיק ברכים וברטט נכנסתי לחדרו של המנהל ואחרי שאלות מעטות הכניסוני לכתה א'. אמו נפרדת מעלי בנשיקה ומשאירה אותי בכתה. הילדים כלם צועקים ורועשים, מהם בוכים ומהם יושבים ומביטים בעינים בוהות אל חלל האויר. פתאם נפתחת הדלת ואדם נעים, בעל סבר פנים יפות, נכנס לכתה כשבת צחוק מרחפת על פניו. עיני כלנו נצמדו אליו. לבי הקטן נרגע, כי עצם חזות פניו כמו הביעה לי: „הרגע, תינוק, ידידך אני". עד מהרה נודע לנו כי שמו אברהם ארגמן, ועוד באותה שעה ראשונה נתחבב על התלמידים. לי הפך בית הספר לבית שני. מדי בקר בבקר רץ הייתי לקראתו לברכו והוא היה מחליק בעדנה שערותי, מברכני ושואל לשלומי. כאב היה לי. כמורה היה שקוע בראשו וברובו בהוראה וראה בתלמידיו את עולמו. תמיד דאג לנו ולהתפתחותנו הרוחנית והגופנית. קל היה הלמוד במחיצתו ומחלקתו היתה לנו למקור ענג ושמחה. חלפו שנים ואני עזבתי את ביה"ס לשנתים ימים ובשובי אליו שמעתי, לצערי, שמחנכנו החביב נדד לאמריקה להשתלם בלמודיו. הבטיחוני שבקרוב יחזור לארץ ישראל ואמנם בשנה האחרונה ללמודי בביה"ס חזר אלינו. ואף על פי ששב מכתר בתואר אַקַדֶמי נשאר אותו מורה פשטן, ענו ונוח לתלמידיו. לא שמענוהו מדבר רמות אלא שוב ירד אלינו, הקטנים, מתוך כונה להעלותנו אליו. גמרנו את

בית הספר ונפרדנו מעל כל מורינו, אך קשרינו עמו לא נתקו ומדי פגשו באחד מתלמידיו היה מתענין בו ושואל לשלומו ולמצבו. ומה נדהמתי באותו בקר, ט"ז בניסן, כשראיתי בעתון את שמו בתוך מסגרת שחורה! צעיר ומלא מרץ היה וכל נפשו שועה עוד לחיים ולפעולה ופתאם נקטף האיש מרעיתו, מילדו היחיד, מכל בני משפחתו ומחבריו ומתלמידיו הרבים. שלום לעפרך, מורה ומחנך נאמן, זכרך הטהור ישאר בלב תלמידיך לנצח.

שמחה רוטמן (תלמיד מחזור י"ז)

שבתאי אֶשְׁכֹּל (כתה ו"ב)

יוֹסֵף קוֹנסַנְס ז"ל

ביום השלישי, כ' אייר, נפטר חברנו היקר יוסף קונסַנס. בבקר נכנס לבית הספר בחור אחד ואמר לנו כשעיניו יורדות דמעות: „ילדים, חברכם יוסף איננו!" לשמע הידיעה האיומה הזאת פרצנו כלנו בבכי. ידענו שחברנו חולה מחלה אנושה זה שבועות אחדים, אך קוינו שלא ירחק היום ושוב ישוב אלינו. עוד אנו בוכים ומורנו מר רפאל אבישר בא והוא בוכה חרש. כעבור זמן מה הסתדרנו והלכנו ל„הדסה" לחלוק לחברנו את הכבוד האחרון. דומם צעדנו ברחוב. רבים מהחברים לא יכלו להתאפק והתמוגגו בדמעות גם בלכתם ברחובות העיר. כשבאנו לבית החולים „הדסה" נכנסנו לחדר המתים. אמו השכולה ואחותו בכו בכי מר, וקראו בבכין „יוסף, יוסף אַיֶּךָ". בינתים בא האוטו של „חברה קדישא" והמת הוכנס בו. הלכנו אחרי מטתו עד בית הקברות ורבים מאתנו לא זזו משם עד שנסתם הגולל על חברנו. מורנו הספיד את תלמידו בדברים היוצאים מן הלב ודבר על מדותיו התרומיות, על חריצותו בלמודים ועל מסירותו לחברי כתתו. אכן צדק מורנו, חבר נאמן היה יוסף ז"ל וכל תלמידי הכתה אהבוהו אהבת נפש. מורנו שאל אותנו מי מאתנו יתנדב לומר קדיש לזכרו במשך כל השנה, (ורק יתום רשאי לומר קדיש!). אני קבלתי עלי לומר מדי יום ביומו, שלש פעמים, קדיש במשך כל שנת האבל. ביום השבת באתי לבית הכנסת והתפללתי וכשגמרתי לומר קדיש שאלוני אנשים רבים: „לזכר מי אתה אומר קדיש?" וכשספרתי להם שלזכרו של חברי אני אומר קדיש שבחוני ואמרו לי: „חסד של אמת אתה עושה עם חברך המנוח ובזכות זאת תאריך ימים ושנים". מאז אני הולך פעמים ביום לבית הכנסת, לשחרית ולמנחה ולמעריב ואומר קדיש. ימים אחדים אחרי פטירת יוסף ז"ל קבצנו בינינו כסף ושלחנוהו ללשכת הקרן הקימת לשם נטיעת עץ לזכרו. ביום השלשים קבלנו את תעודת הקרן הקימת, באותו יום הלכנו עם מורנו לבית אמו והתפללנו את תפלות מנחה ומעריב ואני אמרתי, כנהוג, קדיש. אחרי התפלה ישבנו זמן מה בבית אמו ונחמנו אותה, אך היא לא קבלה תנחומים. כתתנו שרויה באבל כבד. תלינו את תמונת יוסף ז"ל על הקיר. כשאני נגש אל הספסל שעליו ישב יש ואני שוכח ופולט מפי: יוסף... אך מיד אני נזכר כי יוסף איננו, איננו.

תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.

פִּנַּת הַסְּפוֹרְט

— בירושלים נערך לפני כמה שבועות כנוס ספורטיבי של כל בתי הספר העממיים. ההתחרויות החלו בריצת 60 מ'. בית ספרנו הצטיין בהתחרות זו. בגמר הריצה החלה הקפיצה למרחק שאף כאן תפש בית ספרנו מקום טוב. תלמידים רבים נסו להתחרות בתלמידינו אך ידם היתה על התחתונה. גם בקליעה למטרה הראה בית ספרנו את כחו. אמנם מרוץ השליחים לא עלה הפעם בידינו יפה אך גם בהתחרות זו הצלחנו לתפש את המקום הראשון בירושלים.

— בי' אייר מלאו 80 שנה להולדת מנהיגנו המנוח בנימין זאב הרצל ז"ל.

— חדש סיון הוכרז השנה ע"י מחלקת התרבות שע"י הועד הלאומי לחדש רש"י, למלאת תת"ק שנה להולדתו. בכל ערי ארצנו וכפריה הרצו המלומדים על רש"י ופירושיו על התלמוד והמקרא ועל אישיותו הדגולה. בירושלים נערכה תערוכה עשירה שבה הוצגו ספרי תלמוד ותנ"ך עתיקים וחדשים בהם נדפס פירש"י וכן ספרים ומאמרים שנכתבו עליו.

— המלחמה בין המדינות הטוטאליטריות ובין אנגליה גוברת והולכת. אחרי שפלשו הנאצים לנורוגיה להולנדיה ולבלגיה הכניעו הרשעים האלה גם את צרפת. בי"ז סיון נחתמה שביתת נשק בין גרמניה, איטליה וצרפת. הממשלה הצרפתית החדשה שבראשה עומד המרשל פֶּטֶן, בגדה בבעלת בריתה הנאמנה אנגליה ונכנעה הכנעה מחפירה ומבישה לגרמניה ולאיטליה.

— בריטניה הגדולה נלחמת בגבורה ובהצלחה בנאצים ובפאשיסטים. בראש הקבינט האנגלי עומד כיום מר וינסטון צ'רצ'ל, אחד האישים הדגולים שבדורנו, והוא וחבריו ואתם כל העם הבריטי החליטו להלחם ולהוסיף להלחם באנשי הזדון הגרמנים והאיטלקים עד אשר ימוגר כחם של רשעים אלה. כל העמים שוחרי השלום, החפש והצדק מתפללים לנצחונה של בריטניה.

אשר פרחודניק (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בליל הסדר של פסח נפטר המורה מר אברהם ארגמן ז"ל, שהורה בבית ספרנו במשך 9 שנים. המנוח היה חביב על המורים ועל והתלמידים. כל ימיו עסק באמונה ובמסירות בחנוך ומותו הוא אבדה שאין לה חליפין. ת.נ.צ.ב.ה.

—בד' אייר נערכה אזכרה ב„אהל שם" לזכר חללי המאורעות, נאמו המנהל מר מ. אילן ומר א. א. אורי. תלמידים אחדים קראו משירי דוד שמעונוביץ וש. שלום.

— בכ' אייר נפטר תלמידנו היקר יוסף קונסנס ז"ל. מותו הסב צער רב למוריו ולחבריו תלמידי הכתה ו"ב. ת.נ.צ.ב.ה.

— בב' תמוז נערכה חגיגת רש"י ב„אהל שם", נכחו בה תלמידי הכתות ה', ו', ז', ח'. פתח מר מ. אילן בנאום על רש"י ועל ערך פרושו לעם העברי. תלמידים מהכתות ה', ו', ז', ח' קראו הרצאות ואגדות על רש"י. החגיגה נסתימה בשירת „התקוה".

— ביה"ס יסגר ביום ג', י' תמוז ויפתח בי"ד אלול ת"ש.

— ביום ב', בט' תמוז, ב-4 שעות אחה"צ, יערך בבית ספרנו טכס הסיום של מחזור כ"ב.

אפ"ק

מקוצר מקום לא נכנסו, לצערנו, בגליון זה חבורים אחדים והמדור „בריאות התלמיד"

נדפס בדפוס רוהלד, רחוב יפו, חצר אליאנס, ירושלים.

מעמק לבנו אנו מברכים את חברינו היקרים במלאת להם

י"ג שנה

מלץ, ויגולין, אלג'ים, נפתן, גרוסמן, הדיה גבריאל, שטרק, אטיק, פוקס, שטרסבורג, זלוטניק, לוי ישראל.

היו בנים נאמנים לארצכם ולעמכם.

תלמידי הכתה ו"ב ומחנכה

לחברינו היקרים

בני המצוה

אביבי אברהם, אגסי, נסים, משה, גבריאל כשיוף.

היו ברוכים ומאושרים כל ימי חייכם.

תלמידי הכתה ח' ומחנכה

אנו מבכים את חברנו היקר, חביב הכתה,

יוסף קונסנס ז"ל

שמת באביב ימיו

המתאבלים עליו

תלמידי הכתה ו"א ו"ב ומוריהם

חִידַת מִלּוּאִים

1. ארץ (בארמית)
2. חפש
3. הצגה
4. חרבה
5. דפק בקצב
6. חברו
7. נוטר איבה
8. צעירי הצאן
9. גאותן
10. מרגוע
11. דרשה
12. כפרח
13. שקרן
14. התנפל עליו
15. פקפקן

מהאותיות שבטור הראשון מלמעלה למטה מתקבל קטע מפסוק בספר תהלים ל"ו. ומהאותיות שבטור האחרון מלמעלה למטה מתקבל קטע מפסוק בספר תהלים ק"ב.

דוד אחיטוב (כתה ו"א)

עלון חדשי

אָנוּ מַמְשִׁיכִים!

אחרי יגיעות רבות אנו מגישים לחברינו, תלמידי בית ספרנו, את הגליון הראשון של „חברנו" לשנת העשרים והאחת לקיומו. קשים בשעת חרום זו תנאי ההוצאה, יוקר הניר מאמיר והולך ושכר ההדפסה עולה כיום פי שנים מהשכר ששלמנו עד עתה. אך חרף כל המכשולים החלטנו להמשיך ולהוציא את עתוננו החביב גם להבא, יָקָרָה לנו עד מאד בימתנו הקטנה והצנועה הזאת, אשר ידי ילדים בני גילים ומחזורים שונים עצבוה וטפחוה במסירות ובאהבה אין-קץ זה עשרים שנה. אנו רוצים שגם להבא יוסיף „חברנו" לשמש כלי מבטא למחשבות התלמידים ולרגשיהם ולשַקף עם זה את חייהם בבית הספר ובבית ההורים. עתוננו יוצא השנה, בשל הסבות האמורות למעלה, בלא ההדור החיצוני, שהצטיין בו בשנים האחרונות. אך בטוחים אנו שגם בצורה זו יקבלו החברים את חברם הנאמן באותה חבה שקבלוהו כל הימים.

שלמה מרגובסקי. (כתה ו"ב)

אֲבִי חַיִל

מתנה להורי היקרים

לפני זמן מה התגיס אבי לצבא הבריטי, לא חס ושלום מתוך כפיה, כי אם מתוך התנדבות. הוא אמר לבני ביתנו, שכל שוחר שלום וחפש חיב להשתתף במלחמתה זו של בריטניה עם הנאצים והפאשיסטים, משעבדי האנושיות וצוררי היהודים. ואם כי גם אני בדעה זו, לא רציתי להשלים עם המחשבה שאבי שלי ילך לשדה הקרב. אך אבי החליט — והתגיס. הגיעה שעת הפרידה. בלב דופק נפרדנו מעליו ונשקנו אותו נשיקות רבות וברכנוהו שאלהי ציון ישמרהו מכל רע ושבקריב נזכה לראותו בבית. אבי הבטיח לנו שבאחד הימים יבוא ממחנה הצבא להתראות עמנו. מאז חכיתי יום יום לבואו. יום אחד ואני משחק עם ילדי שכונתנו והגה רץ לקראתי אחד מחברי ומבשרני שראה את אבי. מה שמחתי לבשורתו! לחבקו רציתי מתוך שמחה. מיד רצתי הביתה ועוד מרחוק ראיתי את אחי הקטן עומד ומנפנף לי בידיו וקורא: „אומו, אבא בא, הוא חיל!" כאשר נכנסתי הביתה נפלתי על צוארי אבי. הבית היה מלא אנשים. כל בני משפחתנו ושכנינו באו לראות את אבי החיל הלבוש מדי צבא. על הקיר היו תלויים תרמילו וחגורתו הצבאיים. אחי הקטן

בעבודתה בבית. כעבור שבועים ימים הודיעו לנו שאמי נָתחה והנתוח עלה יפה. שמחתי מאד והתכוננתי לבקרה בבית החולים ולראות את שלומה. היום עבר עלי בשמחה, אך בלילה הבעיתוני חלומות רעים. בבקר טלפן אבי לבית החולים ובשורה איומה הגיעה לאזניו... אבי פרץ בבכי ואמר לנו כי שבר גדול הָשְׁברנו. כלנו פרצנו בבכיה גדולה וכל אנשי הבית מהרו לבית החולים, אותי ואת אחי לא לקחו שמה כי היינו מדכאים מאד. ישבנו בבית והספדנו את אמנו הטובה, שלא נשוב לראותה עוד עד עולם. אחרי הלויה שבו בני המשפחה הביתה וישבנו כלנו לארץ. ישבנו רק שלשה ימים, מפני קדושת החג. חג הסכות עבר עלינו באבל וביגון, כי חג בלי אמא אינו חג. כשעברו ימי החג הלכנו לבית הספר קודרים ואבלים.

בנימין פרנקל (כתה ח״א)

חֲלוֹם וְשִׁבְרוֹ

יום אחד ישבתי אחרי ארוחת הצהרים וקראתי בעתון: ״הגרמנים הפציצו את לונדון״, ״האנגלים הפציצו את ברלין״, ״האיטלקים הפציצו את אלכסנדריה״. באותה שעה הרהרתי: ולואי ולא יפציצו חלילה את תל אביב! אהבה עזה אני אוהב את תל אביב שלנו. ראשית, משום שהיא שלנו, שידי אחינו בני ישראל בנוה, והיא העיר העברית היחידה בכל העולם. והשנית משום שהיא נחמדה וכלה חן וצהלה, והים מוסיף לה יפי על יפיה. ימה של תל אביב מושך אותי אליו ביותר ותמיד אני מתגעגע עליו. אותה שעה קנאתי קנאה גדולה באחותי הנוסעת מחר לתל אביב.

עד שאני מהרהר ותנומה אחזתני, מחמת החם הלוהט והמַלאה, והנה קרבה אלי אחותי ואמרה: ״רצונך, סע עמי!״ בשמחה הסכמתי להצעתה — ונסענו. בקצור: בתל אביב הנני. יושב אני על חולות הים ונהנה מזיו העולם ומזין עיני בשברי הגלים המשחקים זה בזה. פתאם שמעתי קול אדיר. במרומי הרקיע נראו כעין צפרים. הרעש אמנם הממני, אך לא נבהלתי ביותר ברגע הראשון, אולם מיד נודע לי כי לא צפרי רון מעופפות על פני השמים כי אם צפרי מתכת, הזורעות בעולם קינה והרג ואבדון. משנודע לי מה שעוללו המטוסים האיטלקים נתחלחלתי ודעתי נתבלבלה עלי מפחד. רציתי לצעק ונטל קולי ממני, רציתי לקום ולא נשמעו לי רגלי, כמו כבדו כעופרת. קולות הנפץ הסעירו את האויר. רגע ואני גם רואה מרחוק פצצה אדירה מתפוצצת. ״אויה לי!״ — צוחתי. הרעש גבר והלך. תמרות עשן נראו בכל חלקי העיר. הקרקע כמו נשמט מתחת לרגלי ואני נפלתי מעל הכסא...

—״מה לך? — שמעתי את קול אחותי — העתון

עמנואל ריקליס (כתה ח״א)

מִלְחֶמֶת יָוָן

״קוריצה נפלה!״ ״פוגראדץ בידי היונים!״ ״ארגירו קאסטרו נכבשה!״ הדי המלחמה המתחוללת בחזית היונית-האלבנית מגיעים אלינו. בשמחה רבה אנו מקבלים את הידיעות האלה על נצחונות היונים, על שְׁבִית חילים איטלקיים והריסת טנקים לרב. העם היוני נלחם על חרותו עם אויב גדול, השואף לכבש ארצות לא לו — ומצליח להכותו שוק על ירך. רוח גבורי יון הקדמונים התעוררה בלב העם היוני שבימינו והוא מראה נפלאות במלחמתו. בימי קדם היה העם היוני אחד העמים הגאורים ביותר בעולם והוציא מקרבו משוררים, צירים ופסלים וחכמים גדולים שעד היום מתנוססים שמותם לתפארה. גם גבורים הקים מקרבו. מי לא ידע על גבורת ליאונידס, מלך אשפרתא, שהגן עם שלש מאות חיליו על מעבר צר שדרכו נסו צבאות הפרסים לחדר לארץ יון ולכבשה? עד אחד מתו על שדה הקרב ולא נכנעו לאויב העצום מהם. גבור גדול היה גם ״הָרץ מִפָּרָתוֹן״, שרץ עשרות קילומטרים במשך שעה אחת לבשר לאנשים כי היונים נצחו. כשהגיע למחוז חפצו הפליט מפיו רק מלה אחת: ״נצחנו!״ — ונפל מת. היונים חנכו את בניהם חנוך ספורטיבי. אולימפידות נהדרות נערכו ביון ולמצטיינים במשחקי ההתגוששות ובמעשי גבורה נתנו פרסום ולא רק בספורט עסקו היונים כי אם גם בשירה, במדע ובאמנות עשו להם שם עולם. אולם באו ימים ויון ירדה מגדולתה. רומא כבשה את כל עמי העולם וביניהם גם את היונים, אך הרוח היונית לא נכבשה ותמיד שאפו לשחרור ולעצמאות. שנים רבות היו משועבדים לתרכיה ורק בשנת 1830 נשתחררו ויסדו להם מדינה. העם היוני עם קטן כיום, אך בגבורתו ובאהבתו את מולדתו אינו נופל מעם גדול— ומלחמתו באיטליה תוכיח.

ואנו מקוים שהיונים יכו את הפאשיסטים האכזרים ולא ינסו עוד להתנפל על ארצם.

הפיל עליך תרדמה ונפלת״. קמתי וישבתי שנית על הכסא ומשנתישבה דעתי עלי ספרתי לה מה שראיתי בחלום היום. עד שאני מספר ושכן התפרץ אל הבית, כשפניו לוהטים מרב התרגשות וקרא: זה עתה נתקבלה ידיעה טלפונית שמטוסים איטלקיים הפציצו את תל אביב, בתים וחניות נהרסו ברחובות אליעזר בן יהודה, סירקין פינסקר ומספר ההרוגים והפצועים רב...

צבי מיטשניק (כתה ח״א)

חַגִּי

ימים רבים חכיתי לו, ליום הגדול הזה בחיי. שבועות אחדים לפני הכנסי למצוות למדתי את הלכות תפלין, את הברכות ואת ההפטרה ואכין גם את הדרשה שבה אכבד את הורי ואת אורחי. לבי דפק בי מדי שוותי לנגדי את הקהל הרב שיביט אלי בשעה שאקרא לתורה. יום החג קרב והלך והתכונה בביתנו רבה. הורי כתבו לסבי הגר ברחובות ובקשוהו לבוא אלינו וקבלנו ממנו תשובה חיובית. תשובתו שמחתנו שמחה גדולה, אם כי ידענו כי לא קל לאדם זקן כמוהו, בן פ״ו שנה, יאריך ימים ושנים, לטלטל עצמו לירושלים. והנה הגיע עצם יום החג. בערב שבת הלכתי לבית הכנסת, כדרכי, ושם סבובי חברי והפצירו בי שאחזר לפניהם על ההפטרה. עשיתי רצונם והם פרצו בצחוק גיל. עם סיום התפלה מהרתי הביתה, כי קויתי למצא את כל קרובי הרבים שהבטיחוני לבוא. לצערי באה רק משפחת דודי שבבית הכרם. אחרי סעודת הערב קראתי לפני בני הבית את דרשתי שחברתי בעצמי והמסבים דברו בשבחה. שכבתי לישון, אך שנתי נדדה וכל הלילה התהפכתי מצד אל צד והרהרתי על הנסיון שעלי לעמד בו מחר. כעלות השחר קמתי וכהרף עין התלבשתי והתרחצתי וסעדתי את לבי ומיד — אל בית הכנסת. מצב רוחי היה הפעם בבית הכנסת שונה מאשר בכל פעם. אימת הצבור נפלה עלי. נדמה היה לי שהכל נועצים בי את עיניהם ואך ורק בי. אבי הושיבני לידו והתחלנו להתפלל — אך לבי סער. הגיעה עת קריאת התורה. לבי דופק בכל עז. פתאם צלל באזני קול קריאה אלי: ״יעמד הבחור צבי וכו׳״, בפיק ברכים ובשנים נוקשות קרבתי אל ספר התורה וברכתי. משברכתי הוקל לי, כמו אבן מעמסה נגולה מעל לבי. חלף המָרָך וקראתי את ההפטרה בשקט רב. אחר קבלתי מידי הפרופסור הנכבד מר ד״ר יוסף קלויזנר את התנ״ך ושמעתי מפיו רעיונות חשובים על ערך חג בר מצוה. כתם התפלה הלך כל הקהל לביתנו ל״קידוש״ ואני דרשתי את הדרשה הזאת:

״הורי, מורי ורבותי! יום גדול לי היום הזה. ביום זה מלאו לי י״ג שנה ולפי דברי חז״ל האומרים בן י״ג למצוות הריני נקרא מעכשו ״בר מצוה״. מעתה אני עצמי אחראי למעשי, חלות עלי כל המצוות, הן מדאורייתא והן מדרבנן. והרבה הרבה עלי לחשב בטרם אחליט לעשות מעשה כל שהוא. עזה אהבתי לכם, לכם, הורי היקרים והחביבים, על כל עמלכם וטרחכם בי. בהיותי חולה, שוכב על ערש דוי, לא סרתם ממני אף לרגע קטן ותסעדוני ותנחמוני או כשנכשלתי וחטאתי לפעמים הראיתם לי את הדרך הטובה שאלך בה. ותודה לכם מורי החביבים על שהוריתוני חכמה ודעת וחנכתוני להיות בן נאמן להורי ולעמי. מקוה אני שאמלא את כל חובותי המוטלות עלי ואל ד׳ אשא כפים שישלח את ברכתו לאבא ולאמא ויתן להם בריאות הגוף וארך ימים ושישיע את עמנו הסובל מכל רודפיו ויקבץ את פזוריו לארצנו במהרה ובימינו. ומעמק לבי אברך גם אתכם, אורחים נכבדים, אשר הואלתם לכבדני בבקורכם ויהי רצון שנזכה בקרוב לימי שלום וחרות״.

אחרי הצהרים של אותה שבת ויום א׳ שלאחריה המה ביתנו מרב אורחים שבאו אלינו ובלינו את הזמן בנעימים.

פנחס ורכזון (כתה ה"ב)

מֶחַיֵּי הַטֶּבַע

א

הַשַּׁלְחוּפָה וּבַר בִּטְנָהּ

בצאתי באחת השבתות לטיל בשדה, כדרכי תמיד, ראיתי שַׁלְחוּפה קטנה זוחלת לה אי שם על העשב. הרימותיה ושמתיה בכיסי והלכתי הביתה. לקחתי צנצנת גדולה והכנסתי שמה את השלחופה ויום יום הייתי מספק לה את מזונותיה (קלפות מלפפון ועגבניות). השלחופה גדלה ושמנה ועל כן הוצאתיה מהצנצנת והכנסתיה אל כלוב-השלחופות שלי. באחד הבקרים, כשנגשתי להאכיל את השלחופות ראיתי ביצה לבנה וקטנה ומסביביה עוד כמה ביצים שבורות והבנתי שהשלחופה הטילתן. השלחופה שמרה על הביצה ולא נתנה לשלחופה זרה לגשת אליה. יום אחד שכחתי לסגר את הכלוב וכששבתי מבית הספר ראיתי והנה נעלמו השלחופה והביצה. כעבר חדשים אחדים מצאתי ליד כלוב השלחופות שלי שלחופה קטנטנה וכחלחלה ששריונה היה רך. אז הבנתי את אשר קרה: השלחופה ראתה שהכלוב פתוח ופחדה, ולכן הביאה את הביצה למקום בטוח וכך נולדה השלחופה החדשה.

ב

אֵיךְ צָדָה הַזִּקִּית אֶת טַרְפָּהּ ?

זה זמן רב שאני מטפל בזקיות ולא זכיתי עדיין לראות איך הן צדות את טרפן. רציתי מאד לדעת ולראות את מעשה הציד שלהן ובאחד הימים הצלחתי למצא אותה בשעה שהיא תופסת בטרפה. והמעשה שהיה כך היה: תפסתי לי זיקיות אחדות ושמתין בכלוב גדול. לפני לכתי לבית הספר הייתי נותן לפניהם זבובים והולך לי לדרכי וכשחזרתי הביתה לא נשאר אף זבוב אחד. פעם אחת שמתי לפניהן זבובים ועמדתי לי באחת הזויות בכדי שלא תרגשנה בי. פתאם ראיתי מחזה נפלא: זיקית אחת הוציאה לשון ארכה עד כדי עשרים ס"מ ותך על הזבוב ותלכדהו. אחר השיבה את לשונה ובלעה את הזבוב בתאבון רב. כל זה נעשה כהרף עין, עד שאי אפשר היה לראות אפילו את צבע לשונה אם הוא לבן או אדם.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב! *)

(חבורי חברינו הקטנים)

א

הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי

בשבת בבקר אמר לי אבי שילך עמי אל הכתל המערבי. שמחתי מאד לשמע בשורה זו — ומיד הייתי מוכן לדרך. יצאנו מהבית והגענו ל„מגדל דוד" והתפלאתי למראה גדלו וחסנו. משם המשכנו את דרכנו ונכנסנו לעיר העתיקה ודרך רחובות צרים באנו אל הכתל. הכתל הקדוש עשה עלי רשם חזק, יען כי הוא שארית בית מקדשנו והתפללתי שם יחד עם כל הצבור. אחרי התפלה סירנו את העיר העתיקה וסביבותיה. עלינו על החומה וראיתי מעליה את הר הזיתים, כפר השלח ואת הר הצופים והתענגתי על יפיה של ירושלים, עיר קדשנו. אחר נכנסנו דרך ישיבת „פורת יוסף" אל בית החולים „משגב לדך" ול„בתי מחסה". בחצר ישיבת „שער שמים" ראיתי הרבה אנשים עניים ואת דירותיהם וקשה לי לתאר לעצמי כיצד חיים האנשים האלה בדירות כאלו. הדלתות והחלונות שבורים והחצר מלאה אשפה. אבי הראה לי בעיר העתיקה עוד מקומות מענינים אחרים וחזרנו בשלום הביתה.

אמציה פורמן (כתה ד"א)

ב

הַשְּׁבִיתָה

ביום ד', י"ט בחשון, למדנו רק שעתים. בתחלת השעה השלישית אמר לנו מחנכנו שנלך בשקט הביתה ושלא נשתובב בדרך כי יום צער לנו היום. באו מעפילים מהגולה והממשלה אינה נותנת להם לעלות על יבשת ארצנו. שמענו בקול המחנך, לקחנו את ילקוטינו ויצאנו בשקט מהכתה. בדרכי הביתה שמעתי, כי כל הישוב היהודי שבארץ החליט לשבות היום ולמחות נגד הממשלה על שאינה מרחמת על עולים יהודים, פליטי היטלר הרשע. שבועות רבים נדדו בלב

*) מקצר מקום לא נתנו, לצערנו, בגליון זה חבוריהם של חברינו החביבים תלמידי הכתות ג' וב'. בגליונות הבאים נביא גם מדבריהם.

ים, סבלו קור ורעב והרבה צרות עברו עליהם עד שהגיעו לחוף ארץ ישראל. הם קוו להכנס לארץ ולהתחיל בה לחיות חיים חדשים, אך הממשלה החליטה לגרש אותם מארצנו ולשלחם לאי רחוק. על כן החלטנו לשבות היום ולהביע בזה את צערנו על המעשה הרע שנעשה עם אחינו המעפילים.

ברוך חקלאי (כתה ד"ב)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

— השנה חוגגה קרן היסוד את חג שנת העשרים להוסדה. הקרן רבת החשיבות הזאת נוסדה ביום ב' בתמוז, שנת תר"ף, לאחר אשור הצהרת בלפור ע"י חבר הלאומים. שתי קרנות לנו: הקרן הקימת וקרן היסוד. הראשונה עוסקת בגאלת הארץ והשניה — בבנינה. הכנסות קרן היסוד מקדשות כלן להתישבות, לעליה, לחנוך הלאמי ולפתוח המסחר והתעשיה בארצנו. במשך עשרים שנות קיומה פעלה קרן היסוד גדולות לתחית הארץ וחנה הוא חג ארץ ישראל ועם ישראל.

— בכ"א בכסלו מלאו שמונים שנה לעסקנית הציונית הידועה הגריטה סולד. הנברת סולד יסדה את „הדסה". כיום היא פועלת כמנהלת המחלקה הסוציאלית ומקדישה את כל כחה גם לעלית הנער היהודי מגרמניה הנאצית. לאות הוקדה על פעולותיה הלאומיות הרבות הקדש לה בספר הזהב מדור מיוחד.

— בראש השנה תש"א מלאו להיסטוריון העברי שמעון דובנוב שמונים שנה. המלומד הזה ידוע בספרו הגדול „דברי ימי עם עולם", בן י"א הכרכים. מלבד ספרו זה כתב גם ספר בשלשה חלקים בשם „תולדות החסידות". את „דברי ימי עם עולם" כתב בלשון הרוסית והסופר ברוך קרופניק תרגמו עברית והשני נכתב עברית על ידי המחבר. מלבד ספריו אלה כתב גם דברי בקרת ומחקר מרובים.

— ביום י"ב בחשון נפטר בירושלים המורה והסופר הד"ר חיים הררי ז"ל. המנוח היה מותיקי המורים בארץ והעמיד תלמידים הרבה ששמעו מפיו תורה בנימנסיה העברית הראשונה „הרצליה". הוא היה גם ממניחי היסוד לתיאטרון העברי בארץ ומותו הוא אבדה גדולה לתרבות ישראל. ת.נ.צ.ב.ה.

— ב"כ"ד בחשון אירעה התפוצצות באנית המעפילים „פטריה" שעגנה בנמל חיפה. האניה עמדה להשלח למושבה בריטית. באניה היו 1903 מעפילים. קרוב לשבעים איש ובהם גם הרבה ילדים וילדות קטנים טבעו בים. רב גם מספר הפצועים. לנשארים בחיים הרשו השלטונות לעלות על היבשה, בתורת חסד מיוחד מצדם, חברות ופרטים שלחו למעפילים, שעלו לארץ בעירום ובחסר כל, מזונות, בגדים ונעלים.

— בחדש נובמבר התנפלו האיטלקים הפאשיסטים על ארץ יון הקטנה ודמו להכניעה, אך היונים הראו להם את נחת זרועם בהם ושבו מהם הרבה שבויים. היונים מתגוננים בגבורה ומאמציהם נושאים פרי ויש לקוות שבקרוב יכניעו את הפולשים האכזרים ותנחיל להם מפלה נצחת.

— ב-5 לחדש נובמבר נבחר פרנקלין רוזבלט לנשיא ארצות הברית, זו הפעם השלישית ויום שמחה היה אותו יום לכל העולם הדמוקרטי. רוזבלט ידוע כלוחם לחרות האדם ולתקון סדרי החיים החברתיים וכשונא עז לפאשיסטים ולנאצים השואפים לשעבד אליהם את העולם. הוא גם מראשי תומכיה הנאמנים של בריטניה הגדולה במלחמתה הכבירה עם ממשלות היטלר ומוסוליני הרשעים.

— ב-11 לחדש דצמבר התחילו האנגלים, בראשותו של הגנרל אדצ'יבלד ווייוואל, להתקיף את חיל איטליה, שהתכוננו לפלש מצרימה. ההתקפה הכתרה בהצלחה מרובה. האנגלים נצחו את האיטלקים נצחון גדול. לפי שעה נלקחו בשבי למעלה משלשים אלף חילים איטלקים וביניהם מאות קצינים וגנרלים, וציוד רב נפל לידיהם. הפאשיסטים האיטלקים הגאיונים נסים משדה הקרב מנוסת חרב והחילים האנגלים האמיצים כובשים שטח אחרי שטח וגדולה התקוה שבקרוב תהיה תבוסת איטליה שלמה ושלטון מוסוליני ימוגר כליל.

א. אופלטקה (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בט' תמוז נערך באולם „אהל שם" טקס הסיום של מחזור כ"ב (80 תלמיד). נאמו המנהל מר מ. אילן המחנכים ה"ה אריה אילן ושלמה סנדק, האחות שבביה"ם הגברת יהודית גינצבורג-לוריא וב"כ ועד ההורים. הוצגו חבורי תלמידי המחזורים הקודמים ונקראו דברי ברכה.

— בי' תמוז נפסקו הלמודים לחדשי החפש.

— בי"ד אלול התחילה שנת הלמודים החדשה. המנהל קדם את פני התלמידים בנאום ברכה. החזן מר מנחם טירנויבר קרא את תפלת „אל מלא רחמים", לזכר חללי חל אביב, שנהרגו בשעת ההפצצה האיטלקית. תלמיד אחד קרא לפני החברים פרק י"ג שבספר התהלים. אחרי שירת „התקוה" נכנסו התלמידים לכתותיהם. מספר תלמידי ביה"ס השנה עולה ל-800.

— בי"ח חשון טילו תלמידי הכתות ז"א וז"ב ומחנכיהם הז"ה א. א אורי ור. אבישר לעטרות ולסביבתה.

— ביום ג', כ"ד בכסלו, בשעה 3 אחה"צ וביום ד', כ"ה בכסלו, בשעה 10 לפנה"צ תערכנה באולם „אהל שם" תגינות חנכה. בתכנית א) חנכיה — תמונה חיה. ב) מכתב לאחי בגולה (הקראה). ג) המלשין (חזיון בשלש תמונות). ד) הנרות הללו (חזיון בשתי מערכות). מקהלה. תזמרת.

— חברי מערכת „חברנו" לשנת תש"א: א. אפלטקא וב. פרנקל („מקרוב ומרחוק", „בבית ספרנו" „ספרים חדשים"), שצקי וד. אחיטוב („מדור הספורט", חידות וברכות וכו'). ש. הרמתי („בריאות התלמיד"). תלמידי ביה"ס מתבקשים לפנות בכל ענייני המערכת אל החברים הנ"ל.

פ. א. (כתה ח"א)

חידת מלואים

1. חבורה
2. שר צבא בימי קדם
3. שתיל
4. אפשרות
5. אחד מהמרגלים
6. אביו של נביא עכו"ם
7. רענן
8. אי כבוד
9. שפת הבגד
10. בלי ספק
11. מנהרה
12. „ובאה" בלשון הארמית
13. זאת אומרת
14. גאותן

		ה	
	כ		
		ט	
	ל		
		מ	
	ו		
		ט	
	א		
		מ	
	א		
		ק	
		ת	
		י	
	י		

מהאותיות שבטור הראשון והאחרון מלמעלה למטה מתקבל צרוף משני פסוקים בתנ"ך המסמלים את הזמן הנוכחי, הראשון בספר משלי והשני בספר זכריה.

דוד אחיטוב (כתה ז"א)

נדפס בדפוס שמעון רוהלד, בנין אליאנס, רחוב יפו, ירושלים

בְּרָכוֹת

אנו מברכים מקרב לבבנו את חברנו

אברהם אופלטקא, צבי מישנינק, משה פריז ועמנואל ריקלים

ליום הכנסם למצוות

עלו והצליחו בכל אשר תפנו.

תלמידי הכתה ח"א ומחנכם

שפע ברכות לחבריני החביבים

בוברמן ואורנשטיין

במלאת להם י"ג שנה

היו בנים מסורים להוריכם ולעמכם.

תלמידי כתה ח"ב ומחנכם

אנו מברכים את חברנו החביב והיקר

זינגר יוסף

ליום היותו בן י"ג

היה בן נאמן ומסור לעמך ומולדתך.

תלמידי כתה ז"ב ומחנכם

לחברינו:

יוסף הויזדוף, יהושע לאש, ראובני משה ודב זינגפר

ברכתנו שלוחה לכם

במלאת לכם י"ג שנה

תלמידי הכתה ו"א ומחנכם

תַּנְחוּמִים

הננו משתתפים באבלו הכבד של חברנו היקר

מאיר סימן-טוב

בהלקח ממנו אמו

לאה ז"ל

בבנין הארץ הנחם

תלמידי הכתה ה"א ומחנכם

לחברנו היקר משה פורת

הננו משתתפים באבלך הגדול במות עליך

אמך מורתך

חסדה ז"ל

חבריך תלמידי כתה ז"ב ומחנכה

חברנו

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

ידידיה יצחקי (כתה ז"א)

תְּפִלָּה

הָעוֹלָם נִשְׁחָת וְשׁוֹתֵת דָּם,
כּוֹרְעִים הָעַמִּים תַּחַת עֻלָּם,
אֲהָהּ, אֵלִי, הַשְׁלֵט הַשָּׁלוֹם
וְסָרוּ הַיִּסּוּרִים וְחָלְפוּ כַּחֲלוֹם.

יְדֵי אוֹיֵב רָשָׁע וָעָרוּם
מְאַבְּדוֹת וּמַשְׁמִידוֹת כָּל הַיָּקוּם,
אֲהָהּ, אֵלִי, מַגֵּר הָאַכְזָר,
הַמַּתֵּק נָא יוֹמֵנוּ הַמַּר.

פְּצָצוֹת נוֹפְלוֹת בְּנֶפֶץ אַדִּיר,
בְּבָנֵי אָדָם שָׁתוֹת קָצִיר,
אֲהָהּ, אֵלִי, הַרְאֵנוּ נִפְלָאוֹת
וְהַצֵּל יְצוּרֶיךָ מִכָּל הַתְּלָאוֹת.

מִכְבָּד צַעַר וּמְרִי יְגוֹנִים
שַׁח עַמְּךָ אֵין אוֹנִים,
אֲהָהּ, אֵלִי, אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל:
קוּמָה, חוּשָׁה לְעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל!...

בנימין פרנקל (כתה ח"א)

חִבַּת הָאָרֶץ

א

סמוך לעיר קיוב אשר באוקראינה שוכנת עירה קטנה, שמנין בתיה אינו עולה על שלשים, ושמה נובופסטוב. ולגביר אותה עירה בן ושמו בן ציון. בקשה אמו ללמדו הויות העולם, עמדה ושלחה אותו אל אחיה היושב בלודז, עיר המסחר והתעשיה. מה עשה אחיה? נטל את בן ציון והורהו ארחות חיים ודרכי מסחר וסוחרים. לימים שמע הנער מפי דודו על הציונות ונתחבבה עליו ביותר ונתמלא לבו כמיהה גדולה לארץ ישראל. מאז היה בן ציון חולם על ציון והיה מתכן תכניות כיצד לילך לשם, עד שיום אחד קם ונמלט בסתר ולא היו יודעים בני המשפחה להיכן נעלם. לא עברו שבועות מספר ואגרת באה ממנו מהעיר וינה.

...„לבי, קירות לבי הומה לי — כתב בן ציון באגרתו — לבי נשרף מצביוני לעלות לארץ ישראל. אין לך לילה שלא חלמתי עליה. הרהרתי: חייו של אדם מישראל פגומים אם אינו יושב בארץ אבותינו.

חייו מסוכים בתוגה. דומני שקראתי באיזה מקום, שאדם הדר בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא. רציתי להסיח את דעתי ממנה, למצא קורת רוח בקריאה ובשעשועים — ולא יכלתי. התמונה הגדולה של הרצל ז"ל התלויה אל הקיר כמו מכה בי וקובלת: „ארץ ישראל מתלבטת מבלי בנים ואתה עושה לך מרזחין?!"... ומחמת שחששתי שמא תעכב בידי ולא תתנני לנסע, נמלטתי בסתר וסבור אני שתמחל לי"...

והנער בן ציון, שרק לפני שנה ברך עליו אביו ברכת „ברוך שפטרני מענשו של זה", עשה את דרכו הלאה. הרבה יגיעות יגע והרבה טלטולים טלטל ברכבת ובספינה, קים היה על פת קיבר ונמק ברעב ממש עד שזכה והגיע למחוז חפצו. ומיד השתטח על הארץ וגעה בבכיה גדולה ונשק עפרה של ארץ האבות.

ב

עמד בן ציון בְּעִבּוּרָה של יפו תוהה ומשתומם: סבור היה שעיר מערי ארץ ישראל רחובותיה רחבים ונאים ובתיה הדורים וכאן עיר שבתיה רעועים וסמטותיה מעקלות ומטנפות. התחיל מהלך מרחוב לרחוב ומשוק לשוק, הפך פניו לכאן ולכאן ונסתכל בערביים הלבושים מכנסים רחבים ובערביות שפניהן רעולים, בחמורים הקטנים והעגלות ובגמלים נטויי הגרון. כמעט שנכנס הספק בלבו שמא לא לארץ ישראל הובילוהו רגליו. הוא מהלך — והנה שכונה יפה לפניו, שכונה שבתיה בנויים בטעם והם עטורים גנות יפות ומיד עלתה המחשבה בלבו: „ודאי זוהי השכונה „אחוזת בית" ושמח שמחה גדולה, כי ידע שעתיד הוא לראות יהודים. משל למה הדבר דומה? לאדם שמהלך ימים רבים במדבר והנה הוא רואה לפניו מקום של ישוב, עצים ודשאים. בינתים שקעה החמה. נטה הנער לצדי הדרך ושכב לישון תחת זית אחד. למחרת הלך לבקש עבודה ואל מי הלך? מסתבר ליהודים, שכן אמר: ישראל רחמנים בני רחמנים ולא יתנו שאחיהם יגוע ברעב. היה בן ציון מתגלגל ממושבה למושבה ומתרפס לפני כל אכר ואכר שיספחהו אל אחת העבודות בכרם ובפרדס — ולא נענה. זה משיב בכה וזה בכה, זה נותן טעם זה וזה נותן טעם זה — ועבודה אין. בְּרַם, באמת אמרו „אוירא דארץ מחכים", — ראה בן ציון שלשוא ישליך יהבו על האכרים נטל מקלו ותרמילו והלך לגליל. שחקה לו שם השעה ונתקבל לקבוצה ונתמנה שומר עליה. כיון שעלתה לו כך נתמלא לבו שמחה ועמד וכתב מכתב להוריו בזו הלשון:

„מַשְׁפִּיךְ אני לקבוצה. בקבוצה כל חפציו של בני האדם הם בבחינת „שלי שלך ושלך שלי". אדם עובד, עובד הוא למען הכלל ואין דאגת מחר בלבו. רצונך בבגד חדש — לך אצל הגזבר וטול את שלך. נעשיתי שומר. בלילה אני מהלך רכוב על סוסי סחור סחור, דרך גנות וקרפיפין, פרדסים וכרמים ושומר על רכוש הקבוצה, כמה שנאמר „לא ינום ולא יישן שומר ישראל". ומחמת שאני מתאוה לראותכם, אבא ואמא החביבים עלי, אבקשכם לבוא אלי ונשמח כלנו, לפי שאינה דומה ישיבה בגולה לישיבה בארץ הקדש, ושמא אתם דחוקים בכסף הריני מצרף בזה דמי נסיעה ורשיון הכניסה לארץ".

שגר בן ציון את המכתב וחכה בכליון עינים להוריו.

ג

יום שקבלו ההורים את מכתבו של בן ציון עשוהו יום טוב וכל אנשי העירה באו אליהם לברכם ונהנו הנאה מרובה מדברי המכתב. נמלכו הזקנים בדעתם ימים אחדים והחליטו לעשות רצון בנם וכתבו לו: „בתחלה לא היתה דעתנו נוחה מנסיעתך, אך הואיל ואתה מקים את מצות בנין הארץ, שהיא מצוה גדולה, ואף נעשית לשומר על הרי ישראל, הרינו מוחלים לך על שנסעת מבלי נטילת רשות ממנו ולא עוד אלא שנמלא גם את בקשתך ונעלה לארץ אבותינו ונחיה יחד ולא נפרד עוד.

מכרו הזקנים את ביתם ומטלטליהם בזול גדול ונפרדו מכל קרוביהם ומיודעיהם ונסעו לעיר הנמל אודסה והפליגו משם באניה ההולכת לארץ ישראל.

ולא יצא חדש ימים ובנציון עמד בנמלה של חיפה וחבק וגפף את הוריו הזקנים.

עודד בן ישראל (כתה ה"ב)

בְּנַחַל הַטְּחָנוֹת

(רשמי־טיול)

בימי הקיץ שעבר התארחתי עם אבי בבית זקני אשר בצפת. באחד הימים ערכנו טיול לואדי טַחִין. עוד לפני זריחת החמה העירני אבי משנתי וזרזני

להכון לדרך. מיד קפצתי מעל מטתי וכעבור שעה קלה הייתי כבר מוכן ומזומן ללכת. יצאנו את צפת הטובלת בים זהרורי בקר והגענו למורד. בדרך נספח אלינו ערבי מכיר ושלשתנו הלכנו לנו לאט והסתכלנו בנוף שנתגלה לעינינו. בתחלה באנו לואדי לימון והמקום הזה קסם לי ביפיו. המים מפכים שם בשפע. העצים המוריקים עושים פרי לרב. רצונך לטעם מפרי העצים — אין לך אלא להושיט את ידך אל האחד הענפים ולאכל ולשבע. רצונך לרוות את צמאך — הרי לפניך מים צוננים. ערבי המקום אנשים טובים הם ואוהבים לקבל כל אדם בסבר פנים יפות. רצינו לקנות מהם ענבים והם סרבו לקבל ממנו כסף ואמרו לנו בלשונם: „בבקשה, אכלו כאות נפשכם!" ישבתי ליד הנחל כשהמים הקרירים מלטפים את רגלי ותפשתי צפרדעים ודגים. ביחוד בדחו את דעתי הדגים הקטנים אשר עין קשקשותם כעין הכסף. בעמל רב דגתי אחדים מהם, אך השובבים הללו החליקו מידי וקפצו אל מקום חיותם, המימה. שעה ארכה נתנו בנחל הלימונים ואחר קמנו והלכנו אל נחל השחנות. יפה הדרך אל הנחל. באשר תפנה תשמע את שקשוק המים ואת צפצוף הצפרים. במקום אחד ראינו סלע מענין שפני אדם לו. ומי צר לו צורה זו? המים הזורמים שם תמיד חקקו בסלע צורת אדם. בנעימים בלינו ליד נחל הטחנות והמשכנו את דרכנו ואמרנו לשוב הביתה. אבל עתה נוכחנו כי טעות גדולה טעינו: היינו צריכים ללכת לואדי אחד המוליך למירון ולשוב משם באוטו צפתה, אך אנחנו טעינו ותעינו ובאנו לעמק אחד. מה נעשה ואנה נלך? לחזור אל הנחל הקודם לא היה בנו עוד כח וללכת מכאן למירון לא ידענו את הדרך. אבי הציע לטפס ולעלות על הסלעים. התחלנו לעלות, אך עד מאד קשתה עלינו העליה. הצמא מַציק. הסלעים גדולים ומשפעים. אדם כי יכשל ויפל משה לא יזכה עוד לקום. שעות אחדות טפסנו עד שעלינו למעלה. ואכן צדק אבי! כשהגענו לראש הסלע הופיעה לעינינו מרחוק העיר צפת על בתיה וסמטאותיה. מה שמחתי כשישבתי לנוח על הסלע! נשקתיו מרב שמחה, כי מצאתי בו מקום לפוש מעט ולנשם לרוחה.

עיפים אך מלאי רשמים שבנו הביתה וזכר הטיול המעניין הזה לא במהרה ישכח מלבי.

חיים דונוביץ (כתה ו"ב)

חֲדֵרָה

בט"ו בשבט מלאו חמשים שנה למושבה היפה חדרה ולכבוד המאורע הזה נערכו חגיגות ומסבות, שבהן סָפר על כל התלאה אשר עברה עליה עדי הגיעה עד הלום. כמה עמל ומרץ שקעו חלוצינו הראשונים באדמת המולדת! חדרה היתה בהוסדה אדמת בצה ממארת ומחלת הקדחת עשתה שמות במתישביה הראשונים. משפחות שלמות, אנשים, נשים וטף, נגעו בקדחת ומתו. אך חלוצי ישראל לא אמרו נואש והחליטו להקדיש את חייהם לאדמת אבותינו. באומם ובדמם הפרו את האדמה השוממה, יבשו את בצותיה, נטעו בה חורשות אקליפטוס, פרדסים וגנים ועמלם נשא פרי. חדרה זו שלפני חמשים שנה פרו ורבו בה יתושי האנופלס המשמידים, מושבה רעננה ונחמדה כיום! בבואך כיום אל המושבה תראה את השדות הנותנים יבול רב, את הפרדסים ואת העצים הרבים המוריקים ואת הטרקטורים המפלחים את אדמתה. במתי מעט עלו חלוצינו על אדמת חדרה ועתה, אחרי חמשים שנות קיומה, גדלה המושבה ומספר תושביה רב, כן ירבו!

ספורי זקני המושבה, ששדרו ברדיו, על סבלותם וגבורתם עשו עלי רשם עז ולבי הגה להם הערצה ואהבה על עבודתם הכבירה ועל מסירותם לארצנו.

נברך נא כלנו את חדרה בשנות פריחה ועליה, ויהי רצון שגם בנותיה הצעירות, שנוסדו בקרבתה, תשגשגנה ותגדלנה כמוה!

תַּעֲרוּכַת „קֶרֶן הַיְסוֹד"

בשנה זו מלאו עשרים שנה ל„קרן היסוד". „קרן היסוד" נוסדה לשם בנין ארצנו ותחיתה. הקרן הקימת גואלת את אדמת ארץ ישראל וקרן היסוד מקדישה את הכנסותיה להתישבות, לעליה, לחנוך הלאמי ולפתוח המסחר והתעשיה בארצנו. רבות פעלה במשך עשרים שנות קיומה. אפילו בארבע שנות הדמים, שנות המאורעות, עת קמו עלינו מרצחים מקרב העם הערבי וזממו להחריב את ביתנו הלאמי, הצליחה קרן היסוד להקים ששים קבוצים חדשים! הרוצה לקבל מושג מה מכל פעולותיה ילך אל תערוכתה

— בי' אייר מלאו 80 שנה להולדת מנהיגנו המנוח בנימין זאב הרצל ז"ל.

— חדש סיון הוכרז השנה ע"י מחלקת התרבות שע"י הועד הלאומי לחדש רש"י, למלאת תת"ק שנה להולדתו. בכל ערי ארצנו וכפריה הרצו המלומדים על רש"י ופירושיו על התלמוד והמקרא ועל אישיותו הדגולה. בירושלים נערכה תערוכה עשירה שבה הוצגו ספרי תלמוד ותנ"ך עתיקים וחדשים בהם נדפס פירש"י וכן ספרים ומאמרים שנכתבו עליו.

— המלחמה בין המדינות הטוטאליטריות ובין אנגליה גוברת והולכת. אחרי שפלשו הנאצים לנורוגיה להולנדיה ולבלגיה הכניעו הרשעים האלה גם את צרפת. בי"ז סיון נחתמה שביתת נשק בין גרמניה, איטליה וצרפת. הממשלה הצרפתית החדשה שבראשה עומד המרשל פֶּטֶן, בגדה בבעלת בריתה הנאמנה אנגליה ונכנעה הכנעה מחפירה ומבישה לגרמניה ולאיטליה.

— בריטניה הגדולה נלחמת בגבורה ובהצלחה בנאצים ובפאשיסטים. בראש הקבינט האנגלי עומד כיום מר וינסטון צ'רצ'ל, אחד האישים הדגולים שבדורנו, והוא וחבריו ואתם כל העם הבריטי החליטו להלחם ולהוסיף להלחם באנשי הזדון הגרמנים והאיטלקים עד אשר ימוגר כחם של רשעים אלה. כל העמים שוחרי השלום, החפש והצדק מתפללים לנצחונה של בריטניה.

אשר פרחודניק (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בליל הסדר של פסח נפטר המורה מר אברהם ארגמן ז"ל, שהורה בבית ספרנו במשך 9 שנים. המנוח היה חביב על המורים ועל והתלמידים. כל ימיו עסק באמונה ובמסירות בחנוך ומותו הוא אבדה שאין לה חליפין. ת.נ.צ.ב.ה.

—בד' אייר נערכה אזכרה ב„אהל שם" לזכר חללי המאורעות, נאמו המנהל מר מ. אילן ומר א. א. אורי. תלמידים אחדים קראו משירי דוד שמעונוביץ וש. שלום.

— בכ' אייר נפטר תלמידנו היקר יוסף קונסנס ז"ל. מותו הסב צער רב למוריו ולחבריו תלמידי הכתה ו"ב. ת.נ.צ.ב.ה.

— בב' תמוז נערכה חגיגת רש"י ב„אהל שם", נכחו בה תלמידי הכתות ה', ו', ז', ח'. פתח מר מ. אילן בנאום על רש"י ועל ערך פרושו לעם העברי. תלמידים מהכתות ה', ו', ז', ח' קראו הרצאות ואגדות על רש"י. החגיגה נסתימה בשירת „התקוה".

— ביה"ס יסגר ביום ג', י' תמוז ויפתח בי"ד אלול ת"ש.

— ביום ב', בט' תמוז, ב-4 שעות אחה"צ, יערך בבית ספרנו טכס הסיום של מחזור כ"ב.

אפ"ק

מקוצר מקום לא נכנסו, לצערנו, בגליון זה חבורים אחדים והמדור „בריאות התלמיד"

נדפס בדפוס רוהלד, רחוב יפו, חצר אליאנס, ירושלים.

מעמק לבנו אנו מברכים את חברינו היקרים במלאת להם

י"ג שנה

מלץ, ויגולין, אלג'ים, נפתן, גרוסמן, הדיה גבריאל, שטרק, אטיק, פוקס, שטרסבורג, זלוטניק, לוי ישראל.

היו בנים נאמנים לארצכם ולעמכם.

תלמידי הכתה ו"ב ומחנכה

לחברינו היקרים

בני המצוה

אביבי אברהם, אגסי, נסים, משה, גבריאל כשיוף.

היו ברוכים ומאושרים כל ימי חייכם.

תלמידי הכתה ח' ומחנכה

אנו מבכים את חברנו היקר, חביב הכתה,

יוסף קונסנס ז"ל

שמת באביב ימיו

המתאבלים עליו

תלמידי הכתה ו"א ו"ב ומוריהם

חִידַת מִלּוּאִים

1. ארץ (בארמית)
2. חפש
3. הצגה
4. חרבה
5. דפק בקצב
6. חברו
7. נוטר איבה
8. צעירי הצאן
9. גאותן
10. מרגוע
11. דרשה
12. כפרח
13. שקרן
14. התנפל עליו
15. פקפקן

מהאותיות שבטור הראשון מלמעלה למטה מתקבל קטע מפסוק בספר תהלים ל"ו. ומהאותיות שבטור האחרון מלמעלה למטה מתקבל קטע מפסוק בספר תהלים ק"ב.

דוד אחיטוב (כתה ו"א)

עלון חדשי

אָנוּ מַמְשִׁיכִים!

אחרי יגיעות רבות אנו מגישים לחברינו, תלמידי בית ספרנו, את הגליון הראשון של „חברנו" לשנת העשרים והאחת לקיומו. קשים בשעת חרום זו תנאי ההוצאה, יוקר הניר מאמיר והולך ושכר ההדפסה עולה כיום פי שנים מהשכר ששלמנו עד עתה. אך חרף כל המכשולים החלטנו להמשיך ולהוציא את עתוננו החביב גם להבא, יָקָרָה לנו עד מאד בימתנו הקטנה והצנועה הזאת, אשר ידי ילדים בני גילים ומחזורים שונים עצבוה וטפחוה במסירות ובאהבה אין-קץ זה עשרים שנה. אנו רוצים שגם להבא יוסיף „חברנו" לשמש כלי מבטא למחשבות התלמידים ולרגשיהם ולשַקף עם זה את חייהם בבית הספר ובבית ההורים. עתוננו יוצא השנה, בשל הסבות האמורות למעלה, בלא ההדור החיצוני, שהצטיין בו בשנים האחרונות. אך בטוחים אנו שגם בצורה זו יקבלו החברים את חברם הנאמן באותה חבה שקבלוהו כל הימים.

שלמה מרגובסקי. (כתה ו"ב)

אֲבִי חַיִל

מתנה להורי היקרים

לפני זמן מה התגיס אבי לצבא הבריטי, לא חס ושלום מתוך כפיה, כי אם מתוך התנדבות. הוא אמר לבני ביתנו, שכל שוחר שלום וחפש חיב להשתתף במלחמתה זו של בריטניה עם הנאצים והפאשיסטים, משעבדי האנושיות וצוררי היהודים. ואם כי גם אני בדעה זו, לא רציתי להשלים עם המחשבה שאבי שלי ילך לשדה הקרב. אך אבי החליט — והתגיס. הגיעה שעת הפרידה. בלב דופק נפרדנו מעליו ונשקנו אותו נשיקות רבות וברכנוהו שאלהי ציון ישמרהו מכל רע ושבקריב נזכה לראותו בבית. אבי הבטיח לנו שבאחד הימים יבוא ממחנה הצבא להתראות עמנו. מאז חכיתי יום יום לבואו. יום אחד ואני משחק עם ילדי שכונתנו והגה רץ לקראתי אחד מחברי ומבשרני שראה את אבי. מה שמחתי לבשורתו! לחבקו רציתי מתוך שמחה. מיד רצתי הביתה ועוד מרחוק ראיתי את אחי הקטן עומד ומנפנף לי בידיו וקורא: „אומו, אבא בא, הוא חיל!" כאשר נכנסתי הביתה נפלתי על צוארי אבי. הבית היה מלא אנשים. כל בני משפחתנו ושכנינו באו לראות את אבי החיל הלבוש מדי צבא. על הקיר היו תלויים תרמילו וחגורתו הצבאיים. אחי הקטן

תפס את התרמיל ושם אותו על כתפו וחבש לראשו את כובע-החילים וקרא: „הֵי-הֵי, אני חיל!" אבי ספר לי על חייו בצבא: החילים משכימים קום בבקר לקול תרועת החצוצרה ומתעמלים ומכשירים את הנוף לכל אקלים, צועדים בסך, לומדים לחשחמש בנשק, כדי שיהיו מוכנים לקדם את פני האויב. דברי אבי עשו עלי רשם חזק ואמרתי בלבי: „מי יתן ויכלתי גם אני להצטרף אל חיל בריטניה למען מגר את שלטון הרשע והזדון!".

שמעון ישר (כתה ו"ב)

עָלִיתִי לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

בעודני ילד קטן עזבתי את גרמניה יחד עם הורי ואחיותי. הימים ההם נשארו חקוקים בזכרוני ונחרתו על לוח לבי.

וכך היה הדבר: באחד הימים נפל פחד גדול על התושבים היהודים שבגרמניה, לשמע הבשורה הרעה כי היטלר הרשע עלה לשלטון. ביום המחרת בשעות הצהרים, חזר אבי הביתה מעבודתו והודיענו שעוד מחר אנו עוזבים את גרמניה. וכאשר אמר כן היה. עם הנץ החמה התחלנו לארז את חפצינו הרבים. קשה היתה עלי הפרידה מצעצועי שהוכרחתי להשאירם. בעצם היום ההוא עלינו לאניה ואני לא ידעתי לאן פנינו מועדות, אך ברור היה לי שאנו יוצאים ללב ים. הנסיעה ארכה כשבועים ובמשך כל אותם הימים היו עיני נשואות למרחקים, כדי לראות יבשה.

זכורני, פעם אמרתי לאבי: „הנני יורד!".

— „לאן?" — שאלני אבי —

— „למים, למים!" — עניתי.

צחוק קל עבר על שפתי אבי, אך מאז שמר עלי שמירה יתרה. חוץ משיחותי עם הורי ועם אחיותי לא דברתי עם איש מאנשי האניה. חכיתי בכליון עינים לרגע בו אראה יבשה, אדמה ועצים. יום אחד ואני עומד שקוע במחשבותי על מכסה האניה והנה קול קריאה שמעתי: „יבשת ארץ ישראל!" מיד קראתי גם אני בשמחה: „יבשת ארץ ישראל!" כעבור שעה קלה עלינו לחוף יפו. אחרי בדיקת רשיונותינו הורשינו לעלות ליבשה. נסענו לבית העולים ושם קבלנו דירה ומזונות. מובן, ששהיתנו בבית העולים היתה רק ארעית. בינתים שכרנו לנו דירה בתל אביב. אחיותי החלו ללמד בבית הספר. אני מצאתי לי חברים טובים, מילדי הסביבה. גדלתי והגיע גם זמני לבקר בבית הספר ושמחתי היתה שלמה. כך עברו עלי בתל אביב כשש שנים. והנה פרצה המלחמה המחרבת ארצות — ומי המיטה עלינו? אותו היטלר האכזר, שברחנו מפניו כמפני חיה טורפת בעוד מועד! היטלר זה מכניס ארצות שקטות ללהבות המלחמה ואנשיהן שהיו רגילים תמיד לתפש מגל ולקצר תבואה מוכרחים כיום לתפש חרב ולקצר חיי בני אדם. ולפני חדשים מספר קרה גם בארצנו אסון איום: תל אביב השוקטה הופצצה על ידי מלאכי חבלה איטלקיים! הרחובות מלאו פצועים והרוגים. בין ההרוגים רב היה מספר הילדים והתינוקות, שזה רק החלם לחיות. משפחתנו המנוסה בצרות עברה לגור בירושלים. שוב אני בבית ספר והנני עֵז כבתחלה, אך זכר קרבנות תל אביב הטהורים לא ימחה מלבי.

ידידיה יצחקי (כתה ז"א)

אֶל הָאֲדָמָה

אֲדָמָה, בָּאנוּ מִמֶּרְחַקִּים
לְהַפְרוֹת שִׁמְמוֹתַיִךְ,
לְטַעַת בַּשְּׁמָמָה עֲצִים,
תַּחַת דַּרְדָּרִים וְקוֹצִים,
לְהַחֲיוֹת שְׁדוֹתַיִךְ, —
הַמְחַכִּים

בָּאנוּ בְיַד עוֹבֶדֶת
וְשִׁיר חָלוּצִים בְּפִינוּ,
לַהֲפֹךְ רְגָבַיִךְ
וּלְהַפְרִים הֲרָרַיִךְ,
כִּי אַתְּ לָנוּ —
מוֹלֶדֶת

בָּאנוּ בָךְ לֶאֱחֹז
וּלְעָבְדֵךְ בְּמַחֲרֵשְׁתֵּנוּ,
וּבְבוֹאוֹ יוֹם מָר,
לֹא נִסָּגְרֵךְ לַצָּר
וְתִהְיִי אַתְּ לָנוּ —
לְמָעוֹז

גְּנִי עָלֵינוּ אַתְּ,
גְּנִי עַל בָּנֵינוּ
וְעַל כָּל הָעָם,
מֵרוֹצְחֵי אָדָם,
וְתִהְיִי נָא לָעַמֵּנוּ, —
לְמִקְלָט.

אשר ליפצין (כתה ז"ב)

„פַּטְרִיָּה"

הים גועש. אניה גלמודה שטה על פני המים הסוערים ומפלסת לה נתיב בין הגלים העזים המתנשבים לבלעה. בירכתי האניה יושבים דחוקים וצפופים אנשים נשים וטף רעבים ואכולי קור.

— „מתי, מתי נגיע סוף סוף אל חופי המולדת?" — שואל נער לבן פנים וקרוע בגדים כשכלו רועד מקור — „זה כתשעה חדשים שאנו נעים ונדים והחוף איננו, איננו..."

— „למה לי חיים" — נאנחת אשה חולנית — „בשעה שבני היחיד מתענה עוד ב„מחנה ההסגר" הנאצי?"

— „איך אציל את אבי הזקן מסבלות הגטו הגרמני שבפולניה?" — שואל איש אחד ומתמוגג בדמעות.

— „חזק ונתחזק!" — קורא בחור צעיר בעז — „עוד ימים מעטים יעברו ואנחנו נבוא ארצה ישראל. לא לחנם אנו נמצאים באניה „פטריה" שפירושה „מולדת", כי היא היא אשר תביאנו אל המולדת הברוכה שטופת האור ושם יקבלונו אחינו הגאולים בזרועות פתוחות וחיים חדשים נתחיל לחיות, חיי חפש ועבודה".

דברי הבחור השפיעו על האנשים המדכאים והרגיעום. האניה מוסיפה להלחם עם גלי הים ושטה היא הלאה, הלאה אל חופי המולדת. אחרי תלאות וסכנות אין קץ הגיעה לנמל חיפה וקול תרועת שמחה נשמע מפי המעפילים: „האח, המולדת הנה הנה!"... עוד הם שמחים ושוטרים אנגלים עלו אליהם ובשורה רעה בפיהם: אסורה הכניסה לארץ בלי רשיון. נעול השער בפניכם. למושבה אנגלית רחוקה נביאכם".

זעקת יאוש פרץ מפי המעפילים: „הלא לארצנו באנו! טוב מותנו מחיינו אם לא נעלה על אדמת המולדת!" אך שוערם לא הועילה, כשם שלא הועילה גם מחאת הישוב היהודי. הגזרה לא בטלה!

והנה נשמע קול התפוצצות והאניה שברה. הרבה מעפילים, גדולים וקטנים, ירדו במצולות ים והרבה נצלו. עתה נכמרו רחמי הממשלה האנגלית שבארצנו ועשתה חסד עם המעפילים ובטלה את הגזרה.

ההרוגים והטבועים הרבים זכו לקבר ישראל בארץ ישראל ואלה שנצלו ונשארו בחיים נכלאו במחנה הסגר...

מאיר סמן טוב (כתה ה"א)

אִמִּי זִכְרוֹנָהּ לִבְרָכָה

ביום אחד נודע לי שאמי היקרה טעונה נתוח והיא נכנסת לבית החולים. הפרידה היתה קשה. אמי נשקה את כלנו נשיקות חמות ודמעות רבות ירדו מעיניה וגם אנחנו בכינו עמה. אותו יום התפללתי בכונה רבה אל ד' ובלב שבור התחננתי אליו כי ישלח רפואה שלמה לאמי ויחזירה במהרה הביתה. ביתנו נתרוקן בלי אמא. המבשלת בשלה לנו אכל וטפלה בנו באמונה, אך געגועי על אמי גברו מיום ליום. בכליון עינים צפיתי ליום שובה ונדר נדרתי לשמע תמיד בקולה ולשמר על בריאותה ולעזור לה

אליעזר קמינסקי (כתה ה"ב)

„אוֹצָר"

לפני חדשים מספר ילדה לי אמי אח קטן ורך — ואורה ושמחה הביא אתו לביתנו, כמה נחמד הוא! עיניו שחורות וגדולות ופניו צחים ויפים. פיו הקטן והנאה פתוח לרב כמו מתאמץ הוא להביע דבר מה, אך אין בכחו אלא למלמל: „הֵי-הֵי-הָ". אל כל דבר יתבונן והכל מענין אותו. הוא מסתכל ברחיטים שבחדר ובתקרה ומביט גם אל החלון ומלוה במבטו כל אדם העובר על ידו. נדמה, שרצונו להכיר את הסביבה החדשה שהוא נמצא בה. כשאני נגש אליו הוא צוחק ושולח אלי את ידיו הקטנות ורוצה שאקחהו על זרועותי. אל אמי התקשר הפעוט מאד ואיננו נותן לה לוז ממנו. כשהיא נכנסת למטבח מיד ישמיע קול בכי ואמי מוכרחה להניח את כל עבודתה ולהשתעשע עמו ולשיר לו משיריה עד הרדמו. אט אט יסגר את עיניו היפות ויישן לו שנה ערבה. וברגע שהוא פותח את עיניו משנתו הארכה מיד יקרא לאמא, לגשת אליו ולהאכילהו. אמי באה ונותנת לו אכל, אך השובב הקטן מתאמץ לתפש את הבקבוק ולאכל בעצמו בלי עזרתה. כלנו שמחים מאד באוצר הזה, בראובן אחי החמוד, ויהי רצון שיגדל ויפרח ויהיה לתפארת לביתנו.

בעבודתה בבית. כעבור שבועים ימים הודיעו לנו שאמי נָתחה והנתוח עלה יפה. שמחתי מאד והתכוננתי לבקרה בבית החולים ולראות את שלומה. היום עבר עלי בשמחה, אך בלילה הבעיתוני חלומות רעים. בבקר טלפן אבי לבית החולים ובשורה איומה הגיעה לאזניו... אבי פרץ בבכי ואמר לנו כי שבר גדול הָשְׁבּרנו. כלנו פרצנו בבכיה גדולה וכל אנשי הבית מהרו לבית החולים, אותי ואת אחי לא לקחו שמה כי היינו מדכאים מאד. ישבנו בבית והספדנו את אמנו הטובה, שלא נשוב לראותה עוד עד עולם. אחרי הלויה שבו בני המשפחה הביתה וישבנו כלנו לארץ. ישבנו רק שלשה ימים, מפני קדושת החג, חג הסכות עבר עלינו באבל וביגון, כי חג בלי אמא אינו חג. כשעברו ימי החג הלכנו לבית הספר קודרים ואבלים.

בנימין פרנקל (כתה ח״א)

חֲלוֹם וְשִׁבְרוֹ

יום אחד ישבתי אחרי ארוחת הצהרים וקראתי בעתון: „הגרמנים הפציצו את לונדון", „האנגלים הפציצו את ברלין", „האיטלקים הפציצו את אלכסנדריה". באותה שעה הרהרתי: ולואי ולא יפציצו חלילה את תל אביב! אהבה עזה אני אוהב את תל אביב שלנו. ראשית, משום שהיא שלנו, שידי אחינו בני ישראל בנוה, והיא העיר העברית היחידה בכל העולם. והשנית משום שהיא נחמדה וכלה חן וצהלה, והים מוסיף לה יפי על יפיה. ימה של תל אביב מושך אותי אליו ביותר ותמיד אני מתגעגע עליו. אותה שעה קנאתי קנאה גדולה באחותי הנוסעת מחר לתל אביב.

עד שאני מהרהר ותנומה אחזתני, מחמת החם הלוהט והמַלאה, והנה קרבה אלי אחותי ואמרה: „רצונך, סע עמי!" בשמחה הסכמתי להצעתה — ונסענו. בקצור: בתל אביב הנני. יושב אני על חולות הים ונהנה מזיו העולם ומזין עיני בשברי הגלים המשחקים זה בזה. פתאם שמעתי קול אדיר. במרומי הרקיע נראו כעין צפרים. הרעש אמנם הממני, אך לא נבהלתי ביותר ברגע הראשון, אולם מיד נודע לי כי לא צפרי רון מעופפות על פני השמים כי אם צפרי מתכת, הזורעות בעולם קינה והרג ואבדון. משנודע לי מה שעוללו המטוסים האיטלקים נתחלחלתי ודעתי נתבלבלה עלי מפחד. רציתי לצעק ונטל קולי ממני, רציתי לקום ולא נשמעו לי רגלי, כמו כבדו כעופרת. קולות הנפץ הסעירו את האויר. רגע ואני גם רואה מרחוק פצצה אדירה מתפוצצת. „אויה לי!" — צוחתי. הרעש גבר והלך. תמרות עשן נראו בכל חלקי העיר. הקרקע כמו נשמט מתחת לרגלי ואני נפלתי מעל הכסא...

—„מה לך? — שמעתי את קול אחותי — העתון

עמנואל ריקליס (כתה ח״א)

מִלְחֶמֶת יָוָן

„קוריצה נפלה!" „פוגראדץ בידי היונים!" „ארגירו קאסטרו נכבשה!" הדי המלחמה המתחוללת בחזית היונית-האלבנית מגיעים אלינו. בשמחה רבה אנו מקבלים את הידיעות האלה על נצחונות היונים, על שְׁבִית חילים איטלקיים והריסת טנקים לרב. העם היוני נלחם על חרותו עם אויב גדול, השואף לכבש ארצות לא לו — ומצליח להכותו שוק על ירך. רוח גבורי יון הקדמונים התעוררה בלב העם היוני שבימינו והוא מראה נפלאות במלחמתו. בימי קדם היה העם היוני אחד העמים הנאורים ביותר בעולם והוציא מקרבו משוררים, צירים ופסלים וחכמים גדולים שעד היום מתנוססים שמותם לתפארה. גם גבורים הקים מקרבו. מי לא ידע על גבורת ליאונידס, מלך אשפרתא, שהגן עם שלש מאות חיליו על מעבר צר שדרכו נסו צבאות הפרסים לחדר לארץ יון ולכבשה? עד אחד מתו על שדה הקרב ולא נכנעו לאויב העצום מהם. גבור גדול היה גם „הָרָץ מִפָּרָתוֹן", שרץ עשרות קילומטרים במשך שעה אחת לבשר לאנשים כי היונים נצחו. כשהגיע למחוז חפצו הפליט מפיו רק מלה אחת: „נצחנו!" — ונפל מת. היונים חנכו את בניהם חנוך ספורטיבי. אולימפידות נהדרות נערכו ביון ולמצטיינים במשחקי ההתגוששות ובמעשי גבורה נתנו פרסום ולא רק בספורט עסקו היונים כי אם גם בשירה, במדע ובאמנות עשו להם שם עולם. אולם באו ימים ויון ירדה מגדולתה. רומא כבשה את כל עמי העולם וביניהם גם את היונים, אך הרוח היונית לא נכבשה ותמיד שאפו לשחרור ולעצמאות. שנים רבות היו משועבדים לתרכיה ורק בשנת 1830 נשתחררו ויסדו להם מדינה. העם היוני עם קטן כיום, אך בגבורתו ובאהבתו את מולדתו אינו נופל מעם גדול— ומלחמתו באיטליה תוכיח.

ואנו מקוים שהיונים יכו את הפאשיסטים האכזרים ולא ינסו עוד להתנפל על ארצם.

הפיל עליך תרדמה ונפלת". קמתי וישבתי שנית על הכסא ומשנתישבה דעתי עלי ספרתי לה מה שראיתי בחלום היום. עד שאני מספר ושכן התפרץ אל הבית, כשפניו לוהטים מרב התרגשות וקרא: זה עתה נתקבלה ידיעה טלפונית שמטוסים איטלקיים הפציצו את תל אביב, בתים וחניות נהרסו ברחובות אליעזר בן יהודה, סירקין פינסקר ומספר ההרוגים והפצועים רב...

צבי מיטשניק (כתה ח״א)

חַגִּי

ימים רבים חכיתי לו, ליום הגדול הזה בחיי. שבועות אחדים לפני הכנסי למצוות למדתי את הלכות תפלין, את הברכות ואת ההפטרה ואכין גם את הדרשה שבה אכבד את הורי ואת אורחי. לבי דפק בי מדי שוותי לנגדי את הקהל הרב שיביט אלי בשעה שאקרא לתורה. יום החג קרב והלך והתכונה בביתנו רבה. הורי כתבו לסבי הגר ברחובות ובקשוהו לבוא אלינו וקבלנו ממנו תשובה חיובית. תשובתו שמחתנו שמחה גדולה, אם כי ידענו כי לא קל לאדם זקן כמוהו, בן פ״ו שנה, יאריך ימים ושנים, לטלטל עצמו לירושלים. והנה הגיע עצם יום החג. בערב שבת הלכתי לבית הכנסת, כדרכי, ושם סבובי חברי והפצירו בי שאחזור לפניהם על ההפטרה. עשיתי רצונם והם פרצו בצחוק גיל. עם סיום התפלה מהרתי הביתה, כי קויתי למצא את כל קרובי הרבים שהבטיחוני לבוא. לצערי באה רק משפחת דודי שבבית הכרם. אחרי סעודת הערב קראתי לפני בני הבית את דרשתי שחברתי בעצמי והמסבים דברו בשבחה. שכבתי לישון, אך שנתי נדדה וכל הלילה התהפכתי מצד אל צד והרהרתי על הנסיון שעלי לעמד בו מחר. כעלות השחר קמתי וכהרף עין התלבשתי והתרחצתי וסעדתי את לבי ומיד — אל בית הכנסת. מצב רוחי היה הפעם בבית הכנסת שונה מאשר בכל פעם. אימת הצבור נפלה עלי. נדמה היה לי שהכל נועצים בי את עיניהם ואך ורק בי. אבי הושיבני לידו והתחלנו להתפלל — אך לבי סער. הגיעה עת קריאת התורה. לבי דופק בכל עז. פתאם צלל באזני קול קריאה אלי: „יעמד הבחור צבי וכו'". בפיק ברכים ובשנים נוקשות קרבתי אל ספר התורה וברכתי. משברכתי הוקל לי, כמו אבן מעמסה נגולה מעל לבי. חלף המֹרך וקראתי את ההפטרה בשקט רב. אחר קבלתי מידי הפרופסור הנכבד מר ד״ר יוסף קלוזנר את התנ״ך ושמעתי מפיו רעיונות חשובים על ערך חג בר מצוה. כתם התפלה הלך כל הקהל לביתנו ל„קידוש" ואני דרשתי את הדרשה הזאת:

„הורי, מורי ורבותי! יום גדול לי היום הזה. ביום זה מלאו לי י״ג שנה ולפי דברי חז״ל האומרים בן י״ג למצוות הריני נקרא מעכשו „בר מצוה". מעתה אני עצמי אחראי למעשי. חלות עלי כל המצוות, הן מדאורייתא והן מדרבנן. והרבה הרבה עלי לחשב בטרם אחליט לעשות מעשה כל שהוא. עזה אהבתי לכם, לכם, הורי היקרים והחביבים, על כל עמלכם וטרחכם בי. בהיותי חולה, שוכב על ערש דוי, לא סרתם ממני אף לרגע קטן ותסעדוני ותנחמוני או כשנכשלתי וחטאתי לפעמים הראיתם לי את הדרך הטובה שאלך בה. ותודה לכם מורי החביבים על שהוריתוני חכמה ודעת וחנכתוני להיות בן נאמן להורי ולעמי. מקוה אני שאמלא את כל חובותי המוטלות עלי ואל ד׳ אשא כפים שישלח את ברכתו לאבא ולאמא ויתן להם בריאות הגוף וארך ימים ושישיע את עמנו הסובל מכל רודפיו ויקבץ את פזוריו לארצנו במהרה ובימינו. ומעמק לבי אברך גם אתכם, אורחים נכבדים, אשר הואלתם לכבדני בבקורכם ויהי רצון שנזכה בקרוב לימי שלום וחרות".

אחרי הצהרים של אותה שבת ויום א׳ שלאחריה המה ביתנו מרב אורחים שבאו אלינו ובלינו את הזמן בנעימים.

פנחס ורכזון (כתה ה"ב)

מְחַיֵּי הַטֶּבַע

א

הַשַּׁלְחוּפָה וּבַר בִּטְנָהּ

בצאתי באחת השבתות לטיל בשדה, כדרכי תמיד, ראיתי שַׁלְחוּפָה קטנה זוחלת לה אי שם על העשב. הרימותיה ושמתיה בכיסי והלכתי הביתה. לקחתי צנצנת גדולה והכנסתי שמה את השלחופה ויום יום הייתי מספק לה את מזונותיה (קלפות מלפפון ועגבניות). השלחופה גדלה ושמנה ועל כן הוצאתיה מהצנצנת והכנסתיה אל כלוב-השלחופות שלי. באחד הבקרים, כשנגשתי להאכיל את השלחופות ראיתי ביצה לבנה וקטנה ומסביביה עוד כמה ביצים שבורות והבנתי שהשלחופה הטילתן. השלחופה שמרה על הביצה ולא נתנה לשלחופה זרה לגשת אליה. יום אחד שכחתי לסגר את הכלוב וכששבתי מבית הספר ראיתי והנה נעלמו השלחופה והביצה. כעבר חדשים אחדים מצאתי ליד כלוב השלחופות שלי שלחופה קטנטנה וכחלחלה ששריונה היה רך. אז הבנתי את אשר קרה: השלחופה ראתה שהכלוב פתוח ופחדה, ולכן הביאה את הביצה למקום בטוח וכך נולדה השלחופה החדשה.

ב

אֵיךְ צָדָה הַזִּקִּית אֶת טַרְפָּהּ ?

זה זמן רב שאני מטפל בזקיות ולא זכיתי עדיין לראות איך הן צדות את טרפן. רציתי מאד לדעת ולראות את מעשה הציד שלהן ובאחד הימים הצלחתי למצא אותה בשעה שהיא תופסת בטרפה. והמעשה שהיה כך היה: תפסתי לי זיקיות אחדות ושמתין בכלוב גדול. לפני לכתי לבית הספר הייתי נותן לפניהם זבובים והולך לי לדרכי וכשחזרתי הביתה לא נשאר אף זבוב אחד. פעם אחת שמתי לפניהן זבובים ועמדתי לי באחת הזויות בכדי שלא תרגשנה בי. פתאם ראיתי מחזה נפלא: זיקית אחת הוציאה לשון ארכה עד כדי עשרים ס"מ ותך על הזבוב ותלכדהו. אחר השיבה את לשונה ובלעה את הזבוב בתאבון רב. כל זה נעשה כהרף עין, עד שאי אפשר היה לראות אפילו את צבע לשונה אם הוא לבן או אדם.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב! *)

(חבורי חברינו הקטנים)

א

הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי

בשבת בבקר אמר לי אבי שילך עמי אל הכתל המערבי. שמחתי מאד לשמע בשורה זו — ומיד הייתי מוכן לדרך. יצאנו מהבית והגענו ל„מגדל דוד" והתפלאתי למראה גדלו וחסנו. משם המשכנו את דרכנו ונכנסנו לעיר העתיקה ודרך רחובות צרים באנו אל הכתל. הכתל הקדוש עשה עלי רשם חזק, יען כי הוא שארית בית מקדשנו והתפללתי שם יחד עם כל הצבור. אחרי התפלה סירנו את העיר העתיקה וסביבותיה. עלינו על החומה וראיתי מעליה את הר הזיתים, כפר השלח ואת הר הצופים והתענגתי על יפיה של ירושלים, עיר קדשנו. אחר נכנסנו דרך ישיבת „פורת יוסף" אל בית החולים „משגב לדך" ול„בתי מחסה". בחצר ישיבת „שער שמים" ראיתי הרבה אנשים עניים ואת דירותיהם וקשה לי לתאר לעצמי כיצד חיים האנשים האלה בדירות כאלו. הדלתות והחלונות שבורים והחצר מלאה אשפה. אבי הראה לי בעיר העתיקה עוד מקומות מענינים אחרים וחזרנו בשלום הביתה.

אמציה פורמן (כתה ד"א)

ב

הַשְּׁבִיתָה

ביום ד', י"ט בחשון, למדנו רק שעתים. בתחלת השעה השלישית אמר לנו מחנכנו שנלך בשקט הביתה ושלא נשתובב בדרך כי יום צער לנו היום. באו מעפילים מהגולה והממשלה אינה נותנת להם לעלות על יבשת ארצנו. שמענו בקול המחנך, לקחנו את ילקוטינו ויצאנו בשקט מהכתה. בדרכי הביתה שמעתי, כי כל הישוב היהודי שבארץ החליט לשבות היום ולמחות נגד הממשלה על שאינה מרחמת על עולים יהודים, פליטי היטלר הרשע. שבועות רבים נדדו בלב

*) מקצר מקום לא נתנו, לצערנו, בגליון זה חבוריהם של חברינו החביבים תלמידי הכתות ג' וב'. בגליונות הבאים נביא גם מדבריהם.

ים, סבלו קור ורעב והרבה צרות עברו עליהם עד שהגיעו לחוף ארץ ישראל. הם קוו להכנס לארץ ולהתחיל בה לחיות חיים חדשים, אך הממשלה החליטה לגרש אותם מארצנו ולשלחם לאי רחוק. על כן החלטנו לשבות היום ולהביע בזה את צערנו על המעשה הרע שנעשה עם אחינו המעפילים.

ברוך חקלאי (כתה ד"ב)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

— השנה חוגגת קרן היסוד את חג שנת העשרים להוסדה. הקרן רבת החשיבות הזאת נוסדה ביום ב' בתמוז, שנת תר"ף, לאחר אשור הצהרת בלפור ע"י חבר הלאומים. שתי קרנות לנו: הקרן הקימת וקרן היסוד. הראשונה עוסקת בגאלת הארץ והשניה — בבנינה. הכנסות קרן היסוד מקדשות כלן להתישבות, לעליה, לחנוך הלאמי ולפתוח המסחר והתעשיה בארצנו. במשך עשרים שנות קיומה פעלה קרן היסוד גדולות לתחית הארץ וחנה הוא חג ארץ ישראל ועם ישראל.

— בכ"א בכסלו מלאו שמונים שנה לעסקנית הציונית הידועה הגריטה סולד. הנברת סולד יסדה את „הדסה". כיום היא פועלת כמנהלת המחלקה הסוציאלית ומקדישה את כל כחה גם לעלית הנער היהודי מגרמניה הנאצית. לאות הוקדה על פעולותיה הלאומיות הרבות הקדש לה בספר הזהב מדור מיוחד.

— בראש השנה תש"א מלאו להיסטוריון העברי שמעון דובנוב שמונים שנה. המלומד הזה ידוע בספרו הגדול „דברי ימי עם עולם", בן י"א הכרכים. מלבד ספרו זה כתב גם ספר בשלשה חלקים בשם „תולדות החסידות". את „דברי ימי עם עולם" כתב בלשון הרוסית והסופר ברוך קרופניק תרגמו עברית והשני נכתב עברית על ידי המחבר. מלבד ספריו אלה כתב גם דברי בקרת ומחקר מרובים.

— ביום י"ב בחשון נפטר בירושלים המורה והסופר הד"ר חיים הררי ז"ל. המנוח היה מותיקי המורים בארץ והעמיד תלמידים הרבה ששמעו מפיו תורה בנימנסיה העברית הראשונה „הרצליה". הוא היה גם ממניחי היסוד לתיאטרון העברי בארץ ומותו הוא אבדה גדולה לתרבות ישראל. ת.נ.צ.ב.ה.

— ב"כ"ד בחשון אירעה התפוצצות באנית המעפילים „פטריה" שעגנה בנמל חיפה. האניה עמדה להשלח למושבה בריטית. באניה היו 1903 מעפילים. קרוב לשבעים איש ובהם גם הרבה ילדים וילדות קטנים טבעו בים. רב גם מספר הפצועים. לנשארים בחיים הרשו השלטונות לעלות על היבשה, בתורת חסד מיוחד מצדם, חברות ופרטים שלחו למעפילים, שעלו לארץ בעירום ובחסר כל, מזונות, בגדים ונעלים.

— בחדש נובמבר התנפלו האיטלקים הפאשיסטים על ארץ יון הקטנה ודמו להכניעה, אך היונים הראו להם את נחת זרועם בהם ושבו מהם הרבה שבויים. היונים מתגוננים בגבורה ומאמציהם נושאים פרי ויש לקוות שבקרוב יכניעו את הפולשים האכזרים ותנחיל להם מפלה נצחת.

— ב-5 לחדש נובמבר נבחר פרנקלין רוזבלט לנשיא ארצות הברית, זו הפעם השלישית ויום שמחה היה אותו יום לכל העולם הדמוקרטי. רוזבלט ידוע כלוחם לחרות האדם ולתקון סדרי החיים החברתיים וכשונא עז לפאשיסטים ולנאצים השואפים לשעבד אליהם את העולם. הוא גם מראשי תומכיה הנאמנים של בריטניה הגדולה במלחמתה הכבירה עם ממשלות היטלר ומוסוליני הרשעים.

— ב-11 לחדש דצמבר התחילו האנגלים, בראשותו של הגנרל אדצ'יבלד ווייוואל, להתקיף את חיל איטליה, שהתכוננו לפלש מצרימה. ההתקפה הכתרה בהצלחה מרובה. האנגלים נצחו את האיטלקים נצחון גדול. לפי שעה נלקחו בשבי למעלה משלשים אלף חילים איטלקים וביניהם מאות קצינים וגנרלים, וציוד רב נפל לידיהם. הפאשיסטים האיטלקים הגאיונים נסים משדה הקרב מנוסת חרב והחילים האנגלים האמיצים כובשים שטח אחרי שטח וגדולה התקוה שבקרוב תהיה תבוסת איטליה שלמה ושלטון מוסוליני ימוגר כליל.

א. אופלטקה (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בט' תמוז נערך באולם „אהל שם" טקס הסיום של מחזור כ"ב (80 תלמיד). נאמו המנהל מר מ. אילן המחנכים ה"ה אריה אילן ושלמה סנדק, האחות שבביה"ם הגברת יהודית גינצבורג-לוריא וב"כ ועד ההורים. הוצגו חבורי תלמידי המחזורים הקודמים ונקראו דברי ברכה.

— בי' תמוז נפסקו הלמודים לחדשי החפש.

— ביד אלול התחילה שנת הלמידים החדשה. המנהל קדם את פני התלמידים בנאום ברכה. החזן מר מנחם טירנובר קרא את תפלת „אל מלא רחמים", לזכר חללי תל אביב, שנהרגו בשעת ההפצצה האיטלקית. תלמיד אחד קרא לפני החברים פרק י"ג שבספר התהלים. אחרי שירת „התקוה" נכנסו התלמידים לכתותיהם. מספר תלמידי ביה"ס השנה עולה ל-800.

— ביה"ח חשון טילו תלמידי הכתות ז'א וז"ב ומחנכיהם הי"ה א. א אורי ור. אבישר לעטרות ולסביבתה.

— ביום ג', כ"ד בכסלו, בשעה 3 אחה"צ וביום ד', כ"ה בכסלו, בשעה 10 לפנה"צ תערכנה באולם „אהל שם" חגיגות חנכה. בתכנית א) חנכיה — תמונה חיה. ב) מכתב לאחי בגולה (הקראה). ג) המלשין (חזיון בשלש תמונות). ד) הנרות הללו (חזיון בשתי מערכות). מקהלה. תזמרת.

— חברי מערכת „חברנו" לשנת תש"א: א. איפלטקא וב. פרנקל („מקרוב ומרחוק", „בבית ספרנו" „ספרים חדשים"), שצקי ור. אחיטוב („מדור הספורט", חידות וברכות וכו'). ש. הרמתי („בריאות התלמיד"). תלמידי ביה"ס מתבקשים לפנות בכל ענייני המערכת אל החברים הנ"ל.

פ. א. (כתה ח"א)

חידת מלואים

1. חבורה
2. שר צבא בימי קדם
3. שתיל
4. אפשרות
5. אחד מהמרגלים
6. אביו של נביא עכו"ם
7. רענן
8. אי כבוד
9. שפת הבגד
10. בלי ספק
11. מנהרה
12. „ובאה" בלשון הארמית
13. זאת אומרת
14. גאותן

מהאותיות שבטור הראשון והאחרון מלמעלה למטה מתקבל צרוף משני פסוקים בתנ"ך המסמלים את הזמן הנוכחי, הראשון בספר משלי והשני בספר זכריה.

דוד אחיטוב (כתה ז"א)

בְּרָכוֹת

אנו מברכים מקרב לבבנו את חברנו

אברהם אופלטקא, צבי מישטניק, משה פריז ועמנואל ריקלים

ליום הכנסם למצוות

עלו והצליחו בכל אשר תפנו.

תלמידי הכתה ח"א ומחנכם

שפע ברכות לחבריני החביבים

בוברמן ואורנשטיין

במלאת להם י"ג שנה

היו בנים מסורים להוריכם ולעמכם.

תלמידי כתה ח"ב ומחנכה.

אנו מכרכים את חברנו החביב והיקר

זינגר יוסף

ליום היותו בן י"ג

היה בן נאמן ומסור לעמך ומולדתך.

תלמידי כתה ז"ב ומחנכם

לחברינו:

יוסף הויזדוף, יהושע לאש, ראובני משה ודב זינגפר

ברכתנו שלוחה לכם

במלאת לכם י"ג שנה

תלמידי הכתה ו"א ומחנכם

תַּנְחוּמִים

הננו משתתפים באבלו הכבד של חברנו היקר

מאיר סימן-טוב

בהלקח ממנו אמו

לאה ז"ל

בבנין הארץ הנחם

תלמידי הכתה ה"א ומחנכם

לחברנו היקר משה פורת

הננו משתתפים באבלך הגדול במות עליך

אמך מורתך

חסדה ז"ל

חבריך תלמידי כתה ז"ב ומחנכה

נדפס בדפוס שמעון רוהלה, בנין אליאנס, רחוב יפו, ירושלים

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי בי"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

ידידיה יצחקי (כתה ז"א)

תְּפִלָּה

הָעוֹלָם נִשְׁחָת וְשׁוֹתֵת דָּם,
פּוֹרְעִים הָצַמִּים תַּחַת עָלָם,
אֲהָהּ, אֵלַי, הַשְׁלֵט הַשָּׁלוֹם
וְסָרוּ הַיְסוּרִים וְחָלְפוּ כַּחֲלוֹם.

יְדֵי אוֹיֵב רָשָׁע וָעָרוּם
מְאַבְּדוֹת וּמַשְׁמִידוֹת כָּל הַיָּקוּם,
אֲהָהּ, אֵלַי, מַגֵּר הָאַכְזָר,
הַמַּתֵּק נָא יוֹמֵנוּ הַמָּר.

פְּצָצוֹת נוֹפְלוֹת בְּנֶפֶץ אַדִּיר,
בְּבָנֵי אָדָם שָׁתוֹת קָצִיר,
אֲהָהּ, אֵלַי, הַרְאֵנוּ נִפְלָאוֹת
וְהַצֵּל יְצוּרֶיךָ מִכָּל הַתְּלָאוֹת.

מִכְבָּד צַעַר וּמְרִי יְגוֹנִים
שַׁח עַמְּךָ אֵין אוֹנִים,
אֲהָהּ, אֵלַי, אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל:
קוּמָה, חוּשָׁה לְעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל!...

בנימין פרנקל (כתה ח"א)

חִבַּת הָאָרֶץ

א

סמוך לעיר קיוב אשר באוקראינה שוכנת עירה קטנה, שמנין בתיה אינו עולה על שלשים, ושמה נובופסטוב. ולגביר אותה עירה בן ושמו בן ציון. בקשה אמו ללמדו הויות העולם, עמדה ושלחה אותו אל אחיה היושב בלודז, עיר המסחר והתעשיה. מה עשה אחיה? נטל את בן ציון והורהו ארחות חיים ודרכי מסחר וסוחרים. לימים שמע הנער מפי דודו על הציונות ונתחבבה עליו ביותר ונתמלא לבו כמיהה גדולה לארץ ישראל. מאז היה בן ציון חולם על ציון והיה מתכן תכניות כיצד לילך לשם, עד שיום אחד קם ונמלט בסתר ולא היו יודעים בני המשפחה להיכן נעלם. לא עברו שבועות מספר ואגרת באה ממנו מהעיר וינה.

...„לבי, קירות לבי הומה לי — כתב בן ציון באגרתו — לבי נשרף מצביוני לעלות לארץ ישראל. אין לך לילה שלא חלמתי עליה. הרהרתי: חייו של אדם מישראל פגומים אם אינו יושב בארץ אבותינו.

חייו מסוכים בתוגה. דומני שקראתי באיזה מקום, שאדם הדר בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא. רציתי להסיח את דעתי ממנה, למצא קורת רוח בקריאה ובשעשועים — ולא יכלתי. התמונה הגדולה של הרצל ז"ל התלויה אל הקיר כמו מכה בי וקובלת: „ארץ ישראל מתלבטת מבלי בנים ואתה עושה לך מרזחין ?!"... ומחמת שחששתי שמא תעכב בידי ולא תתנני לנסע, נמלטתי בסתר וסבור אני שתמחל לי"...

והנער בן ציון, שרק לפני שנה ברך עליו אביו ברכת „ברוך שפטרני מענשו של זה", עשה את דרכו הלאה. הרבה יגיעות יגע והרבה טלטולים טלטל ברכבת ובספינה, קים היה על פת קיבר ונמק ברעב ממש עד שזכה והגיע למחוז חפצו. ומיד השתטח על הארץ וגעה בבכיה גדולה ונשק עפרה של ארץ האבות.

ב

עמד בן ציון בְּעִבּוּרָהּ של יפו תוהה ומשתומם: סבור היה שעיר מערי ארץ ישראל רחובותיה רחבים ונאים ובתיה הדורים וכאן עיר שבתיה רעועים וסמטותיה מעקלות ומטנפות. התחיל מהלך מרחוב לרחוב ומשוק לשוק, הפך פניו לכאן ולכאן ונסתכל בערביים הלבושים מכנסים רחבים ובערביות שפניהן רעולים, בחמורים הקטנים והעגלות ובגמלים נטויי הגרון. כמעט שנכנס הספק בלבו שמא לא לארץ ישראל הובילוהו רגליו. הוא מהלך — והנה שכונה יפה לפניו, שכונה שבתיה בנויים בטעם והם עטורים גנות יפות ומיד עלתה המחשבה בלבו: „ודאי זוהי השכונה „אחוזת בית" ושמח שמחה גדולה. כי ידע שעתיד הוא לראות יהודים. משל למה הדבר דומה? לאדם שמהלך ימים רבים במדבר והנה הוא רואה לפניו מקום של ישוב, עצים ודשאים. בינתים שקעה החמה. נטה הנער לצדי הדרך ושכב לישון תחת זית אחד. למחרת הלך לבקש עבודה ואל מי הלך? מסתבר ליהודים, שכן אמר: ישראל רחמנים בני רחמנים ולא יתנו שאחיהם יגוע ברעב. היה בן ציון מתגלגל ממושבה למושבה ומתרפס לפני כל אכר ואכר שיספחהו אל אחת העבודות בכרם ובפרדס — ולא נענה. זה משיב בכה וזה בכה, זה נותן טעם זה וזה נותן טעם זה — ועבודה אין. בְּרַם, באמת אמרו „אוירא דארץ מחכים", — ראה בן ציון שלשוא ישליך יהבו על האכרים נטל מקלו ותרמילו והלך לגליל. שחקה לו שם השעה ונתקבל לקבוצה ונתמנה שומר עליה. כיון שעלתה לו כך נתמלא לבו שמחה ועמד וכתב מכתב להוריו בזו הלשון:

„מִשְׁפַּחְתְּךָ אני לקבוצה. בקבוצה כל חפציו של בני האדם הם בבחינת „שלי שלך ושלך שלי". אדם עובד, עובד הוא למען הכלל ואין דאגת מחר בלבו. רצונך בבגד חדש — לך אצל הגזבר וטול את שלך. נעשיתי שומר. בלילה אני מהלך רכוב על סוסי סחור סחור, דרך גנות וקרפיפין, פרדסים וכרמים ושומר על רכוש הקבוצה, כמה שנאמר „לא ינום ולא יישן שומר ישראל". ומחמת שאני מתאוה לראותכם, אבא ואמא החביבים עלי, אבקשכם לבוא אלי ונשמח כלנו, לפי שאינה דומה ישיבה בגולה לישיבה בארץ הקדש, ושמא אתם דחוקים בכסף הריני מצרף בזה דמי נסיעה ורשיון הכניסה לארץ".

שגר בן ציון את המכתב וחכה בכליון עינים להוריו.

ג

יום שקבלו ההורים את מכתבו של בן ציון עשוהו יוס טוב וכל אנשי העירה באו אליהם לברכם ונהנו הנאה מרובה מדברי המכתב. נמלכו הזקנים בדעתם ימים אחדים והחליטו לעשות רצון בנם וכתבו לו: „בתחלה לא היתה דעתנו נוחה מנסיעתך, אך הואיל ואתה מקים את מצות בנין הארץ, שהיא מצוה גדולה, ואף נעשית לשומר על הרי ישראל, הרינו מוחלים לך על שנסעת מבלי נטילת רשות ממנו ולא עוד אלא שנמלא גם את בקשתך ונעלה לארץ אבותינו ונחיה יחד ולא נפרד עוד.

מכרו הזקנים את ביתם ומטלטליהם בזול גדול ונפרדו מכל קרוביהם ומיודעיהם ונסעו לעיר הנמל אודסה והפליגו משם באניה ההולכת לארץ ישראל.

ולא יצא חדש ימים ובנציון עמד בנמלה של חיפה וחבק וגפף את הוריו הזקנים.

עודד בן ישראל (כתה ה"ב)

בְּנַחַל הַטְּחָנוֹת

(רשמי־טיול)

בימי הקיץ שעבר התארחתי עם אבי בבית זקני אשר בצפת. באחד הימים ערכנו טיול לואדי טַחִין. עוד לפני זריחת החמה העירני אבי משנתי וזרזני

להכון לדרך. מיד קפצתי מעל מטתי וכעבור שעה קלה הייתי כבר מוכן ומזומן ללכת. יצאנו את צפת הטובלת בים והרורי בקר והגענו למורד. בדרך נספח אלינו ערבי מכיר ושלשתנו הלכנו לנו לאט והסתכלנו בנוף שנתגלה לעינינו. בתחלה באנו לואדי לימון והמקום הזה קסם לי ביפיו. המים מפכים שם בשפע. העצים המוריקים עושים פרי לרב. רצונך לטעם מפרי העצים — אין לך אלא להושיט את ידך אל האחד הענפים ולאכל ולשבע. רצונך לרוות את צמאך — הרי לפניך מים צוננים. ערבי המקום אנשים טובים הם ואוהבים לקבל כל אדם בסבר פנים יפות. רצינו לקנות מהם ענבים והם סרבו לקבל ממנו כסף ואמרו לנו בלשונם: „בבקשה, אכלו כאות נפשכם!" ישבתי ליד הנחל כשהמים הקרירים מלטפים את רגלי ותפשתי צפרדעים ודגים. ביחוד בדחו את דעתי הדגים הקטנים אשר עין קשקשתם כעין הכסף. בעמל רב דגתי אחדים מהם, אך השובבים הללו החליקו מידי וקפצו אל מקום חיותם, המימה. שעה ארכה נתנו בנחל הלימונים ואחר קמנו והלכנו אל נחל הטחנות. יפה הדרך אל הנחל. באשר תפנה תשמע את שקשוק המים ואת צפצוף הצפרים. במקום אחד ראינו סלע מענין שפני אדם לו. ומי צר לו צורה זו? המים הזורמים שם תמיד חקקו בסלע צורת אדם. בנעימים בלינו ליד נחל הטחנות והמשכנו את דרכנו ואמרנו לשוב הביתה. אבל עתה נוכחנו כי טעות גדולה טעינו: היינו צריכים ללכת לואדי אחד המוליך למירון ולשוב משם באוטו צפתה. אך אנחנו טעינו ותעינו ובאנו לעמק אחד. מה נעשה ואנה נלך? לחזור אל הנחל הקודם לא היה בנו עוד כח וללכת מכאן למירון לא ידענו את הדרך. אבי הציע לטפס ולעלות על הסלעים. התחלנו לעלות, אך עד מאד קשתה עלינו העליה. הצמא מַציק. הסלעים גדולים ומשפעים. אדם כי יכשל ויפל משה לא יזכה עוד לקום. שעות אחדות טפסנו עד שעלינו למעלה. ואכן צדק אבי! כשהגענו לראש הסלע הופיעה לעינינו מרחוק העיר צפת על בתיה וסמטאותיה. מה שמחתי כשישבתי לנוח על הסלע! נשקתיו מרב שמחה, כי מצאתי בו מקום לפוש מעט ולנשם לרוחה.

עיפים אך מלאי רשמים שבנו הביתה וזכר הטיול המעניין הזה לא במהרה ישכח מלבי.

חיים דונוביץ (כתה ו"ב)

חֲדָרָה

בט"ו בשבט מלאו חמשים שנה למושבה היפה חדרה ולכבוד המאורע הזה נערכו חגיגות ומסבות, שבהן סָפר על כל התלאה אשר עברה עליה עדי הגיעה עד הלום. כמה עמל ומרץ שקעו חלוצינו הראשונים באדמת המולדת! חדרה היתה בהוסדה אדמת בצה ממארת ומחלת הקדחת עשתה שמות במתישביה הראשונים. משפחות שלמות, אנשים, נשים וטף, נגעו בקדחת ומתו. אך חלוצי ישראל לא אמרו נואש והחליטו להקדיש את חייהם לאדמת אבותינו. באונם ובדמם הפרו את האדמה השוממה, יבשו את בצותיה, נטעו בה חורשות אקליפטוס, פרדסים וגנים ועמלם נשא פרי. חדרה זו שלפני חמשים שנה פרו ורבו בה יתושי האנופלס המשמידים, מושבה רעננה ונחמדה כיום! בבואך כיום אל המושבה תראה את השדות הנותנים יבול רב, את הפרדסים ואת העצים הרבים המוריקים ואת הטרקטורים המפלחים את אדמתה. במתי מעט עלו חלוצינו על אדמת חדרה ועתה, אחרי חמשים שנות קיומה, גדלה המושבה ומספר תושביה רב, כן ירבו!

ספורי זקני המושבה, ששדרו ברדיו, על סבלותם וגבורתם עשו עלי רשם עז ולבי הגה להם הערצה ואהבה על עבודתם הכבירה ועל מסירותם לארצנו.

נברך נא כלנו את חדרה בשנות פריחה ועליה, ויהי רצון שגם בנותיה הצעירות, שנוסדו בקרבתה, תשגשגנה ותגדלנה כמוה!

תַּעֲרוּכַת „קֶרֶן הַיְסוֹד"

בשנה זו מלאו עשרים שנה ל„קרן היסוד". „קרן היסוד" נוסדה לשם בנין ארצנו ותחיתה. הקרן הקימת גואלת את אדמת ארץ ישראל וקרן היסוד מקדישה את הכנסותיה להתישבות, לעליה, לחנוך הלאמי ולפתוח המסחר והתעשיה בארצנו. רבות פעלה במשך עשרים שנות קיומה. אפילו בארבע שנות הדמים, שנות המאורעות, עת קמו עלינו מרצחים מקרב העם הערבי וזממו להחריב את ביתנו הלאמי, הצליחה קרן היסוד להקים ששים קבוצים חדשים! הרוצה לקבל מושג מה מכל פעולותיה ילך אל תערוכתה

הנהדרת. מוצגיה הרבים מראים לנו את ההשגים הגדולים שהגיעה אליהם הקרן החשובה הזאת. כפרים וקבוצים שונים שלחו לתערוכה תבנית מקומותיהם. „הנער העובד" בירושלים מציג את תבנית בנינו וסביבתו. „השומר הצעיר" שלח מטבע בעלת שנים גדולות שכל אחת מהן מראה על אחת הפעולות של קרן היסוד. רשם חזק עושות התמונות והתבניות „חומה ומגדל". הכנסותיה של קרן היסוד באות ברבן מארצות הגולה ובמדה שתרבינה הכנסותיה, בה במדה תרבינה גם פעלותיה. רעיון זה מובע במוצג מענין אחד: לפנינו ציור של שני חצאי כדור העולם ומכל ארץ השולחת כסף ל„קרן היסוד" מעבר חוט אל מוטור. הכסף מניע את „קרן היסוד" ו„קרן היסוד" מניעה את ארץ ישראל ומשיבה אותה לתחיה ולפריחה.

אנו מברכים את קרן היסוד שתצליח גם להבא בפעלותיה וכשם שזכתה להגיע לחג העשרים, כך תזכה לחג את חג המאה והעשרים לקיומה יחד עם עם ישראל הגאול והפדוי בארץ ישראל השלמה והבנויה.

אליעזר קופרשמיד (כתה ז"ב)

חֲתֻנָּתוֹ שֶׁל מַעְפִּיל

לפני חדש ימים היה הדבר. בשובי מבית הספר הביתה שמעתי קול נגינה וזמרה עולה מחצרנו. עמדתי ותמהתי: מה יום מיומים? נכנסתי לחצר ותמונה מרהיבה נגלתה לפני: חתן וכלה עומדים מתחת לחפה ורב אחד מזמר זמירות נעימות. אבא ואמא לבושים בגדי חג ומשמשים את הקהל באדיבות רבה ופניהם מביעים שמחה. התחלתי גם אני לשמח ושאלתי את אבא על החתן והכלה. אבא ספר לי שהחתן הוא מעפיל, מעולי בגדד ועל פי בקשתו נערכה חגיגת הנשואין בביתנו. כשגמר הרב לסדר את החפה והקדושין עשתה אמא משתה לכבוד החתן והכלה והאורחים. כלנו ישבנו אל השלחן ואכלנו ושתינו וגם אני נשאתי את כוסי לחיי החתן והכלה וברכתים שיבנו בית נאמן בארץ האבות והבנים.

בן ציון כהן (כתה ה"א)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א

עַכְשָׁיו!

„מה חפצתי לטוס באויר"! — אמרתי פעם אחת להורי. הורי מלאו את בקשתי ויום אחד בא אחי הגדול ובשרני שיקח אותי לטוס עמו באויר. שמחתי מאד. נסענו לתחנת האוירונים וכשראיתי את האויר נפל עלי פחד. אמרתי לאחי שאני מתחרט ומפחד שמא אפל. אך אחי חזק את רוחי ואמר לי שלא אפל והכניסני בחזקה לאויר. האויר התרומם וטס באויר מעלה, מעלה. ראיתי את תל אביב ואת ים התיכון והיו בעיני כנקודה קטנה, קטנטנה. גם הבתים היו קטנים מאד. האנשים נדמו לי לנמלים רוחשות. כך סבבתי את כל ארץ ישראל. כששבתי לתחנה ירדתי מהאויר בלי רצון. שבתי הביתה שמח וספרתי לחברי את כל אשר ראיתי.

משה אלחדף (כתה ד"א)

ב

בְּחַג הַפּוּרִים

משהגיע חפש הפורים התחלתי לחשב: כיצד מתחפשים בפורים? האתחפש לילדה ואלך אל דודתי כדי לקבל מעות פורים, או, אתחפש לליצן ואלך להסתובב ברחובות העיר? לסוף החלטתי להתחפש לערבי וללכת להפחיד ילדים.

יום פורים הגיע. לקחתי פקק והעברתי אותו באש. הפקק הפך כלו שחור. לקחתי אותו והשחרתי את פני, כדי שלא יכירוני, לבשתי בִּגְדֵי ערבים. פתאם נכנסה אמי בבית ושואלת: מי זה? ואען לה בקול עבה: „אֲנָה אִבְּנָךְ" זאת אומרת בלשון הערבית: „אני בנך". פרצה אמי בקול צחוק למראה עיניה ולמשמע אזניה. שמתי אקדח בחגורתי ויצאתי לרחוב. ילדי הרחוב החלו רצים אחרי בסקרנות וצועקים: „הי ילד! מי אתה?" ואען: „רוּחִי מְנֻהוֹן" זאת אומרת: „לכו מכאן" וכך הסתובבתי מספר שעות ברחוב והמון ילדים אחרי.

בערב שבתי הביתה בלב שמח.

אברהם כהן (כתה ג"ב)

אלכסנדר כהן (כתה ו"ב)

מִלְחֶמֶת הַצֶּדֶק בָּרֶשַׁע

היטלר הרשע, צורר היהודים, שואף להשתלט על כל העולם. בגאותו הוא מכריז תמיד שעמו הוא בן גזע עליון וכל העמים הם ירודי גזע. הוא רוצה שעמו יהיה האדון וכל שאר העמים יהיו לו לעבדים נרצעים. כדי להגיע למטרה זו עשה חוזה עם חבריו לרֶשַׁע מוסוליני, הדיקטטור של איטליה הפאשיסטית ועם שליטי יפן, שעל פיו עליהם להלחם יחד ולחלק ביניהם את השלטון בעולם. בדרכי ערמה ואכזריות כבש את אוסטריה ואת טשכוסלובקיה ופנה אל פולניה. הפולנים נלחמו אמנם בגבורה ובאומץ לב, אך לא יכלו עמד בפני צבאות גרמניה הרבים ואוירוניהם שהפציצו והחריבו ערים וכפרים. פולניה נכנעה ורשעי הגרמנים התפרצו אל ארצה כשודדי יער וערכו טבח ושד בתושביה וביחוד שפכו את חמתם על אחינו יהודי פולניה. אחרי פולניה נכנעה גם הולנד. אמנם גם היא עמדה בגבורה על נפשה, אך היטלר שם לערמה פניו והוריד לשם חילים רבים בסוככי נפילה והם כבשו את הארץ השקטה והיפה הזאת. באותו זמן כבש גם את בלגיה ואחר כך השתער גם על צרפת וגם היא היתה בנופלות, באשמת הבוגדים הרבים שמלאו את ארצה. עתה שם פניו אל אנגליה, אך מזלו בגד בו הפעם. כאן הוא עומד בפני סלע איתן וסופו שינָפֵץ אליו. העם האנגלי „עם קשה ערף" הוא ולא יתן שישתלטו עליו. האנגלים אומרים: „מוטב למות בעמידה מאשר לחיות בכריעה על הברכים". להם צי אדיר, חצי הכביר בעולם. להם גם חילים מסורים וקלי תנועה ונשק טוב. כשראה היטלר כי לא קל יהיה לו לפלש לאנגליה התחיל להמטיר פצצות על הישוב האזרחי, על זקנים, נשים וטף. אך האנגלים עשוים לבלי חת ומתגוננים בגבורה רבה ומנהיגם צ'רצ'ל אמר: „גם אם נראה את לונדון חרבה נמשיך במלחמתנו עד הנצחון". ובו בזמן שהיטלר הרשע ממטיר את פצצותיו על בתי חולים ובתי תינוקות, מפציצים האנגלים בגרמניה רק בתי חרשת לנשק ולאווירונים, מספנות ונמלים. אנגליה נלחמת בגבורה גם באיטלקים ומנחילה להם תבוסה. לפני נפילת צרפת הצטרפה גם איטליה למלחמה. בתחלה התקדמו אנשי צבאה בגבול מצרים ובסומאלי הבריטית והאמינו שעוד מעט ויחוגו את חג נצחונם, אך לפתע פתאם פרצו חילות הגנרל ארציבלד ווייוול את עמדות האיטלקים ובמשך זמן קצר כבשו את ברדיה, טוברוק ובנגאזי והפליאו את מכותיהם באויב הנסוג עתה בכל החזיתות באפריקה וביון. גרמניה רואה כי חברתה לבצע ולעשק נמצאה בכל רע ולכן פלשה לבולגריה כדי להגיש עזרה לאיטליה הכושלת. שמשו המזויפת של הדיקטטור הגרמני התחילה שוקעת. אנגליה ואמריקה ואתן שאר העמים הנוטים אחריהן מתחזקים מיום ליום. היטלר הרשע רוצה לרשת ארצות לא לו, אך אין בכחו לעמד בפני כחן הכביר של בריטניה ואמריקה וסופו לנחול מפלה ולעבר בחרפה מן העולם כשם שעברו רשעים אחרים שקדמו לו.

מְגִבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל

הימים ימי מלחמת איתנים, מלחמת הצדק בחמס. החפש בעבדות והטוב ברשע. העם האנגלי הגבור ועמו כל העמים הַדֵּמוֹקְרָטִים נלחמים בגרמניה הנאצית ובאיטליה הפאשיסטית משעבדות האנושיות. כל עם, אשר זיק אהבת הבריות לא כבה בלבו, משתדל לעזר לאנגליה וליון במלחמתן עם רשעי העולם היטלר ומוסוליני ימ"ש וחבר פושעיהם. עמנו, שוחר השלום והצדק, שהיה הראשון בקרבנותיו האמללים של היטלר הר שע, הכריז מיד עם פרץ המלחמה על נאמנותו לאנגליה ולבעלות בריתה. בארץ ישראל התגיסו לפי שעה כ 10.000 יהודים לצבא האנגלי ומספרים ילך ויגדל. גם ביון ובאנגליה עומדים בני עמנו ונלחמים במרץ ובאמץ לב, והרי כאן שמותיהם של גבורים יהודים, אחדים מני רבים, שהצטינו במעשי גבורה.

גְּבוּר ה.נ.א.

דוד לזרוס, בן 17, חבר בה.נ.א. בלונדון יצא לתפקידו בזמן ההפצצה הגרמנית וראה גוש בתי דירה נהרס בפצצה. צעקות הפצועים שנקברו חיים נשמעו למרחוק והוא חש למקום והציל ארבעה אנשים. פתאם התמוטט קיר ודוד נקבר תחתיו וכשהוציאוהו מתוך המפלת היתה גלגלתו רצוצה, אך במאמצי הרופאים יצא מכלל סכנה וכעבור זמן מה שב לאיתנו.

הַצַּיָּל וְנִשְׂרַף חַיִּים

הנער ברנהרד מנדיל, בן 14, מגדודי ההצלה במנצ'סטר, נכנס לבית בוער באש פצצות האויב להציל משם חפצים ויצא בשלום מהבית, אך כשנסה להכנס

שנית כדי להציל תעודות חשובות אחזה בו האש והוא נשרף חיים.

מרדכי פַּריסי

הקולונל בצבא יון, הציוני הנאמן, מרדכי פריסי נפל חלל בקרבת כפר אלבני שנכבש מידי האיטלקים ולזכר גבורתו יקרא הכפר בשם „כפר פריסי".

אותות הְצְטַיְנוּת

— הקצין ברנרד לואיס נענד במדליה של המלך ג'ורג' כאות ההצטיינות הרמה ביותר על עז רוחו בשעת התפצצה.

— הנוטר שמואל דונר נענד במדליה של הקיסרות הבריטית כאות הוקרה על הצילו מתחת מפלת בית 8 אנשים.

שונות

— הקולונל פ. ה. קיש, לפנים ראש ההנהלה הציונית בירושלים, העלה למדרגת ברגדיר גנרל.

— משאת אותות ההצטיינות האחרונים על „אבירות אזרחית" נתנו שלשה ליהודים.

— 16 יהודים ארצישראלים נתמנו קצינים בחיל התעופה הבריטי.

עמנואל ריקליס (כתה ח"א)

שלום פְּרֶמִינְגֶר (כתה ו"ב)

חֲגִיגָתָם שֶׁל יַלְדֵי יְרוּשָׁלַיִם

ביום ו' באדר חגגו ילדי ירושלים, תלמידי הכתות ו', את חג יום הולדת השמונים של הגברת הנריטה סולד. יום לפני זה הודיעני המחנך שבי בחרו לקרא את מגלת הזכרון המוגשת לה בשם בית ספרנו. מאליו מובן שברצון קבלתי עלי את התפקיד הנאה הזה, אך מודה אני שגם דאגתי במקצת שמא אכשל בקריאתי ואגרם אי נעימות לי ולבית ספרי. כל אותו יום חזקתי את רוחי ואמרתי בלבי: מה מקום כאן לכשלון? הן לא הוטל עלי לנאום נאום. אשתדל לקרא לאט לאט ובהטעמה ולא אביט כלל אל הקהל. כה נחמתי את עצמי, אבל מדי שוותי לנגדי את הקהל הרב שלפניו אצטרך לקרא נפלה עלי אימת הצבור. ביום הרביעי, הוא יום החגיגה, באתי לבית הספר לבוש חליפת השבת שלי ובין שעור לשעור חזרתי וקראתי את דברי הברכה. בשתים עשרה שעות יצאו שתי הכתות ו' ואתן באי הכח של שאר הכתות מחצר בית ספרנו אפיהם לקולנוע אדיסון. כשנכנסנו לקולנוע התפלאתי למראה קהל התלמידים הרב שמלא את כל האולם מפה לפה. על הבימה ישבו אורחים מכובדים וביניהם איש יפה תאר, בעל שערות שיבה וזקן ארך. האיש הזה — לחש באזני אחד מחברי — הוא הד"ר מוסנזון, מנהל מחלקת החנוך של הועד הלאומי. דבר אחד הפליאני ביותר: היכן הגברת סולד? הלא לכבודה נתכנסנו כאן ומדוע אינה יושבת על הבימה? את החגיגה פתח מר ספיבק בנאום מלא רגש והודיע לנו שהגברת סולד חולה במקצת ואינה יכלה לבוא אל החגיגה. הידיעה הזאת צערתני צער כפול: הצטערתי על שנפלה למשכב ועל שלא אוכל לראותה ולשמע את דבורה. הנואם העיקרי היה הד"ר מוסנזון. בנאום חם ומצודד לבבות ממש ספר לנו על פעלותיה של הגברת סולד באמריקה ובארץ ישראל. הגברת הנריטה סולד — אמר בין שאר דבריו — זקנה עתה אמנם, בת שמונים לארך ימים ושנים, אך מלאה היא עדיין מרץ עלומים ואש אהבה לעמה ולארצה ועוד כחה אתה להוסיף ולהיות עוד שנים רבות אם רחמניה לנער העברי. כתם נאומו הגיע תורנו, תור הילדים והילדות, לברך את הגברת סולד בשם בתי ספרנו ולמסור לה את תעודות הקרן הקימת. ראשונים עלו ילדי הגנים ונעים ואף מבדח היה קולם הרך. אחריהם עלו על הבימה תלמידות ותלמידים מבתי ספר שונים. סוף סוף בא גם תור בית ספרנו. בפיק ברכים עליתי על הבימה. כשראיתי את הקהל הרב המביט אלי נבהלתי מעט, אך עד מהרה משלתי ברוחי וקראתי בשקט ובקול צלול את דברי המגלה הזאת: „אם בישראל! תלמידי בית הספר „תחכמוני" בירושלים מביעים לך את ברכתם הנאמנה בבואך בגבורות. למן ימי נעוריך ועד עתה הקדשת את כל חייך לתחית עמנו וארצנו. הגדלת עשה בשדה בריאות העם וְרַבַּת פעלת גם לשכלול החנוך העברי בגולה ובארץ והצלת ילדי ישראל וילדותיו מגיא הגלות המרה. קבלי נא, אם בישראל יקרה, לאות אהבה והערצה, מזכרת צנועה המוגשת לך על ידי ילדי בית ספרנו. תעודת הקרן הקימת על ח"י עצים שנטענו לכבודך ביום הולדתך. ואנו תפלה: יהי רצון שתזכי לראות בהבקע שחר ישראל ובגאלתו השלמה. עוד תנובי בשיבה, דשנה ורעננה תהיי!" מחיאת כפים סוערת לותה את דברי הברכה. מסרתי את המגלה, הכתובה על קלף בכתב הדר לד"ר מוסנזון ומהרתי לרדת מעל הבימה והרגש הרגשתי כי כמו אבן מעמסה נגולה מעל לבי. נגשתי אל חברי אשר חכו לי באולם וכל אחד מהם טפח על שכמי וברכני: „יישר כחך, הצלחת!" אחרי קראו ילדים וילדות אחרים את ברכותיהם. עורכי החגיגה אספו את כל הברכות והתעודות כדי למסרן לגברת סולד. אז קם מר ספיבק וקרא לפנינו את מכתבה ששלחה אלינו ובכל משפט ומשפט הרגשנו את עז אהבתה לנוער העברי. עם סיום החגיגה שרנו את ההימנון הלאומי „התקוה" בלווי תזמרת בית ספרנו ומלאי רשמים יצאנו מן האולם.

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

הַתַּלְמִיד בְּשַׁעַת חֲרוּם

הימים שאנו חיים בהם קשים ער למאד. מדינות העולם עקובות מדם ברבן. הד המלחמה מתפשט והולך בעולם כלו. גם לארצנו צפויה סכנה גדולה. בכל רגע ורגע יכל האויב האכזר, שאינו יודע רחם, להשליח בנו את משוסיו ולהמטיר עלינו את פצצותיו דמטילות הרס ומות. הפקחים, אלה האנשים המוסרים את חייהם לשרות הצבור, משוטטים בשעת ההתקפה בחוצות העיר ועוזרים במיטב כחם לנפגעים. חברי „אגודת הבריאות" שבבית ספרנו החליטו ליסד קבוצה למתן עזרה ראשונה. הם יקבלו על ידי האחות הדרכה יסודית בכל ענפי העזרה ויכל יוכלו לטפל בכל סובל ונפגע. חברי הקבוצה ימלאו את תפקידם האחראי באמץ ובמסירות וחובה מוטלת עליכם, חברינו תלמידי בית ספרנו, לצית להם מתוך רצון כי טובתכם הם דורשים. והרי לכם בקצור הוראות אחדות שעל פיהן תדעו איך לנהג בשעת אזעקה. קדם כל: אל בהלה! הנסיון הראה שקרבנות הבהלה מרובים מקרבנות ההפצצה. בהשמע קול האזעקה בשעת ההפסקה נכנס כל תלמיד בשקט ובמתינות אל כתתו. התורן פותח את החלונות והתלמידים משתטחים על הרצפה ואינם קמים עד הנתן אות הארגעה. בהשמע קול אזעקה בשעת השעור, מפסיקים את הלמוד, פותחים את החלונות וצונחים ארצה. והכל: בשקט ובמתינות. חברי „עזרה ראשונה" מתכנסים מיד עם השמע קול האזעקה לחדר האחות, עונדים את הסרט „מגן דוד אדם" וממהרים — ושוב: בלי בהלה וריצת חרדה! — לקבל את פני הנפגעים. בהנתן איה ארגעה חוזרים החיים למסלולם.

שלמה הרמתי (כתה ח"ב)

ספרים חדשים

„צלילים", ירחון לעניני מוסיקה ואמנות לנוער. חוברות א'–ד', תש"א בעריכת יוכבד דוסטרובסקי ול. י. ריקליס, ירושלים.

ירחון קטן ונחמד זה כבר הספיק במשך קיומו המעטים להתחבב על קוראיו, ביחוד על אלה המבינים את ערכו ואת תועלתו הרבה שהוא מביא לנוער הלומד. בארבע החוברות נתנו דברי ימי חייהם של קומפוזיטורים גדולים, כנרים, פסנתרנים ומנצחים מפורסמים ותמונותיהם, מאמרים ורשימות על כלי נגינה שונים ותולדותיהם, מנגינות ורקודים, שירי עם בצרוף תוים ומשהו גם על אמנות הפסול והציור. רבים הילדים בארץ שלא ראו מימיהם כמעט צורת כנור. יושבים הם ליד הרדיו או בקולנוע, מאזינים למנגינות ערבות ואף מתפעלים מהן ואינם יודעים כיצד מתהוה עולם הצלילים שהם צוללים בו וכל זה מובא בצורה נעימה ומושכת את הלב בירחון. רצוני לרעת, למשל, מדוע מחלל ההליל שאיני אלא קנה חלול — קרא ב„צלילים" וידעתי. במדור „למען דעת" נקרא על הכושים, הפראים ומנגינותם, על התף ועל אמונות ההבל שהם מאמינים בו, על תופעות רקוד אצל בעלי החיים. גם מדור לבדיחות מוסיקליות בשם ב„צלצלי צחוק" אינה חסרה. בקצור: ירחון נאה ומועיל ומי יתן ורב מספר קוניו הקבועים למען יוכל צאת בקביעות מדי חדש בחדשו.

ב. פ. (כתה ח"א)

מְקֹרָב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

— בכ"ט בכסלו שכל הישוב העברי 6 נפשות יקרות, שנהרגו בתאונת דרכים, וביניהם דוב הוז, סגן יו"ר עיריית תל אביב ויצחק בן יעקב ממיסדי התעופה בארץ. דוב הוז היה מתלמידי המחזור הראשון של הגימנסיה „הרצליה". פעיל בתנועה העבודה העברית מילדותו. קצין בצבא התורכי וסג'נט מיור בגדוד העברי. ממיסדי „סולל בונה". נצג מדיני בלונדון. מסור בלב ונפש לעמו ולארצו. יצחק בן יעקב פועל ותיק בארץ וממיסדי „הגניה". בשנותיו האחרונות שקע כחות מרבים בפתוח התעופה היהודית בארץ. ת.נ.צ.ב.ה.

— בנ' בטבת נפטר בניצה העורך דין היהודי הידוע אוסקר גרוזנברג. קדש את שם עמו במשפטי „עלילת הדם" ברוסיה הצאריסטית. ביחוד נתפרסם בהגנתו התקיפה והמוצלחה במשפט בילים. רחוב אחד בתל אביב נושא עליו את שמו. ת.נ.צ.ב.ה.

— זה מקרוב שוחררו 43 אסירי ציון מבית הכלא שבעכו. הישוב קבל את פני בניו, חברי ההגנה העברית, בשמחה רבה.

— בי"ד אדר נפטר ר' פנחס בן צבי גרייבסקי ז"ל, איש ירושלים, בשנות ה 68 לחייו. המנוח הוציא הרבה חוברות בשם „מגנזי ירושלים", „זכרון לחובבים הראשונים", „בנות ציון וירושלים" ועוד. היה מקורב לסופר ר"מ פינס ז"ל ומזכירו. ת.נ.צ.ב.ה.

— בי"ז באדר נפטר בתל אביב הסופר והעתונאי הידוע י. בר דרורא (פריאר) ז"ל. המנוח התחנך בנעוריו בישיבות פולין. עלה לארץ לפני שלשים וחמש שנים והיה שולח מכאן את מכתביו ומאמריו המעניינים לעתונות העברית

בחו"ל. היה ממיסדי העתון היומי „דואר היום" שיצא לפני שנים אחדות בירושלים. בן 58 היה במותו. יהי זכרו ברוך.

— בי"ח אדר נפטר בירושלים הרב ד"ר יצחק מירקין ז"ל. כבן 68. חי בארץ 28 שנה. היה מותיקי המורים. שנים אחדות שמש כמנהל בית יתומים בפתח תקוה ועם יסוד ביהמ"ד למורים „מזרחי" בירושלים נתמנה בו מורה ועסק בהוראה שנים רבות. חבר ספרים אחדים. מותו אבדה קשה לחנוך העברי. ת.נ.צ.ב.ה.

— בזמן האחרון מגיעות שמועות איומות על מצב היהודים ברומניה. המרצחים הרומנים ערכו טבח ביהודי בוקרשט. עסקנים ציונים רבים נרצחו באכזריות. רכוש היהודים היה למשסה. זהו פרי ה„סדר החדש" שהנהיג היטלר הרשע ימ"ש ברומניה העקובה מדם.

— ב-8 בינואר מת הלורד באדן פאול, מיסד הצופיות וראש הצופים בעולם. בכנוס הצופים הבין לאומי שנתכנס בשנת 1920 בלונדון היו מיוצגות 27 אומית. מספר הצופים והצופות בעולם הגיע לפני מותו ל-5 מיליונים. בן 83 היה במותו. כממלא מקומו הוכרז יורש העצר של נורוגיה. יהי זכרו ברוך.

—בחדש ניסן מלאו חמשים שנה להופעת שירו הראשון של משוררנו הלאומי חיים נחמן ביאליק ז"ל — „אל הצפור".

פ"ז (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— מפעל רב ערך נוסד בבית ספרנו: מסעדה לתלמידים. 130 תלמיד אוכלים בה את ארוחת הצהרים במחיר פעוט. במסעדה עובדים 8 תלמידים עפ"י התור, החל מהכתה ה', בהדרכת מורה מומחית לבשול.

— בו' שבט ערכו תלמידי הכתות ו', ז', ח' ומחנכיהם טיול לבית לחם, קבר רחל והסביבה. שאר הכתות טילו בסביבות ירושלים.

— בכ"ט בשבט טילו הכתות ה"א, ה"ב בסביבות ירושלים ובקרו במערת צדקיהו.

— בכ"ט בשבט נערכה מסבה לתלמידי הכתות ז"א וז"ב בהשתתפות המנהל מר מ. אילן והמחנכים ה"ה א. א. אורי ור. אבישר. תלמידים קראו עתון התולי ושירים והוצגו מחזות קטנים שנתחברו ע"י הילדים („התימנים" „החיים במחנה" ו„הנביא עמוס"). המסבה עברה בהצלחה מרובה.

— בכתה ח"א נבחר ועד שתפקידו לנהל את עניני הכתה ואלה שמות חבריו: אנדה צבי, חי עודד ליברמן אפרים, פרנקל בנימין, פריזנט ישעיהו.

— תלמידי הכתה ז"ב ומחנכם מר רפאל אבישר תרמו עץ לכבוד יובלה של חדרה.

— ביה"ס נסגר לחפשת הפסח ביום ד' ה' ניסן ויפתח ביום ב' כ"ד בניסן בבקר.

פ"ז (כתה ח"א)

חידה

1. מנגן המפורסם בעולם המוסיקה.
2. משורר עברי גדול.
3. מיסד מוסד לאומי חשוב.

מראשי התבות של השמות הנ"ל יתקבל שם מדינה הלוחמת עתה על החזרת עצמאותה.

ועתה קחו נא מהשם הראשון את האות האמצעית והחליפוה באות הרביעית שלפניה באלף-בית, את האות האחרונה מהשם השני ואת האות האמצעית מהשם השלישי תחליפו באות הרביעית שלאחריה באלף-בית. מהאותיות החדשות תקבלו מלה שאליה שואפת המדינה הנ"ל. המלה הזאת נמצאת בתנ"ך בפסוק מבשר גאולה.

הספר, הפרק והפסוק נמצאים במלים מחופשות „יגש" „סעדיה".

דוד אחיטוב (כתה ז"א)

בְּרָכוֹת

למורנו הנכבד מר **לוי יוסף דבשני ורעיתו**
ברכה לבבית לרגל חתונת בנם
מר **מנשה** עם ב"ג **יהודית**
תלמידי ביה"ס ומחנכיהם

לחברנו היקרים
אבנר ויגאל טרינין, דוד נאוי, יעקב שצקי
הננו מברכים אתכם
להכנסכם למצוות
היו בנים נאמנים לעמכם להוריכם ולמוריכם
תלמידי כתה ח"ב ומחנכה

אנו מברכים את חברינו החביבים
אברהם אופלטקא וישעיהו פריזנט
ליום שובם לאיתנם אחרי מחלתם הקשה
ברוך מרפא חולים
חבריכם תלמידי הכתה ח"א ומחנכם

אנו מבכים את תלמידינו וחברנו החביב ובר הלבב
אריה טבק ז"ל
ומשתתפים באבלם הכבד של הוריו השכולים.
תלמידי המחזור כ"א ומוריהם

מקוצר מקום לא נכנסו, לצערנו, לגליון זה „פנת הספורט", חבורים אחדים וברכות תלמידים לחבריהם.

נדפס בדפוס שמעון רוהלד, בנין אליאנס, רחוב יפו, ירושלים.

שנת העשרים והאחת (גליון 186—188) ירושלים, אייר-תמוז, התש"א גליון ה'-ז'

חברנו

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני
בירושלים

עלון חדשי

מִדִּבְרֵי הֶרְצְל

קרן קימת לישראל
הרצל

י' אייר תר"ך — כ' תמוז תרס"ד

מוֹלֶדֶת

...אָנוּ זְקוּקִים בִּשְׁבִיל עֲנִיֵּינוּ לְמוֹלֶדֶת, לְאֶרֶץ שֶׁתִּהְיֶה שַׁיֶּכֶת לָנוּ מִבְּחִינַת מִשְׁפַּט הָעַמִּים. עַמִּים קְטַנִּים מֵעַמֵּנוּ הֵעֵזוּ לִתְבֹּעַ לָהֶם חֵלֶק מִשִּׁטְחוֹ שֶׁל כַּדּוּר הָאָרֶץ, כְּקִנְיָן מְדִינִי. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵעֵזוּ, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לָהֶם הָאֹמֶץ הַמַּמְלַכְתִּי לְכָךְ — גַּם קִבְּלוּ אוֹתוֹ. וְעַמֵּנוּ שֶׁהוּא מְפֹרְסָם וְאֻמְלָל כְּאֶחָד, שֶׁתּוֹלְדוֹתָיו כְּתוּבוֹת בִּכְתָבֵי הַקֹּדֶשׁ — אָסוּר לוֹ לְהַבִּיעַ שְׁאִיפָה זוּ? הֲרֵי יֵשׁ לָנוּ זְכוּת, לְכָל הַפָּחוֹת, בְּאוֹתָהּ מִדָּה, שֶׁיֵּשׁ לַאֲחֵרִים לִדְרוֹשׁ לָנוּ אֶרֶץ בְּתוֹר גּוּף שֶׁיִּשָּׂא אֶת קִיּוּמֵנוּ הַלְּאֻמִּי. רָכַשְׁנוּ לָנוּ זְכוּת זוֹ עַל יְדֵי יְסוּרִים שֶׁאֵין מָשְׁלָם בְּתוֹלְדוֹתָיו שֶׁל הַמִּין הָאֱנוֹשִׁי. שֶׁטֶף דָּמִים לִוָּה אֶת הֲלִכָתֵנוּ בְּדֶרֶךְ הַדּוֹרוֹת. הָעִנּוּיִים הָאֵלֶּה הָיוּ מְחֻסָּרוֹת כָּל טַעַם לוּלֵא עָמַדְנוּ בָהֶם מִתּוֹךְ תִּקְוָה לִמְדִינָה יְהוּדִית...

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

...אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא מוֹלַדְתֵּנוּ הַהִיסְטוֹרִית שֶׁזִּכְרָהּ שָׁמוּר בְּלִבֵּנוּ עֲדֵי עַד... אֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ קַיֶּמֶת עַד הַיּוֹם. הִיא לֹא שָׁקְעָה עַל קַרְקַע הַיָּם. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַחַיִּים וְעוֹבְדִים בָּהּ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה. הָאֲדָמָה עַתִּיקַת הַיָּמִים מְחַדֶּשֶׁת אֶת נְעוּרֶיהָ תַּחַת הַיָּדַיִם הַחֲרוּצוֹת. שׁוּב הִיא מְנִצָּה פְּרָחִים, שׁוּב הִיא מַבְשִׁילָה פֵּרוֹת וְאֶפְשָׁר, שֶׁבְּאַחַד הַיָּמִים, בְּיוֹם תִּפְאֶרֶת, תַּבְשִׁיל אֶת אָשְׁרָם וּכְבוֹדָם שֶׁל הַיְּהוּדִים...

עַם הִנֵּנוּ

...אָנוּ עַם אֶחָד — אוֹיְבֵינוּ עָשׂוּ אוֹתָנוּ לְעַם אֶחָד. הָאָסוֹן מְלַכֵּד אוֹתָנוּ, וּמִכֵּיוָן שֶׁאָנוּ מְלֻכָּדִים, הֲרֵי אָנוּ מְגַלִּים פִּתְאֹם אֶת כֹּחֵנוּ. כֵּן, אָנוּ חֲזָקִים לְמַדַּי כְּדֵי לְהָקִים מְדִינָה, מְדִינָה לְמוֹפֵת. בְּיָדֵינוּ כָּל הָאֶמְצָעִים הָאֱנוֹשִׁיִּים וְהַחָמְרִיִּים הַדְּרוּשִׁים לְמַטָּרָה זוֹ... וְכַמָּה גְדוֹלָה הַתִּפְאֶרֶת הַגְּנוּזָה לַלּוֹחֲמִים מִתּוֹךְ מְסִירוּת נֶפֶשׁ לְשֵׁם הָרַעְיוֹן הַזֶּה. דּוֹר-יְהוּדִים נִפְלָא יָקוּם אָז לְחַיִּים. הַמַּכַּבִּים יָשׁוּבוּ לִתְחִיָּה!..

חיים יאיר עוזירי (כתה ח"א)

מַסָּע לְאֶרֶץ תֵּימָן

(רשמי-דרך)

מתנח להורי היקרים שלום ומרגליות יצ"ו

א

רִאשִׁית דַּרְכִּי

בשנת תרצ"ו, בימי האביב, אמר אלי אבי: „בני, נדר נדרתי לשלחך תימנה, להשתטח על קבר מארי סאלם אל-שבזי למען יתן לך ד' בריות גופא". שמחתי מאד לשמע הבשורה הזאת ושאלתי את אבי מתי אשים לדרך פעמי ומשנה שמחה שמחתי כשאמר לי: „מחר בבקר תצא עם השירה ההולכת לתימן". אמי שמה במזודה את חליפותי ולבני ונעלה אותה במנעול ומסרה לי את המפתח. עם שקיעת החמה עליתי על משכבי למען אוכל להשכים קום. כעלות השחר הקיצותי משנתי ומצאתי את כל בני ביהנו ערים. כעבור רגעים אחדים הייתי כבר מלובש ורחוץ, התפללתי לד' ואחר סעדתי את לבי בפת שחרית. בשעת אכלי באו אלי ביתנו אחדים מאנשי השירה שלידיהם מסרוני הורי שישגיחו עלי. כשגמרתי לאכל נפרדתי מהורי בנשיקות ובחבוקים ויצאנו מן הבית והלכנו אל תחנת הרכבת. לפני עלותי לרכבת נפלו הורי על צואריי ובקשוני לשמע בקול מכריהם הנוסעים עמי ולא ללכת לשום מקום בלי הסכמתם. הבטחתי למלא את רצונם ובינתים נשמעה צפירה חזקה. מהרתי ועליתי לקרון וברגע שהרכבת זזה ממקומה נפנפתי להורי במטפחת ובקול רם קראתי: „שלום, שלום, להתראות בירושלים!".

ב

בַּקְהִיר

הרכבת מהרה לעבר ארח כחץ מקשת. החם היה להט. ענני חול התרוממו במרומי האויר עד שהוכרחנו להגיף את תריסי החלון. האויר בקרון הסגור היה מחניק ומחמת החם המַלְאה נפלה עלי תרדמה חזקה וישנתי עד בואנו ללוד. שם עברנו לרכבת אחרת ההולכת לקנטרה. כשהגענו לקנטרה ירדנו מהרכבת ונכנסנו לרפסודה גדולה ועברנו על פני מים עד לחוף השני. שוב עלינו לרכבת ואחרי נסיעה ממושכת ומיגעת הגענו לקהיר, בירת מצרים. היה היום הששי בשבת. מכרנו שבקהיר הזמינו להתפלל בבית הכנסת המפואר אשר שם. הבנין עשה עלי רשם חזק ביפיו. אולם התפלה גדול ורחב ידים. הקהל יושב בשקט ואינו מוציא הגה מפיו אלא מטה אזנו לקולו הערב של החזן. כששמעו המתפללים שבני ירושלים אנו קבלונו בסבר פנים יפות. אחרי התפלה הקיפוני ילדים רבים מבין המתפללים ושאלוני על חיינו בארץ ישראל ואני ספרתי להם על חיי התלמידים בבתי הספר על למודיהם ומשחקיהם וטיוליהם. הכרתי בפניהם שמקנאים הם בי על שזכיתי להיות בארץ הקדש ואמרתי להם: „למה נקראה ארצנו בשם „ארץ ישראל"? משום שזרועותיה פתוחות לקבל כל אדם מישראל העולה להתיישב בה!" מבית התפלה הלכתי לאכל את סעודת-השבת. במשך כל יום השבת טיילנו ברחובות העיר וראינו בנינים נהדרים ושוקים רבים. במוצאי שבת יצאנו מקהיר ונסענו לתעלת סואץ ומשם הפלגנו באניה איטלקית לעדן.

ג

בְּתֵימָן

אניתנו נשאתנו על פני מרחבי הים ועברנו על ערים רבות, קטנות וגדולות, וביניהן מאסאוא, ג'יבוטי ועדן, הנזכרות בזמן האחרון בעתונים לעתים קרובות. בעדן עשינו שמונה ימים ונתנה לנו האפשרות להכירה יפה יפה. התודעתי שם אל הרבה יהודים המתכוננים לעלות לארץ ישראל. לשוני העברית החיה שבפי עוררה בהם שמחה רבה והתפעלות אין קץ ואני אמרתי להם: „מה מקום כאן להתפעלות? הן זוהי לשוני... איני שומע כמעט לשון אחרת זולתה... כלום מתפעל הערבי כשחברו הערבי מדבר אליו ערבית? תבואו לארץ ותדברו גם אתם עברית, אך גם בעדן אין איש מכריח אתכם לדבר איש עם רעהו בלשון נכריה דוקא"... דברי האחרונים עשו עליהם רשם חזק והם ענו כמתנצלים: „צדקת, אך מה נעשה? בגלות אנחנו, וזאת הגלות עשתה אותנו לאלמים ולא נדע לדבר כן בלשון הקדש". ביום התשיעי לשבתנו בעדן יצאנו באוטו לתעיז שבדרום תימן. יום תמים קפץ האוטו על סלעים ועמקים והנסיעה קשתה עלינו מאד. הגענו לכפר חַג. אותו יום יום חג היה שם: חוסיין בן האימם יחיא בא מצנעא בדרכו ללונדון להשתתף בטכס הכתרת המלך האנגלי. כל בני הכפר, מקטן ועד גדול, באו להקביל את פניו. שעה קצרה התכבנו שם וראינו את שמחת העם בבן מלכו. רצינו לשהות שם שעות אחדות עד תם החגיגה, אך הנהג הקפדן האיץ בנו לעשות את דרכנו הלאה. ישבנו באוטו ונסענו ובאנו לרהדא. כאן נחנו מעט, מיד הקיפונו אנשי המקום והתחילו למשש את כלינו ומדאגה פן

יגזלו את החפצים אשר בצרורותינו כפרנו את פניהם בשתי קופסאות טבק. בדרכנו מרהדא ראינו עצים ועל רבים מהם סמרטוטים וקרעי בגדים. הנהג ספר לנו שבמקום הזה משוטטים שודדים ורוצחים ובלילה הם מתנפלים על עוברי דרכים, גוזלים מהם את כל אשר אתם ופושטים מעליהם את בגדיהם. בגדים חדשים ונקיים יקחו להם וישנים ומשומשים יתלו על עצים. פחד נפל עלי לשמע הדברים האלה והתפללתי לד' שיציל אותנו מכף השודדים. הנהג החיש את נסיעתו ולפנות ערב זכינו להגיע למחוז חפצנו, לתעיז. תעיז עיר דלה ומרפשת. בתיה עשויים חמר. בפתחי החניות יושבים רוכלים ומצפים לקונים. שוטרים עלובים, לבושי קרעים ויחפים, משגיחים על הסדר. אחד מהם הביאנו „בית הקדש" של הרש"ש, לבנין בעל שתי דיוטות. נכנסנו פנימה. שטיחים יפים היו פרושים על הרצפה. ריח מי ורדים נעים עלה באפי. קהל יהודי רב שבא מצנעא ומערים אחרות קבל את פנינו בשמחה. נטלנו את ידינו וישבנו אל השלחן ואכלנו יחד את סעודת הערב. בשעת הסעודה שוחחנו על ארץ ישראל. אנחנו ספרנו להם על ירושלים הנבנית והולכת, על תל אביב, על חלוצים ושומרים בוני הארץ, והם על כובד על הגלות שבתימן. זמן רב בלינו בשיחות ובזמירות ובשעה מאוחרת עלינו על משכבותינו. למחרת בבקר קמנו והתפללנו ואחרי שאכלנו ארוחה קלה הלכנו כלנו להשתטח על קבר הרש"ש. כשהתקרבתי אל המקום הקדוש, נדהמתי למראה הקבר הפשוט שאינו אלא גל אבנים. אך אחד האנשים ספר לי: לפנים היה בנין הדור בנוי על הקבר ומנורת שיש יקרה התנוססה עליו. פעם אחת עבר שם פרש ערבי וכשנודע לו שלזכר צדיק יהודי נבנה הבנין, הרים אבן וזרקה על המנורה ושברה לרסיסים ולא נתקררה דעתו עד שהרס ברשעתו גם את הבית, אך כלה את מעשה ההרס ויד הצדיק היתה בו ובסוסו ושניהם שָׁתְקו. נתקהלו ערבי המקום ודרשו מהיהודים שיבקשו מאת הצדיק שישלח הפעם הזאת לפרש וירפאהו. עשו היהודים כדבריהם והפרש וסוסו נרפאו. רצה הפרש הערבי להקים מחדש את הבנין והוציא ממון הרבה ושכר פועלים מומחים. הם התחילו לבנות ואש יצאה מן הקבר ושרפה את כל חמרי הבנין ומאז נשאר גל האבנים הזה. ימים אחדים השתטחתי על הקבר והתפללתי יום יום בכונה עצומה בעד הורי ובעדי ובעד כל בני משפחתנו ושכנינו. אחרי כן סדרנו את מזודותינו וצרורותינו ושבנו באניה למצרים. שוב הייתי בקהיר והפעם בקרתי שם בגן החיות ובבית הנכות ובבית הכנסת של הרמב"ם. מלא רשמים חזרתי אל ארצי ואל הורי היקרים אשר חכו לי בכליון עינים.

בנימין פרנקל (כתה ח"א)

מְכֵלַּה הַקּוֹצִים

בקר בקר, כשהייתי יוצא מביתי, נראה לי זקן תשוש אחד מהלך לו נשען על מקלו, נגש אל קצה שכונתנו ומבעיר אש בקוצים הגדלים שם פרע. וכיצד הוא עושה זאת? נוטל את קופסת גפרוריו ומוציא משם בזהירות גפרור אחד, מקרבו אל משקפיו ובוחנו ובודקו היטב אם לא נשתפשפה הגפרית בקצהו ומדליקו וזורקו אל בינות הקוצים היבשים. משעלתה להבה היה יושב על אבן אחת ומסתכל בקוצים הבוערים כשחיוך של הנאה משתפך על פניו. מיד היו מתקבצים אצלו תינוקות של בית רבן והוא דורש לפניהם בבנין הארץ ומתבל את דרושו בפסוקים של מקרא ובדברי חז"ל והם, הקטנים, עושים אותם כאפרכסת ושותים בצמא את דבריו. יום אחד נגשתי אל אותו זקן ואמרתי לו: „רבוני, תנני ואסיע לך בעבודתך". אמר לי: „אי אפשי. מצוה שבאה לידי אחמיצנה?" ולפי שראה שאני תולה בו עיני ותוהה, פנה אלי ואמר: „רואה אני שלא ירדת לסוף דברי, רצונך ואסביר לך". אמרתי לו: „הן". פתח הזקן ואמר: „תדע לך, שעבודה זו שאני עוסק בה, למענכם, בני הדור החדש, אני עוסק. לשעבר גביר גדול הייתי. כפי פרשתי לעני וכיסי פתחתי לדל. ממון רב בזבזתי לגאולת הארץ וכל השדרי"ם ושליחי הקרנות יצאו מלפני כבדים בזהובי. ברם, באו ימים רעים וירדתי מנכסי ואחרי טלטולים ועניים מרובים זכיתי לעלות לירושלים עיר הקדש תובב"א. עכשו אני עני מרוד ואין בידי לתת לבנין הארץ ומשום כך אני עושה לה את חובתי בדרך אחרת: קוצים אני מכלה מהאדמה הקדושה ושמא סבור אתה שאין ערך לעבודתי, אינך אלא טועה. מעשי דוגמא לדור הצעיר. בשעת עבודתי מתקהלים אלי תינוקות הללו ואני מטיף להם לחבת הארץ ומזרזם לעבודה ולבנין ודברי נכנסים אל לבם ומובטחני שכשיגדלו יהיו בנים נאמנים לארצם". המתנתי לסיום דבריו וכשסיים אמרתי לו: „רבוני, עכשו כשירדתי לסוף דעתך שתפני בעבודתך". נאנח הזקן וענה לי: „לא בני, אני שידי רפופות מזוקן אין לי אלא לעסק רק בכלוי קוצים, שעבודתו קלה. ואילו אתה, הצעיר והבריא, תן חילך לפלוח אדמת ארצנו ולרבוי עציה ובארותיה".

ברכתי את הזקן הנלבב בשלום והלכתי לדרכי.

אברהם טרינין (כתה ח"ב)

פֶּסַח הַשַּׁתָּא

— „מה זה?" — טענתי לפני אמי כשנתנה לי פרוסת מצה — „אין אלו מצות אלא שברי חרס". אמי הביטה אלי ברך ואמרה: „אל תחטא, בני, בשפתיך. לואי שנזכה להגיע לפסח הבא ולא נצטער לאכל גם מצות אלו. העיקר שנעבר את ימי המלחמה". מבויש נשתתקתי ויצאתי החוצה. אכן בכל נכרת יד המלחמה האכזריה! פסח זה האהוב עלי מכל החגים פנה השתא הודו וזיוו. נעלמו לביבות תפוחי האדמה הערבות לחך. לשעבר הייתי רגיל בערב פסח להכנס פעם פעם אל המטבח ואמי הטובה היתה מכבדת אותי במטעמים. עכשו אין ברצוני כלל להטרידה. נתרוקן המטבח. אמי נרגזת. מרגיש אני שהאוירה מתוחה ואיני דורש דבר.

ליל התקדש החג החביב. האויר חמים ונעים. הלבנה המלאה שטה על פני השמים העמוקים. ברחוב שקט. עצבות תקפה את כל היקום. זכורני, לפני שנים מספר היו רחובות ירושלים שוקקים מהמון טילים. חלוצים וחלוצות רקדו ושרו בראש חוצות. הרגשתי אז את טעמו של חג החרות. עכשו — דממה. נכנסתי הביתה. החלונות והתריסים מוגפים. האויר מחניק. סבי הזקן יושב על מטת ההסבה. פניו חורים ובקול רועד יקרא בהגדה. כלנו קוראים אחריו בעצלתים ודואגים פן ישמע פתאם קול אזעקה. כשגמרנו לקרא את החלק הראשון של ההגדה אכלנו את ארוחת הערב. הפעם חסרו הכדורים הטובלים בשומן. גם היין נתן לנו טפות טפות. אמי ראתה בצערי ונחמתני: „אל תצטער, בני, על מה שאין לנו, שמח על מה שיש לנו. רבים מאחינו בני ישראל מוכרחים לעשות השנה את פסחם חול ואנחנו יושבים ברוך השם בירושלים. הימים הרעים יעברו והיטלר הרשע וחבריו ימח שמם וזכרם ימחו מעל פני האדמה ושוב נשמח בחגינו ולא נחסר דבר". — „א-מן!" — קראתי בעז.

— „אמן ואמן" — קראו גם כל בני הבית.

בלילה חלמתי והנה המון עולים ומעפילים רוקדים בחוצות ירושלים ומברכים:

לשנה הבאה בירושלים הפדויה והבנויה!

תלמידי המחזור הכ"ג ומוריהם, תש"א

יונה בלטמן (כתה ו"ב)

שִׁעוּרִי

— „יונה" — פנתה אלי אמי — „רצונך להיות מורה? תלמיד יש לי בשבילך!"

— „המשטה את בי, אמא? — עניתי בצחוק — איך אעשה למורה ואני עצמי תלמיד הנני?".

— „איני מְשַׂחֶה בך, בני", — אמרה אמי — „אני מדברת אליך ברצינות: ילד קטן יש שגמר לפני שנה את גן הילדים והיה צריך להכנס לבית הספר, אך בתחלת השנה חלה ורק השבוע קם מחליו. בבית הספר אין רוצים לקבלו מפני שהשנה מתקרבת לקצה ואמו אינה רוצה שיפסיד שנת למודים ויש בדעתה לשכר לו מורה פרטי ולהכינו לכתה השניה".

רגעים אחדים חשבתי ואחר עניתי לאמי שאני מקבל עלי להכין את התלמיד. אמי שלחה אותי אל מכרתה הגננת לשאל מפיה פרטים על הילד. בדרכי אל גן הילדים התרוצצו מחשבות רבות במחי על עבודתי שאני נוטל על עצמי: איך אלמד את הילד? איך אנהג בו אם ישתובב? ודאי אצטרך להעמידו בפנה. אם תהיה הנהגתו טובה ארשם לו במחברתו ציון טוב.

נכנסתי לגן הילדים והגננת קבלתני בסבר פנים יפות ואמרה לי: „יפה עשית שבאת. דברתי עם אמך על הילד. הילד טוב וחרוץ ואם תתמסר אליו יתקדם בלמודים, אך זכור מה שלמדת ב„פרקי אבות" „לא הקפדן מלמד". הגננת יעצתני ללכת לבית הילד עוד היום. עשיתי כעצתה ומיד הלכתי שמה. ביד רועדת דפקתי על דלת הבית וכששמעתי את המלה „בוא" נכנסתי פנימה ואמרתי „שלום". האשה ענתה לי באדיבות ושאלתני לשמי ולמטרת בואי. עניתי לה שהגננת שלחתני ללמד את ילדה. אם הילד סקרתני מכל צד וכנראה שעשיתי עליה רשם טוב.

— „טוב, אני מסכימה שתהיה למורה לבני — אמרה בחיוך קל — אך נקב את משכרתך החדשית.

— „אין לי צרך במשכרת" — עניתי מבויש — „אני רוצה ללמד את הילד חנם, סתם"...

— „לא, זה אי אפשר"—ענתה האשה בצחוק — אשלם לך משהו".

— „תשלמי לי כמה שיש באפשרותך"—התגברתי על מבוכתי ועניתי. האשה שאלה אותי אם אסכים לקבל עשרים וחמשה גרוש לחדש. מיד הסכמתי ושאלתיה מאימתי אתחיל ללמד את הילד והיא ענתה לי ממחר, אמרתי לה שלום ושבתי הביתה בשמחה. ספרתי לאמי שקבלתי את השעור. אמי שמחה ואמרה: „נראה אם תצליח בעבודתך, אך בינתים אל תשכח להכין את שעוריך שנתנו לך המורים"... נעלבתי במקצת לשמע דבריה והתחלתי בהכנת שעורי, למחרת למדתי את שעורי הראשון. ראשית מעשי היתה להתודע אל תלמידי. שוחחתי עמו על מעשיו ועל שעשועיו. אחר בחנתיו בכל מה שלמד ונוכחתי שבזמן מחלתו הספיק כבר לעבר בעצמו על רבע הספר „מקראות" א'. מאותו יום אני מלמד אותו חשבון וקריאה וכתיבה ומספר לו אגדות והוא עושה חיל בלמודיו. בתחלה היה מתיחס אלי ב„דרך ארץ" ולא השתובב, אולם בזמן האחרון הרגיש שאני אוהב אותו ולכן התחיל להתפנק לפני ולהרגיזני.

אכן קשה להיות מורה!..

אברהם יהושפט (כתה ו"ב)

בְּמִטְבַּח בֵּית הַסֵּפֶר

כחצי שעה לפני התחלת הלמודים נחפזתי ויצאתי מביתי ופני לבית הספר.

— „הי, שכחן", — קראה אחרי אמי — „את ילקוטך שכחת!".

— „לא שכחתיו" — עניתי תוך כדי ריצה — „אני עובד במטבח וילקוט ספרי אינו דרוש לי היום". הגעתי לבית הספר כשאני נושם בכבדות מרב ריצה וחפזון. מיד לאחר בואי נשמע צלצול הפעמון ואני נכנסתי למטבח ולבשתי סינר וחבשתי לראשי כפה לבנה. מסביב לשלחן ארך עמדו שמונה כסאות ועל שבעה מהם ישבו שבעה ילדים והמורה לבשול הצביעה על הכסא השמיני והזמינתי לשבת. מצב רוחי היה מרומם, עד כי מרב פזיזות ושמחה הספקתי עוד בתחלת עבודתי לפצע אחת מאצבעותי. אך לא קטן אני שאשים לב לקטנות. חבשתי את אצבעי בתחבשת נקיה והתחלתי בעבודתי כמו לא קרה דבר. רבה רבה היתה עבודתנו: קלפנו עגבניות, גזר, בצל ושאר מיני ירקות. גמרנו את עבודת הקלוף ותפקידים אחרים הוטלו עלינו שמלאנום באמונה. עד כה ועד כה — וזמן הצהרים הגיע. המורה אמרה לנו: „בעוד שעה וּמֻחָצָה יבואו התלמידים אל המסעדה רעבים ועיפים.

נשב נא עתה ונאכל את ארוחתנו כדי שיהיה בנו כח להגיש לפניהם את האוכל בזריזות". ישבנו. אל אחד השלחנות ושנים טבחים מחבריו חלקו לנו ולמורתנו את ארוחת הצהרים הטעימה בת שלש המנות. אחר האכל חלקנו ביניגו את תפקידי השרות. המורה מנתה תורנים לשלחנות. בגורלי נפל השלחן השלישי שמצד ימין. אך הספקנו לסדר את השלחנות והפעמון צלצל. השעה האחרונה נגמרה. בחצר הסתדרו התלמידים האוכלים במסעדה שורות שורות. הקטנים, תלמידי הכתות הנמוכות, לחוד והגדולים לחוד. בראש השורות נראו מורים והסדרן הראשי. בשמחה, אבל בשקט, נכנסו התלמידים אל המסעדה וישבו אל השלחנות. עוד רגע וקול קשקוש כפות ומזלגות נשמע. התלמידים אכלו בתאבון רב את הלחם ואת הארוחות שהוגשו לפניהם. רבים מהם בקשו לתת להם "תוספת" ואנחנו הגשנוה להם ברצון. כשגמרו לאכל ברכו את ברכת המזון והלכו לבתיהם ואנחנו חזרנו לעבודתנו. אספנו את כל הסירים. הצלחות, הפנכות, הסכינים והמזלגות והדחנו אותם היטב. בשלש שעות אחר הצהרים גמרנו את עבודתנו ויצאנו מהמטבח שמחים על שעשינו את חובתנו כלפי חברינו התלמידים.

מרדכי דיסקין (כתה ז"א)

אַזְעָקָה בִּירוּשָׁלַיִם

עומד אני בשדה ובוקע גזר עץ לשבבים, בכדי להבעיר מדורה. חברי מעיר לי: "הרואה אתה במרחק? אוירון טס שם". עניתי: "אינני רואה, אך אלו היה זה אוירון אויב, היתה נתנת אזעקה" והמשכתי בעבודה. פתאם שמעתי קול זמזום הגובר והולך והצטחקתי: "ודאי זהו מעשה חברי המפליא לחקות את קול האזעקה". אך הצופר החל ליבב קטועות, והנני רואה שהכל רצים. במנוחה אספתי את כל השבבים לערמה אחת ורצתי למקלט הקרוב ביותר. ברוצי נדמה לי כמו מי שהוא דוחפני למהר ולרוץ. הרחוב נדם. על מגרש אחד היה מוטל כדור רגל מיותם. אי משם הופיע פקח כשהוא רץ וחובש לראשו אגב ריצה כובע פלדה ומאיץ בילדים שהתנדנדו לרדת ולהחבא במקלט. מהבית הסמוך עלו צלילי פסנתר מעורבים בקולות ילדים. קול רעש של הגפת תריסים נסר. מאחת ה"חושות" יצאו כמה ערביות והסתכלו תמהות בצפרים שהתרוממו בפחד ובנו שרצנו למקלט שמקומו בחדר מדרגות. מקומה ב' ירדו כמה דיָרים שהתערבו בנו והקשיבו לשיחותנו. אחד מספר כי לא נבהל כלל. שני מספר כי קפץ מחדר המקלחת. השלישי מראה את זרועו הפצועה ומספר, כי ברוצו נפצע בסכין שהיתה בידו. בין כה וכה והרעש גובר. לרגע נפתחת אחת הדלתות וממנה יצא זקן וגער בנו: "שקט, אנו צריכים לשמוע את אות הארגעה". והנה נשמע קול: "חברה, נארגן משחק". "לא!"—פוסק אחר — "חבל שאין כאן ספריה היינו קוראים קצת". "שקט" — אומר ילד אחר שהציץ החוצה — "הנה עובר פקח" "להכניס את הראש" — קורא הפקח. באותו רגע מציצים מקומה שניה פנים נסוכי שנה וקול נשמע: "מה קרה כאן? אזעקה?" הפקח שכעס עלינו על הרעש שהקימונו רצה לגשת אלינו ולסגור את הדלת, אך באמצע דרכו הפסיקהו אות הארגעה שפלח את חלל האויר. כל הקהל החל להתפרץ החוצה, חרף התנגדות הפקח, מי למדורתו ומי לכדורו ומי לנדנדותיו.

החיים חזרו למסלולם...

משה פסטרנק (כתה ה"א)

"בַּעַל בַּיִת"

לפני ארבעה חדשים חלה אחי היקר מחלת קשה והוכנס לבית החולים. הרופא נחם אמנם אותנו תמיד ואמר שמצבו הוטב, אך לא הרשה להשיבו הביתה. כמה קשה היה לי בלעדיו! רבו געגועי עליו ובכליון עינים צפיתי לרגע, בו ישוב אלינו. פעמים ביום בקרו אותו בבית החולים: אבא לפני הצהרים ואמא — אחר הצהרים. עוד לא נחלצנו מצרת האח וצרה חדשה קפצה עלינו: אמי חלתה פתאם והרופא האיץ בה לנסע לטבריה. באין ברירה קבלה אמי עליה את הדין ונסעה. נסע עמה גם אבי כדי לטפל בה. לפני שנפרדו הורי ממני אמרו לי כי עלי למלא תפקיד אבא-אמא, לשמר על הבית ולהשגיח על אחי החולה ולבקרו לעתים קרובות. אמנם זה מזמן רב אני שואף להיות עצמאי, להכין לי בעצמי אכל ולהציע את מטתי ולסדרה ולכבד את הבית, אך הצטערתי מאד ששאיפה זו נתגשמה לרגל מחלת אמי ואחי. הבטחתי להורי שאעשה את כל אשר הטילו עלי. הורי נסעו להם ואני התחלתי להיות "שורר בביתי". קדם כל קבלתי רשיון

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א

הַיְלָדִים וְהַחַיָּל הָאוֹסְטְרָלִי

יום אחד טילתי ברחוב יפו. עוד אני מטיל והנה אני רואה ילדים אחדים רודפים אחרי חיל אוסטרלי וקוראים: "מוֹנִי, מוני!" החיל הפנה אליהם את ראשו, צחק וזרק מטבעות כסף. הילדים מהרו ותפסו את הכסף והריעו: "דָּנְקִיו וֶרֶמֶשׁ!" נגשתי אל אחד הילדים שמלא את כיסו מילים וגרושים רבים ואמרתי לו: "לא יפה לבקש כסף מאת האנשים העוברים ברחוב". ענה לי הילד: "מדוע לא יפה? החילים האוסטרלים עשירים והם נותנים לי תמיד כסף". אמרתי לו: "מורנו אמר לנו שבושה להיות קבצן ואסור לקחת כסף מהאוסטרלים. כשישובו אחרי המלחמה לארצם יספרו שילדי היהודים בארץ ישראל הם קבצנים ושנוררים". הילד שמע בקולי ואמר לי: "נכון, לא יפה. לא אבקש עוד מהם שיתנו לי כסף". מיד רדף אחרי האוסטרלי והחזיר לו את מטבעותיו ומיד חזר אלי ויחד טילנו ברחוב.

מרדכי כהן (כתה ד"ב)

ב

טִיּוּל לְרַמַת־גַּן

את חג השבועות בליתי ברמת גן. ביום הראשון של החג הלכנו לירקון וראינו את שבע הטחנות. ראיתי גם סרט רוסי שנתן בקולנוע "רמה". ביום השני הלכתי לראות את הגנים שברמת גן. הגן הצבורי יפה מאד. עוד לא ראיתי מימי גן יפה כמוהו. בגן הנשיאים ראיתי קופים, אילות וצפרים נחמדות. שמח אני מאד על שיכלתי לבלות את ימי החג ברמת-גן.

יהושע ברמן (כתה ב"ב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

"אלה מסעי דן" מאת ארי אבן זהב. הוצאת "בנה". תל אביב

ארי אבן זהב אינו פנים חדשות בספרותנו. הוא נתפרסם בשורת שיריו הנאים המלאים חבה לירושלים עיר קדשנו ובספריו "ימי דוד", "אלה מסעי הזפתים" ו"ששים שנה ושנה". בספורו החדש "אלה מסעי דן" נתן בטוי לימים טרופים אלה, כשחלק גדול מעמנו נתון תחת המגף הנאצי הגס והאכזר. דן, גבור הספור, הוא סמל לשאיפתו העזה של הילד העברי, הנמק בגולת פולניה המנואצת, לחיי דרור בארץ ישראל. מה רבו ההרפתקאות שעברו על דן הקטן בן הי"א עד הגיעו למטרתו! הוריו הציונים, תושבי ורשה נסעו מהרופא לבקר את אחי, והבאתי לו כל מה שבקש וכל מה שהותר להביא לו. השגחתי על הבית שיהיה נקי בתכלית הנקיון. הימים היו שלשה שבועות לפני חג הפסח ולכן הזמנתי סיד, כי ידעתי שאמי תרצה לסיד את הבית לכבוד החג. מלאתי את חובתי באמונה. אבל גם נהניתי לא מעט יכלתי לאחר שבת בלילה ולקרא ספרים מעניגים ואיש אין שיכריחני להקדים ולעלות על משכבי. אכלתי מה שבחרתי לי לפי טעמי. הזמנתי אלי חברים לעתים קרובות. כך עברו שבועות מספר ובאחד הימים חזרו הורי בריאים ושלמים וכשראו כי קימתי את אשר קבלתי עלי, הללוני ואמרו לי שילד אחראי הנני.

בעברנו בין הפרדסים היה נודף מהם ריח נעים, המראה היה נהדר. עלים ירוקים נוצצים מקרני השמש הראשונות, הפרי מבריק כזהב טהור. בתשע שעות הגענו לחיפה, אכלנו שם ארחת הבקר ואחר המשכנו את דרכנו לנהריה.

המושבה יפה מאד. שם בתים קטנים ולידם משק מסדר: עצי פרי, לול לתרנגלים, שובך ליונים, רפת לפרות וגגה קטנה עם כל מיני ירק לפני הבית. ביחוד מצא חן בעיני הנהר הקטן החוצה את המושבה לשנים ומשתפך לים, שם פגשנו בידיד משפחתנו והוא הסיע אותנו, באוטו הפרטי שלו, בכל הסביבה הנהדרה ועד ראש-אל-נקורה, גבול ארצנו וסוריה. הגענו. ודאי הומה עכשו הדרך שם מצבא הכובש את סוריה.

הטיול גרם לכלנו ענג רב, ואחרי שלשה ימים חזרנו הביתה שמחים ורעננים.

גדליה אסולין (כתה ג"ב)

ג

בימי שלום לארץ ישראל לתור להם שם נחלת שדה ואותו השאירו בבית סבתו והבטיחוהו לחזור ולקחתו אליהם. אבל המלחמה שפרצה בינתים הפרידה בין ההורים ובנם. סבתא הרחמנית שלו שולחת אותו מורשה, המפצצת יומם ולילה ע"י הגרמנים העריצים, ללבוב, עיר מגורי דודו. אך אין הוא שוהה שם זמן רב, כי מטרה אחת לפניו: להגיע לארץ ישראל. דן „גנב" את הגבול ובא לרומניה וגם שם אין הוא יושב בחבוק ידים. בזיעת אפיו הוא משתכר וחוסך לו כסף ונותנו לסבל עני העוזר לו להכנס בגנבה לאוירון הטס לקושטא. טלטולי דרך, סכנת נפשות הם מנת חלקו של דן האמיץ והפקח ואין הוא מתיאש. בשבילו אין ארץ ישראל רחוקה כלל וסוף סוף הוא מצליח להגיע ארצה באנית מעפילים רעועה. הוריו מקבלים את בנם היחיד בזרועות פתוחות, אך שמחת הילד מהולה בצער רב, צער על חבריו שנשארו בפולניה המשועבדת. הספור נקרא במתיחות רבה ומשאיר רשם חזק בלב הקורא, שלא במהרה יטושטש.

אברהם אופלטקה (כתה ח"א)

ב

„עני לשנה", אגדת עם חרוזה מאת נ. טמיר. הוצאת „עבר" ירושלים, תש"א.

באוצר האגדות יש רבות שרשמן לרגע ויש מהן המעוררות בלב הקורא מחשבות על חובות אדם לחברו ועל אמת וצביעות, ואם הן נתנות גם בצורה מלבבת— רשמן קים ועשויות לחנך את הקורא בדרך טובים. אגדה מסוג המעולה היא גם אגדתו של נ. טמיר. בחרוזים קלים ויפים מספר המחבר מעשה באיש עשיר וקמצן שלא נתן דריסת רגל בביתו לעני. הוא היה אמנם למדן מופלג, אך מה ערך היה לידיעתו הרבה בתורה אם לא קים את הכתוב בה?

„בְּכָל עָנִי אֲשֶׁר נִסָּה
לְבַקֵּשׁ נְדָבָה — כַּלְּבוֹ שִׁסָּה".

„הוּא לֹא נָדַב אַף אֲגוֹרָה
אַךְ הִתְפַּרְסֵם כְּבֶן תּוֹרָה"...

מרב חבה לתורה בנה לו בית מדרש וכסף רב פזר על ספרי קדש ורבו הלומדים בו. לימים בא לבית המדרש זקן עני ורעב, ישב אל אחד השלחנות והתחיל להגות בספרי התלמוד. הגביר תהה על קנקנו וראה שגדול הזקן העני ממנו בתלמוד ובפוסקים והזמינו לביתו לעסק עמו בשעת ארוחת הצהרים בדברי תורה. שמח הזקן וקוה שעתה יאכל לשבע. אך כשבא לבית הגביר נכזבה תוחלתו. הגביר הגס וערל הלב לא הזמינו כלל לסעודה אלא אכל לבדו בתאבון רב את המאכלים הטובים והטעימים ועיני הזקן הרעב רואות וכלות. בלילה מת הלמדן העני בבית המדרש ברעב. עתה התחרט העשיר על מעשה הפשע שעשה ועפ"י עצת רב העיר קבל עליו להיות „עני לשנה", להתענות ולסבל חרפת רעב וקבצנות למען ידע את נפש האביון. הגביר קים את אשר קבל עליו וכתם השנה כפר עונו ומאז היטיב את דרכו. זהו בקצור תכנה של האגדה, אך הרוצה להתענג עליה ולהתרשם ממנה צריך לקראה וימצא בה סגנון מצוין, תכן מגוון, רעיון נשגב ומוסר השכל.

דוד אחיטוב (כתה ז"א)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

— זה מקרוב חגג הישוב העברי את חג מלאת 30 שנה להוסד מרחביה, הנקדה החקלאית העברית הראשונה בעמק יזרעאל. בט' בחשון, שנת תרע"א, עלו הפועלים הראשונים על אדמתה להכשירה להתישבות מרחביה. כיום היא גדולה ומשקה מתפתח והולך משנה לשנה. ברכתנו לה: ירבו כמותה בארץ ישראל!

— בכ"ד בניסן מלאו 20 שנה למות הסופר העברי הגדול יוסף חיים ברנר הי"ד, שנרצח בפרעות תרפ"א בידי מרצחים מבני העם הערבי. כתביו המקובצים יצאו בח' כרכים בהוצאת שטיבל. בחרף זה נתפרסמו שני כרכי אגרותיו בהוצאת „דבר".

— בי' אייר מלאו 25 שנה למות הסופר המפורסם חביב העם העברי, שלום עליכם. ספוריו הנחמדים חביבים על הילדים וביחוד ידוע ביניהם ספרו „מוטיל בן פיסי החזן", רב כתביו נכתבו אידיש ותורגמו תרגום אמנותי ע"י הסופר י. ד. ברקוביץ. ליום לזכרון הוציאה הוצאת „דביר" את כתביו במהדורה חדשה.

— ביום כ"ב באייר נפטר בתל אביב הרופא הידוע והעסקן הציוני הותיק הד"ר אריה בעהם, מיסד מכון פסטר בארץ ישראל.

— מלאו 800 שנה לעליתו של משוררנו הלאמי הגדול ר' יהודה הלוי ז"ל לארץ ישראל. לפי האגדה רמסהו פרש ערבי בסוסו ליד הכתל המערבי, בשעה ששר את שירו „ציון הלא תשאלי".

— אור ליום ה', י"ז בסיון, הוטלו פצצות ע"י אוירוני האויב על תל אביב וחיפה. בתל אביב נחרב בית הנכים ונהרגו בו 12 זקנים וזקנות חולים. 25 מהם נפצעו. בחיפה נהרג איש אחד.

— צבאות האנגלים בראשותו של הגנרל ארציבלד ווייווייל סימו כמעט את המערכות במזרח אפריקה ובחבש. בז' ניסן נכבשה אסמרה בירת אריטריאה ושבוע שלאחריו נפלה אדים אביבה, בירת חבש לחבשים החזרה עצמאותם השלמה ומלכם היילי סילאסי הושב אל כסא מלכותו. בינתים התנפלה גרמניה על יון ואנגליה באה לעזרתה והוציאה חלק נכר מצבאותיה שבלוב ושלחתהו לחזית הבלקנית. הגרמנים השתמשו בשעת כשר זו וכבשו את קירינאיקה מידי האנגלים והגיעו עד גבול מצרים, אך שם נעצרו ע"י הכחות הבריטים.

— עוד 2 מדינות נפלו והיו למרמס לנאצים האכזרים: יון ויוגוסלביה. מדינות אלו נלחמו בעז ובגבורה, אך לא יכלו עמד בפני הפולשים שעלו עליהם במספרם ובמספר אוירוניהם. גם האי כרתים, שהממשלה היונית קבעה לה בו את מקומה, נכבש ע"י צנחנים גרמנים. אחרי 12 ימי קרבות עזים הכרחו צבאות האנגלים והיונים לעזב את האי אם כי הפליאו את מכותיהם בגרמנים והרבו את חלליהם.

— אור ליום י"ג בסיון נכנסו צבאות אנגליה וצרפת החפשית לסוריה וללבנון, אחרי שנתברר להם שממשלת צרפת שבוישי, הרשתה לגרמנים לעשות להם את הארץ הזאת לבסים התקפה על ארצנו ועל המזרח הקרוב. הפעלות הצבאיות נמשכות בהצלחה ויש תקוה שבקרוב תכבש סוריה כלה והגרמנים וגבוריהם יגרשו משם.

— בכ"ז בסיון הפתע כל העולם לשמע הידיעה, שגרמניה הכריזה מלחמה על רוסיה הסובטית. הרוסים נלחמים בתוקפים הגרמנים בגבורה ומרבים את חלליהם. בריטניה הגדולה הבטיחה את עזרתה לרוסיה במלחמתה באויבן המשתף. גדולה התקוה שמלחמה זו היא התחלת קצם של היטלר הרשע וחבריו הפושעים אנשי הדמים והרצח.

אפ"ר (כתה ח"א)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— בית ספרנו התחיל להוציא מזמן לזמן עלון בשם „ידיעות להורים". העלון הראשון יצא בחדש ניסן ועכשו יצא עלון שני,

— ביום ב', י"ב בתמוז, יסגר ביה"ס לימי הפגרה, ויפתח בט"ז באלול.

— ביום ה', ח' בתמוז, בשעה 4.30 אחה"צ יערך בבית ספרנו טכס הסיום של מחזור כ"ג (80 תלמיד). המחזורים הקודמים מוזמנים לחגיגה.

אִגְּרוֹת פְּרֵדָה

א

מנהלנו, מורינו ואחינו היקרים.

סימנו את חק למודנו בבית ספרנו. ארכה היתה הדרך בה עברנו עד הגיענו ליום גדול זה בחיינו, אך ארכה שבעתים הדרך אשר לפנינו, דרך העתיד. אנו עומדים עכשו על פרשת דרכים, אולם בית הספר, בו למדנו והתחנכנו שמונה שנים, הניח יסוד מוצק ואיתן למעשינו ולמחשבותינו בעתיד. ברוכים יהיו מורינו היקרים שלמדונו תורה עם דרך ארץ משחר ילדותנו ועד עתה ואנחנו מקוים שתורתם תתקים בלבנו, כפי שאמרו חז"ל: הלומד ילד למה הוא דומה? לדיו כתובה על ניר חדש" וכו'. גם להבא נשען על הצורה שהטביע בית ספרנו בנו ובתלמידי כ"ב המחזורים שקדמונו. יהי רצון שיזכה להמשיך עוד שנים רבות בעבודתו הפוריה והמועילה בחנוך ילדי ישראל ברוח המסורת והתורה הנותנת חיים לעושיה.

וברכה נאמנה שלוחה גם ל„חברנו", חברנו הנאמן שלונו בדרכנו עד עתה ושבו הבענו את הגיגי נפשנו.

וברוכים יהיו חברינו התלמידים. מקרב לב אנו מאחלים להם שיזכו לגמר את בית ספרנו בזמן שלום, בו לא תשמענה אזעקות ובכית קרבנות הפצצות, בזמן ש„הרשעה כלה כעשן תכלה" ועם ישראל ישב שקט ושאנן בארצו הקדושה.

בשם תלמידי מחזור הכ"ג

י. זלברהפט (כתה ח"א) ש. הרמתי (כתה ח"ב)

ב

חברינו היקרים,

בשעה הרת סכנות ותקוות זו אתם יוצאים מרשות בית ספרנו ודורכים על סף החיים החדשים. יודעים אתם את סבלות עמנו היקר, בימינו אלה ביחוד, מאז השתלט בעולם היטלר הרשע ימח שמו וזכרו. חובה קדושה מוטלת עלינו להקל מעל עמנו את יסוריו הנוראים ולהיות בבוני ארצו ועתידו. אנו מקוים שתלכו בדרך אשר התוו לפניכם מוריכם והוריכם ותהיו בנים נאמנים לעמכם ולארצכם.

עלו והצליחו בכל אשר תפנו וזכרו את בית ספרכם, מוריכם וחבריכם. היו ברכה!

בשם חבריכם תלמידי בית הספר

ידידיה יצחקי (כתה ז"א) שלמה לוי (כתה ז"ב)

שמותיהם של תלמידי מחזור העשרים ושלשה

מחלקה ח׳א (המחנך: מר אריה אלקלעי)

1. אגסי יהודה 2. אדלשטין משה 3. אמינוף בן-ציון 4. אנדה צבי 5. אופלטקה אברהם 6. ברוך משה 7. דבשני יהודה 8. הירש אליעזר 9. זילברהפט ישראל 10. חי עודד 11. טירנובר ניסן 12. כהן אהרן 13. כהן שמואל 14. כלב אברהם 15. ליברמן אפרים 16. לסטר רפאל 17. לפידות אלכסנדר 18. מזרחי עובדיה 19. מלמד אריה 20. מיטשניק צבי 21. מרקיס אריה 22. מיזל שמעון 23. סטנצקי מרדכי 24. סלוצקי אברהם 25. סנדק ירוחם 26. ספקטור ישעיה 27. סרי שלום 28. עוזירי חיים 29. עצמון עזרא 30. פרנקל בנימין 31. פרייז משה 32. פריזנט ישעיה 33. קופליבצקי דן 34. קלינמן שמואל 35. קמחי ישראל 36. ראובן מאיר 37. רוגוזינסקי עקיבא 38. ריקליס עמנואל 39. שופטן שמעון 40. שושני חיים.

מחלקה ח״ב (חמחנך: ד״ר אשר בן ישראל)

1. אורנשטיין ראובן 2. אלבוחיר יהודה 3. אשכנזי אהרן 4. אלראי מאיר 5. אגי בן ציון 6. אשרי דניאל 7. בוברמן זאב 8. ברונשטיין משה 9. בדלח אליהו 10. גרוס גרשון 11. גרשמן משולם 12. גרובנר קלמן 13. הרמתי שלמה 14. וין יהושע 15. זלקו דוד 16. זרחי יוסף 17. טריינין אבנר 18. טריינין יגאל 19. כהן יצחק א׳ 20. כהן יצחק ב׳ 21. כרמי אברהם 22. לנגר יוסף 23. ליבוביץ חיים 24. למסקי שמעון 25. מזרחי יעקב 26. מזרחי יצחק 27. נמדר יהודה 28. נאוי דוד 29. סילס אליהו 30. עוזרי יוסף 31. עצור יוסף 32. פירמן יעקב 33. פנחסוף פנחס 34. פרנס נסים 35. קופר יצחק 36. רובנשטיין דב 37. שפרלינג בן-עמי 38. שצקי יעקב 39. שושני חיים 40. שרבני משה.

מקצר מקום לא נכנסו, לצערנו, גם הפעם חבוריהם של חברים אחדים וביניהם רשימתו המעניינת של מר אליעזר מרגובסקי, תלמיד מוסדנו בעבר, „אתמול, היום ומחר״.

חִידָה מְשֻׁלֶּשֶׁת

הרי לפניכם 4 קבוצות בנות 3 מלים כל אחת המציינות:

א. ספרות עתיקה חשובה.
ב. אישים קדומים חשובים.
ג. עדות שונות חשובות.
ד. תקופה בשנה חשובה.

בר״ת של הקבוצה א. אם תעיינו תמצאו — „תכן״.
„ „ „ ב. „ תנקדו כהלכה תקבלו—„דבר מה״.
„ „ „ ג. „ תתבוננו תראו צורת—„קמצן״.
„ „ „ ד. „ תסרסו אותן קרובות ל-„אסון״.

ואחרי שתמצאו את האותיות הנדרשות תחליפו את האות הראשונה של המלה הראשונה שבקבוצות א. ב. ד. — באות הבאה לפניה באלף-בית, ואת האות הראשונה של המלה הראשונה שבקבוצה ג. תחליפו באות הששית הבאה לפניה באלף-בית. מהאותיות החדשות שתקבלו תֻּרכב מלה המסמלת דבר שעיני כל העולם התרבותי נטויות אליה.

ולבסוף מכל המלים שבקבוצות יתקבל דרוש יפה שדרש גלילאי אחד, שתמצאו ב„ספר האגדה״ של ביאליק ורבניצקי בכרך א׳ ספר א.

מהן המלים?
מהי המלה החדשה?
מהו הדרש? דוד אחיטוב (כתה ז״א)

בְּרָכוֹת

ברכה נאמנה לחברינו היקרים:

אשכל שבתי, ברזובסקי יעקב, גרינברג אשר, גאוני יחיאל, הדיה גבריאל, השאש שלמה, טובי מאיר, ירקוני משה, כריסטל יהודה, ליפצין אשר, לוי אברהם, מזרחי רמון, סילס יעקב, פנקובסקי מנחם, עמיה אליהו, פרחודניק ישראל, שטרסבורג חגי.

להכנסם למצוות

היו בנים נאמנים להוריכם, לעמנו ולמולדתנו.
תלמידי כתה ז״ב ומחנכם

הגנו מכרכים את חברינו היקרים:

אלדרוטי ישעיה, בוכמן יעקב, פורכט יהודה, פיטלוביץ אברהם.

להכנסם למצוות

היו בנים נאמנים לעמכם ולארצכם וה׳ יצליח דרככם בכל אשר תפנו.
תלמידי הכתה ו״ב ומחנכם

נדפס בדפוס שמעון רוהלה, בנין אליאנס, רחוב יפו, ירושלים.

עלון חדשי

יחיאל שליטין (כתה ח״א)

שְׁלֹשׁ אֲבֵדוֹת

לזכר ר׳ מנחם אוסישקין, ר׳ דוד ילין
ור׳ פנחס רוטנברג נ״ע

בשנה טרופה זו, שנת יגון ודוי לעמנו, נלקחו מאתנו שלשה גבורי רוח, רבי פעלים ורבי כשרון אשר עבדו את עבודתם הלאומית במסירות אין קץ. שונות היו פעלותיהם אך אחת היתה מטרתם: תחית הארץ והעם. הראשון הקדיש את כחו לגאולת הקרקע, השני לחנוך הדור הצעיר ולתחית הלשון העברית והשלישי— להאיר לארץ. הראשון, ר׳ מנחם אוסישקין, שנפטר בשנת ע״ח לחייו, נתחנך ברוסיה ובבתי ספר רוסיים, אך משחר ילדותו חלם את חלום שיבת ציון. בעודנו רך בשנים היה מראשי „חובבי ציון״ ומעסקניה הפעילים ביותר וכשנוצרה ההסתדרות הציונית נעשה לאחד מדַבְּרֶיהָ הגדולים. מאז הקדיש את כל חייו לתקומת האומה בארצה. בעשרים השנים האחרונות לימי חייו עמד בראש „הקרן הקימת לישראל״, זו הקרן הלאומית שמלאו לה עכשו ארבעים שנה. שנים אלו היו שנות פריחה „לקרן הקימת״, שבהן נגאלו כחצי מליון דונם מאדמת ארצנו ומאות ישובים עבריים נבנו. עוד בחייו הכתר בכנויי כבוד שונים כמו: „גואל העמק״, „איש הברזל״, „איש ירושלים״. „גואל העמק״ על שום שגאל את עמק יזרעאל, „איש הברזל״ על מרצו הרב ועל כח רצונו הכביר ו„איש ירושלים״ על אהבתו העזה

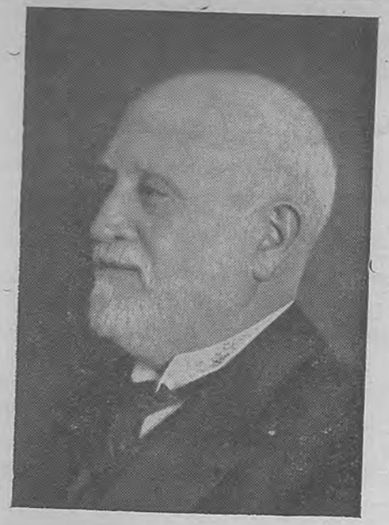

ר׳ דוד ילין ז״ל
(נולד ביו״א אדר ב׳ תרכ״ד, נפטר בכ״ב כסלו תש״ב)

לעיר קדשנו. רבות פעל ורבות רצה עוד לפעול והנה בא המות האכזר ונתק את פתיל חייו וביום י״ב לחדש תשרי נקבר ליד מורו הד״ר פינסקר במערת נקנור.

השני, הפרופסור ר׳ דוד ילין, שנפטר בכ״ב כסלו, היה איש ירושלים, בנו של איש ירושלים ובן בנו של איש ירושלים. ר׳ דוד ילין היה ממחיי הלשון העברית

ומיוצרי החנוך העברי החדש. מורה המורים היה וכל מורי ארצנו למדו מפיו תורה וגם אלה שלא זכו להמנות עם תלמידיו, במוסדו בית המדרש למורים ובאוניברסיטה העברית, שאבו ממעיינות חכמתו מתוך ספריו שכתב. אולם ר' דוד ילין היה גם עסקן צבורי חשוב ושקד על התפתחותה של ירושלים ודאג גם לחנוכם של ילדי עניים. בן ע"ח שנה היה במותו וגדול היה אבלה של ירושלים על מות בחיר בניה. ובמותו פנה הודה ופנה זיוה של עיר הקודש.

השלישי, המהנדס ר' פנחס רוטנברג, נפטר בשנת הס"ג לחייו בעוד מרצו ואונו עמו. שנים רבות נטר כרמים זרים והקדיש את כשרונותיו הגדולים לעם הרוסי ולמלחמת שחרורו, אך בימי מלחמת העמים הקודמת שב בכל לבו אל עמו הנרדף והמדכא והחליט החליט לגאלו מהגלות המרה ולעזור לו בבנין מולדתו. וכאשר החליט כן עשה. התיישב בארץ והקים בה מפעל תפארת. תחנת הכח והאור "תל אור" שבנה היא כיום נשמת הארץ ולולא מפעל החשמל היתה תעשית הארץ קטנה ודלה מאד. בכל עת צרה לישוב העברי שבארצנו הופיע מיד להצלתו ולהגנתו. עריריי הלך האיש לעולמו אך אדם שכמותו אינו עריריי, כי ביתו היה כל העם! את עתיד עמנו ראה בדור הצעיר ולכן הקדיש לחנוכו את כל הונו. אב גדול נלקח מעמנו ביום י"ד לחדש טבת. מי יתן ונהיה ראויים להמנות עם בניו.

גדול האבל על מות שלשת המנהיגים הגדולים, עמודי התוך של תנועת התחיה, וזכרם הטהור לא יסוף מלב העם העברי עד עולם.

אברהם מלינסקי (כתה ז"א)

מִכְתָּב מֵאַבָּא

ימים רבים היה אבא מחוסר עבודה. יום יום היה הולך למשרדי "ההסתדרות" לשאל שם אם יש עבודה, בכליון עינים היינו מחכים לשובו וקוינו לשמע בשורה טובה מפיו, אך תמיד שב כלעמת שהלך: אין עבודה! ראה אבא שבעיר לא ימצא כל מקור למחיתנו והחליט לצאת לעבודה "אי שם בארץ". כשהודיענו את החלטתו שמחנו והצטערנו גם יחד. שמחנו ששוף סוף השיג עבודה והצטערנו על שאנו מוכרחים להפרד ממנו. אבא נסע ואני ואמי נשארנו לבדנו, בבית שממון ועצב. ביחוד אנו מרגישים בבדידות ביום השבת. כשאבא בבית הוא מקדש על היין ומזמר מזמירות שבת המתוקות והערבות לאזן ובבית ששון ושמחה. אך משנסע אין שמחה במעוננו. מכתביו המעניינים מקלים במקצת עלינו את המצב ומחזקים בלב את התקוה שלא יארכו הימים ואנו שוב נהיה יחד. כשהדַוַר דופק על דלת ביתנו מתחיל לבי דופק. אמי קוראת את המכתב ומעיניה יורדות דמעות ואחרי גמרה לקראו היא מוסרת אותו לי ואני קורא בו ונדמה לי אז שאבי מדבר עמי. הוא כותב לנו שהוא נמצא במדבר המכסה כלו חול צהבהב. לפני עלות השחר, בעוד החשך בחוץ, הוא יוצא עם כל העובדים לעבודה וחוזר בשעה מאוחרת בערב. התנאים קשים. הפועלים גרים על יד מחנה הצבא ואסור שם להעלות נר. הם אוכלים בחשך ושוכבים לישון בחשך והאוכל מלא חול. לפני שבועות מספר דאגנו לאבא מאד. כתבנו לו מכתב ושבועים עברו— ואין צורת אות ממנו. אמי סבלה. לא יכלה לעצם עין בלילות. יום השבת עבר עלינו בצער ובפחד. ולמרבה הדאגה חזר פועל אחד מהמדבר וספר שפועלים אחדים חולים מחלה מסכנת. אמי התמוגגה בדמעות ואף על פי שגם אני הצטערתי מאד, השתדלתי לנחמה ולעודד את רוחה—ולא הצלחתי. ביום א' הלכתי לבית הספר עצב ונרגז. בקשי בליתי את שעות הלמוד בין כתלי בית הספר. אחר הצלצול מהרתי למסעדה, אכלתי בחפזון ורצתי הביתה לראות אם נתקבל מכתב. באתי הביתה ומצאתי את אמי כשחיא מאחה את קרעי חולצתי ובוכה. הבנתי שגם היום אין מכתב מאבא. גם ביום ב' לא קבלנו. ליגוננו לא היה קץ. אמי ישבה שקועה במחשבות נוגות ובעוד היא מהרהרת על אבא והנה נפתחה הדלת ושני פועלים נכנסו הביתה ואמרו לה שתלך תיכף ומיד להסתדרות. אמי נבהלה מאד ושאלה: לשם מה? מה קרה? והפועלים ענו: לא קרה כלום. צריך להרשם לבחירות. נרגעה אמי במקצת. אמי הלכה להסתדרות ואני—לבית הספר. בזמן ההפסקה הגדולה נזכרתי כי לא לקחתי אתי ארוחת הבקר ונגשתי הביתה לאכל ומה גדלה שמחתי כשמצאתי מכתב תקוע בדלת. מרב שמחה התחלתי לרקד. שכחתי שלא אכלתי עדיין וקראתי את המכתב מא' ועד ת'. ואחר שמתי אותו על השלחן: תבוא אמי ותשמח מעט, חלף סבלה הרב.

בינתים נגמרה ההפסקה ואני חזרתי לבית הספר

אליהו פריזנט (כתה ז"ב)

בְּעֶרֶב סַגְרִיר

מוקדש להורי היקרים לאה ובנימין

ערב חרף. עוד מראשית הבקר יורד גשם עז שאינו פוסק אלא לרגעים אחדים. רוח חזקה מיללת בקול אימים. בחוץ קר מאד. הורי ואחי ואני יושבים ליד התנור המוסק היטב ומתחממים.

—"אבא"—פניתי אל אבי—"ספר לי ספור"

—"אבא"—בקש גם אחי ישעיהו—"ספר משהו מימי ילדותך".

אבי נאות לנו ופתח ואמר: "על ימי ילדותי רוצים אתם לדעת, ילדי, אך מה אספר לכם ולי לא היתה ילדות כלל. ימי ילדותי עברו עלי בצער וביגון. ברגע שראיתי את אור העולם, מתה עלי אמי יולדתי

ואבי ז"ל קרא את שמי בנימין, השם אשר קרא יעקב אבינו לצעיר בניו שילדה לו רחל אמנו. מצבו החמרי של אבי היה אמנם טוב, אך במות עלי אמי ז"ל לא היה איש שיטפל בי, כי כל אחי ואחיותי היו עדיין קטנים ולכן מסרני למינקת וגדלתני בביתה. כשגדלתי, ספרה לי אחותי שהמינקת היתה אשה רעה ורמאית. אבא שלם לה שכר רב ומדי יום ביומו ספקו לה מהבית מכל טוב והיא פרנסה בזה את משפחתה ואותי הרעיבה. ראה אבי שאני נרזה והולך והחזירני הביתה ומסרני לסבתא שלי ולדודתי עד שגדלתי קצת כשהייתי בן תשע מת עלי אבי ועם מותו ירדנו מנכסינו. טחנת הקמח שהיתה לנו נשארה עזובה ללא כל השגחה. אחי הבכור שהיה כבר בעל משפחה עבד כפקיד בבנק ולא יכל להפנות לעסקי הטחנה. כל אחי אחיותי עסקו בלמודים ולא היו מוכשרים לעסוק במטחר. אולם אבי ז"ל היה חביב על בני עירו וכשראו ידידיו שעוד מעט ונשאר בלי כל מקור מחיה, עמדו ומנו אפטרופוס על ירושתנו עד שנעמד ברשות עצמנו. האפטרופוס החכיר את הטחנה ואנחנו קבלנו משכרת חדשית. עתה התחילו בני המשפחה לדאג לעתידי, לתכליתי. אחי הגדולים למדוני עברית, חשבון ורוסית, אך החלט שאלמד גם איזו מלאכה. בני המשפחה מצאו שהטובה שבמלאכות היא מלאכת הדפוס והכנסתי לבית דפוס. בן תשע הייתי אז, כשהתחלתי להרגיש את קשי החיים. בעל הדפוס היה מרמה את בני המשפחה. להם היה אומר שהוא מלמדני את מלאכתו ועוד מעט ואהיה לפועל אומן, אך לאמתו של דבר לא נתנני גם לגשת לתבת האותיות אלא היה משתמש בי לעבודות בית ולשליחיות שונות. עיף ורצוץ הייתי שב בערב הביתה ולא ספרתי לאחי ולאחיותי על סבלי, מפני שלא רציתי לצערם. כעבר שנים אחדות למדתי סוף סוף את מלאכת הדפוס והתחלתי לאכל את יגיע כפי. רק התחלתי לראות מעט ברכה בעמלי והנה קפצה עלי רגזה של המלחמה, היא מלחמת העולם הקודמת. שוב התחילו ימי עני ויסורים. עבודת פרך עבדתי בבית הדפוס ושכרי לא הספיק לי אפילו ללחם חקי. הימים ימי ממשלת הצר הרוסי ניקולי השני. מצב הפועל ברוסיה היה אז רע ומר והסתדרות פועלים שתגן עליו טרם תהיה אז. ראיתי שאם אוסיף לעבד בתנאים אלה וגועתי ברעב ועל כן התפטרתי ועברתי לעיר אחרת. בעיר ההיא עבד אחי הגדול, השני לאחי הבכור, כפקיד גבוה בבית חרשת לסכר ובהשתדלותו נתקבלתי לבית דפוס ומצבי הוטב. אך עתה קרני אסון נורא: בימים ההם עבר נחשול פרעות איום על יהודי אוקראינה. כנופיות פורעים מאנשי פטליורה וטוטיונוק עברו מעיר לעיר וטבחו יהודים לאלפים ולרבבות. כחיות טרף התנפלו גם על עירנו ורצחו ושדדו. אני ואתי עוד עשרה בחורים נתפסנו והובאנו לשדה. הפורעים העמידונו בשורה והרגו את הראשון והכריחו את השני לשתות מדמי חברו הנרצח והרגו גם אותו והכריחו את השלישי לעשות כמעשי השני. אני שעמדתי בקצה השורה נפלתי והתעלפתי. הפורעים התקרבו אלי וחשבו שמתי, אך ליתר בטחון דקרוני בגופי בחרבותיהם החדות ואחר הלכו להם.

כמה שכבתי בלי הכרה—איני זוכר, אך כששבה אלי רוחי הרגשתי שאני פצוע קשה וראיתי שכלי שותת דם. הכאב היה לבלי נשוא. נסיתי לקום—ונפלתי. עברו שעות אחדות ואני התחזקתי מעט והגעתי בזחילה לביתי שבו גרתי—ומצאתיו סגור. גוי טוב אחד, שלא הכירני כלל, חמל עלי והסתירני בבור קרח והעבירני משם אחר כך לבית חולים וחדש ימים שכבתי בו עד שנרפאו פצעי. כשהבראתי החלטתי להמלט מרוסיה ולעלות לארץ ישראל, אל אחי. אחי זה, הגדול ממני בשנים, חלם עוד בהיותו ילד על ארץ ישראל ועוד בשבתו בגולה דבר עברית, במאמציו העצמיים, בלי עזרה ממישהו, עלה שנה לפני פרוץ מלחמת העמים לארץ ישראל ונכנס ללמד בבית המדרש למורים בירושלים. ימים קשים עברו עליו בימי היותו תלמיד הסמינר, אך התגבר על כל המכשולים וגמר את חק למודיו וקבל משרת מורה. אחרי המלחמה הוציא אליו את שתי אחיותי, את גיסי, את אחי גיסי ואמו. ידעתי שגם אותי יוציא אליו, אם רק אעבר את גבול רוסיה. תעודת מסע לא היתה לי ונסיתי לעבור את הגבול באסור אך נתפסתי והחזרתי לרוסיה ונענשתי ענש מאסר. כשהשתחררתי מבית הסהר קבלתי מאחי סרטיפיקט ועליתי יחד עם אמכם לארצנו. אחרי טלטולי דרך רבים הגעתי בחוה"מ סכות לפני שבע עשרה שנה, למחוז חפצי וברכתי את ד' שזכני להתישב בירושלים".

כששמעתי את דברי אבי על ימי ילדותו ובחרותו העגומים הצטערתי מאד ודמעות רבות ירדו מעיני. ובשכבי על משכבי לא יכלתי זמן רב להרדם, כי חשבתי על ההרפתקאות הרבות שעברו עליו. ונדר נדרתי בלבי, ללכת בדרך הישר ולהיות תלמיד חרוץ למען אסב לו ענג ונחת חלף הצער והמכאובים ששבע במשך שנים רבות.

הָאָח, שָׁלֵג בִּירוּשָׁלַיִם!

לא לעתים קרובות זוכה ירושלים לשלג מרובה וכשהוא יורד לפעמים – שמחה וצהלה לילדים!

ביום הראשון בבקר היה הדבר. השעה היתה מוקדמה ואני שכבתי עדיין במטה ונמנמתי והנה קול קורא אלי: קום, בחור, ותראה דבר נפלא. בתחלה לא שמתי לב לקריאה, אך כשפקחתי לרגע את עיני ראיתי שאבי עומד על יד מטתי ומזרזני לקום. קמתי ונשקפתי בעד החלון ושמחה מלאה את לבי: שלג. שלג צחורכסה את כל האדמה. שטיח לבן פרוש על הארץ. התבוננתי אל העצים ונדמה לי כמו עטפו טליות

לבנות והם מתנועעים ומתפללים ליוצר הכל. מיד התגברתי כארי והתלבשתי ומרב שמחה נעלתי רק נעל אחת ומהרתי החוצה וכשדרכתי על השלג הרגשתי שרגל אחת יחפה. אבי געה בי על פחזותי ועל אי זהירותי ונכנסתי הביתה ותיכף נעלתי את נעלי, שמתי עליהן את ערדלי ולבשתי את מעילי החם ושנית — החוצה! הרחובות מלאים ילדים. האחד זורק על השני כדור שלג וזה משיב לו כפל כפלים. והנה עוברת קבוצת חילים אוסטרלים. רק ראינום ומיד כבדנום בכדורי שלג והם לא טמנו, כמובן, יד בצלחת וזרקו עלינו. מה עשינו? התאחדנו כחמשים ילד והקפנו את החילים מכל צד ובבת אחת זרקנו עליהם המון כדורי שלג. בקשי נמלטו מידינו ואנחנו רדפנו אחריהם. שבתי לשכונתנו וראיתי שחילים אחדים עשו גלם שלג ושמו אותו באוטו ונסעו. כעבור זמן מה חזרתי הביתה ורגלי קפאו ממש מקור וכשתי שעות עברו עד שהתחממו.

מה יפה השלג בירושלים!

יחזקאל שאול רופא (כתה ה"א)

אליעזר מרגובסקי

אַחֲרֵי עֶשֶׂר שָׁנִים

(לכבוד חג העשור של ה„מכבי-הצעיר" בירושלים)

זכורני: בראש חודש אייר שנת תרצ"א נוסד ה„מכבי-הצעיר" ובט' בסיון קבל לראשונה את צורת ארגונו הסדירה ואושר רשמית על-ידי הסתדרות ה„מכבי" בארץ ישראל.

נדמה לי כי רק תמול-שלשום היה הדבר. בהיותנו מסודרים, תלמידי בית-הספר „תחכמני", להתעמלות כללית, הודיע המורה מר רפאל אבישר על יסוד ה„מכבי-הצעיר על-ידי חברו מר בצלאל בצראוי. ילדים צעירים היינו בשעה שאורגנו, בפעם הראשונה בחיינו, לתנועת נוער. חולקנו לקבוצות, נקבעה תלבושת אחידה (מכנסים לבנים, חולצה תכולה, עניבת משי לבנה) והחילונו בפעולות. מר מ. אילן, מנהל בית-הספר, העמיד לרשותנו מרתף (מקום שעליו מתנוסס כיום הבנין היפה של „אהל שם לתלמידים על-שם ח. נ. ביאליק ז"ל"), אשר הלכלוך הרב שעל רצפותיו העיד עליו כי שימש לפני-כן רפת לפרות, — אולם אנו שמחנו מאד על-כך ואחרי עבודה מאומצת הכשרנו את המקום הזה למועדון בשביל החברים. לא ארכו הימים והמועדון הפך לאולם נקי ומסודר, מחולק ל„פנות", מקושט בכתבות ובציורים לרוב.

בסוף אותה שנת למודים ערכנו נשף גדול אשר הוקדש ל„שבת נחמו". ההצלחה האירה לנו פנים ומאז קשרנו קשרים אמיצים עם מורי ביה"ס והורי התלמידים. כמה זכור לי המחנה הראשון אשר התקיים בחצר ביה"ס שלנו! מה רב אושרנו להיות שלשה ימים ושלשה לילות מחוץ לבית! ופאר עבודתנו, בשנת המאורעות תרצ"ו, היתה הקייטנה הגדולה של תלמידי ביה"ס בימי חופש הקיץ הארוך. בה נתרכזו מבוקר עד ערב מאות תלמידים-חברים.

היש משהו יפה מתקופת הילדות? — מה מושכים היו הטיולים לאין-ספור בסביבות ירושלים ההרריות ובמקומות רבים של ארץ המולדת! כמה עליזות ושובבות חיים הפיחו בנו המדורות והמחנות, ימי-השדה וליליותיהם, המסבות והחגיגות, המכביות והכנוסים, השירים והרקודים העממים.

השנים חולפות וה„גדיים" נעשים ל„תיישים". אותם החברים אשר רק אתמול היו ילדים הולכים ומתבגרים. החברים עקבו בחרדה את מלחמת המפלגות וריב האחים בישוב והכריזו בריש גלי על האל-מפלגתיות של ה„מכבי-הצעיר".

ועתה, לאחר עשר שנים, משקיף אני על העבר הרחוק והקרוב, כשעיני נשואות אל העתיד. והריני אומר בפה מלא: לא לשוא היה כל העמל והטורח!

רבים החברים אשר אינם פעילים בשורותינו. אבל בטוחנו בהם ש מ כ ב י ם הם בכל אחר ואתר: אם בעבודה ואם בלמודים, אם בכפר ואם בעיר, אם בארץ ואם בחוץ-לארץ. לא מעטים הם הבוגרים אשר התגייסו לשורות הצבא הבריטי ואין לנו כל ספק שיסודות המשמעת והסדר והדייקנות, אשר קבלו אצלנו, יעשו את התנהגותם למופתית ויגבירו את כושר מלחמתם באויב.

אליעזר שמואלי (כתה ח"ב)

שָׁעָה שֶׁל עֹנֶג

מה שמחנו כשהודיע לנו מחנכנו שאנו מוזמנים לקונצרט שיערך באולם „ההסתדרות"! אותו יום, יום רביעי בשבת היה ואנו, התלמידים, חכינו לסיום השעה הרביעית בכליון עינים ממש. לא מפני שמאסנו בלמודים אלא שרצינו להמצא שעה קלה בעולם הטהור והקוסם, בעולם הצלילים העדינים. הפעמון צלצל ומיד הסתדרנו. תלמידי שש הכתות צעדו באון לפקודת מוריהם. כעבור רבע שעה הגענו למחוז חפצנו ונכנסנו לאולם המרוח והנאה של „ההסתדרות". מיד ישבנו על הכסאות וצפינו להתחלת הקונצרט. בשעה הראשונה אחר הצהרים בדיוק, הופיע על הבמה מר זלוטניק מטעם תחנת השדור של רדיו-ירושלים ונאם לפנינו נאום קצר ומבדח ובקש מאתנו לשבת בשקט ולהאזין ורק להאזין. אחרי נאומו נפתח הקונצרט שהקדש הפעם לכלי נגינה שונים. בתחלה שמענו חקויי צפרי זמר שונות שנעמו מאד לאזן, ואחר נגנו נגון בוכרי בלווי ערמונית. (קשטָנֶטים בלע"ז). כלי אחד הנקרא „קשקשן" קשקש נגינה מענינת. הקשקשן מקובל בקרב עמי מקסיקו והם משתמשים בו ביום שמחתם. קצבו מרתק אליו את הלב. בחורה בוכרית רקדה רקוד בוכרי בלווי מחיאת כפים. ילדה

בוכרית קטנה שרה בקול ערב ורך ובטעם רב. שמענו נגינה גם בכלי הנקרא „משלש". זהו כלי מחכת המשמיע צליל דק ונעים כשמקישים עליו. מר אריה אבישר הפליא אותנו בנגוניו על בקבוקים פשוטים והוא עצמו לוה את נגונו במפוחית יד שהיתה תלויה על כתפו.

הקונצרט נסתים בנגינת כנור ע"י חבר נוגנים מצוינים שעשתה רשם אדיר על כל השומעים. מקרב לב אנו מודים לועד של מורי ירושלים, לקונסרבטוריון העברי, לתחנת השדור, למנגנים ולמזמרות ולרקדנית על הענג הרב שהסבו לנו.

בְּנֵן הַחַיּוֹת

ביום הראשון של חג החנכה הלכתי להצגת „קטינא" שנערכה בגן החיות. זמן מה ישבתי והסתכלתי במשחק הבבות. בינתים עלה באזני קול החיות המבדח. הקופים צוחו התנים יללו, הנמר נהם, והטוסים קרקרו וכמו קראו לי לגשת אליהם. קמתי ממקומי ונסיתי להתקרב אליהם. קדם כל הצגתי את עצמי לפני הנמר הנחמד ורציתי ללטפו אך זה הקביל את פני בנהם זעם שנרתעתי חרד לאחורי ונגשתי אל הקופים. אלו הם בריות חביבות וערומות המרשות ללטפן אם רק יכבדון בפרי או בעגה מתוקה. שעה ארכה עמדתי אצל הקופים ואחר פניתי אל הצבוע הרע ולא התקרבתי אליו ביותר, כי ידעתי את לבו האכזר והלכתי לראות בעופות ואכן יש ויש מה לראות. יפים הם כל העופות אך הנשר האדיר עולה על כלם. כלו לובש גאוה והדרת מלך. זמן רב עברתי מחיה לחיה ומעוף לעוף והתבוננתי אל תנועותיהם ושעשועיהם, ובלא רצון נפרדתי מהם ובלבי החלטתי לשוב אליהם ולבקרם שנית.

שלמה ורכזון (כתה ה"א)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א.

שָׁלֹג בִּירוּשָׁלַיִם

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בַּבֹּקֶר הִתְעוֹרַרְתִּי לְקוֹל אִמִּי הַקּוֹרֵאת לִי: אַרְיֵה, שָׁלֹג יוֹרֵד! קַמְתִּי מִמִּטָּתִי וְרַצְתִּי אֶל הַחַלּוֹן וְרָאִיתִי אֶת שִׂכְבַת הַשֶּׁלֶג הַמְכַסָּה אֶת הָאָרֶץ. בְּרֶגַע זֶה אָמַרְתִּי אֶל לִבִּי: מִסְפָּנִים הָעֲנִיִּים אֲשֶׁר אֵין קוֹרַת גַּג מֵעַל לְרֹאשָׁם וְהֵם קוֹפְאִים מִקֹּר! וּבְכָל זֹאת שָׂמַחְתִּי עַל בּוֹא הַשֶּׁלֶג. יָצָאתִי הַחוּצָה, וְשִׂחַקְתִּי עִם חַבְרֵי בַּשֶּׁלֶג. עָשִׂינוּ אִישׁ שֶׁלֶג וְרָקַדְנוּ סְבִיבָיו. שָׁבְתִּי הַבַּיְתָה וְכָפַי רָטֹב וְקוֹפֵא. אִמִּי גָּעֲרָה בִּי וְאָמְרָה לִי: אָמַרְתִּי לָךְ שֶׁתַּרְטֵב. כָּל הַיּוֹם שָׁכַבְתִּי בְּמִטָּה וַחֲבֵרַי קָרְאוּ לִי שֶׁאֵבוֹא לְשַׂחֵק, אַךְ אִמִּי לֹא הִרְשְׁתָה לִי לָלֶכֶת.

אריה שמחה (כתה ג"ב)

ב

אֲנִי צָד עַקְרַבִּים

פַּעַם הָלַכְתִּי אֶל הַשָּׂדֶה וְהָפַכְתִּי אֶבֶן גְּדוֹלָה וְהִנֵּה עַקְרָב. קָרַבְתִּי אֵלָיו וְהוּא לֹא זָז. הֲבִינוֹתִי כִּי הוּא יָשֵׁן. מִיָּד רַצְתִּי הַבַּיְתָה, לָקַחְתִּי קֻפְסָה וְשַׁבְתִּי אֵלָיו וְצַדְתִּי אוֹתוֹ וְהֶבֵאתִי אוֹתוֹ אֶל בֵּיתִי. שָׁם שַׂמְתִּי אוֹתוֹ בְּבַקְבּוּק סְפִירָט וּכְרָגַע מֵת. בְּדֶרֶךְ זוֹ צַדְתִּי הַרְבֵּה עַקְרַבִּים גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים.

יצחק מרימסקי (כתה ג"א)

ג.

הַחֲלָפַת סְפָרִים

ביום ששי אחד, בשעת הלמודים האחרונה, הופיע תלמיד ובידיו ספרים. הילדים שמחו לקראתו. התלמיד שם את הספרים על שלחן וכרגע עזב את הכתה. אחר זמן מה נראה תלמיד שני וגם הוא מביא ספרים. עוד התלמיד מניח את הספרים מידיו ואחריו השלישי צועד...

בלב מלא חדוה ובהסברת פנים קבלנו אותם. המורה הזהיר לבלתי הפריע. ילדים מעטים לא שמו לב לאזהרת המורה. אלה, כמובן, באו על שכרם. ספרים באותו יום לא קבלו. המורה מנה אותי ועוד תלמיד לעזרים. בהכרת תודה למורה נגשנו לעבודה. נדמה לי כי מלאנו את התפקיד בשלמות. כל אחד קבל ספר לפי טעמו. ככלות הכל נשארו ספרים, ואלה חזרו כמבושים לארון ומחכים לתורם...

אבנר איש-שלום (ד"א)

ד.

שִׂמְחָה בְּמְעוֹנֵנוּ

בין הערבים, אני יושב בחדרי ומכין את שעורי. פתאם אני שומע דפיקה על הדלת, אמא ואחיותי לא היו. אני קם ממקומי באי-רצון ונגש אל הדלת. ומה נפתעתי בראותי ממולי חיל המביט אלי בעינים דומעות. הכרתי את אחי החיל. באותו רגע הייתי נרגש מאד. ומרוב מבוכה לא ידעתי מה לעשות. נפלתי על צואריו והתחלתי לנשקו, גם הוא נשקני ויחד עם הנשיקות הרגשתי את דמעותיו החמות המתגלגלות מעיניו על לחיי. ככה עמדנו אחוזים ודבוקים רגעים מספר. כשהרפינו זה מזה רצתי מיד להודיע את הבשורה להורי ולאחיותי. ברגע הראשון לא האמינו לי וחשבו כי מהתל אני בהם. וכאשר נוכחו כי אני מדבר אמת, התחילו כלם לרוץ אתי. בהגיענו הביתה נפלנו על צואריו והחבוקים והנשיקות החלו. אמא בכתה מרוב שמחה, ואבא לא הרפה ממנו עד אשר ספר לפנינו את כל הקורות אותו. ככלותו לדבר את דבריו המעניינים והמעציבים כאחד, ערכנו את השלחן וישבנו

כלנו יחד לאכל ארוחת ערב בשמחה רבה, כי זה זמן רב לא ישב אחי היקר ליד שלחננו.

אחרי ארוחת הערב פתח אחי בשיחה אתי על הלמודים. אני ספרתי לו שאני נמצא במקהלת בית הספר והוא שמח מאד, כאשר גמרנו לשוחח אתו הלך לבקר את חבריו ואני חזרתי לעבודתי.

יעקב ניסנבוים (ד״ב)

נֶטַע דְּמָעָה

לזכר בת דודי היקרה רוחמה שמקין־לאריש נ״ע

בשעה שאני כותב את שורותי אלה לזכר בת דודתי היקרה רוחמה ז״ל, עולה לפני עיני רוחי דמותה התמורה כמו שראיתיה לראשונה לפני שבע שנים, בבואי ירושלימה. היא היתה חביבה ויפה מאד. למדה בגימנסיה והצטינה בלמודיה ובנמוסיה הנאים. לפני שנתים קבלנו הזמנה לבוא ליום כלולותיה. אנו גרנו אז בחיפה. באנו ליום שמחתה וכשנכנסנו לבית דודי מצאנו אותה שמחה ורעננה. שמחה גדולה היתה בבית. קהל רב בא ומתנות רבות ויפות הוגשו לה. חלפה שנה ושנית קבלנו בשורה טובה: רוחמה ילדה ילדה חמודה ושמה הלה. מאושרה היתה משפחתנו. שמחנו בשמחת דודי ודודתי. רוחמה קותה לגדל את ילדתה, לחנכה ולראות בה נחת, אך הגורל התאכזר בנו. פתאם נפלה למשכב. קוינו שהמחלה תעבר והיא שוב תתגלה לפנינו ביפיה הקוסם. אך לא כאשר קוינו כן היה. מחלתה גברה מיום ליום ויסוריה היו גדולים מאד. ובאחד מימי החפש קבלנו ידיעה נוראה רוחמה שלנו אינה עוד. מהרנו לביתה ומצאנו את הוריה כשהם מתהלכים הלומים מכבד האסון סבתי יבבה בקול קורע שחקים. שרה דודתי לא צעקה, אך מעיניה ירדו דמעות. היא נשאה את כאבה בלבה ולא השמיעה קול בכי. בו ביום הובאה יקירתנו לקבורה בכנרת, כי שם נולדה.

לעולם לא תמוש מלבי דמותה האצילה והקורנת.

בצלאל כרמי (כתה ח״ב)

בְּרִיאוּת הַתַּלְמִיד

נפש בריאה בגוף בריא

הַהִיגִיֶנָה

תורת שמירת הגוף ובריאותו תורה עתיקה היא, בת אלפי שנים. עוד בתורתנו הקדושה אנו מוצאים חקים וצוויים שיש להם קשר עם ההיגינה. משה רבנו, אדון הנביאים ורועה ישראל, תקן, שכל איש מצורע יוצא אל מחוץ למחנה עד אשר יאסף מצרעתו. בימים מקדם מתו הרבה אנשים מפני שלא ידעו איך ובמה לשמר על בריאותם. במדה שהתפתחו בני האדם בה במדה התפתח גם מדע ההיגינה. ביטי מלכות ישראל היתה העיר גלעד מפורסמת ברפואותיה וברופאיה וירמיהו הנביא מזכירה באחת מנבואותיו במלים אלו: ״הצרי אין בגלעד, אם רופא אין שם?״ דברי הגינה ראשונים אנו שומעים מפי הרופא היוני הקדמון היפוקרטס שחי ארבע מאות שנה לפני ספירת העמים. הרופא הזה, הנקרא ״אבי הרפואה״, הסביר לבני עמו שהמחלה אינה אלא פרי חטאו של האדם כלפי גופו. במאה ה19 פעל הרבה בשטח ההגינה הרופא החכם פסטר. הוא הורה שרבּ המחלות באות על ידי לכלוך. בתחלה לא שמו אליו האנשים לבם ואף לעגו לו והוסיפו לזלזל בערך הנקיון. כשרצה, למשל, תינוק חולה לאכל צנים, היתה המטפלת נוגסת ממנו פרוסה בשנה הרטובה ברק פיה ושורה אותה במים ונותנה לו. אחרי מלחמות קשות ומיגעות נצחה שטתו של פסטר ונתקבלה בעולם. בזמננו עומדת ההיגינה בארצות התרבות על רמה גבוהה והודות לה נעלמו הרבה מחלות וחיינו נעשו נוחים ונעימים יותר. לפני כחמשים שנה היה מצב ההיגינה בארצנו בשפל המדרגה, הרבה מחלות עור ועינים מזיקות פשטו בארץ. הילדים היו מוזנחים ללא טפול, עד שהופיעה בארצנו ״הסתדרות מדיצינית הדסה״ והנהיגה בדיקות קבועות ונגשה לרפוי התלמידים בכתלי בית הספר. עבודתם המסורה של הרופאים והאחיות נשאה פרי ומקרי המחלות המדבקות פחתו והלכו מיום ליום ועכשו כמעט שאין זכר להן. ״הדסה״ מנתה אחות בכל בית ספר המשגיחה על נקיון הילדים ומצב בריאותם ומרפאה את פצעיהם. אך כשנכנסו האחיות לעבודתן נוכחו שטוב לשתף את הילדים בעבודה מועילה זו. לתכלית זו נוסדו ״אגודות הבריאות״ בכל בתי הספר שבארץ. האגודה הראשונה נוסדה לפני י״ד שנה בבית הספר לבנות ג׳ שבירושלים. מתפקידיה של כל אגודה להשגיח על הכתות בשעת האוכל ולשמר על נקיון החדר וברזי המים. כל חבר חיב לשמש דוגמה למופת לאחרים. זה הכלל: ״אל תהא אוסר על אחרים ומתיר לעצמך״. כיום רב מספר אגודות הבריאות בכל ערי ארצנו וכפריה. גם בבית ספרנו קימת זה שנים רבות ״אגודת הבריאות״ הפועלת במרץ להשבחת מצב הבריאות והנקיון בקרב התלמידים. וכאן מקום אתי להודות לאחותנו ולמורתנו הגברת יהודית גינצבורג על עמלה הרב ועל טפולה הנאמן והמסור בבריאותנו ובחזוק גופנו ורוחנו.

עודד בן ישראל (כתה ו״ב)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

—נשלמה הרבבה הראשונה של המגויסים היהודים לצבא הבריטי ורבבה שניה הולכת וקמה. הרבה צעירים, בהם בנים יחידים להוריהם, וזקנים למעלה מגיל הגיוס, מתנדבים לצבא ואדיר הוא חפצם לשתף עצמם בחלבם ובדמם במלחמה בנאצים ובפאשיסטים העריצים והרשעים.

—בי״ב בתשרי נפלה עטרת ראשנו המנהיג הלאומי הנאמן ר׳ מנחם אוסישקין ז״ל, בשנת ע״ח לחייו. הידיעה על מותו החרידה את כל הישוב ומכל פנות ארצנו באו עסקנים ואישים רבים ירושלימה לחלוק לו את כבודו האחרון. המנוח נקבר במערת ניקנור הקרובה לבניני האוניברסיטה העברית. ת. נ. צ. ב. ה.

—בט״ו לחדש תשרי נפטר הציוני הגדול לואיס ברנדס ז״ל. במשך רבות כהן כשופט עליון בארצות הברית של אמריקה. בן 86 היה במותו.

—בכ״ב בכ״ב בכסלו נפטר בירושלים הפלומד העברי המפורסם מורה המורים בארץ, הפרופ׳ ר׳ דוד ילין ז״ל. המנוח הגדול נמנה עם מחיי הלשון העברית ועם יוצרי בית הספר העברי החדש. הוא יסד את בית המדרש למורים העברי שבירושלים שנהלו עד יומו האחרון. ומלבד עבודתו החנוכית עסק כל ימיו בחקר הלשון העברית ושירת ישראל ופרסם ספרים חשובים. בן 77 היה במותו. ת. נ. צ. ב. ה.

—עוד העולם היהודי שרוי באבל כבד על מות שלשה מבחירי האומה והנה שבר חדש השבר: בי״ד בטבת נפטר המהנדס הידוע, יוצר החשמל בארץ, פנחס רוטנברג, בשנת הס״ג לחייו. המנוח היה רב פעלים ורב כשרונות שהקדישם כליל לתחית ישראל בארצו. את כל רכושו הניח לחנוך הנוער העברי בארץ. בצוואתו כתב: ״ברצוני להאסף אל עמי בהר הזיתים בירושלים. אני מבקש שינתן לי הכבוד להטמן בין שורות העמלים הצנועים. אני מבקש לערך את הלויתי לפי מסורת ישראל, בלא זרים ובלא הספדים״. לויתו נערכה בט״ו בטבת, ברב עם, חרף השלג הגדול שכסה את כל הדרכים. יהי זכרו ברוך.

—בי״ט לחדש טבת מלאו 40 שנה להוסד הקרן הקימת לישראל. ברדיו ירושלים הושמעו ביום זה הרצאות ושיחות לכבוד המאורע הזה. בכל ערי ארצנו וכפריה נערכו חגיגות ומסבות שבהן דבר על פעלות הקה״ק במשך שנות קיומה.

—מכות גדולות נחתות בימים האחרונים על צבא הנאצים הנקלים בחזית רוסיה. חיל המרצחים הזה שהצליח לפלוש למרכז רוסיה ושהגיע עד שערי מוסקבה, מוכה עתה מכה בלתי סרה ע״י חיל הסוביטים הגבור והאמיץ ויש יסוד לתקוה שבקרוב נזכה לראות את הפולשים הרשעים בתבוסתם השלמה.

—בי״ז בכסלו (7 דצמבר 1941) הכריזה יפאן מלחמה על ארצות הברית של אמריקה ועל בריטניה.

א. גרינברג. ש. השאש (כתה ח״ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

—ביום כ״ד לחדש תשרי נפתח ביה״ס לאחר חפשה ארוכה שנמשכה שלשה חדשים.

—בי״ב חשון נערכה אזכרה לר׳ מנחם אוסישקין נ״ע. נאמו המנהל מר מרדכי אילן ומר לוי יוסף דבשני.

—בכ״ד כסלו נערכה חגיגת חנכה לתלמיד הכתות א׳—ב׳.

—מספר התלמידים בבית ספרנו הוא 752 וביניהם 130 חדשים.

—המסעדה בביה״ס שוכללה מראשית השנה הזאת. גדל מספר האוכלים והם מחולקים ל2 משמרות. בכתות ז׳, ח׳ נתנים ע״י מורה מקצועית שעורים בתורת ההזנה.

—ביום ב׳, בר״ח שבט, קבלו התלמידים את תעודות השליש הראשון.

—תלמידי הכתות ח׳ עורכות בכל יום ששי, בשעה האחרונה, כנוס לכבוד השבת. בכנוסים אלה מרצים התלמידים, איש איש לפי תורו, לפני חבריהם ומוריהם על אישים בדברי ימי ישראל ועל שאלות לאומיות וישוביות. אחרי ההרצאות באים וכוחים וחלופי דעות בין התלמידים בהדרכת מחנכיהם.

—מראשית שנה זו נקבעה לכל מורה שעה מיוחדת, מדי שבוע בשבוע, לשם שיחה עם הורי התלמידים.

—חברי מערכת ״חברנו״ לשנת תש״ב: אחיטוב דוד, גרינברג אשר, השאש שלמה וקוטיק יעקב. תלמידי ביה״ס מתבקשים לפנות בכל עניני המערכת אל החברים הנ״ל.

ג. ש.

חִידַת מִלּוּאִים

1 ארץ עתיקה
2 גרוגרת
3 קרוב
4 שלשלת
5 שקרן
6 משבצת
7 בצוותא חדא
8 בטול נדרים
9 מין צבע
10 לוחץ
11 קמץ
12 שנינה

מהטור הראשון והאחרון מלמעלה למטה תתקבל אמרה לענייני היום.

דוד אחיטוב כתה ח"א

אנו מברכים אתכם חברינו היקרים:

ברמץ אריה, דוזורץ יוסף, הייניכוביץ נתן, וינשטין מאיר, מרקס שמעון, פלדמן אהרן, צימרמן אריה, רבינוביץ יוסף

במלאת לכם י"ג שנה

היו בנים נאמנים להוריכם. למוריכם ולעמכם

תלמידי כתה ז"א ומוריהם.

הננו מברכים את חברינו:

יעקב חלבי, נתן ברנשטין, ראובן לנגר, יעקב בוכמן

להכנסם למצוות. עלו והצליחו!

תלמידי הכתה ז'ב ומוריהם

חברנו היקר אמנון שיביץ,
בצער רב שמענו על אסונך שקרך
במות עלין אביך יצחק ז"ל
התעודד, יקירנו, והבלג על שברך הגדול
המשתתפים באבלך הכבד
חבריך תלמידי הכתה ז"ב ומוריהם

תלמידי בית הספר משתתפים באבלו הכבד של מורם מר
ל. י. דבשני
במות עלין אחיו שמואל ז"ל
בעבודתו החנוכית ובפעולתו הנאמנה לטובת הקרן הקימת ימצא תנחומים.

נדפס בדפוס ש. רוהלד

בְּרָכוֹת

מערכת „חברנו" ופועלי דפוס ש. רוהלד
שולחים את ברכתם הנאמנה לחברם היקר,
הפועל האומן
מר נתנאל לינדר לנשואיו עב"ג מרת לאה

אנו מברכים את חבריו היקרים:

בכר יצחק, וגר מרדכי, כרמי בצלאל, פישר בנימין, קריספל יהודה, קופרשמיד אליעזר, שמואלי אליעזר, שמעון לוי

במלאת להם י"ג שנה

היו ברכה!

תלמידי כתה ח"ב

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי בי"ס תחכמוני
בירושלים

עלון חדשי

משה ירקוני (כתה ח"ב)

יוֹם עֲבוֹדָה

(רשמים)

חמשה עשר בשבט בבקר, בקר בהיר ומלא נגוהות אביב. אני ממהר לבית הספר ולבי רן בקרבי. פה ושם עוברים ילדים וילדות לבושי בגדי חג וענודי פרחים ופניהם מביעים שמחה ורעננות, כי על כן ט"ו בשבט היום! הגעתי לבית הספר ומיד נשמעה שריקה ממושכת ואחריה קול פקודת המורה: „הקבוצות — להסתדר!" ברגע אחד הסתדרנו, נער, נער במקומו אשר נועד לו. „האוטו הגיע"—עבר לחש רחש בין החברים היוצאים לעבודה. ברגל קלה עלינו לאוטו ובשירה עליזה יצאנו את העיר. גיאיות והרים, גבעות ובקעות חולפות מהר לנגד עיני, אך יש שהעין מספיקה לראות גם משהו: הנה צועד לו במעלה ההר רועה ערבי קטן ולפניו עדר עזים המתנהל בעצלתים. מימין לכביש המתפתל נראות שתי נשים ערביות נושאות כדים על ראשיהן. במדרון ההר נתקלת העין בעץ בודד—יד מי נטעתהו ועל שום מה הוא עומד יחיד, ללא אחים? „קרית ענבים!" קרא הנהג ועצר את האוטו. ירדנו ונכנסנו לחרשת ארנים ומשם—לקריה. בדרכנו ראינו עובדים עברים חרוצים האוכלים יגיע כפיהם: חורשים ההולכים אחרי מחרשתם, גננים האוספים את יבול הירקות ורפתנים המורידים את הובל מעל הקרון הרתום לשני סוסים. הגענו לקברי החמשה. חמש מצבות אבן נצבות ומתחתיהן טמונים חמשה אחים יקרים, חמשה חלוצים טהורים שיצאו עם שחר לעבודתם ונרצחו בידי מרצחים ארורים. לא. לא רק מצבות אבן אלמות תנצחנה את זכרם! מושב הוקם לזכרם ושלש מאות אלף עצים נטעו בו. זהי המזכרת הראויה להם! אחרי מנוחה קצרה התחלנו בעבודה. שעות אחדות עבדנו במרץ רב ונקינו את החלקה, שנתנה לנו לעבדה, מאבנים ומצרורות. לסוף נשמעה הפקודה להפסיק. הפסקנו והתחלנו בעבודה אחרת: עצים שתלנו. בחלקי נפלה גומה קטנה, אך אני כרעתי על ברכי והרחבתיה ושתלתי שתיל צעיר ורך. בשעת עבודתי ברכתי בלבי את אנשי הקבוצה, שיגדלו ויפרחו יחד עם העצים הרעננים.

כשגמרנו לעבוד נערכה לכבודנו מסבה נעימה, וחברי הקבוצה השמיעו באזנינו דברי ברכה והגישו לנו, לילדי ירושלים, מגלה נאה.

ביום ההוא, יום טו בשבט, כרתנו ברית עם העובדים והעבודה.

עם בוא הערב נפרדנו מאנשי הקבוצה וחזרנו העירה. השמחה, שמחת העבודה, לא פסקה גם לרגע אחד ואחרי שירת „התקוה" סימנו את חגנו בהורה רבתי.

וברוכות תהיינה ה„קרן הקימת" ומועצת המורים על הענג הרב שהסבו לנו.

בקול

אָחִי הַחַיָּל

יום אחד שבתי הביתה וראיתי שאמי נרגשת מאד. נגשתי אליה ושאלתיה: אמא, מה קרה? על מי את כועסת? אמא שתקה ולא ענתה לי דבר. שאלתי את אחותי והיא ספרה לי שאחי התגיס לצבא (אבא הסכים ונתן לו אשור. גם אבי היה חיל בגדוד העברי ורצה שגם בנו ילך בדרכיו. כששמעתי את דברי אחותי לא הבנתי על שום מה כועסת אמא. אלו הייתי גדול הייתי גם אני מתגיס. אמי כעסה על אחי וכעסה גדל ביחוד על אבי, על שהודיע בכתב שהוא מסכים. גם אחי היה נרגש, כי צר היה לו על אמא אך התגבר על צערו וארז את מזודתו. שאלתי אותו אם הוא מתחרט והוא ענה לי: אם גם אדע שאוירונים גרמנים יפציצו את המקום שאהיה שם—לא אתחרט. כל אדם חיב להגן על מולדתו. דברי אחי שמחוני ואמרתי בלבי: מדוע לא נולדתי לפני 25 שנה? גם אני רוצה להגן על מולדתי!

באותו יום נפרד אחי ממני ונסע למחנה המגויסים.

אחי עמירם (כתה ו"א)

אלכסנדר כהן (כתה ז"ב)

סָבָתִי זִכְרוֹנָהּ לִבְרָכָה

לזכר נשמת סבתי חנה ג"ע

כן, היא איננה עוד. היא כבר בעולם האמת, בעולם שכלו טוב. לא שערתי כי הסוף הנורא יבוא כה מהר והנפש היקרה לי תאבד ולא אראה עוד את פניה הצנועים המפיקים תם וישר. סבתא אמללה! חדש ימים פרפרהבין החיים והמות והוא, המות האכזרי, נצח וגזלה מאתנו לעד. כמה כאבים, כמה יסורים עברו על גופה החלש בחדש צער זה! לפתע פתאם נטל ממנה הדבור, דברה ודברה מבלי אשר נבין דבר. היש אסון כאסון הזה? שבעים שנה דברה והכל הבינו את דבורה וברגע אחד — נאלמה.

אזכרה, סבתא חביבה, את הימים בהם ישבת ליד השלחן ועיניך ב"צאנה וראינה". תמיד התפללת, תמיד נשאת את נפשך הזכה לאלהים, לטוב ולמישרים.

אזכרה, סבתא יקרה, את אגדתך שהיית מספרת לי וחוזרת ומספרת לי: "מעשה באשה צדקנית שהיתה עוסקת בתפלה ובמעשים טובים ולא הניחה מצוה קלה שבקלות שלא קימה אותה. פעם אחת נפטר צדיק גדול שהיה דר באותה עיר. והיתה באותה עיר תאניה ואניה. תינוקות וזקנים געו בבכי, ואותה צדקנית לא זו בלבד שלא בכתה אלא שרקדה ומחאה כף וזמרה זמירות משמחות לב. לימים מת באותה עיר רשע גדול. כל העיר צהלה ושמחה, חוץ מן הצדקנית שהתמוגגה בדמעות וחבטה את ראשה אל הקיר מרוב יסורים ויגמת נפש. שאלו אותה את פשר שמחתה ובכיה. ה הצדקנית: כשנפטר הצדיק לבית עולמו ראיתי יכי השרת מגפפים את נשמתו ומשעשעים אותה אותה בכל התענוגות שבעולם—ושמחתי. עכשו שאני רואה כיצד מלאכי חבלה חובטים את הרשע בשבט אש וברזל, והוא מר צורח מכובד היסורים והעינויים ולא אבכה?"

כאשר נפלה למשכב ועוד לשונה אתה אמרה אלי: "אויה, בני, מי יודע אם אקום מחליי זה, בחר בטוב ולך בדרך טובים". צדקנית היתה ומתה כצדקנית, כאדם הגרדם מחמת עיפות. נפטרה בר"ח אדר ונקברה בהר הזיתים ליד רבנית, וזכתה שבשבעת ימי האבל הביאו ספר תורה לביתה וטהורה ונקיה תבוא לשערי גן עדן. יהי זכרך ברוך, סבתא חביבה!

כרמל לבנון (כתה ז"א)

פִּסְקֵי הָרִאשׁוֹן

מקדש להורי היקרים.

מימי ילדותי הראשונים נמשך לבי כמו בחבלי קסם אל עולם האמנות בצורותיה ובבטוייה השונים. המוסיקה קוסמת לי בצליליה הרכים והזכים זה שנים אחדות, מאז התחיל אבי הכנר ללמדני לנגן. בזמן האחרון התחלתי למצא ענין רב גם בציור ובפסול. בקשתי מהורי שיכניסוני לבית הספר "בצלאל", והם הבטיחוני למלא את בקשתי אחרי שאגמר את חק למודי בבית הספר העממי. אני מחכה לאותו יום בו אחזיק מכחול בידי ואביע את הגיגי לבי בצבעים חיים ורוננים.

בימי החפש הגדול בקשתי שנית מהורי שיכניסוני לסטודיה לציור ולפסול—והפעם נאותו לי. מדי שבוע בשבוע אני מבקר בסטודיה ולומד בה שתי שעות. בשעות אלו אנו מצירים ומכַיירים ושומעים את שעורי מורינו האמנים. יום אחד באתי לשעת הפסול ולא מצאתי את מורי הפסל מר משה ציפר באולם הסטודיה. אני וחברי לא רצינו לשבת בחבוק ידים, לקחנו מלא חפנינו חמר וישבנו לעשות משהו. פִּרַרתי ראש וכשהשלמתי את מלאכתי לא ישרה זו בעיני. התחלתי את עבודתי מחדש והרבה מאמצים הקדשתי לה, אך הספקתי לְכַיֵּר רק אף וסנטר בלבד. לקחתי את גוש החמר הרטוב ושבתי הביתה. בבית המשכתי לעסק בעבודתי שעה ארכה עד שהגיעה שעת השנה. בבקר השכם קמתי ומיד רצתי לראות את שלום פסלי ולצערי הרגשתי בשגיאה גסה: עין אחת היתה נמוכה מחברתה בס"מ אחדים. אחרי ארוחת הבקר התחלתי לעבד במרץ על פסלי, תקנתי את השגיאה והעבודה יצאה משכללת. הראיתי את מעשי ידי ראשית כל להורי והם שמחו מאד.

כשבאתי אל הסטודיה הראיתי את הפסל למורי והוא קפץ מרב שמחה והשתוממות ושאל:

—"האתה כירת את הראש הזה?"

—"כן"—עניתי—"אני כירתיו".

מורי לקח את הפסל והלך ל"ועדת התרבות" והראהו לכל הפקידים.

אותו יום יום אשר הי ה לי.

אלימלך אטיק (כתה ח"ב)

הֶאָח, נוֹשַׁעְתִּי!

עוד בהיותי ילד קטן הרגשתי שאני שונה מכל הילדים. כל חברי רצו והשתובבו ככל אות נפשם ואני לא יכלתי לרוץ עמהם ולהשתתף במשחקיהם, כי נכה רגלים הייתי. מתי התחילו רגלי להתעקם—איני זוכר בדיוק, אך זכור אזכר שמחלתי התפתחה וגברה משנה לשנה. הורי הלכו אתי מרופא לרופא—ורפואה לא מצאתי. רופאים אחדים אמרו שהרגלים תתישרנה מאליהן ואחרים אמרו שרק נתוח ירפאן. גדול היה סבלי ואין בכחי לתארו. בבית הספר הקניטוני ילדים רעים וכנוני בשם "נכה רגלים" ובעוד כנויים מכנויים שונים. לעמת ילדים אלה, שמספרם לא היה רב, קניתי לי הרבה חברים נאמנים שנחמוני תמיד וחזקו את רוחי. קנאה גדולה קנאתי בילדים המאושרים, הבריאים בכל אברי גופם, שכחם אתם לטיל טיולים ארכים, להתעמל ולטפס על ההרים. ביום טיול הייתי נשאר בבית, כי התבישתי להגרר אחרי חברי. לא יכלתי ללבש מכנסים וגרבים קצרים, כשאר חברי העליונים, וכשלבשתי מכנסים ארכים צחקו לי רבים מן הילדים וקראו לי "אבא'לי קטן". ראו הורי היקרים בצערי והחליטו להכניסני לבית החולים "הדסה", ביום א', ד' בטבת, נתקבלתי לבית החולים. הרופאים בדקו את רגלי והודיעוני שיעשה בהן נתוח קל. ביום השלישי להכנסי לבית החולים לא קבלתי את ארוחת הערב והבנתי שיום הנתוח קרוב. לבי לא נפל בקרבי ולא ידעתי פחד. החלטתי לסבול כאבי נתוח מאשר לסבול כל ימי חיי. ביום הרביעי, בתשע שעות בבקר, קבלתי זריקה והובאתי לחדר הנתוח. חדר הנתוח עשה עלי רשם חזק בנקיונו ובגבנו. שלחן הנתוח גבוה. על שלחנות קטנים מונחים איזמלים ומכשירים וסמי רפואה. ממעל לשלחן תלויה מנורה גדולה. הרופאים והאחיות לבושים סנורים לבנים, כפפות של גומי על ידיהם ועל ראשיהם כובעים לבנים. השכיבוני על השלחן ושוב קבלתי זריקה. כעבור חמשה רגעים לא יכלתי להזיז את רגלי ואיזו תרדמה משונה נפלה עלי. אחרי חצי שעה הקיצותי ושאלתי את הרופאים: "הזה הוא הנתוח?" "בן חיל אתה!"—ענני המנתח—"זהו כל הנתוח". עכשו חבשו את רגלי והחזירוני למטה והעברתי לחדר החולים ומרב חלשה נרדמתי. כשהתעוררתי משנתי ראיתי, לשמחתי, את אבי ואחותי עומדים ליד מטתי. אבי הטוב בשרני שהנתוח עלה יפה. בלילה הראשון שאחרי הנתוח לא יכלתי לישון. לא הרגשתי אמנם מכאובים גדולים, אלא איזו הרגשה שקשה לי להביעה במלים העיקה עלי. בבקר נגשה אלי האחות הרחמניה ודברה אלי רכות וטובות ודבריה השרו מצב רוח טוב עלי. נקיתי את שני ואכלתי את ארוחת הבקר. מצב בריאותי הלך וטוב מיום ליום. סדר היום בבית החולים חדגוני הוא. בקר, בקר בא הפרופ' ואחריו שורה ארוכה של רופאים צעירים. הפרופ' הטוב מנחם ומעודד את החולים ומבדח את דעתם במילתא דבדיחותא. טופח על גבו של החולה ואם החולה הוא ילד הוא נוהג לצבט צביטה קלה את חטמו. בספריית בית החולים מצאתי לי ספרים טובים למקרא שהפיגו במקצת את השעמום. עברו שבועים ימים ואני שבתי לשמחתי הביתה. לעולם לא אשכח את רגע הכנסי לביתנו. סבתי נפלה על צואריי בבכיות ובנשיקות גם יחד. שני חדשים שכבתי במטה, ברגלים מגֻבָּסות. כל אותו זמן פנקוני והביאו לי מתנות וממתקים. חברי בקרוני וספרו לי חדשות שהתרחשו בכתתי. גם מחנכי היקר מר רפאל אבישר בקרני פעמים רבות ובשרני שלא אשאר חס וחלילה בכתה. כעבור חדשים ימים הוסר הגבס מעל רגלי והרגשתי כמו יצאתי מאפלה לאורה. עכשו אני מבקר בבית הספר ומרגיש את עצמי, ברוך השם, כאחד התלמידים הבריאים.

כדאי לסבול חדשי מספר מאשר להיום בעל מום לכל ימי החיים.

אפרים כספי (כתה ו"א)

אָחִי

בשובי באחד הימים הביתה מבית הספר, ראיתי שאחי ואחותי מתלחשים ופניהם מביעים דאגה. לא שמתי לב אליהם, מפני שמהרתי להראות לאמא את ציוני שקבלתי. בקשתי את אמא בכל חדרי הבית ולא מצאתיה ושאלתי את אחותי: איפה אמא? ענתה אחותי: איפה—בחיפה! אחי הביט אליה וצחק. צחקה גם אחותי. כשראיתי ששניהם צוחקים פרצתי אף אני בצחוק, לאחר שעברה כשעה קלה ואמא לא שבה הביתה חשבתי שבאמת נסעה לחיפה ואמרתי בלבי: עכשו אוכל להשתובב כחפצי מבלי שאמא תגער בי. במשך כל היום שחקתי עם חברי בכדור רגל וחזרתי הביתה עיף ויגע. אחותי נתנה לי את ארוחת הערב ואחרי אכלי עליתי על משכבי ומיד נרדמתי. בלילה העירתני אחותי וקראה אלי בשמחה: קומה, נחרן, אח יש לנו. כעסתי עליה מאד על העירה אותי משנתי והתעטפתי בשמיכה ושוב נרדמתי. בחצי הלילה העירני אבא ואמר אלי: בני, יש לך אח קטן. הוא ספר לי שאמא לא נסעה לחיפה כי אם נכנסה לבית החולים "בקור חולים" וילדה ילד. לשמע דברי אבי קפצתי בשמחה מעל המטה ולבשתי את בגדי ואמרתי: אני רוצה ללכת אל אמא ולראות את התינוק. אך אבי עכבני ואמר אלי: שוב שכב, כי עתה עוד לילה. מחר אקחך אתי לבית החולים. שמעתי בקול אבי והתפשטתי את בגדי ושכבתי לישון. בבקר הלכתי ל"בקור חולים" לראות את שלום אמא ואת התינוק, כשבאתי לחדרה מצאתי שם הרבה אורחים וכלם ברכונו: "מזל טוב". על שלחנה היו פרחים לרב. אמא שמחה לקראתי, פניה היו חורים וחלשים. בקול

רך ורפה אמרה אלי: מזל טוב לנו. היה ילד טוב ואל תשתובב ואל תקלקל את רהיטי הבית. בינתים הובא אחי הקטן כשהוא מושכב בכר. רציתי לגשת אליו אך האחות לא הרשתה לי. ביום השמיני הכנס אחי בבריתו של אברהם אבינו. בקרו של אותו יום היה מעונן וחששנו שמא לא יבואו אורחים. אולם אחר הצהרים התבהרו השמים. ודאי לכבוד התינוק—אמרתי בלבי. הרבה אורחים באו אלינו מחדרה, מחיפה, מתל אביב ואפילו ממצרים. השמחה במעוננו היתה גדולה. מכל האורחים אכלו ושתו וברכו אותנו בברכת „מזל טוב". אחי הקטן נקרא בשם עמירם ואני אוהב אותו אהבה עזה.

עודד בן ישראל (כתה ו"ב)

זַרְזִירוֹן

בשחקי באחד הימים עם חברי בכדור עלה פתאם באזני קול ציוץ צפרים ממושך. נשאתי את עיני השמימה והנה להקת זרזירים גדולה עפה ומשק כנפיהם נשמע עד למרחוק. הנחתי את המשחק החביב עלי ועליתי על גג ביתנו, כי גדול היה חפצי להסתכל בזרזירים המרובים האלה ובסבוביהם המשונים. התבוננתי וראיתי שיש סדר למעופם. הם טסים שורות שורות וגם חלוץ ומאסף להם. החלוץ תר לו דרך ואחריו תעוף כל הלהקה. המאסף מחזיר את הזרזירים התועים בדרכם ומביאם אל אחיהם. זמן רב עמדתי על הגג והסתכלתי בלהקה, אך עוד אני עומד והנה זרזיר אחד נפל למטה, ודאי עיף מאד ולא עצר כח להמשיך במעופו. קול צויחות וצריחות בקע מהלהקה. כעבור רגעים מספר צנח הזרזיר המסכן על הגג שעמדתי עליו. בשמחה נפלתי על המציאה ולקחתי את הזרזיר לביתנו, כשהוא רועד כלו מפחד. לאחר זמן מה הכנסתיו לכלוב שהתקנתי במו ידי. עכשו נזכרתי שיש להאכילו. הגשתי לו לחם ולא אכל. מה עשיתי? סרתי אל גנתנו והוצאתי מן האדמה שלשולים והבאתים לו והוא זלל אותם כרגע. כך עברו היום והערב. בבקר נגשתי אל הכלוב לראות את שלום הזרזיר ומה שמחתי לראותו בריא ושלם. שוב הוצאתי מן האדמה שלשולים והוא אכלם בתאבון רב ואחר השקיתיו מים. עברו ימים אחדים והזרזיר נעשה ל„בן בית" בביתנו וקראתי את שמו, עפ"י עצת אבי וחברי,—זרזירון, כי קטן וחביב היה. זרזירון התרגל לביתנו והתחיל מצפצף צפצוף עליז יותר מאשר בתחלה. אלי התקשר ביותר ומדי שובי מבית הספר קבל את פני בצפצוף נעים. כשהבאתי לו אכל קפץ ורקד מתוך שמחה. לאט לאט למד לחקות את קולותיהם של בני אדם וחזר על אותן המלים ששמע מפי בני הבית. בתחלה תמהתי על הדבר הזה, מפני שלא ידעתי שגם זרזיר יודע לפטפט דְּבָרָה. זרזירון למד להגיד „שלום", „בבקשה", אך בטא את המלים האלו במין קול צוחני משונה שהצחיק את כל השומעים. בשובי פעם מבית הספר ראיתי שזרזירון אינו כתמול שלשום. הוא משתולל ומקיש במקורו על מוטות כלובו ומציץ בחין צריחה בכינית ויללנית. לא ידעתי את פשר הדבר. חשבתי שהוא רעב או צמא והגשתי לו אכל ומים, אך הוא לא שם אליהם כלל את לבו. עוד אני תוהה על מעשיו המשונים והנה להקת זרזירים עפה במרומי השמים. עתה הבנתי את אשר קרה לזרזירון: להקת זרזירים זו היא, כנראה, להקתו החוזרת עם בוא האביב אל ארצות מולדתן וזרזירון ראה את חבריו ונזכר ודאי במולדתו והתעוררו בו רגשי געגועים עליה.

באותה שעה נכמרו רחמי על זרזירון. פתחתי את מכסה הכלוב ושלחתיו לחפשי. כחץ מקשת פרח מן הכלוב והגיע אל מחנהו. ואני עמדתי זמן רב והסתכלתי בו עד אשר נעלם מעיני.

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א.

חֲלוֹם

שכבתי לישון וזמן רב עוד הרהרתי בשטיחו של שלמה חמלך שקראתי על אודותיו. אילו היה בידי שטיח פלא כזה—כה הרהרתי—הייתי מנסה להציל את ילדי ישראל מצפרני הגרמנים. כשנרדמתי חלמתי חלום ובחלומי והנה אני בחוץ ומקלעתי בידי. אני אוסף לי אבני חצץ ומטיל ברחובות. עובר אני על יד בית ודורך על שטיח שהוציאוהו ליבשו או לאוררו. רק דרכתי על ציור עגול כחול והשטיח התרומם ואני טס. אני מביט למטה ורואה ים, הרים, יערות ועדרים. השטיח מתקרב לעיר אחת ומתחיל לרדת. ראיתי שהמקום אינו מוכר לי. בצפון העיר נמצא מקום מגדר בגדר תיל. בעיר מתהלכים הרבה חיילים ענודי צלב על השרוול. הבינותי שאלה הם גרמנים. במקום המגדר נראים הרבה אנשים וילדים צנומים ורזים כנראה מסבל ומרעב. ילד נגש לאיש אחד ומדבר אתו. מתקרב חיל גרמני אל האיש ומכהו. הילד מתחיל לבכות והחיל מרים את ידו עליו. באותו זמן אני קולע במקלעתי על החיל וזה נופל. השטיח יורד על הארץ ומסביבו מתאספים ילדים ומדברים אלי בשפה שאינה מובנת לי. שאלו אותי כנראה מי אנכי. אמרתי להם שבאתי מירושלים לקחת אותם לארץ ישראל ולהציל אותם מידי הגרמנים. היו בניהם שהבינו עברית ותרגמו לילדים את דברי. עלו הרבה ילדים על השטיח בשמחה ובשירה. השטיח התרומם ואנחנו טסנו הביתה. על מגרש רחב וריק ירד השטיח. הילדים היו כה שמחים ועליזים על שהם נמצאים בארץ. ירדתי מהשטיח ורק דרכתי

על האדמה נעלם הכל. התחלתי לרוץ ולחפש את הילדים פתאום אני שומע קול קורא אלי. אני פותח את עיני, והנה אבי עומד על יד מטתי ואויר לי, ששעה כבר רבע אחרי שבע, צריך לקום להתלבש וללכת לבית הספר.

דן שליטין (כתה ג"א)

ב.

אַבָּא בָּא!

אבא שלי הוא חיל עברי זה זמן רב וכל הימים הוא נמצא במחנה הצבא ולא קבל עדיין חפש. כמובן, שאני מתגעגע עליו מאד ורצוני עז לראותו כשהוא לבוש בגדי חיל. פעם אחת חזרתי מבית הספר הביתה והנה—האח! אבא שלי!... מיד קפצתי אליו ונָפַלתי על צואריו. גם אבא שמח לקראתי ונשק לי ושאל אותי הם אני ילד טוב ומה מצב למודי בבית הספר. בבית היתה שמחה גדולה. כל השכנים התאספו אלינו ושמחו אתנו ואני הייתי מאושר מאד.

שלמה וינר (כתה ג"ב)

ג.

דּוֹדָתִי-חַיֶּלֶת

פעם אחת באה אלינו דודתי ואמרה בקול רם: „התגיסתי לחיל הנשים!" התגאינו בדודה שהחליטה להתנדב לצבא הבריטי, כדי להשמיד את חיל היטלר הרשע. אך גם התעצבנו על שעלינו להפרד מעליה, כי מי יודע מתי נראה? התבוננתי אל דודתי החילת וראיתי על ראשה כובע חילות קטן ושמלת חַקי על גופה. היא ספרה לנו שעוד הרבה בנות מישראל התגיסו כמוה בכדי לעזור לחיל הבריטים. שעות אחדות בלינו בנעימים ואחר כך נפרדה ממנו החילת והלכה אל הקרסקטין, ואני שמח בדודתי החַיֶּלת ומברכה שתצליח ותעלה לדרגת קצינה.

שלמה אבסטדו (כתה ג"ב)

ד.

תְּפִלָּתִי הָרִאשׁוֹנָה

א.

אני יושב בבית הכנסת בלילות שבת, מתפלל עם כל הצבור ומאזין לשירת המקהלה. והמנגינות מה יפות הן! לבי נמשך אל הבמה והייתי רוצה להיות אחד מחברי המקהלה. ביותר שבו את לבי הילדים שזכו לעבור לפני התבה. כי נהוג בבית הכנסת לתת לטובים שבמקהלה להתפלל „קבלת שבת" ו„ערבית."

כמה קנאתי בהם!

ב.

היום המקוה בא. בשבתי בכתה יחד עם חברי נשמעה דפיקה. המורה פתח את הדלת, ואיש נכנס לכתה, איש גבוה וזקן שחור קצר עוטר את פניו. אחרי אמירת „שלום", הוסיף ואמר: באתי אל הילדים למצוא את הראויים „למקהלה". אחד אחד עברו לפניו והאיש בחנם הגיע גם תורי. „קולך ערב"—אמר אלי „ומצאתיך ראוי למקהלה".

במלים אלו החיה את רוחי.

באותו ליל שבת הלכתי ישר אל הבמה ותפשתי את מקומי בין ילדי המקהלה החדשים. „עליכם הטירונים"—אמר המנצח—„לשמע ולא לשיר". אך מי יכול להתאפק! אחדים ואני בתוכם עזרנו לחברים הקבועים במקהלה, כי ידענו את המנגינות מכבר. באותה שבת היתה לי הרגשה נעימה. כְּלי הייתי מלא חדוה. ככה נמשך הדבר הרבה שבתות. אני התקדמתי בשירה וגם מצאתי חן בעיני החזן ובעיני כל חברי המקהלה.

ג.

בימים שהיו חזרות, הייתי רואה כי כמה ילדים נשארים עם החזן לאחר החזרות, מה עושים הם? — החלה מחשבה מנקרת במוחי. חקרתי ודרשתי עד שנתגלה לי כי החזן מדריך אותם לעבור לפני התבה. הפצרתי בחזן לטפל גם בי—והוא הסכים. לשמחתי לא היה גבול. החזרות היו קשות, אך עברו בהצלחה. לא עברו ימים מועטים ואני ידעתי את פרקי יפה מאד עד שהחזן הודיע שבשבת הקרובה אעבר לפני התבה.

אותה שבת הגיעה. הקדמתי לבוא לבית הכנסת, הנה אני עומד ולובש בפעם הראשונה את בגדי החזנות מעיל וכפה. חרדה אחזתני, עלי, הנער הקטן, לעמוד לפני מאות אנשים, ישישים וחכמים, והנה נדמה לי באותו רגע כי מאות עינים לטושות בזעם אלי ואומרות לי בקצף: „איך מלאך לבך, נער קטן, להיות שליח צבור?"

התחזקתי. אך החלותי לסלסל בגרוני את התפלה והמקהלה עונה לעומתי—סר פחדי מעלי. רגש נעים הרגשתי והתפשט בכל גופי

אני, הנער הקטן, שליח צבור!

נהוראי אלעזרי (כתה ד"א)

ה.

הֶחָלִיל

באחד הימים נכנס לכתה מנהל בית-הספר ועמו מורה חדש לנגינה. המורה לנגינה פנה בשאלה: מי מהתלמידים רוצה לקנות חליל ולהשתתף בשעורי הנגינה? מיד קם רחש בכתה. זה אמר: אני רוצה! וזה אמר: בכל לבי אני רוצה, אך הורי לא יסכימו. המנהל נתן אות ומיד נשתתקו כל התלמידים. המורה לנגינה עבר בין שורות הספסלים ופנה לכל אחד בשתי שאלות: א. הרוצה אתה לרכש לך חליל?

ב. היודע אתה בודאות שהוריך יסכימו לכך? אלה שענו בחיוב על שתי השאלות קבלו מידו תלוש ללכת לקבל חליל בהנחה. השאר נתבקשו להביא תשובה ברורה מן הבית עד מחר. כשהמורה הלך והתקרב אלי נתגברה מבוכתי. לא ידעתי מה להשיב לו. נמלכתי בדעתי ואמרתי לו תשובה חיובית על שתי שאלותיו. אמרתי בלבי: אם לבן דודי קנו חליל. בודאי לא ימנעו תענוג זה גם ממני.

כתום הלמודים רצתי ישר הביתה בלב שמח. אך נכנסתי הביתה, פניתי אל אבי בדבר החליל. אבי סרב בראשונה, ורק אחרי הפצרות מרבות הסכים לבקשתי, ועכשיו אני לומד לנגן בחליל נגונים יפים להנאתי ולהנאת אנשי ביתי.

גדעון לרמן (כתה ד"ב)

הַכְּנוּס לְזֵכֶר יוֹסֵף טְרוֹמְפֶּלְדּוֹר וַחֲבֵרָיו

ידענו את גבורינו הנערצים טרומפלדור וחבריו, מגני תל חי, מתוך השירים והספורים שקראנו עליהם בספרי הלמוד ובספרים ובמחברות שונים, ולזכר הגבורים הללו נערך ביום י"ב באדר (י"א באדר חל השנה ביום השבת) כנוס מענין בבית ספרנו. אולם „אהל שם" לתלמידים ע"ש ביאליק" נתמלא כלו תלמידים, מהכתות ו, ז, ח, על מוריהם ומחנכיהם. התזמרת פתחה בנגון השיר העממי „קדרו פני השמים" וצלילי המנגינה הנוגים השרו רוח עצבות על כלנו. כתם הנגינה הרצה המנהל מר מ. אילן על טרומפלדור ועל מסיריותו לעם ולמולדת. חברנו א. אפשטיין (כתה ח"א) קרא לפנינו חבור יפה על טרומפלדור איש הצבא ובעל המשמעת שחי ומת כגבור. מעשה מוצלח היה חלולו של החבר א' אלדו"ם (ח"א), בשתוף עם קריאת חבורו של אפשטיין. מורנו מר שלנג קרא את אשר כתב עד ראיה אחד על הגנת תל חי ביום י"א באדר. החבר ד. אחיטוב (כתה ח"א) קרא לפנינו מכתבי תשובה של חילים עברים על המתנות ששלחנו להם. במלים חמות הם מודים לנו על יחסנו הטוב אליהם ואגב הם מתארים לנו את חייהם במחנות הצבא ואת חיי אחינו בני ישראל, תושבי מצרים. החבר האשש (כתה ח"ב) קרא מכתב מאת „הועד הארצי למען החיל". מורנו מר רפאל אבישר נאם על החובה הקדושה המוטלת על כל ילד וילדה לשלח לחיל העברי מזון רוחני—ספרים, כי לא על הלחם (כלומר: המלחמה) לבדו יחיה החיל. כי אם גם על הספר הטוב המרגיע והמשקיט את עצביו המתוחים. עם סיום נאומו נגנה התזמרת „מרש" יפה ואחר קמנו ושרנו את „התקוה" ברגש ובהתלהבות. הכנוס הצטין בסדרו הטוב ובתכניתו המגוונת ויפה עשו מורינו שכנסונו לשעות מספר, כדי להתיחד עם דמויות הגבורים הבלתי נשכחים. כי כמקרה אשר יקרה את כל גבור עם, כן קרה גם את גבורינו טרומפלדור וחבריו. פעולותיהם וגבורתם שופעות זהר אגדי במדה כזו, עד שנדמה לנו, הילדים, שגבורים אלה לא היו כלל במציאות. עכשו בא הכנוס ועצב לעינינו מחדש את דמויותיהם ולא נחשב עוד את מעשה תל חי כספור המעשה כי אם מעשה שהיה. והאין מאורעות ימינו מזכירים לנו את תל חי ואת צו חייו של טרומפלדור: „לא נעזב את המקום!"?...

יוסף לוין (כתה ח"א)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

—בכ"ד שבט מלאו 20 שנה לפטירתו של הפועל והסופר אהרן דוד גורדון ז"ל. באספות אזכרה ובעתונות העלו בהערצה את זכרו של האדם הגדול הזה, איש המוסר העליון, שקרא לעמנו כל ימיו במאמריו המאירים ובנאומיו הנלהבים לחיים חדשים, לחיי חרות ועבודה יוצרת.

—להסתדרות „המזרחי" מלאו בחדש אדר ארבעים שנה להוסדה. „המזרחי" נוסד ע"י הרבנים הגאונים רבי שמואל מוהליבר ור' יצחק יעקב ריינוס ז"ל. הרב רבי מאיר ברלין הרצה ברדיו על תולדות „המזרחי", ראשיתו והתפתחותו והשגיו הרבים.

—הכרוז על גיוס נשים לשרותי עזר שנתפרסם ע"י הסוכנות היהודית והועד הלאמי נשא פרי. לפי שעה נתגיסו כאלף נשים. ביניהן גם נשואות רבות, שתי נשים התגיסו יחד עם בנותיהן. רבות מהמגויסות יצאו למחנה האמונים ואחדות מהן כבר זכו להגיע לתאר „קצינה".

—ביום ה', ט' אדר, הכריז הועד הלאומי על בטול מלאכה ועוצר פנימי כללי בכל הארץ לזכר המעפילים הקדושים שטבעו בים השחור. בבית הספר לא היו למודים ביום ההוא. החניות ובתי העסק והמסעדות היו סגורים וכל הישוב התאבל אבל כבד.

—ביום ב', כ' באדר, נפתח המושב העשירי של

אספת הנבחרים השלישית וזהי ההכרזה שפרסם: „מלחמת היטלר ושעבודו של העולם החלה במלחמת השמדה נגד העם היהודי. מיום עליתו לשלטון דן את העם העברי להרס ולכליה בכל מקום שידו מגיעה, בהניפו את חרבו על כל העמים שוחרי החפש לא הרפה מן העם היהודי אשר דמיו נשפכים שבעתים במערכת ההרג וההרס, אשר היטלר נושא בעולם. חפץ הקיום, רצון החפש וצו הכבוד של העם העברי מחיבים אותו להתיצב בכל הכח הנתון בידו לימין הנלחמים בהיטלר. יבורכו מאות אלפי היהודים המשתתפים בתוך צבאות בנות הברית במלחמה זו. יבורכו במיוחד 12 האלף מבניו ובנותיו של הישוב, אשר נחלצו למלחמה כשליחי הישוב העברי והעם העברי כאחד השותפים הנאמנים והמעונינים ביותר במלחמה זו מרים הישוב העברי את קולו לבני בריתו, לכל העמים שוחרי החפש, ותובע מהם שלא לכסות על דם ישראל הנשפך ושלא להתעלם מזכיות היהודים כבני אדם וכאומה. שנים רבות התעלל היטלר בבני ישראל הנתונים תחת ידו ועמי העולם לא קמו ולא זעו, בהשלותם את עצמם כי אליהם לא תגיע הרעה. ואף בהניף היטלר את חרבו על העולם כלו, עדיין יש מתעלמים מצרת ישראל ומסרבים להושיט יד עזר להמון הפליטים שניצלו או יכלים להנצל מצפרני היטלר, — — — הושיטו יד עזר לקרבנות היטלר. הבו מפלט לניצולים. קבלו את היד המושטה למלחמת שותפות נאמנה בזדון הנאצים ולהבטחת משטר של חרות וצדק לכל עמי העולם ולעם ישראל בתוכו".

—הסופרים הנאצים ימ"ש מתפארים שגרשו את כל היהודים מבסרביה.

—מקיוב מגיעות ידיעות מחרידות על מצבם הנורא של היהודים. אלפי יהודים, אנשים, נשים וטף, נרצחו בידי החיות הנאציות באכזריות מרובה.

ה. ל.

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

—ביום כ"ד בכסלו נערכה חגיגה בכתה א"א ע"י המורה תמר, בתכנית: חנוכיה חיה (תמונה חיה), חזיון מעניני היום, התעמלות, רקודים.

—בי"ח טבת בקרו כתות ח' במערת ניקנור.

—בי' שבט טילו כתות ו', ז' בהר הצופים, ובסביבה.

—בט"ו בשבט השתתפו תלמידי הכתות ה', ו', ז' בתהלוכה לבית-וגן. תלמידי הכתה ח"ב הלכו למעלה-החמשה, ותלמידי הכתה ח"א—לקרית ענבים. לתלמידי הכתות א' ו-ב' נערכה חגיגה לכבוד ט"ו בשבט בהדרכת המורה צפורה וזו תכניתה: א. ריתמיקה. שתילת העצים בט"ו בשבט. ב. חזיון, ג. רקודים, ד. יום „הולדת השקדיה". ה. רקודים ושירה.

—בי"ב באדר נערכה אזכרה באולם „אהל שם לתלמידים ע"ש ביאליק", ליוסף טרומפלדור וחבריו. המנהל מר מרדכי אילן פתח את האזכרה בנאום על פעולתו של טרומפלדור מורנו מר מאיר שלנק קרא פרקי קריאה מעניני היום ומורנו מר רפאל אבישר נאם על חובת התלמיד לחיל העברי. תלמיד קרא חבור על טרומפלדור. התזמרת נגנה מנגינות שונות בין נאום לנאום.

—בי"ב אדר נערכה בהדרכת המורה הגב' קצ'לסקי חגיגת פורים לתלמידי הכתה ב"ב בתכנית: אברהם ושלשת המלאכים (הצגה), דקלומים, הצגה לפורים, זמרה.

—בכ"א אדר טילו הכתות ז' לקרית ענבים ולמעלה החמשה ותלמידי הכתה א'—לארזה.

—הלמודים נפסקים בבית הספר ביום ג', ו' בניסן, ויתחדשו ביום כ"ה בו.

גדעון לבנון, שלמה השאש (כתה ח"ב)

למנהלי, מורי וחברי הנכבדים,

היום מלאו לי שלש עשרה שנה וחובתי, כנחוג, להזמינכם ולערך חגיגת „בר-מצוה", אבל החלטתי, והנני מאמין כי גם אתם תסכימו עמי, להגיש תמורת מגדנות שי לחיל העברי העומד במערכה למעננו.

קבלו נא עם מכתבי זה את הסך 250 מא"י למטרה זו. ו-130 מא"י לקהק"ל.

הבה נקוה כי הזמנים ישתנו בקרוב לטובה ואנו שוחרי השלום והצדק ננצח את העושקים ונערך את כל חגיגותינו בזמן כרצוננו.

תלמידכם וחברכם

ירושלים, ט' בטבת, תש"ב מרדכי וגר (כתה ח"ב)

הערת הנהלת ביה"ס: הכסף נמסר לתעודתו.

מסבות בלתי תלויות במערכת לא באו בגליון החבור „במצולות ים" מאת אליהו עטיה (כתה ח"ב) והשיר „למעפילים הקדושים" מאת ידידיה יצחקי (כתה ח"א).

חִידַת מִלּוּאִים

1 צעיר
2 פרי בטנם
3 חורב
4 מתגושש
5 מכשיר להוצאת פקקים
6 והיכן הוא ?
7 שריון
8 בחנם
9 שונא
10 בהתחב אל „ים" הוא עָם
11 אסונו
12 שכור
13 חשוק לגלגל
14 תבשיל
15 חבר נבחרים

מהטור הראשון והאחרון מלמעלה למטה מתקבלות 2 אמרות של 2 ממנהיגים ציונים במחשבה ובמעשה.

דוד אחיטוב (כתה ח"א)

בְּרָכוֹת

הננו מברכים את חברינו היקרים:

אהרוני אהרון, אורבוך מנחם, גבריאל מרדכי, הירש דוד, וינשטין אליהו, מובשוביץ אריה, מוס גדליה, סיטון מאיר, פלטי חיים

פרישר אלישע

במלאת להם י"ג שנה

היו בנים נאמנים לעמכם ולמולדתכם

תלמידי הכתה ו"ב ומוריהם

אנו מברכים את חברינו היקרים:

סבוראי נחום, אשרי מנחם, לוין מנחם

פירמן אליעזר,

במלאת להם י"ג שנה.

עלו והצליחו

תלמידי כתה ז"ב ומחנכם

הננו מברכים את חברינו היקרים:

וינטורה חנוך, טרופר שמואל, לבנון ברמל, מיול יצחק וקרונגברג מנחם

ליום מלאת להם י"ג שנה

היו בנים נאמנים לעמכם ולמולדתכם.

תלמידי הכתה ז"א ומוריהם

הודעה להורים

הממשלה הטילה חובה על בתי"ס לבנות מקלטים, וחובה זו היא תנאי לפתיחתם.

בית הספר נגש, בחפש הפסח, להקמת שלשה מקלטים. לתכלית זו יותקנו שני מסדרונות ובית מקלט מיוחד יוקם ע"י הכתות הנמוכות.

אמנם העיריה משתתפת בסכום כסף הגון למדי ובהמצאת חמרי בנין יקרי המציאות בתנאים נוחים. אעפ"כ יהיה הכרח לבצוע תכנית המקלטים לעשות מאמץ כספי גם מצד בית הספר. ההורים יתבעו להשתתפות כספית ונקוה כי יענו לפעולה זו שהיא צורך השעה ונעשית מטעמי בטחון והגנה לנפשות הילדים.

בתקוה לימים טובים לנו ולבנינו

ובברכת החג

הנהלת בית הספר, ועד ההורים והמועצה

דפוס ש. רוהלד

שנת העשרים ושתים (גליון 195—194) ירושלים, אייר-תמוז, התש"ב גליון ה'-ו'

חֲבֵרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי בי"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

מִדִּבְרֵי הֶרְצְל

הרצל

ר' אייר תר"ך — כ' תמוז תרס"ד

שְׁאֵלַת הַיְהוּדִים

...קַיֶּמֶת שְׁאֵלַת הַיְהוּדִים, מִי בַּעַר וַיְכַחֵישׁ מְצִיאוּתָהּ? סָרָה עֲדַךְ הוּא מִימֵי הַבֵּינַיִם, וְעַמֵּי הַתַּרְבּוּת, בְּמֵיטַב רְצוֹנָם, לֹא יָכְלוּ לְהִפָּטֵר מִמֶּנּוּ. אֶת נְדִיבוּת רוּחָם הוֹכִיחוּ לָנוּ בְּהַתְחִילָם לָתֵת לָנוּ זְכִיוֹת שָׁוות. שְׁאֵלַת הַיְהוּדִים קַיֶּמֶת בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם נִחָתִים שָׁם בְּמִסְפָּר רַב; וְאֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֵינֶנָּה שָׁם, — יְבִיאוּהָ הַיְהוּדִים בַּצַּקְבָּ הַגֵּירָתָם שָׁמָּה. כֵּן הוּא וְכֵן יִהְיֶה בְּכָל מָקוֹם, גַּם בְּאַרְצוֹת נְאוֹרוֹת בְּיוֹתֵר—וְצָרְפַת תּוֹכִיחַ! — כָּל עוֹד לֹא נִפְתְּרָה שְׁאֵלַת הַיְהוּדִים פִּתָּרוֹן מְדִינִי...

יָרִים, יָרִים הַנֵּנוּ!

...בְּכָל מְקוֹמוֹת מוֹשָׁבוֹתֵינוּ נִסִּינוּ בְּתֹם לֵבָב לְהִתְעָרֵב בְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת, רַק אֶת אֻמּוּנַת אֲבוֹתֵינוּ אֲמַרְנוּ לִשְׁמֹר בְּיָדֵינוּ. אֵין רוֹצִים בָּנוּ! לַשָּׁוְא הִנֵּנוּ פַּטְרִיוֹטִים נֶאֱמָנִים וְלַכְּפָמִים גַּם נַלְהָבִים יֶתֶר עַל הַמִּדָּה לְחִנָּם נָבִיא קָרְבָּנוֹת דָּמִים שָׁכָם אֶחָד עִם יֶתֶר הָאֶזְרָחִים, לְחִנָּם נַצְמִיל לְהַגְדִּיל אֶת שֵׁם אַרְצוֹת מוֹלַדְתֵּינוּ בְּמַצְשֵׂי אֱמָנוּת וּמַדָּע, לְהַרְבּוֹת אֶת עָשְׁרָן בְּמִסְחָר וְקִנְיָן. בְּאַרְצוֹת מוֹלַדְתֵּינוּ, אֲשֶׁר נָשַׁב בָּהֶן מֵאוֹת בַּשָּׁנִים, נֶחְשַׁבְנוּ לְזָרִים...

חֲלוֹם מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל

...אֵין בְּעוֹלָם אָדָם חָזָק וְעָשִׁיר הַיָּכֹל לְהַסִּיעַ עַם מֵאֶרֶץ לְאֶרֶץ. רַק הַרְצְיוֹן יְחוֹלֵל זֹאת. רַק לְרַצְיוֹן הַמְּדִינִי כֹּחַ כָּזֶה. הַיְהוּדִים לֹא חָדְלוּ בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמֵי גָּלוּתָם הָאָרֹךְ מִלַּחֲלוֹם אֶת חֲלוֹם מַלְכוּתָם. "לַשָּׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם!"—קָרָאנוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת. עַתָּה הִגִּיעָה הַשָּׁעָה לְהָרִאשׁוֹת, כִּי כֹחֵנוּ אִתָּנוּ לְהָפֵךְ אֶת הַחֲלוֹם לְרַצְיוֹן בְּהִיר כַּצָּהֳרַיִם...

... מִן הַהֶכְרַח הוּא, שֶׁהָרַצְיוֹן יִפְרֹשׂ אֶת כְּנָפָיו וְיַגִּיעַ אֶל מְעוֹנוֹת הָעֲנִי הָאַחֲרוֹנִים, אֲשֶׁר בָּהֶם יִשְׁכְּנוּ אַחֵינוּ הָאֻמְלָלִים. כִּי חַיֵּי כָּל עַמֵּנוּ יִתְמַלְּאוּ תֹכֶן חָדָשׁ. אִם כָּל אֶחָד יַעֲשֶׂה לְנַפְשׁוֹ וְהָיוּ עַד מְהֵרָה לְחַיִל רַב וְעָצוּם...

...״הִגִּיעָה הַשָּׁעָה כִּי נִחְיֶה חָפְשִׁים עַל אַדְמָתֵנוּ וְשֶׁאֲנַחְנוּ נָמוּת בְּאֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ...״

ידידיה יצחקי (כתה ח"א)

הַחַיָל הַקָטָן

א

יוסף אברהמי, נער בן שלש עשרה, תלמיד הכתה השמינית בבית הספר העממי, שרוי היום במצב רוח מרומם: מכתב נתקבל מאחיו הטוראי, ישראל, הנמצא אי שם בארץ ובו הוא מודיע שבקרוב יבוא הביתה הביתה לימי חפשה אחדים. כמה שמח לקראת מכתב זה! יוסף מתגאה באחיו כי על כן חיל הוא, חיל נאמן הנלחם באמץ לב במדינות הרשע. הוא מצטער על שלא הגיע עדין לגיל הגיוס ואינו יכל להתקבל לצבא, אך רבה שמחתו שיש לו אח גדול הממלא את חובתו לעמו, ובקרוב יראנו לבוש מדים. בשכבו בערב על מטתו לא יכל זמן רב לעצם עין מרב התרגשות. מחשבות רבות התרוצצו במחו. בדמיונו ראה את עצמו והנה הוא גדול, גבה. הוא יוצא לחזית לבוש מדי חקי. הרובה בידו והוא נלחם בעז שכם אחד עם כל בחורי ישראל בצוררי עמם. הנה פסקה המלחמה. שונאי ישראל השמדו כליל והוא שב עם חבריו למולדת הנבנית, נפרד מהנשק ופונה אל המשק. מחשבות אלו וכאלו הגה יוסף בלבו שעה ארכה עד שנרדם.

ב

כשהלך יוסף למחרת בבקר לבית הספר הרהר בלבו: „אולי אנסה להתגיס? אמנם נער צעיר אני, אך לא ברב שנים גבורה. אני ראוי גם כיום להיות חיל. בהתעמלות אני הטוב בכתתי וציוני בכל שנות למודי— „מצוין". בכנוס הספורטיבי האחרון הצטיינתי בכל המשחקים. אקוה שבלשכת הגיוס לא ישיבו את פני ריקם. יש רק להשפיע על אבא ואמא שיסכימו. ודאי, הם יהיו המעכבים היחידים". במשך כל שעות הלמוד היה יוסף שקוע במחשבותיו ובזמן ההפסקות לא השתתף הפעם במשחקי התלמידים, אלא פרש לו אל החורשה שבחצר בית הספר וישב תחת הברוש הגבוה ותכן לו תכניות שונות. עם צלצול הפעמון, כתם השעה האחרונה, מהר הביתה והחליט לקחת דברים עם אביו. אחרי ארוחת הצהרים נגש אל אביו, שישב אותה שעה על הכורסה הרכה וקרא ב„דבר", ואמר לו:

—„אבא, אתה מרשה לי להתגיס?"—„כן—ענה האב בחיוך—„בבקשה, אם רק יקבלוך"...—„אבא באמת,— הוסיף יוסף לדבר—„אני מדבר ברצינות. אמור: הן"

—„גם אני מדבר ברצינות"—ענה האב וחיוכו לא סר מעל שפתיו—„התגיס אם רק יגיסוך".

אמו שישבה על הכורסה השניה וקראה בספר אמרה אף היא בצחוק: „טוב, התגיס! גם אני מסכימה". אולם יוסף הבין על פי חיוכי ההורים שרק משטים הם בו וחזר וטען: „מדוע הרשיתם לישראל להתגיס, כלום טוב הוא ממני?"

—„די"—ענתה הפעם האם ברצינות—„די להשתטות. ישראל הוא בן כ"א שנים ואתה בן י"ג שנה וכשיגיע תורך לצאת לצבא לא ישאר כבר מהיטלר ומסיעתו שריד ופליט ועתה, לך להכין את שעוריך". ואולם יוסף הוסיף לבקש מאביו שירשהו להתגיס והאב ענה גם הפעם בצחוק: הלא אמרתי לך שאני מרשה ומסכים. מצדי אין כל עכוב".

—„אם כן—קרא יוסף—הא לך עט ודיו וניר—וכתב. לקח האב את העט וכתב פתק בזו הלשון:

„לכבוד לשכת הגיוס, כאן

א. נ. מ.

בזה הנני מתכבד להודיע לכב' שאני מרשה לבני יוסף להתגיס לצבא ועם זה הנני להוסיף שלפני חדש ימיסמלאו לו י"ג שנה ובעוד חדש ומחצה עליו לגמר את חק למודו בבית הספר העממי וד"ל...

בכבוד רב: שלמה אברהמי, מהנדס".

ירושלים, כ'ג באייר, תש"ב

יוסף לקח את המכתב ואמר „שלום" להורים—והלך לו.

ג

בלב מלא שמחה מהר יוסף ללשכת הגיוס אשר ברחוב בן יהודה. ביד רועדת דפק על הדלת דפיקה קלה. לשמע המלה „בוא" נכנס פנימה, ואמר בקול ענוה „שלום". עיני הפקידים אשר ישבו אל שלחן עץ גדול, מכסה מפה ירוקה, נשאו אליו בתמיהה.

—„מה בקשתך, נער?"—שאל פקיד אחד במאור פנים—„אתה רוצה, כנראה, למסור את תרומת כתתך למען החיל העברי. לא כאן משלמים"...

—„איני רוצה לשלם"—ענה יוסף במבוכה— „באתי להתגיס"...

—„להתגיס? קרא הפקיד בצחוק ורעם צחוק פרץ מפי כל הפקידים.

—„כן, להתגיס, אבא מרשה לי..."

—„שמע נא, נער, ברחת ודאי מבית הספר. הלמודים נמאסו עליך. שוב הביתה ושחק בכדור רגל עם חבריך".

—„אני רוצה להתגיס"—ענה יוסף בעז—„רצוני להלחם עם צוררי עמי. אנא, קבלוני. אל תדחוני. חיל טוב אהיה. תראו".

—„נער מענין"—אמר פקיד אחד לחברו—„בעל אפי ובעל הכרה".

בינתים נפתחה הדלת וקצין בעל קומה גבוהה נכנס. הוא היה לבוש בגדי חיל ומכתפיו ועד מתניו היה חגור חגורת עור וענוד שני כתרים מבריקים. בתחלה תלה עינים תמהות ביוסף ואחר התחיל לשוחח עם הפקידים ואגב שיחה הפנו כלם את מבטיהם אליו. כעבור רגעים אחדים שאל הקצין את יוסף בצחוק קל: „אתה רוצה להתגיס?" „כן, אדוני, החלטתי להתגיס. איני נופל מאחי הטוראי ישראל". „כך. ואיפה עובד אחיך הטוראי ישראל?" „אי שם בארץ. אסור לגלות סודות-צבא" „יפה. ואם תהרג במלחמה?" „פעמים לא ימות אדם ואף גם ממות אחד לא ינצל אנוש. לא אדע פחד". „יפה מאד. ומה אתה יודע על סוגי הנשק שמשתמשים בהם במלחמת הים והיבשה?"—„בים משתמשים באניות שונות,

אניות קרב, צוללות, נושאות מטוסים, תותחניות, אניות טורפדו. בטורפדו מטרפדים אניות גרמניות, איטלקיות ויפניות..." „ואילו אוירונים אתה יודע?" „כן, קראתי. יש אוירוני ספיטפאיר, בוסטון, הליפקס הריקן ובהם אפשר להפציץ את ברלין, מינכן ברכטיסגדן, בוקרשט וטוקיו..." „הידד!—קרא הקצין—ואביך מרשה לך להתגיס?" יוסף הוציא את מכתב אביו והגישו לקצין. המכתב עבר מפקיד לפקיד שהתחילו להתוכח ביניהם בלחש. לאזני יוסף הגיעו קטעי המלים: „אביו חמד לו לצון", „אבל הוא מרשה". הקצין הפסיק את הוכוחים ואמר:

—„בן חיל אתה, נער, מצאת חן בעיני ואני מקבלך לצבא, אבל לפי שעה תהיה רק עוזר לחיל".

—„טוב—ענה יוסף—ובלבד שאהיה חיל ומדים יהיו לי?

—„כן, ילדי,—אמר הקצין—הכל תקבל. עכשו נתן לך תעודת חיל. תלך הביתה ומחר תשלח למחנה האימונים". יוסף קבל את תעודתו ונפרד בידידות מהקצין ומהפקידים ושב הביתה.

ד

הרבה יגיעות יגע יוסף עד שהצליח להשקיט את רוח הוריו על הפרדו מעליהם. ביום הקבוע נשלח למחנה האימונים. עד מהרה התרגל לחיי המחנה והיה כאחד החיילים וכעבור שבועות אחדים קבל חפשה והוא נסע לראות את הוריו. בשובו הביתה מצא את אחיו ישראל שגם הוא בא למספר ימים—ושמחתו היתה שלמה.

תלמידי המחזור הכ"ד ומוריהם, תש"ב

יעקב זוסמן (כתה ה"ב)

דּוֹדִי וְדוֹדָתִי בְּמַדֵּי צָבָא

לפני חדשים ימים פנה דודי במכתב אל לשכת הגיוס ובקש שיספחוהו אל שורות החילים הלוחמים בנאצים ובפשיסטים הרשעים. כעבור ימים מספר קבל תשובה חיובית והוזמן לבוא לבדיקה. דודי מהר אל לשכת הגיוס, נבדק ונתקבל לצבא. דודתי לא רצתה להנות מן השקט והשלוה שבעיר בשעה שבעלה שם נפשו בכפו, וכתבה גם היא מכתב ללשכת הגיוס ובקשה שיקבלוה אל צבא החיילות. בקשתה נתמלאה וכשבאה אל לשכת הגיוס קבלוה שם בסבר פנים יפות ובו ביום נעשתה לחילת. לפני צאתם את העיר ערכנו לכבודם נשף פרדה וברכנו אותם שיזכו לשוב אלינו בריאים ושלמים אחרי מפלת היטלר הרשע ימ"ש. אותו ערב בלינו יחד שעות אחדות בנעימים ודודי ודודתי היו במצב רוח טוב. למחרת נסעו שניהם אל מקומם שנקבע להם אי שם בארץ: דודתי אל מחנה החילות ודודי אל מחנה החילים. כשנודעה לי כתבתם כתבתי להם מכתבים רבים והם ענו לי עליהם וגם שלחו לי מתנות נאות. באחד ממכתבי שאלתים אם הם שבעי רצון מחיי המחנה והם ענו לי שהם מרוצים מאד. והנה בא יום ואני זכיתי לראותם כשהם לבושים מדי צבא יפים וחדשים. חפשה קצרה קבלו ומיד באו לבקרנו. כלנו שמחנו לקראתם ובקשנו מהם שיספרו לנו על חייהם במחנה, והם ספרו לנו על עבודתם ועל המקרים השונים שקרום בצבא וספוריהם היו מעניינים מאד. אני מקוה שדודתי ודודי הגבורים יצטינו במלחמה ויכו בצוררי היהודים עד שישמידום מתחת שמי ה'.

אברהם יהושפט (כתה ז"ב)

מַצָּה

ימי חג החרות קרבים והולכים. בכליון עינים נצפה לחג הנאדר הזה, המזכירנו את ימי צאתנו מארץ מצרים, משעבוד לגאלה ומאפלה לאור גדול. בבית הספר כבר פסקו הלמודים ושמחתנו, אנו הילדים, שמחה כפולה: אנו שמחים על הדרור אשר נקרא לנו ולקראת ליל הסדר המפואר. עוד אנו שמחים—ושמועה רעה עכרה את רוחנו: אין מצה! ברגע שמעי את השמועה הזאת חשבתי שאין להשיג אף מצה אחת, אך לאחר שהסבירו לי הבנתי שיש אמנם מצה, אלא שהיא נמכרת במדה בלתי מספקת, מחצית הרוטל לנפש. נגשתי אל חנות-מצות אחת ותמונה מענינת נתגלתה לפני: קהל אנשים עומד בתור ומחכה למנת המצות. ובתור—מצה ומריבה! כל אחד רוצה להיות ראשון. הרעש מחריש אזנים, התקיפים והאלימים נדחקים ומפלסים להם דרך בין ההמון ואף זוכים לקבל את מנתם והחלשים נדחפים לקצה התור. שוטרים בריטים חסונים מתהלכים להם בשקט אנה ואנה ומתאמצים בכל כחם להשליט סדר. הם מפרידים בין האנשים שבאו לקנות מצות ובין האנשים שבאו רק לשם סקרנות בלבד. פתאם ראיתי שגם סבתי בתור. היא יצאה מן הבית בארבע שעות ומחצית השעה בבקר ומהרה לעמד בתור ליד חנות אשר במחנה יהודה. סבתה חביבה! היא התקרבה אל החנות והנה נגש אליה שוטר בריטי ושאלה משהו והיא לא הבינה את שאלתו מפני שאינה שומעת אנגלית ולכן דחפה עד לאמצע התור. בשעת הטלטלה שטלטלה אבדה לה צידתה שלקחה עמה וכשנודע לי שהיא רעבה רצתי הביתה והבאתי לה אכל. סבתי הוסיפה לעמד בתור וחרף כל טרחה ועמלה שבה בידים ריקניות.

הגיע ליל הסדר. השלחן ערוך יפה ואנו קוראים את סדר ההגדה בלב שמח. אל השלחן יושבים מלבד כל בני ביתנו גם אורחים אחדים שהזמנום לבוא אל הסדר. מצות יש לנו במדה מספקת. כיצד? שתי שכנותינו הטובות, שקנו מצות יתר על המדה, שמעו שנשארנו בלא מצות ונזדרזו ושלחו לנו משלהן: האחת—ג' חבילות והשניה—שתים.

ומי יתן ונזכה לראות בקרוב במפלת היטלר ימ"ש ובנצחון עמי הברית ונחג אז את חג חרותנו בשמחה כפולה ומכפלת.

▼▼▼

הדיה גבריאל (כתה ח"ב)

בְּשֶׁל אַזְעָקָה

קול מבשר, מבשר ואומר: „הכונו לטיול לגליל!" לשמע הבשורה הזאת לבשנו גיל ורקדנו מרב שמחה. ואין פלא בדבר. במשך כל שנות למודנו לא זכינו לערך כל טיול כמעט, חוץ מטיולים קצרים בשכונות היהודיות שבירושלים. שנות המאורעות, עת ידי מרצחים שפכו דם נקי על כל צעד ושעל, כלאו אותנו בתוך חומות עיר הקדש ולא יצאנו מהן אנה ואנה. וכאשר שקטה הארץ פרצה המלחמה הגדולה, מלחמת הצדק ברשע, ואנו לא העזנו לבקש מאת מחנכנו, בשעת חרום זו, לערך לנו טיול. ובינתים ואנו עומדים על סף הכתה השמינית—וטַל לא טילנו! ומה גדלה שמחתנו כשהודיע לנו המחנך באחד הימים שאנו הולכים הגלילה. מיד התחילו התלמידים בהכנות. יום יום הביאו חברי כסף להוצאות הדרך ושמחתם רבה. אני שמחתי רק למראית עין, כי ידעתי שהורי החרדים לשלומי לא יתנוני להשתתף בטיול. יום אחד פתחתי עמהם בשיחה ואמרתילהם שכל התלמידים, לרבות החלשים והחולניים, מטילים ומן הראוי הוא שאטיל גם אני ואולם הורי לא אבו גם שמע דברי. בקשתי מהם והתחננתי אליהם, אך הם בשלהם: „רק לפני זמן לא רב חלית מחלה קשה ואסור לך לטיל". הימים חולפים ויום הטיול קרב והולך. המחנך הספיק כבר לקבל מכל התלמידים את הכסף להוצאות הדרך ואף השלים את תכנית הטיול. כל חברי צוהלים ורק אני, האחד, שרוי בצער. ופתאם האירה לי ההצלחה פנים ודוקא ביום האחרון שלפני הטיול! חברים אחדים מבני מחלקתי באו אל ביתנו ודברו על לב אמי שתמלא את בקשתי — והצליחו בהשתדלותם! אמי אמרה אלי: „טוב. אני מרשה לך לטיל, אך בתנאי שתשמר על בריאותך". שמחתי עברה כל גבול. אותו יום שחררתי מהלמודים והתחלתי להכין עצמי לדרך. הכינותי לי צידה וצרכי טיול שונים ואני כמעט מוכן ומזומן לשבת באוטובוס. בערב—ואני עומד ליד אחותי ומכין את תרמילי והנה קול שריקה פולח את חלל האויר. „אזעקה!"—קוראת אחותי. רעש האירונים נשמע ממעל לראשנו. „די!" אמרתי בלבי—„הקץ לטיולי! אזעקה אמתית או אזעקת נסיון—אמי לא תתנני לטיל". וכאשר חשבתי כן היה. הורי חזרו בהם. הפעם לא הועילו כל שדולי ופיוסי. כל חברי נסעו ורק אני לבדי לא נהניתי מהטיול...

אלכסנדר כהן (כתה ז"ב)

הַפָּלִיט הַיָּחִיד

מארץ רומניה, ארץ הרשע, ברחו באניה „סטרומה" מאות מאחינו המעונים והדווים בתקוה להגיע לארץ-ישראל, הארץ, בה ימצאו מרגוע לנפשם העיפה. אולם לא! הם לא הגיעו הנה. הם ברחו מהענוים ונפלו לזרועות המות, לאבדון בחיק הים ובבטן הדגים. רק אחד, אחד ויחיד, הצליח להגיע לחוף המולדת, הלא הוא דוד סטולר. אחרי ענויי גוף וענויי נפש, סיוט ובלהות, יאוש ותקוה, רגעים על סף המות, הגיע לארץ רוה, כחוש ובפניו חרותים הענויים אשר עברו עליו במשך הזמן הזה. שאלו אותו על אודות האסון והוא ענה בקול נוגה, נוגה מאד. הוא ספר למקוטעין והקטעים הצטרפו לטרגדיה איומה. בתחלת הנסיעה נדמה להם שהם מתקרבים לארץ אולם הנסיעה באמצע נפסקה. הוא מספר על ענוייו הגדולים, בשעה שראה את ידי חבריו עוזבות לאט לאט את הקורה אשר הם נאחזים בה ואחרי שהיא נשמטת מהם, הם פורשים ידיהם השמימה ומשועים: הצילה, אל, הצילה! נעלמים הם תחת המים. הנה נעלמו גם כפות הידים. כבר צפה גופה מתה על פני המים הקרים. הוא ספר: „לא יכולתי להביט במראה וגם ענויים גופניים עברו עלי. רציתי לאבד את עצמי לדעת אך ידי היו קפואות. מכל צד נראה רק הצבע הכחול באופק למעלה, למטה, בכל... אולם נס התרחש לי. תושבי הכפר הקרוב הורידו סירה המימה ויצילוני. הם הביאוני כמעט גוסס, אולם הם באו בעוד מועד והצילו אותי". כאן המשיך בקול נמוך, רפה: כן, מתו החברים היקרים הם היו לברות לדגי הים, מלים אחדות התפרצו מגרונו כי לא יכול להמשיך ולספר.

מוֹת קְרוֹבִי

לזכר החכם ר' אליעזר ריבלין ג"ע

אבל כבד למשפחתנו: ביום ב', י' בסיון, נפטר קרובנו היקר החכם ר' אליעזר ריבלין, בשנת החמשים ושלש לימי חייו. אבי ספר לי, שהנפטר היה דור חמשי בירושלים. אבינו זקננו ר' הלל ריבלין עלה לארץ לפני מאה ושלשים שנה ועשה את דרכו מרוסיה באנית מפרשים שנלחמה בגלי הים במשך ששה חדשים. כשבא התישב בירושלים והניח את היסוד לישוב היהודים האשכנזים בעיר הקדש. ר' אליעזר כתב ספרים הרבה על תולדות ירושלים, שהיה בקי גדול בהן. הוציא את הספר החשוב „תולדות חכמי ירושלים" לחרה"ג ר' אריה ליב פרומקין ז"ל, בצרוף תולדות המחבר והערות רבות. כל בני משפחתנו חבבוהו, כי היה גם איש רעים ועליז. בכל שמחות המשפחה היה אליעזר ראש המשמחים ובבואו לבית השמחה היה משרה בחיוכו הנעים עליזות על כל האנשים. היה נגש לכל אחד, טופח על שכמו ומברך שתרבינה השמחות במשפחה ובישראל. ור' אליעזר היקר הזה, שהיה מכניס רוח חיים לכל מקום שבא, שבק חיים לכל חי. ת. נ. צ. ב. ה.

יוסף ריבלין (כתה ה"א)

נתן אפשטין (כתה ו"ב)

בְּמוֹשָׁבוֹת יְהוּדָה

באחד מימי אייר נכנס מחנכנו אל הכתה ופנה אלינו: „ילדים, הכינו לכם צידה, כי מחר נערך טיול למושבות יהודה!" קשה לי לתאר במלים את רגשי השמחה שהתעוררו בי למשמע המלה הקוסמת „טיול". באותה שעה ברכתי בלבי את המחנך ואחלתי לו ארך ימים ושנות אושר על בשורתו הטובה. למחרת בבקר, עם הנץ החמה יצאנו את ירושלים שמחים ורעננים, כשפינו משמיע קול שירה חזק. המקום הראשון שעמדה עליו כף רגלנו היה נחל שורק, נחל ריק ללא טפת מים. החם היה גדול, כי יום „חמסין" היה אותו יום, אך אנו לא הרגשנו כל לאות ועיפות. במרץ צעדנו עד שהגענו לחולדה. שם נחנו וטעמנו מכל המטעמים שהבאנו אתנו מהבית. אחדים מאתנו עשו סעודות משותפות והשמחה היתה רבה. סירנו את חולדה מכל צד, את הבית שבו התגוננו גבורינו והרשם היה חזק. ביחוד עשתה עלי רשם עז מצבת משפחת צ'יזיק זו, שמקרבה יצאו גבורים שהגנו על אחינו ומתו על קדוש הארץ והאומה. משם פנינו לנען. הדרך היתה ארוכה במקצת, אך נעימה מאד. כשתי חומות-זהב עמדו השבלים הבשלות ואנחנו עברנו ביניהן ושאפנו אל קרבנו את רוח השדה המחיה נפשות. בנען חיה קבוצה גדולה. יש שם נגריה ומסגריה שבהן עובדים פועלים חרוצים ואוכלים יגיע כפיהם. משם באנו לרחובות, המושבה היפה והחמודה. היינו עיפים למדי והחלטנו ללון בה. בבקר בקרנו את כל המושבה ואת סביבתה העשירה במראות נוף מרהיבי עין. ראינו את מכון זיו על כל מחלקותיו והרבה למדנו בבקור הזה. בנס ציונה, הדומה בהרבה לרחובות, עשינו שעה קלה ומשם הלכנו הלאה עד שהגענו למקום גבה אחד ותמונה נפלאה הופיעה לנגד עינינו: ארץ מישור גדולה, רחבת ידים ועטופת פרדסים מוריקים. שעה ארכה עמדנו והסתכלנו בתמונה החיה הזאת ובקשי נפרדנו ממנה. בראשון לציון לא התעכבנו ביותר, אך גם המעט שראינו הסב לי ענג רב.

„אִירְגָּרְף"

עד לפני זמן מה היו שולחים מכתבים לכל קצוי העולם באניות. אולם דרך זו אינה בטוחה למדי, ביחוד בימי מלחמה אלה, בימים שהרבה אניות נתקלות במוקשים וטובעות בים על כל מטענן. גם באוירון מרבים לשלוח מכתבים, אך האוירון דרוש כיום לצרכי הצבא, שקי המכתבים תופשים מקום גדול ולפיכך קשה להפכו לנושא משאות הדואר. לשם כך הנהיגו שרות דאר חדש, שרות האירגרף. גם בשרות זה משתמשים באוירון, אך אין המכתבים תופשים מקום גדול. כיצד? רוצה אדם לשלוח מכתב הוא פונה למשרד הדאר ומקבל תמורת 40 מיל גליון „אירגרף". בראש הגליון הוא רושם באותיות גדולות וברורות את כתובת המקבל ולמטה הוא כותב בקצור נמרץ את מכתבו, אין לא צורך במעטפה ובבולים. במחלקת האירגרף מצטברים אלפי מכתבים ושם מצלמים אותם ומכינים מהם פילם שאפשרו לקפלו ולשימו בקופסה קטנה והטיס טומנו בכיסו, באנגליה מפתחים את הפילם וממציאים את המכתבים לתעודתם. הגליון שעליו נכתב המכתב אין זורקים אלא שומרים עליו עד שתגיע

תשובה מאנגליה שהפילם נתקבל שם. אם לא נתקבל —חוזרים ומצלמים אותו עוד פעם. בסכום קטן של 40 מיל חוסכים דמי מעטפה ובול והמכתבים מגיעים לתעודתם.
משה כהן (כתה ז״ב)

יוֹם עֲבוֹדָה בְּמִטְבַּח בֵּית הַסֵּפֶר

—״יומו של מי?״—שואלת המורה לבשול את התורן.
—״יומו של שלמה!״—עונה התורן ורומז אלי ללכת למטבח המסעדה. ואף על פי שאני רוצה לשמע את שעורי המורים,—אינני מתעכב גם לרגע קל וקם וממהר אל המטבח לבשל ארוחת צהרים טעימה לחברי. במטבח אני לובש את בגדי העבודה ויושב אל השלחן בין יתר חברי לשמע להוראות המורה. מורתנו מחלקת לכלנו עגבניות וגבינה ומראה לנו כיצד להכין מהן את ״המנה הראשונה״ ואנו ממלאים ברצון אחרי כל פקודותיה. הוכנה המנה הראשונה ואנחנו מתחילים לעזור בבשול שאר המנות. אחדים מאתנו מנקים בינתים את הצלחות והמזלגות והכפות ואחדים עורכים את השלחנות הארכים. לאחר גמר כל העבודה יושבים אנו, הטבחים, אל השלחן ואוכלים את ארוחת הצהרים למען יהיה בנו כח לשרת את התלמידים בבואם לאכל. הפעמון מצלצל. השעור האחרון הגיע לקצו והמון ילדים נכנסים שורות שורות אל המסעדה ויושבים אל השלחנות במקומות הקבועים. עכשו מתחלת העבודה הקשה והאחראית ביותר: חלוקת המנות ללא קפוח שום תלמיד. המורה מחלקת—ואנו מגישים לחברינו הרעבים והעיפים. ענג יש לי לראות את חברי הקטנים והגדולים אוכלים לשבע ורגש זה מחזק את רצוני להמשיך בעבודה רבת תועלת זו. כתם עבודתי אני חוזר הביתה מתוך הכרה שלמדתי מקצוע חשוב ושגם אמי תוכל להעזר על ידי, כי תורה זו שאנו לומדים מפי מורתנו מלמדת אותנו כיצד להכין גם בשעת חרום ארוחה מזינה, טעימה וזולה בשביל כל בני המשפחה.
שלמה איקן (כתה ח״ב)

חתוכנים בעבודתם במטבח בית״ס

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורי חברינו הקטנים)

א

אַבָּא שֶׁלִּי בַּשָּׁבְי

כשעלינו מארץ הונגריה לירושלים הלך אבא שלי ללשכת הגיוס ואמר אל הקצינים, שהוא רוצה להיות חיל והם אמרו לו: ״טוב, היה חיל!״ שב אבא הביתה וספר לאמא שהוא חיל והצטערה מאד. הגיעה שעת הפרידה. אמא בכתה וגם אני בכיתי, אך אבא שלי—גבור! הוא לא בכה, רק אמר: ״היו אמיצים ואל תדאגו. השם ישמר עליכם ועלי ואני אשוב אליכם בשלום״. לוינו אותו לתחנת ״אגד״. הוא נשק לנו ונסע לו. שבנו עצובים הביתה, כי התגעגענו על אבא. ביום הששי בא אבא מצריפין וספר לנו ששם מלמדים אותו להיות חיל טוב. ביום הראשון חזר אל המחנה. עברו ימים ואבא לא שב ולא ידענו איפה הוא. אחר כך נודע לנו שנשלח מצרימה. כעבור שלשה חדשים קבל אבא חפשה והוא בא לראותנו. אני ואמא שמחנו מאד באבא שלנו. הוא ספר לי ספורים יפים על מצרים והמצרים ועל חייו במחנה הצבא. עברה החפשה ואבא היה מוכרח כבר לשוב למקומו והנה חלתה אמא מחלה קשה. אבא בקש מהקצין שלו שירשה לו להיות עוד ימים אחדים בבית, עד שאמא תבריא. בא רופא צבאי אלינו ובדק את אמא והוסיף לאבא עוד שבוע ימים על חפשתו. כעבור שבוע הבריאה אמא ואבא חזר אל הצבא. בתחלה קבלנו ממנו מכתבים רבים ואחר כך לא קבלנו כל מכתב. יום אחד בא אלינו מכר וספר לנו שאבא היה בין ועכשו הוא בשבי. אמא

בכתה ואחר כך התחזקה ואמרה לי: ״ברוך השם שהוא חי ובריא. אולי נוכל לקבל ממנו מכתבים״. אמא כתבה לו מכתב ואחרי חדש קבלנו ממנו תשובה והוא כותב לנו שלא נצטער ולא נדאג לו, כי לא רע לו שם ביותר. הצטלמנו ושלחנו לו תמונות והוא כתב לנו שקבל אותן אני מתפלל אל ה׳ בכל יום שישמר על אבא שלי השבוי. וישיחזיר אותו בקרוב אלינו, לירושלים.
פנחס בלוי (כתה ג״א)

ב

תְּהַלּוּכַת הַחַיָּלִים וְהַחַיָּלוֹת

ביום רביעי בערב, הודיעו ברדיו כי ביום החמישי בשעה 5 אחה״צ, תערך תהלוכה של פלוגות חילים אנגלים, עברים ושאר ארצות הברית. זו היתה לי בשורה נעימה ושעות רבות שכבתי על משכבי ולא יכולתי להרדם. תארתי לעצמי את התהלוכה בכל הודה והדרה, ומתוך מחשבות אלה נרדמתי. ובחלומי—אני צועד בין החילים ההולכים בסך. אולם עיפתי עד מות ואפול ארצה מתעלף. והנה שמעתי זמזום אירונים מעל ראשי. התאוששתי וקמתי על רגלי מפחד הסכנה הקרובה, כי אלה בודאי מטוסי האויב, ומרוב פחד פרצה צעקה מגרוני—ואתעורר. כשפקחתי את עיני ראיתי את אמי עומדת ליד מטתי ושואלת אותי בחרדה: מה לך, יצחק, כי נזעקת? ספרתי לה את חלומי. היא הרגיעה אותי ותאמר: גאה אני בזה שאתה חולם שהנך בין שורות החילים. ומי יתן ויד כל עברי תאחז בנשק לנקם את דם אחינו השפוך, ובדברה דברים אלה נרדמתי.

הבקר האיר ואני קמתי מלא גבורה ועוז. בבית הספר ספרתי לחברי את חלומי והם צחקו והתלוצצו. חיל אמיץ אתה—לעגו לי חברי—הפוחד מפני מטוסי האויב״. בשובי מבית הספר אכלתי בחפזון וישבתי להכין את שעורי ורק רגעים מספר נשארו לי לנוח ולהחליף כח. בארבע וחצי יצאתי עם הורי לקדם את פני החילים והחילות. באנו עד רחוב בן-יהודה שבו צריכה תהלוכת החילים לעבור, ומה רחב לבי בראותי את הקהל הרב שהצטופף משני צדי הרחוב, אני והורי הסתדרנו על גזוזטרת אחד הבנינים שהיה מקושט בדגלי עמי הברית, מה נהדר היה המראה של הפלוגות שעברו! בראש פלוגת פרשים ואחריהם תזמורת. החילים הלכו פלוגות פלוגות. חילי הצי—במדיהם הלבנים, חיל האויר במדיהם האפורים: חיל היבשה למינו, בראש כל פלוגה המפקד והתזמורת. הקהל הריע לקראתם וקבל אותם במחיאת כפים ובזריקת פרחים, ביחוד זכתה לכבוד פלוגת החילות שהלכה בקצב והדר. ובהביטי מלמעלה ראיתי ים של ראשים מתנועע כהתנועע שדה שבלים בנשוב הרוח.

עם גמר תהלוכת החילים התפזר הקהל ואף אני הלכתי הביתה בלב שמח ובתפלה: מי יתן וימהר לבוא הנצחון שיביא בכנפיו שלום לעולם ושלום על ישראל.
יצחק אחיטוב (כתה ד״א)

ג

חֹפֶשׁ בַּלֵּתִי צָפוּי

ל״ג בעמר עבר. למחרת התכוננתי ללכת לבית הספר כרגיל. התרחצתי והתלבשתי, הכנתי את ילקוטי ובאמירת ״שלום״ יצאתי את הבית. בדרך פגשתי חברים שבים ואומרים אלי: יודע אתה, שלום, בטלו הלמודים עד להודעה חדשה. לא האמנתי למשמע אזני וחשדתי בהם כי הם חומדים לצון. המשכתי את דרכי עד הגיעי לבית הספר והנה החצר ריקה. עמדתי רגע תוהה: מה נשתנה היום מכל הימים? הלא לא חדש היום ולא שבת, ומדוע אין שאון התלמידים עולה מן החצר? נזכרתי בדברי חברי והבנתי כי נכונים הם. הצטערתי מאד וחזרתי בראש מורד הביתה. מה לעשות?—שאלתי את עצמי. פתחתי את הילקוט והוצאתי את ספר הקריאה מתוכו וקראתי בו. לאחר זמן הוצאתי את ספר החשבון והתחלתי לפתר שאלות עד הגיעי למקום שלא יכלתי לזוז הלאה. לא היה איש בבית שיוכל לעזר לי. התנחמתי ואמרתי: בעוד יום יומים יתחדשו הלמודים אך זו היתה נחמת שוא. למעלה משבועים ישבתי בבית והשתעממתי. כאשר נתפרסמה ההודעה על חדוש הלמודים היתה שמחתי ושמחת חברי רבה ושבתי אל הלמודים בחשק רב.
שלום אשרי (כתה ד״ב)

סְפָרִים חֲדָשִׁים

״הלוחמים במות״—מאת פּוֹל דֶה קְרִיף, תרגמה ועברה דבורה אֵילון-סִירֶני, ספרית ״שחרות״, הוצאת ״עם עובד״, תל אביב, תש״ב

״ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ ישראל״ ראויה לשבח על העשירה את הספרות העברית בספרים טובים, העשויים לפתח את הטעם הטוב של הקורא העברי. יש להודות לה גם על האנתה לנו, הקוראים הצעירים, זה שנים אחדות היא מקימת את העתון ״דבר לילדים״ המביא אתו אלינו מדי שבוע בשבוע גליון ספורים, אגדות ושירים וגם ידיעות על העולם ומלואו. בזמן האחרון נוסדה על ידה הוצאת ספרים חדשה בשם ״עם עובד״ וגם הפעם לא קפחה אותנו. לגדולים היא מוציאה את הספריה ״לדור״ ולנו—את ״שחרות״. הספר ״הלוחמים במות״, שהגישה לנו הספריה בזמן האחרון, מגולל לפנינו חיי אישים גדולים, שהקדישו את חייהם לאנושיות ונלחמו באויבה הגדול—במות. אנשים רשעים, מרצחים ומשעבדים, כמו היטלר וסיעתו, נלחמים למות ועוזרים לו להמית את האנושיות ואילו אנשים צדיקים נלחמים במות. המחבר מעביר לפנינו בספרו המענין שורת חוקרים אשר הצילו את האדם החולה מהמות המר האורב לו תמיד. הרופא דיר ומלוים, שפעל לפני כמאה שנה, הציל את הנשים היולדות ממחלת ״קדחת הלידה״. עד זמנו מתו החולות במחלה זו למאות ולאלפים ובא הוא והורה שהחטוי והנקיון מצילים

את היולדת מקדחת הלידה. הרבה רופאים, וביניהם גם מורו ורבו ברפואה, לעגו לו, אך הרופא הנאמן זמלוים לא שם לבו ללעגם ועמל להפיץ ברבים את שיטתו—ונצח. לאנשים החולים במחלת הסוכרת קם מושיע—וד"ר בנטינג שמו. אחרי חקירות רבות המציא את האינסולין, התרופה הבדוקה למחלת הסוכרת. הד"ר מינו הנקרא בשם „מחיה הדם" המציא סם רפואה לחולים במחלת „חסר דם ממאיר". מלבד הדמויות הנעלות האלה מתאר המחבר את פעולותיהם של מלומדים אחדים שעסקו ב„ציד החידקים", מחוללי המחלות השונות, והצילו ב„צידם" רבבות אנשים חולים.

חיי „הלוחמים במות" נתנים גם בצורה מלבבת מאד, בדרך ספור רב ענין ומושך לב, ואנו מיעצים לחברינו לקרא את הספר הטוב הזה המרחיב את ידיעותיו של הקורא.

מרדכי דיסקין ויעקב קוטיק (כתה ח"א)

מִקָּרוֹב וּמֵרָחוֹק

(ידיעות שונות)

—בז' בתמוז (22 ביוני 1942) מלאה שנה למלחמת גרמניה ברוסיה המועצתית. חרף כל הנצחונות הזמניים שנחל שם הצורר הגרמני, איתנה רוח העם הרוסי וחזק בטחונו בנצחונו הסופי. הבטחון בנצחון גדל בזמן האחרון עוד יותר, הואיל וברית נכרתה בחדש זה בין רוסיה אנגליה ואמריקה, שמטרתה העיקרית היא למגר בכחות משותפים את גרמניה ולהביאה לידי תבוסה עוד השנה.

—בצפון אפריקה גברו בזמן האחרון התקפות הגרמנים על צבא עמי הברית שבתוצאותיהן נכבשו ע"י האויב, כבוש זמני ודאי, כמה עמדות אנגליות וביניהן גם טוברוק.

—מאירופה מגיעות אלינו ידיעות מחרידות על גורל אחינו בני ישראל הכלואים בארצות הנאצים. בברלין הוציאו הנאצים להורג 258 יהודים. גם בוילנא נהרגו ע"י המשטרה במשך 18 יום (מ-7 ועד 24 במאי) רבבות יהודים. הי"ד.

—בארצנו גברה בין הנוער העברי תנועת ההתגיסות. 13 אלף חילים וחילות עברים נלחמים שכם אחד עם צבא עמי הברית. בו' בתמוז הכריזו הסוכנות היהודית והועד הלאומי לכנסת ישראל על התגיסות כללית ועל חובת שרות לאומי לכל בני 17—45.

—בי"ט בתמוז תמלאנה ששים שנה לעלית הקבוצה הראשונה של בני ביל"ו (בית יעקב לכו ונלכה) לארץ ישראל.

—בכ"ט בתמוז תמלאנה שנתים ימים למותו של הסופר רב הכשרון והדבר הציוני הנאמן זאב ז'בוטינסקי ז"ל. מימי עלומיו ועד יומו האחרון הקדיש את כחו ואת כשרונותיו המזהירים לתחית עמנו וארצנו. בימי מלחמת העולם הקודמת יסד את הגדוד העברי ובימי הפרעות בירושלים בשנת תר"ף, עמד בראש ההגנה העברית. ספרו האחרון „חזית המלחמה של עם ישראל" עשה רושם חזק על כל איש יהודי הכואב את כאב עמו המורדף. ת.נ.צ.ב.ה.

גדעון לבנון ושלמה השאש (כתה ח"ב)

פִּנַּת הַסְּפוֹרט

הַכִּנּוּס הַסְּפוֹרְטִיבִי הַכְּלָלִי

בל"ג בעומר נתקים במגרש מכבי „אבשלום" בפתח תקוה, הכנוס הספורטיבי השלישי של בתי הספר העברים שבארץ. קדמו לו כנוסים מחוזיים בכמה מערי הארץ וכפריה. לשם בחירת מועמדים לכנוס הכללי. מאושר הייתי שנבחרתי כאחד מבאי הכח הספורט שבירושלים להשתתף בשנה זו בכנוס הארצי. בשעה הקבועה יצאנו מירושלים ובלינו את זמן הנסיעה בנעימים: בשיחות, בשירים ובהשמעת בדיחות נאות מחיי הספורט והספורטאים. כשהגענו למגרש מכבי „אבשלום" כבר המה המקום מרעש מאות הילדים, באי כח הערים והמושבות והמוסדות. הממשלה יוצגה על יד מושל המחוז מר קרוסבי. לקול תקיעת חצוצרה החלה הַתַּחרות, כשכל הקהל מסתכל במתיחות רבה. לפני הצהרים נערכו תַחרויות במרוץ שליחים, בקפיצה למרחק ועוד. התחריות במחנים שבהן השתתף מחוזנו נקבעו ל-5 שעות אחה"צ. אף כי מזג האויר היה באותו יום חם ויבש המשיכו בתחרויות עד הסוף.

בזמן הקבוע נכנסנו להראות את כוחנו אנו. ברם, למרות כל המאמצים לא נצחנו הפעם. ב-7 שעות נסתימו כל התחרוית ואשת מר קרוסבי חלקה למחוזות המצטינים את פרסיהם: גביעים, מגנים ותעודות. בשירת החימנונים האנגלי והעברי ננעל הכנוס ואנחנו יצאנו לדרכנו ירושלימה, עצובים ושמחים גם יחד. עצובים—על שנכשלנו הפעם, ושמחים—כי הרבה למדנו מכנוס זה. הבה נקוה שבכינוס הבא נראה את כל מלוא יכלתנו, כשם שהראנוה בכנוסים רבים,—וננצח!

יעקב בוכמן (כתה ז"ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

—ביום ג', כ"ח באדר, יצאו תלמידי הכתות ח' ומוריהם הג' יהודית גינצבורג וה"ה רפאל אבישר ומאיר שלנק לטיול לעמק ולגליל, ובקרו בחיפה, עפולה, תל אור, מנחמיה וטבריה. בשל הגשם שנתך בימים ההם בטל הטיול לדן. ביום ב', ה' בניסן, חזרו בשלום לירושלים.

—ביום י"ב באייר טילו תלמידי הכתות ז' ומוריהם ה"ה י"ל דבשני ומ' שלנק ואחות ביה"ס במושבות יהודה: בראשון לציון, נס ציונה, רחובות וחולדה.

—בל"ג בעומר יצאו תלמידי הכתה ח"ב ומחנכם מר אבישר ליום עבודה במעלה החמשה. בערב נערכה

לכבודם הדלקה ומסבה נאה. למחרת עבדו חצי יום וב-3 שעות אחה"צ חזרו בשלום העירה.

—ביום ג', א' בתמוז, בשעת ישיבת מורי בית ספרנו, נערכה מסבה לכבוד מורנו היקר המשורר מר מרדכי טמקין לצאת ספרו „ספר השירים והסונטות" בהוצאות „דבר" ובסיוע „מוסד ביאליק". המנהל מר מרדכי אילן ברך את המשורר בשמו ובשם חבר המורים ואחל לו אורך ימים ושנות יצירה פוריה בשדה שירתנו. אחד ממורינו עמד על קויה המיוחדים של שירתו הענוגה ועמוקת הרגש, הקוסמת לנו גם בחין פשטותה ובזך צלילה. עם קריאה משיריו נסתימה המסיבה שהשרתה רוח אחוה ומשפחתיות על כל המורים.

—בכתה ח"א התקימה התחרות בכתיבת ספור בשם „החיל הקטן". השתתפו בה 8 תלמידים והתלמיד ידידיה יצחקי (שמו הבדוי שרשם על חבורו: אמציה איש ירושלים) הוכר לראוי לבוא ב„חברנו" ולקבלת פרס.

—ביום ב', י"ד בתמוז, יסגר ביה"ס לימי הפגרה ויפתח בי"ז באלול.

—ביום ב', י"ד בתמוז, בשעה 8.30 בערב יערך בבית ספרנו טקס הסיום של מחזור כ"ד (78 תלמיד. מספר כל מסימי בית ספרנו, מיום הוסדו ועד עתה: 1000). תלמידי המחזורים הקודמים והורי המחזור הזה מוזמנים לחגיגה.

גדעון לבנון, שלמה השאש (כתה ח"ב)

אִגְּרוֹת פְּרֵדָה

א

מנהלנו, מורינו וחברינו היקרים,

הגיעה השעה, שעת סיום חק למודנו ואנו נפרדים מבית ספרנו היקר בו חנכנו וגדלנו ולמדנו תורה עם דרך ארץ. תורה ומעשים טובים—אלה היו סוד קיומו של עמנו בגלות החל במשך אלפים שנות נדודיו. ובית ספרנו המחודש הדוגל בשם תורתנו ומסרתנו הוסיף עוד נדבכים על בנין האומה: תחית לשוננו, בנין הארץ, וכמיהה לגאלה שלמה.

בשעה זו נרדף עמנו על ידי רשעי העמים הצמאים לדם נקי ובחירי בחורינו נחלצים למשק ולנשק. גם אנחנו רוצים לבוא לעזרת העם ולהעמיד את עצמנו בין שורות הבונים והמשחררים!

מעמק הלב אנו מודים למורינו היקרים על טפלם בנו במשך שמונה שנות למוד בחבה ובסבלנות אין קץ. וברכתנו הנאמנה שלוחה גם לעתוננו הנחמד, „חברנו", המענג והמשעשע את התלמידים זה עשרים ושתים שנה. תמיד, תמיד נזכר ברגשי תודה את הבימה הצנועה והחביבה הזאת אשר הסבה לנו ימי אשר מרובים.

ואחרונים אחרונים חביבים: חברינו התלמידים הממשיכים עדין את למודם בבית הספר. הצליחו בלמודים ועלו מכתה לכתה בלי כל מכשולי עדי תגיעו ליום הסיום, כמונו היום!

בשם תלמידי מחזור כ"ד

יוסף לוין (כתה ח"א) אליעזר שמואלי (כתה ח"ב)

ב

חברינו היקרים,

אתם נפרדים מעלינו ומעל בית ספרנו אשר, בו בליתם שמונה שנות ילדותכם. עד עתה הייתם כלכם מלוכדים כמשפחה אחת. מהיום, ילך כל אחד מכם בדרך אשר יתוה לעצמו. חלק מכם יוסיף ללמד בבתי ספר אחרים וחלק מכם יפנה לעבודה ולמלאכה. אולם בכל דרככם אשר תלכו תלוה אתכם ברכתנו, ברכת חברים, תלמידי בית ספר אחד: עשו חיל בכל מעשיכם ועבודתכם והיו בנים נאמנים לעמנו ולארצנו!

בשם חבריכם תלמידי בית הספר

אברהם פוריצקי (כתה ז"א) אלכסנדר כהן (כתה ז"ב)

שמות תלמידי מחזור כ"ד

כתה ח"א (המחנך: מר א. א. אורי)

1. אחיטוב דוד 2. אטינגר משה 3. אלבוחר שלמה 4. אלג'ים אברהם 5. אלוני מרדכי 6. אנייס יעקב 7. אפריאט עמנואל 8. אפשטיין אריה 9. בג'יו מנחם 10. בן-דב עזריאל 11. בן-צבי צבי 12. גולדברגר יצחק 13. גפנר יעקב 14. גרוסמן מרדכי 15. דברה יוסף 16. דיסקין מרדכי 17. ונדר אפרים 18. יצחקי ידידיה 19. לוין יוסף 20. לנגר נחום 21. לנדוי אלחנן 22. מאירזון עזי 23. מוצפי יחזקאל 24. מזרחי אליהו 25. מזרחי אמנון 26. מילון ראובן 27. נאוי דוד 28. נוביק יוסף 29. נחמיאס שלמה 30. סלומון עזריאל 31. עבאדי משה-חי 32. פיליפוביץ אהרן 33. פריצקי אברהם 34. קוטיק יעקב 35. ריצ'וק מיכאל 36. שלום אברהם 37. שליטין יחיאל 38. שמואלי ישראל.

כתה ח"ב (המחנך: מר רפאל אבישר)

1. אשכל שבתאי 2. אטיק אלימלך 3. איקן שלמה 4. אלחדיף יצחק 5. בכר יצחק 6. בן-ישראל שאול 7. ברזובסקי יעקב 8. גרינברג אשר 9. הדיה גבריאל 10. השאש שלמה 11. וגר מרדכי 12. ויגוליק אמנון 13. זינגר יוסף 14. זלוטניק יוסף 15. טובי מאיר 16. ירקוני משה 17. כרמי בצלאל 18. כרמלי הלל 19. ליפצין אשר 20. לוי אברהם 21. לוי ישראל 22. לוי שמעון 23. לוי שלמה 24. לבנון גדעון 25. מלץ שלמה 26. נפחן משה 27. סילס יעקב 28. סלמן יעקב 29. עטיה אליהו 30. פנקובסקי מנחם 31. פרחודניק ישראל 32. פישר בנימין 33. קופרשמיד אליעזר 34. קוטינסקי אברהם 35. קריסטל יהודה 36. שנידר דוד 37. שטרסבורג חגי 38. שטרק בנימין 39. שטרק דוד 40. שמואלי אליעזר

הוצאה חד־פעמית

חִידַת מִלּוּאִים

			ד											
				ב										
					ה									
				ב										
					ל									
						ר								
							ה							
						א								
							ה							
						מ								
								כ						
									ר					
										ו				
											ע			

1 אחד ממלכי ארם
2 אחי הבעל שמת
3 משא, תקוה
4 קרבן
5 נודד
6 האץ
7 מין אבן טובה
8 לא
9 ...החרב המתהפכת
10 טיט
11 האם?
12 עיר גדולה
13 בשם
14 שעל

בטורים הבולטים תצא ברכה.

דוד שנידר מחלקה (ח"ב)'

בְּרָכוֹת

ברכה נאמנה למשוררנו
מרדכי טמקין
לצאת ספרו „ספר השירים והתפלות"
חבריו מוקירי כשרונו
הנהלת בי"ס תחכמוני וחבר המורים

הננו מברכים את חברינו היקרים:
אחיטוב דוד, אלוני מרדכי, בן־דב עזריאל, בן־צבי צבי, דברה יוסף, דיסקין מרדכי, יצחקי ידידיה, לוין יוסף, נוביק יוסף, עבאדי משה, קוטיק יעקב, ריצ'וק מיכאל, שליטין יחיאל, שמואלי ישראל.

ליום הכנסם למצות

היו בנים נאמנים להוריכם לעמכם ולמולדתכם והצליחו בכל אשר תפנו.
תלמידי כתה ח"א ומחנכה

מעמק לבנו אנו מברכים את חברינו:
איזנברג מיכאל, ברוינר נחמיה, דונוביץ חיים, זמרו שמואל, ישר שמעון, יהושפט אברהם, יוסף מרכי, פרמינגר שלום, קלר יעקב, קמר אריה, שריבר אליעזר.

במלאת לכם י"ג שנה

חבריהם תלמידי כתה ז"ב ומוריהם

הננו מברכים את חברינו היקרים:
אהרון זיגילשיפיר, עובדיה זרובבל, יוסף כהן, אריה פניגשטין, צבי קרשינסקי, אריה שעבלי, אהרון שטינברג,

במלאות להם י"ג שנה

היו נא בנים גאמנים לעמכם לארצכם ולתורתכם
תלמידי כתה ו"ב ומחנכם

תַּנְחוּמִים

הנהלת בית הספר „תחכמוני" ומוריו מביעים את רגשי השתתפותם באבלם הכבד של חבריהם המורים דוד, יחזקאל ורפאל אבישר
במות עליהם **מנוחה** ז"ל
המקום ינחמם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

אנו משתתפים באבלם הכבד של מחנכנו היקר מר רפאל ומורנו הנכבד מר יחזקאל לבית אבישר
במות עליהם גיסתם המורה מרת **מנוחה** ז"ל,
אשת המורה מר דוד אבישר
בבנין הארץ ובגאולת ישראל ימצאו תנחומים
תלמידי הכתה ח"ב ומוריהם

מורנו היקר מר יהודה מרדכי ריכמן
אנו משתתפים באבלך הכבד במות עליך אביך
ר' **יהושע מאיר** ז"ל
בעבודתך החנוכית הנאמנה ובתחית עמך וארצך תמצא תנחומים.
תלמידי הכתה ח"ב ומוריהם

הננו משתתפים באבלו הכבד של חברנו היקר
עמנואל אפריאט במות עליו אחיו יוחנן
התאושש, חברנו, ומצא נחמה בגאולת הארץ ובפריחתה.
תלמידי כתה ח"א ומחנכה.

נדפס בדפוס שמעון רוהלד

דוד זק (כתה ח"א)

שִׁלְשֶׁת יְמֵי הָאֵבֶל

ביום כ' לחדש כסלו הכריזו המוסדות הלאומיים והרכנות הראשית, על שלשה ימי אבל, ימי בכי וזעקה, על האסון הגדול שקרה את אחינו הפזורים בארצות הככוש הנאצי. ואמנם הקיפה הזעקה את כל הישוב העברי, שהרי אנחנו, בני ארץ ישראל, רק ענף אחד טעץ יהדות העולם הננו ואיך נוכל לראות בהגדע הרבת טענפינו? בכל ערי ארצנו קראו לאספות טחאה לתפלות בצבור ולצום. בכתי הספר נאטו הטורים וספרו לתלטידים על טעשי חזטות, הנעשים בבני עטנו. גם בבית ספרנו גדל האבל, התכנסנו לאולם „אהל שט" שבבית הספר. קראנו כלב טורחה פרקי תהלים ושטענו את דברי הטורים על הרבן יהדות טזרח אירופה, על הטבח הנעשה בבני עטנו בפולניה וברוסיה הכבושה. הרבה ילדים געו בבכיה לטשטע הנוראות האלה. ברגעים אלה שווינו לנגד עינינו את אחינו הילדים העברים התועים עזובים ורעבים בגערות פולניה ורוסיה, באין איש אשר ישית לבו אליהם. גם ביום התקיטה בירושלים אטיפת הנבחרים, אשר טטרתה היתה להביע את טחאת הישוב העברי בארץ על טעשה הרשע והרצח שהנאצים עושים בבני עטנו, ולעורר עם זה את העטים החפשיים בעלי היכולת והטצפון לקום ולעזור לנו להציל את שארית הפליטה. נאומי הנואטים זעזעו את כל הקהל, והרבנים הראשיים אולצו להפסיק פעם בפעם את דבריהם. בגלל הבכי הרב שנשטע באולם. ביחוד עשתה רשם חזק תפלת „אל טלא רחטים" שבה נזכרו כל אותן ארצות שנהפכו לגיא הריגה לעטנו. בתי הכנסת היו טלאים אנשים וילדים ספה לפה וברחובות נשא הד התפלות והבכיה שיצאו טלבו הכואב של העם, יושב ציון. בשלשת ימי האבל שעברו עלינו הרגשתי, יותר טאשר בכל זטן אחר, כי עם אחד אנחנו, ובבוא צרה וכאב על חלק טעטנו כואבים אנו כלנו את כאבו ובצרתו צר גם לנו.

שמואל טרופר (כתה ח"א)

שָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם

זה חדשים אחדים שאנו שרויים באבל כבד על גורלם הטר של אחינו בני ישראל הנהרגים והנשחטים בידי הנאצים הטרצחים והארורים. אנו טבכים את רבבות אחינו שנספו על לא חטס עשו. אך בעצם ימי האבל והבכי זכינו גם לרגעי שטחה טעטים, לרגעי נחטה, ביום בוא אלינו אלף ומאתים ילדים עברים שנצלו טשני החיות הגרטניות. דרך ארוכה, טיגעת וקשה עברו הילדים. רבים טהם ראו בעיניהם בטות הוריהם. ילד אחד טספר טתוך בכי שראה כיצד הניף נאצי את חרבו על אטו על שלא רצתה לגלות את טקום טחבואו של אביו. אחר טספר כיצד נורו רוב יהודי עירתו והושלכו לקבר שכרו לעצטם לפני טותם. ילדים רבים אלה אשר לא

טעמו עדיין טעם חיים טובים כבר הספיקו לראות רציחות וגזלות. מאושרים הם הילדים האלה שזכו סוף סוף להגיע לחוף מבטחים, לארץ מולדתנו, אך מה רב מספרם לעומת רבבות הילדים העבריים שנשארו שם בתפת והם רעבים וערומים ויחפים! הגרמנים האכזרים יבואו ודאי על ענשם, אך עד שיבוא יום הנקם הולכים ומושמדים בינתים רבבות יהודים, ועמי הברית מסתפקים במחאות ובאזהרות ואינם מטהרים לפתוח את שערי ארצותיהם להחיש ישע לאחינו המעונים. אכן, אודים מוצלים מאש הם הילדים היקרים ששבו לגבולם, לארצם. ויפה אמר אחד הנואמים בשעת הפגישה הראשונה עמהם: „לא מהגרים ולא אורחים פורחים אתם, ילדינו היקרים, כי אם בני מולדת, אזרחי ארצכם הקדושה אתם". ענג רב הסבו לנו העולים הצעירים ויהודי ארץ ישראל קבלום בזרועות פתוחות ובשמחה רבה, אך מחשבה מרה מנקרת במחי: מה יהיה גורלם של שאר בני עמנו האומללים, הינצלו גם הם? הישובו גם הם לגבולם? מי יתן ונזכה גם ליומים אלה!

יצחק רגר (כתה ח"א)

אִמָּא, הָבִי לִי אָח!

אמא, מה רב סבלם של אחינו היהודים שבארצות הגולה, בפולניה וברומניה ובכל המדינות שתגאצים הארורים מושלים בהן. היטלר הרשע, ימח שמו וזכרו, חורג בהם ושורף אותם חיים. הרבה ילדים עבריים, ילדים כמוני וכחברי, עצמנו ובשרנו, נודדים ביערות רעבים גם צמאים ואין מי שירחם עליהם. רבים מהם נתיתמו. הנאצים הרשעים והאכזרים הרגו את הוריהם והם עכשו יתומים וגלמודים וקר להם וכר להם... בזמן האחרון הובאו לארצנו הקדושה ילדים עבריים יתומים, פליטי הפרעות והשחיטות, ואני פונה אליך: אמא, אמצי לך יהום אחד! רוצה אני, אמא, שתביאי אל ביתנו ילד אחד מהילדים האלה. אתו אלך תמיד לבית הספר. נלמד יחד. נשחק יחד וגם נאכל יחד. אם יהיה קטן ממני אשגיח עליו תמיד. אם יפל ויפצע—אחבש את פצעיו, אם יבכה—אנחמהו ואשקיטהו. אני מבטיח לך שאשמע תמיד בקולך ואהיה לך לילד טוב ומקשיב אם תשמעי הפעם הזאת בקולי ותביאי הביתה ילד יתום טפליטי מהארץ. לי יגרם הדבר ענג אין קץ ולך יחשב למצות גדולה. לך יהיה בן חדש ולי — אח, הוא יהיה מאושר אם ימצא לו שוב אב ואם ואחות ובית לגור בו ולעולם לא ישכח לך את החסד הזה. גם אני אודה לך כל ימי חיי על שנתת לי אח וחבר.

אמא, הבי לי אח!

אלכסנדר כהן (כתה ח'ב)

יַעַר הַיַּלְדֵי

יום א', טז באדר א'. עננים שטו בשמים והסתירו לרגעים את קרני השמש החמימות. ילדים צוהלים וקלי אנועה קפצו על הסכוניות ועברו על אדמת טעלה החמשה הסתדרו בזריזות לפי הערים ירושלים, תל־אביב וחיפה וצעדו עליזים אל מקום נטיעת יער חדש, יער הילה. סר א. שפירא, מזכיר סועצת המורים למען הקק"ל באי. הורנו כיצד להתנהג בשעת נטיעת היער. תחילונו להתקדם אל הגבעה בה נטע את השתילים הרכים והעינוגים. למעלה על הגבעה הקבילו את פנינו רבים מתושבי המקום ומחושבי קרית ענבים וירושלים. החל הטקס הנחדר. פתחו בו שבעה צופים, בחורים כארזים. שלשה תקעו בחצוצרות הנוצצות ואחד העלה אט אט את דגלנו, דגל ציון, שהתנוסס בטרום הטוט אל טול רקיע ים התכלת. טבין העצים הופיעו מצעירי המקום מלאי כח עלומים, בחורים וארבע בחורות. בחור אחד קרא בקול צלול וברגש ברכות שונות ופרשת הנטיעה ושתי בחורות ענו אחריו והכריזו כי עלינו הוטל התפקיד לנטוע. רעם קולות חלף בחלל האויר: „הננו ונטענו!" ושוב נשטע הקול הטכריז שנית ואומר, כי ימים טובים יבואו ותכלה הרשעה מן הארץ וישראל יעשה חיל בארץ ויפרח וישגה. ושנית פרץ ספי הילדים קול חזק: „אמן ואמן!" אחר נטעו באי כח המוסדות הלאומיים את עץ הגלויות. בה בשעה נקראו דברי אזכרה אלה: „יזכר עם ישראל את קהלות הקדש, בארצות הגולה, שנעקרו, שנחרבו ושנמחקו. יזכר עם ישראל את בניו המוטחים, קרבנות טבלכת הרשע שעונו ענויי גוף ונפש בטחנות ההסגר; שגורשו לארץ גזרה ולא נודעו עקבותיהם; שנרצחו בהמון בשוקים ובחרבות שהובלו לטבח בקרונות טוח; שנקברו חיים, שנשרפו בהיכלי הקדש על גוילי־התורה, שנשחטו, שנטבעו ושנחנקו וחולל כבודם ושופך דמם בידים טמאות על קדוש השם. יזכר עם ישראל את ילדיו מחסדיו, טהורים בני טהורים, שנגזלו מחיק הוריהם בידי חיות־אדם והובלו כצאן לטבחה; שנערפו והוטחו בטיחות משונות ונערטו ערימות ערימות בראש חוצות.—עוללים ויונקים שנופצו אל אבני קיר, שנשמטו מחוטות ושחושלכו חיים בשקים למצולות נהרות. ונקטפו חייהם באבם בידים אכזריות על קדוש השם... ארץ, אל תכסי דמם!—ירתח ויקב הדם את התהום! עד יזדעזעו טוסדות תבל, עד בוא יום שלם ונקם." ענן כבד הליט להגע את פני השמים והסתיר את קרני השמש. צטרטורת אפפה את גופי. על הגבעה נשמעה אנחה כבדה טבין הקהל שלא אשכחנה לעולם. דגלי בתי־הספר הורידו ביגון קודר את ראשם. הדגל הלאומי ירד לרגע אך שוב עלה ואט אט הורטו הראשים. אנו נוטעים יער לכבוד בוא ילדי טהרן אלינו על שם הילדים הטעונים, למען ידעו כי לא ימוש זכר סבלם מלבנו. החלה חלוקה השתילים, בידים רוטטות אחזנו בשתילים הרכים והתקרבנו אל הגומות. סר יוסף וייץ ברך לפני הנטיעה. נגשנו לעבודה. כרענו על ברכנו. טרוב התרגשות רעדו ידי ובשעה שישרתי את רגבי האדמה ירדו דמעות טעיני והיו לטפות הטים הראשונות שנפלו על השתיל חרך. לא יכולתי לקום. רציתי להיות קרוב לשתיל הענוג עוד

רגע. ולסוף קמתי וברגע שעזבתי את טעלה החמשה אטרתי בלבי: „העצים יכו שרשים באדמה, יגדלו, ייפו וישגשגו, ויצלו מצלם על האדמה ויחד אתם יכו ילדי טהרן וילדי הארץ שרשים בארץ, ויזכרו את העצים שקשרום בעבותות אהבה לאדמה, רכושו היקר של עמנו".

צבי שיכיץ (כתה ח"ב)

שְׁכָרִי הָרִאשׁוֹן

באחד טיטי החופש הגדול בא אבי הביתה וקרא לי ולאחי ואטר לנו: „ילדים, בשורה בפי: לבית חרושת אחד שבעירנו הטציר טכשירי טלחטה לצבא הלוחם. דרושים שני נערים. רצונכם לעבוד? בעבודה זו תסיעו בידי עמי הברית במלחמתם עם הנאצים וגם שכר תקבלו".

גל של שטחה הציף את לבי וקניתי טיד: „כן אבא. אני רוצה לעבוד".

גם אחי קבל את הצעת אבי בשטחה. כל אותו יום שטחתי שטחה גדולה ולכל חברי ספרתי שטטהר אהיה לפועל בבית חרשת ואשתתף ב„טאטץ הטלחטה".

למחרת בבקר קמתי בשעה טוקדטת ואכלתי את ארוחת הבוקר והלכתי עם אחי לעבודה. בעבור זטן טה באנו למקום עבודתנו. כשנכנסתי לבית החרושת נדהטתי למראה הטכונות הגדולות. הרעש החריש כטעט את אזני. אנשים ונשים רבים התרוצצו בינות למכונות וספקו ללועיהן את כל הדרוש להן, בשעה שאחרים הוציאו מהטכונות את החלקים שכבר הוכנו ויוצרו. אדם אחד קבלנו בסבר פנים יפות והכניס אותנו לחדר טיוחד, אפלולי וקודר והראה לנו טה עלינו לעשות. שם טצאנו עוד נערים, העובדים זה חדשים אחדים. ישבנו ליד ארגז טלא שברי פחים ועלינו היה לכופפם. שברי פח אלה נועדו ליצור כשורי טוקשים. התחלתי לעבוד בטרץ ובזריזות. עבדתי שעה אחדות. בתחלת עבודתי לא נזהרתי ביותר. שברי הפחים נדקרו בכשר אצבעותי ודם רב זב, אך אני לא נבהלתי. כרכתי את אצבעותי הפצועות בכד והטשכתי בעבודתי עד שנשטע צלצול הפעטון הטכריז על הפסקת העבודה. עיפים יצאנו אני ואחי טבית החרושת ושבנו הביתה. בבית זכינו לקבלת פנים נאה. הורינו שטחו לקראתנו כשטח על אוצר יקר. טיד רחצנו פנינו וידינו ואטא הגישה לנו ארוחה טובה וזרזה אותנו לאכל ואטרה: „אכלו, אכלו לשובע, חלא פועלים אתם ופועלים חיבים להרבות באכילה למען יהא להם כח לעבדי". אך לאטתו של דבר לא היתה אטי צריכה לזרזני ביותר. אכלתי בתאבון רב, טפני שהייתי רעב ועיף. אחרי אכלי שוחחתי טעט עם הורי על טיב העבודה והקדטתי לעלות על טשכבי לאסוף כח ליום הבא. את עבודתי המשכתי באותו המרץ שעבדתי ביום הראשון. והנה הגיע היום הששי, יום התשלום לפועלים. בכליון עינים חכיתי לצלצול הפעטון הקורא לפועלים לגשת אל הקופה. סוף סוף הגיע הרגע הזה. בשטחה קפצתי טהקומי וברעדת הלכתי לקבל את שכרי, אלא שבדרכי אל הקופה רטנתי את עצמי כי לא רציתי להראות לשאר העובדים שאני להוט אחרי כסף. לאט לאט קרבתי בלב דופק אל הקופה והעטדתי פנים אדישות לגובר. הגובר שם עינו באיזו רשימה, העיף טבט סוקר כי והגיש לי כסף. קבלתי את הכסף טבלי לספור אותו ושטתיו בכיסי. רק יצאתי טחצר בית החרושת טיד הוצאתי את הכסף טכיסי וספרתיו ולשטחתי לא היה גבול: לירה וחטשת ושלשים גרוש! בלב טלא גאוה ושטחה גם יחד הלכתי הביתה. החלטתי לא לבזבז את הכסף לריק, כי אם לקנות לי טט נובע וספרי למוד הדרושים לי לכתה ח'. שלשה שבועות רצופים עבדתי, עד התחלת הלמודים. טנהל העבודה וכל הפועלים הותיקים היו טרוצים טטני ואני שטחתי על הצלחתי בעבודתי ועל הביאי תועלת טה ללוחטים בנאצים הרשעים והאכזרים.

סנחם לוין (כתה ח'ב)

וַיְהִי בַּיָּמִי נָקוּד "הַנְּקֻדּוֹת"...

—„סנחם"—אטרה אלי אטי—„רוצה טהר אל חנותו של סבא ותקח את פנקסי הנקודות ותביאן הביתה".

ברגע הראשון לא הבנתי לאילו נקודות החכונה אטי ושאלתיה: „איך אפשר לקחת נקודות? נקודות כותבים בתרגילי הדקדוק הנהנים על ידי הטורה אך אלה אינן נטכרות בחנות". לאחר שאטי הסבירה לי את טשטט הנקודות רציתי לדעת את טיבן ורצתי לחנות סכי. ליד החנות עטדו אנשים ונשים רבים כ„תור" ואני נדחקתי ביניהם.

—„בחור, אל תהית „פחו כטים"—קרא אלי אדם בתרעומת גלויה—„הלא תראה שכל הקהל הזה קדטך עטור בתור!"

—„החנות חנותנו, חנותו של סבי"—עניתי בגאוה. האיש נשתתק והקהל נתן לי לעבור ונכנסתי לחנות. שם ראיתי הטון פנקסאות. סבי נתן לי פנקסאות אחדים. הסתכלתי בהם וראיתי שהם יפים. הכריכה כחולה והדפים—דף דף וצבעו הטיוחד, האחד לבן, השני ורוד, השלישי צהב ועל כל דף נקודות לרב. סבי גזר טספר נקודות טפנקסאותי ונתן לי צרכי אוכל תטורתן להביאם הביתה ואטר לי: „שוב הביתה, אל תפריע, הקהל טחכה". חזרתי הביתה ונתתי לאטי את הפנקסאות וגם את אשר לא אטרה לי הבאתי לה: חבילה טלאה טצרכי אוכל. אטא שטחה ואטרה:

—„סבא פקח לך, טנחם, הוא שלח לנו טצרכי אוכל שקשה להשיגם בחנות אחרת. יאריך אלהים ימיו".

—„אטן ואטן"—עניתי. בקשתי טאטי שתתן לי את הפנקסאות כדי לעיין בהם והיא נתנתם לי. בהחלה קראתי את ההוראות ואת רשימת הטצרכים ואחר התחלתי טונה את הנקודות—800 טספרן! „עוף!"—

...בשוקים, אך עם צלצול

אמרתי בצחוק—מי בעל זכרון ויזכר את כל ההוראות האלה? אפשר להתבלבל ולטעות בנקודות.

—„אין דבר"—ענתה אמי—„נזכר ונזכר, חיטים ימי מלחסה ואסור להתאונן. מצבנו טוב בארצנו. אנחנו לא נפגענו ברוך השם. ולואי והיה מצב אחינו ואחיותינו שבארצות הכבוש כמצבנו" „הוי, בני—הוסיפה אמי לדבר אלי וקולה נעשה עצוב—„עודך קטן ואינך יודע מה רב סבלם של בני עמנו שבגלות פולניה ורומניה. הנאצים הארורים משמידים אותם והעולם שותק. אסור לנו להתאונן. אסור לנו לצחוק בכל פה. ימי אסון לנו חיטים האלה". דברי אמי שיצאו מעמק לבה עוררו בי רגשי צער וכאב ואני חדלתי מדבר אליה דברי הלצה וצחוק.

אחרי הצהרים שלחה אותי אמי ל„תנובה" לקנות ביצים. כשהגעתי למחוז חפצי נדהסתי למראה ה„תור" הארוך. כעבר רגעי מספר עמדו כבר מאחורי עשרות אנשים. הרעש היה גדול. הקשבתי לשיחת האנשים. הרבה מהם התאוננו על היוקר הרב, על הלחם הקלוקל ועל המחסור במצרכי המזון החיוניים.

—„הנקודות, הנקודות האלה"—אמר איש אחד—„נקודות יש, אך מזון אין".

—„כן",—ענהו השני בהלצה—„כמו שכתוב: „עקודים, נקודים וברודים"—אך לא „ו ר ו ד י ם", מהמזונות האלה אין הפנים נעשים ורודים"...

—„ימח שמו של היטלר הרשע"—נשמע קול צרוד—ולואי שנראה בקרוב את גופו הטמא שהוא עקוד ונקוד בנקודות דם"... הקהל פרץ בצחוק.

—„רבנית, רבנית"—בקע קול מהחנות—„נקודות נתת וכסף לא שלמת!" ליד פתח חנות „תנובה" נראתה אשה זקנה וכפופה שהוציאה כסף ומסרתהו למוכר ואמרה: „הנקודות בלבלוני לגמרי. באמת שכחתי לשלם את מחיר הגבינה. הוי, הנקודות"...

פתאם יצא איש אחד מחנות „תנובה" והכריז: „אפסו הביצים, כלן נמכרו. תבואו מחר:"

—„מה זה ועל מה זה אפסו הביצים? שאל אחד בצחוק—כלום פסקו התרנגולות להטיל ביצים או שמא התגיסו?" שוב פרץ צחוק גדול, אך איש „תנובה" ענה ברצינות: „הביצים נמכרו. דראשונים שעמדו זכו וקנו. תשובו מחר וזכרו שכל הקודם זכה". אני שהייתי מן האחרונים בתור חזרתי הביתה בידים ריקניות ורק פנקס הנקודות הציץ מתוך כיסי אך אמרתי בלבי: „צדקה אמי בדבריה. אסור להתאונן. טוב חלקנו בארצנו."

מרדכי תמרי (כתה ז"א)

מִקְרִים בַּדֶּרֶךְ

א

מַעֲשֵׂה-רֶשַׁע

...הרכבת מירושלים עברה במהירות הבזק בין צוקים והרים קרחים והגיעה לשפלה הפוריה. ליד תחנה קטנה נעצרה. כמעט נעצרה והמון ילדי־פלחים ערבים הקיפו את הרכבת והציעו לנוסעים לקנות מהם אבטיחים צהובים נחמדים למראה. הם מכרום בזול, כי שכר החובלה והֶרֶוַח של הסיטונאים והקטעונים נכלל במחיר. הרכבת שהתה בתחנה רגעים אחדים והמוכרים הקטנים צבאו על החלונות והכריזו על סחורתם. רבם לא השיגו את החלונות כי קטני קומה היו והמשא והמתן עם הקונים התנהל בקשי רב. בין המוכרים נראה ברגעים האחרונים ילד קטן מאד שלמזלו הרע לא מכר אף אבטיח אחד ופניו היו עצובים. פתאם נשמע מהרכבת קולו של ערבי זקן הקורא לילד להביא לו אבטיח. כהרף עין רץ אליו הילד בשמחה והגיש לו דרך החלון אבטיח צהב גדול. הערבי לקח את האבטיח והניחו על הספסל והחל לאט לאט לחפש בכיסי בגדו את הגרוש שהילד דרש ממנו חלף סחורתו. סוף סוף הוציא גרוש והחזיקו לעיני הילד ולא נתנו לידו. הילד רצה לקבל את הגרוש, אך בינתים החל הקטר לזוז. הקטן רץ בכל כחו ליד החלון וידו פשוטה לחטף את המגיע לו ולא יכל. אלו היה הערבי ההוא אדם ישר יכל היה לזרק את המטבע והילד היה מוצאו על נקלה. אך הוא לא כן עשה, כי אם שִׁטָּה בילד. הילד רץ וכשראה שלא יוכל להדביק את הרכבת נפל ארצה ובכה בקול פולח לבבות. הערבי שם את הגרוש בכיסו וישב לו בהרוחה על הספסל ואכל במנוחה ובהנאה יתרה את האבטיח שגזל...

ב

יֶלֶד אֶחָד וּזְקֵנִים שְׁנַיִם שֶׁנֶּאֶסְרוּ

הגענו ללוד. המון סבלים ערבים הצטופפו ליד החלונות והציעו את שרותם, לשאת את מזודות הנוסעים. בין הסבלים היה ילד קטן שנדחק ואחז בסף החלון, אולם למזלו הרע עמד שם גם סבל זקן. פתאם פרצה מריבה ביניהם וממריבה עברו למהלומות. הזקן הכה את הילד וזה לא טמן ידו בצלחת והחזיר לו, חרף קטן קומתו, מכה אחת אפים. אולם שניהם היו כחות שווים ולא היה ביניהם מנצח. כה הכו הַשְׁנַיִם איש את אחיו עד שבא השלישי—ערבי בריא ובעל בשר, והתנפל על שניהם והכם מכות נמרצות. התקוטטו התקוטטו שלשת המתקוטטים עד שבא הרביעי,—השוטר ואסר את כלם. אחרי שנאסרו באו סבלים אחרים והציעו לנו את שרותם ומיד נתברר להם, ששום איש מאתנו לא חשב כלל למסור את מזודתו לסבל...

ובינתים נשמעו מרחוק צעקותיהם של שני הזקנים ובכיו של הילד.

ג

גְּמַלִּים שֶׁנִּדְרְסוּ

בדרך לחיפה ראיתי ליד המסלה שלדי סוסים וביניהם גוף שלם של סוס, כלו שותת דם וכלב גדול עומד ומלקק בתיאבון רב... לפני המסלה עברו פעם בפעם שוטרים פרשים, יהודים ואנגלים, והשגיחו על התנועה. פתאם נשתטה סוסו של אחד הפרשים והתחיל להשתולל ולרוץ למול קטר הרכבת, כמו אמר לבעט

בפרסותיו בכל הקרב אליו. חרדתי מאד לחיי הפרש, ולשמחתי שחקה השעה לשניהם והרכבת עברה לפני שהגיע הסוס עדיה. עוד לא הספקתי להרגע ומראה חדש החרידני. עדר גמלים התחיל רץ בבהלה ליד הפסים. פתאם נכשלה בכרה אחת ונפלה וכעבור רגע קטן נתרסקה העלובה. רגליה נקטעו. ראשה נחתך ובטנה רטשה. התרגשתי מאד למראה תמונת־זועה זו וכשישבתי על הספסל הרהרתי:

אתם, הגלגלים, המביאים אתכם תנועה וחיים בכל, מי יודע כמה בהמות ואנשים דרסתם וקפחתם את חייהם.

בלב כבד הגעתי למחוז חפצי.

הַסִּיּוּם

בחנכה גמרנו נביאים ראשונים והמורה אמר לנו לחזור על אשר למדנו ולהתכונן לבחינה וסיום כאחד. יום יום היינו חוזרים על מספר פרקים והמורה שואל אותנו שאלות, ומה רבה היתה שמחתו, כשהיה שומע תשובות נכונות מפינו. יומים לפני הסיום קראני המורה לפניו ואמר בבדיחות הדעת:

—„דוד, שמעתי אומרים שאמך אשת חיל והעוגות, מעשה ידיה, „יצא להן שם טוב".

—„כן"—עניתי—„היא מיטיבה לאפות עגות טעימות וערבות".

—„אם כן"—אמר לי המורה בצחוק—„מסור לאמך שאנו מזמינים עגת לסיום".

בשובי הביתה מסרתי מיד לאמי את שיחת המורה והיא חִיְּכָה והסכימה בחפץ לב לבקשתו. למחרת באתי לבית הספר בידים מלאות. בשעת הלמודים האחרונה הודיע לנו המורה לבוא בשלוש שעות אחה"צ. בשעה הקבועה נכנסו תלמידי שתי הכתות ה' והוריהם לאולם „אהל שם". אחרי דברי פתיחה קצרים של מנהל בית הספר הוצעו לנו שאלות ע"י שני המחנכים. עגונו בהצלחה והורינו היו שמחים. כתום הבחינה נכנסנו למסעדה ומה אורו עינינו לראות שלחנות ערוכים כל טוב ובטעם. ילד אחד ברך בקול רם ואנו היטבנו את לבנו במטעמים. ילדים אחדים נגנו ואחרים שרו. כך בלינו שעות אחדות בנעימים, לאחר שירת „התקוה" התפזרנו שמחים וטובי לב הביתה.

דוד מלמד (כתה ה"ב)

מיכאל ישעיה (כתה ו"א)

מִלֵּאתִי חוֹבָתִי בֶּאֱמוּנָה

היום ההוא, בו הובלתי פצוע לבית החולים „הדסה" לא ישכח מלבי לעולם. והמעשה שהיה כך היה: כחבר ב„אגודת הבריאות" הוטל עלי לעמד ליד שער בית הספר ולהשגיח על התלמידים. החצר המתה וקול רעשה החריש אזנים. הילדים רצו הנה והלום, דחופים ודרוכים לכל משחק ומעשה שובבות. פתאם נשמע קול: „פנו דרך" „פנו דרך!" ראיתי שזגג עולה במדרגות שלפני שער הכניסה. בידו חלון שבור וזכוכית. ילד פזיז, חסר סבלנות, רץ אל השער ונדחק אל הזגג. הושטתי את ידי לעצרו, אולם הילד דחף את ידי והיא פגעה בזכוכית והרגשתי כי דבר מה חד דוקר את ידי. הבטתי אל ידי והנה היא שותתת דם. רצתי אל האחות והיא מהרה לשים על הפצע חומר סטרילי ומיד נשלחתי עם ראש „אגודת הבריאות" לקליניקה של „הדסה". משם שלחוני לבית החולים כדי לתפור את הפצע. לא פחדתי. לא נבהלתי. בלב שקט נכנסתי לבית החולים השוער הביאני לחדר „עזרה ראשונה". בינתים בא אבי ואחרי שעשו בידי את הנתוח לקחוני הביתה. כל השכנים והחברים באו לבקרני ונחמוני וחזקו את רוחי. אבל גם בשכבי חולה וכואב לא התחרטתי על שהושטתי את ידי לעצור את הילד הרץ בלי דעת אל הזכוכית. עשיתי זאת מתוך הכרת חובה, כי ממלא אני תפקיד חשוב ואחראי.

עַל קִבְרוֹ שֶׁל חָבֵר

(לזכר רענו הרצל שמיד נ"ע)

כתתנו מתאבלת אבל כבד: אחד מבחירי תלמידיה נקטף באביב ימיו. ביום הראשון, אחרי החופש הגדול, נכנס אל הכתה מחנכנו מר ל. י. דבשני ובקול רועד פנה אלינו ואמר: „ילדים, אסון גדול קרנו. תלמידי וחברכם הנאמן הרצל שמיד נפטר. כשנפרדתי מכם עם סיום שנת הלמודים ברכתי אתכם שנזכה להתראות בקרוב בכתה ז' בריאים ושלמים, אך לראבון לבי לא נתקבלה ברכתי. אנו פותחים את שנת הלמודים החדשה כשמקומו של הרצל היקר פנוי. הוא היה תלמיד חרוץ ומנומס וזכה לקבל תעודת ציונים מצוינת, אך לא זכה לעלות לכתה ז' וללמוד אתכם יחד. נשמר בלבנו את זכר חברנו האומלל שעזבנו לאנחות". כלנו בכינו בדבר אלינו המורה, כי חביב היה הרצל על כלנו. ילד עליז ואוהב שעשועים היה. בשעת ההפסקות היה שקוע כלו במשחקים, אך עם צלצול

הפעמון נהפך והיה לאחר, לחלטיד מקשיב השקוע כלו בלמודים, דמותו הנאה והעדינה טרחפת לפני עיני. הנה הוא יושב על הספסל, ראשו נשען על ידו ועיניו סביטות אל הטורה והוא שותה את דבריו בצמא. ביום נטר חלמודים היה באושר. תעודת מצוינת קבל—ובשמחה רץ הביתה לבשר להוריו שעלה לכתה ז'. באותו יום אמר לאחד מחבריגו: אני לא אבטל את זמני כימי החפש. אחלק את זמני לשעשועים ולמודים. בימי החפש אקרא הרבה ספרים. והוא קים את אשר קבל על עצמו. בימי החפש פגשתיו ושאלתיו למעשהו והוא ספר לי על למודיו. ימים אחדים אחרי פגישתנו שמעתי אמנם שנפל למשכב, אך לא דאגתי כלל לשלומו. חשבתי שמחלה קלה חלה ואין סכנת לחייו. כעבור ימי החפש חזרתי לבית הספר וקויתי להפגש עמו כפעם בפעם, בכתתנו, אך—אהה לאסון! —בבואי נודע לי כי לא אוסיף אראה עוד את חברי היקר הרצל, כי הוא מת, אבד ואיננו. תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.

אכנון אהרוני (כתה ז'ב)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(חבורת חברנו הקטנים)

א

הַשָּׁלָג

בשבע שעות בבקר התעוררנו אני והורי טשנתנו. אבא ירד הראשון מהמטה, פתח את התריסים וקרא בשמחה: ש-ל-ג! מיד קפצתי מטטתי ורצתי אל החלון. ראיתי את פתי השלג נופלות ארצה וכל העולם לבן, לבן. הארץ, הגגות, העצים לבושים לבוש לבן. עיני לא שבעה לראות את המראה הנחמד הזה. אמי לא האמינה בתחלה כי שלג ירד ושאלה אותי: באמת? אמרתי לה: בואי וחראי. רציתי ללכת לבית הכנסת אך הורי לא הסכימו. מה עשיתי? עמדתי ליד החלון וראיתי אנשים צועדים בשלג הפרוש כטפה על הארץ. שני הבחורים שבחצרנו כרעו תחת משא השלג ורק בערב הזדקפו והריטו ראש. אני קנאתי בילדים אשר התהלכו ברחוב. בצהרים הרשו לי לצאת החוצה. עשיתי לי כדורי שלג וזרקתי והאנשים הביטו אל טעשי וצחקו.

משה אילן (כתה ב'ב)

ב

פְּלִיטֵי פּוֹלִין

טורנו הטוב קרא לפנינו בעתון את הידיעה הטשטחת על בוא פליטים יהודים לעירנו. שטחתי טאד לטשטע הדברים האלה. ביום השבת, אחרי הצהרים הלכתי עם חברי לבית צעירות „טזרחי". שם ראיתי הרבה אנשים. על שער בית הצעירות החנוסטו הטלים „ברוכים הבאים". ראיתי שם את אחינו הפליטים הקטנים ולבי נשבר בקרבי. פני רבים מהם צנומים וחורים ואין כל פלא בזה: במשך שלש שנים וטחצית השנה נעו ונדו בדרכים עד שזכו לדרך על אדמת ארצנו. עלינו לאהוב את חברינו החדשים, פליטי חרב היטלר הרשע, יפה שטו וזכרו—והם טלהזכירו: הם אחינו שבאו אלינו טטרחקים לשבת אתנו יחד בארצנו הקדושה וחובה טוטלת עלינו לעזר להם בכל: בספרים, בטחברות ובשאר טכשירי למוד וכתיבת. כעבוד שעה קלה חזרתי הביתה ומטרתי להורי על הפליטים הקטנים. בכתתי אספנו לפי שעה לירה אחת הטקדשים לפליטים ואני מקוה שעוד נאספ כהנה וכהנה.

אליאב כהן (כתה ג'ב)

מְקָרוֹב וּמֵרָחוֹק

(חדשות שונות)

—בי"ב בכפלו נפטר בירושלים מנהל מחלקת החנוך הד"ר בן ציון מוסינזון ז"ל. המנוח היה מנדולי העסקנים הציונים ורבות פעל לתחית עמנו בארצנו. את מרצו הרב הקדיש לחנוך העברי ובמשך שנים רבות נהל את הגמנסיה העברית הראשונה „הרצליה" אשר בתל אביב. במותו אבד לישוב בארץ ולעם העברי בכללו עסקן רב כשרונות ונואם לאומי גדול. ת. נ. צ. כ. ה.

—בכ"ד בטבת נפטר בירושלים הפרופ' אדתור רופין ז"ל. שעות אחדות לפני מותו עוד עבד במערכו בגנו ופתאם אחזהו השבץ ונפל על אדמתו אשר אהב. בעודנו צעיר לימים עלה לארצנו ומאז הקדיש את כל חייו לבנין הארץ ולהתישבות העם. עמד בראש המשרד הא"י והיה ממיסדי דגניה ושאר הקבוצות והקבוצים שנוסדו בארץ ונמנה גם עם מיסדי תל אביב. המנוח היה מלומד גדול בחכמת הכלכלה וכתב ספרים חשובים במקצוע זה. בשנים האחרונות שמש פרופסור באוניברסיטה העברית והעמיד תלמידים הרבה. יהי זכרו ברוך.

—ביום ו' באדר א' נפטר בירושלים הד"ר יוסף מוהליבר. נכדו של הגאון רבי שמואל מוהליבר זצ"ל. הד"ר מוהליבר היה מנהל הגימנסיה העברית בירושלים והשקיע מרץ רב לפתוחה ולשכלולה. הוא מת בשעת נאמו על החנוך העברי, מטרתו ותפקידיו. ת. נ. צ. ב. ה.

—בכ"ד באדר א' נפטר בירושלים הפדגוג והמלומד הגדול הד"ר יצחק אפשטין ז"ל. המנוח היה מגדולי המורים בישראל, מיוצרי בית הספר העברי וממחיי הלשון העברית וממעשיריה. לפני שבועות אחדים חגג הישוב בארץ את יום הולדתו השמונים וכל העתונים הקדישו מאמרי הערכה על עבודתו החשובה בתחית לשוננו ובית ספרנו. ת.נ.צ.ב.ה.

—בכ' בשלו נערך כנוס מיוחד של אספת הנבחרים שבו פני הצירים בקריאה נדולה לעמי העולם להציל את יהודי מזרח אירופה מצערנו הנאצים האכזרים ושלשת הימים כ"א, כ"ב וכ"ג בכפלו היו ימי אבל ככבד לעם העברי.

—בי"ג באדר א' באו לארצנו 1230 פליטים עברים צעירים, מטהראן ואיתו יום יום שמחה היה לישוב. בכל התחנת נתקבלו עליהי הצעירים בתרועת ניל. תלמידים מבתי הספר שבארץ יצאו לתחנת הרכבת להקביל את

פני חבריהם החדשים.

—בכ' בכפלו מלאו חמשים שנה ליצירתו של משוררנו הגדול שאול משרניחובסקי. שירו הראשון „בחלומי" נדפס בכ' בכפלו תרנ"ג, בעתון „הפגזה", שיצא באמריקה. מאז פרסם המשורר מאות שירים נדולים וקטנים, פואמות, בלדות, אידיליות, סנטות. בכשרון רב תרגם מהשירה הקלסית ואפוסים של אומות העולם. בכל העתונים העברים הקדשו למשוררנו מאמרי הערכה על שירתו ועל תרגומיו הרבים. בבתי הספר עסקו בחודש בכפלו בלמוד שירי המשורר ונערכו גם נשפים לכבודו.

—ביום י"ג באדר מלאו חמשים שנה לפעולתו הספרותית והמדעית של הפרופ' יוסף קלוזנר. בהיותו רך וצעיר, כבן י"ט שנה, פרסם בעתון „המליץ" את מאמרו הראשון „מלים מחודשות וכתיבה תמה". הספר והמלומד הזה כתב אלפי מאמרים והרבה ספרים חשובים בהיסטוריה, בפילוסופיה, בתולדות הספרות העברית ובשאלות הלשון העברית. במשך שנים רבות ערך את הירחון „השלוח" שגדולי הסופרים השתתפו בו. ומאז נפתחה האוניברסיטה העברית הוא משמש בה פרופסור לספרות העברית.

—צבאות בריטניה הנחילו תבוסה שלמה לצבאות רומל שאימו על מצרים. הגנרל מונטנומרי המהולל וחילותיו האמיצים השמידו את חילות הנאצים והפאשיסטים וכבשו את כל לוב. על טריפולי מתנוסס כיום הדגל הבריטי. עמי הברית כבשו גם את מרוקו, אלגיר ועכשו הם נלחמים בטונים ונדולה התקוה שבקרוב יגורש האויב כליל מאפריקה.

—בו בזמן שעמי הברית מכים את הנאצים הרשעים שוק על ירך נוחל גם הצבא האדום נצחונות נדולים, לשמחת כל העולם. צבאות הסובטים כבשו את סטלינגרד, קורסק, תרקוב, ורושילובגרד, רוב ושחררו את לנינגרד מן המצור. עהה מגבירים הסוביטים את התקפתם על ויזמה ומתקרבים גם לסמולנסק.

—לפני שבועות מספר נחכנסה בקובלנקה שבמרוקו ועידה חשובה, בראשותם של צ'רצ'ל ורוזבלט ובהשתתפותם של ראשי המצביאים והמפקדים ונתקבלו בה החלטות חשובות בעניני המלחמה בנאצים ויש תקוה שבקרוב ירגישו האויבים עוד יותר את נחת זרועם של עמי הברית.

— בי"ח אדר מלאו שמונים שנה להופעת העתון הראשון בארצנו, „הלבנון", שנוסד ע"י שלשה מעסקני הישוב וממשכילי ירושלים יחיאל בריל, מיכאל הכהן ויואל משה סלומון ז"ל.

—מטעם היעד הלאומי בוטלו השנה, בחג הפורים, כל ההגיות והנשפים וכל הישוב היה שרוי באבל כבד על עמנו המענה בארצות הכבוש הנאצי.

איקן רפאל, כהן אלכסנדר (כתה ח"ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

—בי"ז אלול, תש"ב, נפתח ביה"ס לשנת הלמודים החדשה. המנהל מר מרדכי אילן קרם את פני התלמידים בנאום ברכה. אחד התלמידים קרא בהטעמה פרק פ"ד מספר התהלים. אחרי שירת „התקוה" נכנסו התלמידים לכתותיהם, אל השער הראשון. קבלת פנים לבבית ערכו תלמידי הכתות ב' לתלמידי הכתה א' החדשים. תלמידים אחדים שרו, הללו בחלילים ודקלמו שירים. מספר תלמידי בית ספרנו מגיע השנה ל-800

—בי"ב תשרי, תש"ג, ביום מלאת שנה לפטירתו של מנהיגנו הנאמן מנחם אוסישקין ז"ל, נתכנסו תלמידי הכתות העליונות לבית הכנסת ומר מ. אילן הרצה על פעולתיו הכבירות של המנוח לתחית העם העברי ולגאולת אדמת ארצנו.

—בי"ג בכפלו נערכה אזכרה למנהל מחלקת החנוך הד"ר בן ציון מוסינזון ז"ל. מר אילן דבר על פעולתו הלאומית של המנוח ועל נודל האבדה שאבדה במותו לעמנו ולחנוך העברי.

—בכ"ב בכפלו, במלאת שנה לפטירתו של מורה המורים החכם ר' דוד ילין ז"ל, הרצו על המנוח ועל פעולותיו בשדה הספרות והחנוך המנהל מר מ. אילן ומורנו מ. מ.

—בכ"ג בכפלו, ביום האבל והעצרה, שהכרז ע"י המוסדות הלאומיים, נתכנסו התלמידים מהכתה ד' ומעלה, לבית הכנסת „אהל שם" לשתף עצמם עם כל הכואבים את כאב האומה. המנהל מר מרדכי אילן ומורינו ה"ה אברהם אבא אורי ואליהו לולו דברו על גורלם המר של אחינו בני ישראל בפולניה ובשאר ארצות הכבוש הנאצי. מורנו מר יהודה דבוסים קרא מתוך העתון „דבר" קטעי מאמרים מעניני היום. אחרי שקראו התלמידים והמורים את פרקי התהלים, שטעמנו ע"י הרבנות הראשית, התפלל החזן מר מ. טירנובר את תפלת „אל מלא רחמים" ובינין אלם ובדממה הלכו התלמידים לבתיהם.

—בי' טבת העלה לפני התלמידים זכר משוררנו הלאומי חיים נחמן ביאליק ז"ל. ה"ה מ. אילן א. לולו ומ. מ. דברו על שירתו הנשגבה ועל אישיותו הגדולה.

—בי"ב בטבת נערכה ע"י ה"ה מ. אילן וא. לולו אזכרה לד"ר בן ציון מוסינזון ז"ל, במלאת שלשים לפטירתו

—בי"ד בטבת הנגי תלמידי הכתות ה' הנינת סיום של נביאים ראשונים. אחרי נאומי המנהל מר מ. אילן והמחנכים ה"ה א. א. אורי וא. אילן נערכה מסבה נאה במסדרת ביה"ס והתלמידים המסימים ומוריהם בלו שעה קלה בנעימים.

—בכ"ו בטבת נערכה אזכרה לד"ר רופין ז"ל נאמו מורינו ה"ה מרדכי אילן, ואליהו לולו ומ. מ.

—בכ"ט בטבת, ביום האבל קראו התלמידים ומוריהם

פרקי תהלים. אחרי דבריו של מר אילן התפלל החזן מר טירנובר את תפלת „אל מלא רחמים".

—בכ"נ בשבט, ביום השלג, לא נתקיימו הלמודים בביה"ס.

—בי"ב אדר א' בקרו תלמידי הכתות ד"א, ד"ב, ה"א וה"ב ומוריהם בעטרות ובסביבתה.

—חברי מערכת „חברנו" לשנת תש"ג: איקן רפאל, הרמתי אמנון, כהן אלכסנדר, צימרמן אריה, פרמינגר שלום.

נִשְׁפֵּי טְשֶׁרְנִיחוֹבְסְקִי

בחדש כסלו, שנה זו, מלאו חמשים שנה להופעת שירו הראשון של משוררנו הגדול שאול טשרניחובסקי. ברוב ערי ארצנו וכפריה נערכו חגיגות ונשפים לכבוד המשורר, שבהם קראו משיריו והעריכו את שירתו רבת הגונים. בבית ספרנו עסקנו במשך חדש ימים בלמוד שיריו. את שיריו אנו לומדים אמנם תמיד וזכורני שאת שירו „כעין דור" למדנו עוד בשבתי בכתה ד', אך לרגל יובלו החליטו מורינו להקדיש חודש תמים ללמוד שירתו. ואחרי שלמדנו על פה הרבה משיריו וביניהם את הפואמה „ברוך ממגנצא", נערכו בבית ספרנו שני נשפים לתלמידים ולהורים. ביום השני, ח' באדר ב', נערך הנשף לתלמידים. לאחר הפתיחה שרה מקהלת ביה"ס, בלווי תזמורת החלילים שלנו, את השיר „שחקי, שחקי על החלומות". מורנו מר מ.מ. הרצה על משוררנו ועמד על הקוים העיקריים שבשירתו. כתם החרצאה הוצג ע"י קבוצת תלמידים, בהדרכתו של השחקן האמן מר צבי, מחזה שעובד על ידו עפ"י האידליה „ברלה חולה". ההצגה הצליחה הצלחה רבה וזכתה למחיאת כפים סוערת. רביעיה לכלי מיתר נגנה בנצוחו של מורנו מר מונזון את השיר „אומרים ישנה ארץ". חברנו מיזל קרא את חבורו הטוב „חזון וגאולה בשירי טשרניחובסקי" וחברנו מלינסקי קרא בהטעמה קטעים משירי המשורר ולסוף הוצג בהצלחה מחזה קטן, אך נהדר בתפאורתו, מתוך השיר „כעין דור" שאף הוא עובד בטעם רב ע"י מר צבי. עם שירת „התקוה" נסתים הנשף המוצלח הזה ומלאי רשמים חזרנו לבתינו. למחרת נערך אותו נשף להורים, אך הפעם נוספו דקלומים מתוך הפואמה „ברוך ממגנצא" והרצאתו המענינת והיפה בהכנה ובלשונה של מר בן ציון ידידיה, מורה בבית ספרנו בעבר. במשך שעה ארוכה היה קהל ההורים מרותק למראה המחזות ולמשמע הדקלומים שבוצעו ע"י בניהם. לסיף הודה מנהל בית ספרנו מר אילן למורים ולמר צבי שעמ"ו בעריכת הנשף ולכל ההורים והאורחים שכבדונו בבקורם.

שלום פרמינגר (כתה ח"ב)

מסבות בלתי תלויות במערכת ובביה"ס נתעכבה הוצאת „חברנו".

חִידַת מִלּוּאִים

מאת אברהם מלינסקי (כתה ח"א)

	מ	
	ד	
	ס	
	ה	
	א	
	ב	
	א	
	צ	

א. שָׁתוֹק
ב. מָשְׁלוּ
ג. יַסֵּד
ד. בכי גדול
ה. בהמה דקה
ו. ו... עשו את הבכורה
ז) אות באלף בית העברית
ח) ציץ הפרח

מלא את המשבצות הריקות במלים המתאימות להן ואחר תקרא בשני הטורים, ג',ד', מלמעלה למטה ותמצא את שמו ומשפחתו של אדם חשוב, שעשה הרבה לך ולבית ספרך ומת בלא עת.

בְּרָכוֹת

הנהלת ביה"ס וחבר מוריו ותלמידיו
מביעים את ברכתם הנאמנה למשוררנו הגדול
שאול טשרניחובסקי
במלאת חמשים שנה להופעת שירו הראשון
ולסופרנו הדגול פרופ' ד"ר יוסף קלוזנר
במלאת חמשים שנה להופעת מאמרו הראשון
ישאו ברכה ויזכו לראות בנחמת עמנו וארצנו הגאולים

לחברינו היקרים **אליהו קרוטמר ויחיאל לנצמן**
בני המצוה, ברכה מקרב לב
חבריכם תלמידי הכתות ו"א ו"ב

ברכתנו הנאמנה לחברינו הטובים:
אודיס אליהו, כספי מנחם, נחמו יצחק ועזריאל מובשוביץ
להכנסם למצוות
חבריהם תלמידי הכתה ז"א ומחנכם

ברכת אושר והצלחה לחברי כתתנו:
זק דוד, כהן דוד, לבקוביץ מאיר, לוי בצלאל, לש צבי, פלרמן אברהם, פוריצקי אברהם, ריכמן משה, שפיגל עמיהוד
ליום היוחם לבני מצוה, היו ברוכים!
חבריכם תלמידי הכתה ח"א

ברכתנו שלוחה לחברינו
לוי יהושע, שיביץ אמנון ושיביץ צבי
להכנסם למצוות
תלמידי הכתה ח"ב ומחנכם

נדפס בדפוס שמעון רוהלד ירושלם

חברנו

יוצא ע"י תלמידי ביה"ס תחכמוני
בירושלים

עלון חדשי

חברנו היקר, מורנו המסור, ממיסדי בית ספרנו ומטפחיו הנאמנים,

בן ציון גולדצויג איננו!

גדול כים שברנו. אין תנחומים לנו.

*

בעוד אנו משעשעים את נפשנו הדוויה בתקוה, שעוד יקום לאיתנו ויוסיף לפעל עוד רבות בבית ספרנו, בעוד אנו מקוים שיחלים עד מהרה וישתתף עמנו בחלוקת התעודות לתלמידי מחזורו, שככה אהבם וחנכם במסירות נפש אין קץ, בעוד גם הוא מקוה לטוב, כי הלא כה אמר לחברו ולמנהלו בשעות חייו האחרונות: „עוד יהיה טוב" — בא המות המר כחתף ועקדו מתוכנו. כי נבוא לבית הספר לא גוסיף נשמע עוד את קולו הרך ולא נוסיף נראה עוד את בת צחוקו הטובה, המרגיעה. סתם עליו הגולל. איננו, איננו...

בְּכוּ בָכוֹ, ילדים יקרים, למורכם הטוב והנאמן, שהקדיש לכם את מיטב אונו וחייו וכשהגיעה השעה להפרד מעליכם — לא זכה לברך על המוגמד ונכרת בדמי ימיו.

קינה שאו, ילדים חביבים, תלמידי מחזורו, על מורכם ומדריככם ששניסעל שנים טפחכם באמונה, כטפח הגנן את שתיליו, וכשהגיעה השעה הברוכה לראות בשמחתכם — לא זכה אפילו לחתום על תעודותיכם. „מה חפצתי עוד לחתום על תעודות הגמר" — אמר מורכם לאחות בית החולים ברגעיו האחרונים.

ספדו, ילדים טובים, למורכם ומחנככם, אשר רק לפני זמן מה התהלך אתכם כרע וכאח, טיל אתכם בארצנו הקדושה למען חבבה עליכם — ופתאם כרע, נפל, בעוד הוא משתוקק לחיות ולשוב אל נוהו השקט, אל אשתו העדינה ואל בתו יחידתו.

ביגון אֵלֶם, קודרים ומדוכאים, אנו עומדים על קברו כי גדול הכאב מאד.

דוד פרישמן

אַגָּדַת הֶרְצְל

י׳ אייר תר״ד—כ׳ תמוז תרס״ד

...כְּאַגָּדָה הָיוּ חַיֵּי הָאִישׁ הַזֶּה וְאֵם לִבְנָהּ תְּסַפֵּר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֶת הָאַגָּדָה הַנִּפְלָאָה, וְדוֹר יְסַפֵּר אוֹתָהּ לְדוֹר.

וְכַאֲשֶׁר בָּא פִּתְאֹם, כֵּן הָלַךְ פִּתְאֹם. הֲלֹא זֶה דֶּרֶךְ הָאַגָּדָה. פֵּיָה טוֹבָה עָמְדָה עַל עַרְשׂוֹ, וְכָל מַתְּנוֹת הַבָּשָׂר וְהָרוּחַ אֲשֶׁר תִּנָּתֵנָה לְאַלְפֵי אֲנָשִׁים יַחְדָּו, אוֹתָן נָתְנָה לְאֶחָד הַזֶּה: אֶת עֵינֵי הַקֶּסֶם וְאֶת יְפִי הַתֹּאַר, אֶת מֶתֶק הַשְּׂפָתַיִם וְאֶת הָרֹךְ וְהָעֵדֶן, אֶת עֹז הַשֵּׂכֶל, וְאֶת לֵב הַיְלָדִים, אֶת יֹשֶׁר הַהִגָּיוֹן וְאֶת גְּבוּרַת הָעֲנָקִים, אֶת כִּשְׁרוֹן הַחֲלוֹמוֹת וְאֶת הַתְּשׁוּקָה הַכַּבִּירָה לַעֲשׂוֹת אֶת הַגְּדוֹלוֹת, וְאֶת הַשְּׂחוֹק נָתְנָה לוֹ וְאֶת הַדִּמְעָה, וְאֶת הַכִּשְׁרוֹן נָתְנָה לוֹ לִמְשֹׁל, וְרָצוֹן עַז נָתְנָה לוֹ וְחֵן טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם — אֶת כָּל מַתְּנוֹת הַבָּשָׂר וְהָרוּחַ. וְאֶת הַמָּוֶת נָתְנָה לוֹ אֲשֶׁר יָבוֹא בְּפֶתַע פִּתְאֹם וַאֲשֶׁר יִשְׁפֹּךְ עָלָיו אֶת קֶסֶם הָאַגָּדָה, לְמַעַן אֲשֶׁר יִהְיֶה סֵמֶל הַגִּבּוֹר שָׁלֵם.

כִּי אָמָרָה: אֶת אֲשֶׁר נִבְצְרָה מֵחַיָּיו לַעֲשׂוֹתָהּ, אוֹתָהּ יַעֲשֶׂה מוֹתוֹ...

אברהם יהושפט (כתה ח״ב)

עַצְמַת עַם יִשְׂרָאֵל

יום י״ב בסיון. בכתה דומיה ועצב. על כל פנים מורגשת הבעת הצער והאבל. כל ילד וילד נגש בלב מורתח אל הקתדרה וחותם את שמו על גליון ניר, לאות כי גם הוא משתתף בעצומת העם העברי בארץ ישראל. המורה דבר על גורלו המר של עמנו הפזור בכל פנות תבל והסובל מכל עם אשר הוא יושב בקרבו. אולם ביחוד סובל העם העברי מידי חיות הטרף הנאציות. ידיהם הגסות והטמאות של הנאצים מגואלות בדם אחינו בני ישראל הנשחטים ככבשים בגיטאות הגלות האפלה. מדי יום ביומו מגיעות אלינו ידיעות נוראות מארצות הכבוש הנאצי אשר לשמען תצלינה האזנים. כל אדם אשר לב אנוש עוד פועם בקרבו יזדעזע למשמע שועתו של העם הנבחר. כה תנה המורה את צרות עם ישראל. אחר קרא אחד התלמידים קינה מתוך „ספר הדמעות". בשעת הקריאה נפתחה דלת הכתה והמנהל נכנס והודיע למורנו כי הגיע הזמן לכנסנו לאולם בית־הספר. יצאנו בשקט מהכתה. הסתדרנו בשורות ונכנסנו לאולם. שם נשא המנהל נאום וילדים קראו מתוך „עצומת הילדים העברים בארץ" כדברים האלה:

„אנחנו ילדי ארץ ישראל, החיים בארצנו חיי חופש ושקט, מאזינים בחרדה לנעשה יום יום ושעה שעה לאחינו ולאחיותינו בגולה. בוקר בוקר, עת נצא שבעים ומרוחצים לבית ספרנו ולסדנותינו, מלווים אותנו צלליהם של האלפים והרבבות מילדי עמנו המובלים לטבח — על מה ולמה? ובדממת הליל על משכבנו, יבקיעו אלינו מעבר לימים וארצות בכיים וזעקותיהם של המוני התינוקות הנרצחים והנשחטים — עד מתי עוד? על מה ולמה נשחטים ילדים קטנים אשר לא חטאו ורעה לא עשו? ועד מתי עוד יתנו למרצחים לעשות מעשיהם לאור השמש הזורחת?

„אנחנו, ילדי ארץ הנביאים והחוזים, שבה ידעה אומתנו חיים של כבוד ואומץ, נושאים לבנו בחרדת קודש אל הגבורים והגבורות, חלוצי עמנו ומוריו, אשר מתוך סכנת מוות ויסורי רעב והשפלה חרפו נפשם והרימו את נס ההגנה הנואש ונפלו על כבוד עמם. מעתה יהיו לנו כיהודה המכבי, כרבי עקיבא וכבר כוכבא; ככל הגבורים והקדושים המפארים את קורות עמנו, המעונה בעמים.

„אנחנו ילדי ארץ ישראל, אשר אבותינו ואמותינו לוחמים עם אבותיכם ואמותיכם בחזית המשותפת, דורשים מכם, כי יוציאו מן הגיטות והמחנות את השרידים מילדי עמנו, ויביאו אותם אלינו אל ארצנו וביתנו. הוכחנו ועוד נוכיח, כי יודעים אנו לפנות חדרינו למען העולים הקטנים, לחלוק להם מפתנו. באחווה וברחמים רבים נקבל את פני העולים ונאמצם כאחים לנו, והיה ביתנו — ביתם, ולחמנו לחמם. רק הביאו אותם אלינו!

„הילדים של האומות הלוחמות לצדק ולחופש, עזרו לנו. תנו ידכם להצלת עמנו. אל תחשו!"

כשגמרו לקרוא את העצומה קראנו מספר פרקים מספר התהלים. החזן סים את כנוס האבל בתפלת „אל מלא רחמים" שהשמיעה בקול רועד ונוגה. ביגון ובכאב יצאנו מאולם בית הספר ושבנו לבתינו מדוכאים ומדוכדכים.

אחרי הצהרים הלכתי עם חברי לראות בהפגנת הישוב העברי. המוני אדם הצטופפו ברחובות ירושלים. הרעש והמהומה גדלו. פה ושם עברו קבוצות קבוצות של ארגוני הנוער העברי בארץ והטיחו דברי זעם והתמרמרות כלפי עמי הברית, הרואים את השמות אשר הנאצים עושים ביהודים ואינם מושיטים לנו יד הצלה. שרכנו הלאה את דרכנו וקשה מאד היה לעבור בינות לאלפי האנשים המצטופפים עד אפס מקום. ליד הקולנוע „תל אור" פרצו תגרות קלות בין השוטרים הבריטים אשר התהלכו אנה ואנה, בתוך העם המתקהל, ובין צעירים יהודים מרי הנפש. כה שוטטנו בכה ובכה, בחוצות ירושלים, ובכל מקום אשר דרכנו עליו בכי וזעם מבוכה וזעקה בשעה מאוחרת בעדב חזרתי הביתה. ובלילה בשכבי במטתי הרהרתי על גורל עמי: הנה אני שוכב לי במטה רכה וחמה ומי יודע כמה יהודים נהרגים בשעה זו בכל מיני מיתות משונות; נשרפים חיים, נקברים חיים, נחנקים ומטובעים ומומתים בשאר מיני מיתות אכזריות. במחשבות אלה נרדמתי וחלומות רעים, על פרפורי אחים ואחיות בשעת מותם, בעתוני כל הלילה.

אמציה פורמן (כתה ו״א)

מִכְתָּב מִמַּחֲנֵה הֶסְגֵּר

ודאי תתפלא, אחי היקר, כיצד הגיע אליך מכתב זה, בשעה שהננו מוקפים חומה עבה וחיות טרף בצורת אדם שומרות עלינו. אהה, אחי, בכמה קשיים הצלחתי לשלחו לך! הסכת ושמע, אחי, ואספר לך כיצד הגענו לתפת זו שאני נמצא בה כיום: פקחתי את עיני ומצאתי את עצמי בצריף רעוע ואפל. מסביבי נשים מיללות, גברים נאנחים ותינוקות צוחים. רגע ישבתי נדהם אך לאט לאט החלו להתרקם במוחי כל מאורעות יום אתמול שעברו עלי. כיצד התנפלו עלינו שוטרים לבושי מדים חומים ופניהם פני חיות. הם אחזו בילדים וזרקום בכח למכונית אף אותי זרקו לתוכה. ראשי נחבל במכונית והתעלפתי. כששבה אלי רוחי לא מצאתי את אבי ואת אמי בצריף ושקעתי במחשבות נוגות: איפה הם ומה קרה להם? דמעות זלגו מעיני בהרהרי בהם. פתאם נפתחה הדלת, ונכנס אדם שקרא בקול גם: צאו לחצר, יהודים! וכשראה שאנחנו מתמהמהים החל להצליף בשוט על ימין ועל שמאל וכלנו קמנו מפחד השוט ויצאנו. החצר היתה מרופשה ואוירה היה מחניק. נתנה הפקודה לשבת ולחם יבש טבול במים השלך לנו. אחר הכנסנו שוב לצריף המעופש. כך עבר כל היום ובלילה שכבנו לחוצים וצפופים וכך עוברים עלינו הימים והלילות ביסורים, במכות, בבזיונות ובהשפלות. היקיץ פעם הקץ למכאובינו? אני פונה אליך, אחי היקר, אנא מלא את בקשתי. השתדל, השתדל נא למען אחיך האומללים, השתדל ועשה דבר מה להצלתנו. אולי ירצה האל וישלח עזרה על ידיך ועל ידי כל היהודים היושבים בארץ האבות, להצלת יהודים נרדפים ואומללים מגיא ההרגה.

אחיך הנענה

עמנואל שפירא

עודד בן ישראל (כתה ז״ב)

עֵץ הַפְּגָעִים

לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ. (תהלים קי״ח י״ז)

לא רחוק מביתנו עומדת לה תאנה זקנה, בודדה ועלובה, שחדלה זה מכבר מתת את תנובתה. עליה נשרו מעליה ורק הענפים, המסתעפים לכל עבר, נשארו לה מכל תפארתה לפנים. על העץ הזה, העומד הפקר, רגילים ילדי שכונתנו, ואני ביניהם, לטפס פעם בפעם ולגדע מענפיו היבשים עד שעשוהו ככלי שבור. אולם מאז הכירי את העץ לא שערתי לי כי עלול הוא להמיט עלי פגעים ויסורים נוראים. אכן, עץ כוזב היה עץ זה וצרות רבות גרם לי!

הדבר היה באחד מימי חג הפסח. שמח בשמחת החג שוטטתי לי מאפס מעשה ליד ביתי. אותה שעה שעת צהרים היתה ונכון הייתי כבר להכנס הביתה ולסעוד את לבי, והנה צצה לנגד עיני התאנה הזקנה. שני חברי עמדו על ענפיה וכמו קרצו לי בעיניהם לגשת אליהם. מיד נשאתי את רגלי ורצתי אל התאנה ובקפיצה אחת עליתי וטפסתי על ענפיה. שעה קלה הייתי מדדה מענף לענף ופתאום קרה משהו נורא: אחד הענפים הדקים נשבר מתחת לרגלי, אבדתי את שווי המשקל ונפלתי ארצה. צעקותי החרידו את חברי והם ירדו מן העץ ונגשו להרימני. פסעתי כמה פסיעות ושוב נפלתי. כחי עזבני. כאבי היה חזק. בצעדים כושלים הגעתי לביתי. דומם שכבתי במטתי כשמחשבות משונות מטרידות את מוחי. משלא פסקו הכאבים החליטו הורי לקחתני „להדסה", למען יראו את אשר קרני. פחד גדול נפל עלי. חרד הייתי שמא קרני מקרה רציני ואמנם לא טעיתי. הרופא בדקני וזה אשר העלה בבדיקתו: ידי השמאלית נשברה ואחת מכליותי נפצעה. הוא צוה להביאני מיד לבית החולים. כעבור זמן מה הגיע אוטו „מגן דוד" לקחתני. הוכנסתי לתוכו וכולי דטט וחרדה. כעשרה רגעים נמשכה הנסיעה, האוטו הגיע לבית החולים „הדסה". בזהירות רבה נטלו אותי על גבי אלונקה והביאוני אל החדר שיעדו לי. שכבתי על מטה רכה וחמה בשמסביבי רופאים ואחיות שבאו לבקרני ומשנסתלקו להם, נתתי את תשומת לבי להתבונן אל החדר שבו שכבתי. זה היה חדר קטן ויפה, נקי בתכלית הנקיון. לידי שכב חולה אחד אשר לא הוציא הגה מפיו. עם דמדומי השקיעה האחרוגים ירדה אפלה על החדר שהביאה עמה ללבי עצבות קודרת אשר לא ידעתי שחרה. פעם בפעם נכנסה אחות, הלבושה סנור לבן ופנס בידה, למדד את דפקי. הגשתי לה את ידי הרוטטת והיא מדדה ונסתלקה לה. ועוד אני מהרהר כה וכה והדלתות נפתחו ואלונקה, אשר שקשוק אופניה הגיע לאזני, נכנסה החדרה. מאחוריה עומד איש לבוש לבנים מכף רגלו ועד ראשו ופניו מכוסות אף הן במסוה לבן. העליתי על האלונקה שהתחילה לזוז. ועוד לא הספקתי להשתומם על הנעשה בי, נמצאתי כבר בחדר הנתוח, כשמסביבי רופאים ואחיות, כפפות גומי על ידיהם ומסכות תלויות להם באזנם, המכסות את כל פניהם, ורק עיניהם הטובות מציצות מבעדן. לאחר שגמרו את כל ההכנות הדרושות נגש אלי הרופא הראשי ובדקני היטב היטב. עברו כמה רגעים ולשמחתי הרבה העלוני שוב לאלונקה והחזרתי לחדרי. הרופא מצא כי לא כדי לנתחני. משחזרתי לחדרי היתה שעת חצות בערך. השבתי כי כבר יניחו לי לישון אך לא. לפתע הדלק החשמל. התעוררתי משנתי הטרופה. בעינים סגורות למחצה הבטתי אל הנעשה סביבי. שתי אחיות עמדו וטפלו בשפופרות רבות שהונחו על שולחן קטן. צנצנת גדולה היתה מונחת בתוך והיא מלאה דם. עתה הבנתי את אשר יֵעָשֶׂה לי. הרופאה צותני להוציא את ידי ובזריזות מפליאה דקרתני במחט חזריקה. הרגשתי כאב חזק, אך הבלגתי על יסורי ולא השמעתי אלא אנחה קלה. השפופרת המלאה דם נתרוקנה לאטה, והרגשת חמימות נעימה נכנסה אל גופי יחד עם הדם. אחרי

קבלי את הדם, שפלא מקום זה שאבד לי, רוח לי מעט ועצמתי עיני וארדם.

קריאה הראשונות של השמש חדרו לחדר, הפלא זהרורי בקר ראשונים. הקיצותי משנתי שהשכיחתני את אשר קרני. רגע נדמה לי כי אני נמצא בביתי. עיני תעי מסביב לראות את הנצבים עלי. מיד ננשה אלי אחות טובה, מפחה על שכמי ואמרה לי: „אל תירא, אל תירא". דבריה עודדוני קצת. כעבור זמן מה רחצוני והגישו לי אוכל. בשמחה ובתאבון רב קבלתי את האוכל שלא בא אל פי כמעט יום שלם והרגשתי שחייב אני תורה לנותניו משסייעתי את ארוחתי תקפני שעמום רב ובאפס מעשה ספרתי לעצמי בלבי את הקורות אותי למן יום אחטול ועד עתה. אחר הצהרים באו, לשמחתי הגדולה, הורי ועוד קרובים ומכירים והביאו לי מתנות יפות. כך נמשכו והלכו הימים, האחד אחרי השני, מבלי שום שנוי. סדר היום בבית החולים הוא הד גוני. מדי בקר בבקר מבקר הפרופסור את החולים בלוית שורה ארוכה של רופאים ואחיות מאחריו. הוא אדם טוב, מנחם ומעודד ואף אוהב להתבדח עם החולים, ואם החולה הוא ילד הריהו צובט לו בלחיו צביטה קלה. השעמום פג מטני לגמרי. בספריה שבבית החולים מצאתי לי ספרים יפים לקריאה. פעמים שחקתי עם החולים משחקים שונים. עם כמה חולים התידדתי ושוחחתי עמם. מפיהם נודע לי כי בית החולים משמש מקום מרפא לא רק ליהודים אלא לכל אדם חולה, כיהודי כנכרי. היחס מצד הרופאים והאחיות היה טוב מאד, הם נחמוני וחזקו את רוחי. אך מצבי לא הוטב והרופאים חששו לחיי ולא ידעו מה יעשו עמדי. לבסוף החליטו לנתחני. לפני הנתוח צלמוני אולם הצלום הוכיח כי יש לרחוץ את הנתוח. הרופאים אמרו כי אין בידם להושיעני ורק אם בר מזל הנני—חיה אחיה. הורי בכו מאד ולא ידעו את אשר יעשו. השתחפתי בצערם וכמוחי עלו מחשבות נוראות. דומה היה הדבר, כי מלחמה לי עם העץ שמסנו נפלתי. הוא רוצה להכחידני מן החיים ואני אשחדל שלא לעשות את רצונו. החלטתי בלבי שאם יזכני אלהים ויתן לי את חיי במתנה, אכרות את העץ מעל פני האדמה. כעבור כמה ימים נעשה גם ולפתע פתאום הוטב מצבי ולשמחתי הרבה יצאתי מכלל סכנה. הרופאים והאחיות השתתפו בשמחתי וכשמחת הורי. ולא עבר שבוע ימים וכבר נפרדתי מעל כל הרופאים והאחיות שמפלו בי והודיתי להם על מסירותם הנאמנה אלי. הֶחזרתי לביתי בריא ושלם. ורק קמתי על רגלי קימתי את הבמחתי: לקחתי גרון בידי והלכתי אל אותו עץ ארזי. לאט לאט הונף הגרזן על הגזע העבה עד אשר נבקע העץ לשנים ונפל מלא קומתו ארצה ובלבי אמרתי לו: הרי לך רשע, כנמולך. אתה רצית להכחידני ולהשמידני, אולם נצחתיך, מזמתך לא עלת כידך וכעה אני משמידך כליל מעל פני האדמה. נצח האדם את עץ השדה.

מיכאל בֶּש (כתה ז'א)

מַחֲלַת מְחַנְּכֵנוּ

בבואי כרגיל, באחד הבקרים, לבית הספר ראיתי שמחנך כתתנו, מר א. לוין, לא בא עדיין. הפעמון צלצל. כל התלמידים המתדרו בחצר. ליד כל כתה עמד המחנך. גם אנחנו המתדרנו וחכינו למחנכנו—והוא איננו. המנהל נגש אלינו וצוה עלינו להכנס לכתה ומורה אחר נכנס אלינו ולמד אותנו. גם למשמ השניה לא בא המחנך. שאלנו את המנהל? מדוע לא בא היום המחנך והוא ענה: אולי עוד יבוא היום ואם לא—אות הוא שנפל למשכב. כל אותו יום למדונו מורים אחרים. גם ביום שלאחריו לא בא המחנך ומפי המנהל נודע לנו שחלה במחלת השפעת. אחרי הלמודים הלכתי עם חברי לבקרו וראינו שהוא שוכב במטה ומשתעל שעול הזק מאד. שאלנוהו לשלומו והוא אמר לנו בקול חלש שצנה אחזתהו והוסיף שבעוד יום או יומים יבוא לבית הספר. עברו ימים אחדים והמחנך לא בא. שוב הלכנו לבקרו ומה נבהלנו כששמענו מפי אשתו שמחנך חולה מאד ומחלתו—דלקת הריאות! צער רב הצטרנו על מורנו הטוב, החביב עלינו והמחבב אותנו, וברכנוהו ברפואת שלמה. חזרנו עצובים לבית הספר וכשספרנו לתלמידי כתתנו על מחלת המחנך התעצבו גם הם. המנהל הזמין בשבילנו מורה שימלא את מקומו של מורנו החולה. המורה החדש עשה עלינו רושם טוב ועוד בשעור הראשון הכרנו שאדם טוב ונוח הוא, אך התגעגענו על מורנו החולה, המחנך אותנו זה שנים אחדות. כתבנו לו מכתבים, התפללנו לשלומו בבית הכנסת וגם שלחנו לו זר פרחים גדול בצרוף המכתב הזה:

„מחנכנו היקר! אנו מצטערים מאד על שחלית מחלה קשה והננו מברכים אותך, מעומק לבנו, ברפואה שלמה ומהחלמה מהירה. יהי רצון שנזכה לראותך בקרוב בכתתנו והננו מבטיחים כי נוסיף להיות לך תלמידים נאמנים וחרוצים. קבל נא לאות חבה וכבוד את זר הפרחים המוגש לך על ידי כל תלמידיך".

ימים אחדים אחרי ששלחנו לו את זר הפרחים נודע לנו, לשמחתנו, שמחלתו סרה ממנו ושהוא הולך ומבריא. יום יום צפינו לבואו ואמנם לא לשוא היתה צפיתנו. יום אחד, ואנחנו יושבים בכתה ולומדים מפי המורה החדש, והנה נפתחה הדלת ומחנכנו נכנס לכתה כשפניו מאירים ושמחים, כדרכו תמיד. כאיש אחד קמנו והקבלנו את פניו בתרועות גיל ובמחיאות כפים. הודינו למורה שמלא את מקומו שבועות מספר ונפרדנו ממנו בשלום ובידידות. המחנך הורה לנו על הפרחים, ששלחנו לו ביומי חליו, ומיד התחיל בשעורו וכל תלמידי הכתה שמחו שמחה גדולה.

בצלאל לוי (כתה ח'א)

הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְהַיּוֹם הָאַחֲרוֹן בְּבֵית־הַסֵּפֶר

... עדין זכורים לי הימים ההם, הימים האחרונים בגן הילדים. תינוק בן חמש וחצי חייתי אז אולם במראה גופי ובהתפתחותי נראיתי גדול יותר. כל באי הגן, האמהות והאבות, התפלאו תמיד על למדי בגן בעוד שלפי דעתם מקומי כבר בבית ספר ולא פעם הרגיזו את אמי בשאלה: „כלום בנך חסר כשרון עד כדי כך, שאי אפשר להכניסו לבית הספר? שאלה זו היתה גורמת לאמי בושת וצער ונלאתה ענות לכל אחד ואחד משואליה כי עודני רך וצעיר, בן חמש וחצי. לאחר התיעצות עם מכרים ודידים החלט בטשפחתנו להכנסיני לבית הספר „התכמוני" הסמוך לביתנו. אך כאן קמה צרה חדשה: המנהל לא רצה לקבלני לכתה א', כי לפי דעתו עדיין צעיר אני מאד. אמי שדלה את המנהל בבקשותיה עד שהסכים. מה עלץ לבי לשמע בשורה זו! מיד התחלתי לבקש מאת אבי שיקנה לי ילקוט וקלמר, כי בתמימותי הילדותית חשבתי אז שכלא מכשירים אלה אין ילד ראוי להקרא בשם „תלמיד". עוד באותו יום הביא לי אבי

תלמידי המחזור הכ"ה ומוריהם. (השמיני מימין לשמאל מר בן ציון גולדצויג ז"ל)

ילקוט עור נחמד וקלמר נאה ומבריק ובו עפרונות ומחקים. את שמחתי אז אין לתאר וכדי להשביע את רצון הורי הקדמתי בערב ההוא, שלא כרגיל, לעלות על משכבי — ובלילה ראיתי בחלומי ילקוטים ומחברות וקלמרים. בקצר רוחי חכיתי ליום בו אכנס לראשונה לבית הספר. והיום ההוא בא! אותו בקר נראה לי בהיר ויפה ומחייך. תשמש כמו צהלה לקראתי, בשעה שקרבתי עם אמי אל שערי בית הספר. עלי להודות כי ככל שהתקרבתי אל בית הספר נתגנב ללבי מעין פחד מסויר שלא ידעתי שחרו. ככשתי את פני בקרקע ונגררתי אחרי אמי עד שנכנסנו לחצר המוסד. לאט לאט נתאספו כל הילדים, הכרי להבא במשך שמונה שנים רצופות. והנה תופיע המורה מר אברהם ארגמן ז"ל, מורת בעל מבט דך ועדין, והכניסנו לכתה. המורה קרא לכל ילד וילד ושאל לשמו ולשכ משפחתו. הגיע תורי לענות אך גופי התחיל משום מה רועד. אולם המורה הרגיש במבוכתי ואתז בידי ושאלני בקול שופע אהבה וטוב לב: מה שמך, חביבי? למנע ידו ולמשמע קולו הנעים באה שלוה ללבי ולא פחדתי עוד ועניתי על כל שאלותיו. לאחר שהכרנו איש את רעהו התחיל המורה לשוחח אתנו על למודינו, ספר לנו ספור, שחק עמנו והשעות עברו מבלי שהרגשתי בהן. אותו יום הרגשתי כי מעתה קניתי לי חבר גדול וטוב שאליו אוכל לפנות בכל השאלות המטרידות אותי. השנים חלפו. מורים באו ומורים הלכו עד שהגיעה השנה השמינית, שנת הסיום. כשזכיתי לעלות לכתה העליונה נפל עלי בתחלה פחד מפני בחינות הגמר אך בהמשך הימים התעודדתי והתחזקתי והתחלתי מאמין בכחי ואיטת הבחינות לא בעתתני עוד. סוף סוף לאחר

שמונה שנות למוד עומד אני שוב על סף בית הספר, אולם לא על סף הכניסה, כלפני שמונה שנים, כי אם על סף היציאה. לא בלב מלא פחד, כי אם בלב מלא בטחון אני נפרד מעל בית ספרי. לבי מלא רגשי תודה והוקרה למורי אשר רבות טרחו ועמלו כדי ללמדני תורה וחכמה ומעשים טובים. ובשמחה גדולה זו בחיי אני מביע את ברכתי ותודתי למורי היקרים. מבטיח אני להם כי הלוך אלך בדרך אשר התוו לפני ואהיה בן נאמן לעמי ולכל קניניו הקדושים.

חיים וילנר (כתה ה"א)

אָחִי

אח קטן יש לי ושמואל שמו. ואף על פי שהוא בסך הכל בן חמשה חדשים, אין כמוהו אוהב להשתובב כאחד השובבים הגדולים. במשך שעות רבות, אם אינו שקוע בתרדמה, ימלמל ויפטפט בשפה המובנת רק לו, כשבת צחוק נעימה מרחפת על שפתותיו הקטנות. תינוק מצחיק ומבדח הוא שמואל. יש שאוחז בשתי רגליו הפעוטות הרכות והורודות ויקרבן אל עיניו, ממש עד עיניו, ויסתכל בהן. נראה שבעל כח יהיה כשיגדל. את כחו ומרצו יש להכיר כבר מעתה: כשאני עומד על ידו, מיד יתפס בידי או בשערותי ויצבט וימרט וישרט והכל בכח, בגבורה. וכמה זריז וגמיש תינוק קטן זה! כשאמא משכיבה אותו על בטנו מיד הוא מתהפך ושוכב על גבו דוקא. פעם הייתי עד ראיה למעשהו זה: אמי השכיבתהו, כדרכה, על בטנו, אך השובב לא הסכים לשכב במצב זה. מה עשה? בידיו וברגליו נאחז במטה ולאט לאט הזיזן והרי הוא שוכב על גבו! פעם נתתי לו צעצוע וכרגע תפשו בחזקה בידו האחת ואחר העבירו לידו השמאלית ומהשמאלית שוב לימנית. וכך נמשכה המלחמה בין שתי הידים עד שבאו להאכילו את מנת מזונו. את חכמתו הרבה הכרתי עוד ביום שהכניסוהו לבריתו של אברהם אבינו. אחרי הברית הגישו לו טפת יין והפעוט הזה, אך הרגיש ריח יין, מיד התחיל למצצו בלשונו הקטנה וטעם את טעמו.

אחי הקט, גדל וצמח!

גֵּטֶף דִּמְעָה עַל קֶבֶר סָבִי

לזכר סבי היקר ד"ר אלכסנדר שור נ"ע

עד היום איני יכל לשכח את יום האסון, בו נתיתמה כל משפחתנו. עודנו זוכר את יום השבת ההוא, יום חורף, סופה ושלג. בבית סבי התאספו כל בני המשפחה והאכל היה כבד. על הרצפה היה מוטל יקירנו, מכוסה סדין לבן. לא יכלתי להאמין שהאדם המוטל לפנינו, בלי רוח חיים, הוא סבא יקיר שלי. הכל בכו, צעקו ונאנחו ואני גם לבכות לא יכלתי. מחנק הרגשתי בגרוני וכמו קול לחש לו: „אין זאת אמת. סבא לא מת. חי, חי הוא". אך האמת המרה באה וטפחה על פני וכמו אמרה לי: „ראה, מי מוטל כאן אם לא סבך שכה חמרת לשבת על ידו ולשמוע את נעם שיחתו?" סבא שלי אהב מאד את נכדיו. תמיד התענין בנו ובקשנו פעמים אין מספר לבוא אליו וללמד מפיו תורה, רש"י ותלמוד. מדי בואי אליו הייתי רואה אותו יושב אל שלחן עבודתו, המלא ספרים ומחברות ומכשירי כתיבה, ועוסק במדע, כותב ומוחק ומעין במלונים יונים ורומיים, בתנ"ך ובתלמוד. סבי כתב עבודות מדע חשובות ותרגם ללשוננו מספריהם של חבמי יון ורומא, אך רק עבודות אחדות זכה להוציא לאור. בימי שבת ומועד היה אוהב לאסוף אותנו, הנכדים, מסביב לשלחנו ולשוחח אתנו. רצונו היה שנהיה יהודים טובים וישרים ושיהיה חלקנו עם עובדי אדמת המולדת.

צר לי, צר לי עליך, סבי היקר, שהלכת מעמנו ולא נוסיף לראותך עוד.

דמותך האצילה תלוני כל ימי חיי.

נכדך המתאבל עליך

יהושע (כתה ה"א)

גַּם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִכְתֹּב!

(ספורי חברינו הקטנים)

א

אָסוֹן

פעם אחת הלך אבי לעבודתו ולא חזר כל היום. הערב הגיע והוא לא חזר. חכינו לו בקצר רוח — והוא איננו. פתאם נכנס שכננו ואמר לאמי, כי תמהר לסור אל בית המרקחת. אמי הלכה וכלה בהלה. אני הלכתי אחריה, כי לבי נבא לי רעות. בבית המרקחת אמרו לאמי כי מטלפנים לה מבקור חולים. אמי נגשה אל הטלפון ושוחחה עם רופא בית החולים. רק שמעה אמי מספר מלים — מיד חורו פניה מאד. נודע לה שאבי הטוב נפצע קשה במקום עבודתו. בכינו מרב פחד ודאגה לאבינו. חמשה שבועות פרפר אבי בין החיים והמות עד שהבריא, בזמן הראשון היה חלש ואפילו הדבור היה קשה עליו. כשקם לאיתנו לא יכל לעבוד עבודה קשה והוא נסע לעבר הגבול ועובד עכשיו במחנה הצבא. ואני מקוה שבקרוב כבר תגמר המלחמה הארורה ואבי היקר ישוב אלינו וישב אתנו יחד ולא נפרד עוד.

עודד כוכבא (כתה ד"א)

ב

הָרַב וְנֶכְדּוֹ

(לזכר הד"ר יוסף מוהילובר נ"ע)

פעם אחת חברנו בעזרת מורנו את החבור הזה: לפני שנים רבות היה בארץ פולניה רב גדול אחד ושמו שמואל ושם משפחתו מוהילובר. והיה הרב הזה גדול בתורה ובחכמה ויצא שמו לתהלה בכל הארצות. ויאהב רבי שמואל אהבה עזה את עמו ישראל ואת ארצו ארץ ישראל, ויהי דברו אל עמו יום יום: עזבו, אחי בנ ישראל, את ארצות הגולה ועלו לארץ ישראל. שם תקנו

שדות, שם תבנו בתים ושם תהיו לאכרים וברבות הימים תהיה כל הארץ לנו ואז יבוא המלך המשיח ויושיענו. ולרבי שמואל נכד ושמו יוסף. ויאמר הרב אל נכדו: „יוסף נכדי היקר, כשתגדל—תעלה לארצנו הקדושה ותשב בה כל הימים". ויען הנכד: „עשה אעשה, סבא חביב, ככל אשר אמרת לי". ויגדל יוסף ויחכם וישכל וילמד את תורת החקלאות ואת תורת החנוך ויהי למלומד גדול. בשנת תר"ף עלה עם בני ביתו לארץ ישראל ויתישב בירושלים, עיר הקודש, ויהי למנהל הגמנסיה העברית אשר ברחביה. ויאהבו התלמידים את רבם אהבה רבה ובחשק למדו תורה מפיו. הרבה שנים למד את התלמידים תורה ודעת וביום ו' לחדש אדר א' מת לפתע פתאם, ויהי היום ההוא יום אבל כבד לעם העברי.

אמנון זלקו (כתה ד"ב)

ג

הַבָּיְתָה!

נעימים ויפים היו החיים בחותו של סבי בצדפת, על גבול הריין. יום, יום בקרתי בגן החיות הגדול שהיה ממול הבית. לעת ערב היה סבי לוקח אותנו במכוניתו ליער הקרוב. יום אחד ראיתי כי פני אמי עצובים. הקשבתי בדברה עם סבי ושמעתי את המלה מלחמה. לבי נבא לי רעות ואמנם באחד הימים אמרה אליו אמי: „ילדים! אנו חוזרים הביתה, כי מלחמה פרצה". קשה היה לי להפרד מסבי הטוב, מהכלב „דיק", מהמכונית ומגן החיות. באנו למרסיל והגענו באניה „קירו—סיטי" שהביאה אותנו הנה. מאות אנשים הצטופפו בנמל ליד האניה ואנו בתוכה. אמי הרימה אותי על ידה האחת ובידה השניה החזיקה באחותי ושוטר צרפתי, ששמר על הסדר, העלה אותנו על האניה. עם שקיעת החמה הפליגה. למחרת, אחר הצהרים, קמה סערה ואני חליתי במחלת הים. שמועות שונות התהלכו באניה. היו שאמרו שנבא לנמל פיראוס ושם נשאר עד לאחר המלחמה. היו רבים שהסתכלו במים לראות אם אין שם צוללות של האויב. כשהתקרבנו לפיראוס שקט הים. שם הצטרפו אלינו הרבה נוסעים שחזרו אף הם הביתה מפחד המלחמה. רב הנוסעים היו יהודים שחזרו מהקונגרס וכלם דברו עברית. נדמה היה לי כי נמצא אני בארץ. בפיראוס עגנה האניה כיום וחצי ואחר הפליגה הלאה. למחרת כשעמדנו על הספון ראינו והנה אנית מלחמה מתקרבת ותותחיה מופנים אלינו. כלנו רעדנו מפחד. אבל זו היתה אניה אנגלית, וכשראהה שעל אניתנו מתנוסס דגל אנגלי מהרח ועברה הלאה. באנו לאלכסנדריה. המראה היה מקסים. בנמל עגן הצי הבריטי, אניות מלחמה עם דגליהם ומטוסים לרב. הפלגנו הלאה ולמחרת, בשעה שלש אחה"צ, ראינו את חופי ארצנו. בשעה שש הגענו לחיפה ומפי התפרצה קריאת שמחה: שלום לך, ארצנו, וברוכה תהיי לעד!

שלמה דיסקין (כתה ג—ב)

בְּבֵית סִפְרֵנוּ

— תלמידי הכתות ח"א וח"ב והמורים מר בן ציון גולדצויג ז"ל, ויבדלו לחיים ה"ה אופיר וסנדק, יצאו ביום ב' ה' באייר, לטיול בארץ ובקרו ברמת גן, חדרה, חיפה, טבריה ובסביבותיה ושבו בשלום בט' בו.

—בז' באייר טילו תלמידי הבתה ז"ב ומחנכם מר ל"י דבשני בחדרה ובסביבתה.

—בכ"א באייר בקרו בבית ספרנו מושל ירושלים החדש מר ביילי, מנהל מחלקת החנוך של הממשלה מר פארל, המפקח על בתי הספר העברים מטעם הממשלה מר בנטויץ וקצין המחוז מר קיסילוב.

—בד' בסיון נערכה במסעדת בית ספרנו תערוכת מזון והרבה אורחים באו לבקר בה ובינינהם המפקח על התזונה מטעם הממשלה מר וולש.

—ביום עצומת הישוב, ב"ב בסיון, נתכנסו תלמידי ביה"ס ומוריהם באולם „אהל שם". המנהל נאם לפני התלמידים על מצב ישראל בגולה ועל גבורת לוחמי הגטו. התלמידים קראו קטעי קינות ופרקי תהלים ומאמרים מעתונות היום. החזן מר מ. טירנובר סים את הכנום בקריאת „אל מלא רחמים".

—ביום ו' כ"ט בסיון, ב8.30 בערב, נפטר לשברון לבנו מורנו החביב והותיק, ממיסדי בית ספרנו, מר בן ציון גולדצוייג. ביום א' בר"ח תמוז בבקר הובאה גויתו מביה"ח „הדסה" לבית הספר. תלמידי המוסד ומוריהם עמדו ליד המטה וקראו פרקי תהלים. בשעה 12.30 בצחרים התקימה הלויה שהשתתף בה קהל גדול, מתלמידי המנוח ומוקיריו הרבים. המנהל מר מרדכי אילן נפרד מהמנוח היקר בדברים קורעי לב. בהלויה נכחו ב"כ מחלקת ההנוך המפקח הראשי מר א. ארנון והמפקח מר יעקב גוטמן; ב"כ מרכז המורים החברים אביעזר ילין, הד"ר יהודה מהרש"ק ושרגא נפחא; בין הבאים לחלוק למורנו את כבודו האחרון היו גם הסופרים ר' אליעזר מאיר ליפשיץ, מורו של המנוח בסמינר, ור' בנימין. השתתפו בהלויה גם באי כח „מסד", „הלואה וחסכון" ומוסדות אחרים. שודות שורות צעדו תלמידי הכתות ח"א, ה"ב, ז"א, ז"ב, כפופי ראש ואפופי יגון כבד לפני המטה, שנשאה ע"י מורי המוסד וחבריו ומכריו, עד הגיעם לאוטובוסים. משם נסע קהל המלוים הרב לבית הקברות שבהר הזיתים.

—ביום ג' י' בתמוז, יפסקו הלמודים לחדשי הפגרה ויתחדשו ביום ג', י"ד באלול.

מחזור כ"ה

— לכבוד מלאת חצי יובל שנים למחזורי בית ספרנו, אמרנו לערך חגיגה רבת עם ההשתתפות כל המחזורים הקודמים, לשם הקמת מפעל תרבותי חשוב בביה"ס. מותו של מורנו ורענו היקר, שהיה מחנך את הכתות הגומרות השנה ומיוזמי המפעל הנזכר, מונע מאתנו לערך חגיגה כזאת. במקומה יֵעָרֵךְ טקס צנוע ביום חלוקת התעודות, בנוכחות תלמידי המחזורים

לשעבר, ובו יונח חיסוד למפעל שישא עליו את שם המנוח. את יום המקם נודיע במועדו.

רשימת תלמידי מחזור כ"ה

כתה ח"א

(המחנך: מר בן ציון גולדצויג ז"ל)

1) ברמן אריה 2) ביטר בניטין 3) גנסין יצחק 4) דבשני בניטין 5) דוזורץ יוסף 6) הניכוביץ נתן 7) הרטמי אלחנן 8) וינטורה חנוך 9) וינשטין מאיר 10) זהבי אליהו 11) זינגפר דב 12) ז'ק דוד 13) טרופר שמואל 14) לאש יהושע 15) לאש צבי 16) לבנון כרמל 17) ליברמן יעקב 18) לוי בצלאל 19) לפקוביץ מאיר 20) מיזל יצחק 21) מלינסקי אברהם 22) מתיוביץ אליהו 23) עמיקם עקיבא 24) פחטר נחום 25) פלדמן אברהם 26) פלדמן אהרן 27) פרלשטין יעקב 85) פירנקו מנחם 29) ציטרמן אריה 30) קאהן דוד 31) קרוננברג מנחם 32) ראובני משה 33) ריכמן משה 33) שפיגל עמיהוד.

כתה ח"ב

(המחנכים: ה"ה ש. סנדק, ס. מיכאלי)

1. איזנברג מיכאל 2. איקן רפאל 3. אשרי מנחם 4. בלטמן יונה 5. בוכמן יעקב 6. בק ישראל 7. ברזני משה 8. ברוינר נחמיה 9. ברנשטין נתן 10. ברנשטיין יוסף 11. דונוביץ חיים 12. הרצל אריה 12. הריח שמעון 14. חלבי יעקב 15. יהושפט אברהם 16. ישר שמעון 17. כהן אלכסנדר 18. כהן משה 19. כהן אהרון 20. לוי יהושע 21. לוין מנחם 22. לנגר ראובן 23. יאיר יוסף 24. מזרחי רמון 25. מזרחי ששון 26. סבוראי נחום 27. פיטלוביץ אברהם 28. פרידמן ישראל 29. פרסינגר שלום 30. פריזנט אליהו 31. פיירמן אליעזר 32. פורכט יהודה 33. קסר אריה 34. שיביץ צבי 35. שיביץ אסנון 36. שלם שמעון 37. שמעיה אברהם.

אִגְּרוֹת פְּרֶדָה

א

מנהלנו, מוריו וחבריו היקרים.

מנהג נאה נהוג בבית ספרנו, שהתלמידים הגומרים את חוק לומדם במוסד הזה, נפרדים בברכה מעל מוריהם וחבריהם החביבים עליהם. הבה ננהג גם אנו כך ונשלח מעל דפי עתוננו היקר „חברנו", את ברכתנו הנאמנה למחנכינו ולמוריו על הביאם אותנו עד הלום.

מוריו היקרים! ביטי יגון וכאב לעם ישראל אנו מסיימים את למודינו בבית הספר העממי. עמנו נשחט ונערף בידי חיתו טרף, אלה הנאצים המנואצים, ימח שמם וזכרם. „עת צרה היא ליעקב", אך מאמינים אנו באמונה שלמה כי „ממנה יושע". חובה קדושה מוטלת על כל נער בישראל להעמיד את עצמו לשרות העם והמולדת העתיקה והחדשה. ברוח זו חנכתם אותנו בביתם ואכן כל ימינו נקדיש את כוחנו לבנין הארץ ולהגנה עליה.

אנו מברכים את חברינו התלמידים ואת עתוננו „חברנו" בשנות ברכה והצלחה, ומי יתן ונזכה כלנו לראות במפלתם הגמורה של צוררי ישראל ובגאולתו השלמה של עמנו.

בשם תלמידי מחזור כ"ה
שמואל טרופר (כתה ח"א)
רפאל איקן (כתה ח"ב)

ירושלים, י"ט בסיון תש"ג

ב

חברינו היקרים, תלמידי המחזור כ"ה

היום בגמרכם את חוק למודיכם בבית-ספרנו, אנו נזכרים שזכיתם ללמוד חצי שנה בלי מאורעות ובלי מלחמה. אנחנו היינו פחות מאושרים מכם. כל שנות למודנו עד לה הן שנות מבול ויסורים לעמנו, שנות טבח והשמד. ביחוד גבר בשנים האחרונות כחו של המשחית היטלר הרשע, ימח שמו וזכרו, אשר שם לו למטרה לעשות בנו שמות חלילה וחס. אך לא כאשר ידמה הרשע כן יהיה. הוא ימות ושמו יהיה לדראון ועמנו יחיה לעדי עד! את הזכרונות העגומים האלה אנו מעלים היום בראש שמחתכם, למען תזכרו את החובות המוטלות על הנער העברי לעת כזאת. עלינו למגר את שלטון הזדון והרשע ולא לשקוט ולא לנוח עד אם מצא עמנו מנוח לכף רגלינו בארצו חשבה לתחיה.

מוריכם מוריכם אשר נטעו בקרבכם את חוקי המוסר היהודי, המכוונים בספרינו הקדושים, הכשירו אתכם להיות נושאי רעיונות נעלים. ואנו מאמינים שתגשימום בחיים. אנו מברכים אתכם שתזכו להיות בין הבנים הכונים את ארצנו ובין גבורי עמנו.

בשם תלמידי בית הספר
בן ציון כהן (כתה ז"א)
אהרן דה אבילא (כתה ז"ב)

ירושלים, י"ט בסיון תש"ג

הנהלת בית הספר, המורים והתלמידים
מבכים מר את מורם ורעם
בן ציון גולדצויג נ"ע
שנפטר בדמי ימיו ומשתתפים באבלן הכבד
של אשתו ובתו היחידה ת.נ.צ.ב.ה.

תלמידי הכתה ח"א
מתאבלים אבל כבד על מות מחנכם ומורם היקר
מר בן ציון גולדצויג נ"ע
גדול כאבנו ואין מרפא לו

מקוצר מקום לא נכנסו לגליון חבורים אחדים ומדור החדשות מ„קרוב ומרחוק".

נדפס בדפוס רוהלד ירושלים

חַבְרֵנוּ

יוצא ע"י תלמידי בי"ס תחכמוני בירושלים

עלון חדשי

יצחק עפרוני (כתה ז"ב)

חַג הָאוֹרִים - חַג הַגְּבוּרָה

(הרהורים לאורו של נר חנכה)

אין לך חג המעורר בלב היהודי חקוה לנצחון ולגאולה כחג החנכה. כל ילד בישראל, גם הקטן שבקטנים, יודע על שום מה ולזכר מי אנו מעלים את שמונת הנרות הנחמדים: הנרות הללו נרות נשמה הם לזכר הטכבים גבורינו, אשר גרשו את הפולשים היונים מארמת ישראל ושהררו את עמם וארצם והצילו את דתם.

לנו, הילדים, יקר החג הזה באשר בו אנו מקבלים דמי חנכה, אוכלים לביבות ומשחקים בסביבון ועורכים חגיגות ונשפים. כן יפה ונהדר החג הזה, אך אם נשוה לנגד עינינו את הדם הרב שהקריבו גבורינו המכבים נוכח, ששום מחיר לא היה יקר בעיניהם כדי לשחרר את מולדתם היקרה ואת עמם הנרדף. ומאליה תעלה השאלה: ומה אנו עושים כיום? האין מצב עמנו רע כיום הרבה יותר ממצבם של אבותינו הקדמונים? האין הגרמנים האכזרים ושאר שונאי ישראל גרועים מחילות אנטיוכוס הרשע? מדוע לא יקומו לנו גם כיום גבורים כיהודה המכבי ואחיו אשר הערו את נפשם למות להצלת עמם? אולם עד שאנו שואלים שאלה זו את הגדולים, הבה נשאל את עצמנו: מה אנחנו, הילדים, עושים כדי להקל ולו גם במעט, את יסורי עמנו? בשנים כתקונן רשאי כל ילד להתענג על המנוחה כי נָעֲמָה ולעסק רק בלמודים בלבד. לא כן הימים שאנו חיים בהם. כיום אסור לילד עברי להסיח את דעתו ממצבו האיום של עמו ושל אחיו הקטנים, עצמם ובשרם, הנטרפים בידי חיות אדם שרַחֲם לא ידעו. חובתנו, הילדים, היא לקום כאיש אחד לעזרת אחינו הנדרפים והעזרה יכלה להתבטא בצורות שונות: בעבודה בכתי החרשות, בטשק החקלאי, בעזרת אחים שנצלו ועלו לארץ. כמה שמחנו ביום בוא אלינו ילדי טהרן, אך טו מאחנו החקרב אליהם ונחם אותם וקשר עמהם קשרי רֵעוּת? והלא רב העולים האלה הם יתומים וזדאי שהיו שמחים לקנות להם בארץ הברים אחים. הגדולים חיבים להחנים ולהלחם באויב האכזר. חלילה לנו מחשב שעמי הברית בלבדם יעשו את שליחותנו וישטיחו את משמידינו. גם ידינו צריכה להיות ברשעים הללו. ומחג החנכה, שהוא חג הנצחון, עלינו לשאב אמץ לב וגבורה ורצון כביר להושיע את עמנו ואת ארצנו. ובבוא היום הגדול, כאשר ישובו בנים לגבולם, נחג את חג החנכה בלב שמח ונעלה בו נרות לא רק לכבוד המכבים הקדמונים כי אם גם לכבוד המכבים שבדורנו.